श्री.

श्री एकनाथस्वामीकृत

अभंगांची गाथा.

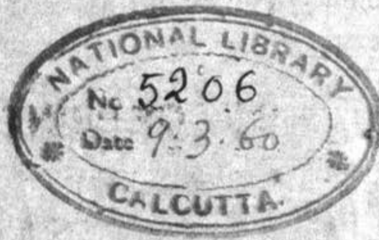
भाग १-२.

OUT OF PRINT.

मुंबई.

इंदुप्रकाश छापखान्यांत छापिली.

सन १९०[illegible] इ.

NATIONAL LIBRARY
No 5206
Date 9.3.60
CALCUTTA

प्रस्तावना

व

श्रीएकनाथमहाराजांचें चरित्र.

श्रीभागवतवरानें केलें यश शुद्ध एकनाथानें ।
येणें प्रमुदित झाला साधु जसा बाळ सेवितां थानें ॥ १ ॥
ग्रंथ श्रीभागवत श्रीरामायण करी सुविस्तर ते ।
जरि न रचिता दयानिधि केवळ जड जीव तरि कसे तरते ॥ २ ॥

मोरोपंत.

कोणत्याही राष्ट्राचा मोठेपणा त्या राष्ट्रांतील व्यक्तींवर अवलंबून असतो. ज्या राष्ट्रांत प्रख्यात पुरुष जास्त होऊन गेले आहेत त्या राष्ट्राला कालचक्राच्या फेऱ्यांत सांपडून जरी कांहीं कालपर्यंत निकृष्टावस्था आली असली, तरी, विख्यात पुरुषांच्या पुण्यमय मूर्ति डोळ्यांपुढें असल्याकारणानें केव्हां ना केव्हां ऊर्जितावस्था येण्याचा संभव असतो. प्रसिद्ध पुरुषांचें स्मरण राष्ट्रांतील कर्त्या पुरुषांच्या अंगीं असणाऱ्या नैसर्गिक गुणांस चालन देतें व त्यामुळेंच त्यांचा विकास होऊन त्या पुरुषांच्या अंगीं योग्य महत्वाकांक्षा उत्पन्न करण्यास तें कारणीभूत होतें. याकरितां राष्ट्रांत पूर्वी होऊन गेलेल्या सुप्रसिद्ध व्यक्तींचीं चरित्रें व त्यांच्या कृति यांचें अवलोकन जितकें वारंवार होईल तितकें उत्तम. आपल्या महाराष्ट्रदेशांत अशा अनेक व्यक्ति होऊन गेल्या आहेत, व त्यांनीं आपापल्यापरी अनेक महत्कृत्यें केलीं आहेत. कित्येकांनीं आधिभौतिक सुखें या राष्ट्रास प्राप्त करून दिलीं आहेत तर कित्येकांनीं आध्यात्मिक सुखाचा रस्ता मोकळा करून दिला आहे. आध्यात्मिक सुख हें आधिभौतिक सुखापेक्षां श्रेष्ठ असल्यानें, त्याची ज्यांनीं स्वतः प्राप्ति करून घेतली व इतरांसही तें प्राप्त करून देण्याचा प्रयत्न केला, ते पुरुष आधिभौतिक सुखाची प्राप्ति करून देणारांपेक्षां श्रेष्ठ होत. अशा प्रकारच्या श्रेष्ठ पुरुषांमध्यें श्रीएकनाथांची गणना होते.

पूर्वी प्रतिष्ठान अथवा पैठण येथें भानुदास नांवाचा श्रीपंढरीनाथाचा एक निस्सीम भक्त रहात असे. तो एकनाथाचा पणजा. त्याला चक्रपाणी या नांवाचा एक पुत्र होता. त्याचा पुत्र सूर्यनारायण याला, त्याची पतिव्रता रुक्मिणी इचे उदरीं शके १४७० चे सुमारास जो पुत्र झाला, तोच एकनाथ होय. एकनाथ लहान असतांच त्याचीं मातापितरें परलोकवासी झालीं व त्याच्या पालनपोषणाचा सर्व भार त्याच्या वृद्ध आजाआजींवर पडला. एकनाथाच्या देवभक्तीचें लक्षण तो अगदीं लहान–बोबडे शब्द उच्चार करणारा होता–तेव्हांपासूनच स्पष्ट दिसूं लागलें. त्याचे ईश्वरभक्तिपर खेळ पाहून, हा ईश्वरी अंश आहे, असें त्याच्या आजाआजींस वाटूं लागलें. एकनाथाचें उपनयन त्याच्या वयाचे सहावे वर्षी झालें. त्याचा संस्कृत भाषेचा अभ्यास लहानपणींच संपला व तो तींत गुरूलाही कुंठित करूं लागला, तेव्हां त्याच्या विद्यागुरूनें आपलें भांडवल संपलें असें सांगून आपला मार्ग सुधारला. एकनाथाच्या मनांत वेदान्तशास्त्रासंबंधीं अनेक शंका येऊं लागल्या व या शंकांचें निराकरण करणारा गुरु केव्हां भेटेल अशी त्यास एकसारखी तळमळ लागली. याप्रमाणें मनाची स्थिति झाली असतां एकनाथ एके दिवशीं शिवालयांत गेला, तेथें 'देवगिरीगडावर दत्ताचा [illegible] झालेले जनार्दन स्वामी रहातात, त्यांजकडे जाऊन त्यांचा उपदेश घे' असा साक्षात्कार झाला. तेव्हां [illegible] तसाच

आपल्या आजाआजीला न विचारतां एकदम देवगिरीस जनार्दनपंताकडे गेला. जनार्दनपंतांसही एकनाथास पाहून अत्यानंद झाला. एकनाथानें साष्टांग नमस्कार घालून सद्गुरूची प्रार्थना केली,

' आशा तृष्णा कल्पना फार । देहीं वाढल्या अनिवार ॥
षड्वैरियांनीं गांजिलें फार । करीं उद्धार जीवाचा. ॥ १ ॥

यावरून जनार्दन स्वामींकडे एकनाथ गेला त्या वेळीं त्याची योग्यता मोठी असलेली स्पष्ट दिसते. नंतर जनार्दन स्वामींनीं हातीं धरून एकानाथास घरांत नेलें, आणि जेऊं घातलें. त्यानंतर एकनिष्ठेनें शागीर्दाप्रमाणें एकनाथानें स्वामींची सेवा ' मासें अयनें फार लोटे ' पर्यंत केली, असें महिपती ह्मणतो.

जनार्दन स्वामी हे देवगिरिच्या दरबारांत नोकर होते असें भक्तलीलामृतावरून दिसतें. एकनाथ तेथें असतां एके दिवशीं कोणी शत्रु (महिपती नांव देत नाहीं) शहरावर चढाई करून आला. त्याशीं तोंड देण्यासाठीं जनार्दनपंतांची योजना होऊन त्यांजकडे दूत आला. त्या वेळीं एकनाथ बाहेर कांहीं काम करीत होते, त्यांनीं हें ऐकतांच जनार्दन स्वामींचें स्वरूप घेऊन व त्यांचा पोषाक करून, त्यांचीं हत्यारें चढवून, परस्पर शत्रूवर चालून जाऊन त्याचा पराभव करून त्यास बांधून आणून राजाच्या स्वाधीन केला. दोनप्रहरीं जनार्दन स्वामी दरबारीं गेले. तेथें त्यांची फार स्तुति झाली, त्यावरून हें कृत्य एकनाथाचें असावें असें त्यांनीं ताडलें.

एके दिवशीं स्वामींनीं एकनाथांस हिशेब तपासून आणण्यास सांगितलें. हिशेबाचा ताळा पाहतां एका अधेल्याची चूक येऊं लागली, ह्मणून एकनाथ अडीच प्रहर रात्र होईपर्यंत चूक तपाशीत बसले. शेवटीं जेव्हां चूक सांपडली, तेव्हां त्यांनीं अत्यानंदानें मांडी थोपटली. जनार्दन स्वामींनीं हर्षाचें कारण विचारलें असतां तें नाथांनीं सांगितलें. त्यावर स्वामींनीं ' ऐसेंच कृष्णीं लावावें चित्त ' अशी आज्ञा केली.

एकनाथांनीं स्वामींची सेवा कशी केली तो प्रकार जिज्ञासूंनीं महीपतीच्या भक्तलीलामृतांत पहावा. या सेवेनें जनार्दनस्वामी संतुष्ट होऊन त्यांनीं एकनाथाला दत्तदर्शन करवून देण्याचा विचार केला. एके दिवशीं त्यांस शेजारच्या पर्वतावर नेऊन ' दत्तात्रेयाची स्वारी येथें येईल, परंतु ती कोणत्या वेषानें येईल याचा नेम नाहीं ' असें सांगून स्वामी दत्ताची मार्गप्रतीक्षा करीत राहिले. इतक्यांत फकीराच्या वेषानें दत्तात्रेय तेथें आले. त्यांचे बरोबर असणाऱ्या कामधेनूला त्यांनीं कुत्रीचें रूप दिलें होतें. दत्तांनीं कुत्रीचें दूध काढावयास जनार्दनस्वामींस आज्ञा केली. त्यांनीं एका मातीच्या भांड्यांत कुत्रीचें दूध काढलें व त्यांत फकीराच्या झोळींतील भाकरीचे तुकडे घालून उभयतांनीं त्याच मृत्तिकापात्रांत एकत्र भोजन केलें. उच्छिष्ट पात्र जनार्दनांनीं एकनाथाजवळ धुवून आणण्याकरितां दिलें. त्या पात्रांतील अवशिष्ट भाग एकनाथांनीं मोठ्या आनंदानें भक्षण केला. इतक्यांत जनार्दनांनीं एकनाथास जवळ बोलावून त्यांजवर अनुग्रह करण्याविषयीं दत्तात्रेयांस विनंति केली. दत्तांनीं प्रत्यक्ष दर्शन देऊन वरप्रदानही दिलें.

यानंतरही पुनः एकवार जनार्दनपंतांनीं एकनाथांस कसोटीला लावून पाहिलें. देवगिरीच्या पश्चिमेकडे असलेल्या सुलभ या नांवाच्या पर्वतावर जाऊन तपश्चर्या करण्यास स्वामींनीं नाथांस आज्ञा केली. त्याप्रमाणें ते तेथें बसून तपश्चर्या करीत असतां एक सर्प नेहमीं येऊन नाथांचें रक्षण करीत असे. ही गोष्ट एका साधु कुणब्यानें प्रत्यक्ष पाहून नाथांस सांगितली. त्या वेळीं नाथांनीं पुढील अभंग केला:—

आह्मा डंखूं आला काळ । तोचि जाहला कृपाळ ॥ १ ॥
भली वोळखी झाली आतां । चित्त मीनलेसें चित्ता ॥ २ ॥
देहीं फिटला देहभावो । तेथें काळचि झाला वावो ॥ ३ ॥
एका जनार्दनाचे पायीं । जिण्या मरण्या सौरस नाहीं ॥ ४ ॥

याप्रमाणें एकनाथांची सर्वत्र समदृष्टी झालेली पाहिल्यावर जनार्दनस्वामींनीं एकनाथांस आपणाबरोबर घेऊन तीर्थयात्रा केली. वाटेंत चंद्रभट नांवाचा एक ब्राह्मणहि या उभयतांबरोबर यात्रेस निघाला. त्यानें बरोबर चतुःश्लोकी भागवत घेतलें होतें, त्यावर एकनाथांनीं नाशीक येथें असतां महाराष्ट्र भाषेंत टीका केली. नंतर एकनाथांसह

स्वामी देवगिरीस परत गेले. तेथें समाधिसुखाचा अनुभव देऊन नंतर अनेक साधुसंतांचीं दर्शनें घडण्याकरितां पुनः यात्रेस जाण्यास, स्वामींनीं एकनाथांस आज्ञा केली.

एकनाथ घरांतून पळून गेल्यापासून त्यांची कोणत्याही तऱ्हेची खबर त्यांच्या आजाआजीला समजली नव्हती. चार पांच वर्षे गेल्यावर त्यांना एकनाथ जनार्दनपंताकडे गेल्याचा शोध लागला. जनार्दनपंतांनीं ते तीर्थयात्रेस गेल्याचें सांगून, ते पैठणास परत येतील त्या वेळीं त्यांस देण्याकरितां एक पत्र दिलें. पुढें उत्तरेकडील सर्व यात्रा संपवून दक्षिणेकडील यात्रा करण्याकरितां एकनाथ पैठणावरून चालले असतां त्यांना त्यांच्या आजाआजीनें ओळखून जनार्दन-पंतांचें पत्र दाखविल्यावरून ते तेथेंच राहिले.

एकनाथ पैठणांत राहिल्यावर त्यांनीं हरिकीर्तनाचा सपाटा चालविला. एकदा जनार्दनस्वामी मुद्दाम कृष्णजयंती-च्या उत्साहाकरितां देवगिरीहून पैठणास आले होते, त्या वेळीं नाथाच्या आजाआजींनीं एकनाथानें लग्न करावें, अशी आज्ञा देण्यास त्यांस विनंति केली, त्यावरून पंतांनीं एकनाथास लग्न करावयास आज्ञा केली.

एकनाथ गृहस्थाश्रमी झाल्यानंतरही त्यांची परमेश्वरभक्ति अखंड चालू होती. त्यांच्यावर अनेक संकटें आलीं व त्यांतून ते मोठ्या चमत्कारानें पार पडत गेले. ते सर्व प्रकार भक्तिलीलामृतांत महिपतींनीं रसभरित वर्णिले आहेत. त्यांपैकीं कांहींचा येथें निर्देश मात्र करितों. एकदा त्यांनीं पाषाणाच्या नंदीकडून गवत खावविलें. श्राद्धाचे दिवशीं प्रत्यक्ष मेलेले पितर बोलावून आणले. गोदावरींतून परीस काढून दाखविले. यांचें पुराण ऐकण्यास प्रत्यक्ष श्रीकृष्ण तेथें येत असत, व कांहीं कालपर्यंत एकनाथांच्या कीर्तनांत त्यांच्यामागें राहून ते ध्रुपद धरीत असत. इतकेंच नव्हे, तर त्यांचा आपणास समागम घडावा ह्मणून भगवंतांनीं त्यांच्या घरीं १४ वर्षे पाणी वाहिलें. याबद्दलची,

श्री एकनाथसदनीं माधवजी सर्व काम तें करितो ।
स्वकरें चंदन घांशी गंगेचें पाणि कावडी भरितो ॥

ही एक आर्या लहान मुलांच्याही पाठांत आली आहे.

एकनाथांनीं भागवताची पंचाध्यायी प्रथमतः मराठी ओव्यांमध्यें तयार केली. ती कोणी एक ब्राह्मण काशी येथें घांटावर वाचीत असतां तेथील पंडितांनीं पाहिली, व चौकशी करितां एकनाथानें भागवतावर नवीन टीका व ती मराठींत केली, असें त्यांस समजलें. हें सहन न होऊन एकनाथांची फजिती करण्याकरितां त्यांस काशीस बोलावून नेलें. तेथें गेल्यावर एकनाथांनीं पंडितांशीं वादविवाद करून त्यांस कुंठित केलें, परंतु तेवढ्यानें त्याचें समाधान न होतां त्यांनीं तो ग्रंथ गंगेंत फेंकून दिला. परंतु प्रत्यक्ष गंगेंत तो आपल्या हातांनीं झेलून घेतला, अशी भागवताबद्दल एक आख्यायिका प्रसिद्ध आहे.

नाथांनीं भक्तजनांच्या उद्धारार्थ पुष्कळ ग्रंथांची रचना केली. ते सर्व ग्रंथ रसभरित आहेत. त्यांमध्यें एकनाथी भागवत (भागवताच्या एकादशस्कंधावरील प्राकृत ओवीबद्ध टीका) आणि रुक्मिणीस्वयंवर हे दोन ग्रंथ फार प्रसिद्ध आहेत. तसेंच त्यांनीं भावार्थरामायण हें वीररसप्रधान काव्य रचून त्याच्या योगानें महाराष्ट्रीयांमध्यें वीरश्री जागृत केली. पुढें महाराष्ट्रांत जी मोठी थोरली राज्यक्रांति घडून आली तिचें बीज एकनाथांच्या वेळींच पेरलें गेलें असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. या वृक्षाचा पुढें विस्तार केवढा झाला, व महाराष्ट्रीयांस त्या वृक्षाचीं फळें जरी फारदिवस खावयास मिळालीं नाहींत, तरी त्याच्या छायेंत कांहीं वेळ बसावयास कसें सांपडलें, याचा येथें विस्तारानें विचार करण्याची जरूरी नाहीं. याशिवाय रामगीता, हस्तामलक, स्वात्मसुख, आनंदलहरी, चतुःश्लोकीभागवत वगैरे इतर एकनाथांचे ग्रंथ प्रसिद्ध आहेत.

एकनाथ जसे संस्कृत व मराठी भाषांमध्यें निष्णात होते, त्याप्रमाणेंच फारशी व आरबी भाषांमध्यें त्यांची चांगली गति होती, हें त्यांच्या कित्येक अभंगांवरून अगदीं स्पष्टपणें दिसून येतें. सध्या जसा विद्वत्ता अंगीं येण्यास इंग्रजी भाषेचा अभ्यास करणें भाग पडतें, त्याचप्रमाणें मुसलमानी अमलांत फारशी व आरबी भाषांचा अभ्यास व्यावहारिक अध्ययनास जरूर असे. मुसलमानी धर्माचीं तत्त्वें एकनाथांस उत्तम समजलेलीं होतीं. व त्यामुळें त्यांच्या आध्यात्मिक प्रगतीस कांहींशी मदत झाली होती, असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं.

एकनाथांच्या काळीं मराठी भाषेमध्यें ग्रंथरचना करणें ही गोष्ट महत्वाची मानीत नसत, इतकेंच नव्हे, तर संस्कृत भाषेच्या अल्पस्वल्प अध्ययनानें दुर्विदग्ध झालेले अहंमन्य पंडित आपल्या अज्ञानाचें प्रदर्शन होईल या भीतीनें अशी रचना करणाराचा तिरस्कार करीत असत. कित्येक वेळां तर महाराष्ट्र भाषेची अवहेलनाही करीत असत, असें दिसतें. अशा प्रकारच्या प्रलापांकडे एकनाथांनीं विशेषसें लक्ष दिलें नाहीं, हें एकनाथी भागवतामध्यें मधून मधून त्यांनीं मराठी भाषेच्या थोरवीबद्दल जे उल्लेख केले आहेत त्यावरुन दिसून येईल. परंतु अशा प्रकारचा उल्लेख करितांना संस्कृत भाषेचा अपमान होईल असे उद्गार त्यांनीं कोठेंही काढलेले नाहींत. ज्यांना फक्त संस्कृत भाषा पूर्ण अवगत होती, त्यांजकडूनच ही मराठीची निंदा अथवा हेळसांड होत असे. असें ह्मणतां येणार नाहीं. याला कारणें काय असावीं, याविषयीं जरी आज आपणांस अनेक प्रकारच्या कल्पना करितां येतील, तरी त्या निवळ तर्कांच्या पायावर रचलेल्या असणार, ह्मणून तशा प्रकारचे केवळ शुष्क तर्क करीत न बसणें हेंच उत्तम होय.

या गाथ्यांत भक्तिमार्गपर अशा अभंगांचा संग्रह केला आहे. तसेंच एकनाथांनीं निरनिराळ्या प्रसंगांस उद्देशून किंवा धंद्यावर जीं बहुधा देहावरील रूपकें असलेलीं पद्यें रचिलीं आहेत त्यांचाही यांत समावेश केलेला आहे. लोकांच्या नित्य व्यवहारांतील गोष्टी पुढें करून त्यांच्या वर्णनामध्यें त्यांच्या त्यांच्या भाषाशैलीनें आत्मज्ञान गोवून दिलें असल्यामुळें अध्यात्म विषय सुबोध होण्यास तें एक फार उत्तम साधन झालें आहे. एकनाथांना जिकडे तिकडे एकच ब्रह्म दिसत होतें ही गोष्ट या विवेचनावरून सहज ध्यानीं येते. शिवाय, समाजांतील किती प्रकारच्या स्थितींचें त्यांनीं सूक्ष्मनिरीक्षण केलें होतें हें ध्यानांत येतें, व नाथांच्या या स्वभावाचें मोठें कौतुक वाटून त्यांच्या विषयीं पूज्यबुद्धि मनामध्यें उत्पन्न होते. बहुधा नित्यव्यवहारांतील मोठासा विषय त्यांच्या वाणींतून सुटलेला आढळावयाचा नाहीं. अशा दृष्टीनेंही ही नाथांची कृति फारच पूज्य व परिपूर्ण वाटते. अभंगांच्या पाठांतरामुळें कित्येक जागीं अर्थ फार बिकट झाला आहे, तेवढीं ठिकाणें सोडून दिलीं तर बाकीची त्यांची कविता सरळ व सुबोध आहे, असें दिसून येईल. थोड्याशा महाराष्ट्र भाषेच्या परिचयानें ही एकनाथांचीं पद्यें समजण्यास कठीण पडत नाहींत.

एकनाथांनीं आपल्या पवित्र आचरणाचा सर्व जनांस कित्ता घालून देऊन फाल्गुन वद्य ६ शके १५२० (२०!) रोजीं या नश्वर लोकाचा त्याग करून आपलें अवतारकृत्य संपविलें.

अनुक्रमणिका.

विषय.	पृष्ठ.
मंगलाचरण	१
गुरुस्तुति	३
सद्गुरुस्तवन शतक १ लें.	११
,, ,, २ रें.	१९
दत्तात्रेयस्तुति	१९
उपास्यदैवतपर अभंग	२७
जनार्दनस्वामींचा बोध	२९
विठ्ठलपर अभंग	३१
भक्तवात्सल्य	४०
देवभक्तांचें ऐक्य	४९
सलगीचीं वचनें	५३
मनाचा संकल्प	५४
मनास बोध	६९
दश अवतारांची स्तुति....	६७
संतांची स्तुति	६९
निवृत्ति महाराजांची स्तुति	७६
ज्ञानदेव महाराजांची स्तुति	८०
सोपानदेव महाराजांची स्तुति	८२
मुक्ताबाईची स्तुति	८४
गुरूची मानसपूजा	८५
वैष्णवाची स्तुति	८५
सगुण स्वरूप	८८
करुणा	१११
बिरहणी	१२२
नामस्मरण बोध	१३३
भक्तीविषयीं बोध	१६०
भक्तीचें महात्म्य	१६९
भावाचें महात्म्य	१७१
आत्मप्राप्ति.	१७४
सत्समागम	२१५
पुंडलिकाच्या भक्तीचें माहा.	२२०
संतसमागम	२२३
नाममहिमा	२२९
कीर्तनमाहात्म्य	२५०
पंढरीमाहात्म्य	२६५
गंगागौरीचें भांडण	२८६
खेळ	३०८
बालक्रीडेचे अभंग	२९०
गौळणींचे अभंग	२९४
विटीदांडु	३०९
चेंडूफळी	३१०
हमामा	३१०
हुंबली	३१०
एकीबेकी	३११
हुतुतु	३११
फुगडी	३१२
भोंवरा....	३१२
लगोरी....	३१२
पिंगा	३१३
खेळिया	३१४
सौरी	३१५
हरिपाठ	३१८
धांवा कयाधूचा	३२४
धांवा द्रौपदीचा	३२५
भूपाळ्या	३२६
पाळणे	३२९
हमामा पेंधा	३२९
कोल्हाटी	३३०
यलमा	३३१
भांड	३३२
थाक	३३२
कबुलपत्र	३३३
भूतझडपणी	३३४
रावणाचा पराभव	३३५
झाडणी	३३७
अर्जदास्त	३३९
अभयपत्र	३४०
हपशी सिद्धी	३४०
कैकाय	३४१
डौर	३४३
कांडण	३५४
जोगीणीचक्र	३५४
जोहार....	३५५
जोशी	३६०
जाबचिठ्ठी	३७६
जंगम....	३७७
मानभाव	३७७
जातें	३७८
जातें व दळण	३७९
फुलवरा	३६९
जोगवा	३८०
चोपदार	३८१
येडका	३८१
चेंडुफळी	३८२
गारुडी	३८२
गारुडलेखन	३८६
गोंधळ....	३८६
सर्प	३९१
विंचू	३९१
भूत	३९२
भोळी	३९२
किल्ला	३९३
बैल	३९३

विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.	विषय.	पृष्ठ.
कुत्रें	३९४	हिंदुतुर्कभांडण	४२५	वेडी	४४४
कानफाट्या	३९४	शकुन	४३०	भाटी व मालखेडा	४४४
कावड	३९५	ताकीदपत्र	४३१	नवरोज जुल्हावा	४५०
कापडी	३९५	पत्र	४३२	बहिरा....	४५२
आंधळापांगळा	३९७	हुषारी	४३३	मुका	४५२
नानक	३९८	दिवटी	४३३	सरोदा १ ला....	४५३
पांगूळ	४०१	पोर	४३४	पांगुळ....	४५५
पिंगळा	४०१	मुलगी	४३५	डुगडुग्या	४५५
मुंढा	४०२	टिटवी	४३५	नीति	४५६
जोगी	४०३	पिंगळा	४३६	छापा	४५७
बाळसंतोष	४०४	बुलबुल	४३६	अभयदान	४५८
बाजेगारी	४०५	वटवाघुळ	४३६	थट्टा	४५९
भांड	४०७	पांखरूं	४३७	रहाट....	४६०
उदो	४०९	जगझोडी	४३७	दरवेश	४६०
फ़कीर	४१२	झांप	४३७	महार	४६१
वेणु	४१४	मोती	४३८	महारीण १ ली.	४६१
सफेत कलंदर फकीर	४१५	मांग	४३८	महारीण २ री.	४६१
वासुदेव	४१५	चौघडा	४३९	महारीण ३ री.	४६२
गांवगुंड	४१६	बागुल	४४०	कंजारीण	४६२
होळी	४१७	कुंटिण	४४०	कोल्हाटीण	४६३
शिमगा	४१७	विवेकवैराग्य	४४०	भटीण....	४६४
सासुरवास	४१७	दादला	४४१	मरीआई	४६४
भूत	४२१	माळी	४४१	पोपट....	४६५
सत्नामावली....	४२०	बायला	४४१	हाळदुली	४६६
नवल	४२२	जातें	४४२	धवळ....	४६९
डोंबारी	४२३	कानोबा	४४२	जमाखर्च	४७१
नवलाई	४२४	गौळण	४४३	नवरी	४७२
बाजार	४२५	पांखरूं	४४३	घाणा	४७३
पोर	४२५	बाहुलें....	४४३	आरत्या	४७४
भटीण	४२५				

श्री

एकनाथमहाराजकृत

अभंगांची गाथा.

(भाग पहिला.)

मंगलाचरण.

१. श्रीमुख साजिरें कुंडलें शोभती ॥ शंख चक्र हातीं पद्म गदा ॥ १ ॥ पीतांबर कांसे वैजयंती कंठीं ॥ टीळक ललाटीं चंदनाचा ॥ २ ॥ मुगुट कुंडलें झळके पाटोळा ॥ घननीळ सांवळा विटेवरी ॥ ३ ॥ श्रीवत्सलांछन हृदयीं भूषण ॥ एकाजनार्दन तृप्त झाला ॥ ४ ॥

२. शाम[1] सुंदर मूर्ति विटेवरी साजिरी ॥ पाउलें गोजीरीं कोवळीं तीं ॥ १ ॥ ध्वज वज्रांकुश चिन्हें मिरवती ॥ कटी धरिले कर अनुपम्य शोभती ॥ २ ॥ ऐसा देखिला देव विठ्ठल माये ॥ एकाजनार्दनीं त्यासी गाये ॥ ३ ॥

३. कर कटावरी वैजयंती माळा ॥ तो हरी म्यां डोळां देखियेला ॥ १ ॥ रूप सांवळें शोभे विटेवरी ॥ तो हरि डोळेभरी देखियेला ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं पहातां रूपडें ॥ त्रिभुवन थोकें[2]डें दिसतसे ॥ ३ ॥

४. उभा विटेवरी कट धरुनीया करीं ॥ पीतांबर साजिरी बुंथी[3] शोभे ॥ १ ॥ विठोबा विठोबा नामाचा हा छंद ॥ मन तें उद्बोध जडो पायीं ॥ २ ॥ त्रिअक्षर हें नाम जप हा परम ॥ तो मंगळधाम विठ्ठल माझा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठल कानडा ॥ देखिला उघडा विटेवरी ॥ ४ ॥

५. अर्पूनियां देवा भावाचे मोदक ॥ भावें विनायक पूजा करूं ॥ १ ॥ देखिलें गजमुख हरलें जन्मदुःख ॥ गेली तहानभूक मायाजाळ ॥ २ ॥ चित्त दूर्वादल अर्पूनी चरणीं ॥ गेलें हारपूनी कायावाचामन ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं विकट विनायक ॥ स्मरणेंची पातक नाशीतसे ॥ ४ ॥

---

१ काळी. २ थोडकें. ३ पांघरूण. ४ ज्ञानयुक्त. ५ कर्नाटकांतील. ६ मन हेंच अर्थ दूर्वा.

६. सुखाचें मस्तक हरिखाचें तोंड ॥ आनंदाची सोंड झेलीतसे ॥ १ ॥ जयगणनाथा जयगणनाथा ॥ सहज निजसत्ता नाच तूं अद्वैत ॥ धृ० ॥ सच्चित् आनंद स्वानंदाचें दोंद ॥ मिरवे नागबंध बोधाचार ॥ २ ॥ नर-कुंजर रूपें अद्वैत एक ॥ एकपणें कौतुक नृत्याचें तें ॥ ३ ॥ रंगीं मुसावला हरिखें स्वानंद मोदक ॥ देत विनायक निजभक्तां ॥ ४ ॥ सिद्ध विनायक सिद्धीचा उपरमू ॥ एकाजनार्दनी हेरंब परब्रह्म ॥ ५ ॥

७. प्रथम नाटारंभीं आनंदकदंब ॥ आरंभीं हेरंब वंदियेला ॥ धृ० ॥ जय आरंभ हेरंबा ॥ परमानंदें रंगीं नाचें निजशोभा ॥ १ ॥ नाना अवतार वेषें दावी तूं गमकें ॥ रंगीं रंग मूर्ति नाचे निजसुखें ॥ २ ॥ अभय वरद हस्तें मुसावला रंगू ॥ जीवशीव प्रयोगु एक झाले ॥ ३ ॥ उपरमल्या श्रुति निगम नेति नेती ॥ रंगीं स्वानंद मूर्ति डुल्लतसे ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं चिक्रट विनायक ॥ रंगीं तुष्टला देत स्वानंद मोदक ॥ ५ ॥

८. नमन माझें गजवदना ॥ सर्व भावें धरी चरणा ॥ १ ॥ जो हा गौरीहरबाळ ॥ भक्ता लागीं तो दयाळ ॥ २ ॥ विघ्नें निवारी क्षणांत ॥ लंबोदर एकदंत ॥ ३ ॥ त्याचें स्मरण करी जो सदा ॥ तया देई परमानंदा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दना शरण ॥ सद्गुरु तोचि गजानन ॥ ५ ॥

९. सारासार कथा वागदेवता ॥ अक्षरीं अक्षरता वदवी स्वयें ॥ १ ॥ जय सारजे जय सारजे ॥ जय सारजे निजसार जें निजरूप ॥ धृ० ॥ मुक्त मोतियें सेवी अहर्निशीं ॥ तये परम हंसीं आरूढ ॥ २ ॥ स्वरवर्ण वीणा वेदार्थ पोथी ॥ स्वानंदें सरस्वती वदवी स्वयें ॥ ३ ॥ शुद्ध शुक्लवास चिदानंदें कास ॥ रंगी सावकाश वागेश्वरी ॥ ४ ॥ सकळारंभीं निजा सहजीं सहजा ॥ एका जनार्दनीं एकत्वें सारजा ॥ ५ ॥

१०. मर्दुनी शंखासुरा हातें वागविसी कलीवरा ॥ तेवीं निवटोनी अहंकारा माझ्या वागविशी शरीरा ॥ १ ॥ येथें नवल नव्हे पहा हो ॥ माझा देहची वागवी देवो ॥ २ ॥ शंख वाजविशी नाना स्वरा ॥ तें तंव न बाधी शंखासुर ॥ ३ ॥ तैसी चेतऊनी माझी गिरा ॥ बोली बोलविता तूं खरा

---

१ कटदोरा. २ हत्ती आणि मनुष्य. ३ हर्ष. ४ गायनाचे स्वर. ५ शांत झाल्या. ६ वेद.

॥ ४ ॥ कर्म कार्य कर्तव्यता ॥ माझेंनि नांवें तूंचि आतां ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं निजात्मता ॥ कर्म करून नित्य अकर्ता ॥ ६ ॥

११. जन्मा आलों मीं संसारीं ॥ सखी मानिली अंतुरी ॥ निंदा केली द्विजवरीं ॥ कैसा सद्गुरु जोडेल ॥ १ ॥ नाहीं पूजिलें गुरुवरा ॥ नाहीं नमिलें द्विजवरां ॥ नाहीं केलें भजन सारां ॥ कैचा भैव[2] हा आटेल ॥२॥ जालों परधर्मीं रत ॥ अधर्म करितां वाटे हित ॥ जन्म मरणाचीं खंत ॥ कैसी आतां वाटेल ॥३॥ संसारीं मीं दुखावलों ॥ त्रिविध तापें मीं पोळलों ॥ दुःखी होउनीया आलों ॥ औदुंबरीं या ठायां ॥ ४ ॥ आंकलैखोप[3] कृष्णा-तिरीं ॥ गुरु वसती औदुंबरीं ॥ भक्तवत्सला तारीं तारीं ॥ ह्मणउनी चरण वंदिले ॥ ५ ॥ जनार्दन पापरासी ॥ करूनी आलों तुजपाशीं ॥ तारिसील या भरंवसीं ॥ धरणें घेतलें दारांत ॥ ६ ॥

गुरुस्तुति.

१. नमूं जाय जंव गुरुत्वा ॥ तंव त्रैलोक्य आलें गुरुत्वा ॥ १ ॥ आतां नमना नुरेची गुरू ॥ गुरुत्वा आला संसारू ॥ २ ॥ वंद्यत्वें[4] नमूं गुरुभेदें ॥ तंव त्रैलोक्य गुरुत्वें नांदे ॥ ३ ॥ गुरुवांचुनी न दिसे कांहीं ॥ तंव सान थोर अवयवें गुरु पाहीं ॥ ४ ॥ थोर गुरुत्वा आलें गौरव ॥ तरी गुरु नामें नेघे अहंभाव ॥ ५ ॥ एका जनार्दनाच्या पायीं ॥ नमूं गेलों तों गुरु शिष्य नाहीं ॥ ६ ॥

२. स्वरूप मंदिरीं होतें मी एकली ॥ माया सांजवेळ अविद्येचे वेळीं ॥ माझें तुझें चालतां पाउलीं ॥ मोहो भुजंगें धरिली करांगुळी ॥ १ ॥ लोभ्न सर्प डंखला करूं काय ॥ स्वार्थ संपत्तीनें जड झाला पाय ॥ आशा लहरी तापला माझा देह ॥ तृप्तिवारा घाली वो गुरुमाय ॥ २ ॥ भजन गूळ तो मज कडू झाला ॥ विषयनिंब बहु गोडिये आला ॥ वित्तहानि गळां झेंडू आला ॥ असत्य अशुद्धाच्या येताती गरळा ॥ ३ ॥ कामिनीकामाची डोळां आली पीतता ॥ रसस्तुति निंदा काळे झाले दांत ॥ विकल्प वास-

---

१ उत्तम ब्राह्मणांस. २ संसार. ३ गांवाचें नांव. ४ पूज्यपणानें. ५ शिष्यांची इच्छा.

नेच्या मुंग्या धांवत ॥ स्त्रीपुत्र लोभें पडली भ्रांत ॥ ४ ॥ मीपणाची थोर आली भुली ॥ मी येथें कोण वोळखी मोडली ॥ अहंविवेकें[1] काया जड झाली ॥ सद्गुरु गारुडी बोलवा माउली ॥ ५ ॥ गुरु गारुडी आला धांवुनी ॥ बोधवैराग्याचें पाजिलें पाणी ॥ विवेकअंजन घातलें नयनीं ॥ सोहं शब्द वाजवी नामध्वनी ॥ ६ ॥ मिथ्याभूतमय अवधि स्थिति ॥ अभयस्वरूपीं[2] लाविली विभुती[3] ॥ उतरला सर्प निवारली भ्रांती ॥ एका जनार्दनीं आलीसे प्रचिती ॥ ७ ॥

३. सर्वभावें दास झालों मी उदास ॥ तोडिलों मायापाश जनार्दनें ॥ १ ॥ माझें मज दावियलें माझें मज दावियलें ॥ उघडें अनुभविलें परब्रह्म ॥ २ ॥ रविबिंबापरि प्रकाश तो केला ॥ अंधकार पळविला काम क्रोध ॥ ३ ॥ बांधलों होतों मायाममतेच्या पाशीं ॥ तोडिलें वेगेंसीं कृपादृष्टी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं उघडा बोध दिला ॥ तोचि ठसावला हृदयामाजीं ॥ ५ ॥

४. मोकळें तें मन ठेविलें बांधोनी ॥ जनार्दनचरणीं सर्वभावें ॥ १ ॥ स्थिर मति जाली वार्ता तीही गेली ॥ द्वैताची फिटली सर्व सत्ता ॥ २ ॥ मोह आशाबद्ध कर्मा निवारलों ॥ पावन तो जालों संतचरणीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं धन्य संतसेवा ॥ उगविला गोंवा[4] गुंती सर्व ॥ ४ ॥

५. धन्य धन्य सद्गुरुराणा ॥ दाखविलें ब्रह्मभुवना ॥ १ ॥ उपकार केला जगीं ॥ पावन जालों आह्मी वेगीं ॥ २ ॥ पंढरी पाहतां ॥ समाधान झालें चित्ता ॥ ३ ॥ विटेवरी समचरण ॥ एका जनार्दनीं निज खूण ॥४॥

६. सांपडलों होतों श्रमाचिया जाळीं ॥ माया मोह कल्लोळीं भ्रमत सदां ॥ १ ॥ परि जनार्दनें केलासें मोकळा ॥ दवडुनी अवकळा आशा तृष्णा ॥ २ ॥ मीनाचिये परि तळमळ संसारीं ॥ माझें माझें भोंवरीं दृढ भरीत ॥ ३ ॥ तें परतें करूनी केलेंसें सरतें ॥ आपणा परौतें[5] जाऊं नेदी ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका लडीवाळ तान्हा ॥ पाजी प्रेम पान्हा जनार्दन ॥ ५ ॥

---

१ मी कोण या विचारानें. २ परब्रह्मस्वरूपीं. ३ समाधी. ४ गुरफटागुरफट. ५ पलीकडे.

७. देव तो आह्मा जनार्दन ॥ शास्त्र तें आह्मा जनार्दन ॥ पुराण आह्मां जनार्दन ॥ सर्वभावें ॥ १ ॥ सुख जनार्दन दुःख जनार्दन ॥ कर्म धर्म जनार्दन ॥ सर्वभावें ॥ ध्रु० ॥ योग जनार्दन याग जनार्दन ॥ पुण्य आणि पाप तेंही जनार्दन ॥ २ ॥ यापरि सर्वस्व अर्पी जनार्दन ॥ एका-जनार्दनीं साधे भजन ॥ ३ ॥

८. कोटि कंदर्पांच्या[1] श्रेणी[2] ॥ कुर्वंडीत जनार्दनी ॥ १ ॥ बरवा जनार्दन जनीं ॥ पहातां तनुमन भुलवणी ॥ २ ॥ नयन लाचावले दोन्ही ॥ आन न दिसे त्रिभुवनीं ॥ ३ ॥ शंकरासी झाला गोड ॥ काय इतरांचा पाड ॥ ४ ॥ रूपा भाळला कंदर्प ॥ तेणें कृष्णा केला बाप ॥ ५ ॥ रमा रमणीय सर्वांसीं ॥ झाली चरणाची दासी ॥ ६ ॥ सनकादिक अति विरक्त ॥ तेही पदीं आसक्त ॥ ७ ॥ जनीं जनार्दन नेटका ॥ एकाएकीं चरणीं देखा ॥ ८ ॥

९. अवघेंचि त्रैलोक्य आनंदाचें आतां ॥ चरणीं जगन्नाथा चित्त ठेलें ॥ १ ॥ माय जगन्नाथ बाप जगन्नाथ ॥ अनाथाचा नाथ जनार्दन ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकपणें उभा ॥ चैतन्याची शोभा शोभलीसे ॥ ३ ॥

१०. दीनाचा दयाळ ॥ जया दासाची कळवळ ॥ १ ॥ तो हा सद्गुरु दयाळ ॥ पायीं ठेवियलें भाळ ॥ २ ॥ न विचारी कुळ याती ॥ शुची[3] चांडाळ निश्चिती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भावें ॥ एकवेळ त्यासी गावें ॥ ४ ॥

११. स्वजनीं[4] जनार्दन विजनीं जनार्दन ॥ जीव तो जनार्दन जीवनकळा ॥ १ ॥ जनक जनार्दन जननी जनार्दन ॥ जन तो जनार्दन होउनी ठेला ॥ २ ॥ भाव जनार्दन स्वभाव जनार्दन ॥ देव जनार्दन जेथें तेथें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं आकळे[5] जनार्दन ॥ एका जनार्दन निश्चळ तेथें ॥ ४ ॥

१२. आमुचिये कुळीं दैवत सद्गुरू ॥ आह्मांसी आधारु पांडुरंग ॥ १ ॥ सद्गुरु आमुची माता सद्गुरु तो पिता ॥ सद्गुरु तो भ्राता[6] आह्मा लागीं ॥ २ ॥ इष्टमित्र बंधु सज्जन सोयरे ॥ नाहीं पैं दुसरें गुरुविण ॥ ३ ॥

१ मदनाच्या. २ पंक्ति. ३ पवित्र. ४ संसारामध्यें. ५ ताब्यांत येतो. ६ भाऊ.

सद्गुरु आचार सद्गुरु विचार ॥ सद्गुरुचि सार साधनांचें ॥ ४ ॥ सद्गुरूची क्षेत्र[1] सद्गुरु तो धर्म ॥ गुरु गुह्य वर्म आह्मालागीं ॥ ५ ॥ सद्गुरु तो यम[2] सद्गुरु नियम[3] ॥ सद्गुरु प्राणायाम आह्मांलागीं ॥ ६ ॥ सद्गुरु तो सुख सद्गुरु तो मोक्ष ॥ सद्गुरु प्रत्यक्ष परब्रह्म ॥ ७ ॥ सद्गुरुचें ध्यान अखंड हृदयीं ॥ सद्गुरुच्या पायीं वृत्ति सदा ॥ ८ ॥ सद्गुरुचें नाम नित्य आह्मा मुखीं ॥ गुणातीत सुखीं सद्गुरुराज ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं गुरुरूपीं दृष्टी ॥ दिसे सर्व सृष्टि परब्रह्म ॥ १० ॥

१३. जन्मोजन्मींचें संचित ॥ गुरुपायीं जडलें चित्त[4] ॥ १ ॥ तें तो सोडिल्या न सुटे ॥ प्रेमतंतु तो न तुटे ॥ २ ॥ दुःखें[5] आदंळलीं वैरपडा ॥ पाय न सोडी हा धडा ॥ ३ ॥ देह गेला तरी जावो ॥ गुरु चरणीं दृढ भावो ॥ ४ ॥ वरी पडोत पाषाण ॥ परि न सोडीं गुरुचरण ॥ ५ ॥ ऐका जनार्दनीं निर्धार ॥ तेथें प्रगटे विश्वंभर ॥ ६ ॥

१४. आतां जय न कैसा परी ॥ संसारा न्गेहे उरी ॥ १ ॥ सद्गुरु वचन मंत्र अरणी ॥ तेथोनी प्रगटला निर्धूम अग्नी ॥ २ ॥ सकळीं सकळांच्या मुखें ॥ अर्पीतसे यज्ञपुरुषें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं यज्ञें अर्पी ॥ अर्पी त्यामाजीं समर्पी ॥ ४ ॥

१५. खांबसूत्राची[6] बाहुली ॥ सूत्रा आधीन उगलीं ॥ १ ॥ माझें मीपण नाहीं स्वतंत्र ॥ क्रियाकर्म तें परतंत्र ॥ २ ॥ बाहुलिये नाहीं स्वतंत्रता ॥ तैसा नव्हे कर्मकर्ता ॥ ३ ॥ एका एकपणाचें सूत्र ॥ जनार्दन पायीं स्वतंत्र ॥ ४ ॥

१६. श्रीगुरुकृपें दत्त वोळखिला ॥ हृदय डोल्हाऱ्यावरी बैसविला ॥ अभेद पूर्ण चांदवा तेथें दिला ॥ शुद्ध भक्तीनें दत्त पूजीयेला ॥ १ ॥ दत्त चरणीं मज लागलीसे गोडी ॥ भवभयाची तुटोनी गेली बेडी ॥ ध्रु० ॥ सोहं गुढी तेथें उभारिली ॥ मंत्र उपदेशें देह बुद्धि गेली ॥ पूर्ण निवृत्ति प्रवृत्ति ही धाली ॥ सहज पूर्णानंद पूर्णता आली ॥ २ ॥ जिकडे पाहे तिकडे चक्रपाणी ॥ बोलावयाची राहिली शिराणी ॥ जनीं वनीं एकात्मता खाणी ॥ एका जनार्दनीं रंगलीसे वाणी ॥ ३ ॥

---

१ पवित्रभूमि. २, ३ योगसाधनें. ४ अंतःकरण. ५ दुःखित. ६ कळसूत्री. ७ कौतुक.

१७. न सोडींरे मना गुरु जनार्दना ॥ संसारबंधना सोडविलें ॥ १ ॥ संसार अजगर झोंबला विखार ॥ धन्वंतरी थोर जनार्दन ॥ २ ॥ जनार्दना ऐसी माउली परियेसी ॥ बहु कष्टें सायासीं जोडियेली ॥ ३ ॥ जनार्दनें रंक तारियेला एका ॥ संसारीं हा सखा जनार्दन ॥ ४ ॥

१८. तारिलें वो येणें श्रीसद्गुरु नायकें ॥ बोधाचिये कासे लाउनी कवतुकें ॥ १ ॥ या भवसागरीं झालासी तूं तारू[1] ॥ परतोनिया पाहों कैंचा मायापुरू ॥२॥ एकाजनार्दनीं कांडियें ॥ संचला प्रपंच लाऊनि थेडिये[2]॥३॥

१९. भजतां भजन एक जनार्दन ॥ ब्रह्म परिपूर्ण सर्वे एक ॥ १ ॥ सांडुनी वासना भजतां भजन ॥ ब्रह्म परिपूर्ण सर्व एक ॥ २ ॥ विषय वासना त्यागितां संपूर्ण ॥ ब्रह्म तें संपूर्ण सर्व एक ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकत्व भाव ॥ तेथें नांदे देव संदेह नाहीं ॥ ४ ॥

२०. जय जय वो जनार्दन ॥ विश्वव्यापक संपूर्ण वो ॥ सगुण अगुण विगुण पूर्ण पूर्णानंदघन वो ॥ १ ॥ ब्रह्मा विष्णु रुद्र निर्माण तुजपासुनी वो ॥ गुणत्रयें[3] उभय वनीं तूंची पंचक अंतःकरणीं वो ॥ व्यापुनी पंचक प्राण दश इंद्रिय करणीं वो ॥ पंचक विषय स्थानें पंच विषयांचे स्वामिनी वो ॥ २ ॥ स्थूळ लिंग कारण चौथें महाकारण वो ॥ जागृती स्वप्न सुषुप्ति तुर्या उन्मनी हे स्थान वो ॥ नेत्र कंठ हृदय मूर्ध्नि[4] या प्रमाण वो ॥ विश्व तैजस प्राज्ञ प्रत्यगात्मा तूं संपूर्ण वो ॥ ३ ॥ स्थूळ प्रविविक्त सुख चौथें आनंदाभास वो ॥ पिंड ब्रह्मांड आणिक तूं ॐकाराचें सुख वो ॥ त्वंपद तत्पद आणिक असि पद[5] तें तूं एक वो ॥ ४ ॥ आजी पंचका कारण षट्चक्राचें भेदन वो ॥ मंत्र तंत्र स्थानीं अनावराचें आवरण वो ॥ नसोनी एकपणीं एका एकीं जनार्दन वो ॥ ५ ॥

२१. एका जनार्दनाचे लग्न सिद्धीसी ॥ घटितार्थ तें पहावया मिनले चवदा भुवनाचे ज्योतिषी ॥ १ ॥ योग तोही एक तीथ तीही एक ॥ राशि तेही एक नक्षत्र तेंही एक ॥ सद्गुरुचरणीं एका एक तोही झाला ॥ २ ॥ वर्ष तेंही एक मास तोही एक ॥ बारा योग पहातां एका एक

---

१ नावाड्यानें. २ तीरास. ३ सत्व, रज, तम. ४ मस्तक. ५ 'तत्वमसि' महावाक्यांतील तीन पदें.

झाले ॥ ३ ॥ घटिका तेही एक पळ तेंही एक ॥ शोधितां सूक्ष्म एका एकाचि झालें ॥ ४ ॥ पाहतां जनीं जनार्दनीं झाली एक नाडी ॥ ह्मणवोनी एका जनार्दनीं उभविली गुढी ॥ ५ ॥

२२. नेणें मंत्र तंत्र बीजाचा पसारा ॥ जनार्दन सोईरा घडला मज ॥ १ ॥ भक्ति ज्ञान विरक्ति नेणें पैं सर्वथा ॥ मोह ममता चिंता कांहीं नेणें ॥२॥ योग याग कसवटी[1] कांहीं नेणों आंटो ॥ सर्व देखों सृष्टि जनार्दन ॥३॥ काया वाचा मन ठेविलें चरणीं ॥ एका जनार्दनीं सर्व भावें ४

२३. जनार्दनीं शोभित जन ॥ जनार्दनें साचार ज्ञान ॥ जनार्दनें आकळे मन ॥ ध्याता ध्येय ध्यान जनार्दन ॥ १ ॥ जनार्दनु मुखकमळीं ॥ जनार्दनु नयनीं ग्याहाळी ॥ हृदयकमळीं जनार्दनू ॥ २ ॥ जनार्दनें बोलिला वेदू ॥ जनार्दनें बुद्धीसी बोधू ॥ जनार्दनें तोडिला भेदू ॥ परमानंदु जनार्दनू ॥ ३ ॥ जनार्दनें ज्ञानदृष्टी ॥ जनार्दनें पावन सृष्टी ॥ जनार्दनें संतुष्ट पुष्टी[3] ॥ निजभावें भेटी जनार्दनें ॥ ४ ॥ सर्व ज्ञान डोळसू ॥ जनार्दन स्वयंप्रकाशू ॥ जनार्दन देहबुद्धि निराशू ॥ परमहंसु जनार्दनू ॥ ५ ॥ जनार्दनें नित्य नवा रंग ॥ जनार्दनें वैष्णव संग ॥ वोडवे रंग जनार्दनें ॥ ६ ॥ जनार्दनें सुख होय सुखा ॥ जनार्दन पाठीराखा ॥ जनार्दनें तारिला एका ॥ आह्मा निजसखा जनार्दन ॥ ७ ॥

२४. माथा ठेवोनी पाव ॥ माझा देहींच केला देव ॥ १ ॥ नवलाव[4] पायाचा मी केला ॥ माझा देहींचा देवपणा नेला ॥ २ ॥ पाय पराक्रम पंचानन ॥ पायीं निरसला देह अभिमान ॥ ३ ॥ पायीं देहासी पाहे ठावो ॥ पायीं देहचि केला वावो[5] ॥ ४ ॥ नवल पायाचा हा भावो ॥ पायीं नुरेचि देहीं देवो ॥५॥ एका जनार्दनाच्या पायीं ॥ देह विदेह दोन्ही नाहीं ६

२५. ग्यां गुरु केला ग्यां गुरु केला ॥ सर्व बोध तेणें मज दिला ॥ १ ॥ घालूनिया भक्ति अंजन ॥ दावियेलें निधान ॥ २ ॥ कांन फुंकुनी[6] निगुती ॥ दिधलें संताचिये हातीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं गुरु बरा ॥ तेणें दाविलें परात्परा ॥ ४ ॥

---

१ कसोटी. २ त्रास. ३ भक्तिमार्ग. ४ नवल, आश्चर्य. ५ व्यर्थ. ६ उपदेश देऊन.

२७. जप जनार्दन तप जनार्दन ॥ स्वरूप जनार्दन जनीं वनीं ॥ १ ॥ कर्म जनार्दन धर्म जनार्दन ॥ ब्रह्म जनार्दन जनसाहित ॥ २ ॥ योग जनार्दन याग जनार्दन ॥ भोग जनार्दन अहर्निशीं ॥ ३ ॥ ध्येय जनार्दन ध्यान जनार्दन ॥ एका जनार्दन ज्ञानरूप ॥ ४ ॥

२८. ध्येय ध्याता ध्यान ॥ अवघा माझा जनार्दन ॥ १ ॥ आसन शयन मुद्रा[2] जाण ॥ अवघा माझा जनार्दन ॥२॥ जप तप यज्ञ यागपण ॥ अवघा माझा जनार्दन ॥ ३ ॥ भुक्ति मुक्ति स्थावर जाण ॥ अवघा माझा जनार्दन ॥ ४ ॥ एकाएकीं वेगळा जाण ॥ अवघा भरला जनार्दन ॥ ५ ॥

२९. जनार्दनं माय जनार्दन बाप ॥ जनार्दन ताप निवारिती ॥ ॥ १ ॥ जनादन बंधु जनार्दन भगिनी ॥ जनार्दन निर्वाणीं मजलागीं ॥ ॥ २ ॥ जनार्दन सखा जनार्दन चुलता ॥ जनार्दन तत्वता प्राण माझा ॥ ॥ ३ ॥ जनार्दन सुहृद[3] जनार्दन मित्र ॥ पवित्रापवित्र जनार्दन ॥ ४ ॥ जनार्दन जन जनार्दन विजन ॥ माझें तनमन जनार्दन ॥ ५ ॥ जनार्दन ऐश्वर्य जनादन धन ॥ मज निरंजन जनार्दन ॥ ६ ॥ जनार्दन जीव जनादन भाव ॥ जनार्दन शिव मजलागीं ॥ ७ ॥ जनार्दन पिंड[4] जनार्दन ब्रह्मांड ॥ जनार्दन अखंड परब्रह्म ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं वृत्ति होय लीन ॥ झालासे तल्लीन परब्रह्मीं ॥ ९ ॥

३०. जनार्दनें कृपा केली ॥ वृत्ति ब्रह्माकार झाली ॥ १ ॥ धन्य धन्य जनार्दन ॥ तया पायीं मम वंदन ॥ २ ॥ मन मनपणा हरपलें ॥ तन्मय होऊनियां ठेलें ॥ ३ ॥ चित्त चिंतना विसरलें ॥ चैतन्यरूप होऊनी ठेलें ॥ ४ ॥ निश्चयरूप जे कां बुद्धि ॥ परब्रह्म तें निरवधी ॥ ५ ॥ अहंपणें अहंभाव ॥ तोही झाला देवाधिदेव ॥ ६ ॥ श्रोत्रेंद्रियें[5] ग्राह्य शब्द ॥ होऊनि राहिला निःशब्द ॥ ७ ॥ त्वगिंद्रिय स्पर्श ॥ तो पैं जाहला परेश ॥ ८ ॥ नेत्रें पाहती रूपातें ॥ तें पैं परब्रह्म आं[6]थें ॥ ९ ॥ जिव्हा सेवितसे रस ॥ तें हें ब्रह्म स्वयंप्रकाश ॥ १० ॥ घ्राण सेवितसे गंध ॥ तें हें परात्पर निर्द्वंद्व ॥ ११ ॥ वाणी उच्चारी वचन ॥ तें हें परब्रह्म जाण

१ रात्रदिवस, २ योगमार्गांतील खेचरी, गोचरी, वगैरे. ३ मित्र. ४ देह. ५ कान. ६ असलेलें.

॥ १२ ॥ गमन करिताती पाद ॥ तें हें ब्रह्म परम पाद ॥ १३ ॥ पाणीं-द्रियें घेणें ॥ तेंचि ब्रह्म परिपूर्ण ॥ १४ ॥ गुह्येंद्रियाचा आनंद ॥ तो हा झाला परमानंद ॥ १५ ॥ जे जे क्रिया घडे अंगीं ॥ ते ते ब्रह्मरूप जगीं ॥ १६ ॥ पंचप्राण ते अमूप ॥ परब्रह्माचें स्वरूप ॥ १७ ॥ स्थूल सूक्ष्म ते कारण ॥ सकल ब्रह्म परिपूर्ण[1] ॥ १८ ॥ महाकारण प्रकृति ॥ परब्रह्माची आकृति ॥ १९ ॥ अन्नमयकोश[2] ॥ परब्रह्माचा विकाश ॥ २० ॥ कोश तोही प्राणमयं ॥ दिसे प्रत्यक्ष चिन्मय ॥ २१ ॥ मनोमयं कोश जाण ॥ परात्परा परिपूर्ण ॥ २२ ॥ कोश विज्ञान पहावा ॥ द्रष्ट दृश्यातीत आघवा ॥ २३ ॥ कोश जाणावा आनंद ॥ तो हा केवळ परमानंद ॥ २४ ॥ समष्टिव्यष्टयात्मकं जग ॥ तें हें परब्रह्म अभंग ॥ २५ ॥ जनार्दन जनवन जनार्दन निरंजन ॥ २६ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ एकनाथ झाला देव ॥२७॥

३१. व्यापक हा जनार्दन ॥ जगचि भरला संपूर्ण ॥ १ ॥ मागें पुढें आहे उभा ॥ काय वाणूं त्याची शोभा ॥ २ ॥ भरुनी उरला ॥ सर्वां-ठायीं तो संचला[3] ॥३॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ व्यापक तो जनीं वनीं ४

३२. उघड दाखविलें देवा ॥ नाहीं सेवा घेतली ॥ १ ॥ ऐसी प्रेमाची माउली ॥ जगीं व्यापक व्यापली ॥ २ ॥ नाहीं घालित भार कांहीं ॥ आठव देहीं रामकृष्ण ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ मन माझें नेलें चोरून ॥ ४ ॥

३३. कायावाचा मनें ॥ कृपाळू दीना कारणें ॥ १ ॥ ऐसा समर्थ तो कोण ॥ माझ्या जनार्दना वांचून ॥ २ ॥ माझें मज दाखविलें ॥ उघड वाचें बोलविलें ॥ ३ ॥ जनीं जनार्दन ॥ एका तयासी शरण ॥ ४ ॥

३४. गेलों गुरुलागीं शरण ॥ माझें हरपलें मी तूंपण ॥ १ ॥ द्वैत भाव गेला देशोधडी ॥ बोध दिला मज संवगडी[4] ॥ २ ॥ मंत्र सांगे त्रिअक्षर ॥ परात्पर निज घर ॥ ३ ॥ जपतां मंत्र लागलें ध्यान ॥ सहज खुटलें मीतूंपण ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं समाधी ॥ सहज तुटली उपाधी ॥ ५ ॥

---

१ हात २ हे पांच कोश आहेत ह्यांजवर आत्म्याचा भास होतो ३ सांठवला. ४ मित्र.

३५. मज करूं दिली नाहीं सेवा ॥ दाविलें देवा देहींच ॥ १ ॥ जगद्व्यापक जनार्दन ॥ सदा वसे परिपूर्ण ॥२॥ भिन्न भिन्न नाहीं मनीं ॥ भरलासे जनीं वनीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ सर्वाठायीं व्यापक जाण ॥ ४ ॥

३६. शिष्यापासून सेवा घेणें ॥ हें तों लक्षण अधमाचें ॥ १ ॥ ऐसे असती गुरु बहू ॥ नव्हेची साहूं भार त्यांचा ॥२॥ एकपणें समानता ॥ गुरु शिष्य उरता उपदेश ॥३॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ गुरु माझा जनार्दन ॥४॥

३७. उपाधीच्या नांवें घातियेलें शून्य ॥ आणिका दैन्यवाणें काय बोलूं ॥ १ ॥ टाकूनियां संग धरियेला देव ॥ आतां तो उपाव दुजा नाहीं ॥ २ ॥ सर्व वैभव सत्ता तयाचे पदरीं ॥ जालों अधिकारी आह्मीं बळें ॥ ३ ॥ एका जनार्दना तोडियेला संग ॥ जालों आह्मीं निःसंग हरिभजनीं ॥ ४ ॥

३८. येव्हढें जया कृपेचें करणें ॥ रंक मिरवती राज्यपणें ॥ १ ॥ तो हा कल्पतरु गुरु जनार्दनू ॥ छेदी देहाभिमानु भवकंदु[2] ॥ २ ॥ कृपेचे वोरसें[3] धांवे कामधेनू ॥ तैसा माझा मनु वेधिलासे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं तयावांचूनी कांहीं ॥ दुजें पहाणें नाहीं मनामाजीं ॥ ४ ॥

सद्गुरुस्तवन शतक १ लें.

दत्तराया करूं प्रथम नमन ॥ द्वितीय चरणा सद्गुरुच्या ॥ १ ॥ सद्गुरुच्या चरणा करावा प्रणाम[4] ॥ मुखीं नित्य नाम सदा जप ॥ २ ॥ नित्य जपा वाचे गुरुराजस्वामी ॥ तेणें सुखधामीं प्राप्त व्हाल ॥ ३ ॥ प्राप्त व्हाल तुह्मीं आत्यंतिक[5] सुखा ॥ जेथें जन्मदुःखा पार नाहीं ॥ ४ ॥ पार नाहीं वेदां शास्त्रें मौनावलीं ॥ पुराणें तीं झालीं मौनरूप ॥ ५ ॥ मौनरूप शेष ब्रह्मा आणि इंद्र ॥ सूर्य अग्नि चंद्रा अंत नाहीं ॥ ६ ॥ अंत नाहीं त्याचा अनंत स्वरूप ॥ अनिर्वाच्य रूप सद्गुरूचें ॥७॥ सद्गुरूचें रूप तें स्वयंप्रकाश ॥ दृश्यीं जो प्रकाश सद्गुरूचा ॥ ८ ॥ सद्गुरूचा प्रेमा माझीया अंतरीं ॥ अनुभव साक्षात्कारीं झाला असे ॥ ९ ॥ झाला

---

१ जग भरून राहिलेला. २ संसाराचें मूळ. ३ पान्हाऊन. ४ नमस्कार. ५ सर्वांत अधिक.

असे अनुभव अपरोक्ष ॥ शास्त्रीं जे विवक्षा केली असे ॥ १० ॥ केली असे स्तुति संत महानुभावी ॥ सद्गुरु वदवी मजलागीं ॥ ११ ॥ मजलागीं त्यांनीं दिली असे वाचा ॥ उपकार तयांचा काय वानूं ॥ १२ ॥ काय वानूं माझ्या सद्गुरु दयाळा ॥ बहुत कळवळा ज्यासी माझा ॥ १३ ॥ ज्यासी माझा प्राण अर्पण मीं केला ॥ देह हा विकिला सर्वस्वें मीं ॥ १४ ॥ सर्वस्वें मी वसें सद्गुरुचे पायीं ॥ अन्य प्रिय नाहीं मजलागीं ॥ १५ ॥ मजलागीं दया केली गुरुरायें ॥ हृदयीं ते पाय धरीयेले ॥ १६ ॥ धरीयेले जीवीं पाऊलें कोंवळीं ॥ कंठीं एकावळी नाममाळा ॥ १७ ॥ नाममाळा कंठीं शोभे ही साजिरी ॥ हृदयीं गोजिरी गुरुमूर्ती ॥ १८ ॥ गुरुमूर्ति वसे ज्याचे हृदयकमळीं ॥ तया चंद्रमौळी[2] मागें पुढें ॥ १९ ॥ मागेंपुढें उभा राहे तो रक्षित ॥ कांहींच आघात येवों नेदी ॥ २० ॥ येवों नेदी कदा कल्पनेची बाधा ॥ आणिक आपदा[3] शिष्यालागीं ॥ २१ ॥ शिष्यालागीं गुरु करिताती बोध ॥ स्वरूप स्वानंद देती तया ॥ २२ ॥ देती तया गुरु अनुपम सुख ॥ स्वानंद कौतुक त्यासी लाभे ॥ २३ ॥ त्यासी लाभे आत्मा सर्व अंतर्यामी ॥ चिन्मय सुखधामीं पहूडे[4] तो ॥ २४ ॥ पहूडे तो न ये कदा काळीं देहा ॥ तोचि निःसंदेहा पावलासे ॥ २५ ॥ पावलासे ब्रह्म अखंड परात्पर ॥ सारासार विचार करोनियां ॥ २६ ॥ करोनियां जेणें नित्य स्नानसंध्या ॥ दोषांची ते बाधा वारीयेली[5] ॥ २७ ॥ वारीयेली जेणें चित्तविक्षेपता[6] ॥ करोनि उपास्यता सगुणमूर्ती ॥ २८ ॥ सगुण मूर्तिसी न ह्मणावें माइक ॥ शास्त्र आत्यंतिक सांगतसे ॥ २९ ॥ सांगतसे शास्त्र देवध्यान करा ॥ विक्षेप तो वारा चित्ताचा पैं ॥ ३० ॥ चित्ताचा गेलीया विक्षेप सकळ ॥ आवरण केवळ राहिलेंसे ॥ ३१ ॥ राहिलेंसे जया स्वरूपावरण ॥ त्याचें निवारण ज्ञानें होय ॥ ३२ ॥ ज्ञानें होय परी ज्ञान प्राप्तीलागीं ॥ साधनें तीं अंगीं विवेकादि ॥ ३३ ॥ विवेक वैराग्य शमादि तें षट्क ॥ चौथी ते देख मुमुक्षुता ॥ ३४ ॥ मुमुक्षुतेपुढें श्रवण मनन ॥ तें निज ध्यासन पाहिजे कीं ॥ ३५ ॥

---

१ बोलणें. २ शंकर. ३ संकटें. ४ झोंपतो. ५ नाहींशी केली. ६ मनाचा भ्रम.

पाहिजे कीं तत्वंपदार्थ शोधन ॥ साधनें हीं जाण अंतरंग ॥ ३६ ॥
अंतरंग साधनें करावीं परमार्थां ॥ त्यागावीं सर्वथा बहिरंगें ॥ ३७ ॥ बहि-
रंग साधनें होय स्वर्गप्राप्ति ॥ निष्कामीं होती चित्तशुद्धि ॥ ३८ ॥
चित्तशुद्धि झाल्या अतरंगा अधिकार ॥ विवेक निर्धार सांगतसों ॥ ३९ ॥
सांगतसों आतां विवेकाचें तथ्य ॥ ब्रह्म हेंची सत्य जगन्मिथ्या ॥ ४० ॥
मिथ्या माया काय जगत प्रकार ॥ ब्रह्म हेंचि सार विवेक हा ॥ ४१ ॥
विवेक हा स्मरा अनुभव करा ॥ वैराग्य अवधारा एकाचित्तें ॥ ४२ ॥
एकचित्तें करा वैराग्यश्रवण ॥ तेणें समाधान स्वरूपीं होय ॥ ४३ ॥
स्वरूपीं होय स्थिति वैराग्याच्या योगें ॥ अन्न विषसंगें सेवूं नये ॥ ४४ ॥
सेवूं नये विषय वमनाचे परी ॥ वीट तो अतरीं सदा असो ॥ ४५ ॥
सदा असो प्रीति परमार्थालागीं ॥ विषयविरागी याचें नांव ॥ ४६ ॥
याचें नांव शम मनाचा निग्रहो ॥ विषयीं आग्रहो चित्ता नाहीं ॥ ४७ ॥
चित्ता नाहीं कधीं विषयाची स्फूर्ति ॥ अतरीं हे वृत्ति झाली असे ॥ ४८ ॥
झाली असे सर्व इंद्रियां स्थिरता ॥ दम हें तत्वता ह्मणती त्या ॥ ४९ ॥
ह्मणती त्या उपरम स्वधर्मासी ॥ त्यागावें विधींसी सर्वस्वेंची ॥ ५० ॥
सर्वस्वेंची शीत उष्णातें साहणें ॥ तितिक्षा ह्मणणें तयालागीं ॥ ५१ ॥
तयालागीं श्रद्धा ह्मणताती जनीं ॥ सद्गुरु वचनीं विश्वास तो ॥ ५२ ॥
विश्वास असावा वेदांतांचे ठायीं ॥ सद्गुरूचे पायीं लीन व्हावें ॥ ५३ ॥
लीन व्हावें चित्त सद्गुरुवचनीं ॥ तोचि समाधाना प्राप्त झाला ॥ ५४ ॥
प्राप्त झाला प्राणी मुमुक्षुतेलागीं ॥ प्रपंच संसर्गीं विटला तो ॥ ५५ ॥
विटला संसारा आणि घरदारां ॥ पुत्र परिवारां मिथ्या मानी ॥ ५६ ॥
मिथ्या मानी सर्व प्रपंच वैभव ॥ विषयांचें नांव नावडे ज्यासी ॥ ५७ ॥
नावडे ज्यासी इष्ट मित्र ते सोयरे ॥ परमार्थीं वेहेवरे चित्त ज्याचें ॥ ५८ ॥
चित्त ज्याचें झालें प्रपंचीं विरक्त ॥ त्याचे मनीं आर्त सद्गुरु भेटी
॥ ५९ ॥ सद्गुरु भेटी व्हावी ऐसें ज्याचे मनीं ॥ तो सर्वांलागुनी
विचारित ॥ ६० ॥ विचारीत मला सद्गुरु कें भेटती ॥ रात्रंदिवस चित्तीं

१ शीतोष्ण, मानापमान, सुखदुःखादि द्वंद्वांचें सहन. २ उद्योग करितें. ३ इच्छा.

दुजें नाहीं ॥ ६१ ॥ दुजें नाहीं तया आणिक जगांत ॥ सद्गुरु सर्वत्र दिसतसे ॥ ६२ ॥ दिसतसे गुरु आसनीं शयनीं ॥ आणिक भोजनीं गुरु दिसे ॥ ६३ ॥ गुरु दिसे जागृतीं स्वप्न आणि [1]सुषुप्ति ॥ आनंद नेणती गुरूवीण ॥ ६४ ॥ गुरूवीण जनीं न दिसे ज्या अन्य ॥ चित्त होय धन्य गुरुभेटी ॥ ६५ ॥ गुरुभेटी होतां चित्त स्थिर होय ॥ तळमळ जाय मनाची तें ॥ ६६ ॥ मनाची ते शांति होतां पाय धरी ॥ दंडवत करी वेळोवेळां ॥ ६७ ॥ वेळोवेळां गुरुसी करी नमस्कार ॥ जोडोनियां कर उभा राहे ॥ ६८ ॥ जोडोनियां हात पुढें गुरुराया ॥ बोलत सखया तारा स्वामी ॥ ६९ ॥ तारा स्वामी मज भवाचे सागरीं ॥ व्हावें कर्णधारी मजलागीं ॥ ७० ॥ मजलागीं गुरो तुमचा आधार ॥ ओस [2]चराचर तुह्माविण ॥ ७१ ॥ तुह्माविण सखा मज नाहीं कोणी ॥ वाटतें चरणीं घालूं मिठी ॥ ७२ ॥ घालूं मिठी पायां सद्गुरु समर्था ॥ तेणें निज स्वार्था पावसील ॥ ७३ ॥ पावसील सुखा सद्गुरु माउली ॥ ती मज [3]गौवली शिष्य वत्सा ॥ ७४ ॥ शिष्य वत्सालागीं पाजी ज्ञानदुग्ध[4] ॥ तेणें देह शुद्ध होय त्याचा ॥ ७५ ॥ देह त्याचा केला ब्रह्म हा गुरूनें ॥ काया वाचा मनें चरण धरी ॥ ७७ ॥ चरण धरीतसे शिष्य वेळोवेळां ॥ माझा कळवळा असो तुह्मां ॥ ७७ ॥ तुह्मांवीण मज कोण हो तारील ॥ दीन उद्धरेल कैशापरी ॥ ७८ ॥ कैशापरी मज होईल सुटका ॥ प्रपंच लटिका वाटे केव्हां ॥ ७९ ॥ केव्हां वाटे मज जगत हें मिथ्या ॥ ब्रह्माचें सत्यत्व केव्हां पावे ॥ ८० ॥ केव्हां पावे मज स्वरूपाची शांति ॥ तें मज निश्चिती सांगा स्वामी ८१ ॥ सांगा स्वामी मज कृपा हो करूनी ॥ शिष्य विनवणी करी ऐशी ॥ ८२ ॥ करीं ऐशी दया मज गुरुराया ॥ लागतसे पायां शिष्यराज ॥ ८३ ॥ शिष्यराज झाली अष्टभावप्राप्ति ॥ सद्गुरूंनीं हातीं धरीयेला ॥ ८४ ॥ धरीयेला करीं नेला एकांतांत ॥ अंकीं बैसवीत सद्गुरुराव ॥ ८५ ॥ सद्गुरुराव त्यासी बोलती त्या क्षणीं ॥ लागली उन्मनी तयालागीं ॥ ८६ ॥ तयालागीं नाहीं देहाचा आठव ॥ स्थूल

---

१ झोपेंत २ हालणारें किंवा न हालणारे पदार्थ. ३ गाय. ४ ज्ञान हेंच दूध.

सूक्ष्मभाव मावळले ॥ ८७ ॥ मावळले देह चारी अवस्था ॥ शिष्य तो तत्वतां ब्रह्म झाला ॥ ८८ ॥ ब्रह्म झाला त्याचा देह आत्मस्थिती ॥ द्वैताद्वैत प्रतीति नाहीं जया ॥ ८९ ॥ नाहीं जया सुख दुःखाची भावना ॥ समूळ वासना निरसली ॥ ९० ॥ निरसली त्याची अहंकार कल्पना ॥ सुखदुःख यातना नाहीं तया ॥ ९१ ॥ नाहीं तया जीवशीवभेदाभेद ॥ समूळ हे वाद मिथ्या झाले ॥ ९२ ॥ मिथ्या झाले ज्ञान ज्ञेय आणि ज्ञाता ॥ भोग्य भोग भोक्ता मावळला ॥ ९३ ॥ मावळला तेव्हां द्वैतप्रपंच ॥ एक ब्रह्म साच अनुभाविलें ॥ ९४ ॥ अनुभविलें तेणें अनुभव वेडावला ॥ विचार निमाला जिये ठायीं ॥ ९५ ॥ जिये ठायीं गति नाहीं षट् प्रमाणा ॥ साधन लक्षणां ठाव कैचा ॥ ९६ ॥ ठाव कैचा तेथें परादिकां[१] वाचां ॥ जेथें त्या शब्दाचा लाग नाहीं ॥ ९७ ॥ लाग नाहीं तेथें उपपत्ति युक्ति ॥ अपरोक्ष प्रतीति लया गेली ॥ ९८ ॥ लया गेली तया स्थानीं मज ठेविलें ॥ सद्गुरु दयाळें दीनानाथें ॥ ९९ ॥ दीनानाथें तया ठायीं निजविलें ॥ नवजाती[२] वर्णिलें गुण तया ॥ १०० ॥ एकाजनार्दन गुरुपायीं लीन ॥ ब्रह्म परिपूर्ण अनुभविलें ॥ १०१ ॥

सद्गुरुस्तवन शतक २ रें.

नमो सद्गुरुराया दीनाच्या वत्सला ॥ पावावें दासाला ब्रीद तुझें ॥ १ ॥ ब्रीद तुझें जगीं पतीतपावन ॥ भक्तासी रक्षणें सर्व काळीं ॥ २ ॥ सर्व काळीं भक्त आठविती तूज ॥ ब्रीदाची हे लाज धरणें लागे ॥ ३ ॥ धरणें लागे तूज भक्ताचा अभिमान ॥ आश्रय त्या कोण तुझ्याविणें ॥ ४ ॥ तुझ्याविणें त्यासी नाहीं कोणी सखा ॥ संसार पारिखा[३] वाटे त्यासी ॥ ५ ॥ वाटे त्यासी माझा आधार सद्गुरु ॥ इच्छा मी कां करूं आणिकाची ॥ ६ ॥ आणिकाची इच्छा कासया करावी ॥ प्रपंची ते गोवी जेणें होय

१ परा, पश्यती, मध्यमा आणि वैखारी चार वाचांस. २ जात नांहींत. ३ परका.

॥ ७ ॥ जेणें होय प्राण्या जन्ममरणदुःख. ॥ तया आत्मसुख भेट नाहीं ॥ ८ ॥ भेट नाहीं जया आत्मापरमात्म्याची ॥ हानी नरदेहाची केली तेणें ॥ ९ ॥ केलीं तेणें जरी जपतपें फार ॥ नाहीं त्या आधार गुरूविना ॥ १० ॥ गुरूविना प्राण्या नव्हेचि सद्गती ॥ ऐसें वेदश्रुति बोलताती ॥ ११ ॥ बोलताती सिद्ध, साधु महानुभाव ॥ गुरूविण वाव सत्कर्में तीं ॥ १२ ॥ सत्कर्में ती वाव चित्त शुद्ध करा ॥ तेणें पाय धरा सद्गुरूचे ॥ १३ ॥ सद्गुरूचे पाय जयासी लाधले ॥ तेणें निरसिलें प्रपंचासी ॥ १४ ॥ प्रपंचासी बाध केला गुरुदासें ॥ चरणीं विश्वास ठेवोनियां ॥ १५ ॥ ठेवोनियां जीव सद्गुरूचे पायीं ॥ प्रपंच व्यवसायीं वागतसे ॥ १६ ॥ वागतसे जनीं परि तो विजनीं ॥ भेदभाव मनीं नाहीं जया ॥ १७ ॥ नाहीं जया चित्तीं आणिक वासना ॥ सद्गुरु वचना विश्वासला ॥ १८ ॥ विश्वासला मनें सद्गुरु चरणीं ॥ प्रेम अन्यस्थानीं नाहीं ज्याचें ॥ १९ ॥ नाहीं ज्याचें तन मन आणि धन्न ॥ गुरुसी अर्पण केलें असे ॥ २० ॥ केलें असे. जेणें निष्काम[1] तें कर्म ॥ चित्तशुद्धी वर्म[2] हाता आलें ॥ २१ ॥ हातां आलें जया चित्ताचें तें स्थैर्य ॥ सद्गुरु आचार्य भेटले त्या ॥ २२ ॥ भेटले त्या मायबाप सद्गुरुराव ॥ दयासिंधु नांव असे ज्यासी ॥ २३ ॥ असे ज्यासी सर्व श्रुति अध्ययन ॥ ब्रह्मपरायण अहर्निशीं ॥ २४ ॥ अहर्निशीं चित्त ब्रह्मींचि रंगलें ॥ विषय उरलें नाहीं जया ॥ २५ ॥ नाहीं जया काम क्रोधाची भावना ॥ आणिक वासना नानापरी ॥ २६ ॥ नानापरी जग जरी देखियेलें ॥ ब्रह्म हें भरलें ओतप्रोत ॥ २७ ॥ ओतप्रोत आत्मा स्वरूप जयासी ॥ तयासी द्वंद्वासी भेटी कैंची ॥ २८ ॥ भेटी कैसी तया सुखदुःखद्वंद्वा ॥ लोभ मोह आपदा[3] नाहीं त्यासी ॥ २९ ॥ नाहीं त्यासी मनीं द्वैताद्वैत नांव ॥ आत्मस्थिति भाव सर्व जगीं ॥ ३० ॥ सर्व जगीं दिसे ब्रह्मरूप ज्यासी ॥ उपमा तयासी काय देऊं ॥ ३१ ॥ काय देऊं जगीं नसे त्यासमान ॥ स्वयंप्रकाशमान[4] सद्गुराज ॥ ३२ ॥ सद्गुराजानें केली मज कृपा ॥ ब्रह्मानंद

---

१ फळाची इच्छा न धरितां. २ गूढ. ३ दुःख. ४ आपल्याचे तेजानें प्रकाशणारा.

सोपा केला मज ॥ ३३ ॥ केला मजवर उपकार गुरूनें ॥ तयासी उत्तीर्ण काय होऊं ॥ ३४ ॥ काय होऊं उतराई गुरुराया ॥ मस्तक हा पायां सदा असो ॥ ३५ ॥ सदा असो माझे अंतरीं वसती ॥ अखंड प्रेम प्रीति गुरुरूपीं ॥ ३६ ॥ गुरुरूपीं मज आत्यंतिक सुख ॥ अवलोकीं मुख सर्वकाळ ॥ ३७ ॥ सर्वकाळ मुखीं सद्गुरूचें नाम ॥ आणिक तें काम नाहीं मज ॥ ३८ ॥ नाहीं मज प्रिय सद्गुरुवांचूनी ॥ दृढनिश्चय मनीं केला असे ॥ ३९ ॥ केला असे प्राणसखा सद्गुरुराजा ॥ मन त्याची पूजा सदा करी ॥ ४० ॥ सदा करी मन सद्गुरुअर्चन ॥ तेणें समाधान होय त्यासी ॥ ४१ ॥ होय त्यासी सुख मुखें वर्णवेना ॥ षट्विध प्रमाणां लाग नाहीं ॥ ४२ ॥ लाग नाहीं जेथें अग्नि चंद्र सूर्या ॥ कारण त्या कार्या नाश जेथें ॥ ४३ ॥ नाश जेथें असे सकळ ब्रह्मांडा ॥ त्या सुखा अखंडा काय वानूं ॥ ४४ ॥ काय वानूं जेथें श्रुति मौनावल्या ॥ प्रमा[२] त्या पावल्या लया जेथें ॥ ४५ ॥ लय जेथें असे सर्व कल्पनांचा ॥ तेथें इंद्रियांचा काय पाड ॥ ४६ ॥ काय पाड असे अंतर इंद्रियां ॥ चारी[३] देह वाया झाले जेथें ॥ ४७ ॥ झाले जेथें लीन मन इंद्रिय प्राण ॥ त्या सुखा वर्णन कैसें होय ॥ ४८ ॥ कैसें होय वक्ता वाच्य आणि वचन ॥ त्रिपुटी हे क्षीण जया ठायीं ॥ ४९ ॥ जया ठायीं वसती तेहतीस कोटी देव ॥ तें सुख वैभव काय सांगू ॥ ५० ॥ काय सांगू मज मुखें वदवेना ॥ तेणें मीतूंपणा मावळला ॥ ५१ ॥ मावळला आतां जगदांधकार ॥ समूळ संसार पारुषला ॥ ५२ ॥ पारुषला मज सकळ द्वैतभाव ॥ दिसे भावाभाव ब्रह्मरूप ॥ ५३ ॥ ब्रह्मरूप जग व्यष्टि हें समष्टी ॥ भासे कृपादृष्टी सद्गुरूच्या ॥ ५४ ॥ सद्गुरूच्या कृपें हरपे जीव शिव ॥ ब्रह्म एकमेव अद्वितीय ॥ ५५ ॥ अद्वितीय ब्रह्म प्रत्यक्ष हें दिसे ॥ दृष्टि समरसें तदाकार ॥ ५६ ॥ तदाकार झाला सकळ हा देह ॥ राहे तो संदेह कैशापरी ॥ ५७ ॥ कैशापरी राहे द्वैताची भावना ॥ विपरीत भावना निवर्तल्या ॥ ५८ ॥ निवर्तल्या जेथें शास्त्रां-

---

१ उतराई. २ जाणण्याच्या शक्ति. ३ स्थूल, सूक्ष्म, कारण व महाकारण. ४ खुंटका.

चीया मती ॥ मनादिक पंक्ति मावळली ॥ ५९ ॥ मावळली मज द्वैताद्वैत क्लृप्ति ॥ सुखें सहजस्थिति[1] भोगितसों ॥ ६० ॥ भोगितसों आह्मीं सुखें परमानंद ॥ कोटि हे आनंद वसती जेथें ॥ ६१ ॥ वसती जेथें सिद्ध महानुभाव संत ॥ असे तें अनंत ब्रह्मसुख ॥ ६२ ॥ ब्रह्मसुख झालें सहज जयासी ॥ तयाच्या भाग्यासी पार नाहीं ॥ ६३ ॥ पार नाहीं तया सुखा प्राप्त झाला ॥ संदेह तो झाला चिदानंद ॥ ६४ ॥ चिदानंद नित्य अज निरामय ॥ निर्विकार सबाह्य एकरूप ॥ ६६ ॥ एकरूप ब्रह्म उपाधिरहित ॥ तेथें तो वसत भाग्यवंत ॥६६॥ भाग्यवंत ऐसा असे गुरुदास ॥ देहासी उदास सर्वकाळ ॥ ६७ ॥ सर्वकाळीं करी सत्क्रिया भजन ॥ आणिक उपासन सद्गुरूचें ॥ ६८ ॥ सद्गुरूचें पादतीर्थ[2] सदा सेवी ॥ प्रपंचीं त्या गोवी कैशी होय ॥ ६९ ॥ कैशी होय गुरुभक्ता अधोगति[3] ॥ लागला सत्पथीं[4] गुरुकृपें ॥ ७० ॥ गुरुकृपें ज्यासी सत्पथ पावला ॥ जीव सुखावला ब्रह्मसुखें ॥ ७१ ॥ ब्रह्मसुखें झालों मी सदा संपन्न ॥ ब्रह्म परिपूर्ण अनुभविलें ॥ ७२ ॥ अनुभविलें ब्रह्म अंतर सबाह्य ॥ जग ब्रह्ममय झालें दिसे ॥ ७३ ॥ झालें दिसे ब्रह्म चतुर्दश लोक ॥ शुद्धाशुद्ध विवेक नाहीं जेथें॥७४॥ नाहीं जेथें द्वैताद्वैत जे उपाधि ॥ ते सुखी समाधि दासा झाली ॥ ७५ ॥ दासा झाली निद्रा शून्य सारूनियां ॥ वृत्ति पावलीया ब्रह्मसुखा ॥ ७६ ॥ ब्रह्मसुखा पावे ज्याचें अंतःकरण ॥ सर्व काळीं जाण ब्रह्मरूप ॥ ७७ ॥ ब्रह्मरूप झालें जयाचें तें अंग ॥ तया नित्य संग सज्जनाचा ॥ ७८ ॥ सज्जनाचा संग जयासी पैं होय ॥ तया उणें काय निज सुखा ॥ ७९ ॥ निजसुखा प्राप्त झाला संतसंगें ॥ तयाचीं सर्वांगें ब्रह्म झालीं ॥ ८० ॥ ब्रह्म झालें त्याचें काया वाचा मन ॥ साध्य आणि साधन सर्व ब्रह्म ॥ ८१ ॥ सर्व ब्रह्मावीण नाहीं अनुभव ॥ ऐसा त्याचा भाव एकविध ॥ ८२ ॥ एकविध भाव जयाचिया मनीं ॥ त्यासी चक्रपाणि[5] अंकिलासे ॥ ८३ ॥ अंकिलासे दैव तया सद्गुरुकृपें ॥ अहंकार पापें सोडियेलें ॥ ८४ ॥ सोडियलें त्यासी कामादि षड्विकारीं ॥ वस्ती त्या अंतरीं देवें केली

१ जीवन्मुक्ताचा अवस्था. २ पायांचें तीर्थ. ३ नरकवास. ४ चांगल्या मार्गास. ५ विष्णु.

॥८५॥ देवें केली त्यांसी आपुलीं अंकित॥ तोचि त्यांचें हित सत्य जाणे ॥८६॥ सत्य जाणे एक सद्गुरु दयाळ ॥ चरणकमळ त्याचें ध्यावें ॥ ८७ ॥ त्याचे ध्यावे चरण सदा सर्वकाळ ॥ प्रपंच सकळ सांडूनियां ॥ ८८ ॥ सांडूनियां ह्मणजे मिथ्या हा पहावा ॥ सद्गुरु करावा पाठीराखा ॥ ८९ ॥ पाठीराखा होय सद्गुरु जयासी ॥ कळिकाळ त्यासी बाधती ना ॥ ९० ॥ बाधती ना त्यासी मुक्ति रिद्धिसिद्धि[1] ॥ ज्याची सदा बुद्धि सद्गुरुपायीं ॥ ९१ ॥ सद्गुरुपायीं ज्याचें चित्त स्थिर झालें ॥ तयासी जोडलें मोक्षपद ॥ ९२ ॥ मोक्षपद त्याची इच्छा तें करीत ॥ भक्ताचे मनांत गुरुपद ॥ ९३ ॥ गुरुपदयोगें मुक्ति तुच्छ त्यासी ॥ त्याचिया मानसीं गुरु वसे ॥ ९४ ॥ गुरु वसे मनीं सदा सर्वकाळ ॥ तुटली हळहळ प्रपंचाची ॥ ९५ ॥ प्रपंचाची चिंता गुरुदासा नसे ॥ योगक्षेम असे गुरुहातीं ॥ ९६ ॥ गुरुहातीं असे सर्व त्याचें काम ॥ दासा मुखीं नाम गुरु गुरु ॥ ९७ ॥ गुरु गुरु जप अज्ञाननाशक ॥ भवसिंधुतारक गुरुनाम ॥ ९८ ॥ गुरुनामासम आणिक नाहीं मंत्र ॥ सांगताती शास्त्रें महानुभाव ॥ ९९ ॥ एका जनार्दन गुरुपदीं मस्तक ठेवुनि सम्यक ब्रह्म झाला ॥ १०० ॥

दत्तात्रेयस्तुति.

१. दत्त दत्त वदतां वाचे ॥ होय जन्माचें सार्थक ॥ १ ॥ ऐसा जया नामीं वेधू ॥ तया परमानंदु हृदयीं ॥ २ ॥ दत्त आलिंगनीं समाधान ॥ तेणें नासे मीतूंपण ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वेधू ॥ दत्त नामें लागला छंदू ॥ ४ ॥

२. दत्ता देतां आलिंगन ॥ कैसें होताहे अभिन्न ॥ १ ॥ स्वलीला स्वरूपता ॥ तिन्ही दावी अभिन्नता ॥ २ ॥ लाघवी श्रीदत्त ॥ देव भक्त स्वयें आपणचि होत ॥ ३ ॥ मीचि जनार्दन मीचि येका ॥ दत्त स्वरूपीं मीच देखा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं दत्त पुढें मागें ॥ सगुण निर्गुण रूपें लागला संगें ॥ ५ ॥

---

[1] साधकास पूर्णत्व यावयाचे वेळीं ऋद्धिसिद्धि प्राप्त होऊन त्याचें मन विकारयुक्त करितात.

३. जो जो जो जो रे निजाया ॥ हालविती अनसूया ॥ धृ० ॥ पालख पुरुषार्थ चौकोनी ॥ भक्ति नाडी गुंफोनी ॥ दोरी प्रेमाची लाऊनी ॥ शांति गाती गाणीं ॥ १ ॥ करितां उत्पत्ति शिणलासी ॥ विश्रांति आलासी निज रे ब्रह्मया तपलासी ॥ कमलोद्भव जालासी ॥ २ ॥ लक्ष्मीपति निज हो घनशामा ॥ सांडोनि वैकुंठधामा ॥ प्रतिपाळ करीं हो जीव नामा ॥ दर्शन दिधलें आह्मा ॥ ३ ॥ पार्वतीरमणा शिवा निज आतां ॥ संहारक जीवजंता ॥ निजरूप निमग्ना हो आदिनाथा ॥ एका जनार्दनीं दाता ॥ ४ ॥

४. अव्यक्त परब्रह्म न्हाणी पायावरी ॥ अभेद नरनारी मिळोनीयां ॥ १ ॥ पीतांबर पदरें पुशिला घननीळ ॥ निजविला निर्मळ पालखांत ॥ २ ॥ निंब कात बोळ त्रिगुण त्रिखुंडी ॥ प्रेमाचे आवडीं सेवी भय ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं दत्त पाळण्यांत घातिला ॥ हालविती त्याला अनसूया ॥ ४ ॥

५. धरी अवतार विश्व तारावया ॥ अत्रीची अनसूया गरोदर ॥ १ ॥ ऋतुकाळ हेमंत नक्षत्र रोहिणी ॥ शुक्ल पक्ष दिनीं पूर्ण तिथि ॥ २ ॥ तिथि पूर्णिमा मास मार्गशीर्ष ॥ गुरु तो वासर उत्सवकाळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण अवतार ॥ निर्गुण निराकार आकारलें ॥ ४ ॥

६. स्वानंदें आवडी दत्त पाहूं गेलों डोळा ॥ तंव चराचरें अवघे श्रीदत्तचि लीळा ॥ १ ॥ विस्मयो दाटला आतां पाहूं मी कैसें ॥ देखता देखणें अवघें दत्तचि दिसे ॥ २ ॥ असे आणि नसे हा तंव विकल्प जनांत ॥ जनीं जनार्दन निजरूपें दत ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं तेथें अद्वय नित्य ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं दत्त नांदत ॥ ४ ॥

७. परमार्थी राखितां भावो नवल नव्हे पहा हो ॥ भक्त परिग्रहो चालवी दत्तदेवो ॥ १ ॥ कृपाळु श्रीदत्त कृपाळु श्रीदत्त ॥ अहर्निशीं स्वयें पाळित निज भक्त ॥ २ ॥ वत्सालागीं जैसी व्याली धेनु धावे ॥ निज भक्ताकारणें दत्त तैसा पावे ॥ ३ ॥ भक्तकीर्तनें तोषला दत्त संतोषला ॥ हरिजागरीं स्वयें सिद्ध प्रगटला ॥ ४ ॥ निजात्मस्थिति लीला मनी सुमनमाळा ॥ एका जनार्दनीं दत्त घाली गळां ॥ ५ ॥

---

१ पाळणा. २ नाभि कमळापासून उत्पन्न झालेला ब्रह्मदेव. ३ हालणारे व न हालणारे.

८. दत्त दत्त ह्मणे वाचे ॥ काळ पाय वंदी त्याचे ॥ १ ॥ दत्त चरणीं ठेवी वृत्ती ॥ होय वृत्तीची निवृत्ती ॥ २ ॥ दत्तरूप पाहे डोळा ॥ वंद्य होय कळिकाळा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं दत्त ॥ हृदयीं वसे सदोदित ॥ ४ ॥

९. वेधोनी गेलें माझें मन ॥ हारपलें दुजेपण ॥ १ ॥ ऐसी ब्रह्ममूर्ति दत्त ॥ वोतलीसे आनंदभरित ॥ २ ॥ तयावीण ठाव ॥ रिता कोठें आहे वाव ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भरला ॥ सबाह्य अभ्यंतर व्यापिला ॥ ४ ॥

१०. आत्मज्ञान बिंबलें हृदयीं ॥ दत्त वोळखिला ठाईं ॥ १ ॥ पारिखे-पणा दूर गेला ॥ अवघा दत्तचि गमला ॥ २ ॥ नामें पावन चराचर ॥ तें दत्त नाम दोन अक्षरें ॥३॥ एकाजनार्दनीं छंदू ॥ दत्त नामें लागला वेधू॥४॥

११. माझी दत्त ती माउली ॥ प्रेम पान्हा पान्हावली ॥ १ ॥ कुर्वाळुनी लावी स्तनीं ॥ नोहे निष्ठुर क्रोध नाहीं मनीं ॥२॥ भक्तासी न विसंबे ॥ सदा वाट पाहे बिंबे ॥३॥ एकाजनार्दनीं निश्चित ॥ दत्त नामें पावन पतीत ॥४॥

१२. ह्मणतां दत्त दत्त ॥ दत्त करी देहातीत ॥ १ ॥ दत्तनामाचा निज छंद ॥ नासे प्रगटे परमानंद ॥ २ ॥ निजभाव समर्थ ॥ जेथें नाम तेथें दत्त ॥ ३ एका जनार्दनीं दत्त ॥ दत्त करी देहातीत ॥ ४ ॥

१३. दत्तात्रय नाम ज्याचे नित्य मुखीं ॥ तया सम सुखी नाहीं दुजा ॥ १ ॥ भावें दत्त दत्त ह्मणतसे वाचे ॥ कळिकाळ त्याचे पाय वंदी ॥ २ ॥ दत्ताचे पैं रूप ज्याचे वसे नेत्रीं ॥ ऐहिक्य[1] परत्रीं[2] तोचि सुखी ॥ ३ ॥ गुरुदत्तराया देई आलिंगन ॥ तयासी वंदन करिती सर्व ॥ ४ ॥ दत्त-रायाची जे करिताती यात्रा ॥ त्यांचेनि पवित्र होती तीर्थें ॥ ५ ॥ ज्याचे चित्तीं वसे गुरु दत्त ध्यान ॥ त्याचेनि पावन तिन्ही लोक ॥ ६ ॥ दत्ता-लागीं अर्पी तन मन धन ॥ परब्रह्म पूर्ण तोचि झाला ॥ ७ ॥ दत्तचरण-तीर्थ जो का नित्य सेवी ॥ उगवी तो गोवी प्रपंचासी ॥ ८ ॥ दत्तावरू-नीया कुरवंडी[3] काया ॥ तयाचिया पाया मोक्ष लागे ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं मुखीं दत्तनाम ॥ हरे भवश्रमें[4] क्षणामाजी ॥ १० ॥

---

१ परकाभाव. २ इहलोकीं. ३ ओवाळून टाकील. ४ संसारासंबंधाचे ताप.

१४. ऐशी जगाची माउली ॥ दत्त नामें व्यापुनी ठेली ॥ १ ॥ जावें जिकडे तिकडे दत्त ॥ ऐशी जया मति होत ॥ २॥ तया सांकडेंचि नाहीं॥ दत्त उभा सर्वां ठाईं ॥ ३ ॥ घात आघात निवारी ॥ भक्ता बाहे धरी करीं ॥ ४ ॥ ऐसी कृपाळु माउली ॥ एका जनार्दनें देखिली ॥ ५ ॥

१५. श्रीदत्त ऐसी वाचा पढे ॥ मोक्ष सायुज्यता जोडे ॥ १ ॥ ऐसी प्रचीत पाहा देहीं ॥ व्यापुनी असे देहीं विदेहीं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं दत्त ॥ सबाह्य आनंद भरीत ॥ ३ ॥

१६. मनासी स्थिरता नामें दत्त वेध ॥ दुजा नाहीं छंद आणीक कांहीं ॥ १ ॥ ह्मणोनी संकल्प दृढ जाला पायीं ॥ दत्तावांचूनी ठाईं नोहे कांहीं ॥ २ ॥ पाहता पाहणें परतलें मन ॥ पाहण्याचे विंदान विसरलें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं परब्रह्म पुतळा ॥ दत्त देखिला डोळा आत्मदृष्टीं ॥ ४ ॥

१७. प्राणीयासी मंत्र सोपा ॥ दत्त दत्त वाचें जपा ॥ १ ॥ आला नलगे साधन ॥ दत्त नामें घडे ज्ञान ॥ २ ॥ नलगे योगयाग पाहीं ॥ दत्तावांचून नेणे कांहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वेधलें मन ॥ मनचि झालें उन्मयें[२] ॥ ४ ॥

१८. त्रिगुणात्मक त्रिमूर्ती वेगळा ॥ पाहे तो सांवळा दत्तरायो ॥ १ ॥ मन माझें वेधलें दत्ताचे चरणीं ॥ नाहीं आतां मनीं दुजा छंद ॥ २ ॥ परात्पर पहावा हृदईं तैसा ध्यावा ॥ एकाजनार्दनीं सांठवावा दत्त मनीं ॥ ३ ॥

१९. लावण्य मनोहर प्रेमाचा पुतळा ॥ देखिलासे डोळा दत्तराव ॥ १ ॥ चरणीं घातली मिठीं प्रेम दुणावे पोटीं ॥ पाहतां हारपली दृष्टि दुजेपण ॥ २ ॥ मन माझें वेधलें परिपूर्ण भरलें ॥ एका जनार्दनीं सांठविलें हृदईं दत्त ॥ ३ ॥

२०. माझिया मनींचा फिटला संदेहो ॥ पाहुनीया देवो दत्तराव ॥ १ ॥ फिटला संकल्प तुटली वासना ॥ आन[३] नाहीं कल्पना दुजी कांहीं ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं दत्त वेगळा जाण ॥ नोहे माझा प्राण क्षणभरी ॥ ३ ॥

२१. सर्व पर्वकाळें दत्त वदतां वाचें ॥ आणिक सायासाचें मूळ खुंटे ॥ १ ॥ ह्मणा दत्त दत्त ह्मणा दत्त दत्त ॥ ह्मणा दत्त दत्त वेळोवेळां ॥ २ ॥ काळ वेळ कांहीं नलगे तत्वतां ॥ नाम उच्चारितां दरुशन ॥ ३ ॥ भोळ्या

---

१ कौशल्य चतुराई. २ मनाचे धर्म नाहींसे झालेली स्थिति. ३ इतर. ४ पवित्रकाळ.

भाविकांसी जप मंत्रावळी ॥ दत्तनाम माउली सोपा जप ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नामाचा प्रताप ॥ निवारे भवताप दरुशनें ॥ ५ ॥

२२. त्रिगुणाविरहित नाम दत्तात्रय ॥ गातां वदतां होये आनंद चित्ता ॥ १ ॥ पालपटे मन संसारभावना ॥ अंतीं ते चरणा भेटी होये ॥ २ ॥ योगयाग कसवटी वाउगी रहाटी ॥ दत्त ह्मणतां होटीं सर्व जोडे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वदतां दत्त वाचे ॥ अनंत योगांचें पुण्य जोडे ॥ ४ ॥

२३. एकाएकी एकला काशीवासा गेला ॥ स्वलीला श्रीदत्त स्वयें प्रगटला ॥ १ ॥ दत्तदेव आला दत्तदेव आला ॥ स्वभाव सांडोनी भेटावया चला ॥ २ ॥ मुक्त मंडपा माझारीं निज नाम नगरीं ॥ दत्त प्रगटला कीर्तनामाझारीं ॥ ३ ॥ भेटणें भेटीउठी दत्ता जाली भेटी ॥ सांगणें ऐकणें दत्त होऊनीया उठी ॥ ४ कीर्तनीं आतौता नाम श्रीदत्त दत्त ॥ निज कीर्ति ऐकोनी डोले तत्त्वतां ॥ ५ ॥ जळा सबाह्य अंतरीं मनकर्णिका तीरीं दत्त स्नान करी आत्ममुद्रेवरी ॥ ६ ॥ दत्त जंगमीं स्थावरीं विश्वीं विश्व धरी ॥ तोची दत्त घरोघरीं नित्य भिक्षा करी ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं दत्त वचनें देख ॥ प्रपंच परमार्थ मीच चालवी एक ॥ ८ ॥

२४. ऑरतें आरती दत्त वोवाळूं जातां ॥ आरतीचें हरण दत्तें केलें तत्त्वतां ॥ १ ॥ आरती खुटली आतां ओवाळूं कैसें ॥ तरी निजभजनें निरंजनें होतसे ॥ २ ॥ आरतीचें आर्त पुरवी श्रीदत्त ॥ एका जनार्दनी सहज वोवाळीत ॥ ३ ॥

२५. तुमचा प्रसाद लाधला मस्तकीं ॥ श्रीदत्तराया तेणें जालों मी सुखी ॥ १ ॥ वाचे वेद नाम दत्त दत्त आवडी ॥ हीच माझी जोडी न करी दुजी ॥ २ ॥ पायांचा आठव द्यावा सर्वकाळ ॥ अखंड कल्लोल नामघोष ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथा परियेसी ॥ ध्यान अहर्निशीं दत्तात्रय ॥ ४ ॥

२६. सद्गुरुरायाचे वंदावे चरण । ऐसे दयाघन विचारी तो ॥ १ ॥ दत्तात्रीचें रूप कैसें तें बा आहे । कशावरी राहे सांग दादा ॥ २ ॥ कोणे

---

१ बदलतें. २ परीक्षा. ३ ओठांनीं. ४ मध्यें. ५ इच्छाधरून. ६ मारब्धरहित.

ठायीं वस्ती कोणें ठायीं येणें ॥ कोणें ठायीं जन्मणें सांग बापा ॥ ३ ॥ एकनाथ ह्मणे दत्तात्री कृपेनें ॥ केला असे प्रश्न तुह्मालागी ॥ ४ ॥

२७. ॐ अनंत निर्गुण सर्वां ठायीं पूर्ण ॥ न करी निर्वाणि दासालागीं ॥ १ ॥ हाकेबरोबरी धांवोनी सत्वरी ॥ भक्तालागीं तारी गुरुनाथ ॥ २ ॥ सुंदर तें ध्यान वसे औदुबरीं ॥ व्याघ्रचर्मधारी शोभतसे ॥ ३ ॥ काषाय अंबरं दंड कमंडलू ॥ डमरु त्रिशूळ शंख चक्र ॥ ४ ॥ किरीट कुंडलें रुद्राक्षाच्या माळा ॥ वैजयंती गळां हार रुळे ॥ ५ ॥ सूर्य चंद्र नेत्र शेष फणी छत्र ॥ पीतांबर वस्त्र परिधान ॥ ६ ॥ गुरुचरणीं सर्व तीर्थांची मिराशी ॥ ह्मणोनी जगासी उद्धरिती ॥ ७ ॥ जनार्दन ह्मणे नलगे ब्रह्मज्ञान ॥ गुरुचरणीं मन राहो सदा ॥ ८ ॥

२८. दत्तात्रीचें नाम घेतां वेळोवेळां ॥ जन्म त्याचा झाला कोणे दिवशीं ॥ १ ॥ आकार हा त्याचा कोणे दिवशीं झाला ॥ सांग बा मजला गुरुपुत्रा ॥ २ ॥ कोणते दिवशीं घातलें आसन ॥ सांग मजप्रती सर्व आतां ॥ ३ ॥ एकनाथ ह्मणे निरसूं लागलें ॥ रूप तें ओळखिलें दत्तात्रीचें ॥ ४ ॥

२९. धन्य कृष्णातीर धन्य औदुंबर ॥ जेथें गुरुवर वसतसे ॥ १ ॥ धन्य तेची नर येती जे यात्रेसी ॥ दर्शन मात्रें त्यांसी मोक्षजोडे ॥ २ ॥ अनंत जन्मांचीं पातकें संचित ॥ नुरती किंचित तीर्थ घेतां ॥ ३ ॥ वाचितां चरित्र सद्गुरु स्वामींचें ॥ निर्मूलन भवाचें सत्य होय ॥ ४ ॥ नामस्मरणें ज्याच्या सद्गुरुची होणें ॥ व्यर्थ चिंता वाहणें संसाराची ॥ ५ ॥ गुरु गीतीं गावा भावें चित्तीं ध्यावा ॥ सगुण पहावा डोळे भरी ॥ ६ ॥ जनार्दन ह्मणे तीथें त्याचे पासीं ॥ चारी मुक्ती दासी होती त्याच्या ॥ ७ ॥

३०. ज्योतीमाजी ज्योत कैशी हारपली ॥ कोठें सामावेली सांग बापा ॥ १ ॥ सोहं मंत्र बीज काय तो बा केला ॥ सांगसी उतारा मजलागीं ॥ २ ॥ ह्मणुनियां आतां समाधान केलें ॥ सांग बा वहिलें हितगुज ॥ ३ ॥ भूमीवरी पाय कोणता टाकावा ॥ कोण पंथ दावा मज लागीं ॥ ४ ॥ साडे

१ अंत पाहाणें. २ भगव्या रंगाचें. ३ वस्त्र. ४ समूळनाश. ५ भरून राहिली.

बारा पंथ पाहें शोधूनियां ॥ सांग त्याची खुणा गुरुपुत्रा ॥ ५ ॥ एकनाथ ह्मणे सांग झडकरी ॥ उशीर क्षणभरी लावूं नका ॥ ६ ॥

३२. दत्तात्रीची मूर्ति स्वरूपीं पाहिली । नामें हंकारली गुप्तरूप ॥ १ ॥ आकार तो त्याचा कोणे ठायीं झाला ॥ पिंडातून वेगळा दत्तात्री तो ॥ २॥ कोण रूप त्याचें सांग तूं अनंता ॥ गुरुकृपें आतां सांग मज ॥३॥ एकनाथ ह्मणे सातर्क्य शोधावें ॥ रूप ओळखावें दत्तात्रीचें ॥ ४ ॥

३१. साडे बारा पंथ ऐका त्यांचीं नांवें ॥ सांगतों मी भावें गुरुपुत्रा ॥ १ ॥ तीर क्षेत्र वन अरण्य गिरि जाण ॥ प्रताप समान शाश्वता ॥ २ ॥ गिरि पुरी भारथी संन्यासी वा नाथ ॥ अर्धा तो बा पंथ निरंजनीं ॥ ३ ॥ मिळूनियां पंथ साडे बारा जाण ॥ सांगितली खूण गुरुपुत्रा ॥ ४ ॥ एकनाथें सांगितली खूण ॥ गेलों मी शरण सद्गुरूला ॥ ५ ॥

३३. खुंटलासे शब्द बोलतां आनंद ॥ सर्व ब्रह्मानंद कोंदाटला ॥ १ ॥ तें हें दत्तनाम आवडी आदरें ॥ उच्चारी सोपारें सर्वकाळ ॥ २ ॥ कलिमाजी सोपें दत्तनाम घेतां ॥ संसारी वार्ता उरी नुरें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं लागलासे छंद ॥ दत्तनामें आनंद सर्वकाळ ॥ ४ ॥

३४. दत्त दत्त वरद पैं दत्त ॥ दत्तीं दत्त चित्त चित्त सुचित्त ॥ १ ॥ श्रीदत्त श्रीदत्त श्रीदत्त देवा ॥ हाचि छंद जीवीं लागला जीवा ॥ धृ० ॥ अभय दत्तें दत्त निर्भय दत्त ॥ भवभय दत्त शिवों नेदी ॥ २ ॥ जीवीं जीव दत्त शिवीं शीव दत्त ॥ एका जनार्दनी अद्वय दत्त ॥ ३ ॥

३५. दत्तगुरु दत्त गुरु दत्तात्रय गुरु ॥ धृ० ॥ शंख चक्र गदाधरा ॥ दिगांबरा जटाधरा ॥१॥ आदिनाथ दिनानाथ ॥ ब्रह्मरूप दत्त गुरु ॥ २ ॥ कौपीन दंडधरा ॥ कमलदलाक्ष[2] कमलाकरा ॥ ३ ॥ संचित्त सुखा अखिल सार ॥ ब्रह्मरूप निराकार ॥ ४ ॥ निरंजन निराभास ॥ निर्विकल्प चित्प्रकाश ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं जाण ॥ सर्वांघटी परिपूर्ण ॥ ६ ॥

३६. दत्त शिष्य परंपरा ॥ सांगेन मी अवधारा[3] ॥ १ ॥ कार्तवीर्य दुसरा यदू ॥ जनीं जनार्दन शुद्ध ॥ धृ० ॥ पूर्वी उपदेशिले दोन्ही ॥ तिसरा

१ विचारपूर्वक. २ कमलपत्राप्रमाणें नेत्र असलेला. ३ लक्ष्य ठेवा.

जनार्दन जनीं ॥ २ ॥ दत्तीं भेटला प्रल्हादू ॥ तेणें ओसंडला आल्हादू ॥ ३ ॥ दत्तें उद्धरीले किते ॥ हे तंव न करवे निरुतें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनें जनीं ॥ भेटी दिधली पांचजणी ॥ ५ ॥

३७. पंचस्वरमाहि दत्त मैरी दिठो ॥ अब जब तब फिर देखु तो मूलपीठें बैंठो ॥ १ ॥ दत्त गुसाई चल चलिरी देख न जाई ॥ धृ० ॥ एका जनार्दनके रे संग संग वसें॥ उसके बचनो दत्त जाहां ताहांदिसे ॥ २ ॥

३८. देव तोही दत्त भक्त तोही दत्त ॥ येणेंचि भजनें दत्त संतोषत ॥ १ ॥ श्रीदत्त श्रीदत्त देवा ॥ दुर्जनविन घेतसे सेवा ॥ धृ० ॥ सिद्धि सिद्ध दत्त बुद्धि बुद्धि दत्त ॥ बोधें बोध दत्त बोधवितू ॥ २ ॥ गति परम गती दत्त विरक्ती ॥ सहज सिद्धस्थिति नांदतुसे ॥ ३ ॥ भुक्ति तेही दत्त मुक्ति तेही दत्त ॥ युक्ति तेही दत्त देतु असे ॥ ४ ॥ आह्मा योग तोही दत्त ॥ भोग तोही दत्त ॥ संग तोही दत्त सांगाती बा ॥ ५ ॥ गुरुचाही गुरु दत्त परम गुरू ॥ जनार्दनीं दत्त योग्यां योगेश्वरू ॥ ६ ॥ आह्मा देहीं देह दत्त विदेह तोही दत्त ॥ एका जनार्दनें दत्तें विनिर्मुक्त ॥ ७ ॥

३९.[2] ब्रह्मगिरी वरी ॥ जन्म गोदावरी ॥ ओघ चिदंबर औदुबरीं ॥ भजन गंगाद्वारीं ॥ पूर्ण निरंतरीं ॥ गौतमाळा सार पूर्ण भरितें ॥धृ०॥ जय गोदावरी ॥ गोग्रहण ग्रहण ॥ उद्धरी मज्जन पापतापदैन्य उरों नेदी ॥ १ ॥ वैराग्य कुशावर्तीं उद्धरी लवलाहे ॥ गोवर्धनीं वाहे चित्स्वरूपें ॥ नासिका नासिक तेंचि निर्नासीक ॥ जनस्थानीं देख जन उद्धरी ॥ २ ॥ अरुणा वरुणा दोन्ही भक्ति विरक्ती ॥ शांति सरस्वती पूर्वमुखें ॥ शिवाचें कपाळ फिटलें तत्काळ ॥ सुंदरें तो काळ साधियेला ॥ ३ ॥ दोघें सम दृष्टी वसती दोहीं तटी ॥ सुंदरी पैं दृष्टी कपालेशा ॥ कपालेश्वरावरी सुंदर तोही कुळा उद्धरी दोघे जन ॥ ४ ॥ विद्या अविद्या दोन्ही कद्रु विनिता होऊनि ॥ आलिया धांवोनि भेटावया ॥ देखता पर तीर गेला सवतीमत्सर ॥ समरसें निजसार पावलिया ॥ ५ ॥ विद्या अविद्या निजसार ॥ पावल्या साचार ॥ साक्ष मध्यमेश्वर दोहीमध्यें ॥ पुण्याची निज शोभा ॥

---

१ दुसऱ्या खेरीज. २ या अभंगांत प्रसिद्ध प्रसिद्ध तीर्थक्षेत्रांचें मार्मिक वर्णन आलें आहे.

आली पुण्य स्तंभा ॥ जीव शिव पद शोभा सांडुनी ॥ ६ ॥ पश्चिम वाहिनी ॥ अमृतसंजीवनी ॥ दुःखनिमज्जनी उरोंनेदी ॥ प्रपंचीचें पांच निष्प्रपंच ॥ कचाचि कचकच उपशमली ॥ ७ ॥ साठी संवत्सर नारदासी पुत्र ॥ हे कृष्णचरित्र अघमर्षणी ॥ नारदी संगम नारदाचा श्रम ॥ सांडुनी परम शुद्ध केला ॥ ८ ॥ प्रवरा संगम परमामृत परम ॥ स्नानमात्रें[१] श्रम उरों नेदी ॥ रामह्रद अगाध दर्शनें आल्हाद ॥ निमज्जनीं बोध निजरूपाचा ॥ ९ ॥ येळा वृद्धा दोही तिरी ॥ मध्यें गोदावरी ॥ त्रिवेणी खरी प्रतिष्ठानी ॥ षट्काळ दर्शन ॥ करितां शुद्ध स्नान ॥ गमनागमन[२] पारूषलें ॥ १० ॥ प्रतिष्ठानी ख्याति ॥ तीर्थ भोगावती ॥ तेही तुझी संगती वांच्छी तसे ॥ तुझीये संगती भोगी नित्य मुक्ती ॥ प्रतिष्ठानि· वस्ती परमार्थीया ॥ ११ ॥ श्रीदत्त स्नान करी शुद्ध गोदावरी ॥ जड जीव उद्धरी आत्मतीर्थी ॥ पंचाळेश्वर तोचि पंचवक्र ॥ हरीहर एकत्र वसती ॥ १२ ॥ पापें दंडीं. खरी ॥ पाप दंडराजपुरी ॥ महा दोषा उरी उरों नेदी ॥ अब्जकीचें आप निरसनें[३]निजपाप ॥ त्रिगुण त्रिविध ताप ॥ उरों नेदी ॥ १३ ॥ बाणेचा संगम ॥ उडवी वर्णाश्रम ॥ वंजरा संगम मोहनासिनी ॥ सुधेचा संगम ॥ शुद्ध मनोधर्म ॥ दोही कुळीं परब्रह्म ॥ कोंदाटलें ॥ १४ ॥ कुश तर्पण तीरी ॥ निकट रामगिरी ॥ काळेश्वर करी निजमंथन ॥ मंथोनि कळीकाळ ॥ खंडली खळवळ ॥ चैतन्य चिज्जळ प्रवाहत ॥ १५ ॥ सप्त धातु सांगा ॥ सप्तमुखी गंगा ॥ मीनली लागवेगा ॥ सुखसागरीं ॥ एका जनार्दन संग चित्सागर ॥ साक्ष रामेश्वर हृदयलिंग ॥ १६ ॥

उपास्यदैवतपर अभंग.

१. नलगतां क्षण ॥ करी आपुल्यासमान ॥ १ ॥ तो हा पंढरीचा राणा ॥ बहु आठवतो मना ॥ २ ॥ न पाहे यातीकुळ ॥ शुद्ध अथवा चांडाळ ॥ ३ ॥ दीनाचा दयाळ ॥ बहु दासांची कळवळ ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनी भावें ॥ त्यासी एकवेळ गावें ॥ ५ ॥

१ स्नान केलें असतां. २ जन्ममृत्यूचे फेरे. ३ आपलें पाप नष्ट करणारें.

२. कशास जावें दूर ॥ माझें येथेंचि पंढरपूर ॥ धृ० ॥ आणुरेणु-व्यापक विठ्ठल अवघा ॥ काय ह्मणावा दूर ॥ १ ॥ भक्तिभीमातीर भाव पुंडलीक ॥ आत्मा विठ्ठल धूर ॥ २॥ विठ्ठल स्मरणीं विठ्ठल जाला ॥ नाहीं, नाहीं, मना हुरहूर ॥ ३ ॥ एका जनार्दन निजगुरू बोधें ॥ भलते ठाईं निसूर[1] ॥ ४ ॥

३. कृष्ण पावोनि झाले आंन ॥ शेखीं बुडविलें संध्यास्नान ॥ १ ॥ कृष्ण ह्मणो नये सोपारा ॥ तेणें बुडविलें सकळ व्यापारा ॥ धृ० ॥ जप तप राहिलें अनुष्ठान ॥ शेखीं बुडविलें ध्येय ध्याता ध्यान ॥ २ ॥ सच्चिदानंद आनंद ॥ तोही बुडविला निजबोध ॥ ३ ॥ माझें हरपलें मीपण ॥ देहीं बुडविलें देहपण ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं भावें ॥ क्रिया कर्म बुडालें स्वभावें ॥ ५ ॥

४. विठ्ठल निर्गुण निर्विकार ॥ विठ्ठल सगुण संताकार ॥ अवतरला मनोहर ॥ परात्पर सांवळा ॥ १ ॥ विठ्ठल संताचें रूपडें ॥ प्रत्यक्ष पाहतां नेत्रांपुढें ॥ त्यासी न जाणती मूढें ॥ विषयजाळीं[2] गुंतलीं ॥ धृ० ॥ मुक्ताबाई सकळ तनू ॥ दिव्य दीप्ति तो हा भानू ॥ प्रभावटेश्वरु जगजीवनू ॥ अति लावण्यु शोभतसे ॥ २ ॥ ज्ञानदेव मुखकमळ ॥ निवृत्ति देव मुगुट झळाळ[3] ॥ सोपानदेव तो निढळ ॥ आदिपुरुष रायाचे ॥ ३ ॥ मुकुंदराज परमावधारीं ॥ श्रवण[4] देवाचे निर्धारीं ॥ नेत्र चांगा विसोबा खेचरी ॥ सोहं प्रकाश वरी झळकतसे ॥ ४ ॥ वडवाळ सिद्ध नागेश नासापुट ॥ नामा कबीर दोन्ही होंट ॥ जिव्हा महा मुद्गलभट ॥ किंवा घांट गर्जतसे ॥ ५ ॥ बाहु दंडा चोखामेळ ॥ बहिरा पिसा वक्षस्थळ ॥ जनमैत्र नागा कंठ नाळ ॥ जोगा माळ प्रेमाची ॥ ६ ॥ हृदयारविंद योगि जन ॥ अच्युत सारंग दोन्हीं स्तन ॥ उदर तो रेणुकानंदन ॥ नाभी नरसिंहभारती ॥ ७ ॥ पाटक नामा कटी प्रदेश ॥ सुधा पीतांबर सुरस ॥ चरणाविंद रोहिदास ॥ आणि सुरदास सांवता ॥ ८ ॥ नारा महादा गोविंदा विठा ॥ ह्या देवाच्या क्षुद्र घंटा ॥ जोति तोडर गोरा सेना सजना ॥ तोरड एका जनार्दन ॥ ९ ॥

---

१ चिंतारहित. २ शब्द, स्पर्श, रूप, रस, गंध यांच्या उपभोगांत. ३ तेजस्वी. ४ कान.

जनार्दनस्वामींचा बोध.

१. एकविध भाव सर्वांठायीं धरी ॥ द्वैताची ती उरी उरवूं नको ॥ १ ॥ हाचि अनुभव सुगम सोपारा ॥ययाची निर्धारा तरले बहू ॥ २ ॥ ध्रुव उपमन्यु बिभीषण नारद ॥ गाई गोप वृंद तरते झाले ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथा निजखूण ॥ विटेवरी समचरण पाहे दृष्टी ॥ ४ ॥

२. शरण गेलिया संतांसी ॥ तेणें चुकती चौऱ्यायसी ॥ १ ॥ द्यावें संतां आलिंगन ॥ तेणें तुटे भवबंधन ॥ २ ॥ वंदितां चरणरज ॥ पावन देह होती सहज ॥ ३ ॥ घालितां चरणीं मिठी ॥ लाभ होय उठाउंठी ॥ ४ ॥ प्रेमें दर्शन घेतां ॥ मोक्ष सायुज्य ये हातां ॥ ५ ॥ ह्मणे जनार्दन ॥ एका लाधलीसे खूण ॥ ६ ॥

३. संत देवाचा लाडका ॥ देव तेणें केला बोडका ॥ १ ॥ अर्थ पाहतां सखोल असे ॥ बोडका देव पंढरीं वसे ॥ २ ॥ संत लाडका देव बोडका ॥ ह्मणे जनार्दन लाडका एकां ॥ ३ ॥

४. जप जाप्य मंत्र नको यंत्र तंत्र ॥ वर्णिजे जगत्र[2] रामनाम ॥ १ ॥ पाउला पांउलीं घडतसे यज्ञ ॥ तेणें सर्व पुण्य हातीं जोडे ॥ २ ॥ संताची संगति नामाचा निजध्यास ॥ तेणें जोडे सौरस[3] हातीं मग ॥ ३ ॥ सावधान ह्मणे जनार्दन ॥ एकनाथा पूर्ण होईल धन्य ॥ ४ ॥

५. बोडक्या लाडक्या जाली भेटी ॥ गेलें दैन्य उठाउठी ॥ १ ॥ उभयतांची येकचि राशी ॥ बोडके लाडक्यासी संतोषी ॥ २ ॥ बोडका देव लाडका भक्त ॥ उभयलोकीं त्यांची मात ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन समजले ॥ एकनाथीं रंगले हृदयामाजीं ॥ ४ ॥

६. आणिक या सृष्टि साधन पैं नाहीं ॥ घेई पां लवलाहीं नाम वाचे ॥ १ ॥ उभा दिगंबर कटीं ठेउनी कर ॥ शोभतसे तीर चंद्रभागा ॥ २ ॥ पुंडलीकें निज साधिलें साधन ॥ तें तूं हृदयीं जाण धरी भावें ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथ हृदयीं ॥ विठ्ठल मंत्र ध्यायीं[4] सर्वकाळ ॥ ४ ॥

---

१ जलदीनें. २ तिन्ही जगांमध्यें. ३ आत्म पदार्थ. ४ ध्यान कर.

७. संकल्प विकल्प या वरी घाली शून्य ॥ मन करीं निमग्न हरिपायीं ॥ १ ॥ उपासना दृढ संताचे चरणीं ॥ तोचि पैं निर्वाणीं तारक तुज॥२॥ पडतां जड भारी संत सहाकारी ॥ सर्व भावें हरि तेचि होती ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथा न विसंबे ॥ सोपा मार्ग ऐकें सर्वभावें ॥ ४ ॥

८. तीर्थ पर्यटन[1] कासया करणें ॥ मन शुद्ध करणें आधीं बापा ॥ १ ॥ तीर्थां जाउनी काय मन शुद्ध होई ॥ निवांतची ठाईं बैसें बापा ॥ २ ॥ मन शुद्ध जालिया गृहींच देव असे ॥ भाविकासी दिसे बैसल्याठाईं ॥३॥ ह्मणे जनार्दन बोध हाचि एकनाथा ॥ याहुनी सर्वथा श्रेष्ठ नाहीं ॥ ४ ॥

९. विधि[2] निषेध[3] थारा पसारा ॥ न जाय तूं सैरा आणिके पंथा ॥ १ ॥ पंथ सोपा जाणा पंढरी पावन ॥ याहुनीया आन[4] वंद्य कोण ॥ २ ॥ सर्वोत्तम तीर्थ देव आणि नाम ॥ पुरती सर्व काम विठ्ठलपायीं ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन ऐकें एकनाथा ॥ शरण तत्वता संतां रिघें ॥ ४ ॥

१०. न करी आळस हरिचिया भजनीं ॥ तेणें तुज निर्वाणीं सुख होय ॥ १ ॥ नाम गाय सोपें नाम गाय सोपें ॥ कळीकाळाचें मापें रितें होय ॥ २ ॥ संसार पसर करिसी तळमळ ॥ कां रे घननीळ नाठवीसी ॥ ३ ॥ पुत्र दारा धन कवण हें कवणाचें ॥ आहे तोंवरी माझें माझें ह्मणती ॥४॥ लटिका प्रपंच सर्व नाशिवंत ॥ एक हें शाश्वत हरिनाम ॥ ५ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथा घेईं ॥ प्रेमसुख पाहीं पावसील ॥ ६ ॥

११. देह शुद्ध करुनी भजनीं भजावें ॥ आणिकाचे[5] नाठवावे दोषगुण ॥ १ ॥ साधनें समाधि नको पां उपाधी ॥ सर्व समबुद्धि करीं मन ॥ २ ॥ ह्मणे जनार्दन घेईं अनुताप ॥ सांडी पां संकल्प एकनाथा ॥ ३ ॥

१२. नको गुंतूं लटिक्या प्रपंचासी बापा ॥ मार्ग आहे सोपा पंढरीचा ॥ १ ॥ नलगे पुसावें आटाआटी कांहीं ॥ आणिके प्रवाहीं गुंतूं नको ॥२॥ भांबावल्या परी जन जाले मूढ ॥ विसरले दृढ विठोबासी ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दन एकनाथा निकें ॥ साधी तूं कौतुकें हेंचि वर्म ॥ ४ ॥

---

१ फिरणें. २ कर्मं करण्याविषयीं आज्ञा. ३ कर्मांविषयीं मनाई. ४ इतर. ५ इतरांचे.

विठ्ठलपर अभंग.

१. समचरणीं उभा चैतन्याचा गाभा ॥ त्रैलोक्याची शोभा पांडुरंग ॥ १ ॥ भक्ताचें जीवन साधकाचें साधन ॥ सुखाचें निधान पांडुरंग ॥ २ ॥ मुक्तिकल्पद्रुम महाफळ उत्तम ॥ गोपिकांचा काम[1] पांडुरंग ॥ ३ ॥ एकाएकीं विनटला तो सदा संचला ॥ एकाजनार्दनीं भेटला पांडुरंग ॥ ४॥

२. आह्मा नादीं विठ्ठलू छंदीं विठ्ठलू ॥ हृत्पदीं[2] विठ्ठलु मिळतसे ॥ १ ॥ आह्मा धातु[3] विठ्ठलु मातु विठ्ठलू ॥ गातु विठ्ठलु आनंदें ॥ २ ॥ आह्मा राग विठ्ठलु रंग विठ्ठलू ॥ संग विठ्ठलु वैष्णवांचा ॥ ३ ॥ आह्मा ताल विठ्ठलू मेळ विठ्ठलु ॥ कल्लोळ विठ्ठलु कीर्तनें ॥ ४ ॥ आह्मा श्रुति विठ्ठलु श्रोता विठ्ठलू ॥ वक्ता विठ्ठलु वदनीं ॥ ५ ॥ आह्मा मनीं विठ्ठलु ध्यानीं विठ्ठलू ॥ एकाजनार्दनीं अवघा विठ्ठलु ॥ ६ ॥

३. माझें माहेर पंढरी ॥ आहे भीवरीचे तीरीं ॥ १ ॥ बाप आणिआई ॥ माझीं विठ्ठल रखुमाई ॥ २ ॥ पुंडलीक बंधु आहे ॥ त्यांची ख्याती सांगूं काय ॥ ३ ॥ माझी बहिण चंद्रभागा ॥ करीतसे पापभंगा[4] ॥ ४ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ करी माहेरींची आठवण ॥ ५ ॥

४. जेथें जावें तेथें देवची सांगातें ॥ ऐसें केलें नाथें पंढरीच्या ॥ १ ॥ अंतरीं बाहेरीं एकमय झालें ॥ अवघें कोंदाटलें परब्रह्म ॥ २ ॥ शब्द तेथें झाला समूळची वाव ॥ गेला देहभाव हारपोनी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ऐशी झाली वृत्ती ॥ वृत्तीची निवृत्ति चिदानंदीं ॥ ४ ॥

५. विठ्ठलें लाविलें पिसें ॥ जिकडे पाहे तिकडे दिसे ॥ १ ॥ समचरणाची शोभा ॥ अवघ्या जगीं विठ्ठल उभा ॥ २ ॥ पाहणें पाहतां माझारीं ॥ पाहाते गेले पाहाण्यावरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एक ॥ विठ्ठल अवलोकीं लोक ॥ ४ ॥

---

१ इच्छा. २ हृदयरूपस्थानांत. ३ उत्पन्न करणारा. ४ पापांचा नाश.

६. जें आसनीं बैसल्या आहे ॥ तेंचि मार्गीं जातां पाहे ॥ विठ्ठल सांगातीं करुनी ॥ अवघा पंढरीये जाये ॥ १ ॥ ह्मणोनी चाली रे भाई वेगीं पंढरपुरा उठी ॥ पाउला पाउल विठ्ठल ॥ पाहात जाऊं दिठी ॥ धृ० ॥ जरी धरीशिल शुद्ध भावो ॥ तुजसमोर आहे देवो ॥ तो तंव सबाह्य धरुनी ॥ अवघा पंढरीये जातो ॥ २ ॥ ज्या देवाचे यात्रे जाणें ॥ देवदर्शन घेऊनी येणें ॥ देव माघारा सांडीतां ॥ तुझें मनची देव ह्मणे ॥ ३ ॥ जो भावेंसी यात्रा करी ॥ विठ्ठल आहे त्या भीतरीं ॥ त्याचेनी नमनें आलिंगनें ॥ तिथें उद्धरती निर्धारी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निजे ॥ नाचत आनंदाची भोजें ॥ यात्रे जातां होय आल्हादू ॥ घोळतू वैष्णवाचेनि रजें ॥ ५ ॥

७. शब्दा आदि मध्य अंतीं ॥ उच्चारितां व्यक्ताव्यक्तीं ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल जिव्हारीं ॥ तरी मुक्ति होय कामारी[1] ॥ धृ० ॥ विश्वीं उघडा विठ्ठल पाहे ॥ मुक्त ह्मणतां भय काय ॥ २ ॥ एका जनार्दनु ठसा ॥ विठ्ठल पाहे शब्दासरिसा ॥ ३ ॥

८. विठ्ठला हृदयकमळींचा आमोद[2] ॥ तो सेवितां जीव झाला षट्पद[3] ॥ १ ॥ कांहीं केलिया निवडीतां न निवडे ॥ जीवीं जीव गुंतला वोंडेंकोडें ॥ २ ॥ लवणाची करूनिया घागरी ॥ भरूनि काढितां विरली ते सागरीं ॥ ३ ॥ एका एक गेलिया नुरे कांहीं ॥ एका जनार्दन देह विदेही ॥ ४ ॥

९. सारुनी दृश्य देखतां जालीसे ऐक्यता ॥ पाहे कृष्णनाथा पंढरीये ॥ १ ॥ कर ठेउनी कटीं बुंथी[4] वाळुवंटी ॥ वैजयंती कंठीं आर्ती माझी ॥ २ ॥ एकाजनार्दना शरण त्याची कृपा पूर्ण ॥ पाहातां पाहतां मन हारपलें ॥ ३ ॥

१०. अभंग विठ्ठल परि मना सांडी विषय खोडी ॥ लावी विठ्ठलेसी गोडी ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल सांवळा ॥ पाहे उघडा डोळां ॥ आणीक नलगे साधन ॥ ऐकिलें मनचि करी उन्मन ॥ २ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ मनची होय विठ्ठल पूर्ण ॥ ३ ॥

---

१ काम करणारी दासी. २ सुवास. ३ भ्रमर. ४ निश्चयपूर्वक. ५ पांघरूण.

११. माझा दीनानाथ दीनबंधु हरी ॥ नांदे भीमातीरीं पंढरिये ॥ १ ॥ विटे नीट उभा समचरणें साजरीं ॥ पावलें गोजरीं सकुमार ॥ २ ॥ वैजयंतिमाळा शोभतसे गळां ॥ कासेसी पिंवळा पीतांबर ॥ ३ ॥ ऊर्ध्व पुंड्र भाळीं कुंडलें गोमटीं ॥ चंदनाची उटी सर्वांगासी ॥ ४ ॥ शीरीं टोप साजे रत्नाचा साजिरा ॥ वरी शोभे तुरा मोतीयांचा ॥ ५ ॥ शोभे दंत-पंक्ति हिरियांच्या ज्योती[1] ॥ ध्याई तयाप्रती एकाएकीं ॥ ६ ॥

१२ माझ्या वडिलांचें दैवत ॥ कृपाळु हा पंढरीनाथ ॥ १ ॥ पंढरीसी जाऊं चला ॥ भेटूं रखुमाई विठ्ठला ॥ २ ॥ पुंडलीक बरवें केलें ॥ कैसें भक्तीनें गोविलें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं नीट ॥ पाईं जडलीसे वीट ॥ ४ ॥

१३. कृष्णचंदन आणिलें ॥ सकळ वेधिलें परिमळें[2] ॥ १ ॥ तेणें फुटती अंकुर ॥ अंगीं भावाचे तरुवर ॥ २ ॥ खैर धामोडे चंदन ॥ कृष्णवेधें वेधलें मन ॥ ३ ॥ एकाएक हरिख मनीं ॥ वसंत दाटे जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१४. माझें माहेर पंढरी ॥ विठ्ठल उभा विटेवरी ॥ १ ॥ संत मिळाले अपार ॥ करिताती जयजयकार ॥ २ ॥ टाळ घोळ पताका ॥ नाचताती वैष्णव देखा ॥ ३ ॥ विठ्ठलनामें गर्जती ॥ प्रेमभरीत नाचती ॥ ४ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ विठ्ठल नामें धाले पूर्ण ॥ ५ ॥

१५. वैजयंती माळ किरीट कुंडलें ॥ रूप तें सांवळें विटेवरी ॥ १ ॥ वेधलें वो मन तयाच्या चरणीं ॥ होताती पारणीं[3] डोळीयांची ॥ २ ॥ पुराणासी वाड शास्त्रासी तें गूढ ॥ तें आम्हालागीं उघड परब्रह्म ॥ ३ ॥ ध्यानीं ध्याती मुनि चिंतिती आसनीं ॥ तो हा चक्रपाणी सुलभ आम्हा ॥ ४ ॥ सन्मुख भीवरा मध्यें पुंडलीक ॥ एकाजनार्दनीं सुख धन्य धन्य ॥ ५ ॥

१६. चंद्र पौर्णिमेचा दिसे पा सोज्वळ[4] ॥ तैसा श्रीविठ्ठल पंढरीये ॥ १ ॥ क्षीरसिंधुसम भीवरा ती वाहे ॥ स्नान करितां जाय महत्पाप ॥ २ ॥ सनक सनंदन सम पुंडलीक ॥ शोभा अलौकीक वर्णूं काय ॥ ३ ॥ लक्ष्मी प्रत्यक्ष रखुमाई राही ॥ एकाजनार्दनीं पायीं लीन जाला ॥ ४ ॥

---

१ जोत. २ सुवासानें. ३ इच्छा. ४ दैदीप्य.

१७. नाम घेतां रूप आठवलें सांवळें ॥ ही खूण गोपाळें दिली मज ॥ १ ॥ येणे जन्में कृष्ण दाटोनी टाकणें ॥ आडवस्तीपणें चुकविली ॥ २॥ चुकविली वस्ती एका जनार्दनें ॥ संसार सांडणें सोडोनीया ॥ ३ ॥

१८. सात्विकाभरणें रोमासी दाटणें ॥ स्वेदाचें[1] जीवन येऊं लागे ॥ १ ॥ कांपे तो थरारी स्वरूप देखे नेत्रीं ॥ अश्रू त्याभीतरीं वाहताती ॥ २ ॥ आनंद होय पोटीं स्तब्ध जाला कंठीं ॥ मौनवाक्पुटी धरुनी राहे ॥ ३ ॥ टाकी श्वासोच्छ्वास अश्रुभाव देखा ॥ जिरवुनी एका स्वरूप होय ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ऐसे अष्टभाव ॥ उत्पन्न होतां देव कृपा करी ॥ ५ ॥

१९. आवडीच्या सुखा सुखावला ॥ वैकुंठ सांडोनी पंढरीये आला ॥ १ ॥ देखोनिया पुंडलीका ॥ उभा समपायीं देखा ॥ २ ॥ न बैसे खालीं ॥ युगें अठ्ठावीस जालीं ॥ ३ ॥ ऐशी भक्ताची माउली ॥ उभी तिष्ठत राहिली ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं देव ॥ उभा राहिला स्वयमेव[2] ॥ ५ ॥

२०. स्वामीसेवका अबोला ॥ ऐसा जन्मचि अवघा गेला ॥ १ ॥ जन्मवरी जुनें भातें ॥ साधन शिऊं नेदी हातें ॥ २ ॥ काम धरूं नेदी नेदीं हातीं ॥ उसंत नाहीं अहोरातीं ॥३॥ श्रद्धेंविण आचाट सांभे ॥ ढळों नेदी पुढें मागें ॥ ४ ॥ न गणी दिवस मास वरुषी ॥ मागें जातां वहीच पुसी ॥ ५ ॥ चावा चावी करूं नेदी ॥ सगळें गिळवी त्रिशुद्धी ॥ ६ ॥ जो कां ग्लानी साधन मागे ॥ तेंचि बंधन त्यासी लागे ॥ ७ ॥ जो सेवा करी नेटका[3] ॥ त्यासी करुनी सांडी सुटका ॥ ८ ॥ झोंप लागों नेदी कांहीं ॥ निजे निज निजवी पाही ॥ ९ ॥ एकाजनार्दनीं निज सेवा ॥ जीवें उरूं नेदी जीवा ॥ १० ॥

२१. पुंडलीकें उभा केला ॥ भक्त भावाचा अंकिला ॥ १ ॥ युगें जालीं अठ्ठावीस ॥ उभा मर्यादा पाठीस ॥ २ ॥ सम पाउलीं उभा ॥ कटीं कर कर्देळी गाभा ॥ ३ ॥ गळां वैजयंती माळ ॥ मुगुट दिसतो तेजाळ[4] ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं शोभा ॥ विठ्ठल विटेवरी उभा ॥ ५ ॥

---

१ घाम. २ स्वतः. ३ नीट. ४ तेजःपुंज.

२२. सकळ सुखाचें जें सुख ॥ तेंचि सोलीव श्रीमुख ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठलीं शोभा ॥ मिरवतसे स्वयंभा[1] ॥ २ ॥ मीतूंपणाचा शेवट ॥ तोची मस्तकीं मुगुट ॥ ३ ॥ अधिष्ठान जें निर्मळ ॥ तेंचि लल्लाट सोज्वळ ॥ ४ ॥ श्रुतिविवेकें[2] ये विवेका ॥ तेंची श्रवण ऐका ॥ ५ ॥ जीवशिव एक ठसा ॥ कुंडलें सर्वांग डोळसा ॥ ६ ॥ जेकां आदित्यीं तेज तेजाळें ॥ तेंचि तया अंगीं जाले डोळे ॥ ७ ॥ चिच्छक्तीचें जाणतेंपण ॥ तेंचि नयनींचें अंजन ॥ ८ ॥ शोभा शोभविजे विक ॥ तेंची मुखींचें नासिक ॥ ९ ॥ वदन ह्मणजे सुखसागर ॥ तळपती लहरि ऐसें अधर ॥ १० ॥ सच्चित्पदाची जे माळा ॥ माळागुणें पडली गळा ॥ ११ ॥ कर्म कर्तव्य जें फळ ॥ तेंची करकटीं सरळ ॥ १२ ॥ कोहं सोहं मूस. अटी ॥ तेची आटीव बाहुवटी ॥ १३ ॥ कवणे व्यक्ति नये रूपा ॥ हृदयी पदक पहा पां ॥ १४ ॥ नाभीका पूर्णानंदीं ॥ तेंचि नाभी तया दोंदी ॥ १५ ॥ निःशेष सारुनी अंबर ॥ तो कासे पीतांबर ॥ १६ ॥ महासिद्धि ज्या वांजटा ॥ त्याची मेखळे जडल्या घंटा ॥ १७ ॥ गति चालविती गती ॥ तेची समचरण शोभती ॥ १८ ॥ अहं सांडोनी अहंकार[3] ॥ तोची चरणीं तोडर ॥ १९ ॥ अर्थाअर्थीं जडली निकीं ॥ ते शोभती वाळेवाकी ॥ २० ॥ शंख चक्र पद्म गदा ॥ चारी पुरुषार्थ आयुधा ॥ २१ ॥ शुन्याशुन्य पायातळीं ॥ तेची वीट हे शोभली ॥ २२ ॥ द्वय सारुनीया शोभा ॥ समचरणीं विठ्ठल उभा ॥ २३ ॥ चरणातळीं ऊर्ध्वरेखा ॥ जाला जनार्दनएका २४

२३. धन्य चंद्रभागा धन्य वाळुवंट ॥ तेथें सभा दाट वैष्णवांची ॥ १ ॥ ठाईंठाईं कीर्तन होत नामघोष ॥ जळताती दोष जन्मांतरींचे ॥ २ ॥ पहा तो नारद उभा चंद्रभागेंत ॥ गायन करीत नामघोष ॥ ३ ॥ धन्य विष्णु पद धन्य वेणुनाद ॥ क्रीडा करी गोविंद सर्व काळ ॥ ४ ॥ पौर्णिमेचा काला वेणुनादीं जाहला ॥ वांटितो सकळां पांडुरंग ॥ ५ ॥ स्वर्गीचे सुरवर प्रसाद इच्छिती ॥ नाहीं त्यांसी प्राप्ति अद्यापवरी ॥ ६ ॥ तुह्मां आह्मां येथें कैसें सांपडलें ॥ उपकार केले पुंडलीकें ॥ ७ ॥ धन्य ते पद्माई धन्य तें

---

१ स्वतःच्या कांतीनें. २ वेदविचार. ३ गर्व.

पद्माळ ॥ येउनी सकळ स्नानें करीती ॥ ८ ॥ धन्य दिंडीरवन रम्य स्थळ फार ॥ रखुमाई सुंदर वास करीती ॥ ९ ॥ चोखोबानें वस्ती केली ऐलथडीं ॥ उभारीली गुडी स्वानंदाची ॥ १० ॥ धन्य पुंडलीक भक्त शिरोमणी ॥ तेणें चक्रपाणी उभा केला ॥ ११ ॥ मायबापाची सेवा तेणें केली सबळ ॥ ह्मणोनी घननीळ आतुडला ॥१२॥ लोहदंड क्षेत्र धन्य पंढरपुर ॥ उभा विटेवर पांडुरंग ॥ १३ ॥ त्रैलोक्याचा महिमा आणिला तया ठायां ॥ तीर्थव्रतें पायां विठोबाच्या ॥ १४ ॥ तिहीं लोकीं पाहतां ऐसें नाहीं कोठें ॥ परब्रह्म नीट विटेवरी ॥ १५ ॥ एका जनार्दनीं ब्रह्म पाठीं पोटीं ॥ ब्रह्मनिष्ठ येती तया ठायां ॥ १६ ॥

२४. जयजयजी देवाधिदेवा ॥ पंढरिरावा श्रीविठ्ठला ॥ १ ॥ येउनीया हृदईं वसा ॥ मागणें सहसा दुजें नाहीं ॥ २ ॥ भुक्तिमुक्ति नको कांहीं ॥ लिगाड तेंही मज आतां ॥ ३ ॥ भाळीभोळी घ्यावी सेवा ॥ हीच देवा विनवणी ॥४॥ एका जनार्दनीं तुमचा दास ॥ त्याची आस पाया पैं ॥५॥

२५. कृष्णमूर्ति होयगे कळों आली सोयगे ॥ प्राणाचा ही प्राण पहातां सुख सांगूं कायगे ॥ १ ॥ तुळशीमाळ गळागे कस्तुरीचा टीळागे ॥ अर्धांगीं रुक्मिणी विंझणे वारित गोपिबाळागें ॥ २ ॥ पीतांबराची कासगे कसिली सावकाशगे ॥ नारद तुंबर गायन करती पुढें निज दासगे ॥३॥ भक्त कृपेची मायगे बोळखिली विठाईगे ॥ एका जनार्दनीं विटे देखियले पायगे ॥४॥

२६. जें या चराचरीं गोमटें ॥ पाहातां वेदां वाट न फुटे ॥ तें पुंडलीकचे पेठे ॥ उभें नीट वीटेवरी ॥ १ ॥ सोपारा सोपारा झाला आह्मा ॥ शास्त्रें वर्णिती महिमा ॥ नकळे जो अगमांनिगमां ॥ वंद्य पुराणा तिहिं लोकीं ॥२॥ सहस्रमुखाचें ठेवणें ॥ योगी ध्याती जया ध्यानें ॥ तो नाचतो कीर्तनें ॥ प्रेमळ भक्त देखोनी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं देखा ॥ आह्मा झाला सुलभ सोपा ॥ निवारुनी भवतापा ॥ उतरी पैार निर्धारें ॥ ४ ॥

२७. जन्ममरण सांकडें निवारावया कोडें ॥ विठ्ठल उघडें पंढरीये ॥ १ ॥ तयाचे चरणां मिठी घाली मना ॥ नाहीं तुज यातना जन्मकोटी

---

१ रमविणारें. २ मेघश्याम. ३ आशा. ४ संसारत्रास. ५ पलीकडे.

॥ २ ॥ चंद्रभागें स्नान पुंडलीक भेटी ॥ पूर्वजां वैकुंठीं मार्ग सोपा ॥ ३ ॥ महाद्वारीं नाचा जोडोनिया पाणी ॥ पुढें चक्रपाणी उभा विटे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं तयांसी भेटतां ॥ मोक्ष सायुज्यता पाया लागे ॥ ५ ॥

२८. कस्तुरीची उटी टिलक लल्लाटीं ॥ सांवळा जगजेठी उभा विटे ॥ १ ॥ नाम हें चांगलें रूप हें चांगलें ॥ दरुशन चांगलें विठोबाचें ॥ २ ॥ आला पंढरीसी पुंडलीकाचे भक्ती ॥ दरुशनें मुक्ति पातकीयासी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं आनंदाचा कंद ॥ उभा तो गोविंद विटेवरी ॥ ४ ॥

२९. अणुरेणूपासोनी ब्रह्मांडीं भरला ॥ तो म्यां देखिला विटेवरी ॥ १ ॥ स्थावर जंगम भरुनी उरला ॥ तो म्यां देखिला पंढरीये ॥ २ ॥ वेद शास्त्र पुराणें गाती जयासाठीं ॥ तो पुंडलीका पाठीं उभा दिसे ॥ ३ ॥ वेडावल्या श्रुति न कळे ह्मणती ॥ तो उभा श्रीपति वाळुवंटीं ॥ ४ ॥ संताचा समागम गाती आनंदानें ॥ तो हरि कीर्तनें नाचतसे ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं सुखाचा सागरू ॥ विठ्ठल कल्पतरू[2] बोळला आह्मा ॥ ६ ॥

३०. परिपूर्णपणें उभा ॥ दिसे कर्दळीचा गाभा ॥ अंगींचिया प्रभा ॥ धवळलें विश्व ॥ १ ॥ धन्य धन्य पांडुरंग ॥ आह्मां जोडला वोसंग[1] ॥ कीर्ति गातां निसंग ॥ अनुवाद तयाचा ॥ २ ॥ तें सुख सांगतां कोडी ॥ पापें पळती बापुडीं ॥ यमधर्म हात जोडी ॥ नयेचि तया गांवा ॥ ३ ॥ ऐसें एकविध भावाचे ॥ संतचरण वंदिती साचे ॥ एका जनार्दनीं त्याचें ॥ दर्शन दुर्लभ[3] ॥ ४ ॥

३१. आनंदाचा भोग घालीन आसनी ॥ वैकुंठ निवासिनी तुझे नांवें ॥ १ ॥ येईवो विठ्ठले अनाथाचे नाथे ॥ पंढरीदैवत कुळदेवी ॥ २ ॥ आपुलें ह्मणावें सनाथ करावें ॥ एका जनार्दनीं वंदावें संतजना ॥ ३ ॥

३२. व्यापुनी जगीं तोचि उरला ॥ तो विटेवरी देखिला गे माय ॥ १ ॥ चतुर्भुज पीतांबरधारी ॥ गळां शोभे बरी वैजंयती गे माय ॥ २ ॥ हातीं शोभे शंख चक्र पद्म गदा ॥ रुळे चरणीं सदा तोडर गे माय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मदनाचा पुतळा ॥ देखियेला डोळां विठ्ठलरावो ॥ ४ ॥

---

१ संगती. २ कल्पवृक्ष. ३ कठीण.

३३. अष्टधातु वेगळा देखिला पुतळा ॥ जिवींचा जिव्हाळा श्रीविठ्ठल ॥ १ ॥ तयाचे चरणीं माझा दंडवत ॥ घडो आणि चित्त जडो नामीं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं देखिला डोळां ॥ जीवीं जीवनकळा विठ्ठल देवो ॥ ३ ॥

३४. कल्पतरु दाता[1] पुंडलीका मुनी ॥ तयासाठीं परब्रह्म तिष्ठे अझुनी ॥ १ ॥ नवलावगे माय नवलावगे माय ॥ विटे ठेउनी पाय उभा असे ॥ २ ॥ शेष श्रमला शास्त्र भागलें ॥ वेवादिती वहिलीं अठरा ज्यासी ॥३॥ आदि अंत कोणा नकळे जयाचा ॥ मौनावली वाचा[2] वेदादिकीं ॥४॥ तो डोळे भरी पाहिला श्रीहरी ॥ एका जनार्दनीं येरझारी खुंटली देखा ॥५ ॥

३५. निंबलोण करूं पंढरीच्या सुखा ॥ आणि पुंडलीका भक्तराया ॥ १ ॥ परलोकींचे येती परतोनी मागुती ॥ सर्व सुख येथें पहावया ॥ २ ॥ अष्ट महासिद्धी जयाचिया द्वारीं ॥ होउनी कामारी वोळंगती ॥ ३ ॥ मुक्तिपद देतां न घे फुकासाठीं ॥ तें हिंडे वाळुवंटी दीन रूप ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं करी निंबलोण ॥ विटेसहित चरण वोवाळावे ॥ ५ ॥

३६. जन्मोजन्मी आह्मीं बहु पुण्य केलें ॥ मग या विठ्ठलें कृपा केली ॥ १ ॥ जन्मोनी संसारी झालों याचा दास[3] ॥ माझा तो विश्वास पांडुरंगीं ॥ २ ॥ भ्रमरें[4] सुवासीं मधावरी माशी ॥ तैसें या देवासी मन माझें ॥ ३ ॥ आणिका देवासी नेघे माझें चित्त ॥ गोड गातां गीत विठोबाचें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मज तेथें न्यावें ॥ हाडसोनी द्यावें संतापाशीं ॥ ५ ॥

३७. काया वाचा मन येकविध करी ॥ पाहे तो श्रीहरी पंढरीये ॥ १ ॥ ब्रह्मादिक जया ध्याती शिवादि वंदिती ॥ ती विटेवरी मूर्ति पांडुरंग ॥ २ ॥ वेद पैं भागले शास्त्रें वेवादंती[5] ॥ पुराणांसी भ्रांती अद्यापवरी ॥ ३ ॥ नेतिनेति शब्दें श्रुति त्या राहिल्या ॥ नकळे तयांला पार त्याचा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भक्तालागीं सोपा ॥ भीमा तटीं पाहे पां विठ्ठलासी ॥ ५ ॥

३८. जें जें देखिलें तें तें भंगलें ॥ रूप एक उरलें विटेवरी ॥ १ ॥ डोळियाची धणी पहातां पुरली ॥ परी वासना राहिली चरणांजवळी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं विश्वास तो मनीं ॥ संताचे चरणीं सदां वैसो ॥ ३ ॥

---

१ देणारा. २ वाणी. ३ सेवक. ४ भुंगा. ५ वाद करती.

३९. सर्व देवांचा हा देव ॥ उभा राव विटेवरी ॥ १ ॥ त्याचे ठाईं भाव माझा ॥ नसे दुजा पालटू ॥ २ ॥ वारंवार ठेविन डोई ॥ उगेच पाईं सर्वदां ॥ ३ ॥ नलगे भुक्ति आणि मुक्ति ॥ संत संगती मज गोड ॥ ४ ॥ त्याचें वेड माझें मनीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ५ ॥

४०. अनादि सांवळा देखियेला डोळां ॥ मनु माझा वेधिला सांगूं काय ॥ १ ॥ जीवाविरहित झालें देह हारपलें ॥ शिवपणें गुंतलें गुरुकृपें ॥ २ ॥ जें शब्दासी नातुडे वैखरिये कानडें ॥ तें रूप उघडें पंढरीये ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं जीवींचें जीवन ॥ विठ्ठल निधान विटेवरी ॥ ४ ॥

४१. द्वारकेभीतरीं ॥ कामधेनु घरोघरीं ॥ १ ॥ कैशी बरवेपणाची शोभा ॥ पहातां नयना निघती जिभा ॥ २ ॥ घरोघरीं आनंद सदा ॥ रामकृष्ण वाचे गोविंदा ॥ ३ ॥ ऐशीद्वारके परी ॥ एका शरण श्रीहरी ॥ ४॥

४२. भुक्ति मुक्तीस कारण ॥ हरीचें जन्म कर्म गुण ॥ १ ॥ हरिकीर्तनाची जोडि ॥ सकळ साधनें होतीं बापुडीं[1] ॥ २ ॥ शिळा[2] तारिल्या सागरीं ॥ गोवर्धन उचलिला करीं ॥ ३ ॥ निमाला गुरुपुत्र आणिला ॥ मुखें दावाग्नि[3] प्राशिला ॥ ४ ॥ तो. सांवळा श्रीहरी ॥ एका जनार्दनीं चरणधरीं ॥ ५ ॥

४३. सकळ देवांचा नियंता ॥ माझी विठ्ठल माता पिता ॥ १ ॥ तो हा उभा विटेवरी ॥ कट धरूनियां करीं ॥ २ ॥ मिरवे वैजयंती माळा ॥ केशर कस्तुरीचा टिळा ॥ ३ ॥ मकराकार कुंडलें ॥ करीं शंख चक्र शोभले ॥ ४ ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ विठ्ठल पाहे ध्यानीं मनीं ॥ ५ ॥

४४. वोस घर वस्तीस कद्या ॥ तैसें या देवा कोण पुसे ॥ १ ॥ सांडोनी पंढरिराणा ॥ वोस राना कोण धांवे ॥ २ ॥ घेती मांसाचें अवदान[4] ॥ देवपण कैचें तेथें ॥ ३ ॥ ऐसीया देवासी पुजणें ॥ एका जनार्दनीं खोटें जिणें ॥ ४ ॥

१ हेव. २ दगड. ३ अरण्यातील अग्नी. ४ आहुती.

भक्तवात्सल्य.

१. दीनाची या कांजा ॥ धांवे वैकुंठीचा राजा ॥ १ ॥ तो हा हरि विटेवरी ॥ सम कर धरुनी करीं ॥ २ ॥ भक्ता पुंडलीका पाहे ॥ उभारुनी दृढ बाहे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ विठ्ठल नाम पतीत पावन ॥ ४ ॥

२. भोळा देव भोळा देव ॥ उंच नेणे भाव ॥ १ ॥ चोखीयाच्या मागें धांवे ॥ शेले कबिराचे विणावे ॥ २ ॥ खुरपू लागे सांवत्यासी ॥ उणें येवों नेंदी कोणासी ॥ ३ ॥ विष पिणें धाउनी जाणें ॥ भाविकाची भाजी खाणें ॥ ४॥ कण्याची तो आवडी मोठी ॥ एका जनार्दनीं लाळ घोटी ॥ ५॥

३. नामरूप मज आणिलें जिहीं ॥ त्यांची या उपकारा नोहे उतराई ॥ १ ॥ भक्ताचे उपकार कशानें फेडी ॥ यालागी त्याचें उच्छिष्ट काढी ॥ २ ॥ भक्ताचेनी पालटें येतो गर्भवासा ॥ उपकार उतराई नोहे कैसा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं उतराई नोहे ॥ यालागी भक्तासी न विसंबे जीवें ॥ ४ ॥

४. गाण्याचें कीर्तन वाखाणिलें ॥ जाणीवेचें ज्ञान तें जाणिवेनें खादलें ॥ १ ॥ भवार्णव हा अवघा उभारी ॥ तो कळे जाणिवेवरी ॥ २ ॥ पंडिताचा बोध विध्वंसी वाद ॥ तपसाचें तप निर्दाळी क्रोध ॥ ३ ॥ योगियाचा योग नाडियेला सिद्धी ॥ अभिमान नाडी सज्ञानबुद्धी ॥ ४ ॥ कर्माकर्म नाडी वर्णाश्रम ॥ संबंधी विषम विकल्प करी ॥ ५ ॥ एका-जनार्दनीं भगवत्कृपा पूर्ण ॥ निराभिमानें[3] चरण धरियले ॥ ६ ॥

५. भावें घातली कास देव झाला दास ॥ सोशी गर्भवास भाविकांचे ॥ १ ॥ भावचि कारण भावचि कारण ॥ या परतें साधन आणिक नाहीं ॥ २ ॥ भावाचेनि बळें जीवपण वोवळें ॥ मन हें सोंवळें ब्रह्मसाम्य ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भावाचि कारण ॥ सच्चिदानंदावरी खूण दाविली ते ॥ ४ ॥

६. वैष्णवा घरीं देव सुखावला ॥ बाहीर[4] नवजे दवडोनी घातिला ॥१॥ देव ह्मणे माझें पुरतसे कोड ॥ संगति गोड या वैष्णवाची ॥ २ ॥ जरि देव नेउनी घातिला दूरी ॥ परतोनी पाहे तंव घरा भीतरीं ॥ ३ ॥ कीर्तनाची देवा आवडी मोठी ॥ एका जनार्दनीं पडली मिठी ॥ ४ ॥

---

१ काम. २ नाश. ३ अभिमानरहित. ४ बाहेर.

७. पतीत पावन नाम श्रीविठ्ठलाचें ॥ आणीक मी साचें नेणें कांहीं ॥१॥ पतीत पावन नाम वदे वाणी ॥ विठ्ठला वांचुनी कांहीं नेणें ॥ २ ॥ पतीत पावन नामें तारिली गणिका ॥ अजामेळ देखा सरता केला ॥ ३ ॥ पतीत पावन नाम जनीं वनीं ॥ एका जनार्दनीं नाम वाचे ॥ ४ ॥

८. स्तंभ[1] फोडीत कटकट ॥ दाढा व्यंकट विकट ॥ उद्भट विर त्रिकट ॥ नर केसरी ॥ १ ॥ जिव्हा लळलळित लटलट ॥ घुरघुरीत कंठ ॥ स्वासें नासापुट उतट ॥ पिंगट जटाजुट[2] दाट ॥२॥ बाण सणसणाट ॥ वज्र दणदणाट ॥ नखें तिखें तिखट बोट ॥ रागें फोडी पोट ॥ ३ ॥ हात तट सुभट भट ॥ नेत्र गरगराट ॥ चंद्रसूर्यगरगराट रे ॥ ४ ॥ शब्द कटकट ॥ साधनीं कष्ट फुकट ॥ एका जनार्दनीं नामें वैकुंठ पीठ रे ॥ ५ ॥.

९. गणिका नेली मोक्षपदा ॥ रामनाम वदे एकदां ॥ १ ॥ धन्य नामाचा महिमा ॥ वदतां शेषा उपरमा ॥ २॥ ध्यानीं ध्यातो शूळपाणी ॥ रामनाम निशी[3] दिनीं ॥ ३ ॥ रामनाम तें दोन अक्षर ॥ एका जनार्दनीं निर्धार ॥ ४ ॥

१०. राम भावाचा भुकेला ॥ सांडोनी दुर्योधन सदनाला ॥ ॥१॥ विदुर गृहा प्रति गेला ॥ विश्रांति तेथें पावला ॥ २ ॥ शबरीचें फळें भक्षी ॥ क्षीरनिधी शयन साक्षी॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं निश्चय ऐसा ॥ देव भक्ताधीन सहसा॥ ४ ॥

११. विश्व पाळिताहे हरी ॥ दासा केवीं तो अव्हेरी ॥ १ ॥ नवमास गर्भवास ॥ नाहीं भागला आह्मास ॥ २ ॥ बाळपणीं वांचविलें ॥ स्तनीं दुग्ध[4] तें निर्मिलें ॥ ३ ॥ कीटक पाषाणांत वसे ॥ त्याचे मुखीं चारा असे ॥ ४ ॥ धरा धरा हा विश्वास ॥ एका जनार्दनीं त्याचा दास ॥ ५ ॥

१२. अंबऋषि राया पडिले सायास ॥ सोसी गर्भवास स्वयें देव ॥ १ ॥ उच्छिष्टही खातां प्रायश्चित्त असे ॥ गोपाळांचें ग्रास खाय हरी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भक्ताचा अंकीत ॥ ह्मणोनी तिष्ठत विटेवरी ॥ ३ ॥

१३. मिठी घालुनिया भक्ता ॥ ह्मणे शिणलेती आतां ॥१॥ धांवे चुरावया चरण ॥ ऐसा लाघवी आपण ॥ २ ॥ योगीयासी भेटी नाहीं ॥ तो आवडीनें कवळी बाहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनी भोळा ॥ भक्ता आलिंगी सांवळा ४

---

१ खांब. २ केश समुदाय. ३ रात्रंदिवस. ४ दूध.

१४. साचपणें देवा शरण पैं जाती ॥ तया वैकुंठपती विसरेना ॥ १ ॥ जैसीं कन्या दूरदेशीं येकटी ॥ रात्रंदिवस संकटीं घोकि मायबाप ॥ २ ॥ पतिव्रतेचें सर्व मन पतिपायीं ॥ तैसा देव ठाईं तिष्ठतसे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मज हा अनुभव ॥ जनार्दनें देव दाखविला ॥ ४ ॥

१५. देव भक्त एके ठायीं ॥ संतमेळ तया गांवीं ॥ १ ॥ ते हे जाणा पंढरपूर ॥ देव उभा विटेवर ॥ २ ॥ भक्त येती लोटांगणी ॥ देव पुरवी मनोरथ मनीं ॥ ३ ॥ धांवे सामोरा तयासी ॥ आलिंगून क्षेम पुसी ॥४॥ ऐसी आवडी मानी मोठी ॥ एका जनार्दनीं घाली मिठी ॥ ५ ॥

१६. दयेचें धाम नेघे कोणचाही श्रम ॥ हरि वर्णी सप्रेम दृढ निज-भावें ॥ १ ॥ प्रसन्न होऊनी दीनातें पहातो ॥ आवडी उद्धरितो भाविकासी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भक्तीसी भुलला ॥ ह्मणोनी वेडावला भक्तामागें ॥३॥

१७. देखोनीया देवभक्त ॥ सनकादिक आनंदत ॥ १ ॥ ह्मणती जावें पंढरपुरा ॥ पाहूं दीनाचा सोइरा ॥ २ ॥ आनंदें सनकादिक ॥ पाहूं येती तेथें देख ॥ ३ ॥ विठ्ठलचरणीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१८. ऐशी आवडी मिनली सुखा ॥ देव उभा भक्तद्वारीं देखा ॥ १ ॥ धन्यधन्य पुंडलिका ॥ उभें केलें वैकुंठनायका ॥ २ ॥ युगें अठ्ठाविस नीट ॥ उभा विटे[1] करीं धरुनीया कटे[2] ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण जाऊं ॥ काया[3] वाचा मनें त्यासीं ध्याऊं ॥ ४ ॥

१९. माझा भक्त मज अंतरीं ॥ मी सदा बाहेरी तिष्ठतसें ॥ १ ॥ ऐशी परस्परें खूण ॥ जाणती तें ब्रह्मज्ञान ॥ २ ॥ माझी सायुज्यता मुक्ती ॥ घेउनी बळें मीच होती ॥ ३ ॥ सायुज्यापरीस भक्ति गोड ॥ एकाजना-र्दनीं धरती चाड[4] ॥ ४ ॥

२०. कैसा पुंडलीका उभा केला ॥ वैकुंठाहुनी भक्ती चाळविला ॥ १ ॥ नेणो रे कैसें बोळलें ॥ अधीन केलें आपुलीया ॥ २ ॥ दर्शन मात्रें प्राणिया उद्धार ॥ ऐशी कीर्ति चराचर ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे पुंडलिका ॥ भक्तशिरोमणी तूंचि देखा ॥ ४ ॥

---

१ स्थान. २ कमर. ३ देहानें. ४ गरज.

२१. पूजी माझीया भक्तातें ॥ तेणें संतोष होत मातें ॥ १ ॥ भक्त माझा मी भक्तांचा ॥ ऐसी परंपरा साचा ॥ २ ॥ देव भक्तपण ॥ वेगळीक नाहीं जाण ॥३॥ भक्त देवतांची धालों ॥ एका जनार्दनीं लाधलों ॥४॥

२२. सर्व कर्म मदर्पण ॥ करितां मन शुद्ध होय ॥ १ ॥ न्यून तें चढतें जाण ॥ करी संपूर्ण मी येक ॥ २ ॥ माझ्या ठाईं ठेउनी मन ॥ करी कीर्तन आवडी ॥ ३ ॥ मन ठेउनी माझे ठाईं ॥ वसो कोठें भलते ठाईं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मन ॥ करा मजची अर्पण ॥ ५ ॥

२३. उतरावया धरांभार ॥ धरी अवतार कृपाळू ॥ १ ॥ पाळीतसे भक्तलळा ॥ नोहे वेगळा वेगळीक ॥२॥ जया आवडे जें कांहीं ॥ देतां न ह्मणे थोडें कांहीं ॥३॥ पुरवी इच्छा जैसी आहे ॥ मच्छ कच्छ तयासाठीं होय ॥ ४ ॥ ऐसा कृपेचा कोंवळा ॥ एकाजनार्दनीं पाहूं डोळा ॥ ५ ॥

२४. बैसोनीयां हाटवटी ॥ सांगे गोष्टी लौकीक ॥ १ ॥ तैसें नव्हे भक्तपण ॥ घातला दुकान पसारा ॥ २ ॥ वर्माचें तें पाठांतर ॥ केला भार बहुतची ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सार ॥ भुंके फार खर जैसा ॥ ४ ॥

२५. आह्मां सकळां देखतां ॥ पुरवी लळे तो सर्वथा ॥ १ ॥ जें जें मागावें तयासी ॥ तें तें देतो निजभक्तासी ॥ २ ॥ नमने अंकिताचा शीण ॥ राहे द्वारपाळ होऊन ॥ ३ ॥ घोडें धुतलें रणांगणी ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ४ ॥

२६. भक्तालागी अणुमात्र व्यथा ॥ ते न साहवे भगवंता ॥ १ ॥ करुनी सर्वांगाचा वोढा ॥ निवारीतसे भक्त पीडा ॥ २ ॥ होउनी भक्ताचा अंकितू ॥ सारथीपणें तो करितू ॥ ३ ॥ प्रल्हादासी दुःख मोठें ॥ होतांची काष्ठीं प्रगटे ॥ ४ ॥ऐसा अंकित चक्रपाणी ॥ एका शरण जनार्दनी ॥ ५ ॥

२७. अंकीत भक्ताचा ॥ नीच काम करी साचा ॥ १ ॥ काढी धर्मा घरी ॥ उच्छिष्टपात्रें निर्धारीं ॥ २ ॥ कुब्जेसी रतला ॥ एकाजनार्दनी भला ॥ ३ ॥

२८. वेदी जैसा वर्णिला ॥ तैसा विटेवरी देखिला ॥ १ ॥ पुराणे सांगती ज्या गोष्टी ॥ तो विटेवरी जगजेठी ॥ २ ॥ शास्त्रें वेवादती पाही ॥ तोची

ओळ. २ कमी. ३ पृथ्वी. ४ दुःख. ५ स्वाधीन.

विटे सम पायीं ॥ ३ ॥ नकळे अकळ अगमा ॥ निगमाही न कळे सीमा ॥ ४ ॥ जाला अंकित आपण ॥ एकाजनार्दनीं शरण ॥ ५ ॥

२९. जे जे वेळे जें जें लागे ॥ तें न मागतां पुरवी वेगें ॥ १ ॥ ऐसा भक्ताचा अंकित ॥ राहे द्वारी पैं तिष्ठत ॥ २ ॥ आवडी गौळियाची मोठी ॥ गायी राखी जगजेठी ॥ ३ ॥ भक्ति भावार्थे भुकेला ॥ एकाजनार्दनी विकला ४

३०. अंकित अंकिला ॥ देव भक्ताचा पैं जाला ॥ १ ॥ पहा पुंडलीकासाठीं ॥ उभा असे वाळुवंटीं ॥ २ ॥ युगें अठ्ठावीस जालीं ॥ न बैसे अद्यापि तो खालीं ॥ ३ ॥ न वैसेची उभा असे ॥ एकाजनार्दनीं भक्ति पिसें ॥ ४ ॥

३१. भक्ति भावार्थें अर्पिलें ॥ देवें आपणापाशीं ठेविलें ॥ १ ॥ नेदी कोणाचीये हातीं ॥ भक्तांवांचुनी निश्चितीं ॥ २ ॥ जुनाट जुगादीचें ॥ ठेवणें होतें तें संताचें ॥ ३ ॥ पुंडलीकें करुनी वाद ॥ ठेवणें केलें तें प्रसिद्ध ॥ ४ ॥ नेदी ह्मणोनी उभा केला ॥ एकाजनार्दनीं अबोला ॥ ५ ॥

३२. ज्याची प्रतिज्ञा निर्धारी ॥ देवा हरि आणियेलें ॥ १ ॥ तो हा शांत नृचा रावो ॥ भीष्म देवो[1] संग्रामीं ॥ २ ॥ शस्त्र न धरी ऐसा बोल ॥ साचा केला संग्रामीं[2] ॥ ३ ॥ विकळ पडतांची अर्जुन ॥ धरिलें सुदर्शन हस्तकीं ॥ ४ ॥ ऐसा कृपेचा कळवळा ॥ एकाजनार्दनीं पाळी ळळा ॥ ५ ॥

३३. भक्त अर्पितां सुमनमाळा ॥ घाली आवडीनें गळां ॥ १ ॥ ऐसा आवडीचा भुकाळू ॥ श्रीविठ्ठलु दीनदयाळू ॥ २ ॥ भक्तें भावार्थें अर्पितां ॥ तें आवडे पंढरिनाथा ॥ ३ ॥ भक्तासाठीं विटेवर ॥ सम पद कटीं कर[3] ॥ ४ ॥ ऐशी कृपेची कोंवळी ॥ एकाजनार्दनी माउली ॥ ५ ॥

३४. प्रत्यक्ष पाहारे जाऊन ॥ विटेवरी ठेविले चरण ॥ १ ॥ रूप सुंदर गोजिरें ॥ कानीं कुंडलें मकराकारें ॥ २ ॥ पुढें शोभे चंद्रभागा ॥ मध्यें पुंडलीका उभा ॥ ३ ॥ ऐसें उत्तम हें स्थळ ॥ भोळ्या भाविकां निर्मळ ॥ ४ ॥ तया ठायीं भेद नुरे ॥ एकाजनार्दनीं झुरे ॥ ५ ॥

३५. शरणांगता नुपेक्षी हरी ॥ ऐसी चराचरी कीर्ति ज्याची ॥ १ ॥ बिभीषणें नमस्कार केला ॥ राज्यधर केला श्रीरामें ॥ २ ॥ उपमन्या

---

१ खरा. २ रणांगणांत. ३ हात.

दुधाचा पै छंद ॥ क्षीरसागर गोविंद त्या देत ॥ ३ ॥ ध्रुव बैसविला अढळपदीं ॥ गणिका[1] बैसली मोक्षपदीं ॥ ४ ॥ ऐसी कृपेची साउली ॥ एकाजनार्दनीं माउली ॥ ५ ॥

३६. आधीं देव पाठीं भक्त ॥ ऐसें मागें आलें चालत ॥ १ ॥ हेंही बोलणेंची वावें[2] ॥ भक्ता आधीं कैचा देव ॥ २ ॥ भक्त शिरोमणी भावाचा ॥ देव लंपट जाला साचा ॥ ३ ॥ भक्तासाठीं अवतार ॥ ऐसा आहे निर्धार ॥ ४ ॥ वडील भक्त धाकुला देव ॥ एकाजनार्दनीं नाहीं संदेह[3] ॥ ५ ॥

३७. भक्तावांचुनी देव ॥ कैचें रूप कैचें नांव ॥ १ ॥ भक्तीं धरुनि आवडी ॥ देवा लाविलीसे गोडी ॥ २ ॥ भक्तावांचुनी पुसे कोण ॥ देवा नाहीं महिमान ॥ ३ ॥ भक्तीं करुनि निर्धार ॥ देवा धरविला अवतार ॥ ४ ॥ उभयतां नोहे तुटी ॥ एकाजनार्दनीं मिठी ॥ ६ ॥

देवभक्तांचें ऐक्य.

१. बळी बिभीषण रावण ॥ सत्य सौरा भीष्मदेव ॥ प्रल्हाद नारद ध्रुव ॥ हे हरीचे भक्त ॥ १ ॥ हें वैष्णवांचे षट्क ॥ देहबुद्धि दाहक ॥ पठणेची पाठक ॥ मुक्त झाले ॥ धृ० ॥ अहिल्या द्रौपदी ॥ सीता तारा मंदोदरी ॥ स्मरतां पांचही नारी ॥ पाप पळे ॥ २ ॥ ऐसी जपतां नामाची ओळी ॥ महा दोषा होय होळी ॥ पतिव्रता जवळी ॥ परम पुरुष ॥ ३ ॥ स्कंद वैनतासुत ॥ भीमसेन हनुमंत ॥ बळीराम नामें घात ॥ क्षुधादिका ॥ ४ ॥ यांचें नाम घेतलीया पाठीं ॥ क्षुधा नलगे पोटीं ॥ तृप्त होय पुष्टी ॥ परमानंदें ॥ ५ ॥ कुमार नारद देख ॥ भीष्म मारुति श्रीशुक ॥ निष्ठकनैष्ठिक्य ॥ ब्रह्मचारी ॥ ६ ॥ यांचें ऐकतांची नाम ॥ विरोन जाय काम[4] ॥ मन होय निष्काम ॥ हरिच्या रूपीं ॥ ७ ॥ हरिहर हरिद्र ॥ सत्वमूर्ती हरिश्चंद्र ॥ याही नामें बळिभद्र ॥ मरण मारी ॥ ८ ॥ इही नामीं नामस्मरण ॥ विसरासी ये मरण ॥ नाठवणा आठवण ॥ वरोनी ठेली ॥ ९ ॥ महेंद्र

---

१ वेश्या. २ व्यर्थ. ३ संशय. ४ इच्छा.

महाविष्णू ॥ द्रौपद दंडपाणी ॥ आदित्याच्या स्मरणीं ॥ शांतिसुख ॥ १० ॥ ऐसी जपतां नामाची विधी ॥ आनंद होय आनंदी ॥ सहजी सहज पदीं ॥ समाधान हें ॥ ११ ॥ हें वैष्णवाचें षट्क ॥ नामीं पांची पंचक ॥ एका-जनार्दनीं अति सुख ॥ इहीं नामी ॥ १२ ॥

२. भक्तें नामगुणें मुक्ति आणिले उणें ॥ दासाचेनी स्मरणें देव भेटे ॥ १ ॥ प्रल्हाद नारद पाराशर पुंडलिक ॥ व्यास अंबऋषि आत्मनिष्ठ ॥ धृ० ॥ शुक महाभागवत निजभावें स्मरत ॥ समाधान चित्त सहजी पावें ॥ २ ॥ शौनक भीष्म देव अर्जुन महाभाव ॥ दालभ्य रुक्मांगद भगवद्भजनीं भाव ॥ ३ ॥ वशिष्ठ याज्ञवल्की बिभीषणादि भक्त ॥ एका-जनार्दनीं भक्त नामस्मरत ॥ ४ ॥

३. नावडे वैकुंठ शेषशयन ॥ वैष्णव संतजन[2] आवडले ॥ १ ॥ रमा ह्मणे कैसी नवल परी ॥ देव भुलले वैष्णवा घरीं ॥ धृ० ॥ जो नातुडे ध्यानीं समाधि साधनीं ॥ तो स्वानंदे[3] कीर्तनीं नाचतसे ॥ २ ॥ जो यज्ञाव दानीं कांहीं नेघे माये ॥ तो द्वादशीं क्षीराब्धि उंभउभ्या खाये ॥ ३ ॥ लक्ष्मी ह्मणे देव आंतुडे कवणें बुद्धि ॥ वैष्णवांची सेवा करावी त्रिशुद्धि ॥ ४ ॥ वैष्णवा घरीं लक्ष्मी कामारी ॥ एकाजनार्दनीं देव दास्यत्व करी ॥ ५ ॥

४. पेंठ पिकली संताची ॥ अवघीं स्वरूपें मुदलाचीं ॥ १ ॥ उकळ करा लवडसवडी ॥ मुद्दल देतो घडोघडीं ॥ धृ० ॥ द्वैताची दाटणी सोडी ॥ वासनेचें वासन फोडी ॥ २ ॥ आळस करितां सरेल सांत ॥ मग पडला विचारांत ॥ ३ ॥ आखीलें गुरुनामाचें ॥ स्थापिलें सुरंग भक्तीचें ॥ ४ ॥ अंगळु मंगळुं नंदभाषा ॥ द्वैत दलाल निवटील घसा ॥ ५ ॥ आंत बाहरी एकची सुत ॥ मुद्दल देतां सुखी होत ॥ ६ ॥ एका जनार्दनी एकची भेटी ॥ सरीसी संसारा होईल साठी ॥ ७ ॥

५. ज्याचेनी नामें तरीजे हें ॥ आश्चर्य मानूं किती ॥ त्याच्या दासाचेनी स्मरणें ॥ चरणा शरण ये मुक्ती ॥ १ ॥ ह्मणोनि दासातें स्मरावें ॥ दास्य दासाचें करावें ॥ हरिभक्तीचें जन्मकर्म ॥ अखंड वाचें वदावें ॥ धृ० ॥

---

१ मोठे पराक्रमी. २ साधु लोक. ३ स्वतः आनंदानें. ४ दुजा भाव.

भक्त प्रतापाची गोठी ॥ रविमंडळीं[1] तपे छाटी ॥ शेषाबाहेर काढुनी ॥ दर्भाआड धरिली सृष्टी ॥ २ ॥ दासाची अगाध शैली ॥ समुद्र भरियेला चुळीं ॥ तेही साधु तें मानिती ॥ वंदीती चरण रजधुळी ॥ ३ ॥ भक्त भजनीं देखोनि थोरी ॥ देवा आवडीं पैं भारी ॥ जैसे बाळक शृंगारिल्या ॥ माता निवतसे अंतरीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निर्वाहो ॥ संत चरणीं ठेवा भाव ॥ हाचि एक उपाव ॥ साधू सेवेनें भुलला ॥ ५ ॥

६. ज्याचेनि तिर्थां तिर्थपण ॥ तो हृदयीं केला सांठवण ॥ १ ॥ नवल महिमा हरिदासासी ॥ तिर्थें उपजवितो त्याचे कुसी ॥ १ ॥ काशी मरणें होय मुक्ती ॥ तें न मरतां वचनें प्राप्ती ॥ २ ॥ एका जनार्दन कृपा दृष्टी ॥ सकल तीर्थें वोळंगती भेटी ॥ ३ ॥

७. जें सुख संत सज्जनाचे पायीं ॥ तें सुख नाहीं आणिके ठायीं ॥ १ ॥ तुकितां या सुखचेनि तुकें ॥ वैकुंठही होय फिकें ॥ धृ० ॥ पाहूं जातां लोकीं तिन्हीं ॥ ऐसें न दिसे आणिके ठायीं ॥ २ ॥ नवल या सुखाची गोडी ॥ हरिहर ब्रह्मा घालिती उडी ॥ ३ ॥ क्षीर सागर सांडोनि पायीं ॥ अंगें धांवे शेषशायी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनी झाली भेटी ॥ सुख संतोषा पडली मिठी ॥ ५ ॥

८. देवपण मज आणियेलें जेही ॥ त्याचिया उपकारा नव्हे उतराई ॥१॥ भक्ताचे उपकार कैसेनि फेडी ॥ यालागी त्याचि उच्छिष्टें काढी ॥२॥ भक्ताचेनि पालटे येतो गर्भवासा ॥ उपकारा उतराई तरि नव्हे कैसा ॥३॥ एकाजनार्दनीं उतराई नव्हे ॥ यालागीं भक्तातें न विसंबे जीवेंभावे ॥४॥

९. देवा भक्ता दोही पडीपाडु नाहीं ॥ लटिकें केशवा पाहसी कायीं ॥ १ ॥ कोण थोर कोण थोर ॥ कोण थोर विचारी पां ॥ धृ० ॥ राम टके केले हारपणें दाम ॥ आह्मां अखंड घरीं रामनाम ॥ २ ॥ षड्गुण संपन्न तुझी स्थिती ॥ चौंदावें रत्न माझ्या हातीं ॥ ३ ॥ आमुची भीक ह्मणसी कुडी ॥ वामनवेषें[2] कां घेतली गोडी ॥ ४ ॥ तुजलागी गरुड वाहन ॥ तुझेनी अंगें माझें गमन ॥ ५ ॥ तुजलागी वैकुंठ मंदीरें[3] ॥ चरणें[4]जीं माझें

१ सूर्यमंडळात. २ लहान वेषानें. ३ घर. ४ पाय.

घर ॥ ६ ॥ अत्यंत प्रलई वैकुंठ मोडे ॥ चरण रजें कळिकाळ उडे ॥ ७ ॥ काईसी बिरदें खटाटोप ॥ माझेंनि तुज नांव रूप ॥ ८ ॥ त्रैलोक्य अवघें तुझ्या उदरीं ॥ त्या तुझा मी सगळा घोट भरी ॥९॥ यापरी भक्त ह्मणतां अधिक ॥ धांवोनिया देवें धरिलें मुख ॥१०॥ एकाजनार्दनीं अभिन्न झालें ॥ पोटीं रिघोनी देवें आपणासम केलें॥ ११ ॥

१०. वैष्णवा घरीं देव सुखावला ॥ बाहेरी नवचे दवडोनि घातला ॥ १ ॥ देव ह्मणे माझे पुरतसे कोड ॥ संगती हे वैष्णवाची जोड ॥ २ ॥ जरी नेउनी घातला दुरी ॥ परतुनि पाहे तव घरा भीतरी ॥ ३ ॥ कीर्तनाची देवा आवडी मोठी ॥ एकाजनार्दनीं घातली मीठि ॥ ४ ॥

११. देवासी कांहीं देखणें नसे ॥ जेथें तेथें उघडाचि दिसे ॥ १ ॥ देव निलाजिरा देव ॥ निलाजिरा पहा तुह्मी ॥ धृ० ॥ लाजेसी जेथें नाहीं ठाव ॥ पांढरा डुक्कर झाला देव ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं एकल्या काज ॥ भक्तींची तेणें नेली लाज ॥ ३ ॥

१२. भक्त जनांसी कृपाळ परब्रह्म साकारलें ॥ गोपिकासी क्रीडा करी अद्वैत[1] आकारलें ॥ १ ॥ तो हा भक्तिलागी देखा देव भुली भूलला ॥ आणि एक कृष्ण तोहा मज मिनला ॥ २ ॥ सनकादिकांचा जो हंस प्रऱ्हाद नरहरी ॥ भक्ति लांचावला कृष्ण गौळयाघरीं लोणी चोरी ॥ ३ ॥अनेक भक्तां लागीं अनेक झाला कृष्ण ॥ एका जनार्दनीं कृपा अखंड ब्रह्म पूर्ण ॥ ४ ॥

१३. या संतांचा कुतरा झालों ॥ ब्रह्मरसासी सोकलों ॥ १ ॥ भुंकत भुंकत गेलों ॥ ज्ञाननाथासवें बैसलों ॥ २ ॥ भुंकत भुंकत निकें ॥ ज्ञान सर्वत्र विवेकें[2] ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कुतरा ॥ दांत पाडून केला बोचरा ॥ ४ ॥

१४. धरणें दासाचा अभिमान ॥ हें व्रत परम प्रमाण ॥ धृ० ॥ शांति सतीचे वल्लभ जेकां ॥ पांडव माझे प्राण ॥ १ ॥ धरणें० ॥ तनैय[3] तुझे असुरी प्रीय मानुनी ॥ धर्म भाग करितील मान ॥ २ ॥ यास्तव एक जनार्दन साक्षी ॥ मी षड्गुण भगवान[4] ॥ ३ ॥

---

१ दुजा भाव नसणें. २ विचारानें. ३ मुलगा. ४ ऐश्वर्यवान.

१५. भोगें चेतविसील नाना[1] दुःखें ॥ तो तूं भोगचि भोगसील सुखें ॥ १ ॥ मीपण कैचें काय ॥ हानी[2] लाभ तुझा तूंचि पाहे ॥ २ ॥ भोग जें आले वाड वाड ॥ तुझें आंख अंग आह्मा आड ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एक वर्म ॥ माझेनी नांवें तूंचि भोगी कर्म ॥ ४ ॥

१६. मागतां पैं कैवाडें ॥ लुंची लागे मुंडे ॥ नागवा होउनी पुढें ॥ उभा ठाके ॥ १ ॥ मागतां फाडोवाडें ॥ धांउनीया घोडा चढे ॥ खर्ग घेऊनी वाडें ॥ करी मारामारी ॥ २ ॥ कलंकी होउनी पुढें ॥ ऋणामाजी बुडे ॥ कलीच्या अंती[3] घडे ॥ कर्म ऐसें ॥ ३ ॥ मागतां दाटोदाटी ॥ नवल त्याची गोटी ॥ लाविली लंगोटी ॥ एकाजनार्दनी नारदासी ॥ ४ ॥

१७. ज्यासी दहा शिरें माथा ॥ विस हातीं घेतां ॥ नेदुनी सर्वथा ॥ जीवें मारी ॥ १ ॥ गांठी घ्यावया नाहीं ॥ आतां करील कोई ॥ ह्मणोनी राखी गाई ॥ गवळीयांच्या ॥ २ ॥ तेथेंही न संडी परी ॥ दही दूध चोरी ॥ भोगिल्या परनारी ॥ मूळ माइके ॥ ३ ॥ बुद्धी बोध ठेला ॥ एकाजनार्दनीं अबोला ॥ कांहीं न बोले बोला ॥ ठेवणें गट्ट करुनी ठेला ॥ ४ ॥

१८. सनकादिक वेडे ॥ शुक नागवें उघडें ॥ भुलविलें रोकडें ॥ जड भरतासी ॥ १ ॥ पुंडलीकें जगजेठी ॥ उभा केला वाळुवंटी ॥ अद्यापि पैं नुठी ॥ धरणें त्याचें ॥ २ ॥ कटावर ठेउनी हात ॥ उभा असे तिष्ठत ॥ घेतलें तें निश्चित ॥ देणें नाहीं ॥ ३ ॥ धरणें न मागतां पूर्ण ॥ उडवी उडवी माणुसपण ॥ जीवा जीवपण ॥ उरों नेदी ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ एकपणाच्या वाणी ॥ आपणा देउनी ॥ देवो समूळ खत फाडी ॥ ५ ॥

१९. मागतां कवतुक ॥ दीन होउनी रंक ॥ दारोदारीं भीक ॥ मागों धांवे ॥ १ ॥ मग ते करी काय ॥ पाठीं देउनी पाय ॥ रसातळीं पाहे ॥ घालूं धांवे ॥ २ ॥ मागों जातां पुढें ॥ मायेचें काढी मढें ॥ उकसा[4]बुकसी रडे ॥ माये माये ह्मणोनी ॥ ३ ॥ फरशें[5] घेउनी करी ॥ ज्यातें त्यातें मारी ॥ रक्तें रक्त उरी ॥ परी देणें नाहीं ॥ ४ ॥ मागतां रोकडें ॥ एकाजनार्दनीं सांकडें ॥ मेळवोनी माकडें ॥ पाठी लागे ॥ ५ ॥

---

१ अनेक. २ नाश. ३ शेवटीं. ४ एकाएकी. ५ कुऱ्हाड.

२०. मागतां देखोनी दीठी ॥ हात पाय घालुनी पोटीं ॥ पर्वत पडिल्या पाठीं ॥ देणें नाहीं ॥ १ ॥ मागतां न देसी ॥ दांतीं [1]भोये धरिसी ॥ पांढरा डुकर होसी ॥ तेणें कर्मे ॥ २ ॥ ठेवणें न देतां ॥ जावो नेदी सर्वथा ॥ बळीचीया ऐसा आतां ॥ बांधीन पायीं ॥ ३ ॥ मागत निज निर्धारी ॥ खांबा माजी तूं गुरगुरी ॥ तिखट नखें बोंच करी ॥ [2]क्रोधें करुनी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं त्यातें ॥ मागत्याच्या बापातें ॥ फाडोनीं [3]आंतें ॥ ठेविलें निश्चितें देणें नाहीं ॥ ५ ॥

२१. जिहीं जाणितलें वर्मासी ॥ त्याचें दास्य करसी ॥ गर्भवास सोशिसी ॥ लांचेसाठी ॥ १ ॥ घर कुटुंब ना आभावो ॥ गांव ना तुज ठावो ॥ सोलाठ तूं पाहाहो ॥ लागला जगीं ॥ २ ॥ वहुतांचें ठेवणें॥ बुडविलें येणें ॥ शेखीं जीव घेणें ॥ मागत्यासी ॥ ३ ॥ मायबापेंवीण ॥ वाढला हा जाण ॥ शरणएकाजनार्दन ॥ जाती गोतपणें ॥ ४ ॥

२२. लटकीयाची आण ॥ लटिकेंचें प्रमाण ॥ ऐसीयासी कोण ॥ विश्वासेल ॥ १ ॥ मागतां बळें बळी ॥ उदकीं देत चळी ॥ अतीशय तळमळी ॥ [4]मीन जैसा ॥ २ ॥ मागतां मांसामासा ॥ मुरडूं घांवे घसा ॥ डावेनी हातें कैसा ॥ शंख करी ॥ ३ ॥ अतीशय कृपण ॥ शरणएकाजनार्दन ॥ बाळा दे स्तनपान ॥ पिलें पोसी ॥ ४ ॥

२३. वेव्हाराच्या ठायीं ॥ तुझें नचले कांहीं ॥ मी तूं दोघे पाही ॥ सरिसे तेथें ॥ १ ॥ ठेविलें बुडविसी ॥ शेखीं जाबही न देसी ॥ ऐकोन नायकसी ॥ गहिसपणें ॥ २ ॥ खवळलों तरी जाण ॥ गिळी मीतूंपण ॥ तेथें देवपण ॥ उडवीन तुझें ॥ ३ ॥ जो सांगे पांचांपाशीं ॥ त्याचे तोंड तूं धरिसी ॥ ठकडा कैसा होसी ॥ ह्मणे एकाजनार्दन ॥ ४ ॥

२४. माणुसपणाचा नाहीं त्या भावो ॥ सिंह [5]सूकर कैसा झाला देवो ॥ १ ॥ देव नी माणुस देव नी माणुस ॥ देव नी माणुस जाणतेनो ॥ ध्रु० ॥ केवलिवा झाला भीकारी ॥ भीक मागों गेला बळीच्या द्वारीं ॥ २ ॥ माणुसपण नाहीं त्या साचे ॥ गोपिकामाझारी नागवा नाचे ॥ ३ ॥

---

१ भुई. २ रागानें. ३ आंतडें. ४ मासा. ५ डुकर.

गोवळा माझारी उभउभ्या खाये ॥ माणुसपण त्या कोठें आहे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनें आपुलेंसें केलें ॥ थितें माणुस हातींचें नेलें ॥ ५ ॥

२५. भक्ताची भीड गाढी ॥ त्याचीं उच्छिष्टें पै काढी ॥ दांति धरूनिया वागोरे ॥ त्यांची धूतसे घोडीं ॥ १ ॥ आधि साधूसी भजावें ॥ भजल्या ऐसे आहे फळ ॥ संताचेनि वचनें ॥ देव भेटतो घननीळ ॥ धृ० ॥ देवाची प्रीति कैसी ॥ भक्त चरणरज वांछी ॥ पाय हाणीला छातीसी ॥ लेणें मिळवीतो अंगासी ॥ २ ॥ देव भीडसारु कैसा ॥ खांदीं वाहिलें दुर्वासा ॥ त्याचेनि बोलें त्यजिल्या रानी ॥ भक्तालागी ऐसा पीसा ॥ ३ ॥ भक्त संकटाचें काज ॥ देखोनि धांवे चतुर्भुज ॥ दाहाही गर्भवास सोसी ॥ सांडोनि अजत्वाची लाज ॥ ४ ॥ भक्त लाज्ञ वचन सान मोठें ॥ देव मानी नेटे पाटें ॥ अवहान मंत्रमात्रें ॥ पाषाण प्रतिमें प्रगटे ॥ ५ ॥ भक्त बळीयामाजी बळी ॥ त्रिविक्रमातें आकळी ॥ देव द्वारपाळ केला ॥ ऐसी साधूची नवाळी ॥ ६ ॥ साधु सेवनी निजभावो ॥ तोचि ज्ञानाचा निर्वाहो ॥ एकाजनार्दन ह्मणे ॥ संत वचनें विकला देवो ॥ ७ ॥

२६. जैं धर्माची वाट मोडे ॥ अधर्माची सीग चढे ॥ तैं आह्मा येणें घडे ॥ संसार स्थिती ॥ १ ॥ नाना मतें आणि पाखांडे ॥ कर्मठता अति बंडें ॥ त्यांचीं ठेंचावी तोंडें ॥ हरिभजनें करूनियां ॥ २ ॥ जें जें हरिलीला चरित्र ॥ तें तें माझेंचि स्वतंत्र ॥ देव भक्त एकत्र ॥ भेद नाहीं दोघांतें ॥ ३ ॥ जो जो अवतार धरी ॥ तो तो मीच अवधारी ॥ हरिनामें करितो गजरी ॥ जगदोद्धारका कारणें[१] ॥ ४ ॥ सर्वा भूतीं भगवद्भावो ॥ हा भक्तीचा निज निर्वाहो ॥ धर्माचा अनुग्रहो ॥ वाढवावा या लागीं ॥ ५ ॥ सर्व भूतीं दया शांति ॥ प्रतिपाळावी वेदोक्ति[३] ॥ हेंचि एक निश्चिती ॥ करणें आह्मा लागतें ॥ ६ ॥ लीलाविग्रही भगवंत ॥ तया ह्मणती नित्य मुक्त ॥ आह्मी एक तेथ ॥ वेगळेचि असों पां ॥ ७ ॥ विश्वरूपीं सृष्टी ॥ अर्जुनातें दावी दिठी ॥ भिन्न भेदाची गोष्टी ॥ बोलों नये सर्वथा ॥ ८ ॥

---

१ उष्टें. २ क्रीडा. ३ वेदविचार. ४ निग्रळा.

वत्सा हरणीचें चरित्र ॥ वत्स गोंवळें स्वतंत्र ॥ पांवे पायतन कटीसूत्र ॥ आपणाचि जाहला ॥ ९ ॥ एका जनार्दनी ॥ विश्वरूप गोविंद मानी ॥ भेद धरि जो मनीं ॥ निंद्याहुनी तो निंद्य ॥ १० ॥

२७. जय गोविंदा परमानंदा ऐक माझे बोल ॥ निर्गुणरूप असतां तुझें कांहींच नव्हे मोल[1] ॥ मग तूं माया धरुनी हातीं जाहलासी सबल ॥ नसतें देवपण अंगीं आणुनी चाळविसी केवळ ॥ १ ॥ ऐसा लाघवी तूं रामा ॥ नको चाळवूं आह्मा ॥ धृ० ॥ नसतां तुज मज भेद देवा लटिकें जीवपण देसी ॥ आपुले ठायीं थोरपण आणुनी आमुची सेवा घेसी ॥ नसती अविद्या[2] पाठी लावुनी संसारीं गोविसी ॥ नाना कर्में केलीं ह्मणोनी आह्मां दंडीसी ॥ २ ॥ मातें भावें भजिजे ऐसा उपदेश करिसी ॥ आपुल्या भक्ता तारिन ह्मणोनी प्रताप बोलसी ॥ निंदक दुर्जनें[3] अभक्त त्यांतें नर्कीं घालिसी ॥ आपुल्या कार्या लागुनी दुसरीयातें कां पीडिसी ॥ ३ ॥ आपुली महिमा वाढो ह्मणोनी आह्मां भक्त केलें ॥ लक्ष चौऱ्याशी योनी देउनी संसारीं गोविलें ॥ भावें तुज भंजों ह्मणोनी आसक आरंभिलें ॥ आतां देवा वैरता तुज मज नव्हे भलें ॥ ४ ॥ ऐसें तुज मज वैरें ह्मणोनी गुरुसी शरण गेलों ॥ देवभक्तपण कोण्या कर्में पुसों लागलों ॥ ॥ सद्गुरु ह्मणती सर्वही मायिक निश्चयें तुजप्रती बोलों ॥ सेव्यसेवकता येकचि अवघे गोष्टीसी पावलों ॥ ५ ॥ आतां सद्गुरु वचनें गिळीन देवपण ॥ भक्तपणावर तुझेनि रागें घालिन पाषाण ॥ जीव शिव ऐक्य करुनी मी सुखें राहिन ॥ नाम रूप तुज मज आहे यातें निर्दाळीन ॥ ६ ॥ ऐसे भक्त बोल ऐकुनी थोर वाटे चिंता ॥ विवेक बळें करुनी माझें उडविलें देवपण आतां ॥ यालागीं भिणें भक्त जनासी ऐक्य करुनी तत्वतां ॥ एका जनार्दनीं दर्शन यावें त्वरितां ॥ ७ ॥

---

१ किंमत. २ माया. ३ वाईट लोक. ४ जन्म. ५ वांकडेपणा.

सलगीचीं वचनें.

१. एकादशी देवा नैवेद्य व्हावा ॥ भक्त तो मरावा उपवासी ॥ निराहारी राहोनी जागरणा जागलें ॥ जीवें मरुनिया ऐसें त्या केलें ॥ १ ॥ देव पोटपोसा खातुसें बळें ॥ ज्याचें खाय त्याचें करी वाटोळे ॥ धृ० ॥ श्रीयाळाच्या घरां भोजना गेला ॥ पोटीचा खादला बाळ त्याचा ॥ प्रसन्न होऊनि देवें काय केलें तेथें ॥ न येतीया वाटा लाविले त्यातें ॥ २ ॥ कपोतियाचें देवें घेऊनिया मिस ॥ भक्ताचे पालटा तुकीयलें मांस ॥ येव्हढीया निर्वाणा देव संतोषले ॥ अवघीया नगराचें निसंतान केलें ॥ ३ ॥ सामास ब्राह्मणें वेंचियले कण ॥ त्याचिया पारण्या देवो[2] अतीत आपण ॥ चारी भाग देव आपणचि नेलें ॥ त्याच्या संसाराचें आपोपण केलें ॥ ४ ॥ विश्वासुनी देव ह्मणे ह्मणाल आप ॥ प्रऱ्हादाचा येणें खादला बाप ॥ दान देऊनि भावार्थें बळी ॥ सकुटुंबें देवें घातला पाताळीं ॥ ५ ॥ खावया न मिळे देवें मांडिली बुद्धि ॥ आवडत्या भक्तांची मेळविली मांदी ॥ लळे देउनि देव भक्तांतें पाळी ॥ विश्वासलीं मग सगळेंची गिळी ॥ ६ ॥ यापरी देवाचें पोट न धाय ॥ आपले अवयव आपण खाय ॥ एकाजनार्दनें एकपण सुख ॥ त्यातें देखोनि देव विसरे तहान भूक ॥ ७ ॥

२. भोळे बाळें ठकविसी ॥ ते न चाले आह्मापासी ॥ १ ॥ गर्व धरीसी नामाचा ॥ सोहं सोहं[3] गर्जे वाचा ॥ २ ॥ आशा तृष्णा तुह्मापाशी ॥ आह्मी अखंड उदासी ॥ ३ ॥ येणें बळेची तत्वता ॥ शून्यानिर्शून्य सांडिली व्यथा ॥ ४ ॥ जना निजबोध स्वानंद पूर्ण ॥ ह्मणे एकाजनार्दन ॥ ५ ॥

३. वैष्णव वीरीं केली ख्याती[5] ॥ जीवें धरिला वैकुंठपती ॥ १ ॥ धरिलारे वैकुंठपती ॥ आंगें राखती भावबळें ॥ धृ० ॥ निजधैर्याची बेसलीं मेटें ॥ पारखें कोठें येवों शके ॥ २ ॥ देवाचा देव राखतां अंगें ॥ हरिनामाचें घालिती जागे ॥ ३ ॥ लक्ष्मी ह्मणे मी होईन दासी ॥ जीवें सोडा या माझ्या देवासी ॥ ४ ॥ लक्ष्मी ऐसीया आह्मा दिधलीया कोडी ॥

१ खाल्ला. २ अतिथि. ३ तो मी. ४ तहान. ५ प्रसिद्धि.

देव न सोडूं पळ पाव घडी ॥ ५ ॥ देव ह्मणे तुह्मां देईन गा मुक्ती ॥ वोवाळुनि परां सांडिती परती ॥ ६ ॥ सर्व देईन राखा मज जीवें ॥ एकाजनार्दनु नोसंडी जीवेंभावें ॥ ७ ॥

मनाचा संकल्प.

१. कोटि जन्म आह्मी करूं हरिकथा ॥ कर्मकांड माथां धरूनिया ॥१॥ ऐहिकादि कर्में करुनि सर्वदा ॥ भजो जी गोविंदा निरंतर ॥ २ ॥ यजन याजन[1] करुनी अग्निहोत्र ॥ पुजोनी पवित्र द्विजवर[2] ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कर्म ब्रह्म एक ॥ वेदांतीं विवेक बोलियेला ॥ ४ ॥

२ संपत्ति संतती मजला नावडे ॥ स्वरूप आवडे तुझें देवा ॥ १ ॥ तुझ्या रूपीं सुख माझीया लोचना[4] ॥ आणिक नारायणा न पाहती ॥ २ ॥ हस्त इच्छिताती तुज भेटावया ॥ सेवा ही कराया सर्व काळ ॥ ३ ॥ चित्त जडलें पायीं सदा सर्वकाळ ॥ राहिली तळमळ तयाची ते ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं तुझें नाम मुखीं ॥ नको आणिका सुखीं गोऊं[5] मज ॥ ५ ॥

३. जन्मांतर सुखें घेऊं ॥ श्रीविठ्ठल नाम आठवूं ॥ १ ॥ नाहीं त्याचें आह्मा कोडें ॥ विठ्ठल उभा मागें पुढें ॥ २ ॥ कळिकाळाचे भय तें किती ॥ पाय यमधर्म वंदिती ॥३॥ एकाजनार्दनीं सिद्धी ॥ नामें तुटती उपाधी ॥ ४ ॥

४. नेणें साधन पसारा ॥ व्रता तपाच्या निर्धारा ॥ १ ॥ आवडी गाऊं तुझें नाम ॥ तेणें पुरती सर्व काम ॥ २ ॥ आणिक नकरूं चावटी ॥ आगम निगम आटाआटी ॥ ३ ॥ न करी साधन काहीं ॥ एकाजनार्दनीं पाहीं ॥ ४ ॥

५. माहेरींची वास पाहीन मी डोळा ॥ संताचा पैं मेळा येतां देखें ॥१॥ घालुनी दंडवत[6] लागेन मी पायीं ॥ जीव हा उतराई करुनी सांडी ॥ २ ॥ कुर्वंडीन काया तयावरून भावें ॥ जीवें वोवाळावें जीवलगा ॥ ३ ॥ आषाढी कार्तिकी प्रेमें करिती वारी ॥ तयांची मी थोरी काय वानूं ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं धन्य ते दैवाचे ॥ निरंतर वाचे विठ्ठलनाम ॥ ५ ॥

---

१ या लोकातील. २ यज्ञ. ३ श्रेष्ठ ब्राह्मण. ४ डोळ्याला. ५ गुंतवूं. ६ नमस्कार.

६. नवजों योगाचीया वाटा ॥ न चढों आगम निगम ताठा ॥ न लागों जप माळा खटपटा ॥ आत्मनिष्ठा होउनी असों ॥ १ ॥ विठ्ठल उघडा विराजित ॥ सबाह्याभ्यंतर नांदत ॥ २ ॥ कर्मे करूनी नव्हों कर्मठा ॥ निष्कर्माच्या न लागों झटा ॥ संत रज आमुचा वांटा ॥ मुक्ति फुकटा तेणें लाभे ॥३॥ न करूं दुस्तर तीं तपें ॥ न पढों अध्यात्म खरपें ॥ एकाजनार्दनीं कृपें ॥ आत्मसुख अमुप विचरिजे ॥ ४ ॥

७. कोणासवें आमुचें काय काज ॥ सर्व पंढरीराज कैवारी ॥ १ ॥ उभा राहे मागें पुढें ॥ निवारी सांकडें भक्ताचें ॥ २ ॥ आघात घात निवारी ॥ पीतांबरी करी छाया ॥ ३ ॥ ऐसा अनुभव मज यावा ॥ धांवे रावा पंढरीच्या ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं भाव ॥ धरलिया धांवे देव ॥ ५ ॥

८. भक्त देव एके ठायीं ते आवडी ॥ घेउनीया गुडी जाऊं तेथें ॥ १ ॥ पाहूं चरणकमळ वोवाळूं श्रीमुख ॥ होईल तेणें सुख चौदेहांसी ॥ २ ॥ संतांचे ते भार गाती नाचताती ॥ आनंदे डुलती विठ्ठल वाचें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं आनंदसोहळा ॥ पाहोनी घाला डोळां डोळीयाचा ॥ ४ ॥

९. देव भक्त उभे दोन्ही एके ठायीं ॥ चलां जाऊं पायीं तया गांवा ॥ १ ॥ आवडीचा हेत[1] पुरेल मनाचा ॥ उच्चारितां वाचा विठ्ठलनाम ॥ २ ॥ करुनीया स्नान पुंडलिकाची भेटी ॥ नाचूं वाळूवंटीं वाहूं टाळी ॥ ३ ॥ जाऊं महाद्वारीं पाहूं तो सांवळा ॥ वोंवाळूं गोपाळा निंबलोण ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं मनोरथ पुरे ॥ वासना ते नुरे मागें कांहीं ॥ ५ ॥

१०. पावलारे भव गज[2] पंचानन[3] ॥ निरसुनीया जन जाला जनार्दन ॥ १ ॥ नाभी नाभी नाभी ना भीसी काह्या ॥ नाथिला संसार लटकी ही माया ॥ २ ॥ वचनाचेनी घाये[4] संशय तोडिले ॥ अनेकत्व मोडुनी एकत्व जोडिलें ॥ ३ ॥ वांझेचा पुत्र कळिकाळाचा वैरी ॥ एकाजनार्दनीं संसार तोडरीं ॥ ४ ॥

११. सब सुख हमे त्यागा ॥ राम मिठा लागा ॥ १ ॥ हम तो भये राजारामके सिपाई ॥ दील घोडा डागा ॥ २ ॥ घर बैटे हम करत चाकरी ॥ कचु न पाउ नागा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं यंवकर बोले ॥ पावत मुख मागा ४

---

१ हेतू. २ हत्ती. ३ सिंह. ४ घावानें.

१२. परेसी न कळे पार ॥ पश्यंतीसी निर्धार ॥ मध्यमा तो स्थिर ॥ वैखरीये ॥ १ ॥ चहु वाचा कुंठित ॥ ऐसें नाम समर्थ ॥ आह्मी गाऊं सदोदीत ॥ सोपें नाम ॥ २ ॥ ऋद्धि सिद्धि धांवे पायीं ॥ मुक्तीसी तों अवसरं[१] नाहीं ॥ भुक्तीचा तो उपाय कांहीं ॥ हरिदास ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भाव ॥ भावेंचि तुष्टे देव ॥ आणीक नको उपाव ॥ नाम स्मरे ॥ ४ ॥

१३. देह जाईल तरी जावो राहील तरी राहो ॥ दोराचिया सर्पा जीणें मरणें ना वावो ॥ १ ॥ आह्मी जिताचि मेलों जिताचि मेलों ॥ मरोनीयां जालों जीवेंविण ॥ २ ॥ मृगजळाचें जळ भरलें असतां नाहीं ॥ आटलीया तेथें कोरडें होईल काई ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं जगचि जनार्दन ॥ जीणें मरणें तेथें सहज चैतन्यघनें[२] ॥ ४ ॥

१४. घवघवीत वैकुंठनाथ ॥ भक्त वत्सल शोभत ॥ १ ॥ तयाचे पायीं माझें मन ॥ राहो वृत्तिसह जडोन ॥ २ ॥ नेणे आणिक दुजा छंद ॥ वाचें आठवीन गोविंद ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कटीं कर ॥ उभा चंद्रभागे तीर ॥ ४ ॥

१५. आह्मासी तो पुरे विठ्ठलची एक ॥ वाउगांची देख दुजा न मनी ॥ १ ॥ ध्यानीं धरूं विठ्ठल करूं तयाचें कीर्तन ॥ आणीक चिंतन नाहीं दुजें ॥ २ ॥ ध्येयं[३] ध्याता ध्यान खुंटली पैं शब्द ॥ विठ्ठल उद्बोध सुख आह्मां ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठल भरला ॥ रिता ठाव उरला कोठें सांगा ४

१६. नाम तारक सांगडी ॥ तेणें उतरूं पैल थडी ॥ १ ॥ रामनाम जप सोपा ॥ तेणें नेणों पुण्य पापा ॥ २ ॥ सर्व साधनाचें सार ॥ भवसिंधूसी उतार ॥ ३ ॥ ऐसा नामाचा प्रताप ॥ एका जनार्दनीं नित्य जप ॥ ४ ॥

१७. विठ्ठल ह्मणतां विठ्ठलची होसी ॥ संदेह येविषयीं धरूं नको ॥ १ ॥ सागरीं उठती नाना पैं तरंगं[४] ॥ सिंधु तो अभंग विठ्ठल एक ॥ २ ॥ तैसें मन करी द्वैत न धरी ॥ सर्व[५] चराचरीं विठ्ठल एक ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठलावांचुनी ॥ दुजा नेणों कोणी स्वप्नीं आह्मी ॥ ४ ॥

१८. गर्भवासा भीति ते अंधळे जन ॥ मुक्तीसी कारण नाहीं आह्मां ॥ १ ॥ गर्भवास झालीया संतसेवा घडती ॥ मुक्त जालीया न कळे भगवद्भक्ती ॥ २ ॥

---

१ वेळ. २ चित्स्वरूप. ३ ध्यान करण्यास योग्य. ४ लाटा. ५ नाश न होणारा.

आह्मी सुखें गर्भवास घेऊं देखा ॥ मुक्तीचिया मस्तका पाय देऊं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं गर्भवास सोसूं ॥ संताचा सौरसू हातीं लागे ॥ ४ ॥

१९. सायासाचा श्रम न करूं पसारा ॥ विठ्ठलची बरा वाचे गातां ॥ १ ॥ गोडपणें मिठ्ठी पनलीसे जीवा ॥ काया मनें हेवा दुजा नाहीं ॥ २ ॥ या विठ्ठला परतें न करी साधन ॥ देखेन समचरण विटेवरी ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठलाची भेटी ॥ सरलीसे तुटी गर्भवास ॥ ४ ॥

२०. पळ पळ आयुष्य खातसे काळ ॥ कांरे होसी सबळ पोसणा तूं ॥ १ ॥ वाढविसी देह काळाचें भातुकें ॥ कांरे तुज कौतुकें सुख वाटे ॥ २ ॥ नामस्मरण करितां लाजसी पामरा ॥ भोगिसी अघोरा यमदंडा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सांगतसे हित ॥ कांरे न घ्या त्वरित हरिनाम ॥ ४ ॥

२१. भुक्ति मुक्ति कारणें तुज न घाली सांकडें ॥ संतासी रोकडें शरण जाऊं ॥ १ ॥ हाचि माझा नेम उपासना भक्ती ॥ आणिक विश्रांति[1] मज नाहीं ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं सेवेवांचून ॥ आन नेणें जाण दुजें कांहीं ॥ ३ ॥

२२. सोइरे धाइरे आह्मां संतजन ॥ तयाविण चिंतन आन[3] नाहीं ॥ १ ॥ हाची माझा भाव हीच माझी भक्ती ॥ आणिक विश्रांति दुजी नाहीं ॥ २ ॥ हेंचि माझें कर्म हाचिं माझा धर्म ॥ वांउगाची श्रम न करीं दुजा ॥ ३ ॥ हेंचि माझें ज्ञान हेंचि माझें विज्ञान ॥ संतावीण शरण न जाय कोणा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं हा माझा निश्चय ॥ वंदीन मी पाय सर्वभावें ॥ ५ ॥

२३. अंगी जया पूर्ण शांती ॥ वाचा रामनाम वदती ॥ अनुसरले चित्तवृत्ती ॥ संतचरणीं सर्वदां ॥ १ ॥ घडो तयांचा मज संग ॥ जन्ममरणाचा फिटतसे पांग ॥ आधिव्याधि निरसे सांग ॥ घडतां संग वैष्णवांचा ॥ २ ॥ जें दुर्लभ तिहीं लोकां ॥ आह्मां सांपडलें फुकां ॥ एकाजनार्दनीं घोका ॥ नाम त्याचें आवडीं ॥ ३ ॥

२४. मनासी निर्धार केलासे देखा ॥ संतसंगसुखा आतुडलों ॥ १ ॥ इच्छिलें पावलों इच्छिलें पावलों ॥ इच्छिलों पावलों संतसंग ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं सांगात तयाचा ॥ अनुभवें अनुभवाचा बोध लाहे ॥ ३ ॥

---

१ नीचा. २ विसावा. ३ आणिक. ४ श्रम केल्यावांचून.

२५. आह्मासी तो मुख्य संतसेवा प्रमाण ॥ विठ्ठल कीर्तन वाचें गाऊं ॥ १ ॥ दुजें नेणों स्वप्नीं विठ्ठलावांचुनी ॥ जनीं वनीं निरंजनीं देखों हेंची ॥ २ ॥ संताचिया पायीं मस्तक ठेवून ॥ आवडी चरण विठ्ठलाच्या ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं जनार्दन एकपणीं ॥ विठ्ठलावांचुनी दुजें नेणों ॥ ४ ॥

२६. एकविध भाव संताच्या चरणीं ॥ घेईन पायवणी धणीवरी ॥ १ ॥ आनंदें चरण धरीन आवडी ॥ हीच माझी जोडी सर्व जाणा ॥ २ ॥ उतराई तयाच्या नोहे उपकारा ॥ धाडिती माहेरा निजाचीया ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं घडतां त्याचा संग ॥ जन्ममरण पांग तुटे मग ॥ ४ ॥

२७. गाऊं तरी एक विठ्ठलचि गाऊं ॥ ध्याऊं तरी एक विठ्ठलचि ध्याऊं ॥ १ ॥ पाहूं तरी एक विठ्ठलचि पाहूं ॥ आणिका न गोऊं वासना ही ॥ २ ॥आठऊं तो एक विठ्ठल आठऊं ॥ आणिका न साठऊं हृदया[२]-माजी ॥ ३ ॥ विठ्ठलावांचुनीं मनीं नाहीं आन ॥ सर्वभावें प्रमाण विठ्ठल मज ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं जडला जिव्हारीं ॥ विठ्ठल चराचरीं[३] व्यापूनि ठेला ॥ ५ ॥

२८ नलगे भुक्ति मुक्ति नलगे स्वर्गवासा ॥ नको वैकुंठवास देवराया ॥ १ ॥ नलगे योगयाग अष्टांग साधन ॥ नचुके बंधन येणें कांहीं ॥ २ ॥ नलगे इष्ट मित्र सोईरे संबंध ॥ नको ही उपाधि पाठी लावूं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं चुकवोनी पाल्हाळे ॥ करी मज मोकळें गुरुराया ॥ ४ ॥

२९. असत्याचा शब्द नको वाचे माझे ॥ आणिक होकां ओझें भलतैसें ॥ १ ॥ परी संतरज वंदीन मी माथां ॥ असत्य सर्वथा नोहे वाणी ॥ २ ॥ अणुमात्रा रज डोळा न साहे ॥ कैसा खुपताहे जन दृष्टी ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं असत्याची वाणी ॥ तोचि पापखाणी दुष्टबुद्धी ॥ ४ ॥

३०. भजन भावें गाऊं भजन भावें ध्याऊं ॥ भजन भावें पाहूं विठोबासी ॥ १ ॥ भजन तें सोपें भजन तें सोपें ॥ हरतील पापे जन्मांतरिंचीं ॥ २ ॥ घालूं तुळशीमाळा गोपीचंदन ललाटीं ॥ देखतां हिंपुटी यम पळे ॥ ३ ॥ सांडुनीया आशा झालों वारकरी ॥ एकाजनार्दनीं पंढरी पाहूं डोळां ॥४॥

---

१ अरण्यांत. २ अंतःकरणामध्यें. ३ प्रत्येक वस्तूंत. ४ सूक्ष्म. ५ वाईट.

३१. गायन तें सोपें गाऊं ॥ वाचें ध्याऊं विठ्ठल ॥ १ ॥ तेणें सर्व होय सिद्धी ॥ तुटे उपाधि जन्म जेरा ॥ २ ॥ साधनाचा न करूं श्रम ॥ गाऊं नाम आवडीं ॥ ३ ॥ शुकादिक रंगले रंगीं ॥ त्याचि मार्गीं आह्मी जाऊं ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं धणीवरी ॥ उच्चारूं हरि संतसंगें ॥ ५ ॥

३२. बहुतांच्या मत्ता ॥ आह्मी न लागूं सर्वथा ॥ १ ॥ धरूं संताचा सांगात ॥ तेणें होय आमुचें हित ॥ २ ॥ जाऊं पंढरीसी ॥ नाम गाऊं अहर्निशीं ॥ ३ ॥ करूं हाचि नित्य नेम ॥ आणिक नको निजधाम ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं नाम ॥ गाऊं आवडीनें राम ॥ ५ ॥

३३. वाहुनीया हातीं टाळ ॥ करूं भजन प्रेमळ ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल वाचे वेदूं ॥ दुजा नाहीं आह्मा छंदू ॥ २ ॥ जाऊं पंढरीस नेमें ॥ संतासंगें अनुक्रमें ॥ ३ ॥ पुंडलिक चंद्रभागा ॥ दर्शनें जाय पाप भंगा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं स्नान ॥ पातकें पळती रानोरान ॥ ५ ॥

३४. तान मान सर्वथा ॥ तें भजन न माने चित्ता ॥ १ ॥ वेडें वांकुडे तुमचें नाम ॥ गाईन सदोदित प्रेम ॥ २ ॥ वाचा करुनी सोंवळी ॥ उच्चारीन नामावळी ॥ ३ ॥ नाम तारक हें जनीं ॥ व्यास बोलिले पुराणीं ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं जप ॥ सुलभ आह्मां विठ्ठल देख ॥ ५ ॥

३५. सुखें सेऊं ब्रह्मानंदा ॥ गाऊं रामनाम सदा ॥ नोहे मग बाधा ॥ काळ दूत यमाची ॥ १ ॥ करूं वासुदेवस्मरण ॥ तेणें तुटेरे बंधन ॥ खंडेल कर्माचें विदान ॥ वासुदेव जपतांची ॥ २ ॥ तीर्थयात्रे सुखें जाऊं ॥ वाचे विठ्ठलनाम घेऊं ॥ संता संगें सेऊं ॥ वासुदेव धणीवरी ॥ ३ ॥ लोभ ममता दवडूं आशा ॥ उदरें व्यथेचा वोळसा ॥ न करूं आणिक सायासा ॥ वासुदेवा वांचुनी ॥ ४ ॥ मुख्य वर्माचें हें वर्म ॥ येणें साधे सकळ धर्म ॥ एकाजनार्दनीं नाम ॥ वासुदेव आवडी ॥ ५ ॥

३६. माझी मुख्य उपासना ॥ लागेल चरणा संताच्या ॥ १ ॥ भांडवल तें हेंचि देख ॥ भक्तियुक्त उपासना ॥ २ ॥ मन वसो संतापायीं ॥ आर्त ठायीं कीर्तनीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ विनवणी करीतसे ॥ ४ ॥

---

१ त्रास. २ न्हातारपण. ३ बोलूं. ४ पोट. ५ विनंती.

३७. गाढवा संगतीं सुकाळ लाथांचा ॥ श्रम जाणिवेचा वायां जाय ॥ १ ॥ आह्मांसी तों एक प्रेमाचें कारण ॥ नामाचें चिंतन विठोबाच्या ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं आवडी हे माझी ॥ संत चरण पूजी सर्वकाळ ॥३॥

३८. माझीया जीवीं आवडे ॥ संत समागम रोकडे ॥ १ ॥ हेंचि द्यावें कृपादान ॥ कृपालु तूं नारायण ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं ह्मणवी दास ॥ त्याची पुरवावी आस ॥ ३ ॥

३९. आह्मा विधिनिषेधाचें नाहीं पैं कारण ॥ नाम मुखीं स्मरण गोविंदाचें ॥ १ ॥ घडेल तें घडो जोडेल तें जोडो ॥ आह्मी तों न सोडों रामकृष्ण ॥ २ ॥ शरीरें[1] पतन घडे अनायासें ॥ काय तें सायासें जतनेची ॥३॥ एकाजनार्दनीं श्रीरामा वांचुनी ॥ दुजा छंद मनीं हा न वाहे ॥ ४ ॥

४०. तुझ्या चरणा परतें ॥ शरण जाऊं आणिकातें ॥ १ ॥ काया वाचा आणि मन ॥ रिघालों शरण तुजची ॥ २ ॥ निवारूनि भवतांप[2] ॥ त्रिविध तापें तो संताप ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं चित्तें ॥ शरण आला न करा परतें ॥ ४ ॥

४१. वादविवाद अतिवाद ॥ नावडे कोणाचाही संबंध ॥ १ ॥ बोल एक आह्मा बोलणें ॥ वाचे विठ्ठलची ह्मणे ॥ २ ॥ आणिकांची[3] चाड चित्तीं ॥ नाहीं नाहीं गा त्रिजगतीं ॥ ३ ॥ शरण एकाजनार्दनीं ॥ विठ्ठल भरलासे व्यापुनी[4] ॥ ४ ॥

४२. श्रीगुरूचें नाम मात्र ॥ तेंचि आह्मां वेदशास्त्र ॥ १ ॥ श्रीगुरूचें चरण तीर्थ ॥ सकळां तीर्थां करी पवित्र ॥ २ ॥ श्रीगुरूचा उपदेश ॥ एकाजनार्दनीं तो रस ॥ ३ ॥

४३. हरिनामें हरि निकट ॥ त्याचे चरणीं मी होईन विनट ॥ १ ॥ आले नाचत गर्जत हरिनामीं ॥ शरण जाईन ते माझे स्वामी ॥ २ ॥ दृश्य देखोनी लुटिती हरिसी ॥ चरण झाडीन तयाचे केशी ॥ ३ ॥ हरिवांचून न पाहती आन ते ॥ कुरवंडी तया जीविते ॥४॥ हरिनामें सबाह्य पिकला ॥ डोळे वोडविन तयाच्या पाउला ॥ ५ ॥ उधळे वैष्णव रजरेणू ॥

---

१ देह. २ संसारताप. ३ गरज. ४ व्याप्त होऊन.

तया मस्तक देईंन वोवाळून ॥ ६ ॥ अहं सोहं सांडूनी एक झाले ॥ त्यासी सर्वस्व देउन आपुले ॥ ७ ॥ एक पाहतां दिसती समान ॥ निर्धारितां अवघे जनार्दन ॥ ८ ॥

४४. अवघे देवा तुज समानें[1] ॥ मज नाहीं भिन्नाभिन्न ॥ १ ॥ नाम वाचे सदां गाऊं ॥ आवडी ध्याऊं विठ्ठल ॥ २ ॥ वारंवार संतसंग ॥ कीर्तन रंग उल्हास ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सार ॥ विठ्ठल उच्चार करूं आह्मीं ॥ ४ ॥

४५. संत सज्जन[2] जिवलग माझे ॥ त्यांचे चरण चुरीन वोजे ॥ १ ॥ त्यांचे संगें सुख मना होय ॥ आनंदी आनंद पाहतां होय ॥ २ ॥ त्यांचें पिसें मजलागीं मोठें ॥ ऐसे भाविक केवीं भेटे ॥ ३ ॥ त्यांचे नामाची घेऊं धणी ॥ तयां जाऊं लोटांगणी ॥ ४ ॥ तयां शेजार करितां बरा ॥ चुके जन्ममरण फेरा ॥ ५ ॥ तया जीव करूं कुर्वंडी पाहीं ॥ एकाजनार्दनीं लागतसे पायीं ॥ ६ ॥

४६. जन कां निंदीना निंदीना ॥ तसेंच निंदूं याना ॥ धृ० ॥ निंदक करिती निंदा ॥ निंदीती हरळी शिंपी कुंदा ॥ १ ॥ काय चाड जनासी ॥ रतलों सद्गुरुच्या चरणांशी ॥ २ ॥ संत समागमें झालों धीट ॥ गुरुपद जिंकिलें वैकुंठ ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भावें ॥ आह्मी कोणासी भांडावें ॥ ४ ॥

४७. मूळ नक्षत्रीं लागला मुळा ॥ घोंट भरियेला देह जन्मकाळा ॥ १ ॥ मुळी काय कामा येसी खोटा ॥ पोषण कटकटा घाला वेगीं ॥ धृ० ॥ मुळी लागोनियां केली पैं शांती ॥ नांवा रूपा नये बुडविली जाती ॥ २ ॥ माया ह्मणे मज नव्हे लहाना ॥ एकाजनार्दनीं केला पोषणा[3] ॥ ३ ॥

४८. रामकृष्ण नाम ॥ कथा करूं कीर्तन ॥ १ ॥ हाचि आह्मा मंत्र ॥ सोपा दिसे सर्वत्र ॥ २ ॥ संताचे संगतीं ॥ मुखीं नामामृत तृप्ती ॥ ३ ॥ वसो कीर्तनीं सदां ॥ माझी मति गोविंदा ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका ॥ ह्मणे माझी कींव भाका ॥ ५ ॥

४९. नाम संकीर्तन ॥ हेंचि माझें संध्यास्नान ॥ १ ॥ तुमचे पायाचा साक्षेप ॥ हाचि माझा कालाक्षेप ॥ २ ॥ तुमचे पायाचें वंदन ॥ हेंचि

१ सारखे. २ चांगले लोक. ३ रक्षण.

माझें अनुष्ठान ॥ ३ ॥ तुमचे पायापाशीं निंद्रा ॥ हेंचि माझी प्रेममुद्रा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं सार ॥ ब्रह्मरूप पहा संसार ॥ ५ ॥

५०. एक भाव दुजा न राहो मनीं ॥ श्रीरंगावांचूनी दुजें नाहीं ॥ १ ॥ मनासी तो छंद आदर आवड ॥ नानामृत चाड गोविंदाची ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं नाम वाचे गाऊं ॥ आणीक न ध्याऊं दुजें कांहीं ॥ ३ ॥

मनास बोध.

१. भक्त करुणाकर[2] दीनाचा वत्सल ॥ उभा श्रीविठ्ठल विटेवरी ॥ १ ॥ मना जाय तेथें मना जाय तेथें ॥ मना जाय तेथें पंढरीये ॥ २ ॥ पुरतील काम निवारेल गुंती ॥ आहे ती विश्रांती संतसंगे ॥ ३ ॥ आषाढी कार्तिकी सोहाळा आनंद ॥ मिळालासे वृंद[3] वैष्णवांचा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं आनंदी आनंद ॥ तेणें परमानंद डुल्लतसे ॥ ५ ॥

२. कलिमाजी संत जाले ॥ टिळाटोपी लाविती भले ॥ १ ॥ नाहीं वर्माचें साधन ॥ नकळे हृदयीं आत्मज्ञान ॥ २ ॥ सदा सर्वदा गुरगुरी ॥ द्वेष सर्वदा ते करी ॥ ३ ॥ भजनीं नाहीं चाड ॥ सदा विषयीं कवाड ॥ ४ ॥ ऐसिया संताचा सांगात ॥ नको मजसी आदि अंत ॥ ५ ॥ भोळियाच्या पायीं ॥ एकाजनार्दनीं ठाव देई ॥ ६ ॥

३. तापलिया तापें शिणलिया मार्गीं ॥ पोहे ठाकी वेगीं कृष्णकथा ॥ १ ॥ कृष्णकथा गंगा सांवळें उदकें[4] ॥ मना बुडी देकां वोल्हांवसी ॥ २ ॥ वोल्हावले मन इंद्रियां टवटवी ॥ गोपिराज जीवी सांठविलें ॥ ३ ॥ सांठविलें जीवीं जाणायाची खुणा ॥ जरी होय करुणा सर्वां भूतीं ॥ ४ ॥ सर्वां भूतीं राम दृष्टीचें देखणें ॥ नाहीं दुजें पेणें आड वस्ती ॥ ५ ॥ आड वस्ती नाहीं एकाजनार्दनीं ॥ श्रीरामावाचूनी आन नेणें ॥ ६ ॥

४. वाउगाची सोस करितोसी तूं मना ॥ चिंती तूं चरणा विठोबाच्या ॥ १ ॥ अविनाश सुख देईल सर्वदां ॥ वाचें वदा सदा रामनाम ॥ २ ॥ तारिले पातकी

१ झोंप. २ दयानिधी. ३ समुदाय. ४ पाणी.

पावन कलियुगीं ॥ नामनौका[1] जगीं तारावया ॥३॥ भवसिंधु पार रामनाम सार ॥ न करीं विचार दुजा कांहीं ॥४॥ एकाजनार्दनीं घ्यावा अनुभव ॥ प्रत्यक्ष पाहा देव वीटेवरी ॥ ५ ॥

५. मना सांडी विषय खोडी ॥ लावी विठ्ठलेशी गोडी ॥ १ ॥ आणिक नलगे साधन ॥ एकलें मन करी उन्मन ॥ २ ॥ विठ्ठल विठ्ठल सांवळा ॥ पाहे पाहे उघडा डोळा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दना शरण ॥ मनचि होय विठ्ठल पूर्ण ॥४॥

६. माळियाचे वंशीं सांवता जन्मला ॥ पावन[2] तो केला वंश त्याचा ॥ १ ॥ त्यासवें हरि खुरपूं लागे अंगें ॥ धांउनि त्याच्या मागें काम करीं ॥ २ ॥ पितांबर कास खोवोनी माघारी ॥ सर्व काम करी निज अंगें ॥३॥ एकाजनार्दनीं सांवता तो धन्य ॥ तयाचें महिमान न कळे कांहीं ॥ ४ ॥

७. तुज सांगतसें मना ॥ पाहे पंढरीचा राणा ॥ १ ॥ नको दुजा छंद कांहीं ॥ राहे विठ्ठलाचे पायीं ॥ २ ॥ विषयीक वासना ॥ सोडी सोडी सत्य जाणा ॥ ३ ॥ जेणें घडे सर्व सांग ॥ फिटे संसाराचा पांग ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ सुलभ उपाव[3] नेटका ॥ ५ ॥

८. मना निश्चय तूं करी ॥ ह्मणे जाईन पंढरी ॥ १ ॥ नेम धर्म हाचि माझा ॥ पंढरीवांचुनी नाहीं दुजा ॥ २ ॥ सर्व तीर्थाचें माहेर ॥ विटे उभा कटीं कर ॥ ३ आवडीनें धरा भाव ॥ एकाजनार्दनीं भेटे देव ॥ ४ ॥

९. दामाजीचा भाव पाहुनी श्रीहरि ॥ अनामिक निर्धारी स्वयें झाला ॥ १ ॥ घेउनीया द्रव्य निघाला तो हरि ॥ जोहार जोहार करी बादशहातें ॥ २ ॥ द्रव्य देउनीया रसीद घेतली ॥ भक्ताची माउली विठाबाई ॥३॥ एकाजनार्दनीं भक्ताचियासाठीं ॥ धांवे पाठोपाठीं भक्ताचीया ॥ ४ ॥

१०. संताचा महिमा ॥ नाहीं द्यावया उपमा ॥ १ ॥ मज तारिलें तारिलें ॥ भवजळीं उद्धरिलें ॥ २ ॥ पावन केलें संतीं ॥ अवघी निरसली गुंती ॥ ३ ॥ संत चरण वंदीन माथा ॥ एकाजनार्दनीं तत्वतां ॥ ४ ॥

११. करी कांहीं मना एक विचारणा ॥ संताच्या चरणा न विसंबे ॥ १ ॥ तयाचा मी दास कामारी दुर्बळ[6] ॥ तेचि माझें सकळ हित करती

---

१ नाम. २ पवित्र. ३ उपाय. ४ निश्चयी. ५ विचार ६ बळरहित.

॥ २ ॥ देउनी प्रेम पान्हा लडीवाळपणें ॥ कृपेचें पोसणें तुमचें मी ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका तुमचा तो दास ॥ तयासी उदास धरूं नये ॥ ४ ॥

१२. आठवी गोविंद वेळोवेळां वाचें ॥ तेणें या देहाचें सार्थक होय ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल मनीं निरंतर साचा ॥ काया मनें वाचा छंद त्याचा ॥ २ ॥ त्याविण आणिक दैवत पैं नाहीं ॥ आणिके प्रवाहीं गुंतूं नको ॥३॥ सर्व सुखाचा विठ्ठल सांगाती ॥ एकाजनार्दनीं भ्रांति काढी काढी ॥ ४ ॥

१३. चोखियाची भक्ति कैसी ॥ प्रेमें आवड देवासी ॥ १ ॥ ढोरें वोढी त्याचे घरीं ॥ नीच काम सर्व करी ॥ २ ॥ त्याचे स्त्रीचें बाळंतपण ॥ स्वयें करी जनार्दन ॥ ३ ॥ ऐसी आवड भक्ताची देखा ॥ देव भुलले तया सुखा ॥ ४ ॥ नीच याती न मनीं कांहीं ॥ एकाजनार्दनीं भुलला पाहीं ॥५॥

१४. तुह्मी संतजन ॥ माझें ऐका हो वचन ॥ १ ॥ करा कृपा मजवरी ॥ एकदां दाखवा तो हरि ॥ २ ॥ आहे तुमचें हातीं ॥ ह्मणोनि येतों काकुळती ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं ह्मणे थारा ॥ संतीं द्यावा मज पामरा ॥ ४ ॥

१५ निवांतपणें मना चिंती तूं चरणा ॥ आणिक कल्पना न करी कांहीं ॥ १ ॥ चिंती पा विठ्ठल काया वाचा मनें ॥ संसार बंधन तुटेल तेणें ॥२॥ संसाराची वार्ता नुरेची पा काहीं ॥ आणिक प्रवाहीं पडूं नको ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठल नामीं छंद ॥ मना तूं गोविंद आठवी कांरे ॥ ४ ॥

१६. मना तूं ऐक माझी मात ॥ श्रीविठ्ठलीं न धरी कांरे हेत ॥ १ ॥ कांहीं पडतां जड भारी ॥ वाचें ह्मणे विठ्ठल हरी ॥ २ ॥ तुजही खूण निर्वाणीं ॥ शरण एकाजनार्दनीं ॥ ३ ॥

१७. मना तूं एक करी ॥ वाचें आठवी श्रीहरी ॥ १ ॥ आणिक न करी साधन ॥ वाचें ह्मणे नारायण ॥२॥ तेणें जीवा सोडवण ॥ शरण एकाजनार्दन ३

१८. मना ऐक मात ॥ धरी हरिनामीं हेत ॥ १ ॥ तेणें चुकती बंधन ॥ वाचे ह्मणे नारायण ॥ २ ॥ नारायण नाम ॥ तेणें सर्व होय काम ॥ ३ ॥ दृढ धरी भाव ॥ न करी आणिक उपाव ॥ ४ ॥ उपाव न करी कांहीं ॥ शरण देवासी तूं जाई ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं मन ॥ करी देवासी अर्पण ॥६॥

---

१ गोष्ट. २ मोक्षपदीं. ३ वाणीनें. ४ सुटका.

१९. आलिंगना लागीं उतावेळ मन ॥ देखेन चरण विठोबाचे ॥ १ ॥ मना समाधान मना समाधान ॥ राहे मना समाधान विठ्ठल पायीं ॥ २ ॥ देखिलीया मूर्ति सांवळी सगुण ॥ मग नाहीं बंधन मना तुज ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं मन आवरिलें ॥ दृढ तें ठेविलें विठ्ठलपायीं ॥ ४ ॥

२०. मना नको नको हिंडो दारोंदारीं ॥ कष्ट² जाले भारी येतां जातां ॥ १ ॥ कल्पना सोडोनि संतासंगें राहे ॥ सर्व सुख आहे त्याचे पायीं ॥२॥ ज्याचीया दर्शनें शोक मोह जळे ॥ पाप ताप पळे काळ भय ॥ ३ ॥ जवळीच दिसे भावितां भावितां ॥ एकाजनार्दनीं ध्याता³ सुख मोठें ॥ ४ ॥

२१. आणिक साधनीं नको गुंतूं मना ॥ धरी या चरणा विठोबाच्या ॥ १ ॥ वाउगा बोभाट कासया खटपट ॥ पंढरीची वाट सोपी बहू ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं काया वाचा मनें ॥ सतत रहाणें संतापायीं ॥ ३ ॥

२२. काढी काढी भ्रांति देहाची सर्वथा ॥ प्रपंचाची चिंता नको तुज ॥ १ ॥ सर्व भावें शरण विठ्ठलासी जाई ॥ ठायींचाचि ठायीं निवारील ॥ २ ॥ देह गेह माझें ह्मणणें हें दुजें ॥ सर्व विठ्ठलराजीं समर्पी तूं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं करी आठवण ॥ चिंती तूं पावन परब्रह्म ॥ ४ ॥

२३. परब्रह्म मूर्ति विठ्ठल विटेवरी ॥ चंद्रभागे तीरीं उभा असे ॥ १ ॥ तयाचे चरण आठवी वेळोवेळां ॥ सर्व सुख सोहळा पावशील ॥ २ ॥ अविनाश सुख देईल निश्चयें ॥ करी पा लवलाहे लाहो त्याचा ॥ ३ ॥ श्रीविठ्ठल चरणीं शरण तूं जाई ॥ एकाजनार्दनीं पाही अनन्य भावें ॥ ४ ॥

२४. आणिकाची आस नको करूं मना ॥ चिंती तूं चरणा विठोबाच्या ॥ १ ॥ वाचें नाम गाये वाचें नाम गाये ॥ वाचें नाम गाये विठोबाचें ॥२॥ कर कटीं उभा चंद्रभागे तटीं ॥ पुंडलीकापाठीं धरुनी ध्यान ॥ ३ ॥ ठेविले चरण दोन्ही विटेवरी ॥ वाट पाहे हरि भाविकाची ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं उभारुनी बाह्य⁴ ॥ आलंगित आहे भाळे भोळे ॥ ५ ॥

२५. सानु सानु सानु सुक्ष्म⁵ होवोनी ॥ भिन्नत्व देहीं नराहे वासने ॥ सोळा कळाचे बिंब ॥ हें शोधोनी जीवाचें जीवन पाहे वासने ॥ १ ॥

---

१ पाय. २ क्लेश. ३ ध्यान करणारा. ४ बाहु. ५ बारीक.

नरोहरी घरीं वासने नरोहरी घरीं वासने ॥ अवघे समान करी वासने ॥ पाठमोरी होवोनी क्षण एक॥ काढोनी पुढील पाय वासने पाहत पाहत ठक जे पडिले ॥ सांगते ऐकते विरोनी जाय वासने ॥२॥ धिग धिग धिग धिग ते झाले ॥ जिवत्व वेगळे राहे वासने ॥ एकाजनार्दन एकपण ॥ तेहि न साहे वासने ॥ ३ ॥

२६. अचुक साधन कष्ट नाहीं कांहीं ॥ वाचें विठ्ठल रखुमाई ह्मणे सुखें ॥ १ ॥ जन्म मरणाच्या तुटतील खेपा ॥ सोपा होय बापा मार्ग[1] तुज ॥ २ ॥ बहुत मार्ग बहुत साधन ॥परि वाचा जाण सीण दुर्गम तें॥३॥ एकाजनार्दनीं कष्ट ना सायास ॥ ह्मणा वाचें विठ्ठलास जीवेंभावें ॥ ४ ॥

२७. ज्या पदीं जें निरूपण ॥ तेंचि हृदयीं ध्यान ॥ तेथें सहजची स्थिर राहे मनरे ॥ कीर्तन देखोनि कळिकाळ ॥ तोषला समाधि समाधान रे ॥ १ ॥ कीर्तनें सिद्धि कीर्तनें सिद्धी ॥ कीर्तनें समान बुद्धी ॥ कीर्तनें विनटले नारद ॥ प्रल्हाद इंद्रामाजी रे ॥ २ ॥ कीर्तनीं सद्भावें[2] अखंड अहर्निशीं ॥ पावन रिघे त्याचे देशीं ॥ निज नामीं निःपापें[3] अंतर देखोनी ॥ देव तिष्ठे[5] जयापाशीं ॥ ३ ॥ हरिनाम कीर्तनें अभिमान[4] निरसे ॥ आणि श्रेष्ट आहे काज रे ॥ कलिमाजी कीर्तन श्रेष्ठ पैं ॥ साधन साच न मनी ज्याचें मन रे ॥ ४ ॥ नामासी विन्मुख जन्म त्याचें दुःख केंवि होय समाधान रे ॥ कीर्तनाचेनी पंथें लाजविलीं तीर्थें ॥ जप तपासी केलें मुक्त ॥ वैकुंठचि तेथें केलें रे ॥ ५ ॥ व्रता तपा तीर्था न भेटे पहा हो ॥ तो कीर्तनीं सांपडे वासुदेवो रे ॥ एकाजनार्दनीं कीर्तनीं भावें ॥ श्रोता वक्ता ऐसें लाहावें रे ॥ गर्जत मी वैकुंठासी जावें निशाण लाउनी रे ॥ ६ ॥

२८. शून्य शून्य शून्य विपरितें पाहे पाहे रे मन ॥ शून्य शून्यत्वीं नाहीं शून्य निरशून्या पाहि रे मना ॥ लक्ष लक्षुनि परेते पाही लक्षालक्ष जेथें नाहीं रे मना ॥ १ ॥ एका जनार्दनीं शून्य मातू नाहीं ॥ नाहीं सहजपणा आंतू ॥ २ ॥

---

१ रस्ता. २ चांगली भक्ति. ३ पापरहित. ४ गर्व. ५ राहे.

२९. जाणीव फेडा जाणीव फेडा ॥ जाणीवेनें वेड लावियेलें ॥ १ ॥ नेणत्याच्या घरा जाणते आले ॥ जाणत्यानें नेणते घेऊन गेले ॥ २ ॥ जाणीव नेणीव नेणें मी कांहीं ॥ एकाजनार्दनीं लागला हरिपायीं ॥ ३ ॥

दश अवतारांची स्तुति.

१. भवसागर मंथन काळ ॥ तेथें थोर उठिले हलाहल[१] ॥ १ ॥ शिव शिव शिव शिव ॥ राखे सकळ जीव ॥ २ ॥ आह्मी तुझेंचि पैं सर्व ॥ करि बोधाची कणव ॥ ३ ॥ देवें हलाहल धरिलें कंठी ॥ केली अमृतासी साठी[२] ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनी साह्य झाला ॥ सागर मंथुनीया गेला ॥ ५ ॥

२. अक्षराचें खरें नाणें ॥ तोचि एक पुरवू जाणें ॥ १ ॥ आमुचा भांडारी हा कान्हा ॥ लागेल तें पुरवील जाणा ॥ धृ० ॥ धातु विरहित सोनटका ॥ पुरुउनी तो नेटका ॥ २ ॥ एका ऐसें अवघें नाणें ॥ टांकसाळ पाडूं जाणें ॥ ३ ॥ अवघें अरूपाचें रूप ॥ नयनीं भागवी अमुप ॥ ४ ॥ नभीं गाळीव जें गोडी ॥ सोलुनीया आह्मा वाढी ॥ ५ ॥ नादा भुलवितो नादू ॥ श्रवणीं वागवी विशदू ॥ ६ ॥ सौरभ्यां[३] न येतां वासू ॥ घ्राणा पुरवी आसमासू ॥ ७ ॥ करूनि अकर्त्याच्या ठायीं ॥ ठकारा करणें तेंचि पाही ॥ ८ ॥ स्पर्शास्पर्शणें जें ऐसें ॥ अंबर धाडुनि दे देशें ॥ ९ ॥ विद्या निरासिते अतपत्र ॥ शिरीं तन्मयाचें छत्र ॥ १० ॥ अनुभव स्वानंदाचि चंवरे ॥ ढळताती सहजाकारें ॥ ११ ॥ मोडेल अविद्येचा[४] कांटा ॥ ह्मणोनि पुढें तो दिवटा ॥ १२ ॥ सोहं हरळ रुपती पायीं ॥ नेत घडिया ठायीं ठायीं ॥ १३ ॥ नवल कैसी हे आवडी ॥ जीवें जीवा कुरंवडी ॥ १४ ॥ एकाजनार्दनीं एक ॥ आवडी गिळियेला लोक ॥ १५ ॥

३. मच्छरूपीं होतासी जैसा ॥ तो तूं कूर्म[५] झालासी कैसा ॥ अगा जगदीशा ॥ धरणीधरा ॥ १ ॥ यासी पहावो अकळ विंदाणी ॥ नभ धरणी भुतीं दुजा नाहीं ॥ धृ० ॥ नरु आणि एकू हरी ॥ अद्वैत माझारीं ॥

---

१ विष. २ सांठवण. ३ सुगंध. ४ मायेचा. ५ कांसव.

कुब्ज ब्रह्मचारी ॥ ब्रह्मांड सहित ॥ २ ॥ गाई ब्राह्मणाचा कैवारी ॥ कृपा फरशे धरी ॥ जड तरले सागरीं ॥ याचेनी प्रतापें पाषाण ॥ ३ ॥ आठवा आठवा तुह्मी ॥ जो निःकाम कामना कामीं ॥ बुद्धि बोधेवीण आह्मी ॥ बौद्ध ह्मणो ॥ ४ ॥ देहबुद्धीचा कलंक अंगा ॥ ह्मणोनि देखिजे जगा ॥ भजा कलंकी श्रीरंगा ॥ तुह्मी विदेह भावें ॥ ५ ॥ ऐसा दशधा अवतार ॥ अवतरला श्रीधर ॥ पाहतां चराचर ॥ अवतार याचे ॥ ६ ॥ एकाजनार्दना शरण ॥ त्याची कृपा परिपूर्ण ॥ त्याही वरील खूण ॥ बोलों नेदी ॥ ७ ॥

४. मेसको मैराळे तूं मसणीचे आई ॥ धांव पाव वेगीं माझें नमन तुझे पायीं ॥ १ ॥ पंढरीचा हनुमा यातें कोण कोड घाली ॥ जाळियेली लंका येणें तोंडें केलीं काळी ॥ २ ॥ दोंदील गण्या यातें पाचारुनी काई ॥ उंदरावर बैसोनि केव्हां धांवेल आई ॥ ३ ॥ कैलासीचा शंभू बाई आवडेना मला ॥ लागला भिल्लीणीपाठीं कोठें पाहूं त्याला ॥४॥ लक्ष्मीचा वर खोटा आवडेना आह्मा ॥ धरियेली माव तेणें मारियेला मामा ॥ ५ ॥ एक शेला एक मेला एक सिंदीचा घडा ॥ घेऊनियां आई आमचे उकली तूं कोडा ॥ ६ ॥ इतुके घेउनीं आई पाव तूं आह्मासी ॥ एका-जनार्दनीं विनवितो तुसी ॥ ७ ॥

५. वेदान् उद्धरते ॥ मीन रूपेण जगन्निवहते ॥ कच्छ रूपेण भूगोल ते ॥ पृथ्वी चक्रमुद्धिभ्रामंते ॥ १ ॥ ऊर्ध्वे धारयंते ॥ हिराण्याक्ष दैत्य शोधियंते ॥ दंतावरी पृथ्वी धारियंते ॥ वराहरूपेण दैत्य मारियंते ॥ २ ॥ दैत्य प्रल्हाद छळयंते ॥ स्तंभीं प्रगट रूपंते ॥ हिरण्यकशिपु विदारयंते ॥ नृसिंहरूपेण ते ॥ ३ ॥ बळी दैत्य छळयंते ॥ क्षत्र निक्षत्र कुर्वंते ॥ त्रिपाद पृथ्वी दान मागंते ॥ वामन रूपेण दारंते ॥ ४ ॥ क्षत्रिय कुल नाशो कुर्वंते ॥ जमदग्नी रेणुका उद्धरंते ॥ सहस्त्र अर्जुन दैत्य मारियंते ॥ निःक्षत्रिय पृथ्वी कुर्वंते ॥ परशुराम रूपेण ॥ ५ ॥ पौलस्ती रावण जयंते ॥ सीता रत्न चोरियंते ॥ राम रूपेण लंका हालायंते ॥ रावण सहकूल

१ कुराड. २ काळिमा. ३ वर. ४ क्षत्रियशून्य.

वधीयंते ॥ ६ ॥ द्वापारीं कलह कलहयंते ॥ शिशुपाल वक्रदंत कंसंते ॥ त्रिध्वंसी रामभद्र रूपंते ॥ करुणादया वृंद मातें ॥ ७ ॥ म्लेंच्छ नित्य- ज्यान्मूर्च्छयंते ॥ विश्व बोधरूपेण ते ॥ नाशयते कलीरूपेण ते ॥ एका- जनार्दन तया कृपें वर्णिते ॥ ८ ॥

६. भोग्य भोक्ता[1] आणि भोजन ॥ ज्ञेय ज्ञाता निज ज्ञान ॥ दृश्य दृष्टा हरपली ॥ नाठवे मीतूंपण ॥ १ ॥ हरि तुझें लागलें ध्यान ॥ ध्येय ध्याता ध्यान क्षीण ॥ मनें मन उन्मन ॥ धृ० ॥ जनें[2] वन आणि विजन ॥ एकाएक जनार्दन ॥ एकी एक ह्मणते नाहीं ॥ ब्रह्मी ब्रह्मरे परिपूर्ण ॥ २ ॥

७. संतांच्या विभूति जगासी उपदेशे ॥ देताती सौरस सर्वभावें ॥ १ ॥ परिसाचे परी करिती उपकार ॥ कामधेनु कल्पतरुवर त्यासी वंद्य ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं सर्वांमाजी श्रेष्ठ ॥ संत ते वरिष्ठ वंदूं आह्मी ॥ ३ ॥

८. धर्माची वाट मोडे ॥ अधर्माची शीगें[3] चढे ॥ तैं आह्मा येणें घडे ॥ संसारस्थिती ॥ १ ॥ आह्मा कां संसारा येणें ॥ हरिभक्ति नामस्मरणें ॥ जड जीव उद्धरणें ॥ नामस्मरणें करुनी ॥ २ ॥ सर्व कर्म ब्रह्म स्थिती ॥ प्रतिपादाव्या वेदोक्ती ॥ हेंचि एक निश्चिती ॥ करणें आह्मा ॥ ३ ॥ नाना मतें पाखांड ॥ कर्मठता अति बंड ॥ तयाचें ठेंचणें तोंड ॥ हरि- भजनें ॥ ४ ॥ विश्वरूप सृष्टी ॥ अर्जुना दाविली दृष्टी ॥ भिन्न भेदाची गोष्टी ॥ बोलूं नये ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ धरिती भेद मनीं ॥ दुरावले येथुनी ॥ निंदक जाण ॥ ६ ॥

संतांची स्तुति.

—o:o—

१. निवृत्ति शोभे मुक्ताकार ॥ ज्ञान सोपान वटेश्वर ॥ १ ॥ विठ्ठल पंढरीचे राणे ॥ त्याले भक्तांचीं भूषणें[4] ॥ २ ॥ खेचर विसा जगमित्र नागा ॥ कुंडलें जोडा विठोबा जोगा ॥ ३ ॥ बाहु शोभे बाहुवट ॥ गोरा सावता दिग्पाट ॥ ४ ॥ कंठीं जाणा एकविंद ॥ तो हा जोगा परमानंद

---

१ भोग घेणारा. २ लोक. ३ पायरी. ४ अलंकार.

॥ ५ ॥ गळा शोभे वैजयंती ॥ तिसी मुक्ताई ह्मणती ॥ ६ ॥ अखंड शोभे माझ्या बापा ॥ पदकीं शोभे नामा शिंपा ॥ ७ ॥ कटिसूत्र कटावरी ॥ तो हा सोनार नरहरी ॥ ८ ॥ कासे कासिला पीतांबर ॥ तो हा जाणावा कबीर ॥ ९ ॥ जानु जघन सरळ ॥ तेही कान्हुपात्र विशाळ ॥ १० ॥ दंतपंक्तीचा झल्लाळ ॥ तो हा कन्हया रसाळ ॥ ११ ॥ चरणींच्या क्षुद्र घंटा ॥ नामयाचा नारा विठा ॥ १२ ॥ वाम चरणीं तोडर ॥ परसा रुळतो किंकर[1] ॥ १३ ॥ चरणीं वीट निर्मळ ॥ तो हा जाला चोखमळ ॥ १४ ॥ चरणा तळील ऊर्ध्व रेखा ॥ जाला जनार्दन एका ॥ १५ ॥

२. स्मरतां निवृत्ति पावलों विश्रांति[2] ॥ संसाराची शांति झाली माझ्या ॥ १ ॥ नमितां ज्ञानदेवा पावलों विसावा ॥ अंतरीचा हेवा विसरलों ॥२॥ सुखाचा निधान तो माझा सोपान ॥ विश्रांतीचें स्थान मुक्ताबाई ॥ ३ ॥ चांगदेव माझा आनंदाचा तारू ॥ सुखाचा सागरू वटेश्वर ॥ ४ ॥ सुखाचा सागर विसोबा खेचर॥ नरहरि सोनार प्राण माझा ॥ ५ ॥ आठवितां नामा पावलों विश्रामा ॥ मोक्षमार्गीं आह्मा वाट झाली ॥ ६ ॥ परिसा भागवत जीवा आवडता ॥ गोरा आणि सांवतां सखे माझे ॥ ७॥ जनजसवंत सुरदास संत ॥ नित्य प्राणिपात[3] वैष्णवांसी ॥ ८ ॥ वंदूं भानुदास वैष्णवाचे कुळीं ॥ ज्यासी वनमाली मागेंपुढें ॥ ९ ॥ बाळपणीं जेणें भानु आराधिला ॥ वंश निराविला देवराया॥ १० ॥ धन्य त्याचा वंश धन्य त्याचें कुळ ॥ परब्रह्म केवळ त्याचे वंशीं ॥ ११ ॥ एकाजनार्दनीं संताचें स्तवन ॥ जनीं जनार्दन नेमियेला ॥ १२ ॥

३. भावि हे संत कृपेचे सागर[4] ॥ उतरती पार भवनदी ॥ १ ॥ तयांचिया नामें तरताती दोष ॥ नसती त्या राशी पातकाच्या ॥ २ ॥ दयेचें भांडार शांतीचें वर ॥ एकाजनार्दनीं माहेर भाविकाचें ॥ ३ ॥

४. पंढरिये देव आला ॥ संत भारें तो वेष्टिला ॥ १ ॥ गुळासवें गोडी जैसी ॥ देवासंगें दाटी तैसी ॥२॥ झालें दोघां एक चित्त॥ ह्मणोनी उभाची तिष्ठत ॥३॥ एकाजनार्दनीं भाव ॥ संतापायीं ठेविला जीव ॥४॥

---

१ चाकर. २ विसावा. ३ नमस्कार. ४ समुद्र.

५. संतांचा महिमा देवचि जाणें ॥ देवाची गोडी संतांसी पुसणें ॥ १ ॥ ऐसी आवडी एकमेका ॥ परस्परें नोहे सुटिका ॥ २ ॥ बहुत रंग उदक एक ॥ या परि देव संत दोन्ही देख ॥ ३ ॥ संताविण देवा न कंठे घडी ॥ उभयतां गोडी एक असे ॥ ४ ॥ मागेंपुढें न हो कोण्ही ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ५ ॥

६. संतासी जो निंदी देवासी जो वंदी ॥ तो नर[1] आपदीं आपदा पावे ॥ १ ॥ देवासी जो निंदी संतासी जो वंदी ॥ तो नर गोविंदीं सरता होय ॥ २ ॥ कृष्णा कंस द्वेषी नारदा सन्मानी ॥ सायुज्य सदनीं पदवी पावे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं गूंज[2] सांगे कानीं ॥ रहा अनुदिनीं संत संगें ॥ ४ ॥

७. कर्म उपासना नकळे जयासी ॥ तेणें या संतांसी शरण जावें ॥ १ ॥ सर्व कर्म भावें विठ्ठल नाम गावें ॥ जाणिवे नेणिवेचे हावें पडूं नये ॥ २ ॥ अभिमान झटा वेदाचा पसारा ॥ शास्त्राचा तो थारा वहातां अंगीं ॥३॥ एकाजनार्दनीं सर्व कर्म पाही ॥ विठ्ठल ह्मणतां देहीं घडतसे ॥४॥

८. देव संत दोन्हीं एकचि मेळ ॥ गदारोळ कीर्तनीं ॥ १ ॥ ती हे त्रिवेणी पंढरी ॥ आहे भीवरेचे तीरीं ॥२॥ येती वारकरी ॥ आनंदें नाचती गजरीं ॥३॥ ह्मणे एकाजनार्दचा एका ॥ पुंडलिकें दाखविला निका ॥ ४ ॥

९. संत केवल घातकी पाही ॥ परी तयासी पातक नाहीं ॥ १ ॥ निज बोधाचे करूनि फांसे ॥ दोघे गोंसावी मारिले कैसे ॥ २ ॥ अति खाणोरिया कर्म करी ॥ दिवसां जाळिले गांव चारी ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं घातकी मोठे ॥ त्यांसी अंतक[3] केवीं भेटे ॥ ४ ॥

१०. दैवताचें अंगीं असतां विपरीत ॥ परी संत कृपा त्वरित करिती जगीं ॥ १ ॥ जैसी भक्ति देखती तैसे ते पावती ॥ परी संताची गति विचित्रची ॥ २ ॥ वादक निंदक भेदक न पाहाती ॥ एकरूप चिंती मन ज्याचें ॥ ३ ॥ भक्ति केल्या देव तुष्टे सर्वकाळ ॥ न करितां खळ[4] ह्मणवी येरा ॥ ४ ॥ संताचे तो ठायीं ही भावना नाहीं ॥ एकाजनार्दनीं पायीं विनटला ॥ ५ ॥

---

१ मनुष्य. २ गुप्त. ३ नाशक. ४ दुष्ट.

११. संत चरण रज वंदुनी तत्वतां ॥ सायुज्य मुक्ति माथां पाय देऊं ॥ १ ॥ थोरीव थोरीव संताची थोरीव ॥ आणिक वैभव कांहीं नेणें ॥ २ ॥ संतांपरतें दैवत नाहीं जया चित्तीं ॥ तोचि एक पूर्ण स्थिति ब्रह्मज्ञानी ॥३॥ संत तोचि देव जयांची वासना ॥ एकाजनार्दनीं भावना नाहीं दुजी ॥४॥

१२. नामधारकासी नाहीं वर्णावर्ण ॥ लोखंड प्रमाण नाना जाती ॥ १ ॥ शस्त्रें आणि गोळे भलता प्रकार ॥ परिसासी संस्कार होय हेम[1] ॥ २ ॥ पर्जन्य वर्षतां जळ वाहावाटे ॥ तें सम सगटे मिळे गंगेसी ॥ ३ ॥ सर्व तेही जाय गंगाची होउनी ॥ तैसा नाना प्राणी नाहीं नामीं ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं नाम तें पावन ॥ जप तप ध्यान न करी कांहीं ॥ ५ ॥

१३. कैवल्याचा पुतळा ॥ प्रगटला भूतळां ॥ चैतन्याचा जिव्हाळा ॥ ज्ञानोबा माझा ॥ १ ॥ ज्ञानियाचा शिरोमणी ॥ वंद्य जो का पूज्य स्थानीं ॥ सकळांसी शिरोमणी[2] ॥ ज्ञा० ॥ २ ॥ चालविली जड भिंतीं ॥ हरली चांगयाची भ्रांतीं ॥ मोक्षमार्गींचा संगातीं ॥ ज्ञा० ॥ ३ ॥ रेड्यामुखीं वेद बोलविला ॥ गर्व द्विजांचा हरविला ॥ शांतिबिंब प्रगटला ॥ ज्ञा० ॥ ४ ॥ गुरुसेवेलागीं जाण ॥ शरण एका जनार्दन ॥ चैतन्याचें जीवन ॥ ज्ञा० ॥५॥

१४. धन्य धन्य तें शरीर ॥ जेथें कथा निरंतर ॥ १ ॥ गुण गाती भगवंताचे ॥ तेचि जाणावे दैवाचे ॥२॥ स्वयें बोलिले जगज्जीवन ॥ थोर कलियुगीं कीर्तन ॥३॥ एकाजनार्दनीं भले ॥ हरिभक्तीनें उद्धरिले ॥ ४ ॥

१५. ज्ञानदेव चतुराक्षरी जप हा करी तूं सर्वज्ञा ॥ ज्ञानाज्ञानविरहित ब्रह्मप्राप्तीची संज्ञा ॥ ज्ञाता ज्ञेय निजांग होय ऐसी प्रतिज्ञा ॥ ज्ञानाग्नीनें पापें जळती हीच ज्याची आज्ञा ॥ १ ॥ ज्ञानदेव ज्ञानदेव ह्मणतां ज्ञानदेव देतो ॥ वासुदेवचि होतो अखंड वदनीं वदे तो ॥ धृ० ॥ नररूपें विष्णु अवतरला हा भगवान ॥ नदी वापी[3] कूप पाहतां उदक[4] नोहे भिन्न ॥ नवल हेंचि पशु ह्मैसी करी वेदाध्ययन ॥ नमन करुनी सद्भावें जपतां होय विज्ञान ॥ २ ॥ देवाधिदेव भगवान भक्ताप्रति वर दे ॥ देत वर ब्रह्मांडीं ब्रह्मानंद वो कोंदे ॥ देशिकराज दयानिधि अलकापुरीं जो नांदे ॥

---

१ सोनें. २ श्रेष्ठ. ३ विहीर. ४ पाणी.

देशभाषा ज्ञानदेवी गीता ग्रंथ वदे ॥ ३ ॥ वक्ते श्रोते ग्रंथपठनें पावती समभाव॥ वर्णू जातां अगणित महिमा होतो जीव शिव ॥ वंदुनी[1] अनन्य एकाजनार्दनीं धरी भाव॥ वर्षती निर्जर ज्ञानदेव नामें पुष्पांचा वर्षाव॥४॥

१६. ऐसे जे धाले पूर्ण निमाले ॥ ते नाहीं आले परतोनीया ॥ १ ॥ घडीनें घडी चढतसे गोडी ॥ अखंड आवडी संतपायीं ॥ २ ॥ सांडोनिया काम स्मरे रामनाम ॥ अंतरीं तें प्रेम धरुनीया ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं रंगले नामीं ॥ तया वंदूं आह्मीं सर्वभावें ॥ ४ ॥

१७. संता वांचोनीया सुख कोठें नाहीं ॥ अमृत त्याचें पायीं नित्य वसे ॥ १ ॥ संताचे संगतीं होय मोक्षप्राप्ती ॥ नको या संगति दुर्जनाची ॥ २ ॥ दुर्जनाचे संगें दुःख प्राप्त होय ॥ तेथें कैची सोय तरावया ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं हेंचि सत्य साचा ॥ नको अभक्ताचा संग देवा ॥ ४ ॥

१८. अजान वृक्षाचीं पाने जाण ॥ जो भक्षून करील अनुष्ठान ॥ त्यासी सद्यः[2] होईल ज्ञान ॥ तेथें संशय नाहीं ॥ १ ॥ ज्ञानेश्वरी तीन सप्तकें ॥ जो श्रवण करील विवेकें[3] ॥ तो होय ज्ञानी अधिकें ॥ येथें संशय नाहीं ॥ २ ॥ मनकर्णीका भागिरथी ॥ इंद्रायणीचें स्नान करिती ॥ ते मोक्षपदासी जाती ॥ येथें संशय नाहीं ॥ ३ ॥ अश्वत्थे[4] सिद्धेश्वर ॥ समाधीसी करी नमस्कार ॥ तो मोक्ष पै सार ॥ येथें संशय नाहीं ॥४॥ येथींचे वृक्ष पाषाण ॥ ते अवघे देव जाण॥ ह्मणे एकाजनार्दन॥ येथें संशय नाहीं ५

१९. कुलाल वंशांत गोरा तो कुंभार ॥ कीर्ति चराचर भरियेलें ॥ १ ॥ प्रतिज्ञा करुनी करकमळ जोडी ॥ भांजनें हीं घडी श्रीविठ्ठल ॥ २ ॥ नाम निरंतर वदतसे वाचें ॥ प्रेम मी तयाचें काय वानूं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भक्ताचा कैवारी ॥ भाजनें तीं करी घरीं त्याच्या ॥ ४ ॥

२०. जन्मकाळीं देवें प्रतिज्ञा पै केली ॥ शतकोटी लिहिली काव्य रचना ॥ १ ॥ चौदाजणी त्याचे काव्य तें केलें ॥ निरभिमानें वंदिले संत जन ॥ २ ॥ लाडका तो नामा समाधि महाद्वारी ॥ समदृष्टी त्याची हरीवरी ॥ ३ ॥ पाळोनीया ळळा समाधी ठेविला ॥ एकाजनार्दनीं झाला आनंदमय ४

१ एकनिष्ठेनें. २ तात्काल. ३ विचारानें. ४ पिंपळ.

२१. लडिवाळ नामा विठोबाचा दास ॥ तयाचे चरणांस दंडवत ॥ १ ॥ भक्त शिरोमणी लाडका डिंगर ॥ आवडता फार विठोबाचा ॥ २ ॥ कवित्व करुनी तारिले सकळ ॥ निरभिमानी निर्मळ सदोदीत ॥ ३ ॥ नामावांचुनि कांहीं नेणे तो नामा ॥ तयाचा तो प्रेमा पांडुरंगीं ॥ ४ ॥ ऐसीया संतासी नमन माझें भावें ॥ एकाजनार्दनीं जावें वोवाळूनी ॥ ५ ॥

२२. पूर्वी जो प्रल्हाद तोचि जाणा अंगद ॥ तोचि उद्धव प्रसिद्ध कृष्णावतारीं ॥ १ ॥ कलीमाजीं जाणा नामदेव ह्मणती ॥ लडीवाळ श्रीपाति लळा पाळी ॥२॥ तीर्थ यात्रा सर्व केलासे उद्धार ॥ सर्व त्याचा भार चालविला ॥ ३ ॥ लडीवाळ नामा विठ्ठलचरणीं ॥ एकाजनार्दनीं नमन त्यातें ४

२३. संताचीयां माथा चरणावरी माझा ॥ देहीं भाव दुजा नाहीं नाहीं ॥ १ ॥ नामाचें चिंतन करती सर्व काळ ॥ ते माझे केवळ मायबाप ॥ २ ॥ मायबाप ह्मणों तरी लाजिरवाणें ॥ चुकविलें पेणें संतजनीं ॥ ३ ॥ ज्या ज्या जन्मा यावें मायबाप दोन्ही ॥ परी संतजन निर्वाणीं मिळतीना ॥ ४ ॥ येची देहीं डोळां संतासी देखिलें ॥ एकाजनार्दनीं वंदिले चरण त्यांचे ॥ ५ ॥

२४. देउनीया अभयदान ॥ संतीं केलें मज पावन[२] ॥ निरसोनी भवबंधन ॥ तारिलें मज ॥ १ ॥ ऐसा संत समागम ॥ नाहीं आणीक विश्राम ॥ योगीयाचें धाम[३] ॥ कुंठित पैं जालें ॥२॥ आणीक एक वर्म ॥ मुख्य इंद्रियाचा धर्म ॥ मन ठेउनि विश्राम ॥ नाम चिंतन करावें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं जाण ॥ संत आमुचें निजध्यान ॥ काया वाचा मन ॥ दृढपायीं ४

२५. ऐकोती संत कीर्ती ॥ मना झालीसे विश्रांती ॥ नाहीं पुनरावृत्ती ॥ जन्मांची तया ॥ १ ॥ धन्य संत जन ॥ मज केलें वो पावन ॥ विश्रांतीचें स्थानें ॥ हृदयीं माझ्या ठसविलें ॥ २ ॥ बहु जाचलों संसारें ॥ बहु जन्म केले फेरे ॥ ते चुकाविले सारे ॥ आजी कृपा करुनी ॥ ३ ॥ शरण एकाजनार्दन ॥ माझें हरिलें मीपण ॥ तुह्मीं कृपा करून ॥ अभय वर दिधला ॥ ४ ॥

---

१ मोक्षपदीं. २ शुद्ध. ३ स्थान. ४ जागा.

२६. संत भेटीचा आनंदू ॥ सुखसागर परमानंदू ॥ गातां नुरेचि भेदू ॥ नाम स्मरणें ॥ १ ॥ कैवल्याचे अधिकारी ॥ मोक्ष राबे त्यांचे घरीं ॥ सिद्धि रिद्धि कामारी ॥ कोण त्या पुसे ॥ २ ॥ भुक्ति आणि मुक्ति ॥ सदां तिष्ठे अहोरात्री ॥ कैवल्य पदें येती ॥ सामोरीं तयासी ॥ ३ ॥ नाम गाती जे आनंदे ॥ हृदयीं नाहीं दुजा भेद ॥ एकाजनार्दन छंद ॥ तयांचा मज ॥ ४ ॥

२७. संत सुखसागरीं ॥ बुडी दिधली निर्धारीं ॥ भवदुःखहरी ॥ संतनामें ॥ १ ॥ ऐसा संतांचा महिमा ॥ नाहीं द्यावया उपमा ॥ ब्रह्मसुख धामा ॥ पुढें नाचे ॥ २ ॥ बोलती तें वचन साचें ॥ नाहीं बोलणें असत्याचें ॥ नामीं प्रेम जयाचें ॥ जोडोनि ठेलें ॥ ३ ॥ कृपावंत संत ॥ दीन तारिले त्वरित ॥ एकाजनार्दनीं मात ॥ श्रवण मज झाली ४

२८ अणुरेणूपासोनि सबाह्य भरला ॥ भरुनी उरला संतांपुढें ॥ १ ॥ उघडाचि दिसे सर्वां ठाईं वसे ॥ मागणेंचि नसे दुजें कांहीं ॥ २ ॥ कर[1] ठेउनि कटीं तिष्ठत राहणें ॥ वास ते पाहणें मागेल कांहीं ॥ ३ ॥ चंद्रभागातीर पुंडलिका समोर ॥ एकाजनार्दनीं हरिहर उभे रहाताती ॥ ४ ॥

२९. देवाचे सोईरे संत ते जाणावे ॥ यापरतें जीवें नाठवी कोणा ॥ १ ॥ पडतां संकट आठवितसे संता ॥ त्याहुनी वारिता नाहीं दुजा ॥ २ ॥ ह्मणोनी घरटी फिरे तया गांवीं ॥ सुदर्शनादि मिरवी आयुधें हातीं ॥ ३ ॥ लाडीके डिंगर वैष्णव ते साचे ॥ एकाजनार्दनीं त्यांचे वंदी पाय ॥ ४ ॥

३०. संतवचनें देव जोडे ॥ सायुज्यमुक्ति पायां पडे ॥ संतवचनीं सांकडें ॥ नुरेचि कांहीं ॥ १ ॥ धन्य धन्य संतसंग ॥ उभा तेथें श्रीरंग ॥ लक्ष्मी सहित अभंग ॥ तिष्ठे सदां ॥ २ ॥ संतवचनें कर्म झडे ॥ संतवचनें मोक्ष. जोडे ॥ संतवचनीं तीर्थ घडे ॥ धन्य संग संताचा ॥ ३ ॥ संतवचनें तुटे उपाधी ॥ संतवचनें सरे आधिव्याधी ॥ संतवचनें भवनदी[2] ॥ प्राणी तरती ॥ ४ ॥ संतवचनी धरा भावें[3] ॥ तेणें सर्व निरसे भवें[4] ॥ एका जनार्दनीं देव ॥ प्रत्यक्ष भेटे ॥ ५ ॥

---

१ हात. २ संसारनदी. ३ भक्ति. ४ जन्म.

३१. संतवचनें साधे मुक्ती ॥ संतवचनें ब्रह्मस्थिती ॥ कर्माकर्मांची शांती ॥ संतवचनें १ ॥ संतवचनें याग ॥ संतवचनें सांग योग ॥ संतवचनें अनुराग ॥ घडतां संग संताचा ॥ २ ॥ संतवचनें ब्रह्मप्राप्ती ॥ संतवचनें सायुज्यमुक्ती ॥ ब्रह्मादिपदें येती ॥ संतवचनें सामोरा ॥ ३ ॥ संतवचनें सर्व सिद्धी ॥ संतवचनें समाधी ॥ संतवचनें उपाधी ॥ एकाजनार्दनीं तुटतसे ॥ ४ ॥

३२. संतासी आवडे तो देवाचाही देव ॥ कळीकाळाचें भेव पायातळीं ॥ १ ॥ आणिकाची चाड नसेचि वासना ॥ संताचिया चरणा वांचुनीया ॥२॥ ऐसें ज्याचे प्रेम ऐशी ज्याची भक्ती ॥ एकाजनार्दनीं मुक्ति तेथें रावे ॥३॥

३३. अंकिला देव संतद्वारीं ॥ भिक्षा मागतो निर्धारी ॥ १ ॥ मज द्याहो प्रेमभिक्षा ॥ देव बोले तया प्रत्यक्षा ॥ २ ॥ नाम गाणें हेंची दक्ष ॥ एकाजनार्दनीं प्रत्यक्ष ॥ ३ ॥

३४. धन्य धन्य कीर्तन जगीं ॥ संत तेची सभागी[1] ॥ १ ॥ गाती कीर्तनीं उल्हास[2] ॥ सदा प्रेमें हरिदास ॥ २ ॥ नाहीं आणिक चिंतन ॥ करती आदरें कीर्तन ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं शरण ॥ झालों कीर्तनीं पावन ॥ ४ ॥

३५. संतपोटीं देव वसे ॥ देवापोटीं संत असे ॥ १ ॥ ऐसा परस्परें मेळा ॥ देव संताचा अंकिला[3] ॥ २ ॥ संताठायीं देव तिष्ठे[4] ॥ देव तेथें संत वसे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं संत ॥ देव तयाचा अंकित ॥ ४ ॥

३६. जयाचेनी चरणें तीर्थां तीर्थपण ॥ तो हृदयीं केला सांठवण ॥ १ ॥ नवल महिमा हरिदासाची ॥ तीर्थें उपजती त्याचे कुशी ॥ २ ॥ काशीं मरणें होय मुक्ती ॥ येथें वचनें मरतां होय मुक्ती ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनाचे भेटीं ॥ सकळ तीर्थें घोळंगति दिठीं ॥ ४ ॥

निवृत्तिमहाराजांची स्तुति.

१. ज्ञानराजें बोध केला सत्यबाळा ॥ रेडा बोलविला प्रतिष्ठानीं ॥ १ ॥ भोजलिंग ज्याची समाधि आळंदीं ॥ ज्ञानराज बोधी तिघां जणां ॥ २ ॥

---

१ प्रीति. २ आनंद. ३ स्वाधीन जाहला. ४ राहे.

सत्यबाळें बोध गैबीराया केला ॥ स्वयें ब्रह्म झाला सिद्धरूप ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं ऐसी परंपरा ॥ दाविली निर्धारा कथुनीयां ॥ ४ ॥

२. ज्ञानदेवें उपदेश करुनीया पाही ॥ सोपान मुक्ताई बोधियेलीं ॥ १ ॥ मुक्ताईनें बोध खेचरासी केला ॥ तेणें नामीयाला बोधियेलें ॥ २ ॥ नाम्याचें कुटुंब चांगा वटेश्वर ॥ एकाजनार्दनीं विस्तार मुक्ताईचा ॥ ३ ॥

३. गोरक्षनाथें उपदेश केला ॥ ब्रह्मरूप झाला गहिनीनाथा ॥ १ ॥ गहिनीनें निवृत्तीनाथासी ॥ उपदेश त्यासी आत्मबोध ॥ २ ॥ निवृत्तीनाथानें ज्ञानदेवा पाही ॥ एकाजनार्दनीं तेंही बोधीयेलें ॥ ३ ॥

४. आजी धन्य दिन झाला ॥ स्वामी निवृत्ति भेटला ॥ १ ॥ जन्म जरा मरण व्याधि ॥ अवघी तुटली उपाधि ॥ २ ॥ मन इंद्रियां सहित ॥ पायीं जडियेलें चित्त ॥ ३ ॥ समूळ अहंकार गेला ॥ निवृत्तिनाथ पहातां डोळा ॥ ४ ॥ एका विनवी जनार्दन ॥ निवृत्ति नामें झालों पावन ॥ ५ ॥

५. धन्य स्वामि माझा निवृत्ती ॥ जडलासे चित्तवृत्तीं ॥ १ ॥ अखंडित वाचें ॥ नाम निवृत्ति हेंचि साचें ॥ २ ॥ नामें पावन निवृत्ती ॥ धन्य धन्य तो निवृत्ती ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं वाचें ॥ नाम श्रीनिवृत्तीचें ॥ ४ ॥

६. धन्य आजी डोळा ॥ स्वामी निवृत्ति देखिला ॥ १ ॥ कुशावर्ती करूं स्नान ॥ घेऊं निवृत्तिदर्शन ॥ २ ॥ प्रदक्षिणा ब्रह्मगिरी ॥ चौऱ्यांशीची चुकली फेरी ॥ ३ ॥ गंगाद्वारी स्नान करतां ॥ हरे जन्ममरण व्यथा[1] ॥ ४ ॥ ऐसीं तीन अक्षरें ॥ एकाजनार्दन स्मरे ॥ ५ ॥

७. निवृत्तिनाथ तीन अक्षरें ॥ सदा जप करी निर्धारें ॥ १ ॥ पूर्वज उद्धरती साचार ॥ वेदशास्त्रीं हा निर्धार[2] ॥ २ ॥ पुनरपि जन्माची ॥ वार्ता[3] नाहीं नाहीं साची ॥ ३ ॥ अनुभव धरा वेगीं चित्तीं[4] ॥ एकाजनार्दन करी विनंती ॥ ४ ॥

८. नाम जपतां निवृत्ति ॥ नयेची तो पुनरावृत्ति ॥ १ ॥ ऐसा अनुभव जीवा ॥ चराचरीं सर्व देवां ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं शरण ॥ निवृत्ति ह्मणतां पावन ॥ ३ ॥

---

१ दुःख. २ निश्चय. ३ वृत्तांत. ४ अंतःकरणांत.

९. धन्य धन्य निवृत्ति देवा ॥ काय महिमा वर्णावा ॥ १ ॥ शिव अवतार तूंचि धरून ॥ केलें त्रैलोक्य पावन ॥ २ ॥ समाधि त्र्यंबक शिखरीं ॥ मागें शोभे ब्रह्मगिरी ॥ ३ ॥ निवृत्तिनाथाचे चरणीं ॥ शरण एकाजनार्दनीं ॥ ४ ॥

१०. समाधि निवृत्ति ह्मणतां ॥ हरे संसाराची व्यथा ॥ १ ॥ दृष्टीं पहातां निवृत्तिनाथ ॥ काळ[1] भय नाहीं तेथ ॥ २ ॥ समाधि पहातांचि डोळा ॥ काय सांगूं तो सोहळा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं शरण ॥ समाधि पहातांचि जाण ॥४॥

११. निवृत्ति निवृत्ति ॥ ह्मणतां पाप नुरे चित्तीं ॥ १ ॥ निवृत्ति निवृत्ति नाम घेतां ॥ जन्म सार्थक तत्त्वतां ॥२॥ निवृत्ति निवृत्ति ॥ संसाराची होय शांति ॥ ३ ॥ निवृत्ति नामाचा निज छंद ॥ एकाजनार्दनीं आनंद ॥ ४ ॥

१२. विश्वाचा तो गुरु ॥ स्वामि निवृत्ति दातारू ॥ १ ॥ आदिनाथा-पासून ॥ परंपरा आली जाण ॥ २ ॥ ज्ञानदेवा ज्ञान दिलें ॥ चांगदेवा बोधिलें[2] ॥ ३ ॥ तोचि बोध माझे मनीं ॥ राहो एकाजनार्दनीं ॥ ४ ॥

१३. सदोदित मन निवृत्तीचे पायीं ॥ मना आणिक ठायीं जाऊं नको ॥ १ ॥ जप तप कांहीं न करी साधन ॥ तुटेल बंधन निवृत्तिनामें ॥ २ ॥ तीर्थ व्रत चाड[3] न धरी अहंकार ॥ नामाचा उच्चार निवृत्ति करी ॥ ३ ॥ तीर्थाचें हें तीर्थ निवृत्ति माहेर ॥ एकाजनार्दनीं निर्धार निवृत्तिपायीं ॥ ४ ॥

१४. उच्चार नामाचा करी पा साचारें ॥ आळस निर्धारें टाकून देईं ॥ १ ॥ तें नाम सोपें निवृत्तीचें जाण ॥ काया वाचा मन जप करी ॥ २ ॥ यातना तें कांहीं न पडे व्यसन ॥ नाम उच्चारण निवृत्तिचें ॥ ३ ॥ निवृत्ति नामाचा लागलीया छंद ॥ तुटे भवबंध नामें तोची ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं निवृत्तिनाम धणी ॥ गाईन मी वाणी सदोदित ॥ ५ ॥

१५. साधन कासया श्रम ते करावे ॥ निवृत्तिनाम गावें सदोदित ॥ १ ॥ तीर्थ यात्रा कांहीं नाम मुखें गाईं ॥ निवृत्तिनामें डोहीं बुडी देका ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं निवृत्ति नाम सार ॥ करीं रे उच्चार वेळोवेळां ॥ ३ ॥

१६. प्रपंच परमार्थ करी कां रे सुखाचा ॥ निरंतर वाचा निवृत्ति नाम ॥ १ ॥ तुटेल बंधन खुंटेल पतनें[4] ॥ निवृत्ति नाम जाण जपताची ॥ २ ॥

---

१ यम. २ उपदेश. ३ गरज. ४ अधःपात.

योग यागादिक नलगे तीं साधनें ॥ निवृत्ति नामें पेणें[1] वैकुंठींचें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं न करी साधन ॥ निवृत्ति ह्मणतां जाण सर्व जोडे ॥ ४ ॥

१७. नाम निवृत्ति धन्य तो निवृत्ती ॥ देह निवृत्ति पहातां डोळां ॥ १ ॥ संसार निवृत्ति सारासार निवृत्ति ॥ वेद निवृत्ति नाम गातां ॥ २ ॥ शास्त्र निवृत्ति पुराणें निवृत्ति ॥ अंतर्बाह्य कीर्ति निवृत्तीची ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं पहातांची निवृत्ती ॥ होय सर्व शांति निवृत्ति नामें ॥ ४ ॥

१८. केला उपकार जगीं तारियले सर्व ॥ निवृत्ति गुरु माझा जीव उद्धरिले सर्व ॥ १ ॥ काया वाचा मनें शरण निवृत्ति पायीं ॥ देहभावें मीतूंपणा उरलाची नाहीं ॥ २ ॥ ऐसा श्रीनिवृत्ति ज्ञानदेवें धरिला चित्तीं ॥ चांगया प्रेम दिधलें गुरु वोळखिला चित्तीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं शरण निवृत्तीप्रती ॥ संसारा नुरेचि उरी निवृत्ति ह्मणतां चित्तीं ॥ ४ ॥

१९. अहं सोहं कोहं सांडोनीया देई ॥ निवृत्तीचे पायीं बुडी देकां ॥ १ ॥ अकार उकार मकार निर्धार ॥ सर्व चराचर निवृत्ति रूप ॥ २ ॥ स्थूल[3] सूक्ष्म कारण महाकारण ॥ तें निवृत्तिनाम जाण सत्य होय ॥ ३ ॥ शुद्ध बुद्ध नाम निवृत्तीचें वाचें ॥ एकाजनार्दनीं साचे स्मरे मनीं ॥ ४ ॥

२०. काळा तो अभ्यास कासया करणें ॥ निवृत्तिनाम घेणें धणीवरी ॥ १ ॥ धणीवरी नाम घेई पा अंतरीं ॥ निवृत्ति बाह्यात्कारीं होईल तुझी ॥ २ ॥ व्यर्थ खटपट न करी पसार ॥ निवृत्तिनामें साचार जप करी ॥ ३ ॥ गुज गुह्य तुज सांगतों मना ॥ निवृत्तिनाम जाणा हृदयीं धरी ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं निवृत्तिनाम वाचे ॥ संसाराचें साचें सार्थक झालें ॥ ५ ॥

२१. माझ्या मना तूं करी पा विचार ॥ नाम निरंतर निवृत्ति जपे ॥ १ ॥ जपतां नामावळी आळस न करी ॥ कोटी जन्म फेरी चुके तेणें ॥ २ ॥ सुखरूप तूं होसील साचार ॥ गर्भाचा उद्धार खुंटे साचा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दन सांगे निर्धार ॥ निवृत्ति उच्चार नाम करी ॥ ४ ॥

---

१ वस्ती. २ परावृत्ती. ३ मोठें. ४ बोधक.

ज्ञानदेव महाराजांची स्तुति.

—:o:—

१. माझी ऐकावी विनंती ॥ ज्ञानदेवा श्रेष्ठ मूर्ती ॥ १ ॥ तुह्मी बैसोनी अंतरी ॥ मज जागवा निर्धारीं ॥ २ ॥ तुह्मी सत्ताधारी ॥ प्रपंच करावा वोहरी ॥ ३ ॥ श्रेष्ठा ज्ञानदेवा ॥ एकाजनार्दनीं आठवा ॥ ४ ॥

२. तुमचीया नामस्मरणीं ॥ मति लागो निशीदिनीं ॥ १ ॥ आठव[१] तो मज द्यावा ॥ दुजा हेवा मी नेणें ॥ २ ॥ वारंवार नाम कीर्ती ॥ आठवीन श्रीपति दयाळा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दना आपुला ॥ पाहिजे सांभाळिला मायबापा ॥ ४ ॥

३. ॐनमो ज्ञानेश्वरा ॥ करुणाकरा दयाळा ॥ १ ॥ तुमचा अनुग्रह[२] लाधलों ॥ पावन झालों चराचरीं ॥ २ ॥ मी कळाकुसरी कांहींच नेणों ॥ बोलतों वचनें भाविका ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं तुमचा दास ॥ त्याची आस पुरवावी ॥ ४ ॥

४. तीन अक्षरें निवृत्ती ॥ जो जप करी अहोरात्रीं ॥ तया सायुज्यता मुक्ती ॥ ब्रह्म स्थिति सर्व काळ ॥ १ ॥ चार अक्षरें ज्ञानदेव ॥ जो जप करी धरील भाव ॥ तया ब्रह्मपदीं ठाव ॥ ऐसें देवाधिदेव बोलिले ॥ २ ॥ सोपान हीं तीन अक्षरें ॥ जो जप करील निर्धारें ॥ तयास ब्रह्म साक्षात्कारें ॥ होय सत्वर[३] जाणिजे ॥ ३ ॥ मुक्तावाई चतुर्थदा ॥ जो जप करील सदां ॥ तो जाईल मोक्षपदा ॥ सायुज्य संपदा पावेल ॥ ४ ॥ ऐसी हीं चौदा अक्षरें ॥ जो ऐके कर्णविवरें ॥ कीं उच्चारी मुखद्वारें ॥ तया ज्ञानेश्वर प्रत्यक्ष भेटे ॥५॥ एकाजनार्दनी प्रेम ॥ जो जप करील धरील नेम ॥ तयास पुन्हां नाहीं जन्म ॥ ऐसें पुरुषोत्तम बोलिले ॥ ६ ॥

५. सदा वसे[४] अंगीं शांती ॥ चारी मुक्ती दासी होती ॥ १ ॥ तेचि सखे हरीचे दास ॥ सदा सोंवळे उदास ॥ २ ॥ काम क्रोधाची वार्ता ॥ अंगीं नाहीं पैं सर्वथा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं निष्काम ॥ सदा परिपूर्ण मंगळधाम ॥ ४ ॥

---

१ आठवण. २ प्रसाद. ३ लवकर. ४ राहे.

६. विनंति माझी परिसावी ॥ कृपा दीनावर करावी ॥ १ ॥ नित्य नवा नामघोष ॥ आठव त्याला सावकाश ॥ २ ॥ नामावांचुनी कांहीं दुजें ॥ मना आणिक नको माझें ॥ ३ ॥ एका विनंति करी ॥ जनार्दन कृपा करी ॥ ४ ॥

७. श्रीज्ञानदेवें येउनी स्वप्नांत ॥ सांगितली मात मजलागी ॥ १ ॥ दिव्य तेजपुंज मदनाचा पुतळा ॥ परब्रह्म केवळ बोलतसे ॥ २ ॥ अजान वृक्षाची मुळी कंठास लागली ॥ येऊनि आळंदी स्थळीं काढ वेगीं ॥ ३ ॥ ऐसें स्वप्न होतां आलों अलंकापुरीं ॥ तंव नदीमाझारीं देखिलें द्वार ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं पूर्व पुण्य फळलें ॥ श्रीगुरु भेटले ज्ञानेश्वर ॥५॥

८. झाले ज्ञानदेव वाणी ॥ आले सामुग्री घेउनी ॥ १ ॥ पर्वकाळ द्वादशी ॥ दिली सामुग्री आह्मासी ॥ २ ॥ ज्ञानदेवाच्यां चरणीं ॥ शरण एकाजनार्दनीं ॥ ३ ॥

९. नमो ज्ञानदेवो नमो ज्ञानराजा ॥ नमो ज्ञानसिंधु सखा पूर्ण माझा ॥ मती मंद ते ज्ञान दाता दिनासी ॥ नमस्कार साष्टांग ज्ञानेश्वरासी ॥ १ ॥ सदा ज्ञान बुद्धि सदोदीत ध्याला ॥ स्वयें[2] ईश्वरू ज्ञानतत्वें निमाला ॥ परब्रह्मरूपीं असे वास ज्यासी ॥ नमस्कार० ॥ २ ॥ मती मंद अज्ञान मूढां जनांला ॥ गितासार निरोपिली हो तयाला ॥ भयाचे पुरीं तारिसी पापिराशी ॥ नमस्कार० ॥ ३ ॥ सदा अंतरीं ज्ञान ध्याता जयाचें ॥ महादोष अज्ञान गेले तयाचे ॥ अभि अंतरीं सूख अत्यंत त्यासी ॥ नमस्कार० ॥ ४ ॥ कसा योगि अद्भूत[3] वियूत देही ॥ महा माया नातुडे त्यासी पाही ॥ जया आठवा हो महापुण्यराशी ॥ नमस्कार० ॥ ५ ॥ कसा भला हो अत्यंत हो ज्ञानराजा ॥ अहंभाव नाहीं असा स्वामि माझा ॥ करूं प्रार्थना त्या महाराजयासी ॥ नमस्कार० ॥ ६ ॥ कथा कार्तिकी कारणें ज्ञान द्रेवीं ॥ विठोराज येती महा महोत्साहीं ॥ असा ज्ञानराजा महा पुण्यराशी ॥ नमस्कार० ॥ ७ ॥ अलंकापुरी पुण्य भूमी पवित्र ॥ तिथें नांदतो ज्ञानराजा सुपात्र ॥ असा भक्त हा काय वर्णू तयासी ॥ नमस्कार० ॥ ८ ॥ विठो पंढरीनाथ देवा सहीत ॥ जयाचे समाधीस आले त्वरीत ॥

---

१ ऐकावी. २ स्वतः. ३ आश्चर्य. ४ मीपणा.

विवेकें सदा सूख अत्यंत त्यासी ॥ नमस्कार० ॥ ९ ॥ जनीं होय जनार्दनीं मुक्त होतां ॥ जयाचेनि नामें चढे ब्रह्मपंथा ॥ सदा तो स्मरे त्या महा राजयासी ॥ नमस्कार साष्टांग ज्ञानेश्वरासी ॥ १० ॥

१०. संतांचा महिमा वर्णावा विर्ती ॥ अलक्ष लक्ष मूर्ति ज्ञानोबा तो ॥ १ ॥ अर्जुना संकट पडतां जड भारी ॥ गीता सांगे हरि[1] कुरुक्षेत्रीं ॥ २ ॥ तोचि अवतार धरी अलंकापुरीं ॥ ज्ञानाबाई सुंदरी ताराबया ॥ ३ ॥ गीता शोधोनियां अर्थ तो काढिला ॥ ग्रंथ तो निर्मिला ज्ञानेश्वरी ॥ ४ ॥ जगाचा उद्धार ज्ञानाबाई नामें ॥ साधन हें आणिक नेमें न करी कांहीं ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं ज्ञानाबाई नाम ॥ पावेन निजधाम[2] संतांचें तें ॥ ६ ॥

११. सर्व सुखाची लहरी ॥ ज्ञानाबाई अलंकापुरी ॥ १ ॥ शिव पीठ हें जुनाट ॥ ज्ञानाबाई तेथें मुगुट ॥ २ ॥ वेद शास्त्र देती ग्वाही ॥ ह्मणती ज्ञानाबाई आई ॥ ३ ॥ ज्ञानाबाईचे चरणीं ॥ शरण एकाजनार्दनीं ॥ ४ ॥

१२. अहो दयाळे ज्ञानाबाई ॥ आर्त माझें तुझ्या पायीं ॥ १ ॥ इंद्रायणीचे तटीं[3] ॥ ज्ञानाबाई वो गोमटी ॥ २ ॥ सकळ मेळा[4] हो सिद्धांचा ॥ ज्ञानाबाई अनुग्रहाचा ॥ ३ ॥ पूर्व पश्चिम देवस्थान ॥ मध्यें ज्ञानाबाई आपण ॥ ४ ॥ ऐशी ज्ञानाबाई ध्याऊं ॥ एकाजनार्दनीं शरण जाऊं ॥ ५ ॥

१३. समाधि घेतली आळंदीं ॥ भोंवतीं शोभे सिद्ध मांदी ॥ १ ॥ सन्मुख पुढें अजान वृक्ष ॥ देव येती तेथें साक्ष ॥ २ ॥ कीर्तन गजरीं ॥ नाम घोष चराचरीं ॥ ३ ॥ ऐसा सोहळा आनंद ॥ एकाजनार्दनीं नाहीं भेद ॥ ४ ॥

सोपानदेव महाराजांची स्तुती.

१. मन माझें लागो सोपान चरणीं ॥ मस्तक हें धर्णी पायावरी ॥ १ ॥ सोपान सोपान जपेन हें नाम ॥ अन्य न करी नेम दुजा कांहीं ॥ २ ॥ वारी पा सांकडें प्रपंच कवाड ॥ घालुनीया आड नामशास्त्र ॥ ३ ॥ जीवींच्या जीवना माझीया सोपाना ॥ एकाजनार्दना अभय द्यावें ॥ ४ ॥

---

१ श्रीकृष्ण. २ स्वस्थान. ३ तीरीं. ४ समूह.

२. नमो अगणितगुणा देवाधिदेवा ॥ माझ्या सोपानदेवा नमन तुज ॥ १ ॥ संवत्सर ग्राम कऱ्हातटीं उत्तम ॥ पुण्य पावन नाम सोपान देव ॥ २ ॥ जग तारावया हरि लीला केली ॥ प्रसिद्ध ती जाली सोपानदेवा ॥३॥ तुमचा प्रसाद द्यावा माझे हातीं ॥ एकाजनार्दनीं विनंती करीतसे ॥४॥

३. सोपानदेव नाम पावन परम ॥ आणिक उत्तम जप नाहीं ॥ १ ॥ माझ्या मना तूं करी कां रे लाहो ॥ सोपानदेव ध्यावो हृदयामाजीं ॥ २ ॥ ब्रह्मा अवतार नाम हें सोपान ॥ केलेसे पावन चराचर ॥ ३ ॥ एका-जनार्दनीं सोपानाच्या पायीं ॥ ठेवितसे डोई काया वाचा ॥ ४ ॥

४. मति माझी लागो सोपानचरणीं ॥ रात्रंदिवस चिंतनीं जप सदा ॥ १ ॥ आणिक न करी कांहीं दुजा नेम धर्म ॥ सर्व सोपें वर्म सोपानदेव ॥ २ ॥ वेद शास्त्रें भांडती ज्यालागीं कोडें ॥ तें असें उघडें संवत्सरग्रामीं[1] ॥ ३ ॥ प्रत्यक्ष विष्णुमूर्ति श्रीविठ्ठल देव ॥ समाधीचा गौरव करी तसे ॥४॥ करूनि सोहळा समाधी बैसविला ॥ एकाजनार्दनीं राहिला पुढें मागें ॥५॥

५. देव आणि भक्त करिती जयजयकार ॥ नामघोषें अंबर[2] गर्जतसे ॥ १ ॥ आनंदें वैष्णव हरिकथा करिती ॥ गाती नाचताती प्रेमछंदें ॥२॥ नारद तुंबर भक्त पुंडलीक ॥ वैष्णव आणिक नाम गाती ॥ ३ ॥ सोपान आनंदें समाधीं बैसला ॥ एका जनार्दनीं केला जयजयकार ॥ ४ ॥

६. आनंद समाधि संत भक्त देव ॥ करिती उत्सव संवत्सरीं ॥ १ ॥ गरुड हनुमंत भक्त ते मिळाले ॥ जयजयकार केले सुरवरीं ॥ २ ॥ पुष्पांचा वर्षाव[3] विमानांची दाटी ॥ सोपानदेव भेटी येती देव ॥ ३ ॥ तो सुखसोहळा वर्णावया पार ॥ नोहेचि निर्धारें[4] माझी मती ॥ ४ ॥ एकाज-नार्दनीं सोपान चरणीं ॥ मस्तक ठेवुनी निवांत राही ॥ ५ ॥

---

१ गांव. २ आकाश. ३ वृष्टी. ४ निश्चय.

मुक्ताबाई महाराजांची स्तुति.

———o:o———

१. नाथाचे आश्रमीं समाधि रहित ॥ मुक्तता मुक्त नाम तुह्मा ॥ १ ॥ महाकल्पवरी चिरंजीव शरीर ॥ कीर्ति चराचर त्रिभुवनीं ॥ २ ॥ आनंदें समाधि सदां ती उघडी ॥ नामस्मरण घडोघडी मुखोद्गत ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं तुमचें नाम गोड ॥ त्रैलोक्यीं उघड नामकीर्ती ॥ ४ ॥

२. योगियाचें ध्यान पैं विश्रांती ॥ आदिशक्ति ह्मणती तुह्मालागीं ॥ १ ॥ नित्य मुक्त तुह्मी सर्व जीवां वंद्य ॥ अकार उकार मकार भेद मावळला ॥ २ ॥ अहं सोहं कोहं तुमचा प्रकार ॥ वेद शास्त्र सार तुह्मी जाणा ॥ ३ ॥ अनुग्रह कृपेचा मजलागीं तो द्यावा ॥ एकाजनार्दनीं करावा कृपोपात्र ॥ ४ ॥

३. जगत्रय जननी मुक्ताबाई माते ॥ कृपा करी वरदहस्तें मजवरी ॥ १ ॥ आदिनाथें अनुग्रह नाथासी दिधला ॥ नाथें हस्त ठेविला मस्तकी तुमच्या ॥ २ ॥ बाळलीला केली जगीं ख्याति मिरवली ॥ चांगयाची हरली चौसष्ट कळा ॥ ३ ॥ कळा पासष्टावी ज्ञानदेवें दाविली ॥ चांगयाची विराली अहं ममता ॥ ४ ॥ चांगदेव शरण कायावाचा मनें ॥ एकाजनार्दनीं ह्मणे तैशा परी ॥ ५ ॥

४. त्र्यंबक शिखरीं जीवन्मुक्त तुह्मी ॥ नाथाचे ते धामीं गुप्तरूप ॥ १ ॥ सर्वकाळ विठ्ठल विठ्ठल पैं वाचें ॥ सार्थक देहाचें येणें करुनी ॥ २ ॥ अखंड नामोच्चार समाधि सोहळा ॥ आणिक नये डोळां आड कांहीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दन ह्मणावा आपुला ॥ आसनीं शयनीं त्याला विसरूं नका ॥ ४ ॥

५. ब्रह्मांडभरी कीर्ति संतांचा महिमा ॥ वर्णावया आह्मा मति थोडी ॥ १ ॥ एकमुखें वानूं चतुरानना शीणें ॥ सहस्त्रमुखें गुण वानितां नये ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं वर्णीन पवाडे ॥ उभा वाडेंकोडें पंढरीये ॥ ३ ॥

६. मुक्तपणें मुक्त श्रेष्ठपणें श्रेष्ठ ॥ सर्वत्रीं वरिष्ठ आदि शक्ती ॥ १ ॥ जगाच्या उद्धारा तुमचा अवतार ॥ पावन हे साचार मूढ जन ॥ २ ॥

---

१ चिरकाळ जीवन. पावणारें. २ कृपा योग्य. ३ प्रसिद्धि. ४ श्रम.

अज्ञानासी बोध सज्ञानाची शुद्धी ॥ तोडिली उपाधि सर्वत्रांची ॥ ३ ॥ लडीवाळ तान्हे एकाजनार्दनें ॥ कृपा असों देणें मजवरी ॥ ४ ॥

गुरुची मानस पूजा.

—:o:—

१. मनोभाव जाणोनी माझा ॥ सगुण रूप धरिलें वोजा ॥ पाहुणा सद्गुरुराया ॥ आला वो माय ॥ १ ॥ प्रथम अंतःकरण जाण ॥ चित्त शुद्ध आणि मन ॥ चोखाळोनी आसन ॥ स्वामीसी केलें ॥ २ ॥ अनन्य आवडीचें जळ ॥ ॥ प्रक्षाळिलें चरण कमळ ॥ वासना हें समूळ ॥ चंदन लाविलें ॥ ३ ॥ अहं जाळीयला धूप ॥ सद्भाव उजळिसी दीप ॥ पंचप्राण हे अमुप ॥ नैवेद्य केला ॥ ४ ॥ रज तम सांडोनि दोन्ही ॥ विडा दिला सत्वगुणी ॥ स्वानुभवें रंगोनी ॥ सुरंग दावी ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ देव भक्त नाहीं दुजा ॥ अवघाची सद्गुरु तुजा ॥ होवोनि ठेला ॥ ६ ॥

वैष्णवांची स्तुति.

१. तुह्मी पावाल पंढरिशीं ॥ निरोप सांगावा सखयासी ॥ मी तंव आहे पायापाशीं ॥ भेटि अखंड अहर्निशीं[१] ॥ १ ॥ तरी म्यां कोठुनी जी यावें ॥ परतोनी कोठें जावें ॥ धृ० ॥ तुमच्या उच्छिष्टाचें शेष ॥ सांडा तेथें माझें सुख ॥ तुह्मा माघारिल रंक ॥ श्वान[२] सुकर मज लेखा ॥ २ ॥ तुमची झाडतां रंगणीं ॥ तें मी झालों केरसुणी ॥ तुमचे दासिचाही चरणीं ॥ डिंगर होऊनी लुठंतसे ॥ ३ ॥ तुमचें चरणतीर्थ पडे ॥ तेथें नित्य वाडें कोडें ॥ लडिवाळ तुमचे कडे ॥ मागेंपुढें मज पहा ॥ ४ ॥ संतचरणीच्या पादुका ॥ जनार्दनीं झाला एका ॥ चुकवावया भवे[३] कंटका ॥ सज्जन देखा वागविती ॥ ५ ॥

२. शस्त्रें न तुटे प्रल्हाद ॥ वांचे[४] घेतलासे छंद ॥ १ ॥ ह्मणे हरि गोविंद हरि ॥ ध्यान लागलें अंतरीं ॥ २ ॥ हरि गोविंद स्मरतां सुख ॥ विष घेतां न मनीं दुःख ॥ ३ ॥ हरि गोविंद भरला अंगीं ॥ प्रल्हाद न

१ रात्रंदिवस. २ कुत्रा. ३ संसार. ४ वाणीनें.

पोळे सर्वांगीं ॥ ४ ॥ हरि गोविंद झाला खांब ॥ खांबीं प्रगटला स्वयंभ ॥ ५ ॥ एकाएकीं जनार्दनीं ॥ हरि गोविंद ध्यानीं मनीं ॥ ६ ॥

३. नाम गर्जती उद्धट ॥ वैष्णव एकुलता एकट ॥ १ ॥ यम ह्मणे चला पला ॥ आला वैष्णवाचा घाला ॥ २ ॥ शंख चक्र ज्या हत्यार ॥ तो धरिला चक्रधर ॥३॥ जो पाताळीं घालूं गेला ॥ तोचि द्वारपाळ केला ॥४॥ भेणें भरला दाहि दिशा ॥ तरी आकळिला कैसा ॥ ५॥ वैष्णव जाणोनी माधाडे ॥ मेरुमशकीं सरिसे घेंडे ॥ ६ ॥ आतुर्बळी आत. लाग ॥ मुंगी पोटीं काढीत माग ॥ ७ ॥ माग काढिला निगुती ॥ मग धरिला सर्वभूतीं ॥ ८ ॥ दूत ह्मणती धरिल्या वाटा ॥ धरुनीयां नेती वैकुंठा ॥ ९ ॥ जो न माये लोकीं तिन्हीं ॥ त्याचा घोट भरिला इहीं ॥ १० ॥ रोमरंध्रीं ब्रह्म घोळे ॥ तो गिळी लावुनी डोळे ॥ ११ ॥ अखंड लावुनी अनुसंधान ॥ केलें यमपाश छेदन ॥ १२ ॥ वैष्णव नामाचा घोक ॥ ओस पडला यमलोक ॥ ॥ १३ ॥ वैष्णव नामाचा धाक ॥ भेणें बुजिला कुंभपाक ॥ १४ ॥ यम पळतां न फुटे वाट ॥ यह भूतांचे बुजिले घाट ॥ १५ ॥ एकाजनार्दनीं नाम ॥ वैष्णवा शरण रिघे यम ॥ १६ ॥

४. हरिनामाचा ऐकोनि गजर ॥ पातकाचे भार पळालेरे ॥ १ ॥ आले आलेरे वीर वैष्णव गाढे ॥ राम नाम पुढें ब्रीद त्यांचें ॥ धृ० ॥ नामें दाटुगे वैष्णव गाढे ॥ यम तयांपुढें हात जोडी ॥ २ ॥ रामनामें रंगीं देताती आरोळी ॥ पातकाची होळी स्वयें झाली ॥ ३ ॥ नामाचेनी बळे लोटले ते पुढें ॥ प्रणवाचे कडे चढिन्नलें ॥ ४ ॥ वैष्णव वीरी आपुला अंगोवांगी ॥ वैकुंठासी लागीं लावियेली ॥ ५ ॥ टाळ घोळ मुखीं नामाचे ते घोष ॥ पळाले यमदूत घेउनी धाक ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं रामनामघोष ॥ त्रैलोक्याचे दोष निर्दाळीले ॥ ७ ॥

५. अज्ञानी विश्वासें साधुसी वंदी ॥ ज्ञानीया तो सदा तया निंदी ॥ १ ॥ ऐशी उभयतांची क्रिया ॥ पहातां चर्या येकची ॥ २ ॥ वंदूं निंदू कोणी ऐसा एक भाव ॥ तेथें तो देव वसे सदा ॥ ३ ॥ ज्ञान अज्ञानाचा निवाडा होय ॥ एका शरण जनार्दनीं जाय ॥ ४ ॥

---

१ शोध. २ नाश. ३ मुद्रा. ४ निकाल.

६. कायीक वाचीक मानसीक ॥ सदा वसे राम एक ॥ १ ॥ तो नर अथवा नारी ॥ हो कां पतीत दुराचारी ॥ २ ॥ सदा वसे राम ध्यानीं ॥ आणीक कांहीं नाहीं मनीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं मनीं ॥ राम पाहे मनीं ध्यानीं ॥ ४ ॥

७. सर्वांगीं सुवास परी तो उगला न राहे ॥ सभोंवते तरुवर चंदन करिताचि जाये ॥ १ ॥ धणी धाय परी त्याची भूक न धाये ॥ सागरीं भरितें परी सरिता न समाये ॥ २ ॥ वैरागरमणी पूर्ण तेजाचा होय ॥ भेटले हरळ हिरे करितचि जाय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण झालास निज ॥ आपणासारिखें परी त्या करितसे दुजें ॥ ॥ ४ ॥

८. पांडवाचे गृहीं जाण ॥ असंख्य जेविले ब्राह्मण ॥ धर्माचें विस्मित मन ॥ संख्ये लागी ॥ १ ॥ तें कळलें वैकुंठ ॥ निर्मिली तेव्हां घंटा ॥ तेव्हां ते गर्जे देखा ॥ संख्यानाद ॥ २ ॥ तेथें व्यासदेवाचा सुत ॥ शुकदेव अवधूत ॥ ब्राह्मण शेष व्हावें प्राप्त ॥ ह्मणोनी येता जाहला ॥३॥ रात्र समर्थी सुखी येकीं ॥ शीत घातलें मुखीं ॥ घंटानाद सकळीकीं ॥ ऐकिला कानीं ॥ ४ ॥ कृष्ण पाहे ध्यानीं ॥ शुकदेव आणिला धुंडोनी[3] ॥ पूजा नमस्कार करुनी ॥ गेलासे वना ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं जाण धर्में केला प्रश्न ॥ तोंचि सखा श्रीकृष्ण सांगतसे ॥ ६ ॥

९. ऐसी शांति ज्यासी आहे ॥ त्याचे घरीं देव राहे ॥ १ ॥ हा तो अनुभव मनीं ॥ पहा प्रत्यक्ष पुराणीं ॥ २ ॥ धर्मा घरीं वसे ॥ अर्जुनाचे रथीं बैसे ॥ ३ ॥ अंकीत दासाचा होय ॥ एकाजनार्दनीं देव ॥ ४ ॥

१०. नवल रोग पडिपाडू ॥ गोड परमार्थ झाला कडू ॥ १ ॥ विषय व्याधीचा उफाडा ॥ हरिकथेचा घ्यावा काढा ॥ २ ॥ ऐसा रोग देखोनी गाढा ॥ एकाजनार्दन धांवे पुढा ॥ ३ ॥

११. स्वप्नीं दिसे सवेंचि नासे ॥ तैसें काल्पनिक जगभासे ॥ १ ॥ मुळींच मिथ्या मृगजळ ॥ त्यामाजीं नसे शीतळ[4] जळ ॥२॥ पिंपळावरुनी मार्ग[5] आहे ॥ ऐकोनी वृक्षा वेंधों जाये ॥ ३ ॥ ऐसे अभागी पामर ॥ नकळे तयांसी विचार ॥४॥ ह्मणोनी शरण जनार्दनीं ॥ एकाजनार्दनीं एकपणीं॥५॥

---

१ वाईट वर्तणुकीचा. २ चांगला वास. ३ शोधूनी. ४ थंड. ५ रस्ता.

सगुण स्वरूप.

१. अनंताचे गुण अनंत अपार ॥ न कळेचि पार श्रुतिशास्त्रा ॥ १ ॥ तो हा महाराज विटेवरी उभा ॥ लावण्याचा गाभा शोभतसे ॥ २ ॥ कटीवरी कर ठेवी जगजेठी ॥ पाहे कृपादृष्टि भक्ताकडे ॥ ३ ॥ पुंडलीकाचे तेजें[1] जोडलासे ठेवा ॥ एकाजनार्दनीं सेवा देई देवा ॥ ४ ॥

२. ॐकार स्वरूप सद्गुरु असंग ॥ अक्षय अभंग पांडुरंग ॥ १ ॥ नसे ज्याचे ठायीं द्वैताद्वैत भाव ॥ ब्रह्म स्वयमेव पांडुरंग ॥ २ ॥ मस्तक हें माझें तयाचे चरणीं ॥ असे जनीं वनीं पांडुरंग ॥ ३ ॥ सदसद्भाव हे नसती ज्याचे ठायीं ॥ नित्य तो मी गाई पांडुरंग ॥ ४ ॥ गुरुराज माझा दीनाचा दयाळ ॥ तोडी माय जाळ पांडुरंग ॥ ५ ॥ रवि शशी[2] दीप्ति जेणें प्रकाशती ॥ तो हा तेजमूर्ति पांडुरंग ॥ ६ ॥ वेद जयालागीं नित्य वाखाणिती ॥ तो हा वेदमूर्ति पांडुरंग ॥ ७ ॥ श्रीमान हा माझा सद्गुरु समर्थ ॥ देई मोक्ष स्वार्थ पांडुरंग ॥ ८ ॥ पांचा भूतांची जो करितो झाडणी ॥ तो हा ज्ञानखाणी पांडुरंग ॥ ९ ॥ डुरकणी देई मोहपंचानन ॥ करी त्या हनन पांडुरंग ॥ १० ॥ रंगे चित्त माझें तयाच्या स्वरूपीं ॥ असे आपआपीं पांडुरंग ॥ ११ ॥ गर्व अभिमान सोडावा समूळ ॥ भेटे तो दयाळ पांडुरंग ॥ १२ ॥ महामाया एके क्षणांत निरसी ॥ सुखाची पै राशी पांडुरंग ॥ १३ ॥ हाव ही धरी जो सद्गुरुपायाची ॥ इच्छा पुरवी त्याची पांडुरंग ॥ १४ ॥ राजा त्रैलोक्याचा गुरुराज स्वामी ॥ वसे अंतर्यामीं पांडुरंग ॥ १५ ॥ जाया[3] पुत्र धन तयासी अर्पील ॥ सर्वस्वें रक्षील पांडुरंग ॥ १६ ॥ यमाची जाचणी तयासी चुकली ॥ गुरुमूर्ति भेटली पांडुरंग ॥ १७ ॥ प्रभा हे जयाची पसरली जनीं ॥ चिद्रूपाची खाणी पांडुरंग ॥ १८ ॥ भूतळीं या नसे दुजा कोणी ऐसा ॥ भक्ताचा कोवसा पांडुरंग ॥ १९ ॥ नेई भक्तासी जो आपल्या समीप[5] ॥ तो हा मायबाप पांडुरंग ॥ २० ॥ इतिकर्तव्यता हीच दासा लागी ॥ सेवावा हा जगीं

१ प्रकाशानें. २ चंद्र. ३ स्त्री. ४ त्रास. ५ जवळ.

पांडुरंग ॥ २१ ॥ तिकडी सांखळी त्रिगुणांची तोडी ॥ भवांतूनि काढी पांडुरंग ॥ २२ ॥ उपमा तयासी काय देऊं आतां ॥ सकळार्थ दाता पांडुरंग ॥ २३ ॥ परोपकारालागी अवतार केला ॥ आनंदाचा झेला पांडुरंग ॥ २४ ॥ नाम हें तयाचें जन्ममरण वारी ॥ भक्ता साहाकारी पांडुरंग ॥ २५ ॥ मन हें जडलें तयाचिया पदीं ॥ उतरी भवनदी पांडुरंग ॥ २६ ॥ काया वाचा मनें स्वरूपीं रहावें ॥ नाम आठवावें पांडुरंग ॥ २७ ॥ यम नियम साधी साधन अष्टांग ॥ होईल सर्वांग पांडुरंग २८ ॥ एकाजनार्दनीं देह हारपला ॥ होउनी राहिला पांडुरंग ॥ २९ ॥

३. अष्टांग योग साधिती साधनीं ॥ तो हरि कीर्तनीं नाचे बापा ॥ १ ॥ यज्ञादिकीं अवदान नेघे वो माये ॥ तो उभा राहुनी क्षीराप्रती खाये ॥ २ ॥ पवन[2] कोंडोनी योगी जाती निराकारीं ॥ तो हरि धर्माघरीं पाणी वाहे ॥ ३ ॥ सनक सनंदन जया ध्याताती आवडी ॥ तो अर्जुनाचीं घोडीं धुतो हरी ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं भक्ताचा अंकीत ॥ ह्मणोनी तिष्ठत विटेवरी ॥ ५ ॥

४. साधितां साधन योगी शिणताती ॥ तेथें तुझी मति काय बापा ॥ १ ॥ उलट पालट न करी गोल्हाट ॥ आहे तोचि नीट पाहे बापा ॥ २ ॥ पंचाग्नी साधन धूम्रपान यज्ञ ॥ आहे तो संपूर्ण उभा बापा ॥ ३ ॥ साधन खटपट वाउगा बोभाट ॥ एकाजनार्दनीं नीट उभा बापा ॥ ४ ॥

५. भिल्लणी बाळा वनीं वेंचितां फळा ॥ देखिला राम रावो ठकें[3] पडिलें डोळा ॥ १ ॥ गोडणी सोहं मार्गीं गीतीं गाती रामा ॥ आनंदें नाचतीं दृष्टीं देखोनी रामा ॥ २ ॥ देखोनी राम रावो कैसा जाला भावो ॥ सेवितां कंदमुळें आह्मा दिसतो देव ॥ ३ ॥ सफळिता तरुवरीं साचें राम आभासे ॥ पहा जनीं वनीं अवघा रामचि दिसे ॥ ४ ॥ चारा हरवेठी बोरां भरुनीयां पाटी ॥ फळामाजीं फळ राम सफळीत दृष्टी ॥ ५ ॥ आसनीं शयनीं आह्मा आणीक बोधू ॥ एकाजनार्दनीं गोड लाविला वेधू ॥ ६ ॥

६. शाम सुरेख मनोहर भेक ॥ नैन बीन देख स्वरूप दिखावे ॥ १ ॥ लावण्य गुण कान्हा चैतन्यको भान ॥ चित्त समाधान अती प्रेम सुखावे ॥ २ ॥

---

१ साह्य करणारा. २ वायु. ३ भ्रुकुटी. ४ वेध. ५ मनाला हरण करणारें.

सज्जन रतीरंग मुनीजन भृंग ॥ स्वसुखमय अंग अमीत गुण गावे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं चिदानंदघन ॥ सगुण निर्गुण समान दिखावे ॥ ४ ॥

७. सन्मुख देखोनीया भेटी धांवा ॥ तंव दश दिशा उचलल्या खेवा ॥ १ ॥ आतां नवल भेटी देव ॥ पुढें आलिंगितां सर्वांगीं खेव ॥ २ ॥ आलिंगनीं गगन लोपे ॥ खेव देतां गगन हारपे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भेटी भावो ॥ जिण्या[2] मरण्या नुरेचि ठावो ॥ ४ ॥

८. पहातां वेधलें मन ॥ जालें उन्मन समाधिस्था ॥ १ ॥ ऐसा परब्रह्म पुतळा देखिलासे डोळा ॥ पाहिला सांवळा डोळेभरी ॥ २ ॥ तनु मन वेधलें तयाचे चरणीं ॥ शरण एका एकपणें जनार्दनीं ॥ ३ ॥

९. सद्गदीत कंठ[3] बाष्प पैं दाटत ॥ जया भेटीलागीं हृदय फुटत ॥ १ ॥ तो देखिला वो तो देखिला ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं व्यापुनिया राहिला ॥ २ ॥ सबराभरीत भरूनी पंढरीये उभा ॥ सभोंवतीं दाटी संतांची शोभा ॥ ३ ॥ ऐसा लावण्य पुतळा देखिला दृष्टी ॥ एकाजनार्दनीं सुख न समाये सृष्टी ॥ ४ ॥

१०. आजी नवल झालें वो माये ॥ पाहण्या पाहणें दृष्टि धाये ॥ १ ॥ ऐसा लाघवी सुखकर मूर्ती ॥ संतसंगें जाली मज विश्रांती ॥ २ ॥ योगीश्वर जया चिंतिती ॥ सनकादिक जया ध्याती ॥ ३ ॥ योगसाधनें नातुडे जो माये ॥ एकाजनार्दनीं कीर्तनीं नाचतु आहे ॥ ४ ॥

११. देह निशा क्रमोनी मी तंव आलीये ॥ इही वैष्णवीं आणिले पंढरीये ॥ १ ॥ बाई येवो मज ध्यान लागलें पंढरीचें ॥ तें तंव जाग्रतीं स्वप्नीं नवचे ॥ २ ॥ नयॆन[4] नाचती सुखाचा हा गोंधळू ॥ साचे सन्मुख देखोनी श्रीविठ्ठलू ॥ ३ ॥ आनंदु आसमाय होती मना पोटीं ॥ नवल वाळभीं विठ्ठलीं झाली भेटी ॥ ४ ॥ मी आन न देखें वो नाईकें कर्णीं[5] ॥ ठसा ठसावला अभिन्नपणीं वो ॥ ५ ॥ जनीं नसतां संचारु झाला देखा ॥ एकाजनार्दनीं धरिला येकीयेका वो ॥ ६ ॥

---

१ ऋषी कोक. २ जगण्या. ३ गळा. ४ डोळे. ५ कानानें.

१२. नेणतीयासी नेणतां तो सान ॥ जाणतीया जाणपण धरुनि ठेला ॥ १ ॥ योगीयांचें मांदुस सज्जनांचें स्थळ ॥ श्रम तो केवळ पाहतां जाय ॥२॥ जाणते नेणते येती बरवे परी ॥ दरुशनें उद्धरी जड जीव ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सगुण निर्गुण ॥ जाणतां नेणतां सर्व आपणचि जाण ॥ ४ ॥

१३. अकार उकार मकारां परता सर्वेश्वर ॥ कटी धरुनी कर उभा विटे ॥ १ ॥ नीरा भीवरा[2] संगम पुंडलीक मुनी ॥ नारद वेणु नाद ऐसें स्थळ लक्षुनी ॥ २ ॥ योगीया हृदयींचें ठेवणें गोमटें ॥ जोडलें उद्भटें पुंडलीका ॥३॥ आषाढी कार्तिकी आनंद सोहळा ॥ संतांचा मेळा घनवट[3] ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं जनार्दन एकपणीं ॥ त्रैलोक्याचा धनी विटेवरी॥५॥

१४. सुखें सुख सोज्वळ पाहतां दृष्टी ॥ आनंदी आनंदमय तेणें सृष्टी ॥ १ ॥ देखिला देखिला वैष्णवांचा रावो ॥ देवादि देवो श्रीविठ्ठल॥ २ ॥ गोपाळ गजरीं नाचती आनंदें ॥ लीलाविनोदें प्रेमरसें ॥ ३ ॥ भावाचा अंकित उगा राहे उभा ॥ धन्य त्यासी शोभा काय वानूं ॥ ४ ॥ पाहतां पाहतां मन धालें सृष्टी ॥ जनार्दनाचा एका परमानंदें पोटी ॥ ५ ॥

१५. सोहं सोहं यापरतें प्रमाण ॥ जंघन सघन विटेवरी ॥१॥ भीवरा-संगम पुंडलीक दृष्टी ॥ सम कर कटीं उभा हरी ॥ २॥ वेदाचें जन्मस्थान विश्रांती पैं मूर्ति ॥ त्रैलोक्यकीर्ति विजयध्वज ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं पुराणांसी वाड ॥ पुरवितसे कोडें भाविकांचें ॥ ४ ॥

१६. आजी नीळवर्ण कुसुंम सम ॥ देखला मेघश्याम विटेवरी ॥ १ ॥ असती कुसुम रंग रंगला श्रीरंग ॥ भोंवता शोभे संग संतजन ॥ २ ॥ नीळिमा भासत तो रंग दिसत ॥ शामांकित शोभत विठ्ठल देव ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं नीळवर्ण रूपडें ॥ पाहतां चहूंकडे कोंदाटलें ॥ ४ ॥

१७. जघन प्रमाण दावीत श्री अनंत ॥यारे यारे ह्मणत भेटावया॥ १ ॥ आवडीची धणी घ्यारे प्रेमभावें ॥ संतचरण घ्यावें आलिंगन ॥ २ ॥ कर धरुनी करीं समची पाउलीं ॥ उभा वनमाळी भक्तासाठीं ॥ ३ ॥ जीवींचें जीवन मनाचें मोहन ॥ सगुण हें ध्यान भक्तिकाजा ॥ ४ ॥ रूपाचें रूपस

१ अज्ञानी. २ भिमा. ३ दाट. ४ इच्छा. ५ फूल.

निर्गुणा वेगळें ॥ पहातां तो संतमेळे उभा असे ॥ ५ ॥ विटे नीट उभा आनंदाचा कंद ॥ पाहतां परमानंद सुख वाटे ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं भक्ताचिया काजा ॥ उभारुनी भुजा वाट पाहे ॥ ७ ॥

१८. सर्वसुखाची उघडली खाणी ॥ श्रीमुख नयनीं पहातांची ॥ १ ॥ मोक्षसुख आह्मा नलगे गा देवा ॥ विश्रांतीसी ठेवा आणिकासी ॥ २ ॥ धन सुख मज कासया हे पोटी ॥ पाहिजे लंगोटी सर्व भावें ॥ ३ ॥ स्त्रीसुख संसार कासया वेरझार ॥ नको हा पसारा मज देवा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं नाशिवंत सुख ॥ पहातां तुझें मुख इच्छा पुरती ॥ ५ ॥

१९. खंडण मुंडण दंडण करुनी ध्याती रूप ॥ तें आह्मां सोपें झालें वर्णितां चिद्रूप ॥१॥ तो देखिला वो देखिला वो ॥ पहातां पहाणें विसरून गेलें ठक पडलें सकळां वो ॥ २ ॥ नेति नेति शब्द भुलल्या वेडावल्या श्रुती ॥ आगमनिगमा न कळे चोज चित्तीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सकळ ब्रह्म शोभा ॥ अनुपम्य उभा कर्दळीचा गाभा ॥ ४ ॥

२०. आगमीं निगमीं पाहतां तो सुगमी ॥ वेदांदिकां दुर्लभ आह्मा तो सुगमी ॥१॥ नवचे वाचे बोल बोला तो वेगळा ॥ व्यापुनी ब्रह्मांडीं आहे तो उगला ॥ २ ॥ सार मथित काढोनि चैतन्य गाभा ॥ पाहतां दिसे त्याची अनुपम्य शोभा ॥ ३ ॥ सांकडें नव्हे भेटी जातां लवलाहे ॥ उभारुनी बाह्या आलिंगिलाहे ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं सर्व सारांचें सार ॥ उभा विटेवर परब्रह्मनिर्धार ॥ ५ ॥

२१. सलील कमलदलाक्ष राजीवलोचनू ॥ परे परता पाहतां निवे आमुचें मनू ॥ १ ॥ कान्हया परम गोजरी कान्हया परम गोजरीया ॥ धृ० ॥ तनु मन वेधलें चित्त विगुंतलें ॥ पाहतां पाहतां मना समाधान झालें ॥ २ ॥ ऐसा कमलगर्भीचा कंदु उभा परमानंदू ॥ एकाजनार्दनीं वेधू मज लागे माय ॥ ३ ॥

२२. कमलदलाक्ष गोपी जीवन लक्ष ॥ तो अलक्षा न बैसे लक्ष तो देखिला वो ॥ १ ॥ मन मृग आमुचा वेधोनि गेला ॥ पाहतांचि डोळा श्रीकृष्ण ॥ २ ॥ सहजाचि आवडी पाहतां समदृष्टी ॥ वेधोनी गेली सृष्टि पाहतां गे माय ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं परात्पर शोभला ॥ तेणें मज वेधें वेध लाविला गे माय ॥ ४ ॥

---

१ कामा. २ बाहू. ३ कमळनेत्र. ४ शरीर. ५ कांदा.

२३. श्रीमुख साजिरें कुंडलें शोभती ॥ शंख चक्र हातीं पद्म गदा ॥ १ ॥ पीतांबर कासे वैजयंती कंठीं ॥ टीळक लल्लाटीं चंदनाचा ॥ २ ॥ मुगुट कुंडलें झळके पाटोळा ॥ घननीळ सांवळा विटेवरी ॥ ३ ॥ श्रीवत्सलांछन हृदयीं भूषण ॥ एकाजनार्दन तृप्त झाला ॥ ४ ॥

२४. निर्गुणाची प्राप्ति सगुणाचे योगें ॥ बरी भक्ति अंगें दृढभाव ॥ १ ॥ नलगे ध्यान प्रौढी योग याग तपें ॥ ज्ञानाचिया बापें हाता नये ॥ २ ॥ पाहिजे समता सर्वां भूतीं भाव ॥ मुंगी आणि राव सारखेची ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं हेचि हातवटी ॥ देवा तुझी भेटी तरीच होय ॥ ४ ॥

२५. अनन्य शरण विठोबासी निघाले ॥ ते जीवन्मुक्त झाले याचि देहीं ॥ १ ॥ देहीं याचि देवो विटेवरी पाहे ॥ सबाह्य. उभा आहे कर कटी ॥ २ ॥ कर कटी उभा लावण्याचा गाभा ॥ श्रीमुखाची शोभा काय वानूं ॥ ३ ॥ कोटी रवि तेज वोवाळावें चरणीं ॥ एकाजनार्दनीं धन्य तोचि ॥ ४ ॥

२६. घनश्याम मूर्ती नीळवर्ण गाभा ॥ कैवल्याची शोभा शोभे बहु ॥ १ ॥ कस्तुरी मळवट चंदनाची उटी ॥ बाहुवटे कंठीं गोरेपणें ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं चरणींची शोभा ॥ अनुपम्य उभा भीमातटीं ॥ ३ ॥

२७. आनंद अद्वय नित्य निरामय ॥ सांवळा भासतसे मजलागी ॥ १ ॥ वेधु तयाचा माझिया जीवा ॥ काया वाचा मनें भावा लागतसे ॥ २ ॥ वेधलेंसें मन झालें उन्मन ॥ देखतां चरण गोड वाटे ॥ ३ ॥ पहातां पहातां पारुषला जीव ॥ एकाजनार्दनीं देव कळों आला ॥ ४ ॥

२८. गगनामाजीं जैसें शोभे तारांगण ॥ तैसा विटेवरी शोभे सम चरण ॥ १ ॥ देखतांचि मनां समाधाय ॥ आनंदी आनंद होय ध्यातां जया ॥ २ ॥ चतुर्भुज शंख चक्र ते शोभती ॥ गळां वैजयंती मिरवे शोभा ॥ ३ ॥ कासे पितांबर मेखळा झळाळ ॥ एकाजनार्दनीं भाळ पायावरी ॥ ४ ॥

२९. धरितां श्रीहरिचें ध्यान ॥ समासी समाधान ॥ १ ॥ तो सोपा आह्मांलागीं ॥ उघडा पहा धन्य जगीं ॥ २ ॥ कीर्तनीं नाचतो भक्तामागें ॥ मन वेधिलें या श्रीरंगें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सुखाचि भेटी ॥ झालिया होय जन्म मरण तुटी ॥ ४ ॥

---

१ टिळा. २ कपाळीं. ३ सारखेपणा. ४ व्याधिरहित. ५ नक्षत्रसमूह.

३०. कर कटावरी वैजयंती माळा ॥ तो हरि डोळा देखियेला ॥ १ ॥ रूप सांवळे शोभे विटेवरी ॥ तो हरि डोळेभरी देखियेला ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं पहातां रूपडें ॥ त्रिभुवन थोकडे दिसतसे ॥ ३ ॥

३१. उघडा विठ्ठल विटेवरी उभा ॥ अनुपम्य[1] शोभा दिसतसे ॥ १ ॥ विटेवरी पाय जोडीयेले सम ॥ तेंचि माझें धाम हृदयीं राहो ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठल सांवळा ॥ देखियेला डोळां विटेवरी ॥ ३ ॥

३२. कानडा विठ्ठल कानडा विठ्ठल ॥ कानडा विठ्ठल विटेवरी ॥ १ ॥ कानडा विठ्ठल नामें बरवा ॥ कानडा विठ्ठल हृदयीं ध्यावा ॥ २ ॥ कानडा विठ्ठल रूपें सांवळा ॥ कानडा विठ्ठल पाहिला डोळा ॥ ३ ॥ कानडा विठ्ठल चंद्रभागेतटीं ॥ कानडा विठ्ठल पहावा उठाउठीं ॥ ४ ॥ कानडा विठ्ठल कानडा बोले ॥ कानड्या विठ्ठलें मन वेधियेलें ॥ ५ ॥ वेधियेलें मन कानडीयानें माझें ॥ एकाजनार्दनीं दुजें नाठवेची ॥ ६ ॥

३३. शाम सुंदर मूर्ति विटेवरी साजिरी ॥ पाउलें गोजिरी[2] कोवळीं तीं ॥ १ ॥ ध्वजे[3] वज्रांकुश चिन्हें मिरविती ॥ कटीं धरिले कर अनुपम्य शोभती ॥ २ ॥ ऐसा देखिला देव विठ्ठलू माये ॥ एकाजनार्दनीं त्यासी गाये ॥ ३ ॥

३४. उभा विटेवरी कटीं[4] धरुनीया करी ॥ पीतांबर साजिरी बुंथी शोभा ॥ १ ॥ विठोबा विठोबा नामाचा हा छंद ॥ मन तें उद्बोध जडो पायीं ॥ २ ॥ त्रिअक्षर हें नाम जप हा परम[5] ॥ तो मंगळधाम विठ्ठल माझा ॥३॥ एकाजनार्दन विठ्ठल कानडा ॥ देखिला उघडा विटेवरी ॥ ४ ॥

३५. तीर्थ कानडें देव कानडे ॥ क्षेत्र कानडे पंढरीये ॥ १ ॥ विठ्ठल कानडें भक्त हें कानडें ॥ पुंडलीकें उघडें उभें केलें ॥ २ ॥ कानडीया देवा चाळविले भक्तें ॥ कवतुकें तयातें उभें केलें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भक्ताचिया चाडा ॥ विठ्ठल कानडा विटेवरी ॥ ४ ॥

३६. नाठवेची दुजें कानड्यावांचुनी ॥ कानडा तो मनीं ध्यानीं वसे ॥ १ ॥ कानडा कानडा विठ्ठल कानडा ॥ कानडा कानडा विठ्ठल कानडा

---

१ उपमा देण्यास अशक्य. २ सुरेख. ३ पताका. ४ कमर. ५ उत्तम.

॥२॥ कानडीयाचा वेष मनीं तो कानडा ॥ कानडाची कानडा विठ्ठल माझा ॥ ३ ॥ एकपणें उभा कानडा विठ्ठल ॥ एकाजनार्दनीं नवल कानड्याचें ॥४॥

३७. भूतमात्रा आकृति एकचि मूर्ती ॥ अवघा अंतर्गति व्यापुनी ठेला ॥ १ ॥ जळीं कांष्ठीं स्थावर जंगम ॥ अवघा आत्माराम पूर्णपणें ॥२॥ सायं प्रातर्मध्यान्ह नाहीं अस्तमान ॥ आणिक कारण नोहे दुजें ॥३॥ एकाजनार्दनीं सबाह्य भरला ॥ भरुनी उरला पंढरीये ॥ ४ ॥

३८. नेणतिया ठायीं पाहूं जाय देवा ॥ तो अवघेया केशवा व्यापियेलें ॥ १ ॥ नेणतपण गेलें जाणतपण हरपलें ॥ एकचि उरलें नाम साचें ॥ २ ॥ पहाता पहाणें पडियेलें ठक ॥ अवघाचि हरिख वोसंडला ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं पाडियेलें ठक ॥ जाणतां नेणतां सर्वां भूतीं देख ॥ ४ ॥

३९. साक्षात्कार होतां ॥ साच बद्धतां नुरे तत्वतां ॥ १ ॥ माझा होतां अनुभव ॥ कल्पनेसी नुरे ठाव ॥ २ ॥ माझे देखतां चरण ॥ संसाराचि नुरे जाण ॥ ३ ॥ माझी भक्ति करितां ॥ दोष नुरेचि सर्वथा ॥ ४ ॥ सर्वा ठायीं मी वसें ॥ एकाजनार्दनीं भेद नसे ॥ ५ ॥

४०. दुजेपणें पाहे तरी देवाचे चरण ॥ आणि तें नर्तन वैष्णवांचें ॥ १ ॥ कीर्तनीं नाचती हरिदास प्रेमें ॥ दुजेपणा नेमें हारुनी जाय ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं दुजेपणा टाकुनी ॥ वासुदेवचरणीं लीन होई ॥ ३ ॥

४१. परब्रह्म पुतळा कौस्तुभ गळा ॥ वैजयंती माळा कंठीं शोभे ॥ १ ॥ शंख चक्र गदा पद्म शोभे करीं ॥ पीतांबरधारी चतुर्भुज ॥ २ ॥ कटीं कडदोरा वाळे वाक्या पायीं ॥ सुंदर रूप कान्हाई शोभतसे ॥ ३ ॥ लेणी याचें लेणें भूषण साजिरें ॥ एकाजनार्दनीं गोजिरें चरण दोन्ही ॥ ४ ॥

४२. जगासी भुलवणा भाविकाचें मन ॥ तो जनार्दन विटेवरी ॥ १ ॥ कामारीं कामारी ऋद्धि सिद्धि घरीं ॥ तो परमात्मा श्रीहरि विटेवरी ॥ २ ॥ सनक सनंदन संपुष्टीं ध्याती ॥ ती अंतर्ज्योती विटेवरी ॥ ३ ॥ सांवळें सगुण विगुणाचें गुण ॥ एकाजनार्दन विटेवरी ॥ ४ ॥

---

१ लांकडामध्यें. २ राहे. ३ नाचणें. ४ हरण होऊन. ५ आंत प्रकाश पावणारी.

४३. ध्यानाचें ध्यान ज्ञानाचें ज्ञान ॥ ते समचरण विटेवरी ॥ १ ॥ भावाचा तो भाव देवाचा तो देव ॥ वैकुंठींचा राव विटेवरी ॥ २ ॥ कामाचा तो काम योगीया विश्राम ॥ धामाचा तो धाम विटेवरी ॥ ३ ॥ वैराग्याचें वैराग्य मुक्ताचें माहेर ॥ तो देव सर्वेश्वर विटेवरी ॥ ४ ॥ भोळीयाचा भोळा ज्ञानीयाचा डोळा ॥ एकाजनार्दनीं सोहळा विटेवरी ॥ ५ ॥

४४. योगीयाचा योग साधन तें चांग ॥ हा पांडुरंग विटेवरी ॥ १ ॥ मुमुक्षु संपदा ज्ञानीयाचा बांधा ॥ तो पांडुरंग बोधा विटेवरी ॥ २ ॥ सच्चिदानंदघन अमूर्त मधुसूदन ॥ एकाजनार्दन विटेवरीं ॥ ३ ॥

४५. काया ही पंढरी आत्मा हा विठ्ठल ॥ नांदतो केवळ पांडुरंग ॥ १ ॥ भाव[1] भक्ति भीमा उदक[2] तें वाहे ॥ बरवा शोभताहे पांडुरंग ॥ २ ॥ दया शान्ति क्षमा हेंचि वाळुवंट ॥ मिळालासे थाट वैष्णवांचा ॥ ३ ॥ ज्ञान ध्यान पूजा विवेक[3] आनंद ॥ हाचि वेणुनाद शोभतसे ॥ ४ ॥ दश इंद्रि- यांचा एकमेळा केला ॥ ऐसा गोपाळकाला होत असे ॥ ५ ॥ देहीं देखिली पंढरी जनीं वनीं[4] ॥ एकाजनार्दनीं वारी करी ॥ ६ ॥

४६. ज्ञाना अभिमान विश्वामित्रा ॥ रंभे मागें झाला कुत्रा ॥ १ ॥ ज्ञानाभिमान[5] दुर्वासासी ॥ ह्मणोनि शापी अंबऋषि ॥ २ ॥ ज्ञानाभिमान ब्रह्मीयासी ॥ ह्मणोनी चोरिलें गाई वत्सांसी ॥ ३ ॥ ज्ञानाभिमान नको देवा ॥ एकाजनार्दनीं देई सेवा ॥ ४ ॥

४७. मूर्ति चतुर्भुज वेल्हाळ ॥ शंख चक्र गदा कमळ ॥ १ ॥ मुगुट शोभे कटीं मेखळा ॥ कासे मिरवे सोनसळा ॥ २ ॥ कौस्तुभ वैजयंती माळ ॥ आकर्ण नयन विशाळ भाळ ॥ ३ ॥ ऐसा सुंदर सांवळा ॥ एकाजनार्दनीं पाहे डोळां ॥ ४ ॥

४८. मन माझें वेधलें मन माझें वेधलें ॥ पहातां भलें सच्चिदानंद ॥ १ ॥ आनंदीं आनंद मनासी पैं झाला ॥ देखिला सांवळा पांडुरंग ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं उघडाचि देखिला ॥ आनंद तो झाला मनीं माझ्या ॥ ३ ॥

---

१ देह. २ पाणी. ३ विचार. ४ रागांत. ५ ज्ञानाचा गर्व.

४९. सर्व देशीं सर्व जीवी तो हरी ॥ सर्वांठायीं सर्व भावें सर्व मुरारी ॥ १ ॥ सर्व गांवीं सर्व रूपीं भरुनी उरला ॥ सर्वव्यापक सर्व भूतीं तो व्यापला ॥ २ ॥ सर्व आदि सर्व अंतीं सर्वीं सर्व भावो ॥ एकाजनार्दनीं देखा देवाधिदेवो ॥ ३ ॥

५०. योगी ध्याती जया चिंतिती मानस ॥ तो हृषीकेशी पंढरीये ॥ १ ॥ जाऊं लवलाहें[2] पाहुं पै चरण ॥ क्षेम आलिंगन देऊं सुखें ॥ २ ॥ एका-जनार्दनीं पाहातां रूपडें ॥ ब्रह्म फाडोवाडें विटेवरी ॥ ३ ॥

५१. न माये ध्यानीं योगीया चिंतनीं ॥ नाचतो कीर्तनीं संता पुढें ॥ १ ॥ डोळियाची धणी फिटली पारणी ॥ उभा तो सज्जनीं पंढरीये ॥ २ ॥ एका-जनार्दनीं देखियेला डोळां ॥ परब्रह्म पुतळा बाईये वो ॥ ३ ॥

५२. चतुर्भुज साजिरी शोभा ॥ चिन्मात्र साकार[3] गाभा ॥ १ ॥ शंख चक्र गदा कमळ ॥ कासे पीतांबर सोज्वळ ॥ २ ॥ मुगुट कुंडलें मेखळा ॥ श्रीवत्स शोभे वक्षस्थळां ॥३॥ निर्गुण सगुण ऐसें ठाण ॥ एकाजनार्दनीं ध्यान ४

५३. कृश सुंदरपण शरीरधर्म जाण ॥ आत्मा तो आपण साक्षी याचा ॥ १ ॥ अंध मुक बधिर इंद्रियांचे धर्म ॥ त्याहूनी आत्माराम वेगळाची ॥ २ ॥ क्षुधा तृषा जाण विभागीती प्राण ॥ आत्मा तो आपण साक्षी यांचा ॥ ३ ॥ सुख दुःख संयोग मनाचा प्रसंग ॥ त्याहुनी श्रीरंग वेगळाची ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं देहासी संबंध ॥ धराया भेद ठाव नाहीं ॥ ५ ॥

५४. विषय केवळ बंधन ॥ ऐसें बोलती सज्ञान ॥ परि त्या विषयाचें अवसान ॥ नकळे कोणा ॥ १ ॥ विषयाचें गोडपण ॥ गोडचि ब्रह्मपूर्ण ॥ इंद्रिया भोक्तेपण ॥ चैतन्य स्थिती ॥ २ ॥ विषयां विषयस्थिती ॥ चैतन्या चैतन्यशक्ती ॥ येरव्ही इंद्रियें जाती ॥ थोटाउनी ॥ ३ ॥ इंद्रियाचें चळण ॥ परब्रह्म पूर्ण ॥ विषय गोडपण ॥ परमानंदें ॥ ४ ॥ प्रेत देहाचे ठाईं ॥ इंद्रियें असती पाही ॥ चेतनेवीण नाहीं ॥ चळण तया ॥ ५ ॥ चेतना चैतन्य पूर्ण ॥ निश्चयेसी जाण ॥ इंद्रियें सचेतन ॥ चिदानंदें ॥ ६ ॥ इंद्रियें केवळ जडें ॥ त्यासी विषय सुख केवी घडे ॥ ते चेतना चैतन्य

१ मुरनामक दैत्याचा शत्रु. २ जलदीनें. ३ आकारसहित. ४ बाहेरपण. ५ ज्ञानीलोक.

पाडें ॥ भोगिती भोगू ॥ ७ ॥ इंद्रियाचे चळण ॥ केवळ चैतन्य जाण ॥ एकाजनार्दनीं विषयो ॥ चैतन्य घन ॥ ८ ॥

५५. अश्वीं अश्वाकार गजीं गजाकार[1] ॥ मज देही निराकार तोचि जाला ॥ १ ॥ नकळे कवणा अनुभवाच्या खुणीं ॥ सद्गुरु वांचोनी जाणा बोध नव्हे ॥ २ ॥ अश्वीं अश्वाकार असे पैं गवला ॥ माझिया कपाळा निराकार[2] ॥ ३ ॥ तें कपाळ खुंटलें आसते देह आटले ॥ तें संधि भेटले आत्मबिंब ॥ ४ ॥ देह आत्मबिंब कीं आत्मबिंब देह शोभा ॥ आकाशीच्या कुंभा तैसें झालें ॥ ५ ॥ एकाजनार्दना शरण त्याची कृपा परिपूर्ण ॥ निर्गुणि सगुण कोंदलासे ॥ ६ ॥

५६. भक्त रायेला तवके ॥ देव फोडूनी केले कुटके ॥ धृ० ॥ कटकट मूर्ती मागुती घडा ॥ मेण लाउनी कुटके जडा ॥ १ ॥ जो न तुटे न जळे कधींही न मोडे ॥ त्या देवाचे केले तुकडे ॥ २ ॥ रांडवा ह्मणती आगे आई ॥ कैसा देव फोडिला पाही ॥ ३ ॥ देवो सर्वांगीं झाला सांग ॥ परी नाकची नाहीं चांग[3] ॥ ४ ॥ करणीयेचा देव फुटला ॥ तंव भक्ताचा भावो तुटला ॥ ५ ॥ शेंदुरें माखुनि ठेविला धोंडा ॥ आड पडति पोरें रांडा ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनु भेटे ॥ मूर्ति फुटल्या देवो न फुटे ॥ ७ ॥

५७. एकला एक रवी ॥ उगवे गांवो गांवीं ॥ तेवी वस्तु जाणावी ॥ सकळ भूतीं ॥ धृ० ॥ मृत्तिकेचि गोकुळें केलीं ॥ नानाकारी पूजिलीं ॥ परि मृत्तिका[4] ते संचली ॥ सकळ रूपीं ॥ १ ॥ निर्गुण निज चोखट ॥ तुज पाशीं प्रगट ॥ हृदयीं साक्षी स्पष्ट ॥ नित्य नांदे ॥ २ ॥ इंद्रियाची निज गतीं ॥ तेणेंचि चाले स्थिती ॥ सकळा गवांक्षां[5] दिप्ती ॥ दीपें जेवी ॥ ३ ॥ सहज स्वयें आकाश ॥ तेंचि घटीं घटाकाश ॥ तरी नभीं नभ सावकाश ॥ जैसें तैसें ॥ ४ ॥ भूतभौतिक कर्म ॥ ठेवितां रूप नाम ॥ अरूप अनाम कैसें ॥ स्वयें सिद्ध ॥ ५ ॥ घटीं उदक पूर्ण भरलें ॥ तेणें घटाकाश नव्हें बोले ॥ तेवीं कर्मी ब्रह्म संचलें ॥ अलिप्तपणें ॥ ६ ॥ घटें घटफूटे ॥ तेथें आकाश न फुटे ॥ देहकर्म आटे ॥ परि ब्रह्म न पालटे ॥ ७ ॥ रवि

---

१ हत्तीच्या आकाराप्रमाणें. २ ज्याला आकार नाहीं. ३ चांगलें. ४ माती. ५ खिडक्यांत.

थीछर प्रकाशीं सप्रभ ॥ तंव प्रभो दावी प्रतिबिंब ॥ सेखी थिल्लरी नाहीं प्रतिबिंब ॥ तैसा आत्मा ह्मणती देहीं ॥ ८ ॥ देही ना तो विदेही ॥ जन्ममरण पाही ॥ घृतांत घृताचे कण जेवी ॥ घृतेसी अभिन्न ॥ ९ ॥ जनीं जनार्दन तेवीं पाहे ॥ एकाजनार्दनीं एकपणें आहे ॥ अहमात्मा तेथें मूळ उपाधी ॥ समूळ मिथ्या ॥ १० ॥

५८. होता भूताचें वर्तन ॥ पृथ्वी अखंड दंडायमान ॥ भूतीं विषयपण ॥ नेणें धरा ॥ १ ॥ जीवन सकळां जीवन सकळां जीवनीं ॥ निजांगें निववी भूत भेद पदवी जीवनीं नाहीं ॥ धृ० ॥ भूतीं भेद अभेद ॥ तूंचि कां मानिसी भेद ॥ भेदें परमानंद ॥ नाहीं केला ॥ २ ॥ भेदाचें भेदमान ॥ तेंचि तुझें अज्ञान ॥ अभेदीं ब्रह्मज्ञान ॥ सहजें नांदें ॥ ३ ॥ सूर्याचें निज तेज ॥ सर्वत्र[२] सम सहज ॥ भूत भेदांचें अवेवज ॥ तेंही नाहीं ॥ ४ ॥ प्राण सर्वत्र सम ॥ कदा नव्हे विषम ॥ भेदाचें रूप नाम ॥ वायु तेणें ॥ ५ ॥ आकाश चराचरीं ॥ सम सबाह्य अंतरीं ॥ भूत भेदाची हे परी ॥ गगनीं नाहीं ॥ ६ ॥ देहो पांचभूतिक जाण ॥ तोही समसमान ॥ एकाजनार्दन ॥ मिथ्या भेदभान ॥ ७ ॥

५९. देह तेंचि देव कर्म तेंचि ब्रह्म ध्यान धारणा[३] हे मुख्य माईक ॥ थिजलें विघुरलें घृतीं घृतपणें सगुण निर्गुण दोन्ही एक ॥ धृ० ॥ शिव शिव शिव सहजीं सहज तूं देव ॥ प्राप्ती उपावो तोचि अपावे[४] मुक्तिते अमुक्ति ॥ १ ॥ साधन तें बंधन अहआत्मा हाही उपाधी ॥ चळण तें चैतन्य जल्प तोचि जप बाधी ॥ २ ॥ विषय ते सहज समाधि ॥ जन जनार्दन हे दोन्ही वावो ॥ एकाजनार्दनीं ऐक्य[५] ह्मणो तरी ॥ मुळींच भिन्नत्वासी नाहीं ठावो ॥ ३ ॥

६०. जन्मा पूर्वीं जन चैतन्यमात्र ॥ जन्म पावल्या तो चिन्मात्र ॥ नाहीं नाम कर्म वर्ण गोत्र ॥ त्यासी वेद लावी कर्मतंत्र ॥ १ ॥ कैसें उपाय येती अपाय ॥ निज कल्पनातें तुझी माया ॥ धृ० ॥ ह्मणती घटाकाश मठाकाश परि ते अवघें एक आकाश ॥ तेवी जीवशीवनामीं विलास ॥ शेखी

---

१ खोटें. २ सर्व ठिकाणीं. ३ बुद्धि. ४ अपाय. ५ एकपणा.

अवघा पूर्ण परेश ॥ २ ॥ जागृति स्वप्न सुषुप्तीचा द्रष्टा ॥ तो मी देह ह्मणे कट-कटा ॥ मृगजळीच्या बुडविती लाटा ॥ नावें घालुनि काढा परतेटा ॥ ३ ॥ तुझे मायेचें लक्षण ॥ निज कल्पना ते माया जाण ॥ जो निर्विकल्प संपूर्ण ॥ तोचि ब्रह्मीं ब्रह्म परिपूर्ण ॥ ४ ॥ देही ह्मणती मी कोण ॥ तें मीपणाचि ब्रह्म पूर्ण ॥ तेथें न रीघे अनुसंधान ॥ एका जनार्दना निज शरण ॥ ५ ॥

६१. ॐनमः श्रीराम सकळ ॥ निर्विकल्प निर्मळ ॥ देहाराहित केवळ ॥ गुणातीत ॥ १ ॥ देशकाळ स्वभावा ॥ वेगळा तूं निरवयवा ॥ अखंड अघवा ॥ समान विषमीं ॥ २ ॥ योगपीठीचिया पिठा ॥ विभ्राजेमान गोमटा ॥ भक्त कृपेचा वसोटा ॥ शोभे सुंदर राम ॥ ३ ॥ केवि पाहो यासी अंतीं ॥ पाहातींये दिठी ॥ देखतांची मिठी ॥ जडोनी ठेली ॥ ४ ॥ मागील नांव लोपे ॥ पुढील धांव टाके ॥ वाचा पारुषें ॥ वेव्हार सिद्धी ॥ ५ ॥ आपुलिया किळा ॥ विराजतु स्वयें लिळा ॥ अहं सोहं वेगळा ॥ प्रत्यक्ष रामु ॥ ६ ॥ अनुपम्य चरण पंकज ॥ शोभे सायुज्याचा ध्वज ॥ ऊर्ध्व रेखा सहज ॥ दावी ऊर्ध्व गतीतें ॥ ७ ॥ वज्रांकुश दोन्ही ॥ भक्त आह्मा लागुनी ॥ विपक्षीं अंकुशें ओढुनी ॥ वज्रें छेदी दासांचीं ॥ ८ ॥ अनंत सूर्यांचीं किरणें ॥ जैसी मिरवती पाळपणें ॥ त्यातें आणुनिया उणें ॥ सुरंगतळे ॥ ९ ॥ जैशा नभाचीया कळिका ॥ तैसी शोभा अंगोळिका ॥ घोटियाची वरवंका ॥ दृष्टीनु पडे ॥ १० ॥ बहुता विजुची प्रभा ॥ तैसी कळावियाची शोभा ॥ जानु चक्रीं उभा ॥ सूर्योलपे ॥ ११ ॥ पीतांबराची मालगटी ॥ चिदरत्न कटीसूत्र कटीं ॥ अनुहात क्षुद्र घंटी ॥ गर्जती दिशा ॥ १२ ॥ अनंत ब्रह्मांडा सांटोवा ॥ कीं विश्रांति सकळ जिवा ॥ ह्मणोनी दामोदर या नांवा ॥ आल्यीं झाली ॥ १३ ॥ तरी उदर तेंचि दामोदर ॥ गुण त्रिवळी सुंदर ॥ ब्रह्मांडाची मनोहर ॥ रोमरेखा ॥ १४ ॥ नाभी सखोल निर्मळ ॥ रजरांगे रातोत्पल ॥ सृष्टिकर्त्यांची केवळ ॥ जेथ जन्मस्थान ॥ १५ ॥ हृदयीं संत जिव्हाळा सांग ॥ कीं रंगलें अंतरंग ॥ विप्रपादें दक्षिणांग ॥ मिरवी आपुलियाचा महिमा ॥ १६ ॥ सर्वांचे अंतरीं राम ॥ तो स्वयें

---

१ घळीकडच्या तीरांला. २ विशेषेंकरून शोभित. ३ शत्रूंना. ४ प्रसिद्धि. ५ केशपंक्ति.

विराजे मेघश्याम ॥ त्याची या हृदयींचा विश्राम ॥ जाणती योगी ॥१७॥ मुनिजना कंठी ध्यानीं ॥ तैसा कंठीं कौस्तुभमणी ॥ मुक्तमणी[1] तोचि बोळुनी ॥ एकावळी मुक्तांची ॥ १८ ॥ अष्टपत्रीं निर्मळ ॥ अंतरीं विकासीत कमळ ॥ तेंचि देखा सरळ ॥ कंठी अम्लान[2] माला ॥ १९ ॥ अनन्य गतिची त्या वृत्ती ॥ तैसी रुळे वैजयंती ॥ पुंजाळल्या शोभति ॥ त्यावरी तुळसी माळा ॥ २० ॥ सत्यावरणाहुनि उदंड ॥ अति दीर्घ बाहुदंड ॥ तन्मयाचे कोदंड ॥ मिरवे सदा ॥ २१ ॥ दुजा करी निर्वाण ॥ चहु पुरुषार्थाचे बाण ॥ देह अहंकृति रावण ॥ निर्दळीत ॥ २२ ॥ जो काम क्रोधादिक दशवक्त्र ॥ वासना भुजा[3] विचित्र ॥ तो निवटीला न लगता नेत्र ॥ देह त्रिकुटवासी ॥ २३ ॥ भक्ति वैराग्याचीं सुघटें ॥ कर्णीं कुंडलें उत्कटें ॥ तेज प्रकाशें उफराटें ॥ अंतरीं ज्याचें ॥ २४ ॥ आनंद विश्रांति आले ॥ कीं निवोनि सुख मुराले ॥ तेंचि साचे शोभले ॥ वदनाबिंब निमासुरें ॥ २५ ॥ त्या आनंद सागरींचे तरंग ॥ तैसे दशनें[4] सुरंग ॥ उभय अधरीं योग ॥ जीवात्मा जैसे ॥ २६ ॥ एकनिष्ठता मुनिवरा ॥ जैसा अनवछिन्न तैलधारा ॥ तैसे नासिक सुंदरा ॥ शोभे मुखकमळा ॥ २७ ॥ समुळ चैतन्याचें आळें ॥ तैसे विशाळ डोळे ॥ मनोगत सकळ एके काळे ॥ देखणें जें ॥ २८ ॥ श्रवणांत दीर्घता[5] ॥ द्वैतदृष्टि सर्वथा ॥ नये पै पाहता ॥ स्वभावो ज्याचा ॥ २९ ॥ नवल तेथीचें निरीक्षण ॥ कामासी करित कामान्य ॥ डोळया डोळे मोहन ॥ करूनि ठेला ॥ ३० ॥ गगनोदरीं देखा ॥ तैशा भवया सुरेखा ॥ या वदनेंदुचिया पीयूषा[6] ॥ आर्त चकोर सेविती ॥ ३१ ॥ जैसें अधिष्टान निज निर्मळ ॥ तैसें विस्तीर्ण कपाळ ॥ अखंड न खंडे त्रिकाळ ॥ तेंचि त्रिवळी लछाटीं ॥ ३२ ॥ संकल्पमृग वधिला लोभी ॥ काढिला सोहं मृगनाभी ॥ तोहि अर्पिला पद्मनाभीं ॥ त्रिपुंड्र भाळीं ॥ ३३ ॥ गजेंद्र दंताची भक्तफणी ॥ स्वभावें मस्तकीं धरुनी ॥ तया कुरळ केंश विचरुनी ॥ वीर गुंठीस विलासें ॥ ३४ ॥ तयावरी शुभ्र मनाची सुमनें ॥ गुंफोनी अनुसंधानें ॥ नभ निशानी

---

१ मोत्याचा मणी. २ म्लान न होणारी. ३ बाहू. ४ दांत. ५ लांबपणा. ६ अमृत.

ये ठेंगणें ॥ मस्तकीं बांधती ॥ ३५ ॥ वानू मुगुटाचा महिमा ॥ तरी तेथें न उपमा ॥ ऐसें देखोनी रघूत्तमा ॥ तटस्थ पडे ॥ ३६ ॥ ऐसी सकुमार सुंदर प्रतिमा ॥ देखुनि रामरूपी रमा ॥ धांवियेली सकामा ॥ निष्कामा भोगूं ॥ ३७ ॥ रत्नी मिरवे कीळ ॥ कापुरीं परीमळ[1] ॥ तैसी रामरूपीं केवळ ॥ शोभे शक्ती ॥ ३८ ॥ ते मूळ माया नेटकी[2] ॥ सगुण झाली जानकी ॥ सस्मित अवलोकी ॥ आत्मारामू ॥ ३९ ॥ जैशा ओंकारीं मातृका ॥ तैसे तिन्ही बंधु देखा ॥ सच्चिद आनंद व्यापका ॥ जावळे जैसे ॥ ४० ॥ भवशत्रु घाती तो शत्रुघ्न ॥ आज्ञा पाळी तो लक्ष्मण ॥ भरत आनंद पूर्ण ॥ आत्मारामीं ॥ ४१ ॥ अनुभवाचा निगडा ॥ वज्र देही हनुमान गाढा ॥ सदा सन्मुख[3] चहुकडां ॥ उभा असे ॥ ४२ ॥ सर्वीं करीत राम-निरीक्षण[4] ॥ करूनि अनन्यगति शरण ॥ तोचि बिभिषण जाण ॥ शरणागत पैं गा ॥ ४३ ॥ पहिलें त्वंपद वावो ॥ केला तत्पद लंकेचा रावो ॥ असि पदीं निर्वाहो ॥ अचळ स्थापनाचार्य ॥ ४४ ॥ ऐसें तत्पदीं त्वंपद मिळे ॥ स्मरण आसि पदीं मावळे ॥ केले अद्वितीय घननिळें ॥ आत्मे निरामें ॥ ४५ ॥ ऐसा सगुण निर्गुण अभेदू ॥ नांदताहे प्रसिद्धू ॥ तेथें धांवताही बोधू ॥ पांगुळाला ठाके ॥ ४६ ॥ जनार्दन चरणरजें ॥ सेवितां फिटलें भ्रांतीचें ओझें ॥ ह्मणोनि स्वानंदाची भोजें ॥ नाचतीवाणी ॥ ४७ ॥ भानुदास कुळवल्ली ॥ परतोनि अधिष्ठाना वेली गेली ॥ एका जनार्दन फळीं ॥ फळला राम ॥ ४८ ॥

६२. अमृता परीस स्वादू ॥ गगनाहूनी मृदु ॥ रुपेंविण आनंदू ॥ दावियेला ॥ १ ॥ निर्गुण वेध कैसा लावियेला ॥ धृ० ॥ रविहुनि सोज्वळ ॥ चंद्रापरीस शितळ ॥ तेणें मज केवळ ॥ वेधियेलें ॥ २ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ त्याची कृपा परिपूर्ण ॥ काया वाचा मन तेणें ॥ बांधियेलें ॥ ३ ॥

६३. येथुनी पाहे तेथवरी ॥ तंव तंव अवघा दिसे हरी ॥ १ ॥ आतां जाउनी कोठें पाहूं ॥ जेथें पाहूं तेथें देवू ॥ २ ॥ गिरीकपाटीं[6] कंदरीं ॥ जिकडे पाहे तिकडे हरी ॥ ३ ॥ एका बैसला निरंजनी ॥ जनार्दन दिसे जनीं वनीं ॥ ४ ॥

---

१ सुवास. २ नीट. ३ समोर. ४ पाहणें. ५ गोडी. ६ पर्वताच्या सवदडींत.

६४. बरी ओळखी झाली आतां ॥ चित्त जडलें अच्युता ॥ १ ॥ आह्मी डंखूं आला काळ ॥ काळ झालासे कृपाळ ॥ २ ॥ नियमानियम सांडोनी दोन्ही ॥ आह्मी रत हरिकीर्तनीं ॥ ३ ॥ सर्वाभूतीं भगवद्भाव ॥ भूतमात्रीं असे देव ॥ ४ ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥ द्वैत भावचि उरला नाहीं ॥ ५ ॥

६५. निरसोनीया द्वैत ह्मणताती अद्वैत ॥ त्याहुनी अतीत स्वरूप तुझें ॥ १ ॥ जो अलक्षालक्ष परेचे पार ॥ जेथें वेदशास्त्रें मौनवलीं फार ॥ धृ० ॥ गिळूनी अज्ञान निखिल ह्मणती ज्ञान ॥ या उभयाहूनी भिन्न स्वरूप तुझें ॥ २ ॥ सच्चिदानंद प्रतिपादिती वेद ॥ त्याहुनी अगोध स्वरूप तुझें ॥ ३ ॥ निरसुनीया कर्म ह्मणती परब्रह्म ॥ त्याहुनी उत्तम स्वरूप तुझें ॥ ४ ॥ माया आणि ममत्व निरसुनी शुद्ध सत्व ॥ त्या सत्वाचें निजसत्व स्वरूप तुझें ॥ ५ ॥ पद आणि पिंडें[3] अभिन्न अखंड ॥ त्याहुनी उदंड स्व० ॥ ६ ॥ शुद्ध आणि सबळ ह्मणती केवळ ॥ त्याहुनी निर्मळ स्व० ॥ ७ ॥ ब्रह्म स्फुरे स्फुरण स्फुर्तीचें कारण ॥ त्या वरते जाण स्व० ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं एकपणातीत ॥ चित्ताचें अचित्तें स्वरूप तुझें ॥ ९ ॥

६६. लप लप लप ठायीं ॥ लपावया ठाव कोठेंची नाहीं ॥ १ ॥ कसी खेळों लपंडाइरे ॥ कान्हया कसी खेंळों लपंडाई रे ॥ धृ० ॥ सांदी कोंदी लपुनी बैसे ॥ जेथें लपे तेथें देखणा दीसे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकपणें लपाला ॥ कळीकाळ न कळत ठेला ॥ ३ ॥

६७. अंगीं लागतें परी आढळेना ॥ जगीं बिंबलें परी दिसेना ॥ १ ॥ चित्त दुश्चित पाहीं ॥ आपो आप पडे ठायीं ॥ धृ० ॥ स्वंवेदे तों परी भेटेना ॥ नित्य चाखतों परी घोटेना ॥ २ ॥ नित्य सेवितों परी जाणेना ॥ एका जनार्दना विण बाणेना ॥ ३ ॥

६८. पाहतां कंदर्पाच्या बापा ॥ आह्मीं नेणो पुण्यपापा ॥ १ ॥ कैचें पाप कैचें पुण्य ॥ देह नामीं पडिलें शून्य ॥ धृ० ॥ शून्य ह्मणता बिंदुलें ॥ सहज विश्वाकार झालें ॥ २ ॥ ऐका शून्याचा विस्तार ॥ जनार्दनीं गगनाकार ॥ ३ ॥

---

१ दंश करण्याकरितां. २ दुःखाने जाणण्यास असमर्थ. ३ देह. ४ चेतनारहित. ५ स्वतः बोके.

६९. मन हे भागया बोध सरवर चारा ॥ चरते चरते नंद सुंदरा ॥ १ ॥ एकबार देखों नयनसुंही यामें पेटी ॥ देहबुद्धि जातसे अंतरें छोडते नहीं छुटी ॥ धृ० ॥ जिन्ने देखीयां वोही देखणा आपेंआप बिसरा ॥ परदा च्यारो रह गया बोलना नहीं ठारा ॥ २ ॥ शब्द द्वैत वाहां यही सुखा कोण जाने ॥ एका जनार्दनीं दरयामें तरंग होके रहाने ॥ ३ ॥

७०. कल्पना अविद्या तेणें झाला जीव ॥ मायोपाधी शीव बोलीजे तो ॥ १ ॥ जीव शीव दोन्ही हरिरूप तरंग ॥ सिंधु तो अभंग नेणे हरी ॥ २ ॥ जें जें दृष्टि दिसे तें तें हरिरूप ॥ तयावीण ठाव देख रीता कोठें ॥ ३ वैकुंठ कैलासीं तीर्थ क्षेत्रीं देव ॥ अनंतासी अंत पाहतां नाहीं ॥ ४ ॥ आदि मध्य अंतीं अवघा हरि एक ॥ एकचि अनेक एक हरी ॥ ५ ॥

७१. ब्रह्मीं स्फुरे तें स्फुरण शुद्ध सत्वाचें लक्षण ॥ तूं तो लक्षीं लक्षातीत परिपूर्ण रे ॥ १ ॥ कान्हा सच्चिदानंद शब्द आरुतारे ॥ त्याही परता तूं निजानंदूरे ॥ धृ० ॥ जेथें नाहीं गुणागुण कार्यासी कारण ॥ तो गुणी गुणातीत[2] परिपूर्ण रे ॥ २ ॥ एकाएकी जनार्दनीं भेद भाष्य वचनीं ॥ तूं तो शब्दासी गिळोनी राहिलासरे ॥ ३ ॥

७२. हम कांहां जाईंगे परदेश बाबा ॥ आसनी भोजनी शयनी गमनी सबाह्य पूर्ण परेश बाबा ॥ धृ० ॥ बद्धता छुटी मुक्त भये ज्ञानसें अज्ञान बाधा ॥ बंध मुक्त दुवहु मिथ्या ब्रह्म सनातन बाबा ॥ १ ॥ जीवही शीव शीवही जीव नही भिन्न भेद बाबा ॥ एका जनार्दनीं एकरूप सहज स्वानंदकंद है बाबा ॥ २ ॥

७३. परेश महादेव सार्वें सर्वत्र सर्वदां एकीं ॥ एक महेश महादेव ॥ धृ० ॥ मन बुद्धि चित्त अहंकार ॥ या माजीं कोण ज्ञान सुख महादेव ॥ अहं ममता सांडणें हें ज्ञात्या[3] ज्ञान विशेष महादेव ॥ १ ॥ श्रवण नयन घ्राण रसना या माजीं कोण ज्ञान प्रमाण महादेव ॥ इंद्रिया आतित आपण देखिजे हें ज्ञानकारण महादेव ॥ २ ॥ जन वन जीवन निरंजन या माजीं कवणा करूं भजन महादेव ॥ एका जनार्दनू जन तो भजकां[4] मोक्ष दाता महादेव ॥ ३ ॥

---

१ पाहिला. २ तीन गुणांच्या पलीकडे. ३ जाणणाऱ्याला. ४ भजन करणारांनां.

७४. किबले खुदा खडे ॥ बाजे रोख क्या खाली पडे ॥ धृ० ॥ जीधरे देखु तिधर धनी ॥ निजाम किधर है करनी ॥ १ ॥ अल्ला कहु तो तीर पैसे ॥ खोल देखु तो बाहेर दिसे ॥ २ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ अस्मान जमीं भऱ्या खुदा ॥ ३ ॥

७५. चिवटीम्यानें खडा खुदा ॥ किस्से कहुं[२] न्हना बडा ॥ १ ॥ न्हना बडा नाहीं कोई ॥ जिधर देखु उधर वोही ॥ २ ॥ राईके हजार हिस्से ॥ तिस म्यानें अल्ला बसे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ दिन रात भरा खुदा ॥ ४ ॥

७६. मशिद कहे खुदा घर ॥ मस्जिदकु मोईन कर ॥ १ ॥ जिधर देखु तिधर भऱ्या ॥ मस्जिदकु मोईन कऱ्या ॥ २ ॥ मकाम्याने खुदा सही ॥ बाकी जागा कही नाही ॥ ३ ॥ मस्जिद खुदाके भुतखाना ॥ मका खुदावो मयखाना ॥ ४ ॥ मौजुद भऱ्या मौजुद भऱ्या ॥ मौजुद कहे कोण उबऱ्या ॥ ५ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ बाहेरी भीतरी[३] भरा खुदा ॥ ६ ॥

७७. ज्यावर जीव न्याहाले ॥ वो केऊ चीप सिफत खोले ॥ धृ० ॥ बोले जबाकी जबानी खुदा ॥ बोलण हारा मौजुदा ॥ १ ॥ अकलम्याने जिभां खोले ॥ आपनी सिफत आपही बोले ॥ २ ॥ एकाजनार्दका बोले ॥ सब जिभा अल्लाथी चले ॥ ३ ॥

७८. दोन्हो आख्यां उसके चशमक ॥ देखण हारा आपे खालीक ॥ धृ० ॥ नजरकी नजर खुदा ॥ पेखनहारा नही जुदा ॥ १ ॥ चीवटीथी हरन जवर बसे ॥ सब कुच अल्लाथी दिसे ॥ २ ॥ एकाजनार्दनका बंदा ॥ हर नजर दिखलावे खुदा ॥ ३ ॥

७९. उंदो[४] ना अस्तु ज्याचीये गांवीं तो असे देहीं कर्मे करवी ॥ जगाचा कर्त्ता होऊनीया अकर्त्ता लपाला प्रपंचु दावी ॥ धृ० ॥ देखतांची विरेणें[५] कीं मरता मरणें ऐसें नेणों काय करवी रया ॥ १ ॥ नेती नेती तेथें श्रुती परतल्या कपर्दीसी नेणवे व्यक्ती ॥ तो मौनाचेनी मायें आमूपची मोवि-ताकीं सर्वांग देखणें होती रया ॥ २ ॥ भावाभाव ठेले सोहं निर्मोले[६] विश्वची आपेंआप ॥ तेथें अनुभवी आनंदली सुखासी पडली ते जाणती

१ ज्या ठिकाणीं. २ सांगू. ३ आंत ४ उदय. ५ विरघळणें. ६ नाहिसे झाले.

रूप ॥ ३ ॥ पितामहाचा पिता भानुदास तत्वता ॥ त्याची कृपा परिपूर्ण एकाजनार्दनावर्ता अरे रया ॥ ४ ॥

८०. गुरुका मुंढा बडा गुंडा चुपकी करे बात ॥ सुननवाले बहिरे बाबा दिनकी करे रात ॥ १ ॥ सोही एक मुंढा ॥ जिन्ने आपरूप धुंडा ॥ धृ० ॥ आपनी आपनी राह चले दिलकुं करे पाक ॥ तनका मन सटोना तो मोहमें पडो खाक ॥ २ ॥ खलक स्यानें भरिया खुदा नहि दुःख कोय ॥ एकाजनार्दनका बंदा जनम मरण खोय ॥ ३ ॥

८१. स्वर्ग मृत्यु हो पाताळें ॥ नव्हती तीन्ही ताळें ॥ तैंवो अलक्ष अपरंपार होता निजध्यानीं ॥ तेणें मांडिली बाई चोळीची बेतणी ॥ १ ॥ काया चोळीवो चोळीवो अति रंग साजिरी ॥ हंस मयूरें[3] शोभती भुजांवरी ॥ साही चक्रेंवो चोळीचे भीतरी ॥ बावन जवदाने बहातर कंगोरे वरी ॥धृ.॥ कापड मोजिलें गजानें औट हात भरियलें ॥ कातर घातली ठायींची मग नाहीं उरियलें ॥ मर मर शिंपीया चोरट्या असील तें चोरिले ॥ काया चोळीवो० ॥२॥ सोहं सुईने शिवीयलें गुण दोऱ्या भीतरी ॥ नव तुकड्यांची हे चोळी पांच फडकी वरी ॥ सप्त फुलांची हे चोळी दोन बिरडीं वरीं ॥ काया चोळीवो० ॥३॥ चोळी नि[३]पजली नव मासा ती अंगी घातली ॥ अंगें घालतां दाटली कोंपरीं फाटली ॥ मर मर शिंपीया चोरव्या पुरती नाहीं केली ॥ काया चोळीवो० ॥ ४ ॥ कापड रंगियलें श्रीरंगें ॥ चोळी शिविली अंतरंगे ॥ एकाजनार्दनें बिरडें घातलें अंगें ॥ काया चोळीवो चोळीवो० ॥ ५ ॥

८२. कैंची मायारे नाथिली ॥ हें तव जाण भ्रांति भुली ॥१॥ पाहे पाहे चहूंकडा ॥ विठ्ठल विठ्ठल रोकडा ॥ २ ॥ आपण आंत बाहेर पाहे ॥ विठ्ठल देखोनि उगाचि राहे ॥३॥ एकाजनार्दनीं कारण ॥ विठ्ठल विठ्ठल परिपूर्ण ॥४॥

८३. व्यर्थ वाचाळांचे[5] बोल ॥ बोलों नका ह्मणा विठ्ठल ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल नेटका ॥ ह्मणतां मुक्ति होय फुका[6] ॥ २ ॥ सांडी परापवाद खोडी ॥ घे पा विठ्ठल स्मरणीं गोडी ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं साचे ॥ विठ्ठल विठ्ठल ह्मणतां वाचे ॥ ४ ॥

---

१ ऐकणारे. २ मोरें. ३ उत्पन्न जाहली. ४ जिवलगानें. ५ बडबड करणाराचे. ६ फुकट.

८४. ब्रह्म कैसें वेडावलें गे बाइये ॥ धृ० ॥ निर्गुण होतें सगुणा आलें ॥ त्रिभुवन उद्धरिलें बाइये ॥ १ ॥ घेउनी वसुदेवें गोकुळा नेलें ॥ यशोदेनें खेळविलें गे बाइये ॥ २ ॥ एका एकपण तेहीं नेलें ॥ जनी जनार्दन केले गे बाइये ॥ ३ ॥

८५. तंतु वस्त्र दोन्ही एक ॥ तैसा जगासी व्यापक ॥ १ ॥ मीतूंपण ऐसी परी ॥ जैसें लवण[1] सागरीं ॥ २ ॥ दोन्हीं माजी एक जाणा ॥ बाप पंढरीचा राणा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कृपा ॥ जगीं भ्रांत कैंची बापा ॥ ४ ॥

८६. काय सांगावें कवणा ॥ आपुलें आपण कां नेणा ॥ १ ॥ काशी जाताती उदंडें ॥ त्यांचीं पाठमोरीं तोंडें ॥ २ ॥ मन वासनेसी गोविलें ॥ स्नाना रितें धेंड नेलें ॥ ३ ॥ देह जाउनी तीर्थीं बुडे ॥ मन तैसेंचि कोरडें ॥ ४ ॥ आंत मद्य[2] आहे भरलें ॥ वरीवरी भांडें तें धुतलें ॥ ५ ॥ मनीं वासनेच्या जटा[3] ॥ देह मुंडी तो करंटा ॥ ६ ॥ सवें चोरांचा सांगात ॥ केंवि चालवेल वाट ॥ ७ ॥ मनीं भरलें आहे पाप ॥ वरीवरी घेतला ताप ॥ ८ ॥ मुलामायाचे ताप ॥ राजद्वारीं त्या संताप ॥ ९ ॥ मनीं नाहीं शुद्ध मती ॥ कास्यादिका एक रीती ॥ १० ॥ एका जनार्दनीं चित्त ॥ तीर्थें होती तैं सत्य ॥ ११ ॥

८७. जेथें मनाची जाणीव विरे ॥ मन समूळ वितळोनी मुरे ॥ माया प्रपंच कांहीं नुरे ॥ ज्ञानाज्ञान जे ठायीं सरे ॥ १ ॥ तीं गतेंचि ब्रह्म केवळ ॥ निंघोंट[4] नितळ निर्मळ ॥ अभिन्न अखंड अढळ ॥ परिपूर्ण सकळीं सकळ ॥ धृ० ॥ जेथें बुद्धीचें न चले कांहीं ॥ चित्ता चेतवी परी रूप नाहीं ॥ रूप अरूप नेणें चाड कांहीं ॥ अनायासें खेळे सर्वा ठायीं ॥ २ ॥ जें कां द्रष्टादृष्टि वेष्टित ॥ दृश्य दर्शना जे जाणत ॥ दृश्य दर्शनीं जे निभ्रांत ॥ असे सोज्वळपणें देखत देखत ॥ ३ ॥ जें कां गगनीं परिपूर्ण ॥ असे निरंतर गगनें[5] ग्रासून ॥ दश गगनाचा देह धरी जाण ॥ एकाजनार्दनीं सहज खूण ॥ ४ ॥

८८. ओळखा नयनीं श्रीविठ्ठलपद दानी ॥ धृ० ॥ अर्ध मात्रेवरी उभा नीट हरी ॥ सुंदर रूप सोज्वळ साजणी[6] ॥ १ ॥ चरणतळीं सत्रावी

१ मीठ. २ दारू. ३ केशसमूह. ४ घनदाट. ५ आकाश. ६ हे सजन स्त्रिये.

समुळीं ॥ चंद्रायणी निज निश्चळ पाणी ॥ २ ॥ अनुहात गजरें निश्चित मनीं ॥ टाळ मृदंग विणीयाच्या ध्वनी ॥ ३ ॥ एक जनार्दन अद्वय लोचनीं ॥ मध्वनाथ लोळे त्याच्या चरणीं ॥ ४ ॥

८९. ब्रह्म सनातनरे ॥ विटेवरी ब्रह्म सनातनरे ॥ धृ० ॥ पूर्ण परायण चिन्मय चित्सुख ॥ चिद्घन पावन रे ॥ १ ॥ संत शुकादिक वर्णिति साधक ॥ ते ही शुकानन रे ॥ २ ॥ धाम सुखप्रती काम ॥ पीता सीवराम सुतारण रे ॥ ३ ॥ सुरवर[1] किंनर नारद तुंबर ॥ गाति निरंतर रे ॥ ४ ॥ श्रीवत्सलांछन हृदई विलासन ॥ दीनदयाकर रे ॥ ५ ॥ एक जनार्दन प्रभु मनमोहन ॥ चारीत गोधन रे ॥ ६ ॥

९०. पार्थ[2] ह्मणे श्रीअनंता रूप दाखवी गा मज आतां ॥ हरि ह्मणे रूप विशाळ माझें भिसील रे पाहतां ॥ धृ० ॥ कृष्ण मूर्ति गेल्या हारपुनी मुकुट लागले गगनीं ॥ कोटी सूर्यांची प्रभा फांकली अर्जुन विस्मय[3] करी मनीं ॥१॥ अठरा भार वनस्पतीची लेखणी मूढमती ॥ लिहितां पृथ्वी आटली काय वर्णूं तुमच्या कीर्ती ॥ २ ॥ समुद्र भरुनी शाई गा आतां मी वर्णू कायी ॥ सहा चार अठरा भांडत गेले नाहीं चवघांची गोई ॥ ३ ॥ सरस्वती सिणली लिहितांना सूर कोंदले गातांना ॥ तुमच्या अंगींची चैतन्य माया भुललों स्वरूप पाहतांना ॥ ४ ॥ काना नव्हे मात्रा गा मात्रा नव्हे काना ॥ चळेना ढळेना कांहीं तुटेना फुटेना ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं वाचा संचित ठाव कैंचा सांठा ॥ साधु संत खुणा जाणती मोक्षपदाच्या वाटा ॥ ६ ॥

९१. मृगजळाच्या ठायीं कीं जळचि नाहीं ॥ यापरि माया समूळीं मिथ्या पाहीं ॥ १ ॥ माया नाहीं नाहीं जगाचे ब्रह्म पाही ॥ सर्वेंद्रियाठायीं ज्ञान नांदे ॥ धृ० ॥ दोराचे सर्प त्यजिताची मेले ॥ तैसी मायेची बद्धता तुझी तुझेनि बोले ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं माया चैतन्यघन ॥ बद्ध मुक्त दोन्हीं समूळ मिथ्या जाण ॥ ३ ॥

९२. एकतो पंगु एकतो आंधळा ॥ दोहींचा मांडिला घराचार ॥ १ ॥ एक ज्ञानघन[4] जाणता अवघे ॥ एक तो स्वभावें अविद्यकू[5] ॥ २ ॥ वित्त

---

१ सर्व देवामध्यें श्रेष्ठ. २ कुंतीचा पुत्र अर्जुन. ३ आश्चर्य. ४ पूर्णज्ञानी. ५ अज्ञानी.

गोत माझें हें शरीर ॥ एक निर्विकार साक्ष याचा ॥ ३ ॥ एक चिदाकाशीं करूनिया वास ॥ एकाचा राहिवांस[1] देहामाजीं ॥ ४ ॥ शिवाचेनि सूत्रें चळतसे जीव ॥ दोहींचाही ठाव जनार्दनीं ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं जीव शीव गुरू ॥ केलासे निवाडू जनार्दनें ॥ ६ ॥

९३. वस्तुवीण रितां[2] नाहीं ठावो ॥ तेथें अज्ञानासी कैंचा वावो ॥ १ ॥ आतां बोलावें तें काय ॥ बोल बोलविता आहे ॥ २ ॥ बोली बोलाचें निजरूप ॥ बोलती तुका ज्ञानस्वरूप ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं शब्दज्ञान ॥ शब्दरूपें चैतन्यघन ॥ ४ ॥

९४. धांवोनी धरूं ह्मणसी तंव तें महाशून्य ॥ नाहीं ह्मणसी तेथें जाईल सांडून ॥ १ ॥ या परि त्यातें करी कां जतैन[3] ॥ जीवाचिया जीवा समाधान ॥२॥ जीविचिया जीवीं ठेविलें धरून ॥ एकाजनार्दनीं या परि शरण ॥३॥

९५. तुझें नाम लटिकें रूप लॅटिकें[4] ॥ कर्म लटिकें करितसे ॥ १ ॥ दृष्टि लटिकी भेटी लटिकी ॥ लटिकी गोष्टी सांगतसें ॥२॥ एकाजनार्दनीं एका ॥ नामरूपीं अवघा लटिका ॥ ३ ॥

९६. ब्रह्मीं नाहीं कर्म नाहीं उपासना ॥ नाहीं ध्येय ध्याना ठाव जेथें ॥ १ ॥ जाणीव नेणीव भगवंती नाहीं ॥ विज्ञान जें तेंहि लया जाय ॥ २ ॥ नामरूपा ठाव नाहीं जयाठायीं ॥ ज्ञेयं[5] ज्ञाता तेंहीं नाहीं जेथें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं आहे एकरूप ॥ सहज स्वरूप नित्य शुद्ध ॥ ४॥

९७. बोली जें तें नव्हे ॥ बोलणें तेंहीं तो आहे ॥ बोला आंतु बाहेर पाहे ॥ पाहतां कवण आहे ॥ १ ॥ हरि हरि हरि हरी ॥ अहं सोहं नुरेचि उरी ॥ आत्मा एक चराचरीं ॥ एकपण नाहीं निर्धारी ॥ २ ॥ दृश्य तो जाला नाहीं ॥ दृश्यमात्रें त्यातेंच पाही ॥ आहे नाहीं ऐसें जें कांहीं ॥ प्रकाशे त्याच्याच ठायीं ॥ ३ ॥ एकपणें पाहे अनेक ॥ अनेकीं आहे एक ॥ एक ना नव्हे आणिक ॥ एका जनार्दनीं तोचि देख ॥ ४ ॥

९८. निरसुनी ज्ञान ह्मणविती विज्ञान ॥ त्याहुनी अभिन्न स्वरूप माझें ॥१॥ पिंड आणि ब्रह्मांड ह्मणीजे अखंड ॥ याहुनी उदंड स्वरूप माझें

---

१ राहण्याची जागा. २ रिकामा. ३ संरक्षण. ४ फसविणुकिचें. ५ जाणण्यास योग्य.

॥ २ ॥ माया आणि ममत्व शोधुनी शुद्धसत्व ॥ सत्वाचें निजसत्व स्वरूप माझें ॥ ३ ॥ सत् आणि चित् ह्मणती आनंद ॥ त्याहुनी अभेद स्वरूप माझें ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं एकपणातीत ॥ चित्ताचें अचिंत्य स्वरूप माझें ॥५॥

९९ आत्मा केवळ एकला एक ॥ तेथें सुखदुःख कैचें ॥ १ ॥ आत्मा सुखदुःखा वेगळा ॥ हें तों न कळे कळा तयाची ॥ २ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ आत्मा देखा सर्व घटीं ॥ ३ ॥

१००. परमात्मा एकला एक ॥ एकपणें तोचि अनेक ॥ १ ॥ तेथें जाति विजाति नाहीं देखा ॥ महा सुखा सुख पात्र ॥ २ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ आत्मा सारिखा सर्व देहीं ॥ ३ ॥

१०१. मृगजळ जेथें नसे ॥ तेथें वसे कोरडें ॥ १ ॥ ऐसा घ्यावा अनुभव ॥ पदोपदीं भाव जीवासी ॥ २ ॥ जें दिसें तें नासे ॥ ऐसें असे सर्वत्र ॥ ३ ॥ या परि जाणावें मिथ्यापण ॥ शरण एकाजनार्दन ॥ ४ ॥

१०२ नगें घडतां सोनें साचें ॥ न घडतां सोनेंपण नवचें ॥ १ ॥ मेघा पूर्वीं शुद्ध गगन ॥ मेघ सबाह्य गगनीं जाण ॥ २ ॥ कुल्लाळ जें भांडें घडीत ॥ त्यासी मृत्तिका नित्य व्याप्त ॥३॥ सागरीं जे जे उपजे लहरी ॥ तैसा व्यापक श्रीहरी ॥ ४ ॥ जन तोचि जनार्दन ॥ एकाजनार्दनीं व्यापक पूर्ण ५

१०३. निरालंब सहज माय पाहतां कैसें ॥ सबाह्य अभ्यंतर व्यापुनी पूर्ण अखंड दिसे ॥ १ ॥ लक्षीं वो अलक्ष पहातां देहीं देह न दिसे ॥ निर्गुण गुणासी आलें अवघें ब्रह्मचि दिसे ॥ २ ॥ ऐसा हा व्यापकू हरि आहे सर्वां ठायीं ॥ ज्ञानांजन लेउनी पाहे देहींच्या देहीं ॥ ३ ॥ पिंड ब्रह्मांड व्यापुनी अतित कैसा ॥ आदि अंत ज्याचा नकळे श्रुति मुरडल्या कैशा ॥ ४ ॥ नेतिनेति शब्द बोलती हरि अगाध ऐसा ॥ ह्मणवोनी गुरुमुखें दृढ विश्वास धरी ऐसा ॥ ५ ॥ प्रसिद्ध आत्मा देखोनी विरालें मन ॥ मनचि उन्मन झालें तेथें कैचें ज्ञान ॥ ६ ॥ ज्ञान ध्यान हेंहि नकळे अवघा जनार्दन ॥ एकाजनार्दनीं शरण काया वाचा मनें जाण ॥ ७ ॥

---

१ तुकडे न होणारें. २ राहे. ३ पावलापावलीं. ४ दागिना. ५ ज्ञानरूपी काजळ.

करुणा.

---

१. धांव रे धांव आतां दीनवत्सला रामा ॥ संसार संग गोष्टी मी गुंतलों कामा ॥ १ ॥ तारुण्य अभिमानें अंगीं भरला ताठा ॥ विषय संपत्तीचा मज फुटला फांटा ॥ २ ॥ विषय भोगितांना देह पोसिलें माझें ॥ स्वहित आठवेना ध्यान चुकलों मी तुझें ॥ ३ ॥ विषयां मोकलिलों तुज शरण मी आलों ॥ एकाजनार्दनीं पायीं लीन मी झालों ॥ ४ ॥

२. ब्रीदावळीं करी आपुली जतन ॥ आलों मी शरण जनार्दना ॥ १ ॥ राखी माझी लाज पतित पतित ॥ तुझा मुद्रांकित[1] रंक एक ॥ २ ॥ काम क्रोध लोभ दंभ अहंकार ॥ हे देहीं अनिवार सोसवेना ॥ ३ ॥ आशा मनशा माया सखीया[2] सांगातिणी ॥ करिती गवसणी[3] सदा जीवा ॥ ४ ॥ चित्त वित्त आशा लागलीसे पाठीं ॥ इहीं जीवें साटीं केली मज ॥ ५ ॥ जनार्दना शरण अनन्य पैं एका ॥ काये वाचे देखा चरणीं विनटला ॥ ६ ॥

३. भक्ति प्रेमाविण ज्ञान नको देवा ॥ अभिमान नित्य नवा तयामाजी ॥ १ ॥ प्रेमसुख देई प्रेमसुख देई ॥ प्रेमेंविण नाहीं समाधान ॥ २॥ रांडवेनें जेविं शृंगारु[4] केला ॥ प्रेमेंविण झाला ज्ञानी तैसा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं प्रेम अति गोड ॥ अनुभवीं सुरवाड जाणतील ॥ ४ ॥

४. माझी वासनेची दृढ[5] जाळी ॥ आंत विषयाची गुळपोळी ॥ आह्मा धाडिसी बोधाचे पाळीं ॥ कशी गांठ केलीरे कान्होबा ॥ धृ० ॥ सोडी तूं आपुली खोडी ॥ कान्होबा सोडी तूं आपुली खोडी ॥ १॥ माझा सुस्वराचा वेणू ॥ त्याचा नाद नेला चुरुनू ॥ शब्दानुशब्द वाजे घुणुघुणू ॥ चारी वाटा राहिल्या खुंटुनी ॥ २ ॥ माझ्या अकरा गाई ॥ तुज पाठविल्या भाई ॥ त्याचे दुभतें केलें काई ॥ तुझी संगत पुरे भाई ॥ ३ ॥ माझी चित्तांत बैस चौघडीं ॥ नेली वनमाळी देह घोंगडी ॥ आह्मी सबाह्य नागवीं उघडीं ॥ तुझ्या संगतीची कोण गोडीरे ॥ ४ ॥ वेधीं वेधीले आमुचें मन ॥ नेलें जीवपण चोरुन ॥ एका शरण जनार्दन ॥ सुखें खेळूं समाधानरे ॥ ५ ॥

---

१ खुणेनें चिन्हित. २ मैत्रिणी. ३ शोध. ४ शृंगार. ५ बळकट.

५. अनाथाचा नाथ दीनाचा दयाळ ॥ ह्मणवोनी सांभाळ करी माझा ॥ १ ॥ तुज ऐसा देव नाहीं त्रिभुवनीं ॥ ह्मणवोनी चरणीं विनटलों ॥ २ ॥ बापा जनार्दना कृपा करी दान ॥ सांभाळी वचन आपुलें तें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनी भेटी देई देवा ॥ संतापायी भावा मिठी पडों ॥ ४ ॥

६. तुजविण आह्मां कोण आहे देवा ॥ धांव यादवरावा[2] मायबापा ॥१॥ पडिलोंसे डोहीं प्रपंच आवर्तीं[3] ॥ कोण करी शांति तुजविण ॥ २ ॥ जन्ममरणाचा पडिलासे फेरा ॥ सोडवी दातारा मायबापा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं धांवे लवलाही ॥ येवोनिया हृदयीं ठाव देई ॥ ४ ॥

७. कैचें आह्मां यातीकुळ ॥ कैचे आह्मी धर्मशीळ ॥ १ ॥ तुझे नामीं अनुसरलों ॥ तीही लोकीं सरते झालों ॥२॥ कैंची क्रिया कैंचें कर्म ॥ कैंचा वर्णाश्रमधर्म ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं यातीकुळ ॥ अवघा व्यापक विठ्ठल ॥ ४ ॥

८. धांव नारायणा ॥ माझ्या दुःखाच्या निरसना ॥ १ ॥ संसारें मी कष्टलों ॥ तुजलागीं शरण आलों ॥ २ ॥ कोण सोडवील आतां ॥ तुजविण जी अनंता ॥ ३ ॥ तूंचि मायबाप ॥ निवारीसी सर्व ताप ॥ ४ ॥ एकाजनार्दन पाय ॥ धरूनियां चित्तीं राहे ॥ ५ ॥

९. आह्मी दीन तूं दीननाथ ॥ तीही लोकीं तुझी मात ॥ १ ॥ आह्मीं पतित तूं पावन ॥ ऐसें साजे नामाभिधान ॥ २ ॥ आह्मी अनाथ तूं कैवारी ॥ ऐसी तुझी आहे थोरी ॥ ३ ॥ आह्मी दीन तूं वत्सला ॥ ऐकिला तो ऐसा बोला ॥ ४ ॥ नको धरूं दुजें आतां ॥ कृपाळू तूं दीनानाथा ॥ ५ ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ऐसें चालत आलें दुरुनी ॥ ६ ॥

१०. देव तुष्टला मग देवे ॥ तुजवांचुनी कांहीं नेघे ॥ १ ॥ देवा इतुली कृपा करी ॥ जो मी तुझा घोट भरी ॥ २ ॥ आणिक कांहीं मागेन जरी ॥ तरी मज दंडावें हरी ॥ ३ ॥ वैकुंठ देईरे एक ॥ तो तंव फोडीव फटका ॥ ४ ॥ क्षीरसागर[6] शेष शयन ॥ इतुकें न दे चाळवण ॥ ५ ॥ सोहं पद विसावून ॥ देतां घेतां लाजीरवाणें ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं तुष्टला ॥ सकल सर्वांगीं घोटला ॥ ७ ॥

---

१ तयार झालों. २ यदुश्रेष्ठा. ३ भोंवऱ्यांत. ४ लवकर. ५ पक्षपाती. ६ क्षीरसमुद्र.

११. सर्वां भूतीं तुझें रूप ॥ हृदयीं सिद्धची स्वरूप ॥ १ ॥ इतुकें दइ अधोक्षजा ॥ नाहीं तरी घोट भरीन तुझा ॥ २ ॥ सकळांहुनी करी सान ॥ सकळिकीं समसमान ॥ ३ ॥ सदा द्यावा संतसंग ॥ अखंड कीर्तनीं अनुराग[1] ॥ ४ ॥ निःशेष दवडोनिया स्वार्थ ॥ अवघा करी परमार्थ ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं मागे ॥ नाहीं तरी घालीन अंगें ॥ ६ ॥

१२. द्रोणि अस्त्रा हातीं ॥ उत्तरा पीडितां सती ॥ गर्भीं राखिला परीक्षिती ॥ तैसा पावे श्रीपती ॥ १ ॥ वेगीं ये कां श्रीहरी ॥ धांव पाव मुरारी ॥ चक्र घेउनीया करीं ॥ भवभय निवारी ॥२ ॥ इंद्र वरुषे[2] शिळाधारीं ॥ गोकुळ पीडितां भारी ॥ राखिलें गोवर्धनधारी ॥ तैसा पावे झडकरी ॥ ३ ॥ दुर्वास द्वादशी ॥ छळूं आला अंबऋषी ॥ चक्रें पळवोनी त्यासी ॥ दहा गर्भवास सोसिले ॥ ४ ॥ सभेंत वस्त्रहरण ॥ पतिव्रता मरण ॥ द्रौपदीलज्जा रक्षण ॥ अंबर[3] झाला श्रीकृष्ण ॥ ५ ॥ पांडव लाक्ष्याजोहरीं ॥ धडाग्नि पोळतां भारी ॥ साहीजणी चिंतितां हरी ॥ काढिलें विवर द्वारीं ॥ ६ ॥ देखोनी गुरुगोत ॥ रणांगणीं भ्याला पार्थ ॥ त्यासी सांगुनीं गीतार्थ ॥ संग्रामीं केला तुवां मुक्त ॥ ७ ॥ एकाजनार्दनीं दत्त ॥ साह्य झाला सतत ॥ मोहो भवभय जेथ ॥ तेथें केला नित्य मुक्त ॥ ८ ॥

१३. गांजितां प्रल्हादू ॥ तुझा घेतला छंदू ॥ त्याचा निरसिला बाधू ॥ तैसा पावे तूं संनिधू ॥ १ ॥ वेगीं येवो मुकुंदा ॥ धांवे पावे गोविंदा ॥ करीं घेऊनिया गदा ॥ छेदी सकाम बाधा ॥ २ ॥ दावाग्नि गोपाळ ॥ वेढिले सकळ ॥ ते त्वां गिळीयेलें ज्वाळें[4] ॥ तैसा पावे तत्काळ ॥ ३ ॥ गरुडा सांडोनी मागें ॥ उडी घातली श्रीरंगें ॥ ॥ गज उद्धरिला अंगें ॥ तैसा पावे लागवेगें ॥ ४ ॥ दुर्वास[5] भोजनीं ॥ आला रात्रीं मध्यानीं ॥ धर्म शापाची बाधणी ॥ निरसिली भेटी देऊनी ॥ ५॥ भवभय अद्भुत ॥ नामस्मरणें निरसें सत्य ॥ एकाजनार्दनीं प्रतित ॥ आह्मां नामस्मरण ॥ ६ ॥

१४. देखिला अवचिंत्ता[6] डोळा सुखाचा सागरू ॥ मनबुद्धि हारपली झाले एकाकारू ॥ नादिसे काया माया कृष्णीं लागला मोहरू ॥ १ ॥

---

१ प्रीति. २ दृष्टी करितो. ३ वस्त्र. ४ जाळ. ५ एका ऋषीचें नांव. ६ अवचित.

अद्वय आनंदारे अद्वया आनंदारे ॥ वेधियेल्या कामिनी अद्वया आनंदारे ॥ धृ० ॥ खुंटले येणें जाणें घर सासुर ॥ नाठवे आपपर[1] वेधियलें जी सुंदर ॥ आतें सबाह्य व्यापिलें कृष्ण परात्पर नागरवो ॥ २ ॥ सावजीं कळलें आतां लोधलें[2] निर्गुणा ॥ एकाजनार्दनीं कृपा केली परिपूर्णा ॥ गगनीं गिळियलें येणें उरी नुरेची आपणा ॥ ३ ॥

१५. एवढा पुरवा मनींचा छंद ॥ वाचे गोविंद आठवूं द्या ॥ १ ॥ मग मी तुमच्या न सोडी पाया ॥ करीन काया कुवंडी ॥ २ ॥ वारंवार क्षणक्षण ॥ संत चरणा वंदीन ॥ ३ ॥ दुजा नको कांहीं हेत ॥ एकाजनार्दनीं मागत ॥ ४ ॥

१६. माझें मन राहो तुझे पाई ॥ वास पंढरीचा देई ॥ १ ॥ जन्म देशी भलते परी ॥ वाचें राम विठ्ठल हरी ॥ २ ॥ जन्मासीं या भिणें ॥ हें तों आह्मां लाजिरवाणें ॥ ३ ॥ मोक्ष मुक्तीतें देवा ॥ नको गोऊं[3] तया ठाया ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनीं एका ॥ संत संग द्यावा निका ॥ ५ ॥

१७. आह्मीं मागतों फुकाचें ॥ तुह्मां देतां काय वेचें ॥ १ ॥ संत संग देई देवा ॥ दुजा नको कांहीं गोवा ॥ २ ॥ पंढरीसीं ठाव द्यावा ॥ हेंचि मागतसे देवा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं मागत ॥ एवढा पुरवा मनीचा हेत ॥ ४ ॥

१८. तुमचें देणें तुमचें देणें ॥ नको वैकुंठ हें पेणें ॥ १ ॥ नाना मतें मतांतर ॥ अंतर गोऊं तेथें ॥ २ ॥ पेणें ठेवा पंढरीसीं ॥ अहर्निशीं नाम गाऊं ॥ ३ ॥ भाळे भोळे येती संत ॥ बोलूं मात तयासी ॥ ४ ॥ चरण रज वंदीन साचें ॥ एकाजनार्दनीं ह्मणे त्याचें ॥ ५ ॥

१९. सत्वर पाववो मला ॥ भवानी आई रोडगा वाहिन तुला ॥ १ ॥ सासरा माझा गांवीं गेला ॥ तिकडेच खपवी त्याला ॥ २ ॥ सासू माझी जाच करती ॥ लवकर नीर्दाळी[4] तिला ॥ ३ ॥ जाऊ माझी फडफड बोलती ॥ बोडकी करग तिला ॥ ४ ॥ नणदेचें पोर किरकिर करितें ॥ खरूज होऊं दे त्याला ॥ ५ ॥ दादला मारून आहुति देईन ॥ मोकळी करगे मला ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं सगळेंचि जाऊं दे ॥ एकटीच राहूं दे मला ॥ ७ ॥

---

१ माझें व तुझें इत्यादि कल्पना नसणें. २ सांपडलें. ३ गुंतवूं. ४ नाश करी.

२०. ऐकेगा हृषिकेशी ॥ जाणोनी तूं विश्वासी ॥ निज गुह्य तुज-पाशीं ॥ ठेवणें दिधलें ॥ १ ॥ आह्मा चाळवोनी विषयासी ॥ थितें बुडवूं पाहासी ॥ क्रियानष्ट होसी ॥ तूंचि एक ॥ २ ॥ आमचें आह्मां देतां ॥ तुज कां नये चित्ता ॥ लाजसी तत्त्वतां ॥ भक्ति घेसी ॥३॥ नेतां पंचापाशीं ॥ भलें नव्हे हृषिकेशी ॥ मजसी समान होसी ॥ एकाजनार्दनीं ॥ ४ ॥

२१. देवा माझें मन तुझे चरणीं ॥ संसार व्यसनीं पडों नेदी ॥ १ ॥ नामस्मरण घडो संतसमागम ॥ वाउगाची श्रम नको देवा ॥ २ ॥ पायीं तीर्थयात्रा मुखीं रामनाम ॥ हाचि माझा नेम सिद्धि नेई ॥ ३ ॥ आणिक मागणें नाहीं नाहीं देवा ॥ एकाजनार्दनीं सेवा दृढ देई ॥ ४ ॥

२२. तुमच्या सेवेचा महिमा ॥ मज नकळे पुरुषोत्तमा ॥ १ ॥ पूजा करणें रीतीं ॥ नेणों जपमाळ हातीं ॥ २ ॥ स्नानसंध्या नकळे कांहीं ॥ मन असो तुझे पायीं ॥ ३ ॥ तुह्मा मागणें इतुकें ॥ एकाजनार्दनीं द्यावें कौतुकें ॥ ४ ॥

२३. मागणें हेंचि माझें देवा ॥ दुर्जनपण दुरी ठेवा ॥ १ ॥ मी तूं ऐसी नको उरी ॥ जनार्दना कृपा करी ॥ २ ॥ रंक मी एक दीन ॥ माझें करावें स्मरण ॥३॥ नीच सेवा मज द्यावी ॥ एकाजनार्दनीं आस पुरवावी ॥४॥

२४. पायीं जडलें माझें मन ॥ चित्त झालें समाधान ॥ १ ॥ तुमच्या नामाचा महिमा ॥ आजी पावन केलें आह्मा ॥ २ ॥ करुणा केली तुह्मीं ॥ लावियेलें आपुले नामीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं पूर्ण कृपा ॥ तेणें मार्ग झाला सोपा ॥ ४ ॥

२५. संसार कूपीं हरि पडियलों श्रीहरी लाहुनी पैं शरीर ॥ एक पिसें लागे कांहीं एक न करवे पंचभुतिक विकार ॥ सुष्ट दुष्ट कर्में करितां हें शिणलें मळ मुत्र दोष जर्जर ॥ ऐसिया जीवातें उद्धरसी ह्मणोनी ब्रीद साजे रघुवीर ॥ १ ॥ यालागीं रामचंद्रा रामचंद्रा ॥ हृदयीं धरली नाम-मुद्रा ॥ धृ० ॥ आशा तृष्णा दोन्ही स्नेहाळ नागिणी काम क्रोध हे विखार ॥ त्यांचिया संगतीं विषय तृद्धि झाली लहरी दुःख दरिद्र ॥ इंग-

१ गुप्त. २ कर्माचा त्याग करणारा. ३ नियम. ४ चांगली. ५ बेजार.

ळाचे शेजे अंथुरितां वरी तिंडाकिया आरुवार ॥ ऐसा हा संसार जाणोनी दुस्तर ठाकियेलें तुझें द्वार ॥ २ ॥ कौळीकें रूप कपटीं धरियेलें तें त्वां साचार केलें ॥ साभिमान्य देव गुरु चक्रवर्ती त्रिभुवनीं यश थोरलें ॥ पांखीरुवाचिया लोभा कारणें गणिकेसी कैवल्य दिधलें ॥ दंभ प्रपंच वोळंगतां जीव तया तूं सायुज्य देसी आपुलें ॥ ३ ॥ श्रीवत्स ब्राह्मणें हालासी पापरा आतां तूं तें पद मिरवसी दातारा ॥ चरण स्पर्शे त्वां अहिल्या उद्धरली विस्मयो थोर सुरनरा ॥ जे गति देवकिये तैसीच पूतने विश्राम एक वोवरा ॥ तुझें मुद्रांकित न भीये कळिकाळा तूं स्वामी सारंगधरा ॥ ४ ॥ वनीं सिंहाचें भय दाखविलें अर्जा ते बैसविली गजस्कंधी ॥ परमपुरुषा तुझें नाम उच्चारितां वोळंगताती ऋद्धिसिद्धी ॥ उपमन्या आरतें क्षीरसिंधु दिधला एवढी प्रसन्न बुद्धी ॥ न गणितां रावणु श णागतु केला लंका निरोपिली आधीं ॥ ५ ॥ नर सुर किन्नर पन्नग यक्ष त्रासियलें संसारें ॥ जाणोनी शुकदेव गर्भी स्थिरावला भयभीत बोले उत्तरें ॥ जननीयेच्या कष्टा निष्कृती व्हावया उपदेश केला दातारें ॥ जीवन्मुक्त शुकमुनी जनावरिष्ठ जपतांची ध्यानीं दोन अक्षरें ॥ ६ ॥ ऐसा सहस्र मुखें वर्णितां नातुडसी गा देवा धांडोळितां सिद्ध पंथ ॥ जगद्बंधु दीनानाथ समुद्धरण द्रौपदीचा वेळाईत ॥ सुदामीयाच्या दो मुष्टी पोह्याकारणें स्नेहें पसरीसी हात ॥ एका जनार्दनीं जवळी बोलाउनी उच्छिष्ट प्रसाद देत ॥ ७ ॥

२६. पुरवा माझी एवढी आस ॥ करा निजदास संताचा ॥ १ ॥ इच्छा पुरवा मनींचा हेतू ॥ सभाग्य संत दाखवा ॥ २ ॥ आणिक मागणें तें नाहीं ॥ दुजा देहीं आठव नको ॥ ३ ॥ घालीन लोळणी ॥ संत चरणा निशिदिनीं ॥ ४ ॥ परलोकींचें तारूं ॥ एका निर्धारु जनार्दनीं ॥ ५ ॥

२७. संसारीं परजनीं बुडती महा डोहीं ॥ सोडविण्या येईं गुरुराया ॥ १ ॥ गुरुराया धांवे लवडसवडीं ॥ जाती एक घडी युगा ऐशी ॥ २ ॥ माझी चित्तवृत्ति अज्ञान हे गाय ॥ एका जनार्दनीं पाय दावी डोळा ॥ ३ ॥

---

१ स्वर्ग, मृत्यु व पाताळीं. २ कीर्ती. ३ वेश्येसी. ४ शेळी. ५ आईच्या.

२८. पंचाननें मज घेतिलें वेढून ॥ नेताती काढून प्राण माझे ॥ १ ॥ गजेंद्रा कारणें त्वां घातली उडी ॥ तैसा लवडसवडीं धांवे देवा ॥ २ ॥ तुजवांचून मज नाहीं आधार ॥ एका जनार्दनीं पार उतरी देवा ॥ ३ ॥

२९. देहतापें तापलों भारी ॥ संताघरीं मागतसें ॥ १ ॥ मज द्या कांहीं जीवन ॥ जेणें जीवाचें समाधान ॥ २ ॥ एका जनार्दना सवें ॥ सुख सागराची घातली पोहे ॥ ३ ॥

३०. दासा दुःख झालें फार ॥ वेगीं करा प्रतिकार[1] ॥ १ ॥ सुख मानिलें संसारी ॥ दासा दुःख झालें भारी ॥ २ ॥ सोडुनिया मी स्वधर्म ॥ आचरलों नीच कर्म ॥ ३ ॥ सेवा केली नीचयाती ॥ द्रव्य लाभ घाताघातीं ॥ ४ ॥ अन्नग्रास न जाय मुखीं ॥ पश्चात्ताप झाला शेखी ॥ ५ ॥ पुण्यस्थान मी पावलों ॥ गुरुचरणीं विश्रामलों ॥ ६ ॥ स्वामी विनंति अवधारा[2] ॥ दीनबंधो करुणा करा ॥ ७ ॥ कर जोडुनीया शीरें[3] ॥ ठेवलें पायावर ॥ ८ ॥ जन्मनाम जनार्दन ॥ मुखीं गुरु अभिधान[4] ॥ ९ ॥

३१. गुंतलों प्रपंचीं सोडवीगा देवा ॥ देई तुझी सेवा जीवेंभावें ॥ १ ॥ नलगे धन मान पुत्र दारा वित्त ॥ सदां पायीं चित्त जडोनी राहो ॥ २ ॥ वैष्णवांचा दास कामारी निःशेष ॥ हेंचि पुरवी आस दुजें नको ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं करीत विनंती ॥ मागणें श्रीपाति हेंचि द्यावें ॥ ४ ॥

३२. मागणें तें आह्मीं मागूं देवा ॥ देई हेवा कीर्तनीं ॥ १ ॥ दुजा हेत नाहीं मनीं ॥ कीर्तना वांचुनी तुमचिया ॥२॥ प्रेमें हरिदास नाचत ॥ कीर्तन होत गजरीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कीर्तन ॥ पावन होती चराचर जाण ॥४॥

३३. उपमन्यु प्रल्हाद तारिले आळीके ॥ मी तुझें लाडकें सानपणें ॥ १ ॥ नेणतीयासी धांवसी तूं त्वरा ॥ शाहणे बेरझारा मरताती ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं शरण एकपणीं ॥ नेणतां जाणतां चरणीं तुझें देवा ॥ ३ ॥

३४. करावें पूजन मुखीं नामस्मरण ॥ अनुदिनीं ध्यान संत सेवा ॥ १ ॥ आणिक नलगे यातायाती कांहीं ॥ वाचे विठाबाई वदे कांरे ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं संताचे सांगात ॥ त्याचें वचनें मात कळों येत ॥ ३ ॥

---

१ दूरीकरण. २ मान्य करा. ३ मस्तक. ४ नांव. ५ नामत्रोष.

३५. वैरपांग सोंग नको माळामुदी ॥ ठाव संतपदीं देई देवा ॥ १ ॥ प्रेम भाव देई प्रेम भाव देई ॥ मागणें दुजें नाहीं आणिक तें ॥ २ ॥ नाममुखीं सदा संताचा सांगत ॥ प्रेम हृदयांत विठोबाचें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं माझा हा निर्धार ॥ जन्माची वेरझार तोडी देवा ॥ ४ ॥

३६. धांवे धांवे श्रीहरी ॥ निवारी संसार बोहरी ॥ १ ॥ आडलियाचा विसावा ॥ धांवे पावे तूं केशवा ॥ २ ॥ तूं दीन दयाळ हरी ॥ आपुले आह्मा जतन करी ॥ ३ ॥ अंकित भक्ताचा ॥ ऐसी बोले वेदवाचा ॥ ४ ॥ एकाएकीं जनार्दनीं ॥ आठ सहस्र बोले वाणी ॥ ५ ॥

३७. तुझिया कृपेचें पोसणें मी दीन ॥ करी तूं जतन जनार्दना ॥ १ ॥ अंकित मी दास काया मनें वाचा ॥ हेलावा कृपेचा करी देवा ॥ २ ॥ कदां नुपेक्षिसी आलिया शरण ॥ हें मागोनी महिमानें चालत आलें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कृपेचा वोरस ॥ करी जगदीश मजवरी ॥ ४ ॥

३८. निकट असतांची देव ॥ नेणती ते अहंभाव ॥ १ ॥ ऐसे व्यापलें मुढपणें ॥ विसरले जनार्दन ॥ २ ॥ साव जैसा सर्व युक्ती ॥ तयातें मुमुक्षुवदती ॥ ३ ॥ ऐसा ज्ञानियाचा भाव ॥ तया देवपण दिसे वाव ॥ ४ ॥ ज्ञान विज्ञान नको देवा ॥ मज चरणा जवळीं ठेवा ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं वाणी ॥ दुजी नको अंतःकरणीं ॥ ६ ॥

३९. मज तो आणिक नाहीं चाड ॥ एवढी जोड पायांची ॥ १ ॥ वास द्यावा पंढरीचा ॥ सदां संताचा समागम ॥ २ ॥ कीर्तनीं नाचेन महाद्वारीं ॥ गरुडपारीं कान धरुनी ॥ ३ ॥ ऐसें लडिवाळ तान्हें ॥ एकाजनार्दनाचें पोसणें ॥ ४ ॥

४०. माझें देई मजलागुन ॥ ह्मणोनी दृढ धरिले चरण ॥ १ ॥ भक्तीचें ऋण देवा ॥ देई माझें मज केशवा ॥ २ ॥ माझें देतां जड काई ॥ अभिलाष धरीन पाई ॥ ३ ॥ एका अभिलाषें फावला ॥ एकाजनार्दनीं उभा केला ॥ ४ ॥

४१. कृपाळू माधव तूं मुरारी ॥ अच्युता अनंता श्रीहरी ॥ १ ॥ तुह्मीं तारिलें अहिल्येसी ॥ उद्धरिलें अजामेळासी ॥ २ ॥ महा दोषांची दोष

१ वरकरणी. २ अंतःकरणांत. ३ कधीं. ४ माहात्म्य. ५ मुक्त होण्याची इच्छा करणारे.

श्रेणी ॥ ती तारिली कुंटणी ॥ ३ ॥ रामनाम जपे अनुदिनीं शरण एकाजनार्दनीं ॥ ४ ॥

४२. आमुच्या निज सुखधामा ॥ तुझे चरण पुरुषोत्तमा ॥ १ ॥ आह्मावरी कृपा करा ॥ उद्धरा दातारा दीनासी ॥ २ ॥ देऊनिया नामकीर्ती ॥ वसवा मूर्ति हृदयीं ॥ ३ ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ठाव मागतसे चरणीं ॥४॥

४३. मज तों अधिकार नाहीं ॥ शरण आलों तुझे पायीं ॥ १ ॥ तुह्मी पशुगजातें उद्धरिलें ॥ गणिके कुंटणीसी तारिलें ॥ २ ॥ ऐसी शरणांगता माउली ॥ एकाजनार्दनाची साउली ॥ ३ ॥

४४. जय रामा रामा रामा सच्चिदानंदा रामा ॥ भवसिंधु तारका ऐके मेघश्यामा ॥ अनंत कोटीधीशा अनुपम्य महिमा ॥ अहं सोहं दोन्हीं नासी हेंचि मागतसे तुह्मां ॥ १ ॥ तुज सगुण[1] जरी ध्याऊं तरी परमीत होसी ॥ तुज निर्गुण जरी ध्याऊं तरी लक्षा न रीघसी ॥ वेदपुरुषा शरण रिघों जरी श्रुति अभ्यासि ॥ तरी तूं नभाचाही साक्षी शब्दें केवी आतुडसी ॥ धृ० ॥ जरी कर्मची आचरूं मनीं धरुनी दृढ भाव ॥ विधिनिषेध तयांचे माथां वाजे घाव ॥ अष्टांग योग साधन जरी वायूसी झुंज घेऊं ॥ तेथें बहुसाल[2] अंतराय[3] तयाचा येतो भेवूं ॥ २ ॥ घेउनीयां जपमाळा आमुपा गणूं पाहे ॥ तेथें पापीण हे निद्रा घाला घालोनीया जाये ॥एकाजनार्दनीं साध्य साधकां न करीसी ॥ सांडी मांडीं नलगे कांहीं अवघा राम होसी ॥ ३ ॥

४५. मागणें तें एक आह्मां प्रती द्यावें ॥ निरंतर यावें जागरणा ॥ १ ॥ या हरिदासांचा संग बरवा ॥ आनंदें राघवा गाऊं गीतीं ॥ २ ॥ जो न लाभे तीर्थदानीं ॥ तो हरिकीर्तनीं तिष्ठतसे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनाचा ह्मणे ॥ कृपा करणें जागरणा ॥ ४ ॥

४६. स्वामि तोषला ह्मणे माग वेगें ॥ देवा तुजवांचुनी आन नेघे ॥ १ ॥ देवा इतुकी कृपा करी ॥ मी तुमचा घोट भरी ॥ २ ॥ आणीक कांहीं मागें जरी ॥ तरी दवडुनी घाला दुरी ॥ ३ ॥ वैकुंठ घे घेरे नेटका ॥

---

१ सत्व, रज, तम व यां गुणानीं प्रत्यक्ष असणारा. २ पुष्कळ काळपर्यंत. ३ विघ्न.

तो तंव फोडीत कुटका ॥ ४ ॥ क्षीरसागर शेषशयन ॥ कां चाळवी इतुकें देऊन ॥ ५ ॥ सोहं पदींचे विसवणें ॥ देतां घेतां लाजिरवाणें ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं तुष्टला ॥ सगळा सर्वांगीं घोटला ॥ ७ ॥

४७. कधीं भेटेल रघुपति मजला सांगबा मारुती ॥ धृ० ॥ मी अपराधी शब्द शरानें दुःखीत उनूमीळापती ॥ कीं मला सांगबा० ॥ १ ॥ साधु छळलें माझें मज फळलें ॥ वनीं राक्षससंगती ॥ २ ॥ दीन जनार्दन आश्रय तुझा ॥ सज्जन जन जाणती ॥ ३ ॥

४८. तुजकन्हें कछु मांगणा बडा गुन्हा[1] मेरा ॥ सब गुन्हों बकसकरणा तेरा नाम है सारा ॥ १ ॥ अछा जो कोई तुझे न मांगे सोही प्यारा[2] तुझकूं ॥ कछुं न मांगुं तेरी जीकिर जीवाचे मुजकूं ॥ धृ० ॥ मेरे धणीका दिदार जिणें देखा भाई ॥ उसका देखणा देखतें नजर गवाई ॥ २ ॥ वोही देखणा देखते बली हर समई ॥ + + + + ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनके रासकी रहय बंदा ॥ उसकी बंदगी करते बहाक्रिया धंदा ॥ ४ ॥

४९ सुटला ह्मणे तो बांधला होता ॥ मुक्त ह्मणे त्याचे आंगीं बद्धता ॥ १ ॥ बद्धता नाहीं मुक्तता काईं ॥ भ्रांति दोहीं ठाईं झळंबतसे ॥ धृ० ॥ स्वप्नीचेनी सुखें सुखावो बैसे ॥ स्वप्नीं जागा झाला स्वप्नीची दिसे ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं एकपणा तुटी ॥ बद्ध मोक्ष तेथें वार्ताही तुटी ॥ ३ ॥

५०. अगा तुझी लीला[3] आकळ कैसेनि कळे ॥ ब्रह्मा मुंगी धरूनि तुझें स्वरूप सांवळें ॥ १ ॥ तुज कैसें भजावें आपणा कांई देखावें ॥ तुज माजी राहोनी तुज कैसे सेवावें ॥ धृ० ॥ अगा तूं देवो आह्मां ह्मणसी मानवी ॥ हेम अळंकारीं[4] वेगळें पाहावें केवीं ॥ २ ॥ एकाजनार्दन सबाह्य अंतरनादें ॥ मी तूंपणें लटिकीं स्वप्नें जेवीं जागृती बोधें ॥ ३ ॥

५१. देवा विती एवढें पोट ॥ जगीं याचाची बोभाट ॥ भरितां न भरे दुर्घट ॥ जना कष्ट याचेनी ॥ १ ॥ पाठी लागलेंसें पोट ॥ सैरा धांवतें सुनाट ॥ स्थिति विसरलों वाट ॥ मार्ग दावी विठ्ठला ॥ धृ० ॥ या पोटाची चिंता आधीं ॥ देवधर्म पडिला सांधी ॥ पोटें पालटिली बुद्धी ॥ कौंचि

---

१ अपराध. २ आवडता. ३ खेळ. ४ दागिन्यांत. ५ कोपऱ्यांत.

शुद्धि तरावया ॥ २ ॥ कर्मे करूनि षोडशी ॥ देहो जाळिला चिंतेसी ॥ ऐसें निष्कर्म संन्यासी ॥ ते पुडीसी मागती ॥ ३ ॥ पोटा भेणें पळाले ॥ वना नागवें पैं गेले ॥ तेही झाडा झोबिन्नले ॥ फळें फुलें खावया ॥ ४ ॥ पोटाचे काय सांगे ॥ महेंद्र माणुसातें मागे ॥ कोणी भज तूं कां यज्ञांगे ॥ वेदू सांगे विप्रासी ॥ ५ ॥ पोटें पीडियेला काळू ॥ खाय पशु पक्षी चांडाळू ॥ इतुकें खावोनि भुकाळू ॥ प्रळय काळू पाहातसे ॥ ६ ॥ पोटें केलें उफराटें ॥ पोटासाठीं देव भेटे ॥ बैसणें सांडोनि वैकुंठे ॥ भजनी तिष्ठे तृप्तीसी ॥ ७ ॥ पोट देवाचे न धाये ॥ आपण सृजी[1] आपण खाये ॥ खातां न धरी ममता भये ॥ अवघे खाये निपटुनी ॥ ८ ॥ विठ्ठली भानुदास भावें ॥ पोट भरा येणें देवें ॥ एकाजनार्दनाच्या नांवें ॥ क्षुधा जाय कल्पांत ॥ ९ ॥

५२. लंकाबंदी पडले देव ॥ सुटका चिंतिताती सर्व ॥ १ ॥ रामा रामा रामा दशकंठनिकंदन[2] रामा ॥ भवबंधविमोचना तारी कृपा करी हो मेघश्यामा ॥ धृ० ॥ वेगीं बांधोनी सत्याचा सेतू[3] ॥ करी अधर्मा रावणाचा घातू ॥ २ ॥ थोर पसारत वासना भुजा ॥ तुज वांचुनी छेदिता नाहीं दुजा ॥ ३ ॥ अहं गर्वित रावणू ॥ छेदी सोडुनी कृपेचा बाणू ॥ ४ ॥ त्रिगुण लंका हे जाळुनी ॥ सीता प्रकृति सोडवी निजपत्नी[4] ॥ ५ ॥ अखंड लाउनी अनुसंधान ॥ तोडी देहबुद्धिबंधन ॥ ६ ॥ अनन्य शरण जनार्दना एका ॥ त्यासी राज्य करुनी दिधलें देखा ॥ ७ ॥

५३. तूंचि त्राता तूं विता ॥ तूं जननी तूं पिता ॥ जग तूं जगदीश तूं ॥ तूंचि माया मोहनी तूं ॥ १ ॥ जीव तूं जीवन तूं ॥ शिव तूं निजस्वामिया ॥ चित्त तूं चैतन्य तूं हे तूं ॥ चिदात्मया ॥२॥ विषय तूं निर्विषय ॥ विषयीं विषय विषयीं तूंचि तूं ॥ बद्ध तूं मुक्त तूं ॥ बद्ध मुक्तातीत तूं ॥३॥ देही तूं विदेही तूं ॥ जें जें पाहे तें तेंहीं तूं ॥ जन तूं वन तूं ॥ एकाजनार्दनीं तूं ४

५४. श्याम सनेही राग बिराग ॥ शरन में तुमकों बारन बार ॥ १ ॥ येतो क्षणक्षण व्यर्थ न जाय ॥ तेरे गुणानुवाद नित्य मै ध्याय ॥ २ ॥ तेरे सिफत तुमतें गाय ॥ निरापेक्ष मेरे खाय अनुहन दमामें लाय॥ ३ ॥

---

१ उत्पन्न करी. २ रावणाचा नाश करणाऱ्या. ३ पूल. ४ आपली बायको.

दोन्ही नयन मिलाय ॥ बैराग[1]बिन नही पाय ॥ ४ ॥ चैतन्य तेज संत अखिया ॥ सच्चिद सुख तेरो[2] मुखया ॥ ५ ॥ कुंडल मकराकार नित्य निर्विकार ॥ श्रवणे श्रवण निज सुखसार ॥ ६ ॥ निरापेक्ष नासीक शोभन ॥ प्राणे प्राण समाधान ॥ ७ ॥ अभाळ भाळ अती विशाळ[3] ॥ बोध सुगंध शोभे चंदन और माळ ॥ ८ ॥ अजानु बाहु मुरली बजावे सार ॥ देह गेह गोपी बिसऱ्या तो नयनो नयन न मार ॥ ९ ॥ पीत पितांबर बिजली विसरी ते अस्तमान ॥ चरणीं वांकी अंदु तोडरू गर्जे होय दुशमन हयरान ॥ १० ॥ आनंद मुरती सुरते जीवडा बली बली हार ॥ तेरो बिरह बिरहा-तुरही बिसऱ्या हमे संसार ॥ ११ ॥ एका जनार्दन नित्य आशक नाम पढे आर दास ॥ जीवना मरना माफ किया तो राखिया पायेनपास ॥ १२ ॥

५५. तें मन निष्ठुर कां केलें ॥ जें पूर्ण दयेनें भरलें ॥ धृ० ॥ गजेंद्राचे हाके सरसें ॥ धांऊनिया आलें ॥ तें मन० ॥ १ ॥ प्रल्हादाच्या भावार्थासी ॥ स्तंभीं गुरगुरलें ॥ तें मन० ॥ २ ॥ पांचाळीच्या[4] करुणा वचनें ॥ कळवळुनी आलें ॥ तें मन० ॥ ३ ॥ एकाजनार्दन पूर्ण कृपेनें ॥ निशिदिनीं पदीं रमलें ॥ तें मन० ॥ ४ ॥

विरहणी.

---

१. कोण्या विंयोगें गुंतला कवणे हातीं ॥ परा पश्यंती मध्यमा जया ध्यातीं ॥ श्रुतिशास्त्र जया भांडती ॥ तो कां हो रुसला श्रीपती ॥ १ ॥ येई येई कान्हा देई आलिंगन ॥ भेटी देउनी पुरवी मनाचे मनोरथ ॥ विरह विरहा करी समाधान ॥ दावी तूं आपुले चरण ॥ २ ॥ येथें अपराध आमुचा नाहीं ॥ खेळ सर्व तुझा पाहीं ॥ एकाजनार्दनीं नवल काई ॥ एकदां येउनी भेटी देई ॥ ३ ॥

२. विरहिणी विरहा विरहित बोले ॥ कां वो पूर्व कर्म आड ठेले ॥ वाचें न येती नाम सांवळें ॥ तया विरहा मन माझें वेधलें ॥ १ ॥ ऐशा

---

१ बैराग्यांवांचून. २ तुझ्या. ३ मोठें. ४ द्रौपदीच्या. ५ तुटातुटीनें.

परी बोलती गोपी बाळा ॥ कोठें गेला नेणों सांवळा ॥ पहातां पहातां ठकविलें गोपाळां ॥ ऐसा याचा विरह लागला ॥ २ ॥ नेणों कांहीं कर्म आड ठेलें ॥ वियोग वियोगाचें वर्म ऐसें जालें ॥ एकाजनार्दनीं कौतुक बोले ॥ ऐशा दुःखा विरहिणी बोले ॥ ३ ॥

३. बोला बोल विरहिणी बोले ॥ गगनीं चांदणें शुद्ध[1] शोभलें ॥ त्यामाजीं घन[2]सांवळा खेळे ॥ कर्म दशें वियोग झाला बळें ॥ १ ॥ दावागे दावागे कृष्णवदन ॥ विरहाचें दुःख दारुणें[3] ॥ कोण्या कर्में जालें खंडन ॥ कांहो यदुनंदन न बोले ॥ २॥ विरहतापें तापलें भारी॥ कोण आतां दुजा निवारीं ॥ श्रीगुरु भेटला झडकरी ॥ एकाजनार्दनी दाविला श्रीहरी॥ ३॥

४. कसा मला टाकुनी गेला राम ॥ धृ० ॥ रामाविण जीव व्याकुळ होतो॥ सुचत नाहीं काम ॥ १ ॥ रामाविण मज चैन पडेना॥ नाहीं जिवासी आराम[4] ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं पाहुनी डोळा ॥ स्वरूप तुझें घनःश्याम ॥३॥

५. आशा मनिषाचा विरह लागला ॥ तेणें सांवळा दुरी ठेला ॥ जवळीं असोनी बोलती अबला ॥ कवणे गुणें कान्हु रुसला ॥ १ ॥ धांवे धांवे कान्हाई नंदनंदना ॥ पुरवी तूं. आमुची वासना ॥ आणिक नको दुजी कल्पना ॥ विरह निवारी देई दर्शना ॥ २ ॥ छंदें छंदें विरहिणी बोले ॥ कां वो बोलण्या अबोलणें झालें ॥ एकाजनार्दनीं ऐसें केलें ॥ नंदनंदना चित्त गुंतलें ॥ ३ ॥

६. जन्म जन्मांतरी विरहिणी ॥ होती दुश्चित अंतःकरणीं ॥ दुःख सोशिलें होतें मागील जन्मीं ॥ ये खेपें निरसलें स्थूळ कारणीं ॥ १ ॥ येउनी भेटो देहीं देहातीत[5] ॥ तयाचा विरह मज लागीं होत ॥ मना समूळ मन पहात ॥ तो भेटला गोपिनाथ ॥ २ ॥ दुःख फिटलें सुख झालें थोर ॥ हर्षे आनंदें आनंद तुषार ॥ एकाजनार्दनीं भेटला परात्पर ॥ तेणें संसार विरह गेला निर्धार ॥ ३ ॥

७. मागें विरह बहुताशीं झाला ॥ संसार श्रम वांया केला ॥ क्षणभरी विश्रांति नाहीं मला ॥ तो सद्गुरु जीव भेटला ॥ १ ॥ आतां विर-

---

१ स्वच्छ. २ मेघाप्रमाणें किंचित् काळा. ३ भयंकर. ४ समाधान. ५ देहाच्या पलीकडे.

हाची सरली गोठी ॥ डोळेभरी पाहिला जगजेठी ॥ जाउनी चरणीं घालावी मिठी ॥ विरह गेला समूळ[1] दृष्टी ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं पहातां आनंदलें ॥ जन्म जन्मांतरींचें दुःख फिटलें ॥ विरहाविरहें हर खुंटलें ॥ काया वाचा मनें वेधलें वो ॥ ३ ॥

८. नको नको दूर देशीं ॥ आह्मां ठेवी चरणापाशीं ॥ मग या विरहा कोण पुसी ॥ ऐसी इच्छा देई आह्मांसी ॥ १ ॥ संसारविरह छंद ॥ तेणें तूं अंतरसी गोविंद ॥ द्वैताचा नको देऊं बाध ॥ हृदयीं प्रगटोनी दावी बोध ॥ २ ॥ विरह हरी सत्वर[2] देवराया ॥ परे परता प्रगटोनी दावी पाया ॥ दुजें मागणें आणिक नाहीं काह्या ॥ एका जनार्दनीं शरण तुझिया पाया ॥ ३ ॥

९. समचरणीं मन माझें वेधलें ॥ तें वेगळें होता विरह बोलें ॥ हर्षामर्षा चित्त उन्मन ठेलें ॥ ह्मणोनी विरहिणी विरह बोले ॥ १ ॥ सावळिया कान्हया नको जाऊं दुरीं ॥ राहे परे परता परतोनी हरी ॥ पश्यंती मध्यमा मारुनी वैखरी ॥ चारी वाचा तटस्था झाल्या हरी ॥ २ ॥ तुझ्या वियोगाचा न व्हावा संग ॥ अखंड नामीं असो अनुसंधान ॥ शरण एकाजनार्दन ॥ काया वाचा मनें जाणोन ॥ ३ ॥

१०. काम क्रोध वैरी हे खेळ ॥ लोभ अहंकार आशा बरळ ॥ कर्म बळीवंत लागलें सबळ ॥ तेणें वेधिलें आमुतें निखळ ॥ १ ॥ नको नको वियोग हरी ॥ येई येई तूं झडकरी ॥ आह्मां भेटे नको धरूं दुरी ॥ वियोग झाला तो आंवरी ॥ २ ॥ तुझिया भेटीचें आर्त मनीं ॥ कारणें विरह बोलणें वाणीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ वियोग गेला पहातां समचरणीं ॥ ३ ॥

११. वेधला जीव माझा भेटवा श्रीरंग ॥ सर्व सांडियेला मोह. ममता संग ॥ जिवीं जिवलग झाला अनंग ॥ भेटवा भेटवा मज श्रीरंग ॥ १ ॥ ऐशी विरहिणी बोले बोली ॥ कांरे हरि तूं सांडी केली ॥ धृ० ॥ समभाग तुज पाहवया ॥ मन आमुचें गुंतलें देवराया ॥ तूं तंव मध्यें

१ मूळासह. २ लवकर. ३ स्थीर. ४ दुष्ट. ५ इच्छा.

चालिसी माया ॥ नको आतां विरह पाया ॥ २ ॥ आमुचा विरह कोण निवारी ॥ विरहिणी बोले ऐशिया परी ॥ एकाजनार्दनीं विनवी श्रीहरी ॥ जन्ममरणाचा विरह निवारी ॥ ३ ॥

१२. विषय विरह गुंतेल संसारीं ॥ तया जन्म जन्मांतरीं फेरी ॥ कोणी न सोडवी निधारीं ॥ या लागीं न गुंता संसारीं ॥ १ ॥ मज सोडवा तुह्मी संतजन ॥ या विषय विरहा पासोन ॥ धृ० ॥ क्षणिक विषय संसार ॥ भरला दिसे भव सागर ॥ यांतुनी उतरी पैल पार ॥ संत संग मिळालिया माहेर ॥ २ ॥ यांसी शरण गेलिया वांचुनीं ॥ संत संग न जोडे त्रिभुवनीं ॥ शरण एकाभावें जनार्दनीं ॥ विरह गेला समूळ निरसोनीं ॥ ३ ॥

१३. बहुत जन्में विरहें पीडली ॥ नेणों कैशी स्थिर राहिली ॥ मन आशा गोविंदी वेधली ॥ तो मध्यमा वैखरीये गुंतली वो ॥ १ ॥ चारी वाचा परतां सांवळा ॥ विरहिणीसी छंद त्याचा लागला ॥ चौ परता कोठें गुंतला ॥ तें नेणों आह्मीं अबला वो ॥ २ ॥ विरह जाईल कैशापरी ॥ पूर्वपुण्य सुकृतें[1] पदरीं ॥ एका जनार्दनीं भेटल हरी ॥ तें विरह नोहे निर्धारीं वो ॥ ३ ॥

१४. ऐशी निर्धारें विरहिणी करी ॥ परे परता देखेन श्रीहरी ॥ मन पवन साधन न करी ॥ संत संग घडलिया धन्य संसारीं ॥ १ ॥ धन्य धन्य संतमहिमा[2] ॥ विरह गेला पावलें सुखधामा[3] ॥ धृ० ॥ नाम विरहित विरह तो कोण ॥ विषयविरह थुंकीन मी जाण ॥ नामावांचुनीं तेणें साधन ॥ तो विरह न व्हावा पूर्ण ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं सत्य वचन ॥ विरहा विरह गेला मुळीहून ॥ नाम जपतां स्थिर जालें मन ॥ विरह गेला त्यागुन ॥ ३ ॥

१५. येई वो श्रीरंगा कान्हाबाई ॥ विरहाचें दुःख दाटलें हृदयीं ॥ कोण सोडवील यांतून पाही ॥ दैवयोगें सांपडला सगुण देहीं ॥ १ ॥ सगुण निर्गुण याचा वेध ॥ वेधें वेधलें मन झालें सद्गद[4] ॥ वाचा कुंठित हरपला बोध ॥ नेणें आणिक परमानंद ॥ २ ॥ अस्थिरीं स्थिर मति झाली ॥

---

१ चांगल्या मार्गानें केलेलें. २ संतांचें माहात्म्य. ३ सुखाच्या घरा. ४ अति प्रेमयुक्त.

वृत्ति विरक्ति हारपली ॥ समाधि उन्मनी स्थिरावली ॥ ऐशी विरहाची मति ठेली वो ॥ ३ ॥ संगविवर्जित मन झालें ॥ काया वाचा मन चित्त ठेलें ॥ एका जनार्दनीं ऐसें केलें ॥ विरह दुःख निरसिलें वो ॥ ४ ॥

१६. भिन्न माध्यानीं रात्रीं नारी ॥ विरह करी बैसोनि अंतरीं ॥ केधवां भेटेल श्रीहरी ॥ तों नवल झालें अंतरीं वो ॥ १ ॥ अवचित घडला संत संग ॥ विरहाचा झाला भंग ॥ तुटोनि गेला द्वैत संग ॥ फिटला जन्ममरणाचा पांग वो ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं संत संग ॥ फिटला संसाराचा राग ॥ विरह गेला देहत्याग ॥ सुखें सुख झालें अनुराग वो ॥ ३ ॥

१७. अनुतापें विरहिणी बैसे ॥ कां वो कर्म बलिवंत दिसे ॥ संग विवर्जित मज झालें ऐसें ॥ कोणे योगें भेटी नसे ॥ १ ॥ मज भेटवा संत संगती ॥ तेणें निवारेल सर्व भ्रांति ॥ धृ० ॥ विरहें बहुत पीडिली वाळा ॥ कोण शांतवी तया अवला ॥ श्रीरंग वेध जीवीं लागला ॥ तया भेटलिया सुख होईल जिवाला ॥ २ ॥ नेणें आप परावें दुजें कांहीं ॥ विरहें विरह जडला हृदयीं ॥ कोण सोडविल गुरु मज देहीं ॥ या विरहा अंतपार नाहीं ॥ ३ ॥ ऐसा विरह करितां दुःख ॥ दैवयोगें घडलें संत सुख ॥ तापत्रय विरह गेला देख ॥ सुखें सुख अपार झालें देख ॥ ४ ॥ संतसंगें निरसे विरह ॥ पावन देह झाला विदेह ॥ एकाजनार्दनीं आनंद पाहे ॥ विरह निरसला खुप झालें गे माय ॥ ५ ॥

१८. युगायुगीं पीडिली विरहिणी ॥ नाठवी ध्यानीं मनीं चक्रपाणी ॥ ह्मणोनि वियोगाची जांचणी ॥ तो भेटला संग साजणी ॥ १ ॥ विरह गेला सुख झालें अपार ॥ जन्मोजन्मींची तुटली वेरझार वो ॥ धृ० ॥ घडतां संत संग विश्रांति ॥ तुटली माया पडळ भ्रांती ॥ भवसंसार याची झाली शांती ॥ संत महिमा वर्णावा किती ॥ २ ॥ महिमा वर्णितां विरहा फिटलें ॥ एकाजनार्दनीं तया भेटलें ॥ सुख अनुभवें अंतरीं दाटलें ॥ विरहाचें बीज भाजिलें वो ॥ ३ ॥

१९. रात्रंदिवस मन रंगलें ॥ हरिचरणीं चित्त जडलें ॥ विरहाचें दुःख

---

१ संगाचा त्याग करणारें. २ पश्चात्तापानें. ३ अतिशय बळकट. ४ प्रारब्धानें. ५ बी.

फिटलें ॥ धन्य झालें संसारीं ॥ १ ॥ विरह गेला सुख झालें वो माय ॥ पुढतोपुढती आनंद न समाय ॥ धृ० ॥ संतसंग घडला धन्य आजी ॥ मोह ममता तुटली माझी ॥ भ्रांति फिटोनी गेली सहजीं ॥ विरह गेला सुख झालें आजी ॥ २ ॥ धन्य संत संगती ॥ अवघी झाली विश्रांती ॥ एकाजनार्दनीं चित्तीं ॥ विरह भ्रांती निरसली वो ॥ ३ ॥

२०. जातीं कुळ सांडिलें आह्मी वेगीं ॥ माया माहेर त्येजिलें तुजलागीं ॥ अंग समर्पिलें अंगीचें अंगीं ॥ देखी रतलासी दासीं कुबजे लागोनी ॥ १ ॥ सरसर निर्गुणा तूं अगुणाचा हरी ॥ जवळीं असतां कैसा झालासी दुरी ॥ चित्त विटतें चिंतितां निरंतरीं ॥ मन मावळलें न दिसे दृश्याकारी ॥ २ ॥ एक ह्मणती गे चला मांडूं रासू ॥ झणीं उगवेल मायामय दिवसू ॥ दैवें जोडला गे कृष्ण राजहंसू ॥ शोध निज तत्त्व सांडुनि आळसू ॥ ३ ॥ तुजसाठीं त्यजिला देहसंग ॥ तुजविण विटला विषय भोग ॥ जळो तुझा उपदेश सांगसी योग ॥ आह्मां देईं सप्रेम संभोग ॥ ४ ॥ एक ह्मणती गे सांडा शब्द आटी ॥ शब्दें नातुरे कोरड्या ज्ञानगोष्टी ॥ आजिचा सुदिन झाल्या कृष्णभेटी ॥ हरुषें निर्भरें स्वानंदें सृष्टी ॥ ५ ॥ एक ह्मणती गे सांडा शब्दज्ञान ॥ देहीं जोडिलें कायसें आतां ध्यान ॥ भज भज काय झालें भजन ॥ गेली त्रिपुटी मिथ्या मोक्ष बंधन ॥ ६ ॥ गोपी मंडळी मिळाली कृष्णापासीं ॥ जैशा रश्मी मिळाल्या रविबिंबासी ॥ कृष्ण भोगितां नाठवे दिननिशीं ॥ एकाजनार्दनीं ऐकतां सप्रेमेंसी ॥ ७ ॥

२१. कवन गुन मानस विमोही ॥ दृस्यान देखत बेधि ॥ कवरी बंध काहेन बांधे ॥ कवण सुंदरें लिन्हीं बुद्धि ॥१॥ कवण संताप संतावे सहेली दिनरात ॥ काहेन जाणें काहेमौन न बोली बुद्धि संतावे द्वैत ॥ न भावे निश्चळ काहेनिवांता गुणातित ॥ अगुणी पर पुरुषु तीनमे राहारिया चित्त ॥ २ ॥ जे भोग भोगणें जाउ बहिणी आगुणीते मोह पैसे ॥ ते कारण मयनी कर्म भयिली ॥ एकाजनार्दनु दिसे ॥ ३ ॥

---

१ टाकिलें. २ नाहिसे झाल. ३ अतिशय. ४ खोटें. ५ सूर्याचीं किरणें.

२२. कृष्ण मीने आरत गोपी ॥ जमुना न्हावत पैठीहो ॥ स्नान करते आन भई ॥ स्वयें कृष्णु होये उठी हो ॥ १ ॥ हय हय जमुना यह का किन्हा ॥ स्त्रिपुरुष भाव खुयोरे ॥ जात पीतं वस्त्र हमही कृष्ण ॥ भय अंग संग सबही झुट्योरे ॥ २ ॥ अंग तेही कान्हा संग तेही कान्हा ॥ रंग भोगतेही कान्हारे ॥ विविधं भोगविषय तेही कान्हा ॥ सबाह्य अभ्यंतर कृष्णरूप भई चीत भयो चैतन्यरे ॥ ३ ॥ बहुरी घरमे कैसी जाऊं ॥ मारग कृष्ण स्वरूप ॥ निज पति पुतय गयीया बछवा ॥ सबही भय ब्रह्मरूप ॥ ४ ॥ मथुरा जाऊं तो विपरीत भान ॥ सो मथुराही दिसे चैतन्य ॥ आब जावा वहु मार्ग खुंटे ॥ निजरूपें स्वानंदघन ॥ ५ ॥ अंग संग बिन नित निजानंद ॥ पग पग परमानंदरे ॥ एकाजनार्दनीं येक रूप भई ॥ त्रैलोक्य आनंदकंदरे ॥ ६ ॥

२३. पगरे पगये बली बली जाऊं ॥ गोविंद जे घर ल्यावेरे ॥ १ ॥ जन्म जन्मको बैरी अह्नर ॥ स्मरतें देह संतावेंरे ॥ धृ० ॥ आजि कवने परी रही आवेरे ॥ गोपी और नभावेरे ॥ २ ॥ झामसुंदर बजावंत बेनू ॥ स्मरते जिऊं जिवारेरे ॥ ३ ॥ जीव मोहन करी गयो कान्हा ॥ दृश्य मात्र भयो हरीरे ॥ ४ ॥ गोकुलमाही और न दिसे ॥ कृष्ण स्वरूप नरनारीरे ॥ ५ ॥ ऐसी देखत देखत रयनी बीनसी ॥ दृश्या चकित भया नयनारे ॥ ६ ॥ चिदानंदीय आनंद पाईये ॥ स्मरते एका जनार्दनरे ॥ ७ ॥

२४. देह गेह कर्म सारुनी ॥ सेजे पहुडलें निज समाधानी ॥ कृष्ण वेणुगीत पडे श्रवणीं ॥ वृत्ति उचलली भेटीलागुनी ॥ १ ॥ जीवीं लागले हरीचें ध्यान ॥ कांही केलिया न राहे मन ॥ प्रेम पडी भरे येतें स्फुंदन ॥ हरिचरणीं तों वेधलें मन ॥ २ ॥ लाज सांडूनिया जालीये निर्लज्ज ॥ सासु सासऱ्यासी नाहीं काजें ॥ माया माहेर सांडिलें सहज ॥ हरि चरणीं तों वेधलें निज ॥ ३ ॥ चिदाकाशीचें स्वच्छ चांदणें ॥ कृष्ण पूर्णचंद्रप्रभा पूर्णपणें ॥ ध्यांता ध्यान खुंटलें गुणें ॥ एकाजनार्दनीं सहजपणें ॥ ४ ॥

---

१ पिंवळें. २ नाना प्रकारचे. ३ वाजवीत. ४ काम. ५ ध्यान करणारा.

२५. स्थिररे माधव विचारु धरी ॥ आह्मी परापर नारीरे ॥ धृ० ॥ वासना वास अलक्ष लक्षुनी ॥ देहाची करिसी चोरीरे ॥ १ ॥ आंकंठ[1] मग्न सुनिरी निरी[2] घनसांवळा देखोनी तिरी ॥ येथुनी निघतां लाज मोठी विनोदु न करी हरी ॥ २ ॥ लाज सांडुनी न धरा चरण तंव मी नव्हे प्रसन्न ॥ एकाजनार्दनी निःशंक झाल्या जाणोनी जीविची खुण ॥ ३ ॥

२६. सुंदर परिसोनी पाहों गेलीये ॥ तंव सौंदर्या भरिला घोटूं ॥ पाहतां पाहणेंपणें उरो नेदीचिया ॥ देखणेंपणाचा शेवटु रे या ॥ धृ० ॥ सुंदर पाहतां अवघड भारी ॥ नवल सुंदराची परी ॥ वेगळेपणें कैसा दरुशन नेदी ॥ मा देखणेंपणा कैंची उरी रे या ॥ १ ॥ सौंदर्य पाहतां सौंदर्य नेलें ॥ शेखीं अंगाचाही अभावें ॥ ज्ञाता ज्ञान ज्ञेय ज्ञेयी हारपलें ॥ पाहाणेंपणा कैंचा ठावो रे या ॥ २ ॥ एका जनार्दनी सौंदर्या लाधोनी ॥ सुंदरी विगुंतलें मन ॥ आपुलेंपणें तेथें उरोंच नेदी ॥ नामरूपा घातलें शून्य रे या ॥ ३ ॥

२७. द्वैत वाडा दुहावा करुनी ॥ कीं गगनकुंभ पूर्ण भरिला ॥ सायुज्य मथुरे स्वगृहा येतां ॥ कीं भक्तीमाजी भेटला ॥ धृ० ॥ मागा बहु खेपा केलिया ॥ तै कृष्णें डोळा चुकविला ॥ जाती कुळ माझें बुडविलें वो येणें ॥ अगुणी परपुरुष आमु लागे माये ॥ १ ॥ पातला गे माये काय करूं आतां ॥ केवीं मी आलिये येथें ॥ मागा सरो नये पुढें रिघो नये ॥ ठकलिये पडलिये तटस्थ आतां ॥ २ ॥ नांव रूप माझें बुडविलें वो येणें ॥ घराचार शून्य समस्त ॥ सन्मुखें[3] पाहतां विस्मय होत ॥ कीं तो उलंघवेना हृदयस्थ[4] ॥ ३ ॥ माझारि इये कडे ॥ विचारू तोही बुडे ॥ देहाचें पुरलेंपणें विदेही होऊनियां ॥ जावो पाहे तंव गगन गिळियलें ॥ येणें गे माय ॥ ४ ॥ नेत्र लावी तंव अंतरी दिसे उघडितां ॥ लाजा सळवी जगाचिये दृष्टी देखणा देखतां ॥ आबाळांसी हा चालवी पितामहाचा पिता भानुदासु तत्वता ॥ त्याणें या उगविलीया गोपिकांही वव्होनिया निश्चळें ॥ एका जनार्दनु अनुभवी गे माये ॥ ५ ॥

---

१ कंठापर्यंत. २ पाण्यांत. ३ समोर. ४ हृदयामध्यें राहणारा.

२८. अरे भाई दरखणियां ॥ जोवा गोपी विखऱ्यारे ॥ तीहा तीज-यतो शकट मे परीवार ॥ १ ॥ मा दंडू बाजेरे वेष्णु सुहावणो ॥ कांहीं कांहीं गायी येतो शामजीनो ॥ रास मऱ्हाटा करिया ॥ २ ॥ अरे भाई घरेरे ॥ मंदिर मनथें बिसऱ्यारे ॥ बिसऱ्या तो गोखळ गामी ॥ ३ ॥ अरे भाई सेखामेखा सहजे मिलीयोरे ॥ सबही लोक डाऱ्यांनो आंतर जामीरे ॥ * * * * ॥ ४ ॥

२९. अरे भाइ रास रमवा गोपी बिखाऱ्यारे ॥ तिहा जोवाने काज जगनाथ ॥ धृ० ॥ वासली वाजेरे प्रेम सरागिणी ॥ १ ॥ कांहीं ध्याई येतो शामजीनो भावेरे ॥ कांहीं कांहीं गायी येतो शामजीनो नामरे ॥ २ ॥ अरे भाई जनार्दनी एका मिलीयोरे ॥ एकपण तो तिहां न समायेरे॥३॥

३०. देखी मुख भया सुख ॥ बिसऱ्या सबही दुःखरे माधव ॥ १ ॥ भुलीरे ग्वाल मैं तेरो नादों बोधों ॥ तेरे छंदो तेरे बोधारे ॥ २ ॥ मनसा शुन्य गमागम ॥ एकापायी जो जनार्दन ॥ ३ ॥

३१. गोकुळीं एकी वृद्धा ॥ सुन राखें सदा ॥ ह्मणोनी गोविंदा ॥ रातसी झने ॥ धृ० ॥ येणें गोकुळ विटाळिलें ॥ एकाकार केलें ॥ म्यां असे चुकविलें ॥ आपुलें कुळ ॥ १ ॥ येरी ह्मणे मनीं ॥ ईते काळु नेणी ॥ कृष्णसुखा धणी ॥ घेऊं नेदी ॥ २ ॥ तिचें आसावले[२] नयन ॥ उताविळ मन ॥ लोटत स्फुंदन ॥ कामासी ॥ ३ ॥ सर विकट त्याची खोडी ॥ रातलीया आवडी ॥ विषय भोगी गोडी ॥ आपुली लावी ॥ ४ ॥ नवल याची गती ॥ नाहीं दिवस राती ॥ लोकांतु येकांती ॥ भोगीतुसे ॥ ५ ॥ अगे हा मोकाटू नलजे ॥ यासी नाहीं दुजें ॥ भोगितां माझें तुझें ॥ उरो नेदी ॥ ६ ॥ कृष्णरूपा विरहिणी ॥ ह्मणतां हें कामिनी ॥ सुखासी वैरिणी ॥ आड येते ॥ ७ ॥ तिशी धरितां न धरे धिरा ॥ कांपतसे थरथरा ॥ नयनीं लोटती धारा ॥ प्रेम भावें ॥ ८ ॥ येरी असुवें देखोनी डोळां ॥ ह्मणे घेतला चाळा ॥ रातली या गोवळा ॥ भले नव्हें तुज ॥ ९ ॥ ऐसा दोहींचा अनुवादू[३] ॥ करिताती वेवादू ॥ अंतरीं गोविंदू ॥ परिसतां हे

---

१ विसरला. २ पाण्याने भरून [illegible]ले. ३ संवाद.

॥ १० ॥ गुणाचें धोंगतें ॥ घेउनी उभा तेथें ॥ तया दोघी तयातें ॥ न देखती ॥ ११ ॥ र्‍यां गोकुळ उद्धरावें ॥ घेतलें स्वभावें ॥ मग इहीं राहावें ॥ वेगळें कैंवी ॥ १२ ॥ ऐसें विचारुनी जिवीं ॥ तो विश्व लाघवी ॥ प्रकटला स्वभावीं ॥ स्वयंसिद्ध ॥ १३ ॥ दोघीसी अलक्षिता[1] ॥ नाहीं देखिला येता ॥ रिघाला अवचिता ॥ नेणों कैसें ॥ १४ ॥ घालुनि डोळे डोळां ॥ खुणाविली ते बाळा ॥ ते ह्मणे सांवळा ॥ कैसेनी आलागे॥१५॥ तेथें सेव्य सेवकपणीं ॥ फेडूनिया गवसणी ॥ तया दोघा मिळणी ॥ दोही विण ॥१६॥ साखरेची गोडी ॥ साखरेसी उघडी ॥ यापरी आवडी ॥ येकी झाली ॥१७॥ एकपणें कांहीं ॥ पहाते पहाणें नाहीं ॥ स्वानंदुची ठायीं ॥ मुसावला ॥ १८ ॥ तेथें न दिसे कृष्णभोज ॥ नाहीं शेज बाज ॥ सुखाची सहज ॥ सुखरूपें ॥ १९ ॥ नाहीं सन्मुख पाठिमोरे ॥ विचारें वृत्ति विरें ॥ स्वरूपें एकसरे ॥ स्वरूपपणें ॥२०॥ वृद्ध वृद्धें बोधु जाला ॥ घेती असे सांचला॥ ह्मणे नाहीं कीं आला ॥ कान्हया येथें ॥ २१ ॥ हळुची येउनी भीतरीं ॥ पाहातीसें अंतरीं ॥ दोघें सेजेवरी[2] ॥ एक सुख ॥ २२ ॥ देखोनीया दिठी॥ धांवोनी घातली मिठी ॥ ह्मणे तुझी गोठी[3] ॥ यशोदे सांगो ॥ २३ ॥ आह्मा जाती वेगळें केलें ॥ कुळ आकुळीं ठेलें ॥ नांव रूप गेलें ॥ तुझेनी संगें ॥ २४ ॥ धरुनी अहंबळें ॥ नेत्रो नंदा जवळें ॥ तंव तेजची सांवळें॥ दाहीं दिशा ॥ २५ ॥ ह्मणे अगे माये ॥ गोकुळा जालें काये ॥ माझी मजची पाहे ॥ शुद्धि नाहीं ॥ २६ ॥ याचेनी उजियेडे ॥ न दिसे मागें पुढें ॥ पाहत पाहत वेडें ॥ केलें मज ॥ २७ ॥ कटकटारें डिंगारा ॥ उरों नेदिसी संसारा ॥ एरव्ही करिते डांगोरा[4] ॥ तुझा जगामाजी ॥ २८ ॥ धरुनी भावाचेनी नेटें ॥ वोढी भजन वाटे ॥ पुढें यशोदा भेटे ॥ तेणें रूपें ॥ २९ ॥ कृष्णसुखाचा आनंदू ॥ तोची देखें नंदू ॥ ह्मणतीसे गोविंदू ॥ धरिला र्‍यां ॥३०॥ आरुतें वो करी त्यातें ॥ पाहों दे आमुतें ॥ लपतुसें दृश्यातें ॥ आड करुनी ॥ ३१ ॥ तेथें केला चमत्कारू ॥ वृद्धेचा कुमरू ॥ भाजेचा भ्रतारू ॥ होउनी ठेला ॥ ३२ ॥ कृष्ण प्रीतिकर[5] ॥

---

१ न पाहणारा. २ अंथरुणावर. ३ गोष्ट. ४ बोभाट. ५ प्रीती करणारा.

पाहती नारीनर ॥ तेथें मायेसी मरमर ॥ होती असे ॥ ३३ ॥ येरी ह्मणे तुह्मा आलासे कवळू ॥ ह्मणा माझा बाळू ॥ प्रत्यक्ष गोपाळू ॥ निरुते पाहा ॥ ३४ ॥ तो पितामहाचा पिता ॥ सुभानु जाला आतां ॥ कृष्णा-वांचूनी कथा ॥ करूं नेदी ॥३५॥ एका जनार्दनीं ॥ बुझाविल्या दोन्ही ॥ गोकुळ अवघेनी ॥ कृष्ण एकू ॥ ३६ ॥

३२. प्रेम सिदोरी घेऊनी माथां ॥ पाहातिसें तया कांता ॥ तंव तो भेटला अवचिता ॥ नंदा गोरुवें राखा॥१॥ तेणें वेधिलें मानस ॥ काय सांगो सखीये ॥ आप परुतीये पारुषली ॥ काया माया द्वैतातित ॥ आपणची समस्त ॥ सबाह्य नांदत विश्व भोगुनी कैसा ॥ २ ॥ निर्धारु जंव पाहे ॥ तंव तो गोवळू नव्हे माये ॥ नभें[२] व्यापुनी कोंदला आहे ॥ सकळा माजी ॥३॥ एका जनार्दना शरण ॥ कैचा पडिपाडू ॥ प्रेम भोगितां सुर-वाडू ॥ कृष्ण ऐक्य[३] जालें ॥ ४ ॥

३३. हरि माझ्या मंदिरीं कधीं तरी याल ॥ धृ० ॥ येतां जातां रोखोनी पहातां ॥ वाईट तुमची चाल ॥१॥ मंचकीं[४] शेज पुष्पांची केली ॥ परिमळू सुगंधीं घ्याल ॥२॥ एका जनार्दनीं पूर्ण कृपेनें ॥ मोक्ष पदासी न्याल ॥३॥

३४. लोभ हरीचा लटिका गे ॥ बाई लाउनी गेला चुटका गे ॥धृ०॥ ऐसें जरी मज ठाऊक असतें ॥ जाउनी धरितें पटका गे ॥ १ ॥ कंस वधावया[५] मथुरेसी गेला ॥ आतां कैची सुटका गे ॥ २ ॥ शहाणा उद्धव घेउनी आला ॥ कागदाचा कुटका गे ॥ ३ ॥ एकनाथ प्रभु अंतरयामीं ॥ भाव धरा तुह्मी निका गे ॥ ४ ॥

३५. मशी बोलकीं रे गिरिधारी ॥ नट नाटक मोठा हरी ॥ धृ० ॥ कृष्णा गुज गुज गोकुळीं उठली ॥ तुझी माझी संगत तुटली ॥ १ ॥ तुझ्या भुललें मंजुळ बोला ॥ तुझ्या पायीं जीव अर्पण केला ॥ २ ॥ राधे घडी घडी भरूं नको रागें ॥ एवढा क्रोध[६] सांडी मागें ॥ ३ ॥ कृष्णा काय करूं दैवाला ॥ कोण्या सवतीनें घातच केला ॥ ४ ॥ मन मिळालें ऐसें मना ॥ एका भुललें जनार्दना ॥ ५ ॥

---

१ नीट. २ आकाश. ३ एकपण ४ पलंगावरी. ५ मारावयाला. ६ राग.

३६. बरी नव्हे कृष्ण संगती ॥ सखे बुडविले स्वयें सांगाती ॥ धृ० ॥ कृष्ण देखतांचि गेलें ज्ञान ॥ तेणें बुडविलें सर्व महिमान ॥ १ ॥ मायेचा करविला वधू ॥ स्वयें बुडविले शमदमादिक बंधू ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं ख्याती ॥ ज्ञान अज्ञान दोन्ही जाती ॥ ३ ॥

३७. रमणी चिमणि मूर्ति हरीची ॥ केव्हां पाहीन बरी गोजिरी ॥धृ॥ चौशून्याच्या झळके माथां ॥ झग मग झग मग ज्योत तिची ॥ १ ॥ जीव दशामय अंगुष्ठ प्रमाण ॥ त्यावरी ओतिली मूस तिची ॥ २ ॥ जनी जनार्दन विश्व व्यापुनी ॥ जननी ती एकनाथाची ॥ ३ ॥

नामस्मरणबोध.

१. संत संगें अंतरंगें नाम बोलावें ॥ कीर्तन रंगीं देवा सन्निध सुखें डोलावें ॥ १ ॥ सगुण चारित्रें परम पवित्रें सादर वर्णावीं ॥ निराभिमानें[2] सज्जन वृंदें आधीं वंदावीं ॥ २ ॥ भक्ति ज्ञानाविरहित गोष्टी इतरा न कराव्या ॥ मनोभावें वैराग्याच्या युक्ति जोडाव्या ॥ ३ ॥ जेणें हृदयीं सत्वर मूर्ति ठसावे हरीची ॥ कीर्तन मर्यादा आहे या संता घरची ॥ ४ ॥ श्रवण मननें अद्वैत भजनें वाजवी करटाळी ॥ एका जनार्दनीं मुक्ति झाली तत्काळीं ॥ ५ ॥

२. ज्ञान वैराग्य कावडी खांदीं ॥ शांति जीवन तयामधीं ॥ १ ॥ शिवनाम तुह्मी घ्यारे ॥ शिवस्मरणीं तुह्मी रहारे ॥ २ ॥ हरीहर कावड घेतली खांदीं ॥ भोवतीं गर्जती संत मांदी ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कावड बरी ॥ भक्ति फरारा तयावरी ॥ ४ ॥

३. करितां हरि कथा श्रवण ॥ स्वेदज रोमांच[3] नये दारुण[4] ॥ रुका वेंचितां प्राण ॥ जाऊं पाहे ॥ १ ॥ द्रव्य दारा लोभ अंतरीं ॥ हरिकथा वरी वरी ॥ बीज अग्नी माझारी ॥ विरुढे कैसें ॥ २ ॥ टाळी लावुनीयां जाण ॥ दृढ घालिती आसन ॥ अंतरीं तों ध्यान ॥ वल्लभेचें ॥ ३ ॥ धन लोभाचा वोणवा ॥ तेणें जाळिलें जीवभावा ॥ हरिकथेचा करी हेवा ॥

१ गोजिरवाणी. २ अहंकार सोडून. ३ अंगावर एकदम कांटा येणें. ४ भयंकर.

लोकां रूढी ॥ ४ ॥ धनलोभीं आसक्तता ॥ हरिकथा करी वृथा ॥ तयासी तो परमार्थ तत्त्वतां ॥ न घडे जाणा ॥ ५ ॥ एकलींच कांता ॥ नाश करी परमार्था ॥ तेथें धन लोभ येतां ॥ अनर्थचि होय ॥ ६ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ काम क्रोध लोभ तिन्ही ॥ द्रव्य दारा त्यजोनी ॥ नित्य तो मुक्त ७

४. मन करुनीया सावध ॥ वाचें स्मरे तूं गोविंद ॥ १ ॥ तेणें सर्व काज ॥ सकळ साधनांचें निज ॥ २ ॥ मन धरी एक मुष्टी ॥ वाचें जपें नाम गोष्टी ॥ ३ ॥ मन धांवे भलतीकडे ॥ साधन वांया जाय कोडें ॥ ४ ॥ मन आंवरुनि साधन ॥ तेणें पावसी निजखूण ॥ ५ ॥ खूण संतावांचूनी ॥ एका जनार्दनीं ध्यानीं ॥ ६ ॥

५. जीवामाजीं घालुनि जीव ॥ पारिसा अर्थ तो गौरव ॥ १ ॥ तैं सिद्धि पावे कार्य सर्व ॥ भव विभव निवारे ॥ २ ॥ व्यापक तो सर्व देशीं ॥ भरुन उरला सर्व साक्षी ॥ ३ ॥ राम व्यापकु तो देशी ॥ ऐशी कल्पना जयासी ॥४॥ जळीं स्थळीं राम भरला ॥ एकाजनार्दनीं देखिला ॥५॥

६. आयुष्य जातें पळ पळ तुजला कैसें कळेना ॥ दो दिवसांची तनु[2] हे साची आलासी रे पाहुणा ॥ १ ॥ चौसष्ट घडी यां माजीं रात्र गेली समजेना ॥ आयुष्य खातो काळ तुह्मी राम कां रे ह्मणाना ॥ २ ॥ नरदेह पांचांचा आणिलास उसना ॥ कांहीं स्वहित करी व्यर्थ कां रे वल्गना ॥ ३ ॥ राम दृढ धरशील तरी तुटेल यातना ॥ भ्रांति माया काढी नको पडूं बंधना ॥ ४ ॥ वाल्मीक तरला उलव्या नामस्मरणा ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे जाई साधुदर्शना ॥ ५ ॥

७. दुस्तर सायास न करी ॥ वाचें ह्मणे हरि हरी ॥ वैकुंठ पायरी ॥ सोपी तेणें ॥ १ ॥ तें नाम विठोबाचें ॥ सुलभ वदे कां रे वाचें ॥ अनंत जन्मांचे ॥ दोष जाती ॥२॥ प्रचीतें पाहे अर्ध क्षण ॥ नाम उच्चारी रे जाण ॥ तेणें तुटे भवबंधन ॥ यमदूताचें ॥ ३ ॥ नाम घेतां उठाउठी ॥ पातकाच्या पळती थाटी ॥ पूर्वज उद्धरती कोटी ॥ बेताळीसा सहित ॥४॥ एकाजनार्दनीं प्रेम ॥ गाई तूं विठ्ठल नाम ॥ आणिक सोपें वर्म ॥ नाहीं नाहीं ॥५॥

---

१ आतिशय प्रेम असणें. २ शरीर. ३ बडबड. ४ प्रत्यक्ष अनुभव.

८. संसारीं आलीया प्राणी ॥ तया यमाची जाचणी ॥ अंतीं तयासी निर्वाणीं ॥ कोणी नाहीं ॥ १ ॥ करी नामाचें स्मरण ॥ तेणें तुटेल बंधन ॥ काया वाचें मनें जाण ॥ संता शरण जाई ॥ २ ॥ नासती पापें होय होळी ॥ विठ्ठलनामें वाजवी टाळी ॥ कळीकाळ पाया तळीं ॥ वैष्णवा सांगातें ॥ ३ ॥ भाव धरी बळकट ॥ आशापाशा तोडी नीट ॥ रामनाम जपे स्पष्ट ॥ यातना ते चुकती ॥ ४ ॥ सोस करीं नामाचा ॥ आणीक शीण उगाचि साचा ॥ एकाजनार्दनीं ह्मणे वाचा ॥ राम नाम गाये ॥ ५ ॥

९. नेम धरी विठ्ठल नामीं ॥ पडूं नको वाउगा श्रमीं ॥ सांगतसे गृहस्थाश्रमीं ॥ साधन सोपें ॥ १ ॥ करी नामस्मरण ॥ वाचें ह्मणे नारायण ॥ चुकेल पतन ॥ यातायाती ॥ २ ॥ इह लोक परलोक ॥ धन्य होती सकळीक ॥ उभय कुळ पावन देख ॥ नाम स्मरतां ॥ ३ ॥ कलीमाजीं सोपें वर्म ॥ उच्चारी तूं श्रीराम ॥ आणीक नको श्रम ॥ वाउगाची ॥ ४ ॥ जाउनी पाहे तूं पंढरी ॥ उभा असे विटेवरी ॥ एकाजनार्दनीं धरीं ॥ चरण त्याचे॥५॥

१०. भाव धरी कां रे साचा ॥ उच्चार करी नामाचा ॥ पंथं[1] विठोबाचा ॥ दृढ धरी ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल वाचें ॥ वदे कां रे तूं साचें ॥ दोष जातील जन्माचे ॥ संदेह[2] नाहीं ॥ २॥ आळस न करी क्षणभरी ॥ वाचें उच्चारी श्रीहरी ॥ यम यातना बोहरी ॥ तेणें होय ॥ ३ ॥ भक्ती दृढ धरी नामीं ॥ पडूं नको वाउगा[3] श्रमीं ॥ विठोबाचे नामीं ॥ विश्वास धरी ॥ ४ ॥ पतीत पावन ॥ नामहें सत्य वचन ॥ एकाजनार्दनी चरण ॥ दृढ धरी ॥५॥

११. सुखें संसार हा करी ॥ वाचें उच्चारावा हरी ॥ १ ॥ दुःखरूप हा संसार ॥ रामनामें सुख साचार ॥ २ ॥ रामनामाचें स्मरण ॥ नाश पावे जन्म मरण ॥ ३ ॥ जयापाशीं नाम असे ॥ नारायण तेथें वसे ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं नाम ॥ संसारहा परब्रह्म ॥ ५ ॥

१२. संसारसागरीं बुडालिया प्राणी ॥ करी सोडवण कोण त्याची ॥१॥ अविद्यादि पंच क्लेश हे तरंग[4] ॥ बुडालें सर्वांग प्राणियाचें ॥ २॥ भ्रमाच्या आवर्तीं[5]माजीं सांपडला ॥ सोडवी तयाला कोण आतां ॥ ३ ॥ स्त्रिया पुत्र[6]

१ वाट. २ संशय. ३ उगाच. ४ लाटा. ५ भोवऱ्यांमध्यें. ६ मुलगे.

आप्त बंधु हे सोयरे ॥ ओढिताति सारे मत्स्यें यासीं ॥ ४ ॥ प्रचंड या कामें पसरिलें जाळें ॥ त्यामाजी गुंतले प्राणी जात ॥ ५ ॥ एकाजनार्दनीं उच्चारील नाम ॥ सुखाचा [३]आराम प्राप्त होय ॥ ६ ॥

१३. आयुष्याच्या अंतीं ॥ राम ह्मणतां वक्त्रीं ॥ ते नर सेविती मुक्ती ॥ संदेह नाहीं ॥ १ ॥ हात पाय सिद्ध आहे ॥ तंव तूं तीर्था जाय ॥ तीर्थाचें मूळ पाहे ॥ रामजप ॥२॥ नको जपमाळा कांहीं ॥ उगाच बैस एके ठाईं ॥ हृदयीं दृढ ध्याईं ॥ रामनाम ॥ ३ ॥ ऐसा घेईं पां उपदेश ॥ नको करूं वाउगा सोस ॥ तेणें होय नाना क्लेश ॥ जन्म यातना ॥ ४ ॥ हेंचि तुज सोपें वर्म ॥ येणें तुटे कर्माकर्म ॥ एकाजनार्दनीं श्रम ॥ सर्व नासे ॥ ५ ॥

१४. न लागे कांहीं यासी मोल ॥ वेंचितां बोल फुकाचे ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल वदा वाचें ॥ नोहे आणिकाचें कारण ॥ २ ॥ नाचा प्रेमें वाळुवंटीं ॥ घाला मिठी संतासी ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं उभा ॥ विठ्ठल शोभा अनुपम्य ॥४॥

१५. राजाला आळस संन्याशा सायास ॥ विधवेसी विला[४]स विटंबना ॥ १ ॥ व्याघ्रासी शांतता गाईसी उग्रतो ॥ वेश्येसी हरिकथा विटंबना ॥ २ ॥ दानेंविण पा[५]णी घ्राणेंविण घाणीं ॥ नामेंविण वाणी विटंबना ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं भाव भक्तिविना ॥ पुण्य केलें नाना विटंबना ॥४॥

१६. आशा धरुनी आलों येथवरी ॥ पाहतां पंढरी पावन झालों ॥ १ ॥ आलीया जन्माचें सुफळ झालें काज ॥ दृष्टी गरुडध्व[६]ज पाहतांची ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं पावलों विश्रांती ॥ पाहतां विठ्ठलमूर्ती भीमातटीं ॥ ३ ॥

१७. उत्तम साधन रामनाम जाण ॥ या परतें निधान आणिक नाहीं ॥ १ ॥ नलगे समाधि रामनाम घेतां ॥ उघडा जप तत्त्वतां राम ॥ २ ॥ नलगे विरक्ति नाम मंत्र तंत्र ॥ रामनाम पवित्र जप सोपा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सोपें रामनामध्यान ॥ पवित्र पावन रामनाम ॥ ४ ॥

१८. स्वहित हित विचारीं मानसीं ॥ कां रे नागविसी देहासी या ॥१॥ सावधान होईं पाहे पां पंढरी ॥ धरी तूं अंतरीं संतसंग ॥ २ ॥ नको पडूं फेरी चौऱ्यायशी आवृत्ती ॥ गाय तूं कीर्ति वैष्णवांची ॥ ३ ॥ तरले बहुत

---

१ मासे. २ विश्रांतीची जागा. ३ क्रीडा. ४ कडकपणा. ५ हात. ६ विष्णू.

तरती भरंवसा ॥ विश्वास हा बापा धरी ऐसा ॥ ४ ॥ सुगम[1] सोपा चुकती जेणें खेपा ॥ एकाजनार्दनीं जपा विठ्ठलनाम ॥ ५ ॥

१९. सदा सुरवर सुख तें इच्छिती ॥ ऐसा लक्ष्मीपती कां रे न भजा ॥ १ ॥ सोइरा धाइरा आन दुजा नाहीं ॥ गुरु पिता पाहीं हाचि बंधू ॥ २ ॥ सज्जन सांगाती आन नाहीं आह्मां ॥ एकाजनार्दनीं प्रेमा वसे देहीं ॥ ३ ॥

२०. संसार ह्मणसी माझा ॥ कां रे गुंतसी वोजा ॥ १ ॥ राहे अलिप्त[2] संसारीं ॥ अंतरीं धरूनियां हरी ॥ २ ॥ तेणें चुकती बंधनें ॥ पावन करिती संतजन ॥ ३ ॥ त्रैलोक्यीं ज्याचा शिक्का ॥ एकाजनार्दनी नाम घोका ॥ ४ ॥

२१. भवभय नाशक रामनाम तारक ॥ शंकर राजा सुख जाणतसे॥१॥ योग याग नको आणिक साधनें[3] ॥ नामा परतें पेणें आणिक नाहीं ॥ २ ॥ कलीमाजीं श्रेष्ठ रामनाम निज ॥ यापरतें बीज आणिक नाहीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं नाम तारक[4] थोर ॥ तुटे येरझार रामनामें ॥ ४ ॥

२२. अखंडित वाचें ॥ विठ्ठल विठ्ठल वदे साचें ॥ १ ॥ तेणें चुकती बंधनें ॥ कर्माकर्मीं नाहीं पतनें ॥ २ ॥ सदां विठ्ठल ध्यानीं मनीं ॥ तोचि पुण्य पावन जनीं ॥ ३ ॥ जननी पवित्र तयांची हांव ॥ एकाजनार्दनीं धन्य सुख ॥ ४ ॥

२३. शिणसी कां रे वायां ॥ वाचे वदे पंढरिराया ॥ १ ॥ मग तुज नाहीं रे बंधन ॥ पारुषे पा कर्माकर्म ॥ २ ॥ कर्म धर्म नकरी तूं सोस ॥ अवघा विठ्ठलची देख ॥ ३ ॥ नको करूं कुंथाकुंथी ॥ तेणें होतसे फजिती ॥ ४ ॥ अनुभव घेइ देखा ॥ एका जनार्दनीं सुखा ॥ ५ ॥

२४. रडती रांडा पोरें नाशिवंतासाठीं ॥ केवढी आटा आटी जिवीं होसी ॥ १ ॥ कुडीसी मरण नकळेची जाण ॥ आत्मा अविनाश[5] परिपूर्ण स्वयंज्योति ॥ २ ॥ एकाजनार्दनी नाथिलाची भास ॥ विठ्ठल नामें सौरस न घे कोणी ॥ ३ ॥

२५. सकळ सुख रामनामीं आहे ॥ परमामृत ध्याये रामनाम ॥ १ ॥ नामें न घडे कर्म नामें होय निष्कर्म ॥ नाम परब्रह्म सार नाम ॥ २ ॥

---

१ सुलभ. २ असून नसल्यासारखें. ३ यज्ञादिकर्म. ४ रक्षण करणारें. ५ नाश न होणारा.

नामें होय मुक्ति नामें होय भुक्ती[1] ॥ नामें स्वर्गप्राप्ति जपतीया ॥ ३ ॥ नामें होय बोध नामें जाय बाध ॥ एकाजनार्दनीं छंद नाम गातां ॥ ४ ॥

२६. त्राहित त्राहित त्राहित ॥ विठ्ठल देव तो त्राहित ॥ १ ॥ वेदवचनें निर्धार ॥ नाम तारक हें सार ॥ २ ॥ तारक तारक श्रेष्ठ ॥ पुराणी हा बोभाट ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ नाम तारक हें देखा ॥ ४ ॥

२७. अवघे सुखाचे सांगाती ॥ दुःख देखतां पळती ॥ १ ॥ सुख देखोनी ह्मणती माझें ॥ दुःख देखतां पळती वोजें ॥ २ ॥ या परी अवघें लटिकें देख ॥ एका जनार्दनीं पाहे सुख ॥ ३ ॥

२८. काळानें ग्रासिलें सावधान व्हारे ॥ सोडवण[2] करारे हरिनामें ॥ १ ॥ आयुष्य सरलीया कोण पां सांगाती ॥ पुढें हो फजिती यमदंड ॥ २ ॥ उपाय तो सोपा नामाचा गजर ॥ न करी विचार आन कांहीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं कांरे तूं आंधळा ॥ देखतोसी डोळां सुख दुःख ॥ ४ ॥

२९. गत तें आयुष्य गत तें धन ॥ गत दृश्यमान[3] पदार्थ तो ॥ १ ॥ गत तें अंबर गत तो पवन[4] ॥ गत तें हवन गत होय ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं अगत तें नाम ॥ ह्मणोनी विश्राम[5] योगीयांसी ॥ ३ ॥

३०. जें जें दिसे तें तें नासे ॥ अवघें वोसे जायाचें ॥ १ ॥ नाशिवंत सर्व काया ॥ भेणें उपाया करा कांहीं ॥ २ ॥ पदार्थमात्र जात असे ॥ कांहीं नसे आन दुजें ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं सर्व वाव ॥ धरा भाव विठ्ठलीं ॥ ४ ॥

३१. जाणत्या नेणत्या हाचि उपदेश ॥ विठ्ठल वाचें जप सुखें करा ॥ १ ॥ न करा साधन वाउगाची शीण ॥ विठ्ठलरूपीं मन निमग्न राहो ॥ २ ॥ भलतिया परी विठ्ठलासी गाय ॥ सुखा उणें काय तुजला आहे ॥ ३ ॥ जन्ममरण तुटे आधिव्याधी ॥ विठ्ठल नामें सिद्धि पायां लागे ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं जपतां विठ्ठल ॥ नलगे तया मोल[6] धन कांहीं ॥ ५ ॥

३२. धन वित्त आशा धरुनी स्मरती ॥ तेही मुक्त होती विठ्ठलनामें ॥ १ ॥ प्रपंच परमार्थ धरूनिया हांवा ॥ गाती विठ्ठल देवा आवडीनें ॥ २ ॥ तरती तरले हाचि भरंवसा ॥ एकाजनार्दनीं ठसा विठ्ठलनाम ॥ ३ ॥

---

१ भोग्य पदार्थ. २ सुटका. ३ दिसण्याला योग्य. ४ वायु. ५ विसावा. ६ किंमत.

३३. विठ्ठलासी गाय विठ्ठलासी ध्याय ॥ विठ्ठलासी पाहे वेळोवेळां ॥१॥ विठ्ठल विसावा सोडवण जीवां ॥ ह्मणोनि त्याच्या गांवां जावें आधीं ॥२॥ विठ्ठला वांचुनी सोयरा जिवलग ॥ विठ्ठलची मार्ग जपा आधीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं विठ्ठला वांचोनी ॥ दुजा नेणे स्वप्नीं संग कांहीं ॥ ४ ॥

३४. जन्म मरण कोडें निवारी हा संग ॥ भजे पाडुरंग आधीं आधीं॥१॥ वांयाची पसारा नाथिलाची सारा ॥ कांरे चुकसी पामरा भजनासी ॥ २ ॥ एकविध भाव भक्ति करी भोळी ॥ तेणें कुळींची मुळी हातीं लागे ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं संतांचा सेवक ॥ तयाचा मग धाक ब्रह्मादिकां ॥ ४ ॥

३५. अल्प आयुष्य नरदेहीं जाण ॥ कांहीं तरी भजन करी वाचे ॥१॥ जाणार जाणार नरदेह जाणार ॥ न चुके येरझार जन्ममृत्यु ॥ २ ॥ करी सर्व धंदा आठवी गोविंदा ॥ वाया तूं आपदा नको घेऊं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं पंढरी पाहून ॥ तेथें करी मन ठेवणें देखा ॥ ४ ॥

३६. सोपा मंत्र वाचे हरि हरि ह्मणा ॥ तुटेल बंधन यमाचीया ॥ १ ॥ न करी आळस हाचि उपदेश ॥ येणें सावकाश तरती जगीं ॥ २ ॥ कलीमाजी सोपें रामनामध्यान ॥ या परतें साधन आन[२] नाहीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं न करी आळस ॥ रामनामघोष सुखें करी ॥ ४ ॥

३७. काळ आलारे जवळी ॥ वाचें जपे नामावळी ॥ १ ॥ अंतकाळीं जाण ॥ तुज होईल बंधन ॥ २ ॥ नको गुंतूं संसारा ॥ चुकवी जन्म मरण फेरा ॥ ३ ॥ कोणी कोणाचे न सांगाती ॥ अवघे सुखाचेच होती ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं शरण ॥ काया वाचा मनें जाण ॥ ५ ॥

३८. चिंतातुर[३] मन नसावें कदा काळीं ॥ हृदइ नामावळी जप करी ॥१॥ श्री अनंत माधवा गोविंदा ॥ हाची जप सदा चित्तामाजी[४] ॥ २ ॥ वारंवार चिंतावीं देवाचीं पाउलें ॥ तेणें जन्मजाळें उकलेल ॥ ३ ॥ एकजनार्दनीं आलासे प्रत्यय ॥ सर्व भावें गाय नाम त्याचें ॥ ४ ॥

३९. जगीं तो व्यापक भरुनी उरला ॥ शरण तूं तयाला जाय वेगीं ॥१॥ उघडला मंत्र जाण वदे[५] नारायण ॥ नोहे तुज विघ्न[६] यमदूत ॥ २ ॥ अखंड

---

१ दुःख. २ आणि. ३ चिंतेनें ग्रस्त झालेले. ४ चित्तामध्यें. ५ बोले. ६ अडथळा.

वाचेसी उच्चार नामाचा ॥ तेणें कळिकाळाचा धाक नाहीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं संतसेवेविण ॥ आणिक साधन नाहीं दुजें ॥ ४ ॥

४०. नरदेहीं आयुष्य शत तें प्रमाण ॥ अर्धरात्र जाण जाय मध्यें ॥१॥ बाळत्व तारुण्य जरामय जाणा ॥ संपलें गणना[२] होती त्याची ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं राहिलें भजन ॥ सर्वेचि मरण पावला वेगीं ॥ ३ ॥

४१. चरणीं ठेउनी माथा संतांसी पुसावें ॥ उगेची ऐकावें हरिकीर्तन ॥ १ ॥ कलीमाजीं श्रेष्ठ कलीमाजीं श्रेष्ठ ॥ कीर्तन बोभाटें पळती दोष ॥ २ ॥ नलगे नाना युक्ति व्युत्पत्तीचें वर्म ॥ हरीचें कीर्तन सोपें बहू ॥ ३ ॥ योग यागादिक नोहे यथासांग[३] ॥ नेणें होय भंग सर्वकर्मा ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं धरुनी विश्वास ॥ जाईं तूं संतास शरण सुखें ॥ ५ ॥

४२. असोनि संसारीं आपदा ॥ वाचें वदे विठ्ठल सदा ॥१॥ नाहीं मानसीं तळमळ ॥ सदा शांत गंगाजळ[४] ॥ २ ॥ असोनीया अकिंचन ॥ जयाची वृत्ति समाधान ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं ऐसे थोडे ॥ लक्षामध्यें एक निवडे ॥४॥

४३. नामपाठ करा नामपाठ करा ॥ चौऱ्याशींचा फेरा चुकवा जगीं ॥ १ ॥ नामपाठ गाये नामपाठ गाये ॥ पुनरपि[६] नये संसारासी ॥ ॥ २ ॥ एकाजनार्दनाचा नामपाठ गाय ॥ आनंदीं आनंद होय तया लागीं ॥ ३ ॥

४४. ऐका ऐका वचन माझें ॥ तुह्मी वदा विठ्ठल वाचें ॥ १ ॥ नाम परतें साधन नाहीं ॥ वेद शास्त्रें देती ग्वाही ॥ २ ॥ चार वेद सहा शास्त्र ॥ अवघा नामाचा पसर ॥ ३ ॥ अठरा पुराणांचे पोटीं ॥ नामेंविण नाहीं गोष्टी ॥ ४ ॥ नामें तारिले पातकी ॥ मुक्त जाले इह लोकीं ॥ ५ ॥ अजामेळ तारिला ॥ वाला कोळी ऋषि केला ॥ ६ ॥ गणिका नेली निज पदां ॥ रामनाम वदे एकदा ॥ ७ ॥ ऐसी नामाची ती थोरी ॥ पूतना तारिली निर्धारीं ॥ ८ ॥ आवडीनें नाम गाय ॥ एका जनार्दनीं वंदी पाय ॥ ९ ॥

४५. नामपाठ गाय संताचे संगती ॥ नाहीं पुनरावृत्ति तया मग ॥ १ ॥ नामपाठ गाय सर्व भावें मनीं ॥ चुकेल आयणी गर्भवास ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठ गाय ॥ जनार्दन पाहे जनीं वनीं ॥ ३ ॥

---

१ ज्ञातारपण. २ संख्या. ३ यथोक्तरीतिनें. ४ गंगेचें पाणी. ५ थोडें. ६ पुन्हा.

४६. नामपाठ गाये सदोदित मनीं ॥ यमाची जाचणी नोहे तया ॥ १ ॥ नामपाठ भावें आदरें जो गाये ॥ सर्व सुख पाहे तया होय ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामीं धरी आवडी ॥ सर्व भावें जोडी नामपाठ ॥ ३ ॥

४७. नामपाठ सार वेदाचें तें मूळ ॥ शास्त्राचें तें फळ नामपाठ ॥ १ ॥ योग यागविधी नलगे खटपट ॥ नामपाठें स्पष्ट सर्व कार्य ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नाम पाठ घोकी ॥ गुढी तिहीं लोकीं उभारली ॥ ३ ॥

४८. नामपाठ सार सर्वांमाजी श्रेष्ठ ॥ जो गाये तो वरिष्ठ कलियुगीं ॥ १ ॥ चुकेल यातना नाना गर्भवास ॥ भय आणि त्रास नव्हे मनीं ॥२॥ जनार्दनाचा एका नामपाठ भावें ॥ आदरें गात आहे सदोदित ॥ ३ ॥

४९. नामपाठ ब्रह्म उघड बोले वाचा ॥ वेदांतीं तो साचा निर्णय असे ॥ १ ॥ नामपाठ भाव भक्ति ते कारण ॥ आणिक साधन नाहीं दुजें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका गाये तो आवडीं ॥ तोडियेली बेडी संसाराची ॥ ३ ॥

५०. नामपाठ कलीमाजीं सोपें वर्म ॥ साधन तो श्रम न करी वायां ॥ १ ॥ नामपाठ गाय नामपाठ गाय ॥ वायां तूं न जाय खटपटीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नाम सदा गाये ॥ जनार्दना पाहे काया वाचा ॥ ३ ॥

५१. नामपाठकीर्ति सर्वांत वरिष्ठ ॥ नको साधन कष्ट आणिक कांहीं ॥ १ ॥ नामपाठमाला हृदयीं ध्याई भावें ॥ उगेचि जपावें मौन्य रूप ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नाम गाय फुका ॥ साधन तिहीं लोका वरिष्ठ तें ॥ ३ ॥

५२. नामपाठ श्रेष्ठ नामपाठ श्रेष्ठ ॥ पावे तो वैकुंठ कलीमाजी[3] ॥ १ ॥ नामपाठें गेले नामपाठें गेले ॥ जड जीव उद्धरिले नामपाठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका आणिक नेणे वर्म ॥ सोपें होय कर्म नामपाठें ॥ ३ ॥

५३. नामपाठ वर्म सोपें आहे जाण ॥ चित्तीं नारायणा नामपाठें ॥ १ ॥ अष्टांग योग साधनें वरिष्ठ ॥ नामपाठेंवीण कष्ट होती जना ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका करी विनवणी ॥ नामपाठ निर्वाणीं शस्त्र आहे ॥ ३ ॥

५४. नामपाठ जया नाहीं पैं सर्वथा ॥ तयासी तत्वतां यमदंड ॥ १ ॥

१ प्रेमभाव. २ खरा. ३ कलियुगांत. ४ मोक्षपदी. ५ खरोखर. ६ यमाची शिक्षा.

मारिती ताडिती यमाचे ते दूत ॥ नामपाठीं चित्त करी नेणे ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगे सर्व लोकां ॥ नामपाठ घोका आळसूं नका ॥ ३ ॥

५५. नामपाठ अंडज जारज स्वेदज ॥ उद्भिज देख चार योनि ॥१॥ नामपाठ प्रेमें गाय तूं आवडी ॥ तुटेल सांकडी कर्मधर्म ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठीं निका ॥ तोडियेली शाखा द्वैताचि ते ॥ ३ ॥

५६. नामपाठ युक्ति जगीं सोपी जाण ॥ ह्मणोनी नारायणा आठवावें ॥ १ ॥ नामपाठ सोपा नामपाठ सोपा ॥ जन्म मरण खेपा दूर होती ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका आवडीनें गाये ॥ नाशिवंत पाहे शरीर आहे ॥ ३ ॥

५७. नामपाठ सोपा भोळ्या भाविकांसी ॥ मतवादी[3] यांसी न रुचे नाम ॥ १ ॥ नवज्वरिता दुग्ध प्राण जाय तत्त्वतां ॥ अभाविका सर्वथा गाती तेचि ॥२॥ जनार्दनाचा एका सांगे प्रेमभावें ॥ आदरें तो गावा नामपाठ ॥३॥

५८. नामपाठ करितां काळ वेळ नाहीं ॥ उच्चारुनी पाही सर्व काळ ॥ १ ॥ सर्वभावें नामपाठ तूं गाय ॥ आणिक न करी काय साधन तें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका भुलला नामपाठीं ॥ आणिक न करी गोष्टी नामावीण ॥ ३ ॥

५९. नामपाठ जगीं सोपें तें साधन ॥ ह्मणोनि वर्तती वैष्णव ते ॥ १ ॥ आनंदें नाचती टाळी वाजविती ॥ नामपाठ गाती सर्व भावें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका भुलला नामपाठीं ॥ ह्मणोनी वैकुंठीं घर केलें ॥ ३ ॥

६०. नामपाठ सोपा हरावया[4] पापें ॥ आणिक संकल्प न करी दुजा ॥ १ ॥ नामपाठें सिद्धि नामपाठें सिद्धि ॥ तुटेल उपाधि नामपाठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका गात नाचत ॥ ॥ नामपाठ करीत सर्व काळ ॥ ३ ॥

६१. नामपाठसत्ता सर्वां वरिष्ठता ॥ यमधर्म माथां वंदी पाय ॥ १ ॥ ऐसा नामपाठ भक्तियुक्त गाय ॥ पुनरपि नये संसारासी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतसे फुका ॥ नामपाठ घोका जीवें भावें ॥ ३ ॥

६२. नामपाठ गाय धन्य तो संसारीं ॥ काय त्याची थोरी वानूं जगीं ॥ १ ॥ तयाचे चरणीं माझा दंडवत ॥ नामपाठ गात सर्वभावें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठ भावें ॥ अखंड गात आहे जीवें भावें ॥ ३ ॥

---

१ सेवक. २ घामापासून उत्पन्न होणारे. ३ भिन्नमताचे. ४ हरण करण्याकरितां.

६३. नामपाठ गाय सदा नामपाठ गाय ॥ धन्य त्याची माय त्रिभुवनीं ॥ १ ॥ ब्रह्मादि वंदिती शिवादिक ध्याती ॥ नामपाठकीर्ति मुखीं गातां ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं साराचें हें सार ॥ नामपाठ निर्धार केला जगीं ॥ ३ ॥

६४. शास्त्रवेत्ते[1] ज्ञानी नामपाठ गाती ॥ तेणें तयां विश्रांती सर्व काळ ॥ १ ॥ पुराणें वदती[2] नामपाठकीर्ति ॥ व्यासादिकीं निश्चिती नेम केला ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतसे गुज ॥ नामपाठ निज जपे जना ॥ ३ ॥

६५. गाये नामपाठ न करी आळस ॥ हातां येईल सौरस इच्छिलें तें ॥ १ ॥ न करी आळस आलीया संसारीं ॥ नामपाठ निरंतरी गाये सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका प्रेमें विनटला ॥ नामपाठें झाला कृतकृत्य ॥ ३ ॥

६६. नामपाठ करितां जाईल पैं चिंता ॥ मोक्षसायुज्यता हातां येई ॥ १ ॥ ह्मणोनी सोपें वर्म सांगतसें तुज ॥ नामपाठ गुज जपे सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका कुर्वंडी करुनी ॥ लोळत चरणीं संताचीया ॥ ३ ॥

६७. नामपाठें होय शुद्ध तें शरीर ॥ आणिक विचार न करी कांहीं ॥ १ ॥ नामपाठ भोळे नामपाठ भोळे ॥ शंकर तो लोळे स्मशानीं[3] तो ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका प्रचीत घेऊनीं ॥ नामपाठ वदनीं जपतसे ॥ ३ ॥

६८. नामपाठें गणिका नेली मोक्षपदां ॥ नामपाठें प्रल्हादा सुख झालें ॥ १ ॥ नामपाठें ध्रुव अढळपदीं बैसे ॥ नारद नाचतसे नामपाठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगे अनुभव ॥ नामपाठ सर्व जपा आधीं ॥ ३ ॥

६९. नामपाठ करूनि वाल्हा तो तरला ॥ अधिकारी झाला रामनामें ॥ १ ॥ शतकोटी कवित्व रामायण केलें ॥ जडजीव उद्धरिले तिहीं लोकीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका बोलतसे वाणी ॥ नामपाठ अमृत संजीवनी घ्यारे भावें ॥ ३ ॥

७०. नामपाठ जपे भोळा महादेव ॥ देवादि देव वंदी तया ॥ १ ॥ विष तें अमृत नामपाठें जालें ॥ दैन्य दुःख गेलें नाम जपतां ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका उभारुनी बाह्या ॥ नामपाठ गाय सर्व काळ ॥ ३ ॥

७१. नामपाठें नक्र तारिला निर्धारें ॥ गजेंद्र[4] उद्धरे नामपाठें ॥ १ ॥

---

१ शास्त्र जाणणारे. २ बोलती. ३ मनुष्य दग्ध करण्याच्या जागेंत. ४ मोठा हत्ती.

तरले तरले नामेंचि तरले ॥ वैकुंठासी नेले नामपाठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका जोडोनीयां हात ॥ नामपाठ गात संतांपुढें ॥ ३ ॥

७२. नामपाठ सदा एकांती जो करी ॥ भुक्ति मुक्ति चारी घरीं त्याच्या ॥ १ ॥ नलगे साधन व्युत्पत्ति पसारा ॥ नामपाठ बरा संत संगें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें निका ॥ तारिलें जड लोकां नामपाठें ॥ ३ ॥

७३. नामपाठें तारिले पतित उद्धरिले ॥ धांवणें तें केलें पांडवांचें ॥ १ ॥ पडतां संकटीं नामपाठ गाय ॥ द्रौपदी ती माय तारियेली ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतसे लोकां ॥ नामपाठ फुका जपा आधीं ॥ ३ ॥

७४. नामपाठें आपण होय अनामिक ॥ नामपाठें देख न ह्मणे कांहीं ॥ १ ॥ उंच नीच ज्ञाती न करी विचार ॥ नामपाठें निर्धार ऐसा ज्याचा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सर्व भावें देखा ॥ नामपाठ निका गात असे ॥ ३ ॥

७५. नामपाठें जनाबाई बरोबरी ॥ दळी कांडी हरि शेणी वेंची ॥ १ ॥ भक्ताचें सकळ कार्य तें करणें ॥ नये ऐसें उणें करी काम ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका आवड पाहुनी ॥ नाचतो कीर्तनीं नामं गाय ॥ ३ ॥

७६. नामपाठें नामा शिंपी तो तरला ॥ तयाची देवाला आवड मोठी ॥ १ ॥ जाउनी जेवणें उच्छिष्ट भक्षणें ॥ नामपाठें देणें इच्छिलें तें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सद्गदीत होय ॥ नामपाठ गाय आवडीनें ॥ ३ ॥

७७. नामपाठें तरला चोखा तो महार ॥ भावें सर्वेश्वर स्थापीतया ॥ १ ॥ नामपाठ करूनी कीर्ति लोकीं जगीं ॥ उपमा ते अंगीं वाढविली ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका वर्णितो संतांसीं ॥ नित्य नामपाठासी अनुसरला ॥ ३ ॥

७८. नामपाठें गोरा कुंभार तरला ॥ उद्धार तो झाला पूर्वजांचा ॥ १ ॥ नामपाठ कीर्ति गाताती वैष्णव ॥ धन्य तो अपूर्व नाम वंदी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका एकांत चरण ॥ नामपाठ संकीर्तन करा वेगीं ॥ ३ ॥

७९. नामपाठ प्रेमें सांवता तो गाये ॥ हृदयकमळीं वाहे नारायणा ॥ १ ॥ नामपाठ निका नामपाठ निका ॥ खुर्पु लागे देखा देव त्यासी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका ऐकोनीया बोल ॥ सांगत नवल संतापुढें ॥ ३ ॥

---

१ श्रमावांचून. २ शहाणे. ३ निवडी. ४ प्रेमयुक्त. ५ विष्णु भक्त. ६ शब्द.

८०. नामपाठ भक्ति हनुमंतें[1] केली ॥ सेवा रुजु झाली देवा तेणें ॥ १ ॥ नामपाठें शक्ति अद्भुत हे अंगीं ॥ धन्य झाली जगीं कपिनाथा[2] ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सेवोनी आदरें ॥ नामपाठ स्मरे सर्व काळ ॥ ३ ॥

८१. नामपाठें सोपान समबुद्धि झाला ॥ विश्रांति पावला संवत्सरीं ॥ १ ॥ मुख्य ब्रह्मा तो नामपाठ वंदी ॥ इतर तरणें उपाधि पासोनीया ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका कांहीं नेणे देखा ॥ नामपाठें सुखा सुख झालें ॥ ३ ॥

८२. नामपाठें निवृत्ति पावला विश्रांती ॥ नामपाठें शांति कर्माकर्मीं ॥ १ ॥ ह्मणोनी प्रेमभावें नामपाठ गावे ॥ आलिंगन द्यावें संतचरणा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका चिंती नामपाठ ॥ मोक्षमार्गवाट सोपी जगा ॥ ३ ॥

८३. नामपाठें अक्रूर सर्व ब्रह्मरूप ॥ भेदाभेद संकल्प मावळले ॥ १ ॥ वंदी रज माथां घाली लोटांगण ॥ द्वैताचें बंधन तुटोनी गेलें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें मुक्त ॥ जालासे सतत संतचरणीं ॥ ३ ॥

८४. नामपाठें सर्व मुक्तत्व साधिती ॥ नामपाठें विरक्ति[3] हाता येत ॥ १ ॥ नामपाठें उद्धव उरला तरला ॥ नामपाठें झाला शापमुक्त ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका बोले लडिवाळ ॥ नामपाठ काळ काळाचाही ॥ ३ ॥

८५. नामपाठें मुक्त मुक्ताई पैं झाली ॥ हृदयीं आटली नामपाठें ॥ १ ॥ देहादेह सर्व निरसिले चारी ॥ नामपाठ वरी मुक्त झाले ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका बोले करुणावचनीं ॥ नामपाठ ह्मणी विसरूं नका ॥ ३ ॥

८६. नामपाठें ज्ञानीयाची भिंत वोढी ॥ भाविकां[4] तांतडी देव धांवे ॥ १ ॥ बोलविला रेडा केलेंसे कवित्व ॥ नामपाठें मुक्त केले जन ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका लागतो चरणीं ॥ जावें वोवाळोनी जन्मोजन्मीं ॥ ३ ॥

८७. नामपाठें बिभीषण सर्वांत वरिष्ठ ॥ वंश तो स्पष्ट देशोधडी ॥ १ ॥ जाउनीं शरण चिरंजीव झाला ॥ नामपाठें घाला कल्पवरी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका मिरवी बडीवार ॥ नामपाठ सार युगायुगीं ॥ ३ ॥

८८. नामपाठ मच्छिंद्र गोरक्षातें बोधी ॥ तोडिली उपाधि चौदेहांची[5] ॥ १ ॥

---

१ मारुतीला. २ वानर श्रेष्ठ. ३ सर्व विषयांपासून दूर. ४ घाईनें. ५ जन्ममरणरहित.

नामपाठें मोक्षमार्ग तो सर्वदा ॥ वाचे गातां बाधा नोहे कांहीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका द्वैताविरहित ॥ नामपाठ गात सर्वभावें ॥ ३ ॥

८९. नामपाठें भीष्में कामातें जिंकिलें ॥ सार्थक पैं केलें विहिताचें ॥ १ ॥ आदरें आवडी नामपाठ गाय ॥ सर्वांवरी होय सत्ता त्याची ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका होउनी शरण ॥ घाली लोटांगण संतचरणीं ॥ ३ ॥

९०. नामपाठें गुण झाले पैं त्रिगुण ॥ अनाम लक्षण नामपाठें ॥ १ ॥ सैर सैराटां धांवें जे वाटा ॥ तयाच्या चेष्टा न चलती तेथें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका एकपणें बोधिला ॥ जनार्दन वोळला कामधेनू ॥ ३ ॥

९१. नामपाठें अहं सोऽहं कोऽहं खादलें ॥ परब्रह्म लक्षिलें नामपाठें ॥१॥ अहं अहंपण सोऽहं सोऽहंपण ॥ नाम हेंचि खूण नामपाठ ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका कोऽहंपणा वेगळा ॥ जनार्दनें कुर्वाळिला अभयदानीं ॥ ३ ॥

९२. नामपाठें निवृत्ति ज्ञानदेवा उपदेशी ॥ अहं सोऽहं कोऽहं साक्षी केले ॥१॥ तिन्ही परता बोध तयासी बोधिला ॥ नामपाठें झाला शांतरूप ॥२॥ जनार्दनाचा एका गमोनी मनासी ॥ लागतो चरणासी जनार्दना ॥ ३ ॥

९३. नामपाठें गहिनी निवृत्ति वोळला ॥ उघड तो केला परब्रह्म ॥ १॥ नामपाठ ब्रह्म नामपाठ ब्रह्म ॥ आणिक नेणें सर्व नामेंविण ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सेवेसी नटला ॥ नामपाठें केला जनार्दन ॥ ३ ॥

९४. नामपाठें गोरक्ष वोढला गहिनी ॥ दाविली उन्मनी सर्वकाळ ॥१॥ समाधि आसन सैरा ते बोल ॥ नामपाठ मोल अभ्यासिलें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नेणे तो उन्मनी ॥ सदा संतचरणीं मिठी घाली ॥ ३ ॥

९५. नामपाठें क्रिया नामपाठें कर्म ॥ नामपाठें वर्म हाता येत ॥ १ ॥ तो हा सोपा योग नामपाठ वाचे ॥ न करीं सायासाचें वर्म कांहीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका भक्तीसी भुलला ॥ मोकळा मार्ग केला नामपाठें ॥ ३ ॥

९६. नामपाठ गीता ज्ञानेश्वरी होय ॥ स्मरें तूं निर्भय ज्ञानदेवी ॥ १ ॥ नामपाठ सोपें अक्षरें तीं उच्चार ॥ ज्ञानेश्वरी उच्चार करी वाचें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका ज्ञानेश्वरी ध्याय ॥ तेणें मुक्त होय युगायुगीं ॥ ३ ॥

---

१ त्रास. २ व्यापार. ३ पाहिलें. ४ पलीकडे. ५ भय टाकून.

९७. नामपाठ गीता नामपाठ गीता ॥ नामपाठ गीता गाय सदा ॥१॥ हाचि बोध सोपा अर्जुना उपदेश ॥ नामपाठें क्लेश[1] सर्व गेले ॥२॥ जनार्दनाचा एका वाचे गाय गीता ॥ हरपली चिंता जन्म मरण ॥३॥

९८. नामपाठें वर्म वेदांचें तें कळे ॥ नामपाठबळें शास्त्रबोध[2] ॥ १ ॥ या दोंहींचें वर्म ज्ञानदेवी जाणा ॥ जपे कां रे जना हृदयीं सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका विनीत होउनी ॥ आठवितो मनीं ज्ञानदेवा ॥ ३ ॥

९९. नामपाठ ज्ञानदेवीं नामपाठ तूं करी ॥ चुके वेरझारी चौऱ्याशीची ॥ १ ॥ ऐसे वर्म सोपें सांगों जगा गुज ॥ ज्ञानेश्वरी निजीं जपो आधीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका चरणीं विनटला ॥ धन्य धन्य झाला ज्ञानदेवीं ॥३ ॥

१००. नामपाठें संदेह सर्व हा जाईल ॥ नामपाठ गाईल प्रेमभावें ॥१॥ नामपाठ सोपा नामपाठ सोपा ॥ अहर्निशीं[3] बापा जप करीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका ठेउनी विश्वास ॥ नामपाठ निजध्यास करी सदा ॥ ३ ॥

१. नामपाठयुक्ति भाविका प्रतीती ॥ लोभीया विरक्ति नामपाठें ॥ १ ॥ नामपाठें याग नामपाठें योग ॥ नामपाठें भोग सरे आधीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका भोगातीत[4] झाला ॥ ह्मणोनी बोळला जनार्दन ॥ ३ ॥

२. नामपाठ साधन याहुनी आहे कोण ॥ कासयासी पेणें स्वर्गवास ॥ १ ॥ जन्म देईं देवा जन्म देईं देवा ॥ गाईन मी देवा नामपाठ ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका बोलतसे वाणी ॥ नामपाठें जनीं जनार्दन ॥ ३ ॥

३. नामपाठें संत पावले विसावा ॥ आणिक नाहीं हेवा दुजा कांहीं ॥ १ ॥ नामपाठें सिद्धि येईल हाता ॥ मोक्षमार्ग तत्त्वतां नामपाठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें तरला ॥ उद्धार तो केला जडजीवां ॥ ३ ॥

४..नामपाठें मोक्ष पाविजे तत्त्वतां ॥ आणिक तें आतां साधन नाहीं ॥ १ ॥ नामपाठ सार नामपाठ सार ॥ न करीं विचार आणिक दुजा ॥२॥ जनार्दनाचा एका नामपाठ गाये ॥ आदरें[5] नाचताहे संतापुढें ॥ ३ ॥

५. नामपाठ मंत्र सर्वांत पैं श्रेष्ठ ॥ तेणें तें वैकुंठ सरतें केलें ॥ १ ॥

---

१ यातना. २ शास्त्राचें ज्ञान ३ रात्रंदिवस. ४ भोगाच्या पलीकडील. ५ भक्तिभावानें.

नामपाठें साधे साधन तत्त्वता ॥ मोक्ष सायुज्यता हाता लागे ॥ ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका प्रेमें नाम गाय ॥ उभारुनी बाहे सांगतसे ॥ ३ ॥

६. नामपाठें युक्ति साधन समाप्ती ॥ नोहे दुजी प्रीति नामपाठें ॥ १ ॥
आणिक खटपट कासया[1] बोभाट ॥ नामपाठ वाट वैकुंठाची ॥ २ ॥ जनार्दना एका नामपाठें रंगला ॥ आनंदें वहिला नाचतसे ॥ ३ ॥

७. नामपाठ कसवटी अखंड[2] ज्याचे मुखीं ॥ तोचि झाला सुखी इहीं जनीं ॥ १ ॥ नामपाठ धन्य नामपाठ धन्य ॥ नामपाठ धन्य कलीमाजी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें मिरवला ॥ श्रीरंग वरीला नामपाठें ॥३॥

८. नामपाठ पसारा घे रे मुखें सदा ॥ कलिकाळाची बाधा तुज नोहे ॥ १ ॥ नाम तें सोपें नाम तें सोपें ॥ नाम तें सोपें विठ्ठलाचें ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका नामपाठ वाणी ॥ कीर्ति त्रिभुवनीं नामपाठें ॥ ३ ॥

९. नामपाठ करितां आनंद मानसीं ॥ योगयागराशी पायां लागे ॥ १ ॥ आनंदें आवडी नामपाठ गाये ॥ तारिताहे बाहे उभा जना ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका सांगे जगाप्रति ॥ नामपाठें विश्रांति होईल जना ॥३ ॥

१०. नामपाठें ज्ञान नामपाठें ध्यान ॥ नामपाठें मन स्थिर होय ॥ १ ॥
जगांत हें सार[3] नामपाठ भक्ति ॥ आणिक विश्रांति नाहीं नाहीं ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका अखंड नाम गाये ॥ हर्षें नाचताहे प्रेमरंगीं ॥ ३ ॥

११. संसार पाल्हाळ सांगती परि कर ॥ नामपाठ सार सिद्धवरी ॥ १ ॥
न करीं आळस नामपाठ गातां ॥ तुटे भवचिंता[4] नाना व्याधी ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका जनार्दन चरणीं ॥ भासे जनीं वनीं जनार्दन ॥ ३ ॥

१२. नामाचेनी पाठें जाती पैं वैकुंठीं ॥ आणिक खटपटी न तरती ॥१॥
आठवा नामपाठ आठवा नामपाठ ॥ वाउगा बोभाट करूं नका ॥ २ ॥
जनार्दनाचा एका नामपाठें तरला ॥ जनार्दन जोडला गुरु मज ॥ ३ ॥

१३. नामपाठ नित्य एक नेमें गाय ॥ हरिकृपा होय तयावरी ॥ १ ॥
अंतरीं बाहेरीं रक्षी नारायण ॥ आलीया विघ्न निवारी[5] साचें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका प्रचीत घेउनी ॥ गात असे वाणीं नामपाठ ॥ ३ ॥

---

१ कशाकरितां. २ चिरकाल. ३ मुख्य. ४ संसाराची काळजी. ५ दूर करी.

१४. नामपाठ श्रेष्ठ तीर्थांचें तें तीर्थ ॥ वदे तूं चिंतारहित[1] सर्वकाळ ॥१॥ काळाचे ते काळ नामपाठ गाते ॥ काळ हा तयांतें नमस्कारी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका काळा बांधी चरणीं ॥ ह्मणोनी जनार्दनीं विनटला ॥ ३ ॥

१५. नामपाठ गंगा सागर तें तीर्थ ॥ पवित्रापवित्र नामपाठ ॥ १ ॥ पर्वकाळ संतसमागम जाणा ॥ नामपाठ स्नाना आदरेंसी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका काया वाचा मनें ॥ विनटला चरणीं जनार्दना ॥ ३ ॥

१६. नामपाठ गंगा नामपाठ गंगा ॥ दोष जाती भंगों[2] नामपाठें ॥ १ ॥ नामपाठ सरिता[3] सागरसंगम ॥ देव भक्त नाम तिन्ही बोध ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका करितो मार्जन ॥ त्रिवेणीचें स्नान पुण्य जोडे ॥ ३ ॥

१७. नामपाठ यश कीर्ति नामपाठें ॥ तो जाय वैकुंठा हेळामात्रें ॥१॥ न करीरे जना आळस मानसीं ॥ नामपाठ अहर्निशीं जपे सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतो आदरें ॥ नामपाठ स्मरें वेळोवेळां[4] ॥ ३ ॥

१८. आणिक साधन नाहीं नाहीं जगीं ॥ नामपाठ वेगीं गाय जना ॥ १॥ तुटती बंधनें खुंटेल पतन ॥ नामपाठ खूण वैकुंठाची ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें रंगला ॥ भोंळया भाविकाला नामपाठ ॥ ३ ॥

१९. नामपाठ स्नान नामपाठ दान ॥ नामपाठ ध्यान जनार्दन ॥ १ ॥ नामपाठ संध्या नामपाठ कर्म ॥ नामपाठें धर्म सर्व जोडे ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका करी नामपाठ आणिक नाहीं श्रेष्ठ नामेंविण ॥ ३ ॥

२०. चंचळ[5] तें मन मुष्टिमाजी धरीं ॥ नामपाठ हरि गाये सदा ॥ १ ॥ जोडेल सर्व सिद्धि तुटेल उपाधी ॥ नामपाठ आधीं भावें गाय ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका निश्चयें करूनि ॥ नामपाठ निर्वाणीं जपतसे ॥ ३ ॥

२१. नामपाठ केशव वदा नित्य वाचे ॥ सार्थक देहाचें सहजासहज ॥ १ ॥ आठवीं केशव आठवीं केशव ॥ ठेवीं तूं भाव केशवचरणीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका केशवीं विनटला ॥ प्रेमें तो दाटला हृदयामाजी ॥ ३ ॥

२२. नामपाठ नारायण वदे सर्वकाळ ॥ काळाचा तो काळ नारायण ॥१॥ नारायण गाय नारायण ध्याय ॥ नारायण पाहे सर्वां ठायीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नारायणीं प्रेम ॥ आणिक नाहीं नेम दुजा कांहीं ॥ ३ ॥

---

१ चिंता सोडून. २ नाश. ३ नदी. ४ वारंवार. ५ चपळ.

२३. नामपाठ माधव सदा तूं उच्चारीं ॥ माधव अंतरीं धरुनी राहें ॥१॥ माधव माधव आठवी यादवा ॥ आणिक धांवाधांव करूं नको ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका माधवीं मुराला ॥ वसंत तयाला जनार्दन ॥ ३ ॥

२४. नामपाठ गोविंद हाची लागे छंद ॥ न करी भेदाभेद हृदयामाजी ॥ १ ॥ गोविंदनाम गाय गोविंदनाम गाय ॥ गोविंदनाम गाय हृदयीं सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका हृदयीं ध्याये सच्चिता ॥ गोविंद गीतीं गातां सुख जोडे ॥ ३ ॥

२५. विष्णुनामपाठ करीं वेळोवेळा ॥ पाहें तूं सांवळा विष्णुसखा ॥१॥ विष्णुनाम गाय अंतरी सर्वदा ॥ तुटे जन्मजराबाधा येणें नामें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका विष्णुरूप देखा ॥ जनार्दनसखा एक रूप ॥ ३ ॥

२६. नामपाठें मधुसूदन वाचे ॥ अनंत जन्मांचे दोष जाती ॥ १ ॥ मधुनामें जैसा मक्षिकेसी वेधू ॥ तैसा तूं बोधू धरी देहीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका मधुरें बोले वाणी ॥ मधुसूदन उपाधि नेणे दीठी ॥ ३ ॥

२७. नामपाठ त्रिविक्रम वदें तूं रे वाचे ॥ अनंत जन्मांचे दोष जाती ॥ १ ॥ बळीये द्वारीं त्रिविक्रम उभा ॥ नामपाठें उभा तुजपुढें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका त्रिविक्रमीं वंदी ॥ साधन उपाधि नेणे आन ॥ ३ ॥

२८. नामपाठें वामन अक्षरें तीं तीन ॥ आणिक योग साधन आन नाहीं ॥ १ ॥ वदें तूं वामन वदें तूं वामन ॥ विषय वमन करुनी सांडीं ॥२॥ जनार्दनाचा एका नसे तो पारखा ॥ वामन तेणें सखा जोडियेला ॥ ३ ॥

२९. नाम तें सार श्रीधराचें वाचे ॥ कोटी जन्मांचे दोष जाती ॥ १ ॥ जपें तूं आवडी धरुनीया गोडी ॥ युगाऐसी घडी करुनीया ॥२॥ जनार्दनीं एका श्रीधर निजसखा ॥ नोहे तो पारखा जनार्दनीं ॥ ३ ॥

३०. नाम हृषीकेश गाये सावकाश ॥ धरुनी उदास देहआशा ॥ १ ॥ जाईल जाईल देह नाशीवंत ॥ नाम तें शाश्वतें हृषीकेश ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नाम गाय सदा ॥ पंचभूत बाधा तेणें नोहे ॥ ३ ॥

---

१ तल्लीन झाला. २ माशीला ३ गोड. ४ बळी राजाच्या. ५ निरंतर.

३१. नाम तें सोपें पद्मनाभ पाठ ॥ करीं तूं बोभाट दिवसनिशीं ॥ १ ॥ चौसष्ट घडीयां[1] माजी जपें नामावळी ॥ कळीकाळ टाळी मारूं न शके ॥२॥ जनार्दनाचा एका नामीं तो निर्भय ॥ कळीकाळ वंदी पाय जन्मोजन्मीं ॥३॥

३२. दामोदर गावा दामोदर पहावा ॥ दामोदर राखावा हृदयामाजी ॥ १ ॥ गोपीराजीं ध्यान दामोदरीं मन ॥ चुकलें बंधन नाम घेतां ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका दामोदरीं मिनला ॥ कृतकृत्य झाला उभय लोकीं ॥३॥

३३. नाम तें सोपें संकर्षण जपें ॥ आणिक संकल्पें धरूं नको ॥ १ ॥ धरितां संकल्प नाशीवंत बापा ॥ नामजप सोपा मंत्रमार्ग ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका बोले लडीवाळ ॥ जनार्दन कृपाळ[3] जगीं तोची ॥ ३ ॥

३४. वासुदेव नाम प्रातःकाळीं वाचे ॥ धन्य जन्म त्याचें सुफळ सदा ॥ १ ॥ वेहातां[2] टाळी मुखीं नाम सार ॥ वासुदेव उच्चार करीं आधीं ॥२॥ जनार्दनाचा एका एकपणें देखा ॥ जनार्दन सखा जोडियेला ॥ ३ ॥

३५. नामजप वाचा प्रद्युम्न साचा ॥ न करीं नामाचा आळस कदा ॥१॥ संसारयातना जाती पां निर्धारें ॥ नाम निरंतर जपें आधीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका त्रैलोक्याचा सखा ॥ झाली पूर्ण कृपा जनार्दन ॥ ३ ॥

३६. नाम अनिरुद्ध जगीं तें प्रसिद्ध ॥ अहंसोऽहंबोध गिळोनी गाय ॥ १ ॥ अहंकार सांडी नाम मुखें मांडी ॥ साधन देशधडी करुनी जपे ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका साधन सारुनी ॥ जनार्दन चरणीं विनटला ॥३॥

३७. नाम पुरुषोत्तम घेईं तूं आवडी ॥ यातना कल्पकोडी नाहीं तुज ॥ १ ॥ नाम हें आठवीं नाम हें आठवीं ॥ हृदयीं सांठवी पुरुषोत्तमा ॥२॥ जनार्दनाचा एका पारखी[4] नेटका ॥ पुरुषोत्तम सखा जोडिलासे ॥ ३ ॥

३८. नाम तूं अधोक्षज घेईं सर्वकाळ ॥ महाकाळाचा काळ अधोक्षज ॥ १ ॥ नामीं धरुनी प्रीति आठवीं सर्वदा ॥ नाहीं तुज बाधा जन्मोजन्मीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका प्रेमें विनटला ॥ आपुलासा केला जनार्दन ॥३॥

३९. नाम नारसिंह नाम नारसिंह ॥ भक्तासी तो सम सर्वकाळ ॥ १ ॥

---

१ घटिकां. २ वाजवितां. ३ दया करणारा. ४ परिक्षक.

जपे तो प्रऱ्हाद आवडी तें नाम ॥ पावला सर्वोत्तम तयालागीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका रूप तें पाहुनी ॥ नारसिंह चरणीं मिठी घाली ॥ ३ ॥

४०. वदे तूं अच्युत सर्वकाळ सदा ॥ मायापाशबंध तुटोनी जाय ॥१॥ करीं कां रे नेम धरीं कां रे प्रेम ॥ अच्युताचें नाम वदें सदा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका अच्युत पैं झाला ॥ सप्रेमें रंगला प्रेमरंगीं ॥ ३ ॥

४१. नाम जनार्दन रूप जनार्दन ॥ ध्यान जनार्दन सर्व मज ॥ १ ॥ माय जनार्दन बाप जनार्दन ॥ जन जनार्दन सर्व मज ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका जनार्दन देखा ॥ जनीं वनीं[३] सखा जनार्दन ॥ ३ ॥

४२. नाम उपेंद्र सर्व देवाचा तो इंद्र ॥ शुभकाळ वक्र जप सदा ॥१॥ तें नाम सोपें जपें कां रे वाचे ॥ अहर्निशीं साचें नाम जप ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका एक भावें नटला ॥ हृदयीं सांठविला जनार्दन ॥ ३ ॥

४३. नाम हरि हरि संसार तो हरी[१] ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं[२] हरि माझा ॥१॥ हरिनाम जपे हरिनाम जपे ॥ तें वर्म सोपें हरि जपे ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका हरिचरणीं देखा ॥ सुखासुखसुखा अनुभवली ॥ ३ ॥

४४. नाम श्रीकृष्ण उद्धवें साधिलें ॥ चोविस नामें झालें जपपर्व ॥१॥ आठवा श्रीकृष्ण आठवा श्रीकृष्ण ॥ आठवा श्रीकृष्ण वेळोवेळां ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका श्रीकृष्ण निजसखा ॥ जनार्दनें देखा दावियेला ॥ ३ ॥

४५. नामपाठ विठ्ठल पंचविसावा वाचें ॥ सार्थक जन्माचें झालें झालें ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल वदतां[४] वो वाचें ॥ सार्थक जन्माचें झालें साचें ॥२॥ जनार्दनाचा एका नाम पाठ गाये ॥ विठ्ठल विठ्ठल ध्याये वेळोवेळां ॥३॥

४६. झाला नामपाठ झाला नामपाठ ॥ मोक्षमार्ग वाट सोपी झाली ॥१॥ आवडी आदरें नामपाठ गाये ॥ हरिकृपा होय तयावरी ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका नामपाठें निका ॥ तोडीयेली शाखा अद्वैताची ॥ ३ ॥

४७. लेंकुरें खेळती वो साचें ॥ मायबाप प्रेमें नाचे ॥ १ ॥ तैसा हेत पांडुरंगीं ॥ धरितां उणें काय जगीं ॥ २ ॥ जैसा जैसा छंद त्याचा ॥ पुरवणें लागे साचा ॥३॥ एका जनार्दनाचें बाळ ॥ कौतुकें खेळतसे खेळ ॥४॥

---

१ हरण करी. २ आंत. ३ रानांत. ४ बोलतां. ५ ढहाळी.

४८. बोल बोलतां वाचे ॥ नाम आठवीं विठ्ठलाचें ॥ १ ॥ व्यर्थ बोलणें चावटी ॥ वांचुनी नको नाम ओंटीं ॥ २ ॥ नाम हें परमामृत ॥ नामें पावन तिन्ही लोक ॥ ३ ॥ नाम सोपें भूमंडळीं॥ महापापां होय होळी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ नाम पतीतपावन ॥ ५ ॥

४९. खेळ मांडिला वो खेळ मांडिला वो ॥ या संसाराचा खेळ मांडिला वो ॥ १ ॥ पंच प्राणांचे गडी वांटिले ॥ तेथें जीवशिव नाम ठेविलें वो ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं खेळ मांडिला ॥ शाहणा तो तेथें नाहीं गुंतला वो ॥ ३ ॥

५०. शुकादिक योगी रंगले श्रीरंगीं ॥ नाम पवित्र जगीं जपा आधीं ॥ १ ॥ साधनें साधितां कष्ट होती जीवा ॥ नाम सोपें सर्वां गोड गातां ॥ २ ॥ परंपरा नाम वाचे ते सुगम ॥ सनकादिक श्रम न करिती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम तें पावन ॥ वाचे उच्चारितां जाण श्रम हरे ॥ ४ ॥

५१. नामस्मरण अह्मो जना ॥ तेणें तुटे भवबंधना ॥ येची देहीं येचि काळीं ॥ भजीजे रे नाम जाणा ॥ १ ॥ ध्रुव अजामेळ गणिका ॥ नाममात्रें तारिले देखा ॥ आणिकही भक्त देखा ॥ मोक्ष पावले नामें ऐका ॥ २ ॥ जो जो कोणी प्रेमें भजतां ॥ पाविजेल सायुज्यता ॥ ऐसी भाक घेरे आतां ॥ जपतपनाम स्मरतां ॥ ३ ॥ दीनबंधु दयासिंधू ॥ जेणें केला परमानंदू ॥ दुष्ट जना करी भेदू ॥ एका जनार्दनीं नित्यानंदू ॥ ४ ॥

५२. योग याग तप व्रतें आचरतां ॥ नाम सोपें गातां सर्व जोडे ॥ १ ॥ पाहोनीया प्रचीत[2] नाम घे अनंत ॥ तुटे नाना घात जपें नाम ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नामाचा महिमा ॥ वर्णितां उपरमा शेष आला ॥ ३ ॥

५३. कलियुगामाजीं थोर झालें पाषांड ॥ पोटासाठीं संत झाले उदंड[3] ॥ १ ॥ नाहीं विश्वास संत दया मानसीं ॥ बोलती वायांविण सौरस अवघा उपहासी[4] ॥ २ ॥ वेदपठण शास्त्रसंभाषण पुराण मत ॥ अवघे बोधोनी ठेविती बोलती वाचाळ मत्त[5] ॥ ३ ॥ देवभजन संतपूजन तीर्थमहिमा

१ पृथ्वीवर. २ अनुभव. ३ पुष्कळ. ४ निंदाकरी. ५ माजलेले.

न कळे मूढा ॥ ऐसे कलियुगीं झाले जाणत जाणत दगडा ॥४॥ एका जना" र्दनीं काया वाचा राम जपा ॥ सोपें हें साधन तेणें नोहे पुण्यपापा ॥ ५ ॥

५४. अष्टही प्रहर करिसी संसाराचा धंदा ॥ कां रे त्या गोविंदा स्मरसी ना ॥ १ ॥ अंतकाळीं कोण सोडवील तूंतें ॥ कां रे स्वहितातें विसरलासी ॥ २ ॥ यमाची यातना न चुके बंधन ॥ सोडवील कोण तुजलागीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं गुंतलासी वांया ॥ भजें यादवराया विसरूं नको ॥ ४ ॥

५५. अशाश्वत[1] देह काळाचें भातुकें[2] ॥ पंचप्राण कौतुकें खेळ तेथें ॥१॥ जीव शिव दोन्ही मध्य बैसाकार ॥ व्यापारीं व्यापार सर्व त्याचा ॥ २ ॥ जीव गुंतलासे विषयाचे वोढी ॥ शिव जाणे गोडी आत्मस्वरूप ॥ ३ ॥ ऐसा हा खेळ अनादि पसार ॥ एकाजनार्दनीं निर्धार नाम जपा ॥ ४ ॥

५६. येवढा मंत्र सोपा सांडोनी सायासीं ॥ कां रे प्रपंचासी गुंतुनी पडसी ॥ १ ॥ वाचे ब्रह्मज्ञान गोष्टी ते बोल ॥ अंतरींचें फोल सर्व वायां ॥ २ ॥ वृंदावनाचे परी रवरव रेखा ॥ तैसे पढतमूर्खा वेदगोष्टी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं प्रपंच टाकूनी ॥ परमार्थसाधनीं रिघे वहिला ॥ ४ ॥

५७. वांयासी सोस संसारकामाचा ॥ रामनामीं वाचा रंगो कां रे ॥ ॥ १ ॥ यापरती जीवा सोडवण[3] नाहीं. ॥ वेदशास्त्रीं पाहीं भाष्य असे ॥ ॥ २ ॥ पुराणें डांगोणें पिटिती नामाचा ॥ तें तूं कां रे वाचा न वदसी ॥३॥ सायास साधनें नलगे आणीक ॥ एका जनार्दनीं ऐक्य मन करीं ॥ ४ ॥

५८. जन्ममरणाची चूकवा रे खेपा ॥ यासीं तो सोपा राममंत्र ॥ १ ॥ वेळोवेळां वाचे उच्चारावें नाम ॥ तेणें निष्कामें[4] प्राणी होय ॥ २ ॥ सायास नाहीं अनायासें वर्म ॥ वाचें रामनाम आठवावें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नामाविण कांहीं ॥ आणिक थोर नाहीं कलीमाजी ॥ ४ ॥

५९. आह्मीं योग साधियेला ॥ भांगभुरका तो आणिला ॥ १ ॥ योग न कळे तया मूढा ॥ साधन काय तें दगडा ॥ २ ॥ आंत काळा बाहेर काळा ॥ नाम नाहीं अमंगळा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ते पामर ॥ साधन साधिती ते खर ॥ ४ ॥

---

१ चिरकाल न राहणारा. २ खाणें. ३ सुटका. ४ कोणत्याही प्रकारची इच्छा नसणारा.

६०. नोहे सायास रामनामीं ॥ संसारासी गुंते प्राणी ॥ १ ॥ आठवी वाचे रामनाम ॥ नुरेची संसार श्रम ॥ २ ॥ नको करूं वाया श्रम ॥ वाचे ह्मणें राम राम ॥३॥ आवडीनें नाम घोका ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥४॥

६१. साधन तें साधा वाचे ॥ नाम ह्मणा गोविंदाचें ॥ १ ॥ तेणें तुटेल बंधन ॥ वाचे गातां रामकृष्ण ॥ २ ॥ नामा सरसी वाजे टाळी ॥ महापापा होय होळी ॥ ३ ॥ हा तो पुराणीं निश्चय ॥ नाम निशिदिनीं गाय ॥ ४ ॥ आवडीनें नाम गाय ॥ एका जनार्दनीं वंदी पाय ॥ ५ ॥

६२. आली आषाढी जाये पंढरीसी ॥ चित्त पायापाशीं विठोबाच्या ॥ १ ॥ वैष्णव गर्जती नामामृत सार ॥ फुटतसे पाझर कामक्रोधा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं धरुनी विश्वास ॥ जाये पंढरीसी होय संताचा दास ॥३॥

६३. लज्जा अभिमान[2] टाकुनी परता ॥ परमार्थ सरता करीं कां रे ॥१॥ वादक निंदक भेदक ऐसे त्रिविध ॥ याचा टाकुनी भेद भजन करी ॥२॥ एका जनार्दनीं त्रिविधा परता ॥ होउनी परमाथा हित करी ॥ ३ ॥

६४. वासुदेवस्मरणें तुटती जन्ममरणव्याधी ॥ अहं सोऽहं कोऽहं मूळ ह्या सांडी उपाधी ॥ १ ॥ रामकृष्ण वासुदेव गोपाळ वाचे आठवा ॥ जन्म जरा तुटे वाचे आठवितां सांठवा ॥ २ ॥ चिपळ्या टाळ घुळघुळा शब्दनादें ॥ तेणें ब्रह्मानंद हृदयीं आठवण नांदे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वासुदेव चिंतितां ॥ यमकाळदूत पळती नाम ऐकतां ॥ ४ ॥

६५. जया परमार्थीं चाड ॥ तेणें सांडावें लिगांड[3] ॥ धरुनी भजनासी चाड ॥ नित्य नेम आदरें ॥ १ ॥ सांडीमांडी परती टाकीं ॥ वासुदेव नाम घोकीं ॥ मोक्ष येईल सुखी ॥ नाम स्मरतां आदरें ॥ २ ॥ रामकृष्ण वासुदेव ॥ धरीं हाचि दृढ भाव ॥ आणिकाचा हेवा[4] ॥ दुरी करीं आदरें ॥ ३ ॥ घाली संतासी आसन ॥ पूजा करीं काया वाचा मनें ॥ एका जनार्दनीं जाण ॥ इच्छिलें तें पुरवी ॥ ४ ॥

६६. घालीं देवावरी भार ॥ आणिक न करीं विचार ॥ योग क्षेम निर्धार ॥ चालवील तुझा ॥ १ ॥ वाचें गाय नामावळी[5] ॥ वासुदेवीं वाहीं

---

१ झरा. २ अहंकार. ३ लचांड. ४ दुष्टपणा. ५ नांवांच्या पंक्ती..

टाळी ॥ प्रेमाचे कल्लोळीं ॥ नित्यानंदें सर्वथा ॥ २ ॥ सोस घेई कां रे वाचे ॥ रामकृष्ण वदतां साचें ॥ धरणें उठतें यमाचें ॥ निःसंदेह ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ करी रामनामध्वनी ॥ कैवल्याचा दानी ॥ रक्षी तुज निर्धारें ॥ ४ ॥

६७. तूं ह्मणशील बा हें माझें माझें ॥ वांया वाहासी वोउगें[2] ओझें ॥ १ ॥ सोडीं दे टाकुनी परता येईं ॥ रामनाम वाचे सदा गाईं ॥ २ ॥ नामची जाण सत्य सार ॥ वांया कां वाहाशील भार ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम सार ॥ वेदशास्त्रीं हा निर्धार ॥ ४ ॥

६८. उघडा हा मंत्र विठ्ठल वदे वाचे ॥ अनंत जन्मांचे दोष जाती ॥ १ ॥ न करीं आळस आलीया संसारीं ॥ वदें निरंतरीं विठ्ठलनाम ॥ २ ॥ साधती साधन तुटती बंधन ॥ विठ्ठल नाम जाण जप करीं ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं आसनीं शयनीं ॥ विठ्ठल निशिदिनीं जप करीं ॥ ४ ॥

६९. येणें पंथें[3] बहुत तरले निश्चिती ॥ आवडी जे गाती विठोबासी ॥ १ ॥ तारक हा मंत्र सोपा पैं सर्वांसीं ॥ उच्चारितां अहर्निशीं सर्व सिद्ध ॥ २ ॥ पापा प्रायश्चित्त कलियुगीं नाम ॥ आणिक सोपें धर्म संतसेवा ॥ ३ ॥ नलगे दंडन मुंडन दे आटी ॥ नाम घेतां होटीं सव जोडे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं संतांसी शरण ॥ चुके जन्ममरण नाना पीडा ॥ ५ ॥

७०. धन दारा पुत्र अपत्य हें ह्मणसी माझें ॥ परी हें काळाचें खाजें जाणें बापा ॥ १ ॥ गंगेलागीं पूर अवचिंत[4] आला ॥ लोटोनीया गेला मागुती जैसा ॥ २ ॥ तैसा याचा विश्वास न धरीं तूं मनी ॥ यमाची जांचणी तुजसी होय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सोडोनी देईं संग ॥ नाम तूं अभंग हरीचें वदें ॥ ४ ॥

७१. धांवूं नको सैरा कर्माचिया पाटी ॥ तेणें होय दृष्टि उफराटी ॥ १ ॥ शुद्ध अशुद्धाच्या न पडे वेवांदा[5] ॥ वाचें ह्मणे सदा नारायण ॥२॥ एकाजनार्दनीं ब्रह्मार्पण कम ॥ तेणें अवघे धर्म जोडतील ॥ ३ ॥

---

१ निःसंशय. २ उगीच. ३ मार्गानें. ४ एकदम. ५ वाद करण्याला.

७२. जाणोनिया वेडा होसी कां गव्हरा ॥ भजें तूं पामरा श्रीविठ्ठला ॥ १ ॥ नको रे साधन व्युत्पत्तीचा भार ॥ चुकवी वेरझार विठ्ठलनामें ॥ २ ॥ एका जनार्दनी विठ्ठलावांचुनी ॥ सोडविता कोणी नाहीं दुजा ॥ ३ ॥

७३. काय जाणो विधी ॥ निषधाचे ते बुद्धि ॥ १ ॥ आह्मी गाऊं नाम मुखें ॥ नाचूं सुखें कीर्तनीं ॥ २ ॥ न पडो भलतीया भरीं ॥ वाचे ह्मणा हरिहरि ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ विधिनिषेध गेला पूर्ण ॥ ४ ॥

७४. साधकासी साधतां ज्ञान ॥ तंव आडवें येत मायाविघ्न ॥ १ ॥ ह्मणोनी करा हरिचिंतन ॥ तेणें तुटे भवबंधन ॥ २ ॥ सांडीं सांडीं थोरपण ॥ व्हावें लीनें कीर्तनीं ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ सांडा अभिमान संतजनीं ॥ ४ ॥

७५. उगम संगम प्रवाह गती ॥ ऐशी त्रिविध देहस्थिति ॥ १ ॥ बालत्व तारुण्य वृद्धत्व ॥ ऐसें देहाचें त्रिविधत्व ॥२॥ जरा मरण नाश पावे ॥ ऐसा देह व्यर्थ जाये ॥३॥ ऐसीयाचा भरंवसा ॥ एका जनार्दनीं ठसा ॥४॥

७६. विधिनिषेध कवणेपरी ॥ कार्याकारण ते परी ॥ १ ॥ नाम जपतां सादर ॥ विधिनिषेध पळे दूर ॥ २ ॥ व्रत करा एकादशी ॥ कंठीं मिरवा तुळसी ॥ ३ ॥ करा घोष हरिकथा ॥ विधिनिषेध वंदिल माथा ॥ ४ ॥ एकपणें जनार्दनें ॥ एका विधिनिषेध नेणें ॥ ५ ॥

७७. बुडालीया जळीं धांवतसे कोण ॥ तैसे प्राणी जन बुडताती ॥१॥ संसार हा डोहो दुस्तर[2] पारखा ॥ सांगड[3] ती देखा रामनाम ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं संताचा आधार ॥ उतरूं पैलपार भवडोहीं ॥ ३ ॥

७८. कष्ट न करितां योग जरी साधे ॥ श्रम ते उपाधि वाउगी कां वा ॥ १ ॥ नाम तें सोपें श्रम नाहीं कांहीं ॥ उच्चारितां पाहीं सर्व जोडे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नका योगयाग ॥ ह्मणावा श्रीरंग वाचे सदा ॥ ३ ॥

७९. अभिमान नको धरूं पोटीं ॥ होय अर्थासवें तुटी ॥ १ ॥ ह्मणोनी स्मरा राम राम ॥ तेणें पावाल निजधाम[4] ॥ २ ॥ विहित करा

१ नम्र. २ तरून जाण्यास अशक्य. ३ पोहून जाण्याचें साधन. ४ आपली जागा.

आपुलें कांहीं ॥ आठवा वाचे राम देहीं ॥ ३ ॥ काकुलती येतां जना ॥ शरण एकाजनार्दना ॥ ४ ॥

८०. नित्य ध्यातां हरीचे चरण ॥ करी भक्तदुःख हरण ॥ १ ॥ चरण-[1]रज पवित्रता ॥ सदा ध्यावेंचि माथां ॥ २ ॥ लागला पाषाणीं[2] चरण ॥ ती स्त्रीच झाली पावन ॥३॥ ऐसें चरणींचें मान ॥ शरण एका जनार्दन ॥४॥

८१. मागें बहुतां गणा आलें ॥ रामनाम रसायन चांगलें ॥ १ ॥ बहुतीं सेविलें आदरें ॥ तेणें तरले भवसागर ॥ २ ॥ शुकें उतरिलें निगुती ॥ दिधलें असे परीक्षिती ॥ ३ ॥ सेवितां आरोग्य झाला ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे भला ॥ ४ ॥

८२. वोखद[3] घेतलीया पाठीं ॥ तेणें रोगा होय तुटी ॥ १ ॥ पथ्य साचार साचार ॥ नामीं धरा निर्धार ॥ २ ॥ वोखदासी कारण पथ्य ॥ भव रोगीया रामनामें मुक्त ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं करा ॥ श्रीराम राम उच्चारा ॥४॥

८३. ज्ञान ध्यान वर्म शाब्दिक कवित्व ॥ हें तो न कळे अर्थ मूढाप्रती ॥ १ ॥ राम मुखें गावा राम मुखें गावा ॥ वाचे आठवावा कृष्ण सदा ॥२॥ एका जनार्दनीं रामकृष्ण मनीं ॥ भजा आसनीं शयनीं सर्वकाळ ॥३॥

८४ अवचट मुखीं ह्मणता राम राम ॥ सर्व दुरितें[4] होती भस्म ॥ १ ॥ नामापुढें पाप राहे ॥ ऐसा कोण वदताहे ॥२॥ घडतां पातकांच्या राशी ॥ तोही नेला वैकुंठासी ॥ ३ ॥ भाविकांसी वर्म सोपें ॥ राम मुखें जपावें ॥ ४ ॥ जनीं वनीं निरंजनीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ५ ॥

८५. भावें करावें भजन ॥ भावें करा नामस्मरण ॥ १ ॥ भावें जावें पंढरीसी ॥ भावें नाहावें भीमरथीसी[5] ॥ २ ॥ भावें करा प्रदक्षिणा ॥ भावें करा जागरण ॥ ३ ॥ भावें व्रत एकादशी ॥ शरण एका जनार्दनासी ॥४॥

८६. जग राम राम ह्मणे ॥ तया कां न येती विमानें ॥ १ ॥ नवल स्मरणाची ठेव ॥ नामीं नाहीं अनुभव ॥ २ ॥ नष्ट गणिका राम ह्मणे ॥ तिसी वैकुंठीचें पेणें ॥३॥ एका जनार्दनीं ध्यात ॥ राम पाहे ध्याना आंत ॥ ४॥

८७. रुक्मांगदा कारणें एकादशीचा छंद ॥ तेणें परमानंद प्रगटला ॥ १ ॥ अंबऋषी कारणें द्वादशीचा छंद ॥ तेणें परमानंद प्रगटला ॥ २ ॥

---

१ पायांची धूळ. २ दगडाला, ३ औषध. ४ पातकें. ५ भागीरथीस.

प्रल्हादाकारणें हरिनामाचा छंद ॥ तेणें परमानंद प्रगटला ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकविध छंद ॥ तेणें परमानंद प्रगटला ॥ ४ ॥

८८. नाम घेतां हें वैखरी ॥ चित्त धांवे विषयावरी ॥ १ ॥ कैसें होताहे स्मरण ॥ स्मरणामाजी विस्मरण ॥ २ ॥ नामरूपा नव्हता मेळ ॥ नुसता वाचेचा गोंधळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं छंद ॥ बोलामाजी परमानंद ॥४॥

८९. पाहूं गेलीये हरिजागरा ॥ नयनें[1] लाचावले नंदकुमारा ॥ १ ॥ कान्हयारे मनमोहना[2] ॥ देहगेहाची तुटली वासना ॥ २ ॥ आदरें आवडी ऐकतां नाम ॥ नाममात्रें झालों निष्काम ॥३॥ एकाजनार्दनीं हरीकीर्तन ॥ समाधीसी तेथें समाधान ॥ ४ ॥

९०. विचारितां तुज नामचि नसे ॥ नामरूपीं तुझें स्वरूपचि भासे ॥ १ ॥ नामीं अनामता पावुनी पठन ॥ यापरी स्मरीजे या नामस्मरण ॥ २ ॥ गर्जतां नामीं जो जो शब्द उठी ॥ शब्दनिःशब्दां पडतसे मिठी ॥३॥ एका जनार्दन नित्य स्मरे नाम ॥ नामरूप स्वयें झाला आत्माराम ॥४॥

९१. जन्म कर्म अवघें व्यर्थ ॥ विवेकी घेती अर्थ ॥ १ ॥ हरि हाची धर्म मुख्य ॥ रामकृष्ण उच्चारी मुख ॥ २ ॥ दिन जाऊं नेदी वाउगा जाण ॥ काळाचें जनन राम कृष्ण ॥३॥ एका जनार्दनीं जन्म कर्म धर्म ॥ ब्रह्मार्पण वर्म हेंचि खरें ॥ ४ ॥

९२. हरिस्मरणीं सावध व्हावें ॥ स्वहित आपुलें विचारावें ॥ १ ॥ तरला प्रल्हाद आणि धुरू[3] ॥ उपमन्या क्षीरसागरू ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं छंद ॥ अवघा[4] भरला श्रीगोविंद ॥ ३ ॥

९३. गोड साखरसें गोड साखरसें ॥ रामनामरसें चवी आली ॥ धृ० ॥ देठींचें फळ देठीं पीके ॥ रान तोडितां चवी चाखे ॥ गोड० ॥ १ ॥ न फोडी न तोडी सगळेंचि सेवी ॥ ब्रह्मादिकां तो वांकुल्या[5] दावी ॥ गोड० ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं घेतली गोडी ॥ जीव गेल्या तरी न मी सोडी ॥ गोड० ॥ ३ ॥

९४. सांडीं परापवाद खोडी ॥ घेईं विठ्ठल स्वरूपीं गोडी ॥ १ ॥ व्यर्थ

---

१ डोळा २ अंतःकरणाला मोह पाडणाऱ्या. ३ ध्रुव. ४ पूर्ण. ५ चाळे.

टवाळाचे बोल ॥ बोलूं नका ह्मणा विठ्ठल ॥ २ ॥ विठ्ठल विठ्ठल नेटका ॥ भावें ह्मणतां ब्रह्म फुका ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं साचें ॥ विठ्ठल विठ्ठल ह्मणतां वाचे ॥ ४ ॥

भक्तीविषयीं बोध.

१. अभाग्य[1] न भजती भगवंतीं ॥ त्यांसी पृथ्वी असें जडत्व देती ॥ जळें दिधली त्या अधोगती[2] ॥ तेजें दिधली त्या संतापवृत्ती ॥ १ ॥ ऐशा कैसेनी भेटे भगवंतू ॥ नरदेहीं मुकले निजस्वार्थू ॥ जन्ममरणांचे भोगिती आवर्तू ॥ त्यांसी विमुख होय हृदयस्थू ॥ धृ० ॥ २ ॥ वायूनें दिधलें त्या चंचळत्व ॥ नभें दिधलें त्या भावशून्यत्व ॥ महत्तत्त्वें हरिलें निजसत्त्व ॥ मायें दिधलें त्या ममत्व ॥ ३ ॥ सभाग्य भावें भजती भगवंतीं ॥ त्यांसी पृथ्वी देतसे निजशांती ॥ जळें दिधली मधुर[3] रसवृत्ती ॥ तेजें दिधली निज तेज प्रभा दीप्ती ॥ ४ ॥ ऐशा सहजें प्रसन्न होय देवो ॥ जेणें भूतांचा पालटे देहभावो ॥ निजीं निजाचा वाढे निर्वाहो ॥ जनीं विजनीं अखंड ब्रह्मभावो ॥ ५ ॥ वायु उपरमें दे निश्चळत्व ॥ नभें दिधलें त्या अलिप्तत्व ॥ महत्तत्त्वें दिधलें शोधित सत्त्व ॥ मायें दिधलें सद्विद्या परम तत्त्व ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं निज भक्ती ॥ तें अलभ्य[4] लाभु होय प्राप्ती ॥ भूतें महाभूतें प्रसन्न होती ॥ तेणें न भंगे ब्रह्मस्थिति ॥ ७ ॥

२. हरिनाम स्मरतों ह्मणूनी आचरसी दोष ॥ श्रवण स्मरण भक्ति तेणें पडली वोस ॥ १ ॥ हरि नामाचेनि बळें करसी अधर्म ॥ देवाचेनी तुमचें शुद्ध नोहे कर्म ॥ २ ॥ दुर्वासाचेनी कोपें अंबऋषीस शाप ॥ देवाचे चक्रें त्या दिधला संताप ॥ ३ ॥ सत्यव्रती धर्म सत्यनिष्ठ ॥ असत्य वचनीं त्याचा झडला अंगुष्ठ[5] ॥ ४ ॥ निष्पाप मांडव्य शुळीं वाइला ॥ इतुकियास्तव यम दासीपुत्र केला ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं संत सोईनें चाले ॥ सद्गुरुवचनें सबाह्य शुद्ध झालें ॥ ६ ॥

---

१ भाग्यहीन. २ नरकवास. ३ गोड. ४ प्राप्त होण्यास अशक्य. ५ आंगठा.

३. धन मान बळें नाठविसी देवा ॥ अंतकाळीं तेव्हां कोण आहे ॥१॥ यमाचे ते दंड बैसतील माथां ॥ मग तुज रक्षिता कोण आहे ॥ २ ॥ माता पिता बंधु सोइरे धाइरे ॥ जोंवरी इंद्रियें चालताती ॥ ३ ॥ सर्वस्व कामिनी ह्मणवीसी कांता ॥ तीही केश देता रडूं लागे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं जातांची शरण ॥ स्वप्नीं जन्म मरण नाहीं नाहीं ॥ ५ ॥

४. संतजनाची मिळाली मिळवणी ॥ रामनामाची भरली भरणी ॥१॥ रामनाम सेवा हा राम सांठवा ॥ परमानंदाचा लाभ झाला जीवा ॥ २॥ कीर्तनाचें तारूं लाधलें ॥ रामनाम कोणें सवंगलें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं रामनाम सेवा ॥ परमानंदाचा लाभ झाला जीवा ॥ ४ ॥

५. भक्ति नाहीं नामीं तो चांडाळ पतित ॥ तोची जाणावा कुत्सित नष्ट येथें ॥ १ ॥ प्रपंच[1]कर्दमीं बुडोनीयां ठेले ॥ संताविण उगले फजीत होती ॥ २ ॥ पुत्र मित्र कांता मानुनी भरंवसा ॥ याचा मोह फांसा जन्मवरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं अंतीं आहे कोण ॥ न कळे संताविण निश्चयेंसी ॥ ४ ॥

६. [2]बधिर जाले पैं [3]श्रवणें ॥ झाले दंत उन्मळण ॥ १ ॥ अजूनी काय धरिसी माया ॥ गेलीं इंद्रियें विलया ॥ २ ॥ नाकीं श्लेष्माचा खळ्ळाळ ॥ तोंडावाटे पडे लाळ ॥ ३ ॥ टर फुस वाजे गुदद्वार ॥ चरणीं सांडिला व्यापार ॥ ४ ॥ वृषण आलें गुडघ्यावरी ॥ शिश्न लोंबे पीठ चाचरी ॥ ५॥ कफ वात पैं सुटला ॥ शरीर कांपे चळचळा ॥ ६ ॥ लहान थोर ते हांसती ॥ फे फे वांकुल्या दाविती ॥ ७ ॥ वागतां चाचरडे भिंती ॥ पोरें बाऊ ह्मणोनी पळती ॥ ८ ॥ भार्या केली रे आवडी ॥ ती तुजवर बोटें मोडी ॥ ९ ॥ स्त्रीये पाहिजे पुरुषभोग ॥ तुज लागला खोकला रोग ॥१०॥ तुज जाणे निरयाकडे ॥ ती काजळ कुंका रडे ॥ ११ ॥ प्राण आला डोळियांसी ॥ कैसा स्वार्थ न संडिसी ॥ १२ ॥ आंगण झालें रे विदेश ॥ किती करिसी विषयसोस ॥ १३ ॥ आप्त ह्मणती कां मरेना ॥ पालटु झाला याचिया चिन्हा ॥१४॥ एका जनार्दनीं निष्काम ॥ भजा भजा रे परब्रह्म ॥१५॥

---

१ संसाररूपी चिखलांत. २ बहिरे. ३ कान. ४ नाशाला. ५ विषयाची इच्छा.

७. अगाध चरणाचें महिमान ॥ वानितां वेदां पडिलें मौन्य ॥ १ ॥ पुराणें वर्णितां भागलीं ॥ सहा शास्त्रें वेडावलीं ॥ २ ॥ तें पुंडलीकाचे लोभें ॥ एका जनार्दनीं विटे उभें ॥ ३ ॥

८. वचनमात्रासाठीं ॥ प्रगटला कोरडे काष्ठीं ॥१॥ ऐसी कृपाळु माउली ॥ भक्तासाठीं धांव घाली ॥ २ ॥ तो हा कृपेचा कोंवळा ॥ राखे भक्ताचा तो लळा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं डोळा ॥ पहा विठ्ठल सांवळा ॥ ४ ॥

९. साखरेची गोडी साखर सांडुनी उभी उघडी ॥ तैसें आयुष्य जोडिलें जोडी नरदेहा ॥ १ ॥ मोतीयाचें आवदानें घालिताती अंगीं ॥ भोगावया लागीं विषयसुख ॥ २ ॥ गेलें बापा हित हातोहातीं ॥ पुढें आली राती काळवंखी ॥ ३ ॥ आयुष्याच्या शेवटीं सुखाची या गोष्टी ॥ काळानळा पोटीं पडसील बापा ॥ ४ ॥ सोलीव[१] सुकृत[२] भरूनिया मापा ॥ विषयासाठीं पाहें पां लावितोसी ॥ ५ ॥ अमृत जोडोनी सायासीं गळीं कां लावितोसी ॥ घालुनी मत्स्यासी कवण काज ॥ ६ ॥ मिनली चिंतामणीचा शिळा घोटिव चौबळा ॥ कां रे नेउनी पायातळा रचितोसी ॥ ७ ॥ तेथें जें जें कांहीं चिंतिसी तें अधिकची पावसी ॥ नरकाची चौपासी वाढविली ॥ ८ ॥ कल्पतरु देखोनी डोळा उभा राहुनी तया तळा ॥ ह्मणसी मरमर निर्फळा काय करूं ॥ ९ ॥ तेथें मरमर उच्चारिलें मरणची अधिक झालें ॥ तुझिया कल्पना केलें वैर तुज ॥१०॥ येवोनी ये जनीं जन्म उत्तम योनी ॥ कां रे भजन नारायणीं चुकलासी ॥ ११ ॥ जंववरी आयुष्य आहे तंववरी हिताची सोये ॥ एका जनार्दनीं शरण जाये एकपणें ॥ १२ ॥

१०. फुल झडे तंव फळ पोसे ॥ तया पाठीं तेंही नासे ॥ १ ॥ एक मागें एक पुढें ॥ मरण विसरलें बापुडें ॥ २ ॥ शेजारी निमाले[४] कोणाचे खांदीं ॥ लपों गेला सापें खादली मांदी ॥ ३ ॥ मरण ऐकतां परता पळे ॥ पळे तोही मसणीं जळे ॥४॥ प्रेत देखोनीं वोझ्याच्या जाती ॥ वोझें ह्मणती तेही मरती ॥ ५ ॥ मरण ह्मणतां थूं थूं ह्मणती ॥ थुंकते[५] तोंडें मसणीं ज-

---

१ लाकडांत. २ चांगलें. ३ पुण्य. ४ मरण पावले. ५ थुंकणारे.

ळती ॥६॥ पळेना चळे तोचि सांपडे ॥ जाणतां जाणतां होताती वेडे॥७॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ काळ वेळ तेथें न रिघे मरण ॥ ८ ॥

११. एकाची माहेरा नाथिली ॥ हे तंव जाण भ्रांति बोली ॥ १ ॥ विठ्ठल विठ्ठल रोकडा ॥ विठ्ठल पाहे चहूं कडा ॥ २ ॥ आपण आंत बाहेरीं पाहे ॥ विठ्ठल देखोनी उगाची राहे ॥ ३ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ विठ्ठल विठ्ठल परिपूर्ण ॥ ४ ॥

१२. व्यापुनीयां भरला देव ॥ रिता ठाव कोठें पा ॥ १ ॥ तयाचें करारे चिंतन ॥ मग तुह्मां न पडे न्यून[1] ॥ २ ॥ वाचें वदा विठ्ठल साचा ॥ सोइरा साचा अंतकाळीं[2] ॥३॥ मागें पुढें उभा असे ॥ एका जनार्दनीं दिसे ॥४॥

१३. विषयीं होउनी उदास ॥ सांडा संसाराचीं आस ॥ १ ॥ तरीच पावाल शरण ॥ संत सेवा घडेल जाण ॥ २ ॥ होऊन उदासवृत्ती ॥ भजन करा दिनरातीं ॥ ३ ॥ ऐसी आवड धरा मनीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१४. मातेचा आठव बाळावरी स्नेहो ॥ तैसा धरा देवो मनीं सदा ॥१॥ बाळा पाहुनीयां माता संतोषत ॥ तैसी धरा हेत देवावरी ॥ २ ॥ बोबडें साबडें असोच तें बाळ ॥ तैसा धरा कळवळ देवावरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं देव धरा मनीं ॥ आसनीं शयनीं विसरूं नका ॥ ४ ॥

१५. वत्सालागीं गोप धाउनी वोरसे ॥ तैसें असो पिसें देवा ठाईं ॥१॥ पाडसा[3] चुकली हरीण पाहे वास ॥ तैसा धरा आस देवा ठाईं ॥ २ ॥ मातेलागीं चुके बाळ एकुलतें ॥ तैसें देवापरतें न धरा मनीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं देव करा सखा ॥ प्रपंच पारिखा सहज तेणें ॥ ४ ॥

१६. जरा[4] पावली निज संधी ॥ अनिवार येती आधिव्याधी ॥ १ ॥ पायीं पडतसे वेंगडी[5] ॥ अंधारीं धरणें लागे काठी ॥ २ ॥ डोळां चिपडें तोंडा लाळ ॥ नाका येत शेंबूड वोंगळ ॥ ३ ॥ चुंबन देतां पोराप्रती ॥ बाऊ ह्मणोनी पोरें पळती ॥ ४ ॥ ऐशी दशा येईल अंगा ॥ एका जनार्दनीं शरण रिगा ॥ ५ ॥

---

१ कमी. २ मरणाच्या वेळीं. ३ हरिणाचें पोर. ४ म्हातारपण. ५ वांकडेपणा.

१७. डोळा फोडोनी काजळ ल्याला ॥ नाक कापुन शिमगा खेळला ॥१॥ वेंचितां धन लक्ष कोटी ॥ आयुष्य क्षणचि नोहे भेटी ॥ २ ॥ मिथ्या बागुलाचा भेंवो ॥ बाळें सत्य मानिती पहा हो ॥ ३ ॥ ऐसें मिथ्या नको मनीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१८. नित्य नूतन[2] दीप ज्वाळा ॥ होती जाती देखती डोळा ॥ १ ॥ जागृती आणि देखती स्वप्न ॥ दोहीं देखतां भिन्न भिन्न ॥ २ ॥ भिन्नपणें[3] नका पाहूं ॥ एका जनार्दनीं पाहूं ॥ ३ ॥

१९. मजुर राउताचें घृत नेतां ॥ तो तुरंगीं चढे मनोरथा ॥ १ ॥ सबळ वारुवांचें उड्डाण ॥ ह्मणोनी उडों जात आपण ॥ २ ॥ बळें उडाला माझा घोडा ॥ परी स्मरण नाहीं धगडा ॥ ३ ॥ उडी सारखी घागरी पडे ॥ एका जनार्दनीं पाहुनी रडे ॥ ४ ॥

२०. ऐसें लागलीया ध्यान ॥ अंतकाळीं ठसावें मन ॥ १ ॥ ह्मणोनि भोगक्षयें जाण ॥ मागील देहाचें अनुसंधान ॥ २ ॥ मागील सांडीं रे दगडा ॥ कां घालिसी पाय खोडां ॥ ३ ॥ भुलोनी जाऊं नको वायां ॥ एका जनार्दनीं लागे पायां ॥ ४ ॥

२१. घटामाजी घालिजे अमृत ॥ अथवा घालिजे खात मूत ॥ १ ॥ घट घाई करितां चूर ॥ आकाशासी नुमटे चीरें[4] ॥ २ ॥ घट फोडोनी केला नाश ॥ आकाश तैसेंची अविनाश ॥ ३ ॥ तेवीं देह नश्वरें[5] जाण ॥ एका जनार्दनीं परिपूर्ण ॥ ४ ॥

२२. एक ह्मणती आत्मा सगुण ॥ एक ह्मणताती निर्गुण ॥ १ ॥ एक प्रतिपादिती भेद ॥ एक प्रतिपादितसे अभेद ॥ २ ॥ एक ह्मणती मिथ्या भूत ॥ प्रत्यक्ष दिसत जो येथ ॥ ३ ॥ ऐसे नाना भेद वाद सकल ॥ विचारितां अज्ञान मुळ ॥४॥ अज्ञान तें मिथ्या जाणा ॥ शरण एका जनार्दना ५

२३. प्रकाश भासे सर्पाकार ॥ सर्प नसोनी जेवीं दोर ॥ १ ॥ कृष्ण वर्ण रक्त श्वेत ॥ स्फटिकीं जेवीं भासत ॥ २ ॥ ऐशी त्रिगुणाची मिळणी ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ३ ॥

---

१ खर्च करितां २ नवीन. ३ निराळेपणानें. ४ भेग. ५ नाशवंत.

२४. आकाशापासोनी वायु झाला ॥ तो गगना वेगळा नाहीं गेला ॥ १ ॥ अग्नीपासुनी जळाचा अंशू ॥ जळापासुनी पृथ्वी प्रकाशू ॥ २ ॥ तैसें कार्य आणि कारण ॥ परस्परें अभिन्न जाण ॥ ३ ॥ जेवीं तंतु आणि पट्टू[1] ॥ दोन्ही दिसती एकवटू[2] ॥ ४ ॥ साखरेचे नारळ केले ॥ परी साखरत्वा नाहीं मुकले ॥ ५ ॥ जेवीं कां पृथ्वी मृत्तिका ॥ मृत्तिकेचें भांडें देखा ॥ ६ ॥ ऐसें कार्य कारण विशेष ॥ एका जनार्दनीं निज दास ॥ ७ ॥

२५. दर्पणामाजीं[3] आपण ॥ जीवरूपें शिव जाण ॥ १ ॥ जेणें स्वरूपें आपण ॥ तद्रूप बिंब दिसे जाण ॥ २ ॥ अग्नि राखें झांकोळिला ॥ तरी अग्निपणें संचला ॥ ३ ॥ जीव शिव दोन्ही हो कां एक ॥ तरी एक मलीन एक चोख ॥ ४ ॥ थिल्लरीं प्रतिबिंब भासे ॥ बिंबा अंगीं काय संचित वसे ॥ ५ ॥ निर्वाळुनी पहातां वेगीं ॥ बिंब प्रतिबिंब वाउगी ॥ ६ ॥ ऐसें भुलूं नये मन ॥ शरण एका जनार्दन ॥ ७ ॥

२६. साधक सर्वदा पुसती ॥ कोण बाधा चित्तवृत्ती ॥ १ ॥ एकचि गुण जैं पुरता जोडे ॥ तैं एकविधा वृत्ति वाढे ॥ २ ॥ एकचि न जोडे गुणावस्था ॥ यालागीं नोहे एकविधता ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण ॥ चित्त चैतन्य संपूर्ण ॥ ४ ॥

२७. देहशत्रु वसती दूर देशीं ॥ येतां बहु दिवस लागती तयांसी ॥ १ ॥ बाह्य शत्रूंचें अल्प दुःख ॥ मन शत्रूचें वर्म अशेष ॥ २ ॥ आसनीं शयनीं एकांतीं ॥ जपीं अथवा ध्यानस्थितीं ॥ ३ ॥ ऐशिया मनातें न जिंकितां ॥ देवपण नये हाता ॥ ४ ॥ देवपणाचे भुलले हावे ॥ एका जनार्दनीं नेणती देवे ॥ ५ ॥

२८. देह सांडावा ना मांडावा ॥ येणे परमार्थुची साधावा ॥ ॥ १ ॥ जेणें देहीं वाढे भावो ॥ देहीं दिसतसे देवो ॥ २ ॥ ऐसें देहें भजन घडे ॥ त्रिगुणात्मक स्वयें उडे ॥ ३ ॥ त्रिगुणात्मक देहो वावो ॥ एका जनार्दनीं धरा भावो ॥ ४ ॥

---

१ वस्त्र. २ एकसारखें. ३ आरशामध्यें. ४ झांकला. ५ पाण्याच्या डबक्यांत.

२९. काळें काळ वायां जातू ॥ तेणें होये आयुष्य अंतू ॥ १ ॥ जाणोनियां रक्षी कोण ॥ सांडी देहाचा अभिमान ॥ २ ॥ अभिमान सांडोनी झडकरी ॥ एका जनार्दनीं दास्य करी ॥ ३ ॥

३०. भावें करितां माझी भक्ती ॥ विषयवासना जळोनी जाती ॥ १ ॥ चालतां माझे भक्तिपंथीं ॥ सकळ साधनें जळोनी जाती ॥ २ ॥ माझीया निज भक्ता ॥ न बाधेचि संसारव्यथा ॥ ३ ॥ प्रल्हादा गांजितां जगजेठी ॥ मी प्रगटलों कोरडे काष्टीं ॥ ४ ॥ द्रौपदी गांजितां तात्काळीं ॥ कौरवांचीं तोंडें केलीं काळीं ॥ ५ ॥ गोकुळीं गांजितां सुरपती ॥ गोवर्धन धरिला हातीं ॥ ६ ॥ अर्जुन प्रतिज्ञेचे वेळीं ॥ म्यां लपविला हेळी ॥ ७ ॥ अंबऋषीचे गर्भवास ॥ म्यां सोसिले सावकाश ॥ ८ ॥ भक्तचरणींची माती ॥ एका जनार्दनीं वंदिती ॥ ९ ॥

३१. सम साम्य सर्वां भूतीं ॥ ज्यांसी घडे भगवद्भक्ती ॥ १ ॥ जालीया सद्गुरुकृपा ॥ सर्व मार्ग होय सोपा ॥ २ ॥ हृदयीं ठसतांची भावो ॥ प्रगटे देवाधिदेवो ॥ ३ ॥ भक्तां भावार्थें विकला ॥ एका जनार्दनीं देखिला ॥४॥

३२. देह भोगीतसे मुख्य गोडी ॥ स्त्री भोगतो आवडी ॥ १ ॥ स्त्री हातीं धरितां देख ॥ वाढे प्रपंचाचें दुःख ॥ २ ॥ जें जें आणी तें तें थोडें ॥ धन धान्य आवडे कुडें ॥ ३ ॥ ऐसा भुलला संसारा ॥ लक्ष चौऱ्यांशीं वेरझारा ॥ ४ ॥ सोडविता नाहीं कोणी ॥ एका जनार्दनावांचुनी ॥ ५ ॥

३३ मस्तकीं केश चिकटले होती ॥ जैं ते निघती आपुले हातीं ॥ १ ॥ मिळती जैशा माय बहिणी ॥ हातीं घेउनी तेल फणी ॥ २ ॥ ऐसा त्रिगुणाचा ठावो ॥ एका जनार्दनीं पहा वो ॥ ३ ॥

३४. सर्पें धांवोनी धरिल्या तोंडीं ॥ सर्वांगा घालितसे वेढी ॥ १ ॥ सर्पबाधेचां सांकडीं ॥ निवारी मंत्रवादी गारुडी ॥ २ ॥ रिघतां सद्गुरूसी शरण ॥ जैसें निरसे जन्म मरण ॥ ३ ॥ संसारसर्प मिथ्या देहीं ॥ एका जनार्दनीं सदा ध्याई ॥ ४ ॥

३५. एका पाठीं एक पुढा ॥ आहे मरणाचा हुडा ॥ १ ॥ आज मेले

---

१ भक्तिमार्गीत. २ सूर्य. ३ द्रव्य. ४ संकटांत. ५ नाश होई.

उद्यां मरती ॥ मागे राहाती तेही रडती ॥ २ ॥ मरण जाणोनीया पाही ॥ उगेच बोलती प्रवाहीं ॥ ३ ॥ ऐसी भुली पडली देखा ॥ एका जनार्दनीं भुलले ऐका ॥ ४ ॥

३६. व्याही जांवयाच्या[1] कोडी ॥ पोषितसे अति आवडी ॥ १ ॥ देह सुखाचीया चाडा ॥ अवघे मेळविले वोढा ॥ २ ॥ देहीं वाढवी अति प्रीती ॥ पुत्र दारा माझे ह्मणती ॥ ३ ॥ जैसा जोंधळा कणा चढे ॥ कणभारें क्षितीं पडे ॥ ४ ॥ वृक्षा फळें येती अपारें[2] ॥ वृक्ष लवे फळभारें ॥ ५ ॥ ऐसा भुलला स्वजनासी ॥ एका जनार्दनीं सायासीं ॥ ६ ॥

३७. मनुष्यदेहीं व्हावें ब्रह्मज्ञान ॥ घेतो पुढिलें आमंत्रण ॥ १ ॥ पुढें जन्माचा विसार ॥ घेतो अतिमानें तो पामर ॥ २ ॥ चौऱ्यांशी लक्ष योनी प्रती ॥ कोटी कोटी फेरे होती ॥ ३ ॥ ऐसा मनुष्यदेह पावन ॥ तो वेंची विषया कारण ॥ ४ ॥ होतां विषयीं वासना ॥ नाठवीची जनार्दना ॥ ५ ॥

३८. घरीं धन धान्य पुरून ॥ सदा मागे जो कोरान्न ॥ १ ॥ द्रव्य असोनी नाहीं ह्मणे ॥ केविलवाणें ह्मणे मी दीन ॥ २ ॥ असोनी द्रव्याचिया राशी ॥ भिक्षा मागे अहर्निशीं ॥ ३ ॥ ऐसा संचय करून ॥ सवेंची पावला मरण ॥ ४ ॥ वांया गेला नर देही ॥ एका जनार्दनीं पाहीं ॥ ५ ॥

३९. कवडी कवडी घाली खांचे ॥ नित्य नूतन भिक्षा वाचे ॥ १ ॥ अतितासी दान ॥ हें तों स्वप्नीं नाहीं जाण ॥ २ ॥ ज्यासि पर्वकाळविधी ॥ न कळे अभाग्यासी कधीं ॥ ३ ॥ ठेउनि चित्त धनावरी ॥ सवेंची फिरे घरोघरीं ॥ ४ ॥ जन्मा येवोनी अघोर ॥ एका जनार्दनीं भोगिती पामर ॥ ५ ॥

४०. देहो जें पासूनी जाला ॥ तें पासुनी मृत्यु लागला ॥ १ ॥ साप बेडुकातें गिळी ॥ बेडुक मुखें माशी कवळी ॥ २ ॥ ऐसा काळ गिळितो जनां ॥ न कळेचि बुद्धिहीना ॥ ३ ॥ मरण जाणती बापुडीं ॥ धरती प्रपंचीं आवडी ॥ ४ ॥ ऐसे पामर आत्मघाती[5] ॥ यासी महा होय फजिती ॥ ५ ॥ असो जनीं जनार्दन ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ ६ ॥

---

१ समुदाय. २ पुष्कळ. ३ कोरडी भिक्षा. ४ खळग्यांत. ५ आपला घात करणारे.

४१. थोर गर्भींची यातना ॥ आठवितां दुःख मना ॥ १ ॥ नऊ मासवरी ॥ पचे विष्ठेचे दार्थरीं ॥ २ ॥ जन्म होतांची जननी ॥ सुख मानी अनुदिनीं ॥ ३ ॥ बाळ वाढतसे सांयासें ॥ तों तों माउली संतोषे ॥ ४ ॥ तारुण्याच्या येतां भरा ॥ मातेसी करी पाणउतारा ॥ ५ ॥ पावला सर्वे ज्ञातारपण ॥ नाकीं तोंडीं लाळ जाण ॥ ६ ॥ नाठवेची रामनाम ॥ एका जनार्दनीं तो अधम ॥ ७ ॥

४२. कैंचें ध्येय ध्याता ध्यान ॥ अवघें विषयावरी मन ॥ १ ॥ तेथें कैंचें कर्माचरण ॥ सदा विषयींच मन ॥ २ ॥ कैंचा दोष कैंचा गुण ॥ अवघें विषयींच मन ॥ ३ ॥ कैंचा बोध कैंचा भेद ॥ सदा विषयीं तो धुंद ॥ ॥ ४ ॥ ऐसा भुलोनी विषयीं ॥ एका जनार्दनीं बुडे पाही ॥ ५ ॥

४३. समूळ कामनेतें दंडावें ॥ मग शिरादिक मुंडावें ॥ १ ॥ अंतरीं अनिवार कामना ॥ विरक्ति तो दाखवी जना ॥ २ ॥ नाम गर्जतां हे होटीं ॥ एकाजनार्दनीं काम पळे नेहटीं ॥ ३ ॥

४४ स्वप्नामाजीं अनिरुद्धें देखिलीसे उखा ॥ तयालागीं घेउनी गेली चित्ररेखा ॥ १ ॥ तया सोडवण्या हरी ॥ धांव घेतसे झडकरी ॥ २ ॥ पाहे स्वप्नाचेनी कांतें ॥ अनिरुद्धा फेलेंसे निरुतें ॥ ३ ॥ स्वप्नेंची देखे सारा ॥ एका जनार्दनीं पसारा ॥ ४ ॥

४५. आडके कमळिणीकोशीं ॥ भ्रमरू जैसा आमोदासी ॥ १ ॥ तैसा विषया लोधला ॥ रामनामें विवंचला ॥ २ ॥ कोरडें काष्ठ भेदोनी जाये ॥ तो कमळदळीं गुंतला राहे ॥ ३ ॥ ऐसा विषयिक सायासी ॥ एका जनार्दनीं धरी मानसीं ॥ ४ ॥

४६. शिमगीयाचे सणीं ॥ रामकृष्ण न ह्मणे कोणी ॥ १ ॥ महा शब्द उच्चारण ॥ कैसे भुलले अज्ञान ॥ २ ॥ गजरें शब्द करी ॥ एका-जनार्दनीं ह्मणा हरी ॥ ३ ॥

४७. स्नान संध्या शौचाचार ॥ स्वधर्म नावडे साचार ॥ १ ॥ कनक-फळ नाम गोमटें ॥ बाहेर आंत दिसे कांटे ॥ २ ॥ शरीर श्वेत निर्नासिक ॥

---

१ त्रासदायक उबेमध्यें. २ कष्टानें. ३ नाश करावें. ४ भुंगा. ५ सुवासाला.

तोंडाळ ओढाळ पतिनिंदक[1] ॥ ३ ॥ ऐशी आचारहीन बापुडी ॥ एका-जनार्दनीं न धरी गोडी ॥ ४ ॥

४८. भिक्षेलागीं पाणिपात्र ॥ सांठवण उपरमात्र ॥ १ ॥ सायंकाळीं प्रातःकाळासी ॥ भिक्षासंग्रह नसावा निश्चयेंसी ॥ २ ॥ संग्रह यत्नाचिया चाडा ॥ मोहोळ बांधिती अवघा कडा ॥ ३ ॥ मोहोळ झाडितां त्यासी ॥ नाश होतो मासीयांसी ॥ ४ ॥ सर्व मायिक पदार्थ ॥ एका जनार्दनीं परमार्थ ॥ ४ ॥

४९. पांडवांचे गृहीं जाण ॥ असंख्य जेविले ब्राह्मण ॥ धर्माचें विस्मित मन ॥ संख्येलागीं ॥ १ ॥ तें कळलें वैकुंठा ॥ निर्मिली तेव्हां घंटा ॥ तेव्हां ते गर्जे देखा ॥ संख्यानाद ॥ २ ॥ तेथें व्यासदेवाचा सुत ॥ शुकदेव अवधुत ॥ ब्राह्मणशेष व्हावें प्राप्त ॥ ह्मणोनी येता जाहला ॥ ३ ॥ रात्रसमयीं सुखी येकीं ॥ शीत घातलें मुखीं ॥ घंटानाद सकळीकीं ॥ ऐकिला कानीं ॥ ४ ॥ कृष्ण पाहे ध्यानीं ॥ शुकदेव[2] आणिला धुंडोनी ॥ पूजा नमस्कार करुनी ॥ गेलासे वना ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं जाण ॥ धर्मे केला प्रश्न ॥ तोचिं सखा श्रीकृष्ण ॥ सांगतसे ॥ ६ ॥

५०. कोण पारें[3] नेई भवनदींतुनी ॥ सद्गुरूवांचूनि तुह्मालागीं ॥ १ ॥ अनंत उपाय जरी तुह्मीं केले ॥ पार पावविलें नवजाय ॥ २ ॥ नाना तीर्थयात्रा घडल्या तुह्मासी ॥ परि संतोषासी न पावाल ॥ ३ ॥ व्रतें तपें यज्ञें दानें चित्तशुद्धी ॥ परि निजपदीं स्थिर नोहे ॥ ४ ॥ विवेक-वैराग्यबळें सद्गुरुभेटी ॥ आन आटाआटी नलगे कांहीं ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं गुरुचरण धरी ॥ तेथें स्थिर करी मन नरा ॥ ६ ॥

भक्तीचें माहात्म्य.

१. भक्तीचे उदरीं[4] जन्मलें ज्ञान ॥ भक्तीनें ज्ञानासी दिधलें महिमानें[5] ॥ १ ॥ भक्ति तें मूळ ज्ञान तें फळ ॥ वैराग्य केवळ तेथींचें फूल ॥ ॥ २ ॥ फूल फळ दोन्ही येर येरां पाठीं ॥ ज्ञान वैराग्य तेंवि भक्तीचें

---

१ नवऱ्याची निंदा करणारी. २ व्यासाचा पुत्र. ३ पलीकडे. ४ पोटांत. ५ मोठेपणा.

पोटीं ॥ ३ ॥ भक्तिविण ज्ञान गिंवसिती[1] वेडे ॥ मूळ नाहीं तेथें फळ केविं जोडे ॥ ४ ॥ भक्तियुक्त ज्ञान तेथें नाहीं पतन ॥ भक्ति माता तया करितसे जतन ॥ ५ ॥ शुद्ध भक्तिभाव तेथें तिष्ठे देव ॥ ज्ञानासी तो ठाव सुखवस्तीसी ॥ ६ ॥ शुद्ध भाव तेथें भक्तियुक्त ज्ञान ॥ तयाचेनी अंगें समाधि समाधान ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं शुद्ध भक्तिक्रिया ॥ ब्रह्मज्ञान त्याच्या लागतसे पायां ॥ ८ ॥

२. भक्तपणा सान नव्हे रे भाई ॥ भक्ताचे पाय देवाचे हृदयीं ॥ १ ॥ भक्त तोचि देव भक्त तोचि देव ॥ जाणती हा भाव अनुभवी ॥ २ ॥ दान सर्वस्वें उदार बळी ॥ त्यांचें द्वार राखे सदा वनमाळी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मिर्ति[2] नाहीं भावा ॥ देवचि करितो भक्ताची सेवा ॥ ४ ॥

३. भक्ति असो मुक्ति घाला रे बाहेरी ॥ बहुतां चाळविलें चाळायाची थोरी ॥ १ ॥ भक्ति ते राहो मुक्ति ते जावो ॥ मुक्तीमाजीं भावो नाहीं नाहीं ॥ ॥ २ ॥ मुक्तिचाळा लाऊनि सेखी वोसंडी ॥ नेणे ऐसे किती केले पाखांडी[3] ॥ ३ ॥ मुक्तिचेनी योगें वामदेव शुक ॥ त्यांचाही विकल्प मानिताती लोक ॥ ४ ॥ नामसंकीर्तन भक्तिमुक्तीसी धाक ॥ संवादें दोघेही राहो माझी भाक ॥ ५ ॥ उपजोनीया पोटीं भक्तीतें ग्रासी ॥ मातृहत्यारी मुक्ति कवण पोसी ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं सेवितां चरणरज[4] ॥ मुक्ति सेवा करी सांडोनियां लाज ॥ ७ ॥

४. शास्त्रज्ञ पंडित हो कां वेदवक्ते ॥ परी हरिभजनीं रत[5] वंद्य सदा ॥ १ ॥ भक्तीच कारण तेणें सरतेपण ॥ वाउगाची शीण जाणिवेचा ॥ २ ॥ मी एक जाणता पैल तो नेणता ॥ ऐसा विकल्प भावितां पतन जोडे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं विकल्प त्यजोनी ॥ विठ्ठलचरणीं मिठी घाली ॥ ४ ॥

५. लहानाहुनी लहान न धरी अभिमान ॥ तेणें हो कारण सर्व बापा ॥ १ ॥ उंचपणें पाहातां वेळूचिये परी ॥ लोहाळा अंतरीं नम्र होये ॥ ॥ २ ॥ भक्ति करतां मुक्ति संताचे संगतीं ॥ मग मनीं विश्रांति हरि जोडे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संतासी शरण ॥ धरूनियां कान नाचूं द्वारीं ॥ ४ ॥

---

१ शोधिती. २ प्रमाण. ३ नास्तिक मताचे. ४ पायांसंबंधीं धुरळा. ५ तत्पर.

६. भावाचेनी भक्ति थोर ॥ भावें तुटे वेरझार ॥ १ ॥ भावें अंकित देव भक्तांचा ॥ वेद शास्त्र बोले वाचा ॥ २ ॥ भावें गुरु शिष्य दोन्ही ॥ भावयुक्त सर्वगुणी ॥ ३ ॥ भावें चाले भक्तिपंथ[1] ॥ भावें भावें पुरे मनोरथ ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ भावें दिसे देहीं देव ॥ ५ ॥

७. उंचा उंचपण नीचा नीचपण ॥ तें नाहीं कारण विठ्ठलभेटी ॥ १ ॥ उंच नीच याति असो भलते जाती ॥ विठ्ठल ह्मणतां मुक्ति जड जीवां ॥२॥ उभारुनी बाहे कटीं कर उभा ॥ एका जनार्दनी शोभा विटेवरी ॥ ३ ॥

८. पीक पिकलें प्रेमाचें ॥ सांठविलें गगन टांचें[2] ॥ १ ॥ भूमि शोधोनी पेरिजे बीज ॥ सद्गुरुकृपें उगवलें सहज ॥ २ ॥ कामक्रोधाच्या उपटोनी पेंडी ॥ कल्पनेच्या काशा काढी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं निज भाव ॥ विश्वंभरित पिकला देव ॥ ४ ॥

भावाचें माहात्म्य.

१. भाव भजनातें निपजवी ॥ भक्त देवातें उपजवी ॥ १ ॥ आतां भजनीं देव केला ॥ भक्त वडिल देव धाकुला ॥ २ ॥ सेवा करणें हा संकल्प ॥ भक्त देवाचाही बाप ॥ ३ ॥ भक्त कळवळा देवाचा ॥ देव झाला त्या भक्ताचा ॥ ४ ॥ देव भक्ताचें पोटीं ॥ झाला ह्मणोनि आवड मोठी ॥५॥ एका जनार्दनीं नवलांव[3] ॥ कैसा भक्तचि झाला देव ॥ ६ ॥

२. श्रीगुरुपाईं[4] ठेवीं तूं विश्वास ॥ दासाचा तूं दास होय त्याच्या ॥१॥ परब्रह्म राम वासिष्ठ शरण ॥ कृष्णें संदीपन गुरु केला ॥ २ ॥ वाल्मीका उपदेशी नारद तो मुनी ॥ वंद्यें त्रिभुवनीं जाला वाल्हा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं गुरु मज भेटला ॥ मोकळा दाविला मार्ग तेणें ॥ ४ ॥

३. गुरुवचनीं मन लगावे ॥ नख शिख सुख पावे ॥ १ ॥ हरि निज नित्य गति आवे ॥ मोही भोवरलाल ॥ २ ॥ बोध सुबात चलावे ॥ की प्रीतम प्रीत बधावे ॥ ३ ॥ अंगसंगनी संग लगावे ॥ की सुखदुःख बुझावे ॥ ४ ॥ सुखदुःखातीत परमानंद ॥ एका जनार्दनीं पावे ॥ ५ ॥

---

१ भक्तीचा रस्ता. २ आंखूड. ३ नवल. ४ मान्य. ५ अतिशय हर्ष.

४. स्वामीसी तो पुरे एक भाव गांठीं ॥ वाउगा श्रम नेहटीं वांया जाय ॥ १ ॥ भावासाठीं देव अंकित अंकीला ॥ राहिला उगला बळीचे द्वारीं ॥ २ ॥ अर्जुनाचे रथीं सारथि होऊनी ॥ राहे मोक्षदानी भावासाठीं ॥ ३ ॥ विदुराचे घरीं आवडीनें भक्षी ॥ कण्या साक्षेपेंसी खातो देव ॥ ४ ॥ पोहे सुदाम्याचे खाउनी तुष्टला ॥ एका जनार्दनीं दिला सुवर्ण गांव ॥५॥

५. असोनी सबराभरी ॥ बाह्य आणि अंतरीं ॥ संपुष्टा माझारी ॥ ह्मणती देव ॥१॥ कल्पनेचा देव ॥ ऐसा जया भाव ॥ तो न करी निर्वाहो ॥ आह्मा लागीं ॥ २ ॥ सुक्षेत्रीं[२] पुण्य ॥ अनुक्षेत्रीं पाप ॥ न चले हा संताप ॥ कल्पनेचा ॥३॥ काशी हो पंढरि ॥ तीर्थयात्रा करी ॥ सर्वत्र नरहरि ॥ तोचि भाव ॥४॥ एका जनार्दनीं ॥ सर्व सिद्धि असे ॥ नाथिलेंची पिसें[३] ॥ मतवाद्या ५

६. सप्रेमें कारितां भजन ॥ तेणें घडती कोटि यज्ञ ॥ १ ॥ प्रेमसार प्रेमसार ॥ वांया भार कुंथेचा ॥ २ ॥ प्रेमेंवीण न भेटे देवो ॥ अवघा वावो पसारा ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं प्रेमसार ॥ तुटे वेरझार येणें जाणें ॥ ४ ॥

७. देवास तो पुरे एक प्रेमभाव ॥ पूजा अर्चा वाव सर्व जाणा ॥ १ ॥ मनापासुनीयां कारितां कीर्तन ॥ आनंदें नर्तन[४] गातां गीत ॥ २ ॥ राम कृष्ण हरि उच्चार सर्वदा ॥ कळीकाळ बाधा तेणें नोहे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं हाचि पैं विश्वास ॥ सर्वभावें दास होईन त्याचा ॥ ४ ॥

८. माझें मुख मज दाखविलें डोळां ॥ नव्हे दृष्टिवेगळा काय करूं ॥ धृ० ॥ जें जें पाहूं जाय तें तें राम होय ॥ दाखविली सोय गुरुनाथें ॥ १ ॥ भक्तिचेनी योगें ज्ञान आकळलें ॥ विज्ञान होउनि ठेलें स्वस्वरूप ॥ २ ॥ द्वैत होतें तें अद्वैत झालें ॥ नाहीं उरलें ऐसें ह्मणावया ॥ ३ ॥ अवघाचि होऊनि स्फुंद नाहीं आंगीं ॥ कृष्णार्पण वेगीं सर्व गत ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मग्न पैं झाला ॥ देहीं देह गेला भाव माझा ॥ ५ ॥

९. हातीं सांपडतां वर्म ॥ वाउगा श्रम कोण करी ॥ १ ॥ पायांळची जवळी असतां ॥ धन सर्वथा बहु जोडे ॥ २ ॥ अंजन ते गुरुकृपा ॥ पुण्यपापा कोण लेखा ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ दुजेपणीं एकला[५] दिसे ॥ ४ ॥

---

१ निश्चयानें. २ चांगल्या क्षेत्रांत. ३ वेड. ४ नाच. ५ एकटा.

१०. झालीया गुरुकृपा सुगम[1] ॥ सर्वत्र ठसावें परब्रह्म ॥ १ ॥ तेथें नाहीं जन्ममरण ॥ भवबंधन असेना ॥ २ ॥ ऐसा धरितां विश्वास ॥ काय उणें मग तयास ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ स्वयें आपणची होय देव ॥४॥

११. जो विनटला[2] श्रीहरिचरणीं ॥ त्यासी भवबंधनीं श्रम नाहीं ॥ १ ॥ देव उभा मागें पुढें ॥ वारी सांकडें[3] भवाचें ॥ २ ॥ नामस्मरणीं रत सदा ॥ तो गोविंदा आवडे ॥ ३ ॥ त्याचे तुळणे दुजा नाहीं ॥ एका पाहीं जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१२. देवा भक्ता ऐक्य सद्गुरु बोधी ॥ देव होऊनि देवा भजीजे आधीं ॥ १ ॥ भक्तीचि कारण भक्तीचि कारण ॥ प्राप्तीचें साधन हेंचि जाण ॥ २ ॥ सर्व भूतीं देवो निःसीम[4] ज्याचा भावो ॥ प्राप्ति तयाची पाहो आशा करी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकविधा प्रीती ॥ देवोचि विकला भावा कवण मागे मुक्ती ॥ ४ ॥

१३. देवासी झांकावया माया पावे ॥ तिसी खाऊनियां नागवा धांवे ॥ १ ॥ देव पिसा झाला देव पिसा झाला ॥ देव पिसा झाला भक्तीलागीं ॥ २ ॥ अवघा खाऊनियां उगला न राहे ॥ आपुलें एकपण आपण स्वयें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकलें केलें ॥ आपुले पिशातें भक्ति लाविलें ॥ ४ ॥

१४. हरिभक्तीचें सुख जे नर नेणती ॥ त्यांसि भक्तिपदप्राप्ति कैंवी होय ॥ १ ॥ भक्तिचि कारण भक्तिचि कारण ॥ संसारतारण श्रीरामभजन ॥ धृ० ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन गजर ॥ भावें तोषिले येती हरिहर ॥ २ ॥

१५. विकल्पें देहातें घातले खाण ॥ मूळ मूर्ति जाण घेऊनि गेला ॥ १ ॥ देव चोरें नेला देव चोरें नेला ॥ भक्त परतला माग नेघे ॥ २ ॥ तृष्णा-जळीं करितां अंघोळी ॥ देवाची संभळी उलंडली ॥ ३ ॥ देव बुडाला देव बुडाला ॥ भक्त उडाला निज भावें ॥ ४ ॥ कोधाचा देहीं उठिला भडका ॥ देवपूजा देखा अहळली[5] ॥ ५ ॥ देव जळाले देव जळाले ॥ भक्त पळाले मरण-मार्गीं ॥ ६ ॥ मोहाचे घरीं ममता वसली ॥ देव विसरसी जीवें भावें ॥ ७ ॥ देव हारपला देव हारपला ॥ भक्त थोंटावला नाहीं ह्मणोनि ॥ ८ ॥ देव

---

१ सुखानें प्राप्त होणारी. २ आनंदित झाला. ३ संकट. ४ कडेकोट. ५ अंतरली.

तो नित्य देव तो नित्य ॥ ऐसे निज भजनें नित्य भक्त मुक्त ॥ ९ ॥ न जडे न बुडे न वंचे न फुटे ॥ एकाजनार्दनीं भेटे अखंड देव ॥ १० ॥

१६. साधु देखोनी ह्मणे हा सत्य देवो ॥ सवेंचि निदैवो ह्मणोनियां वाळी ॥ १ ॥ क्षण एक भावो क्षण एक अभावो[1] ॥ गुणाचा स्वभावो जिंकवेना ॥ २ ॥ क्षण एक वंदी क्षण एक निंदी ॥ निश्चयाची बुद्धि दृढ[2] नाहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दन भक्त कीं मुक्त ॥ प्रपंचीं निश्चिंत[3] सवेंचि ह्मणती ॥ ४ ॥

आत्मप्राप्ति.

१. देहबुद्धिसाधन तुझें तुज बंधन ॥ वासनेची शेंडी वाढवूं नको ॥ १ ॥ वाऱ्यावरी भाव तेथें कैंचा देव ॥ स्थानमान लक्षितां अधिकचि संदेह ॥ २ ॥ दर्पणींचें प्रतिबिंब पाहतां दिसे साच ॥ हातीं धरूं जाता देखणें अहाच ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकचि बुद्धी ॥ जैसा भाव तैसी होतसे सिद्धी ॥ ४ ॥

२. सर्वभूतीं भगवद्भाव ॥ तंव तो भावाचि झाला देव ॥ १ ॥ आह्मा ग्रासूं आला काळ ॥ तंव तो काळच झाला कृपाळ ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ आह्मा कैचें जन्ममरण ॥

३. वेद जाणुं गेला पुढें मौनावला ॥ तें गुह्य तुजला प्राप्त कैचें ॥ १ ॥ पूर्व सुकृतांचा[4] पूर्व अभ्यासाचा ॥ दास सद्गुरूचा तोचि जाणे ॥ २ ॥ जाणणें नेणणें हरीचे ठिकाणीं ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ३ ॥

४. भावचि थोर कीं देवचि थोर ॥ दोहींचा निर्धार करूनि पाहा ॥ १ ॥ जंव जंव भाव तंव तंव देव ॥ भावचि नाहीं तेथें देवचि वाव ॥ २ ॥ एका-जनार्दनीं जंव जंव भाव ॥ लटकें[5] असेल तरी हृदयीं पहा हो ॥ ३ ॥

५. भक्तीच्या पोटा मुक्ति पैं आली ॥ भक्तीनें मुक्तीतें वाढविलें ॥ १ ॥ भक्ति ते माता मुक्ति ते दुहिता ॥ जाणोनि तत्त्वतां भजन करी ॥ २ ॥ भक्ति सोडोनि मुक्ति वांछिती वेडी ॥ गूळ सोडोनि कैसी जे गोडी ॥ ३ ॥ संतोषोनि भक्ति ज्यासी दे मुक्ती ॥ तोचि लाभे येर व्यर्थ कां शिणती ॥ ४ ॥ एका जनार्दना एक भाव खरा ॥ भक्ति मुक्ति दाटूनी आलिया घरा ॥ ५ ॥

---

१ शून्यता. २ सारखीं. ३ काळजीसोडून. ४ पुण्याचा. ५ खोटें.

६. भाव तोचि देव भाव तोचि देव ॥ ये अर्थीं संदेह धरूं नका ॥ १ ॥ भावें भक्ति फळे भावें देव मिळे ॥ निज भावें सोहळे स्वानंदाचे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भावाच्या आवडी ॥ मनोरथ कोडी पुरती तेणें ॥ ३ ॥ भावचि कारण भावचि कारण ॥ यापरतें साधन नाहीं नाहीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भावचि कारण ॥ सच्चिदानंदावरील दावी खूण ॥ ५ ॥

७. बा रे जन्मोनी केलेंस काय ॥ धृ० ॥ घडी घडी पल पल वय हें जातें ॥ व्यर्थ श्रमविली माय ॥ १ ॥ कैसा तूं आलास कोठून एथें ॥ मनीं शोधुनीं तूं पाहे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं शरण तूं जाईं ॥ लाग सदा गुरूचे पायीं ॥ ३ ॥

८. प्राण्या राम भजावा रे ॥ आवडीनें हरिगुण गावा रे ॥ धृ० ॥ तान मान राग ज्ञान कळेना ॥ धरीं निज भावारे ॥ १ ॥ काळ वेळ तेहि कळेना ॥ परी हरि गावा रे ॥२॥ एका जनार्दनीं गावा ॥ गर्व त्यजावा रे ॥३॥

९. भोळे चतुर केलिया होय ॥ परि चतुर[1] जाले ते भोळे न होय ॥ १ ॥ या लागीं भोळीव ते शुद्ध ॥ जाणीवेनें पहा अविद्येचा[2] बोध ॥ २ ॥ भोळियाचें सदा एकविध मन ॥ चतुराचे ठायीं घोळभोळ ॥ ३ ॥ जाणोनि जो ज्ञान होय जो भोळा ॥ एका जनार्दनीं तो एक आगळा[3] ॥ ४ ॥

१०. राम न ह्मणे आवडी ॥ वाचा भलतेची बडबडी ॥ १ ॥ जिव्हा नामाची वाचक ॥ आळसें भोगीताती नरक ॥ २ ॥ विनोद टवाळयाच्या गोष्टी ॥ वाचें रामनाम नुठी ॥ ३ ॥ असत्याची पैं वांकडी ॥ अखंड वाचेसी रोकडी ॥ ४ ॥ आरौंलिया करिती निंदा ॥ परि न ह्मणती हरि-गोविंदा ॥ ५ ॥ निंदेपरतें नाहीं पाप ॥ सत्य जाण माझे बाप ॥ ६ ॥ गर्जतां नामाचे पवाडे ॥ कळीकाळ पायां पडे ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ सहज चेतन निजधाम ॥ ८ ॥

११. रिकामाची राम न ह्मणे तोंडीं ॥ पायांमाजी डोई घाली मुरकुंडी ॥ १ ॥ या हा आळसरीती आळस ॥ आळसें कळस वाहियेला ॥ २ ॥ आळसेंचि कांहीं न करी काम ॥ पडपडल्या तरी न ह्मणे राम ॥ ३ ॥

---

१ शहाणे. २ मायेचा. ३ श्रेष्ठ. ४ एकत्र जमून. ५ चित्स्वरूप.

आळसाचा कैसा नये उबगू ॥ रामनामेंवीण झाला निःसंगु ॥ ४ ॥ आळसाचा गर्भ उदरीं पोशी ॥ राम नारायण न ह्मणे मुखीं ॥ ५ ॥ आळसाचा जैं होय निजोडा ॥ एका जनार्दन सांपडे फुडा ॥ ६ ॥

१२. इंद्रिय देवाची सुटली बांदवेंडी[2] ॥ स्वानंदें उभविली गुढी सरली असूरधाडी ॥ १ ॥ रामराज्य झालें रामराज्य झालें ॥ रामराज्य झालें सद्गुरुचेनि बोले ॥ २ ॥ अहं रावणु रामें मारिला प्रचंडू ॥ धरी मारी देहीं सरला इंद्रिय दंडू ॥ ३ ॥ त्रिकुटशिखरीं पिटले रामराज्य धेंडें ॥ क्रोधादि असुर[3] गेले करुनी काळीं तोंडें ॥ ४ ॥ विषयाचे कारभार कामिनी करिती अंतू ॥ राम सामराज्यें विराला मन्मथू ॥ ५ ॥ रामनाम तेथें कळिकाळ कांपती ॥ रामनामें सम अधमोत्तमा मुक्ती ॥ ६ ॥ शरणागत निज स्थापिले निजपदीं ॥ रामनामें जड तरती भवाब्धी ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं रामनाम जपे ॥ रामराज्य झालें सद्गुरुकृपें ॥ ८ ॥

१३. देह तंव बापुडें अचेतन मढें ॥ तें मी ह्मणोनी पुढें मानीतोसी ॥ १ ॥ मरण मज आहे करूं कैसें काय ॥ आज रामराया घालीतोसी ॥ २ ॥ तुज जन्म ना नाश नित्य ना अविनाश ॥ देहबुद्धि अहंपाश लावियेला ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मुळीं[5] नाहीं दिठी ॥ स्वप्नीचें भय तें पाठी जागृतीं लागे ॥ ४ ॥

१४. देह बुद्धि कैसेनि जाय ॥ भावें धरी सद्गुरुचे पाय ॥ १ ॥ ऐसा करिल तो बोधू ॥ देहीं फेडील देह बंधू ॥ २ ॥ तुझें हारपलें तुजमाजी ॥ तो दावील निजनिजीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनाचे भेटी ॥ देहविदेहाचि खुंटेल गती ॥४॥

१५. आहांच वाहांच किती सांगाल गोष्टी ॥ सहजी उठाउठी भेटी करा ॥ १ ॥ अनुप्राणाच्या बुडी ज्ञान कैंची त्राढी ॥ भेटी होय रोकडी ऐसें करा ॥ २ ॥ क्षणाचा परि कळो न व्हावे या वेळा ॥ सहजाचा सोहळा दावी वेगें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कृपेचा सागर ॥ अनुमाना केर काढियेला ॥ ४ ॥

१६. प्रपंचीं मोडली दीठी ॥ ऐसी सांगेन गोष्टी ॥ आनंदाची सृष्टी ॥ करीन आतां ॥१॥ नवल कैसें देख ॥ एकपणेविण ॥ सुख अनुभवी कौतुक ॥

---

१ त्रास. २ अटकाव. ३ दैत्य. ४ मदन. ५ मुळांत.

अनुभवीया ॥ २ ॥ आदि मध्य अवसानही ॥ नाहीं जया कांहीं ॥ आपीं आपणही ॥ विलसत ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ॥ सहज मिळणी ॥ तया सुखा लावणी ॥ तोचि जाणे ॥ ४ ॥

१७. देखत देखत काळ फोडोनी खाय ॥ काय झालें ह्मणोनी पुसता हे ॥ १ ॥ काय सांगों तुझी नवलपरी ॥ जन भुलविलें विषयव्यापारीं ॥ ॥ २ ॥ मुखें बोले तत्काळ मरण ॥ विषयाकारणें बैसलें धरणें ॥ ३ ॥ मुळीं आगींटे जळत आहे ॥ शाखां शिंपिल्या वृद्धि केंवी होय ॥ ४ ॥ अंतरीं भरला विषयस्वार्थ ॥ माळामुद्रा वरी नव्हे परमार्थ ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं रिघाल्या शरण ॥ आयुष्य सार्थक चुके जन्म मरण ॥ ६ ॥

१८. रिकामा कां फेडीसी वेळ ॥ आयुष्य वेचलें पैल आला काळ ॥१॥ सावधान होईं सावधान होईं ॥ आपुलें हित कांहीं तरी पाहीं ॥ २ ॥ प्रपंच वेढितां लोटलें मनू ॥ तूं काय अधिक तयाहूनु ॥ ३ ॥ जें सबाह्यांतरीं तयासी चुकी ॥ या विषयांचेनि सुखें होसील दुःखी ॥ ४ ॥ आपुल्या हितास लावी तूं मनास ॥ नाहीं तरी तूं चोरीं नेलास ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं धरी विश्वास ॥ तैंच तुझा चुकेल गर्भवास ॥ ६ ॥

१९. अग्नि आणि द्विज दोन मुखें देवा ॥ संतोष केशवा उभय मुखें ॥ १ ॥ अग्निमुखाहुनि द्विजमुख थोर ॥ वेदांचा उच्चार जया मुखें ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं दुतोंडें चैतन्य ॥ भूदेवनारायण पूजूं आह्मीं ॥ ३ ॥

२०. मनाचि लगबग मोडली नाहीं ॥ तेणें उपदेशें काज काई ॥ १ ॥ त्यांचे आह्मीं सेवूं चरण ॥ ज्याचेनि बोधें होय समाधान ॥ धृ० ॥ तत्वातें मेळवितो एक गुरू ॥ येर तो जाणा लोकाचारू ॥ २ ॥ मन सुखावलें कर्णीं आनंदू ॥ एका जनार्दनीं झाला बोधू ॥ ३ ॥

२१. नाहीं वर्णव्यक्ति कैंचें स्वरूप ॥ एकी एकपण नांदें तें आंमुप[३] ॥ ॥ १ ॥ काय सांगों त्याची कैसी गोडी ॥ अनुभवेंविण न कळे फुडी ॥२॥ वर्णव्यक्ति आपण झाला ॥ अरूपरूप रूपा आला ॥ ३ ॥ सकळ होउनी सकळीं राहे ॥ भूतमात्रीं व्यापक आहे ॥ ४ ॥ अनुभव कैसा पुसों

---

१ शोभत. २ डहाळ्या. ३ अतिशय.

ह्मणा ॥ सद्गुरुवांचुनी न कळे जाणा ॥ ५ ॥ एका जनार्दना शरण या पां ॥ अनुभव गोडी तत्काळ घ्या पां ॥ ६ ॥

२२. नरदेहाचेनी आयुष्यें ॥ मिथ्या व्यवसाय करिती कैसे ॥ अमृत सांडोनी जैसें ॥ कांजी प्याले ॥ धृ० ॥ विषयो अभिलाषालागीं ॥ पतंग जेवीं रिघे आगीं ॥ आयुष्य वेचलें वेगीं ॥ शुद्धि नाहीं ॥ १ ॥ कां रे अखंड दुश्चिता ॥ जागें आपुलिया हिता ॥ नाहीं तरी सर्वथा ॥ नाडलासी ॥ २ ॥ माप लागलें शरीरीं ॥ काळ मोजितो मापारी[1] ॥ सळे व्हावया दुरी ॥ उरी उरली नाहीं ॥ ३ ॥ वेचितां लक्ष कोडी ॥ नरदेह आयुष्याची न मिळे एक घडी ॥ तेही आयुष्य वेचिलें वोडी ॥ विषयांचे ॥४॥ पांघरूण जाळुनी ॥ केलें असे तापणें ॥ शीतनिवारण नव्हेची शेखीं ॥५॥ आयुष्याचे तातडी ॥ करा काढाकाढी ॥ नाहीं तरी पडिलासी अढीं ॥ अंधकूपीं[2] ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं ॥ भाव नाहीं नरा ॥ आयुष्याचा मातेरा ॥ करुनी ठेला ॥ ७ ॥

२३. सावधान गा ॥ तुझे तुज मोकळ बहुत जाण ॥ असतांची होतांसी कां नेण ॥ विषयलोभू तो तुज बंधन गा ॥ १ ॥ मन बुद्धि अहंकार चित्त ॥ तुझ्या वृत्तीचा साक्षीभूत ॥ मुख्य अन्तर्यामी भगवंतू ॥ तो धर्माधर्म जाणे समस्तू ॥ २ ॥ तुझ्या हृदयीं जो जो भावो गा ॥ त्यासि निजसाक्षी निज देवो गा ॥ एका जनार्दनीं ऐक्य भावो ॥ तें हें समूळ अवघेंचि वावो ॥ ३ ॥

२४. सरावे[3] पिंडा पिवते मस्त ॥ फेरिस्ते करेग शस्त ॥ धृ० ॥ धनीकी जिणें रजा तोडी ॥ पावमें जोडेगा बेडी ॥ १ ॥ मर्दोका खुराकता जोरी ॥ बदफैल वो गुन्हेगारी ॥ २ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ बदफैली छोड कहे खुदा ॥ ३ ॥

२५. भक्ति ह्मणे संसक्ती ॥ सांडी भवभाव आसक्ती ॥ पहातां निजभावें विरक्ती ॥ सर्वभूतीं भगवंतू ॥ धृ० ॥ भावो लागला भगवंतीं ॥ हरिरूप त्रिजगती ॥ पहातां कर्माकर्मगती ॥ आत्मस्थिति अखंड ॥ १ ॥ कारि-

---

१ मापानें मोजणारा. २ अतिशय काळोख असलेल्या विहिरींत. ३ दारू.

तां देहींचें कर्माचरण ॥ कर्मास बाह्य देही न ॥ विदेहा अवसान ॥ गमनागमन खुंटलें ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं आपण ॥ अनन्यभावें पैं शरण ॥ तैं जन्मा आलें मरण ॥ ब्रह्म परिपूर्ण निजभावें ॥ ३ ॥

२६. खुदा तरस आसिल छोडे ॥ वो क्यौं ज्या बांदी लोडे ॥ १ ॥ कितेब ग्यानें बांदी आले ॥ कहते वो मुछां भुले ॥ २ ॥ कितेब ग्यानें बांदी आले ॥ असिल क्या काम पोंगडी पाले ॥ ३ ॥ आपणी कितेब साच धरो ॥ पोंगडी बेच वांद्या करो ॥ ४ ॥ दिलग्यानेथी वांदि भावो ॥ उसकी सहज ती कितेब ल्यावो ॥५॥ कितेब ल्याने अयौं फर्माया ॥ बांदि बगदो जख गया ॥ ६ ॥ घरकी आवरती छोडे ॥ बांदि लेकर आपिलिढे ॥ ७ ॥ येका जनार्दनका बंदा ॥ बांदि आले सोहतव वृंदा ॥ ८ ॥

२७. दीपाची काळजी ॥ उपजोनि दीपमेळीं ॥ सेखीं प्रकाशा झाकोळी ॥ दीपपणाच्या या ॥ १ ॥ तैसी तुझी कल्पना ॥ तुजलागीं बंधना ॥ विदेहा देहपणा ॥ आरोपित बा ॥ धृ० ॥ कल्पना काजळी तोडीं ॥ प्रकाशा प्रबळ वाढीं ॥ निज तेजें सुखें[2]वाडी ॥ सुखीया होय बा ॥ २ ॥ स्नेह[3] जंव जंव जळे ॥ तंव तंव प्रसवे काजळें ॥ ठेविजे तेथें काळें ॥ करुनी ठाके ॥ ३ ॥ तें स्नेहसूत्र तोडी ॥ संतकापुरीं आवडी ॥ देहभावाची राखोडी ॥ नुरेल तुज बा ॥ ४ ॥ संत कापुरीं ज्योती घडे ॥ तेथें ऐक्यें प्रकाशु वाढे ॥ सरिसेंनी पाडें ॥ समता होय ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं ॥ गुरु शिष्य अभिधानी ॥ नामारूपातीतु जनीं ॥ होउनी ठेलें बा ॥ ६ ॥

२८. दर्पणींचें निजसुख ॥ मुखेंची देखिजे मुख ॥ आपणीया सन्मुख ॥ आपण होय बा ॥ धृ० ॥ डोळेनी आरसा भासे ॥ डोळेनी डोळा दिसे ॥ देखणें देखीजे तैसें ॥ देखणेपणें बा ॥ १ ॥ आरिसा देखतां दिठी ॥ डोळ्या डोळें भेटी ॥ देखणें देखिजे दिठी ॥ देखतेंपणें बा ॥ २ ॥ आरिसा आरिसा जातां पाहे ॥ मुख ही घेउनी जाये ॥ तरी मुखें मुख दिसताहें ॥ देखिलेंपणें बा ॥ ३ ॥ उगऊनीयां रवी[5] ॥ आपण्या आपण दावी ॥ एका जनार्दनु यापरी ॥ अनुभवी ॥ ४ ॥

---

१ पुनर्जन्म. २ सुखानें. ३ तेल. ४ वात. ५ सूर्य.

२९. शरण जारे सद्गुरुला ॥ पुस पुसल्या विचारा ॥ धृ० ॥ भवावर जातें तूंच गाइलें ॥ समूळ दळूनी टाकिलें ॥ मागें स्वरूप तें उरलें सत्य परिसा ॥ १ ॥ कोणत्या जात्यानें दळीलें ॥ जातें सगुण होतें कीं निर्गुण होतें ॥ जेव्हां दळून टाकिलें ॥ तेव्हां जातें कोठें राहिलें ॥ सांग आह्माला ॥ २ ॥ दळावया कोण बैसली ॥ कोणता खुंटा धरिला हातीं ॥ फेरे किती फिरले दळणासी ॥ विचार करा ॥३॥ नाथ ह्मणे येव्हढी खुण॥ सांगावी बा निवडून ॥ नाहीं तरी पूर्वजाला आण॥ सांग आह्माला ॥ ४ ॥

३०. किती तरी मुख पाहासी दर्पणांत ॥ पळ पळ आयुष्य जातें तेल मीठ सर्पणांत ॥ १ ॥ अन्न अन्न करितां पूर्वज गेले ॥ किती आठविसी तर्पणांत ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं तिन्ही लोक जाणे ॥ देवपूजा अर्चनांत ॥३॥

३१. गुरुबचन जतना राखो ॥ अपना आनंद सोही चाखो ॥ १ ॥ गुरुबचन० ॥ बेद शास्त्र पढे अभिमान उठे ॥ गुरुकृपा अभिमान तुटे ॥२॥ गुरु० ॥ कर्म क्रिया करवीत दुःखी ॥ गुरुकृपा[1]मोही सुखी ॥ ३ ॥ गुरु० ॥ एका जनार्दनीं गुरूका नाम ॥ और साधन कछु नहीं काम ॥ ४ ॥

३२. पंढरीसी जाय ॥ धन्य ह्यांची बापमाय ॥ १ ॥ पोटीं जन्मला तो हीरा ॥ दास विठोबाचा खरा ॥ २ ॥ आमचें बोलणें एकांडी ॥ दिली काळाला झोकांडी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भला ॥ चाकर हुजरार्थी[2] लागला ॥ ४ ॥

३३. संगें दोष हो दोष हो ॥ न पाविजे पद अविनाश हो ॥ धृ० ॥ संग बाधी ईश्वरास ॥ रत झाला भिल्लटीस ॥ रावण मुकला प्राणास ॥ वाली जिवें घेतला ॥ १ ॥ संगें लुब्धला तो[3] मनीं ॥ आला गोरक्षक धांवोनी ॥ देखुनी प्रेमला सुंदर राणी ॥ तन्मय होउनी ठेला ॥ २ ॥ संगें भरतासी जन्म ॥ प्राप्त झालें पूर्वकर्म ॥ विसरुनी भगवंताचें वर्म ॥ वनीं हिंडों लागला ॥ ३ ॥ आतां सत्संगें करोन ॥ वृत्ति धरा समाधान ॥ एका जनार्दनावांचून ॥ कोण करी निःसंग ॥ ४ ॥

---

१ गुरूच्या कृपेमध्येंच. २ धन्याच्या कामास. ३ मच्छिंद्रनाथ.

३४. संसाराचे व्यथें तोडावी जी बेडी॥ मनः विवेकाची घालीं हातकडी ॥ १ ॥ जेथें पाहें तेथें विवेक मोकळा ॥ विवेक डोळां लाधलासे ॥ २ ॥ विचारुनी घेई विषयाचा ग्रास ॥ विवेकें करीं सर्वांठायीं वास[१] ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मोकळा ऐसा ॥ वासनेच्या निवटीलें घांसा ॥ ४ ॥

३५. देखसी चाखसी तें नकळे ॥ नोळखे भेणें झाले आंधळे ॥ जेणें कळे नकळे ॥ पुढीलांचे खेळे पहातोसी ॥ १ ॥ जो चाळिता तो तुज पाशीं ॥ आहा पाहा काय सांगों जासी ॥ एका जनार्दनीं परतल्या दृष्टी ॥ तंव तूं पहासी अखंड रे भेटी ॥ २ ॥

३६. पातशाहरो सोना कलीया ॥ सुखी होकरभी ना दिया ॥ धृ० ॥ दुनीयाकी ही मात छोडे ॥ अल्ला किया वो न तोडे ॥ १ ॥ आकटी अंगुळीभी ना जोडे ॥ बन्या अदमी वो क्यौं तोडे ॥ २ ॥ दुनीयाम्याने गरक हुये ॥ तुटा बाल[१]भी ना लावे ॥ ३ ॥ आपने दौसा अगळा माने ॥ सची दुनिया बो हीराने ॥ ४ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ खलक[२] म्यानें भरा खुदा ॥ ५ ॥

३७. बंदे निजाम किधर करणी ॥ जिधर देखो तिधर धणी ॥ १ ॥ खुदा माना पश्चिमेकडे ॥ और जागा उजाड खेडे ॥ २ ॥ पंचतत्त्व खुदाके हुवे ॥ और तत्त्व क्या चोर लेगये ॥ ३ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ गाल बालको भरया खुदा ॥ ४ ॥

३८. सांडी मांडी दोनी सांडी ॥ सिद्ध आहे तेंचि मांडीं ॥ १ ॥ जीव शिव करणें कायी ॥ सिद्ध तेंचि ह्मणती नाहीं ॥ २ ॥ सिद्ध तें तव परतें असे ॥ कर्मीं वाढविती अतिसें[३] ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं विधि ॥ तेचि होय साध्य सिद्धि ॥ ४ ॥

३९. डोळे उघडुनियां पाहें ॥ पैल देव दिसताहे ॥ १ ॥ कैसें केलें बा दर्शन ॥ देव देखताहे कवण ॥ २ ॥ पैल देव हा मी भक्त ॥ दोन्ही कवणास देखत ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं राहे ॥ पहातें पाहणें देवचि आहे ॥ ४ ॥

---

१ केंसही. २ पायदळामध्यें. ३ अतिशय.

४०. अंतरीं मईल बाहेरीं चोखाळ ॥ कैसा तो निर्मळ होय बापा ॥ १ ॥ अंतरीं द्विभेद बाहेरीं अभेद ॥ कैसा त्या निजबोध होय बापा ॥ २ ॥ अंतरीं कापव्य बाहेरीं निष्कापव्य ॥ कैसें त्या निजपद होय बापा ॥ ३ ॥ अंतरीं अनेक बाहेर दावी एक ॥ जनार्दनीं एक एका कैसा ॥ ४ ॥

४१. अरे कृष्णा अरे कान्हा मनींच्या मुनिजनमोहना ॥ तुझिया गुणासी गोपिका वेधल्या जाणा ॥ धृ० ॥ संत आला घरा ह्मणुनी काय बोलून शिणवावा ॥ गोड उंस झाला तरि काय मुळासकट खावा ॥ प्रीतिचा सोईरा[2] झाला तरि काय बहुत दिवस राहावा ॥ गांवचा प्रभु झाला ह्मणून काय गांवचि बुडवावा ॥ १ ॥ अंगा आली नवती[3] ह्मणून काय भलतेंच बोलावें ॥ फुका हिरा मिळाला ह्मणून काय तखिल जोडावें ॥ भगवीं वस्त्रें केलीं तरी काय जगचि भोंदावें ॥ व्याजबट्टा देतों तरि काय मुदलच बुडवावें ॥ २ ॥ देव अंगा आला ह्मणून काय विस्तुच कवळावा ॥ आडका हातीं झाला ह्मणून काय भलत्यानें घ्यावा ॥ शीतळ चंदन झाला ह्मणून काय उगाळून प्यावा ॥ वडील[4] रागा आला ह्मणून काय जीवेंच मारावा ॥३॥ सुंदर स्त्री झाली ह्मणून काय बळेंच भोगावी ॥ इष्ट मित्र झाला ह्मणून काय बाईल मागावी ॥ सोन्याची सुरी झाली ह्मणून काय उरींच खोवावी ॥ मखमल झाली पैजार[5] ह्मणून काय शिरींच बांधावी ॥ ४ ॥ सद्गुरु सोइरा केला ह्मणून काय आचार बुडवावा ॥ नित्य भेटेल देव ह्मणून काय जनास सांगवा ॥ चांगला दीप झाला ह्मणून काय वळचणीस ठेवावा ॥ एका जनार्दन ह्मणे देव गुप्त ओळखावा ॥ ५ ॥

४२. भगवद्भावो सर्वांभूतीं ॥ हेंचि ज्ञान हेचि भक्ती ॥ विवेक विरक्ती ॥ याचि नांवें ॥ १ ॥ हें सांडुनी विषयध्यान ॥ तेंचि मुख्यत्वें अज्ञान ॥ जीवीं जीवा बंधन ॥ येणेंचि दृष्ट ॥ २ ॥ आठव तो परब्रह्म ॥ नाठव तो भवभ्रम ॥ दोहींचें निजवर्म ॥ जाण बापा ॥ ३ ॥ आठव विसर चित्तीं ॥ जेणें जाणिजेती ॥ तेचि एक निश्चिती ॥ निजरूप ॥ ४ ॥ स्मरण तेचि निजमुक्ती ॥ विस्मरण तेचि अधोगती ॥ ऐसें पुराणें गर्जती ॥

---

१ मळ. २ भाऊबंद. ३ तारुण्य. ४ बाप. ५ जोडा.

बाह्या उभौरुनी ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं ॥ सहज निजबोधनीं ॥ सबाह्या-भ्यंतरीं पूर्ण ॥ परमानंद ॥ ६ ॥

४३. बंदे हुशार होई रे दीलमें समज रहो ॥ कलवात बादी मतकर यारो सुनता बादी देती ॥ आपना दाम खरचकर यारो हातमें चवरी आती ॥ १ ॥ चाहाडी चुलगी मतकर यारो सुनो हामारा माना ॥ राजाजीको झुठकी तो खुलासा दे परलेना ॥ २ ॥ जुवबाजी मतखेल यारो सुनो हमारी बाता ॥ लत्ते कपडे सबही छीनकर सीरपर मारे जुत्या ॥ ३ ॥ एका जनार्दनका बंदा अकल सीकावे कीता ॥ सीकना होय तो सीकले भाई नहीं तो ज्या गू खाता ॥ ४ ॥

४४ एक एक ह्मणती सकळ लोक ॥ पाहतां एका एक हारपलें ॥ १ ॥ एकावीण एक गणीत नाहीं देख ॥ तें नित्य वोळख निजीं आत्मीया रे ॥ २ ॥ त्वंपद तत्पद असिपद नाहीं ॥ ठाईंच्या ठाईं निवोनि पाहीं ॥ ३ ॥ सत् चित् आनंद तिन्ही नाम माया ॥ सूक्ष्म कारण तेथें भुलूं नको वांया ॥ ४ ॥ अहं तें मीपण सोहं तें तूंपण ॥ अहं सोहं सांडोनि पाहे निज कार ण ॥ ५ एका जनार्दनीं सांडी एकपण ॥ सहज चैतन्य तेथें नाहीं जन्ममरण ॥ ६ ॥

४५. परेहुनी[3] कैसे पश्यंती वोळले ॥ मध्यमीं घणावलें सोहं बीज ॥ १ ॥ वैखरींयेसी कैसें प्रगट पैं जालें ॥ न वचे ते बोल एकाविध ॥ २ ॥ साक्षात्कारें कैसें निजध्यासा आलें ॥ मननासी फावलें श्रवणद्वारे ॥ ३ ॥ सुखासुख तेथें झालीसे आटणी ॥ एका जनार्दनीं निज मुद्रा ॥ ४ ॥

४६. वेष घेउनी नुसता कां ॥ उगेच जगावरी रुसता कां ॥ भोग देखोनी घुसता कां ॥ आह्मी भलें म्हणोनी पुसता कां ॥ १ ॥ थिंता बाईल कां सांडिली ॥ आशा परवधू कां धुंडिली ॥ ध्रु० ॥ शुभ्र सांडोनी भगवीं कां गुंडिली ॥ ऐसी भंडी कांहो मांडिली ॥ २ ॥ तुह्मा प्रपंचावर एके घाई रुसवेना ॥ अहं ज्ञातेपण कोणहा पुसवेना ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मन जिंकवेना ॥ मेल्या कुतऱ्यासारखें कां बसवेना ॥ ४ ॥

---

१ जोरानें असा भाव. २ जुगार. ३ परा, पश्यंती, मध्यमा आणि वैखरी ह्या चार वाचा.

४७. जिव्हा रस चाखी अवलोकी नेत्र ॥ प्रेरक पवित्र आत्माराम ॥ १ ॥ बोलतसे मुख त्वचे कळे स्पर्श ॥ प्रेरक परेश आत्माराम ॥ २ ॥ सुखदुःख ज्ञान होतसे पैं चित्ता ॥ प्रेरक पंढरिनाथा वीण नाहीं ॥ ३ ॥ घ्राणा परिमळ ऐकती श्रवण ॥ प्रेरक नारायण सर्व साक्षी ॥ ४ ॥ हस्तें घेणें देणें चरणीं गमन ॥ प्रेरक ईशान आत्माराम ॥ ५ ॥ ज्याच्या सत्ताबळें हाले वृक्षपान ॥ प्रेरक भगवान सर्वांचा तो ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं पाये हे धरावे ॥ ध्यान हें करावें हृदयीं त्याचें ॥ ७ ॥

४८. वेदवचनें सुतक पावे ॥ ब्रह्म ह्मणतां ब्रह्म नव्हे ॥ १ ॥ वेद न कळेचि साचार ॥ देहबुद्धि अविचार ॥ २ ॥ सकळ ब्रह्म पैं अद्वैत ॥ वेद परिसोनी नातुटे द्वैत ॥ ३ ॥ श्रुति सांगती परमार्थी ॥ हिंसा न करावी सर्वथा ॥ ४ ॥ संकल्प नाशी तो संन्यासी ॥ तेथें तों कल्पना कायसी ॥ ५ ॥ वेद बोले सर्वांठायीं ॥ एका वांचुनी दुजें नाहीं ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं बोधू ॥ नाहीं तंव न कळे वेदू ॥ ७ ॥

४९. कासियासी तपा धांवा ॥ जवळी असतां शेजे गांवा ॥ १ ॥ राम जवळीं चुकले ॥ जपतपें भांबावले ॥ २ ॥ तीर्थीं नाहीं क्षेत्रीं नाहीं ॥ जवळीं असतां भ्रांति पाहीं ॥ ३ ॥ असतां सबाह्यभ्यंतरीं ॥ नाहीं ह्मणोनी दैन्य करी ॥ ४ ॥ जयालागी सैरा हिंडे ॥ तोचि तया मागें पुढें ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं योग ॥ रामचि होय सर्वांग ॥ ६ ॥

५०. निःशेष कांहीं नेणिजे ॥ तें शुद्ध ज्ञान ह्मणिजे ॥ मग सर्व जेणें जाणिजे ॥ तें अज्ञान कैसें बा ॥ १ ॥ ज्ञान तें कवण ॥ अज्ञान तें कवण ॥ दोहींचें लक्षण ॥ [1]पाहाते पहा जी ॥ धृ० ॥ ज्ञानाचें जें ज्ञातेपण ॥ तया नांवचि अज्ञान ॥ अज्ञानाचें जें ज्ञान ॥ तया नांव शुद्ध ज्ञान ॥ २ ॥ ज्ञान तें अज्ञाना आलें ॥ अज्ञान तें ज्ञाना गेलें ॥ एका जनार्दनीं झालें ॥ बागुलाचीं दोनीं मुलें ॥ ३ ॥

५१. तुझें तुझ्या ठाइ ॥ तुजाचि शुद्धि नाहीं ॥ मी मी ह्मणसी काई ॥ न कळे तुज ॥ १ ॥ मीपण ठेवितां ठायीं ॥ तूंचि ब्रह्म पाहीं ॥ इतर

---

१ अहो ज्ञात्यांनों.

साधन कांहीं ॥ नलगे येथें ॥ २ ॥ मीपण तत्त्वतां ॥ साच जेथें अहंता ॥ एका जनार्दनीं तेचि ज्ञाता ॥ ते निजात्मता ॥ ३ ॥

५२. सावध पाहतां तुह्मी ज्ञानाचें अज्ञान ॥ मानु तोचि ह्मणे महंता महाधन ॥ १ ॥ ज्ञानाचें अज्ञान कवण ज्ञाता फेडी ॥ अनुतापाची जंव जीवीं नाहीं आवडी ॥ २ ॥ नश्वर[1] देह ह्मणोनी ज्ञानेंचि निंदिजे ॥ तोचि देह घेऊनि ज्ञातेपणें फुंजे ॥ ३ ॥ सच्चिदानंद आणि माया या नांवें ॥ याहुनी परती स्थिति तें ज्ञान जाणावें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं अनुतापाची[2] गोडी ॥ ज्ञानाज्ञानाची तोडोनी सांडिली बेडी ॥ ५ ॥

५३. सोनियाचा देव सोनियाचें देऊळ ॥ सोनियाचा भक्त पुजी सोनियाच्या कमळें ॥ १ ॥ नामची पैं भिन्न रूप तें अभिन्न ॥ जनीं जनार्दन तोचि पाहे ॥ २ ॥ मृत्तिकेचा घट मृत्तिकेची वेळणी ॥ मृत्तिकेचें आळें तेथें मृत्तिकेची माथणी ॥ ३ ॥ भिन्न भिन्नाकारीं मृत्तिका दिसते साकार ॥ एका जनार्दनीं निज निर्विकार ॥ ४ ॥

५४. कलत्रपुत्रबाधा अभिमानाची ॥ तेही त्यजिल्या शेखीं त्यागी ह्मणे निजाची ॥ १ ॥ अभिमान कैसेनी सरे ॥ ही कृपा कीजे माहेरें दातारा ॥ २ ॥ देहीं देहातीत प्रतिपादिजे ज्ञान ॥ तेणेंचि ज्ञानें देहीं येतुसे अभिमान ॥ ३ ॥ जें जें होय रूप तें तें अहंकारू ॥ त्यागी भोगी होय दिगंबरू[3] ॥ ४ ॥ ब्रह्मज्ञानें ह्मणती अभिमानाची तुटी ॥ सोहं सोहं ह्मणोनी तेथेंही लागे पाठीं ॥ ५ ॥ द्वैत नाहीं जगीं मीच एकला एकू ॥ येणें स्फुरणें आला अभिमान घातकू ॥ ६ ॥ अतिसूक्ष्म अभिमान कवणा न पडे ठाईं ॥ देहातीत ज्ञानी ह्मणती जो विदेही ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं जगद्गुरु न्याहाळी ॥ गौखुर[4] वंदितां अभिमानाची धुळी ॥ ८ ॥

५५. ब्रह्मस्थितीचें हें वर्म ॥ तुज दावितों सुगम ॥ १ ॥ सर्वांभूतीं भगवद्भाव ॥ अभेदत्वें आपणचि देव ॥ २ ॥ संसार ब्रह्मस्फूर्ती ॥ सांडोनियां अहंकृती ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दन ॥ कृपें पावला परिपूर्ण ॥ ४ ॥

---

१ नाश पावणारा. २ पश्चात्तापाची. ३ वस्त्ररहित. ४ गाईचे पाय..

५६. मनासि खोंचिलें मायेसि मोकलिलें ॥ तें शस्त्र आपुलें सज्ज करी ॥ १ ॥ यापरी सैरा होय कारणीं ॥ मांया ममता दोन्हीं मारुनीयां ॥ २ ॥ जागृती स्वप्न निवटिलें पाहे ॥ सुषुप्ती सळींयेली सुखाचे घायें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मांडीयलें खळें ॥ धुरेंचि जिंकीलीं अंगीचेनी बळें ॥ ४ ॥

५७. स्मरण स्वयाती नलगे ती जपमाळ हातीं ॥ नाठवितां चित्तीं स्मरण होय ॥ तैसा देहीं देवो परिसोनी भावो ॥ नाठव तोची आठव होत असे ॥ धृ० ॥ अखंड अगाधपण विस्मरणीं स्मरण ॥ नाठवितां आठवण होत असे ॥ वस्तु वस्तुपणें जडोनी गेली अंगीं ॥ आठऊ तो विसरू वेगीं जाला वावो ॥ १ ॥ अगाधडोहीं[2] गगन बुडालें दिसे ॥ परि न बुडतांचि असे गगनीं गगन ॥ तैसा देहीं देव असतांची संचला ॥ ह्मणती हारपला लाज नाहीं ॥ २ ॥ मृगजळाची व्यक्ति जळपणाची प्रतीती ॥ भासत असतां स्थिति मिथ्या जैसी ॥ एका जनार्दनीं एकपणें निर्वाहो ॥ असतांचि देह वावो देहपणें ॥ ३ ॥

५८. वांझेचें बाळक काळें ग्रासीयेलें[3] ॥ तैसें मिथ्या देह कळिकाळें नाशिलें ॥ १ ॥ नेणा नवलाव जाणा ब्रह्मभाव ॥ दोहींचा संभव[4] समूळ मिथ्या ॥ २ ॥ जळगार पाषाण तैसें जीवपण ॥ साकार देह तैसा ब्रह्मपूर्ण ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकत्व पाहीं ॥ देह विदेह समूळ तेथें नाहीं ॥ ४ ॥

५९. राहातें एक जातें दोनपण ॥ तेथेंचि नाहीं पां देखणें ॥ १ ॥ एकाचि एक बोलतां रे साचें ॥ एक नाहीं तेथें अनेक कैचें ॥ २ ॥ अनेकी एका निर्धारितां पाहीं ॥ मूळीं मन ठेवुनियां ठाई ॥ ३ ॥ राहातें जातें दोन्हींही वाव ॥ एका जनार्दनीं एकाचि भाव ॥ ४ ॥

६०. नित्य नैमित्तिक कर्में आचरावीं ॥ तींहीं ते पावावी चित्तशुद्धी ॥ २ ॥ चित्त स्थिर होण्या करी उपासना ॥ भजे नारायणा एकाभावें ॥ १ ॥ विवेकवैराग्यप्राप्ति तत्प्रसादें ॥ चित्ता लागे वेध सद्गुरूचा ॥ ३ ॥ सद्गुरु कृपेनें पूर्ण बोध होय ॥ नित्य त्याचे पाय हृदयीं धरी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ठेवूनियां मन ॥ मनाचें उन्मन पावलासे ॥ ५ ॥

---

१ त्रासली. २ ज्यांत असंख्य पाणी आहे अशा डोहांत. ३ खाऊन टाकिलें. ४ उत्पत्ति.

६१. दोरा अंगीं जैसा नसतां सर्प दिसे ॥ मिथ्या देह तैसा वस्तूवरि आभासे ॥ १ ॥ देह मी नव्हें देह मी नव्हें ॥ देह मी नव्हें माझेनी अनुभवें ॥२॥ घटीं वर्तुळ आकाश परि तें महदाकाश ॥ विकारवंत देह चैतन्य विलास ॥३॥ एका जनार्दनीं दो नांवीं एक ॥ देह जाला मेला समूळ मिथ्या देख ॥४॥

६२. तुज सगुण जरीं ध्यावों तरी तूं परिमित होशी ॥ तुज निर्गुण जरी ध्यावों तरी तूं लक्षा न रिघसी ॥ साचची वेदपुरुषा न कळसी श्रुतिसी अभ्यासी ॥ तो तूं नभाचाही साक्षी शब्दीं कैंवी आतुडसी ॥ १ ॥ जय राम राम रामा सच्चिदानंद रामा ॥ भवसिंधुतारका ऐकें मेघश्यामा ॥ अनंतकोटी ब्रह्मांडाधीशा अनुपम्य तव माहिमा ॥ अहं सोहं दोनी ग्रासुनी हेंचि मागतसे तुह्मां ॥ २ ॥ आतां अष्टांगयोगें शरीर दंडूनि वायुसी झुंज घेऊं ॥ तेथें बहुसाळ अंतराय तयाचा येतसे भेऊ ॥ आतां कर्माचि जरी आचरूं दृढ धरुनियां बाहू ॥ तेथें विधिनिषेधाचा मोठा अंगीं वाजतसे घावो ॥ ३ ॥ आतां तीर्थयात्रेसी जाऊं तरी तूं दूरीं राहे ॥ पर्वकाळ विचारितां नित्य काल वांया जाये ॥ हातीं जपमाळ घेऊनि अनुपम्य गुण पाहे ॥ तेथें पापिणी निद्रा घाला घालूनियां जाये ॥ ४ ॥ आतां गृहशिखासूत्र त्यजुनी संन्यास करूं ॥ तरी न नासे संकल्प तयाचा धाक थोरू ॥ ध्यानीं मन निश्चळ न राहे यासी मी काय बा करूं ॥ तरी तो वेषचि पालटे अहंकारू ॥ ५ ॥ जनीं जनार्दन प्रत्यक्ष डोळां न दिसे यासी ॥ ममता अहंकृति योगी बुडविती साधन आश्रमासी ॥ एका जनार्दनीं सिद्धसाधन कां न करसी ॥ सांडीं मांडीं नलगे मग तूं अवघा रामचि होसी ॥ ६ ॥

६३. दादा वरलेमाळीं[1] दिसते ॥ दोनी डोळे वटारिते ॥ ते बा बहुत भेडसाविते[2] ॥ जवळीं गेल्या गिळूं पाहाते ॥ १ ॥ ते बा बहु दुःखदायक ॥ तेणें शिणविलें सिद्धसाधक ॥ ते बा विशाळ भयानक ॥ वेगीं गोवी[3] तिन्हीं लोक ॥ २ ॥ तेणें मुंगीचा मार्ग घेतिला ॥ मुळींहुनी शेंडा चढला ॥ शेंड्या पासुनी खालता आला ॥ तो तेथुनी निसटोनी गेला ॥ ३ ॥ ते बा अचोज चोजवेना ॥ जवळीं आहे परी दिसेना ॥ ते बा झोंबिन्नली कळेना ॥ झाडितां

---

१ सारख्या प्रमाणावर. २ भयभीत करते. ३ वेष्टुन टाकी.

परी झडेना ॥ ४ ॥ तनुमनुधनें शरण ॥ एकनिष्ठ जयाचें मन ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ त्यासी सहजचि समाधान ॥ ५ ॥

६४. माझें माझें ह्मणोनी करितोसी कष्ट ॥ उडाला तो हंस राहिलें फलकट ॥ १ ॥ तनाचे बुजवणें तैशी देहस्थिती ॥ चिता अग्नि उजळोनी मिळे मातिसी माती ॥ २ ॥ स्वजन स्वगोत्र सारे करती विचार ॥ काढा काढा ह्मणती जाला भूमिभार ॥ ३ ॥ देहाचीं जनकें केवळ माता पिता ॥ गेला गेला ह्मणती तोचि देह असतां ॥ ४ ॥ अष्टही प्रहर भोगी देह गेह वित्त ॥ सेजेची भार्या पळे ह्मणे भूत भूत ॥ ५ ॥ या परी जाणोनी सांडी देहाची खंती ॥ एका जनार्दनीं राहिला विदेहस्थिती ॥ ६ ॥

६५. एक एक योनी कोटी कोटी फेरा ॥ नरदेहथारा अवचटा ॥ १ ॥ मांडिलासे खेळ मांडिलासे खेळ ॥ मांडिलासे खेळ नरदेहीं ॥ २ ॥ स्त्रीपुत्र नातु बाहुलें असती ॥ नाचवितो पति त्रैलोक्याचा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मांडियेला खेळ ॥ त्रैलोक्य सकळ बाहुलें त्याचें ॥ ४ ॥

६६. क्षणभंगुर देह ॥ याचा मानिती संदेह ॥ १ ॥ उदकावरील तरंग ॥ तैसें दिसे सर्व जग ॥ २ ॥ पाहातां मृगजळा ॥ जळ नोहेची निर्मळा ॥ ३ ॥ साउली अभ्राची ॥ वांया जाय जैसी[१] ॥ ४ ॥ करितां लवण[२]पुतळा ॥ विरे जैसा मिळतां जळा ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं तैसें दिसतां देह नासे जैसें ॥ ६ ॥

६७. इहलोकीं बरा तो [३]परलोकीं वंद्य ॥ त्यासी भेदत्व निंद्य उरलें नाहीं ॥ १ ॥ परस्त्री देखतां नपुंसक वागे ॥ परधन पाहतां अंधापरी निघे ॥ २ ॥ वाद विवादा नोहे त्याची मती ॥ हृदयीं भगवद्भक्ति सदा वाहे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ऐसे विरळे प्राणी ॥ कोटीमाजी जनीं एक देखों ॥ ४ ॥

६८. एक शुद्ध ब्रह्मज्ञानाचें भांडार ॥ एक तें अंतर मळीन सदा ॥ १ ॥ दोघांमाजी वसे परमात्मा एक ॥ परी बुद्धीचा तो देख पालटची ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं गुरूसी शरण ॥ काया वाचा मन ठेवा पायीं ॥ ३ ॥

६९. भोगितां काम भागाचे सोहळे ॥ परी अंतकाळीं कळे वर्म त्याचें ॥ १ ॥ चालतां देह भोगातें भोगिती ॥ अंतकाळीं होती [४]दैन्यवाणे ॥ २ ॥ भुलला

---

१ काळजी. २ मिठाचें बावलें. ३ स्वर्गलोकांत. ४ गरीब, बापुडे.

पामर धरुनी भोगआशा ॥ पुढें यमपाश कळेचिना ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं न कळेची वर्म ॥ कोण भवकर्म सोडवील ॥ ४ ॥

७०. जो जों कोणी मनीं ध्याये ॥ तो मीची होउनीयां राहे ॥ १ ॥ ऐसा अनुभव बहुतां ॥ अर्जुनादि सर्वथा उद्धवा ॥२॥ एक एक सांगतां गोष्टी ॥ कल्प कोटी न सरेची ॥ ३ ॥ शरण येतां जीवेंभावें ॥ एका जनार्दनीं भावें हरिसी ४

७१. मृगजळाचे डोहीं निःशेष जळ नाहीं ॥ यापरी माया समूळ मिथ्या पाहीं ॥ १ ॥ माया नाहीं माया नाहीं ॥ जगची ब्रह्मरूप पाहीं ॥१॥ दोराचें सर्पत्व जिताची मेलें ॥ मायेची बद्धता तुजची तुझेनी बोलें ॥३॥ एका जनार्दनीं दाहतां[1] चैतन्य घन ॥ बद्धता मुक्तता समूळ मिथ्या जाण ॥ ४ ॥

७२. जैसा गळीं लागला मासा ॥ तैसा फांसा यमाचा. ॥ १ ॥ जाणते परी वेडे होती ॥ फेरे घेती चौऱ्याशीं ॥ २ ॥ परी नेघे रामनाम ॥ सदा काम विषयाचें ॥ ३ ॥ ह्मणे एका जनार्दनीं ॥ यासी सुटका कैसेनी ॥ ४ ॥

७३. समूळ मुळीं पाहाण्या उपरम ॥ भोग्य भोक्ता तेथें सहज परब्रह्म ॥ १ ॥ भोगूं मी काय त्यागूं मी काय ॥ त्याग भोग दोन्ही चैतन्य माय ॥२॥ भोग भोगितां भोग त्यागितां त्याग ॥ दोहींचें निखळ अधिष्ठान[2] अंग ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकपण त्यागी ॥ ब्रह्मरूप जग आदळे[3] अंगीं ॥ ४ ॥

७४. मन मनासी होय प्रसन्न ॥ तेव्हां वृत्ति होय निरभिमान ॥ १ ॥ पावोनि गुरुकृपेची गोडी ॥ मना मन उभवी गुढी ॥ २ ॥ साधकें संपूर्ण ॥ मन आंवरावें जाण ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ मनें होय समाधान ॥ ४ ॥

७५. ह्मणती नरदेह पावन ॥ परी अत्यंत निंद्य जाण ॥ १ ॥ योनिद्वारें ज्याचें जनन[4] ॥ सर्वांचि मरण लागलेंसे ॥ २ ॥ जंव जल्मलेंचि नाहीं ॥ तंव तें मरण लागलें पाहीं ॥ ३ ॥ गर्भाच्याही ठायीं भेवो ॥ मरणभावो न चुकेची ॥ ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नाहीं मरण ॥ तेथें नाहीं जनन येणें जाणें ॥ ५ ॥

७६. देहबुद्धि सांडीं कल्पना दंडीं ॥ वासनेची शेंडी वाढवूं नको ॥ १ ॥ तूंतें तूंचि पाहीं तूंतें तूंचि पाहीं ॥ पाहूनियां राहीं जेथींच्या तेथें ॥ २ ॥ तूंतें तूंचि पाहीं जेथें देहो नाहीं ॥ मीपणें कां वांया गुंतलासी ॥३॥ एका जनार्दनीं मीपण तूंपण ॥ नाहीं नाहीं मज तुझीच आण[5] ॥ ४ ॥

---

१ जाळतां. २ मुख्य जागा. ३ आपटे. ४ जन्म. ५ शपथ.

७७. एक ते एक एकासी कळेना ॥ उगेची कल्पना घेती वेडे ॥ १ ॥ एका वांचुनि नाहीं एक सर्वांठायीं ॥ एकचि हृदयीं पुरे बापा ॥ २ ॥ एकातें आवडी धरितां प्रेमें पोटीं ॥ दुजा ठाव सृष्टीं कोठें असे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं एकाची आवडी ॥ एकपणें गोडी एक जाणे ॥ ४ ॥

७८. एक दोन ऐसे करिती विचार ॥ एकाचें अंतर एका न कळे ॥ १ ॥ दोन ऐसें एक सर्वांठायीं वसे ॥ योगीया न दिसे एक दोन ॥ १ ॥ जयासाठीं सर्व करती आटाआटी ॥ एक दोन सृष्टीं भरलेंसें ॥३॥ एका जनार्दनीं एक दोन वेळा ॥ जनार्दनकळातीत जाणे ॥ ४ ॥

८०. एक दोन तीन विचार करती ॥ परी न कळे गति त्रिवर्गातें ॥ १ ॥ त्रिरूप सर्व हा मायेचा पसर ॥ त्रिवर्ग साचार भरलें जग ॥ २ ॥ त्रिगुणात्मक देह त्रिगुणभार वाहे ॥ त्रिमूर्ति सर्व होय कार्यकर्ता ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं त्रिगुणां वेगळा ॥ आहे तो निराळा विटेवरी ॥ ४ ॥

७९. चार देह चार अवस्था समाधी ॥ कासया उपाधी करसी बापा ॥१॥ चार वेद जाण चार युगें प्रमाण ॥ पांचवें विवरण न करीं बापा ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका चतुर्थ शोधोनी ॥ पांचवें ते स्थानीं लीन झाला ॥ ३ ॥

८१. पंचक पसारा पांचांचा ॥ खेळ बहुरूप्याचा पांचांपासोनी ॥ १ ॥ पृथ्वी आप तेज वायु आकाश जाण ॥ पंचप्राण मन पांचांमाजीं ॥ २ ॥ इंद्रियपंचक ज्ञान तें पंचक ॥ कर्म तें पंचक जाणें बापा ॥ ३ ॥ धर्म तो पंचक स्नान तें पंचक ॥ ध्यान तें पंचक जाणें बापा ॥ एका जनार्दनीं पंचका वेगळा ॥ पाहें उघडा डोळा विटेवरी ॥ ५ ॥

८२. साहा ते भागले[1] वेवादती सदा ॥ सहांची आपदा होती जगीं ॥१॥ साहांचे संगातीं[2] घडतसे कर्म ॥ साहा तो अधर्म करीताती ॥ २ ॥ साहांचे संगाती नोहें योगप्राप्ती ॥ होतसे फजिती साहायोगें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं साहांच्या वेगळा ॥ सातवा आठवो मज वेळोवेळा ॥ ४ ॥

८५. सातवा तो सर्वांठायीं वसे ॥ शंकरादिक ध्याती तया अनपेक्ष[3] ॥१॥

---

१ दमले. २ साहानें. ३ निरिच्छ.

तो सातवा हृदयीं आठवा ॥ आठवितां तुटे जन्म मरण ठेवा ॥ २ ॥ सातवा हृदयीं ध्यावा जनीं वनीं पहावा ॥ पाहुनीयां ध्यावा मनामाजीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सातवा वसे मनीं ॥ धन्य तो जनीं पुरुष जाणा ॥ ४ ॥

८३. आठवा आठवा वेळोवेळ आठवा ॥ श्रीकृष्ण आठवा वेळोंवेळां ॥ १ ॥ कालीमाजीं सोपें आठवा आठवण ॥ पावन तो जन्म आठव्यानें ॥२॥ आठवा नामें तारी पांडवां साहाकारी[1] ॥ दुराचारियां मारी आठवा तो ॥३॥ एका जनार्दनीं आठव्याची आठवण ॥ हृदयीं सांठवण करा वेगीं ॥ ४ ॥

८४. नववा बैसे स्थिर रूप ॥ तया नाम बौद्धरूप ॥१॥ संत तया द्वारीं ॥ तिष्ठताती निरंतरीं ॥ २ ॥ पुंडलीकासाठीं उभा ॥ धन्य धन्य विठ्ठल शोभा ॥ ३ ॥ शोभे चंद्रभागातीर ॥ गरुड हनुमंत समोर ॥ ४ ॥ ऐसा विठ्ठल मनीं ध्याऊं ॥ एका जनार्दनीं त्याला पाहूं ॥ ५ ॥

८६. योग्याचें ध्यान बैसलेंसे मौन ॥ तो हा निधान विटेवरी ॥ १ ॥ विठ्ठल सांवळा पाहूं चला डोळां ॥ धरुनी बाळलीळा कटीं कर ॥ २ ॥ संतांचा समुदाय आरत्यांची दाटी ॥ नामघोष सृष्टीं न समाय ॥३॥ आषाढी कार्तिकी आनंदसोहळा ॥ येती नरनारी बाळा पाहावया ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पुरला मनोरथ ॥ विठ्ठल पाहातां चित्त गुंतलेंसे ॥ ५ ॥

८७. वाट पिकली संतांची ॥ अवघें स्वरूप मुद्दलची ॥ १ ॥ उकल करा लवेंडसवडीं[2] ॥ मुद्दल देव घडोघडीं[3] ॥ २ ॥ द्वैताची दाटणी सोडी ॥ वासनेची वासना फेडी ॥ ३ ॥ आळ करितां सरळ सात ॥ मन पडेल विचारांत ॥४॥ अखिल गुरुनामाचे ॥ स्थापिले सुरंग भक्तीचे ॥ ५ ॥ अंगलु मंगलु नंदभाषा ॥ द्वैतदळणीं वटील घसा ॥ ६ ॥ आंत बाहेर एकचि सुत ॥ मुद्दल देतां सुखी होत ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं एकचि भेटी ॥ सरिसी संसारासाठीं ॥ ८ ॥

८८. अष्टदिशीं व्यापक नारायण ॥ तेथें नाहीं पूर्वपश्चिमेचें भान ॥ १ ॥ पहा कर्माची राहाटी[4] उफराटी ॥ सर्वव्यापक संकल्प ह्मणती उठाउठी ॥ २ ॥ एको-विष्णु ह्मणतां भेद उरला नाहीं ॥ भेदभावें पाहाती सर्वांठायीं ॥ ३ ॥ भेदाभेद टाकुनी देईं वेगें ॥ एका जनार्दनीं शरण रिगें ॥ ४ ॥

---

१ साह्य किंवा मदत करणारा. २ जलदीनें. ३ प्रत्येक घटिकेस. ४ चाल, वर्तणुक.

८९. नाशिवंत सकळीक ॥ शाश्वत माझा नायक ॥ १ ॥ बरवें मजला कळलें ॥ पूर्व पुण्य तें फळलें ॥ २ ॥ प्रपंच अवघा दुःखरूप ॥ सुखरूप आत्मस्वरूप ॥ ३ ॥ स्वरूपीं रमल्या भय नाहीं ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥ ४ ॥

९०. तुह्मा सांगतों मी एकबेक ॥ ज्याचे स्वरूपीं नाहीं आणीक ॥ तें आपण एक एक ॥ ऐसें ह्मणत नाहीं देख ॥१॥ तें रे तें रे तें रे तें ॥ धृ० ॥ एकबेकापासुनी सकळिक ॥ जाले ह्मणती परम मूर्ख ॥ नाहीं तुझें तुज ठाउक ॥ तेथें जाणते नेणते भेक रे ॥ २ ॥ एकबेकासी लाविती खोडी ॥ तेथोनी माया जाली वेडी ॥ कापसाची नाथिली[1] ॥ पालोडी ऐसें जाणे जग तोची गडी रे ॥ ३ ॥ एकबेक तो सागर एक ॥ त्याच्या लहऱ्या तरंगलोकीं लोक ॥ तैसें जालें जग सकळिक ॥ तेथें जन्म मरण मिथ्या देख रे ॥४॥ एकबेक तो निजानंदू ॥ तेथें सुख दुःख मिथ्या बाधू ॥ एकबेक जाला शुद्ध रे ॥ ५॥

९१. सागरींची लहरी ॥ मी एक ह्मणे सागरीं ॥ तैसा तुझा तूंची तुजवरी ॥ एकदेशीं ॥ १ ॥ शुद्ध आणि शबल ॥ तूंचि एक सकळ ॥ औटहात केवळ ॥ ते तंव कल्पना तुझी ॥ २ ॥ डोळे झांकून किती ॥ पहासी आंतौतें ॥ बाहेर न करी तें ॥ वोस पाडूं ॥ ३ ॥ सबाह्य संमतू ॥ असतां वाडें कोडें ॥ एकदेशी थोडें ॥ कल्पनेसाठीं ॥ ४ ॥ लेंकुराचे खेळणीं ॥ दिवसा ह्मणती जाली रजनी[2] ॥ उठती लटिके निजोनी ॥ आतां उदयो जाला ॥ ५ ॥ तेथें अखंड प्रकाश पाहो ॥ उदयो अस्तु[3] दोन्ही वावो ॥ तैसा भावो आणि अभावो ॥ एकाजनार्दन चरणीं ॥ ६ ॥

९२. जनार्दनपायां धरुनीया राहे ॥ संसार तो काय करील तुझें ॥ १ ॥ स्वरूपाचें ज्ञान नोहे अनार्यासें ॥ ज्याचें श्रुती पिसें लागलेंसे ॥ २ ॥ जाणीव नेणीव सांडोनिया मागें ॥ एका जनार्दनीं शरण रिघे वेगें ॥ ३ ॥

९३. जरी न बनेची गुरुवचनीं ॥ तरी बैसोनी सहजासनीं ॥ हेंचि एक निर्वाणीं ॥ साधिजे सुख ॥ १ ॥ सकळीं सकळपणें ॥ अखंडरूप पहाणें ॥ साध्य तेंचि साधनें ॥ करुनी घेईं ॥ २ ॥ जया संतचरणीं नाहीं भावो ॥ त्यासी लडिवाळ संदेहो ॥ तेथें साधनामाजीं देवो ॥ दिसे कैसा ॥ ३ ॥

---

१ नसलेली. २ रात्र. ३ मावळणें. ४ श्रम केल्या वांचून.

हेतु मातु अनुमाना ॥ आकळी दृढ एक मना ॥ अधिकचि कल्पना ॥ वाढविली ॥ ४ ॥ जाणीव नेणीव हें वाड ॥ कल्पनेचें समूळ झाड ॥ तुझें तुजचि आड ॥ उभे ठाकती ॥ ५ ॥ नाना हेतु विवंचना ॥ सांडुनीयां कल्पना ॥ एका जनार्दना ॥ शरण रिघें ॥ ६ ॥

९४. ध्येय ध्यातेविण ध्यान ॥ ज्ञेय ज्ञातेविण ज्ञान ॥ १ ॥ ऐसें जनार्दनाचें ध्यान ॥ साधनें निजसाधन ॥ २ ॥ साध्य साधनेंविण साधनें ॥ दृश्य दृष्टत्वें-विण देखणें ॥ ३ ॥ बोल बोलणेंविण बोलणें ॥ एका एकीं जनार्दनें ॥ ४ ॥

९५. परब्रह्मप्राप्तीलागीं ॥ कर्मे आचरावीं वेगीं ॥ १ ॥ चित्त शुद्ध तेणें होय ॥ भेटी सद्गुरूचे पाय ॥ २ ॥ कर्म नित्य नैमित्तिक ॥ प्रायश्चित्त जाण एक ॥ ३ ॥ उपासना तें चवथें ॥ आचरावें शुद्धचित्तें ॥ ४ ॥ तेणें होय चित्त स्थिर ॥ ज्ञानालागीं अधिकार ॥ ५ ॥ होय भेटी सद्गुरूची ॥ ज्ञान-प्राप्ति तैंचि साची ॥ ६ ॥ प्राप्त झाल्या ब्रह्मज्ञान ॥ आपण ब्रह्म परि-पूर्ण ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं भेटला ॥ ब्रह्मस्वरूप स्वयें झाला ॥ ८ ॥

९६. जंव देहातें देखती तंव माझें ह्मणती ॥ देह निमालिया रांडापोरें रडती ॥ १ ॥ पहा कैसा अनुभव लौकिकाचा ॥ देह निमाला कीं न कळे साचा ॥ २ ॥ जीव आत्मा न मरे कोंणे काळीं ॥ निमाला देह चतुष्ट-याची होळी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं देहा देखती मरण ॥ गेला आला नाहीं तो तैसाचि जाण ॥ ४ ॥

९७. गुरु परमात्मा परेशू ॥ ऐसा ज्याचा दृढ विश्वासू ॥ १ ॥ देव तयाचा अंकिला ॥ स्वयें त्याचे घरीं संचला ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं गुरू देव ॥ येथें नाहीं वा संशय ॥ ३ ॥

९८. तोंडीं घासु डोईं टोला ऐसा भजनार्थ झाला ॥ १ ॥ तो सर्वस्वीं नागवला ॥ वैरी आपणचि आपुला ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मात ॥ भजा भजा सद्गुरुनाथ ॥ ३ ॥

९९. हेचि वेदोक्ति निजसार ॥ आत्मा अविनाश साचार ॥ १ ॥ नाहीं जन्ममरणाचा धाक ॥ बोले शुद्ध बुद्ध वेद ऐक ॥ २ ॥ श्रुति शास्त्र तेहीं

१ मनांतील विचार.

वदती ॥ आत्मा अविनाशी ह्मणती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाहीं मरण ॥ मग कैचें देहींचें स्फुरण ॥ ४ ॥

१००. तुझ्या निजदेहा सांगातें ॥ कर्मसाक्षी पंच महाभूतें ॥ इंद्रियाधिष्ठात्रीं दैवतें ॥ देवें देखती कर्मातें ॥ धृ० ॥ वेगीं होईं तूं निज सावधान ॥ तुझें तुज मोकल बहुत जन ॥ जाणत असतां कां होतोसी नेण ॥ विषयलोभ तुज बंधन ॥ १ ॥ मन बुद्धि अहंकार चित्त ॥ तुझ्या वृत्तीचीं साक्षीभूत ॥ मुख्य अंतर्यामीं भगवंत ॥ तो धर्माधर्म जाणे समस्त ॥ २ ॥ तुझ्या हृदयीं जो जो भावो ॥ त्यासी निजसाक्षी निजदेवो ॥ एका जनार्दनीं ऐक्यभावो ॥ तें हें समूळ अवघेंची वावो ॥ ३ ॥

१. मी अज्ञान ह्मणें तें ज्ञानदृष्टी ॥ तुझी नेणीवचि जाणिवा उठी ॥ धृ० ॥ मिथ्या विकल्प वाढविशी उभा ॥ तुझें अज्ञान तें ज्ञानशोभा ॥ १ ॥ वस्तु नेणवे मज माझा भ्रम ॥ हें जाणणें तेंचि शुद्ध ब्रह्म ॥ २ ॥ तुझें नेणिवेचें वचन ॥ त्यातें प्रकाशित तुझें ज्ञान ॥ ३ ॥ जें तूं ह्मणविशी जाणीव नेणीव ॥ तें तुझिया ज्ञानाचें गौरव ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं समाधान ॥ ज्ञान अज्ञान चैतन्यघन ॥ ५ ॥

२. ज्ञानें वृत्तीसी स्फुरण ॥ तें वृत्ति ह्मणे मी अज्ञान ॥ धृ० ॥ पहा हो नवल कैशी लीळा ॥ मूर्खो[1] दीपेंविण[2] आंधळा ॥ १ ॥ साधन प्रकाशी ज्ञान ॥ ज्ञानालागीं शोधिती साधन ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं शुद्ध ज्ञान ॥ तें साध्यचि होय साधन ॥ ३ ॥

३. जो ज्ञान अज्ञानाचा द्रष्टा ॥ तो मी अज्ञान ह्मणवी करंटा ॥ धृ० ॥ कैसें असतेंनि डोळां अंध ॥ देहलोभें मुक्तचि बद्ध ॥ १ ॥ इंद्रियें कर्में निपजतें[3] ज्ञान ॥ तेंचि मानिती कर्मबंधन ॥ २ ॥ एका जनार्दनाचा पायीं ॥ देहीं असतांच नित्य विदेहीं ॥ ३ ॥

४. तुझें मी मी ह्मणतें कोण ॥ त्या मीपणाचें नाहीं ज्ञान ॥ धृ० ॥ वायां शिणसी कां साधनवरी ॥ तुझें ज्ञान तें तुज माझारी ॥ १ ॥ वेद शास्त्र समाधान उंची ॥ तेही जाणिवेचें ज्ञान तूंचि ॥ २ ॥ जें जें साधनीं

---

१ अविचारी. २ दिव्यावांचून. ३ उत्पन्न होतें.

साधिजे साध्य ॥ तें तुजमाजी स्वतःसिद्ध ॥ ३ ॥ नाना उपायीं जें सुख उठी ॥ तें निजसुख तुझ्या पोटीं ॥ ४ ॥ माझ्या मीपणाचें निजज्ञान ॥ एका जनार्दनीं समाधान ॥ ५ ॥

५. जाणते जाणों जातां ॥ तेथें जाणपण नये हाता ॥ धृ० ॥ कैसें जाणावें जाणते ॥ एक अनेक नाहीं तेथें ॥ १ ॥ वस्तु वस्तुत्वें संपूर्ण ॥ तेथें एक ह्मणावया ह्मणतें कोण ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नित्य एक ॥ तेथें नुरेचि एक अनेक ॥ ३ ॥

६. जाण असतां ह्मणविसी नेण ॥ शेखीं नेणते नेणें तो जाण ॥ धृ० ॥ शिव शिव कळे कळे न कळे ॥ जेणें कळे तें कळणें न कळे ॥ १ ॥ मुख्य जाण तें तुझें तुजपाशीं ॥ तें जाणीव करितां नेणु होसी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं निखळ जन ॥ जन भाविते भावनाहीन[1] ॥ ३ ॥

७. ह्मणशी विषयाच्या गोड गोष्टी ॥ वस्तु विषयाचे पाठीं पोटीं ॥ धृ० ॥ तेथील तेथें सांवध पाहें ॥ तुझा विषयो तें वस्तु आहे ॥ १ ॥ तुझ्या विषयाचें गोडपण ॥ तें गोडीचि चैतन्यघन ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं पाहतां ॥ विषयीं विषयो चिद्रूपता ॥ ३ ॥

८. सांगेन तें एक पहाजी तुह्मी या मनातें करूनि साक्ष ॥ काम क्रोध देहीं गेलें कीं नाहीं जन धन अभिमान लक्ष ॥ असूया तिरस्कार जवळीच असतां राम केवीं होय प्रत्यक्ष ॥ धृ० ॥ मनाचा मोकळा होऊनियां गाढ लावी आपुलिया मोहरा ॥ स्वरूपेंसी भेटी साचें नाहीं तंव जाऊं नेदी त्यासी सैरा ॥ १ ॥ हित तेचि पुसतां लाजवी अभीमानू उणीव येईल ज्ञातेपण ॥ ज्ञातेपणाचा अभिमान धरितां नरदेहासी नागवण ॥ चौऱ्यायशी लक्ष योनी गर्भवास तेथें तुज शिकवील कवण ॥ २ ॥ नरदेहा ऐसें लाधलें निधान तंव सांडीं सांडीं अभिमान ॥ स्वरूपाची भक्ति साचार[2] नाहीं केवि होय समाधान ॥ एका एकपणें साचार भजतां देहींच देखसी जनार्दन ॥ ३ ॥

---

१ भक्तिरहित. २ यथायोग्य.

९. सिद्ध सन्मुख परि भासेना ॥ जगीं बिंबला तोचि दिसेना ॥ १ ॥ सिद्ध सन्मुख सोयरिया ॥ कैसा असतुचि न येसी प्रत्यया ॥ २ ॥ डोळां रिघतो परि खुपेना ॥ कठिण प्रवेशे परि गुंफेना ॥ ३ ॥ देखणें दृष्टीचें गाळीव ॥ व्योमवाचेसी नलगे थांव ॥ ४ ॥ सकळ देहीं तो प्रवेशू ॥ विदेह त्याचा वासू ॥ ५ ॥ एका सद्गुरुपायातळीं मिळे ॥ निजसूक्ष्म जनार्दनीं मिळे ॥ ६ ॥

१०. काम क्रोध लोभ ॥ दंभ मद मत्सर ॥ षड्वैरि तत्पर हेंचि तेथें ॥धृ०॥ क्षुधा तृषा मोहो शोक जरा मरण ॥ षडूर्मी ते पूर्ण देहीं हेचि ॥१॥ आशा मनीषा कल्पना इच्छा तृष्णा वासना ॥ हे अठरा गुण जाणा देहामाजी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं त्यजुनी अठरा ॥ तोचि संसारामाजी शुद्ध ॥ ३ ॥

११. तरुविस्तार गिवसीत मुळा ॥ नदीतटाग सरते जळा ॥ धृ० ॥ मनासी भोंकिलें मायेसी खोचिलें ॥ तें शस्त्र आपुलें सज्ज[2] करीं ॥ १ ॥ यापरी सैरा होईं कां रणीं ॥ माया ममता दोन्ही मारूनियां ॥ २ ॥ जागृति स्वप्न निवटिलें पाहीं ॥ सुषुप्ती सळियली सुखाची घाई ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मांडिले सळे ॥ धुरचि[3] जिंतिली अंगीचेनि बळें ॥ ४ ॥

१२. रविकिरणें रवि मिळों पाहती ॥ पैं प्रकाश गिवसीत वाती ॥धृ०॥ तैसे जनऐक्य जनार्दनीं ॥ परि मिळणीया करिती शिराणी ॥ १ ॥ घटु वोसरे दाटला खेंवा ॥ ह्मणे वसुमती[4] मिळेल केव्हां ॥ २ ॥ तोयतरंग तो यालागीं बापा ॥ तृषें पिडिला स्मरे आपा ॥ ३ ॥ पट्टव्याकुळ तंतुवा लागीं ॥ गुळ इच्छित गोडी आंगीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दन ह्मणे कर्मा ॥ स्वयें ब्रह्मचि मुकलें ब्रह्मा ॥ ५ ॥

१३. ध्यान धरितां ध्येय होईजे पैं आंगें ॥ जळीं लवण विरे जेवीं सर्वांगें ॥ धृ० ॥ कीटक भिंगुरटी झाली ते कैसी ॥ देहीच पालटु पाहे भ्रमे आकाशीं ॥ १ ॥ चंदनसन्निध चंदन पैं झालीं झाडें ॥ संतसंगती स्वयें साधुत्व जोडे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकपणें पाहतां ॥ सरसीसाठीं कैं ध्येय ध्यान ध्याता ॥ ३ ॥

---

१ सहा काटा. २ तयार. ३ अगदीं पुढचा-महत्त्वाचा-भाग. ४ माती.

१४. चित्त प्रक्षाळे ऐसें जळीं नाहीं जळ ॥ तीर्थीं वासना तरी वासना समळ[1] ॥ धृ० ॥ जळची ओंवळें तेथें कैसें करूं सोंवळें ॥ वरी वरि प्रक्षाळें मन जैसें तैसें मैलें ॥ १ ॥ प्राण प्रक्षाळुनी प्रायश्चित्त मांडी ॥ जीवाचे जीवनीं मन ममतेस मुंडी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं सहज सिद्धी ॥ सकळ सोंवळें जैं जाय देहबुद्धी ॥ ३ ॥

१५ विषयाचे अभिलाषें ॥ सबळ भेद भासे ॥ विषय लेखु तेथें ॥ मुक्ति कैंवी वसे ॥ धृ० ॥ विषयतृष्णा[2] सांडीं ॥ मग तूं आसन मांडीं ॥ वैराग्याची गोडी ॥ गुरुसी पुसें ॥ १ ॥ स्त्रीपुरुष भावना भेद असे मना ॥ तेथें ब्रह्मज्ञाना ॥ गमन कैचें ॥ २ ॥ तिळभरी रज डोळां परि शरिरासी दे दुःख ॥ अणुमात्र विषय तो संसारदायक ॥ ३ ॥ शुद्ध भाग्य तें वैराग्य आवडे ॥ अति विषयें विषयांध नररूप किडे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निज-ज्ञानशक्ती ॥ निर्विषय मन होय भूतीं अभेद शक्ती ॥ ५ ॥

१६. भावभावितभावभावित निज भावना ॥ निजबोध झालीया कैचि भवभावना ॥ १ ॥ भक्तिभावित शक्तिबोधित शोधित निज सत्वें ॥ तत्वीं तत्व आकळुनि पावती परतत्वें ॥ २ ॥ मायामोहित काया कामित क्षोभित निज क्रोधा ॥ एका जनार्दनीं एकपणें आणित निज बोधा ॥ ३ ॥

॥ १७. निजीं निजाचा वाढे निर्वाहो ॥ जनीं विजनीं अखंड भावो ॥ १ ॥ वायुसी अभेदें निश्चळत्व ॥ नभें दिधलें त्या अलिप्तत्व ॥ २ ॥ भूतें महा भूतें प्रसन्न होती ॥ तेणें अभंग भंगेना ब्रह्मस्थिती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं निज भक्ति ॥ तैं अलभ्य लाभु होय प्राप्ती ॥ ४ ॥

१८. बाळीं ग्रहाचार मांडिला ॥ तो सवेंचि मोडुनी गेला ॥ १ ॥ तैसें असावें संसारीं ॥ जंववरी प्राक्तनाची दोरी ॥ धृ० ॥ पक्षी अंगणासी आले ॥ चारा घेऊनी सवेंचि गेले ॥ २ ॥ वाटसर वस्तीस आला ॥ प्रातःकाळीं उठोनी गेला ॥ ३ ॥ मार्गीं बहुसाळ भेटले ॥ परि मन नाहीं गुंतलें ॥ ४ ॥ विनवी एका जनार्दना ॥ ऐसें असतां संकट कोणा ॥ ५ ॥

---

१ मलिन. २ विषयाची इच्छा.

१९. रविबिंब आभासु भासला घटें ॥ घट भंगें निजबिंब न फुटे ॥ १ ॥ बंधुचि तव वावो मोक्षा कैं पस्तावो ॥ उभयाचा अभावो उभयपदीं ॥ २ ॥ स्वप्नींचिये भाजे स्वप्नीं भुंजे ॥ प्रबोधें जालिया स्वयें उभयासीं लाजे ॥ ३ ॥ दोराचिया सापा जिणें तैसें मरणें ॥ बद्ध मोक्ष तेविं निज निजपणें ॥ ४ ॥ मृगजळीं नाहाला तो सोंवळा चांग ॥ मन न्हाये त्याचें ओंवळें आंग ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं एकनिष्ठ भावा ॥ बंध मोक्ष मृगजळींचा हेलावा ॥ ६ ॥

२०. आपुलें आपुलेपण आपुलेच ठायीं तयासी वाढ कैसी ॥ माझें ह्मणसी तें तुजहुनी वेगळें मा दर्पणीचें[2] धन कैं बांधसी ॥ धृ० ॥ सहज स्थिति कां सांडिसी बापा नाथिलेंच घेऊनि माथां ॥ ज्यालागीं सिणसी तें नव्हेती तुझीं मा तेणेंचि पावतोसी व्यथा ॥ १ ॥ तूं झालासी ना होसी न निमतां निमालों ह्मणसी ॥ हें तंव अवघेंचि अहाच बाळासी बागुल आला बोलसी ॥ २ ॥ मागां गेलें तें नेणो काय झाले आतां तरी न संडी ठावो ॥ भानुदासकुळीं आजी सहजचि दिवाळी एका जनार्दनीं भावो॥३॥

२१. देहाचेनि बळें छाया कर्म चळे ॥ ते छाये नातळे देह जैसे ॥ १ ॥ कर्माचा कर्ता तो कर्मा अलिप्त ॥ देहाचे छाये न वैसे देह स्थित ॥ धृ० ॥ रसातें सेविते रसना अलिप्त ॥ चवी नेणती ते हात होती लिप्त ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं कर्माची मागी ॥ सहजीं सहजपणें न लगेचि अंगीं ॥ ३ ॥

२२. निजतत्वीं राही कां गुरु वचनाचे ठायीं ॥ इतर बुद्धि ते नाडतोसी काई ॥ धृ० ॥ परबुद्धि ते कुडी परबुद्धि ते कुडी ॥ साधनमिषें लावी देहबुद्धि रोकडी ॥ १ ॥ जंव जंव पुसों जासी तंव तंव भांबावसी ॥ क्षीर तूप सांडोनी कांजी कां पितोसी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकनिष्ठभावें ॥ साध्य साधन सिद्ध तूंचि अवघें ॥ ३ ॥

२३. मी तरी तूं जाण तूं तरी मी आपण ॥ एक एकेवीण आन नाहीं ॥ धृ० ॥ मजही आनंद तुजही आनंद ॥ सुख दुःख आनंद आनंदरूपें ॥ ॥ १ ॥ तूं ह्मणजे कोण कैचा मी आपण ॥ एक एकेविण एकेविण एक

---

१ जागरूकता. २ आरशामधील.

कैचें ॥२॥ मी तूं दोघे एक दोघे तरी अनेक ॥ जगीं दोघे कवतीक पहातसों ॥ ३ ॥ तूं ह्मणसी मी एक परतूनियां देख ॥ तेथें हें सुखदुःख कवण ठाईं ॥ ४ ॥ मीपणापरी अनुभवी कोठें उरी॥ एका जनार्दनीं नवल हें निर्धारीं ५

२४. वांझेचिया पुत्रा जैसें आलिंगन ॥ तैसें देहामाजी साध्य आणि साधन ॥ १ ॥ देहचि तंव वाव देहचि तंव वाव ॥ देहामाजी देव दिसेल कैसा ॥ धृ० ॥ अधऊर्ध्व बंध देती नानाविध ॥ दोराचिया सर्पा बांधिजे सुबुद्ध ॥२॥ एका जनार्दनीं देहचि नाहीं ॥ नसतेंचि भावितां लाभेल कोई ३

२५. पाहूं जातां नारायणा ॥ पाहतां मुकीजे निज आपणा ॥धृ०॥ ऐसा भेटीचा नवलावो ॥ पाहतां नुरे भक्त देवो ॥ १ ॥ पाहतां नढळेचि दुजें ॥ तेंचि होईजे सहजें ॥२॥ एका जनार्दनभेटी ॥ जन्म मरणा होय तुटी ॥३॥

२६. द्वंद्व बाधा जेणें कळे ॥ तें कळणें कळल्या द्वंद्व टळे ॥ धृ० ॥ जें द्वंद्वी निर्द्वंद्व आहे ॥ तें जाणतें जाणुनी सुखें राहे ॥ १ ॥ जेणें सुखदुःखाचा स्फुरे उल्लेख ॥ तेणेंचि स्फुरणें स्फुरे निज सुख ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं द्वंद्वभावना ॥ द्वंद्वा सबाह्य देखे जनार्दना ॥ ३ ॥

२७. जेणें प्रकाशें तरणी[1] ॥ न बोलवे वेदवाणी ॥ सद्विद्या विवेकपण ॥ तटस्थ[2] झालीं दोन्ही ॥धृ०॥ वेदा अगोचर ॥ ध्याना जे कुंवाडें[3] ॥ तें ब्रह्म सांपडे ॥ सद्गुरुचरणीं ॥१॥ काळासी नाकळे ॥ कर्मी जें न मिळे ॥ सर्वी असोनियां सर्वातें नातळे ॥ ते मिळे सद्गुरुवचनीं ॥२॥ जीवीं जीवपण नातळे ॥ शीवपण तें वोविळें ॥ सच्चिदानंद या नांवावेगळें ॥ सद्गुरुचेनि बोलें ॥ ३ ॥ ब्रह्मीं ब्रह्मपण ॥ जीव शीवा नागवण ॥ लीन होतां ॥ सद्गुरुचरणीं ॥ ४ ॥ गुरु ब्रह्म दो नामीं ॥ एकचि वस्तु जाणावी ॥ एका जनार्दनीं पावावी ॥ सहजची पदवी ॥ ५ ॥

२८ शस्त्रापरिस तिख विखाचेही विख ॥ अमृत पियुख तेंचि जाणा ॥ धृ० ॥ तें पहाहो तुह्मी कवणे कायी ॥ आपआपणिया घाला कां ठाईं ॥ १ ॥ पाहातां पाहातां पाहणें ठेलें ॥ न पाहतां कैसें तन्मय झालें ॥ २ ॥ पितामहाचा पिता भानुदास जाणा ॥ एका जनार्दनीं लाधल्या खुणा ॥३॥

---

१ सूर्य. २ स्तब्ध. ३ समजण्यास कठीण असें.

२९. संसार जाणुनी थोकडा भला रोकडा जागा होई ॥ येतां जातां स्वयें येकडा भला ठकडा होउनी राही ॥ १ ॥ आनंद रे भज परमानंद रे ॥ धृ० ॥ धरी ठायींची वृत्ति मोकळी पायींचि शृंखळा तोडीं ॥ गळा वाले धोंडी बांधली ते वासना परती सांडी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकला दुजेपणा कैसा मुकला ॥ एका एकपणें निर्वाहो संसार तेणें जिंकिला ॥३॥

३०. जन्मोजन्मींचीं मापें मोविंसी[1] ॥ दृश्य दळ दळु प्रपंच कां न सारिसी ॥ धृ० ॥ जीवा जातया भ्रमतया ॥ आत्मा कां नेणसी परस तया ॥ १ ॥ दृश्य होऊनि कां रुतलेंसी ॥ ठीक अद्वैतीं कां न राहसी ॥ २ ॥ सोन्यासकट स्वरूपाची रासी ॥ एकी एकपणें कां न राहसी ॥३॥

३१. येऊनियां नरदेहा भुलतोसी कां ह्या ॥ हित तें लवलाह्या[2] विचारी बा ॥ धृ० ॥ दृष्टी जेणें देखे रसना जेणें चाखे ॥ तेंचि तें ठाउकें करूनि घेई ॥ १ ॥ सोय धरीं जीवाचिया मुळा ॥ देखोनियां मृगजळा भुलों नको ॥ २ ॥ सांडीं आहाचवाहाच गोष्टी ॥ पाहे पा सोलीव दृष्टी ॥ ३ ॥ तरी तुज पाठीं पोटीं तेंचि आहे ॥ तरी हें तूंचि पाहें माझ्या बापा ॥ ४ ॥ अचेत चेतवितें कोण आहे येथें ॥ हें काय तुझें तुज न कळतें रया ॥ ५ ॥ मनाचें व्यापक बुद्धीचें द्योतक ॥ देखणें तें देख होऊनि ठेला ॥ ६ ॥ ह्मणो जाय एक तंव ह्मणते होय अनेक ॥ बोलताचि देख द्वैत दिसे ॥७॥ एका जनार्दनीं बोलामाजी मौनी ॥ आदि मध्य अवसानीं आपण स्वयें ॥८॥

३२. गुरुकृपा अरणी मंथा रे भाई ॥ चिन्मात्र अग्नि मंथनांत पाहीं ॥ ॥ धृ० ॥ होम करूं पाहतां अग्नि निर्धूम ॥ वेदविधि झाले कर्माकर्म ॥ १ ॥ मोह ममता तिल आज्य उबाली ॥ काम क्रोध कीं होईल होळी ॥ २ ॥ विन काष्ठो भल अग्नी जगाया ॥ ब्रह्मी ब्रह्ममंत्र होमीये काया ॥ ३ ॥ विश्वीं विश्वाकार विश्वतोमुख ॥ जें जें ज्याहां अर्पे ते ताहां यज्ञपुरुष ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निज यज्ञ अर्पे ॥ कर्ता कर्म क्रिया तामों समर्पे ॥ ५ ॥

३३. स्वप्नामाजीं स्वप्न स्वप्नीं जन्ममरण ॥ स्वप्नीं जागेपण स्वप्नासरिसें ॥ १ ॥ स्वप्नींचेनी ज्ञानें स्वप्न मिथ्या झालें ॥ निजीं जागविलें निजीं पाहें

---

१ मोजिसी. २ लवकर.

॥ २ ॥ निज कीं स्वप्न बहुत कीं आपण ॥ प्रतिबिंबा दर्पण स्वभाव सिद्धी ॥ ३ ॥ आरिसा पाहतां गगन थोटावलें नयन ॥ तैसें व्हावें आपण सहजीं निज ॥ ४ ॥ स्वप्ना स्वप्न व्यालें कीं स्वप्नीं स्वप्न वोळंगलें ॥ स्वप्नीं स्वप्न ठेलें निज पाहतां ॥ ५ ॥ एका जनार्दनें निज जागविलें ॥ सहज निज गिळुनी निज होऊनि ठेलें ॥ ६ ॥

३४. बाह्या आफळोनी हात जो चुरी ॥ संसारीं उरी उरों नेदी ॥ १ ॥ ऐसीयासी देव न दे भेटी ॥ ऐसें ह्मणतां होटीं कुष्ठ लागे ॥ २ ॥ साच भाव मनीं विवंची ॥ रिघतां प्रपंचीं सुख कैचें ॥ ३ ॥ वैराग्य कैसापूर्ण नहाला ॥ अनुतापें कैसा संतापला ॥ ४ ॥ अभिमानाचे वचनें वाटा ॥ तयासि दिवटा देव होय ॥ ५ ॥ लौकीकाची जेणें सांडिली लाज ॥ तयाचें काज काय पैं झालें ॥ ६ ॥ वित्तावरुनी ज्याचें उठिलें चित्त ॥ त्याचें जीवित्व सफळ देख ॥ ७ ॥ अंतरीं ज्याचा शुद्धचि भावो ॥ तयासी देवो सिद्धचि असे ॥ ८ ॥ संत देखोनियां उल्हास[1] कैसा ॥ मेघालागीं मयूर[2] जैसा ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं यालागीं पिसा ॥ अवलोकी दिशा भेटीलागीं ॥ १० ॥

३५. आधीं आपणच आहे कोण ॥ नर कीं नार विचारून ॥ १ ॥ नाहीं नारी नर बाळा ॥ तूं ह्या त्रिगुणा वेगळा ॥ २ ॥ अकार उकार मकार ॥ तीन्ही मिळुनी ओंकार ॥ ३ ॥ बैस ओंकाराच्या माथा ॥ ध्यान करीं गुरुपूता ॥ ४ ॥ स्थिर करुनियां मन ॥ ह्मणे एका जनार्दन ॥ ५ ॥

३६. नेणपणें मज होतां भावो ॥ जाणपणें पाहो नाडियेलें ॥ धृ० ॥ माझी जाणीव फेडा जाणीव फेडा ॥ जाणपणें वेड लावियेलें ॥ १ ॥ नेणपणें मी सकळां मानीं ॥ जाणपणें कोणा दृष्टीही नाणीं ॥ २ ॥ जाणीव नेणीव नेणों कांहीं ॥ एका जनार्दना लागलों पायीं ॥ ३ ॥

३७. उपजलेनि देह दिवसें होत काळाचिया ऐसें ॥ बाळ तारुण्य वार्धक्य वयसें पालटित ॥ पेटलिये मुमुरी करितोसि पेरणी ॥ पीक पीकेल ह्मनी असम साहस ॥ १ ॥ वेगीं उगवी वासनापाश ॥ सांडी जन धन

---

[1] आनंद. [2] मोर.

मोह ममता सोस ॥ असे हे देहबुद्धि मावळे अवघेंचि विवळे ॥ नाहीं तरी देखत आंधळे कैसे झालेति रया ॥ २ ॥ नीच नवी सांठवण करितां रितेचि जाण ॥ विषय भरितां नागवण उघड देखा ॥ आगी लागल्या घरीं ठेवितोसि ठेवा ॥ तया निर्दैवा लाभ कैंचा ॥ ३ ॥ देहबुद्धिची प्रतिष्ठा करूनी ह्मणसी मी बरवंटा ॥ पाहे कृमि भस्म विष्ठा याचें अवसान ॥ भजे सद्गुरुचरणा वेगीं मुरडी वासना ॥ एका जनार्दना शरण रिघे ॥ ४ ॥

३८. कृपा करोनि सांगा गोठी ॥ तत्काळ मोडे प्रपंच दिठी ॥ १ ॥ तयाची आह्मी धरिली कास ॥ झालों दास जीवेंभावें ॥ धृ० ॥ माझें मरण मज दाविलें ॥ जीव घेऊनिया जिणें पाल्हाविलें ॥ २ ॥ जें बोले वचनीं तें दावी नयनीं ॥ एका जनार्दनीं बोध ऐसा ॥ ३ ॥

३९. दृढ लागे वैराग्य वहु वात ॥ तव प्रपंच पात सब गल ज्यात ॥ नव पल्लवी विरक्त आरक्त ॥ बोध सुगंध मलयानिल झळकत ॥ २ ॥ भली आईहो चैतन्यरूप वसंत ॥ ताहां जीववृक्ष फलपुष्पयुक्त ॥ धृ० ॥ शुद्ध सुमनीं परागप्रेम महकत ॥ कृष्ण भ्रमर गुंजारवें भ्रमत ॥ भक्त मयुर आनंदसे नाचत ॥ हरि गुणोंके कारवें नित्य गर्जत ॥ २ ॥ चित्त चैतन्य अमोघ गंधयुक्त ॥ मोक्ष फळें फळ ताहां झुलत ॥ मुमुक्षु पंथीं पंथवाळु विसंवत[1] ॥ समाधिसुखें नित्य सोवतं[2] ॥ ३ ॥ मृदु मंजुळ अद्भुत वाणी ॥ शुक बोलति अति मधुर ध्वनी ॥ वेद कोकिळ भै रहे मौनी ॥ महा वसंतु एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

४०. माघमासीं माधव पुजे बहुत फळ ॥ ऋतु वसंत माधवीं सफळ फळ ॥ फळाशा मेल्ही तिहां खेल ॥ खेल हरी सबही रूप मिले मेला-मेल ॥ १ ॥ फाग ऋतु रावो माधवी आईये हो आज ॥ तहां माधव रमत रमाराज ॥ प्रेम सप्रेम गोपी बिसऱ्या लाज ॥ हरी रंग संग नाहीं और काज ॥ धृ० ॥ पंचभूत मेल्हीं पांचो गुण रंग ॥ हरीरंगीं रंग भयो अंति सुरंग ॥ हरि रंग लागे मेरो सुध अंग ॥ फाग खेलते बिसरे हेहीं देहसंग ॥ २ ॥ च्युतवृक्ष मुहरे अच्युत फळी ॥ वेद कोकिळ कुंजे चतुर डाळी ॥

---

१ विसावा घेत. २ निद्रिस्त.

शुक बोलत बचन सुखा कुळीं ॥ श्रद्धा बसंत सुख पाये सकळीं ॥ ३ ॥ शोभा शोभित निरंजन वन ॥ श्रद्धा बसंती शुद्ध सुमन ॥ ४ ॥ फाग खेलत जनीं जनार्दन ॥ एका एक भयो चरणरेण ॥ ५ ॥

४१. आंवसे राती अंधारी ॥ प्रभा आंतु आणि बाहेरी ॥ १ ॥ मना पाहलें रे मना पाहलें रे ॥ बुद्धि बोध इंद्रियां सम जाहलें रे ॥ धृ० ॥ नयनीं पाहतां न दिसे बिंब ॥ अवघा प्रकाश स्वयंभ ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं पालटू ॥ जनीं वनीं लखलखाटू ॥ ३ ॥

४२. उपजोनी गोत्रीं झालों विश्वामित्र ॥ ह्मणोनि अमित्र पारुषली ॥ १ ॥ आह्मी विश्वामित्र आह्मी विश्वामित्र ॥ आह्मी विश्वामित्र जेथें तेथें ॥ धृ० ॥ विश्वेसी अमैत्रि आचरतां दिसे ॥ विश्वामित्र तया ह्मणावें कैसें ॥ २ ॥ परते आप करिते सूत्र ॥ यालागीं आह्मी झालों विश्वामित्र ॥ ३ ॥ विश्वामित्रें सृष्टि केली नवी ॥ आह्मा ते आघवी चैतन्यचि रे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पडले मित्र ॥ ह्मणोनि विश्वामित्र साच झालों ॥ ५ ॥

४३. देंठीं जें फळ वाढे पिकोनियां तें झडे ॥ मागुतें पै न चढे देंठा जेवीं ॥ १ ॥ यापरी मागिल मोहो सांडुनीयां पाहो ॥ नाथिलाचि संदेहो धरूं नको ॥ धृ० ॥ विवूनिया दुहिता दिधली अनावरा[1] ॥ पितयाच्या गोत्रा न मिळे जैशी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मिनला तो एकू ॥ मागील अवलोकू पारुषला ॥ ३ ॥

४४. मी तें मी तूं तें काई ॥ तूंपणा ठायीं ठाव नाहीं ॥ १ ॥ मीपण मज आलें मूळ ॥ तूंपणें तुळतुळ[2] करित ठेलें ॥ धृ० ॥ मीपण एकी तूंपण फुंकी ॥ न कळे तरी पाहे विवेकीं ॥ २ ॥ पितामहाचा पिता सुभानु मीपणा मुळीं ॥ एका जनार्दनीं तूंपणा होळी ॥ ३ ॥

४५. जाणतें जाण नेणतें नेण ॥ नेणतें नेण तो जाण सुजाण ॥ १ ॥ जाणते काई नेणते काई ॥ जाणते नेणते हीं दोन्ही नाहीं ॥ धृ० ॥ नेणत्याच्या ठाया जाणतें आलें ॥ जाणत्या नेणतें घेऊनिया गेलें ॥ २ ॥ जाणते नेणते ये दोन्ही वाव ॥ एका जनार्दनीं एकची भाव ॥ ३ ॥

---

१ निंद्यकर्म करणाराला. २ तंतोतंत.

४३. सूर्योचि अवनी मा सूर्योचि आकाश ॥ त्याहीवरी कैसा उगवला चंडांश ॥ १ ॥ दीपाचें टवळें मा दीपाचिया वाती ॥ त्याही वरी कवणें प्रकाशिली ज्योति ॥ धृ० ॥ चंद्रचि रात्री मा चंद्रचि चकोरें ॥ त्यातें ही निववीजे कवणे निज चंद्रें ॥ २ ॥ एका जनार्दन नामें सच्चिदानंद ॥ स्वरूपीं भेटल्या कवण पैं आनंद ॥ ३ ॥

४७. कळीकाळें आह्मासी दिधली पाठी ॥ आलों जगजेठी रंगासी ॥ १ ॥ हरीचे दास झालों ॥ रंगा आलों नाचावया ॥ धृ० ॥ यमदूत आह्मी तारिले पाहीं ॥ आलों या ठायीं हरिरंगा ॥ २ ॥ [1]मुखरी झाला जनार्दनीं एका ॥ तेणें आह्मा देखा चाळविलें ॥ ३ ॥

४८. करण्या काय करूं ह्मणसी ॥ महाशून्यीं काय धरिसी ॥ करणें धरणें नाहीं सिद्ध स्वरूपासी ॥ १ ॥ करणें धरणें नाहीं ते तूं तत्व पाहीं ॥ सहजीं सहज तेथें लक्ष्य लक्षण काई ॥ धृ० ॥ जपीं जपो अद्वैत तंव ते शब्दातीत ॥ षडाक्षरीं अक्षर नलभे पैं निश्चित ॥ २ ॥ बैसोनि आसनीं ध्येय ध्यावें ध्यानीं ॥ ध्याता ध्येय ध्यान मिथ्या झालीं तिन्हीं ॥ ३ ॥ ब्रह्माहमस्मि हेहि भावना क्षुद्र ॥ नसतां शाखेवरी ॥ ह्मणती आहे चंद्र ॥४॥ सच्चिद आनंद माया त्रिगुण ॥ अतद्व्यावृत्तीनें केली असे खूण ॥ ५॥ अभिन्न ब्रह्म दृष्टि सुखिया मी स्वानंदू ॥ येणेंचि स्फुरणें तुझा प्रगट दिसे भेदू ॥६॥ एका जनार्दन एकपण विरे ॥ ब्रह्मीं ब्रह्म ह्मणती स्फुर्तिही नुरे ॥ ७ ॥

४९. ज्यावरि रचलें तें आपुलिया ऐसें करी ॥ माझारी तूं गुंततोसी बापा ॥ डोळे झांकुनिया तूं रात्री करिसी तरी ॥ पुढें होईल खावयासि रे बापा ॥ १ ॥ जोडिलें तें तुह्मी खा रे बापा ॥ पुढिलासि न करा धंदा ॥ याही वरी जरी नायकसी तरी ॥ मागें येतिल आपदा[2] रे या ॥ धृ० ॥ बहुत खेपा करूनी मुद्दल जोडिलें ॥ वाढी झालें असम साहस ॥ तुझें तुजवीण न वेंचेची ओनामा तेणें ॥ जोडें होसी कासाविस रे बापा ॥ २ ॥ कवंटा घातलें तें ह्मणशील खोटें परी ॥ खरें बांधले पालवी ॥ तेंहीं न

१ मुख्य, शब्द करणारा. २ वाईट दशा.

वेंची आतां अनुभविसी ॥ तरी अधिकें पाडिली गोवी रे बापा ॥ ३ ॥ आतां करावें तें एक करी येर ॥ लावी मागिलांची वारी ॥ ऐसें करितां वाढी मोडेल ॥ मा मुद्दला होईल सरोभरी[1] बापा ॥ ४ ॥ ऋण वैरें देखसी खंगला ॥ तरी संकल्प घाली मुद्दला ॥ जनार्दनकृपा हे ना तैसें ॥ मी एकाएकीं होसी एकला रे बापा ॥ ५ ॥

५०. देहाची साउली देहीं दिसों लागली ॥ वेगळी करूं ह्मणतां सज्ञानासि भुली ॥ १ ॥ देहीं जैसी छाया ब्रह्मीं तैसी माया ॥ असोनि ज्याची तया स्पर्शों न शके ॥ धृ० ॥ आसनीं भोजनीं सरसी छाया शयनीं ॥ प्रीति आलिंगितां मिथ्या आलिंगनीं ॥ २ ॥ मिथ्या मायाग्रास ह्मणती योगबळें ॥ स्वच्छाया खोंचोनी मारावी साबळें ॥ ३ ॥ बंध तोडोनी साचें झालों पैं मुक्त ॥ मृगजळीं बुडतां काढिला वंध्यापुत्र ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं माया कीं वावो ॥ बंध मोक्ष तेथें आपलाची असावो ॥ ५ ॥

५१. सरिसी छाया असे परि ज्याची त्या न बाधी ॥ सज्ञानासी तैसी देहीं देहबुद्धी ॥ १ ॥ छाया तैसी पाहो स्वदेहाचा नाठवो ॥ सत्य जाणा तोचि साचार अनुभवो ॥ धृ० ॥ जिकडे जाय तिकडे छाया लागे मागें ॥ असलेपणें चिंता ज्याची त्या न रिगे ॥ २ ॥ छाया कोठें असे कवणे ठायीं वसे ॥ सरिसीचि असतां ज्याची तो न पुसे ॥ ३ ॥ जन्मापासुनी छाया सरिसीच वाढे ॥ माझी माझी ह्मणोनी ममता नुठी पुढें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं यापरी देहभावा ॥ सहज चैतन्याच्या वस्ति आला गांवा ५

५२. आरिशाचें देह आरिसेनि नेलें ॥ द्रष्टा दृश्य दर्शन अवघें मिथ्या जालें ॥ १ ॥ यापरि सहजीं सहज मी जाण ॥ दृश्य द्रष्टा मिथ्या देख तें दर्शन ॥धृ०॥ एका जनार्दनीं देहीं देह नाहीं ॥ दृश्य द्रष्टा दर्शन समूळ मिथ्या पाहीं २

५३. साधनाचीं मापें घेऊनिया हातीं ॥ पारखिची गति कवण जाणे ॥ १ ॥ घळघळीत राम आपुलेनि मापें ॥ खोटेनि संकल्पें घेववेना बा ॥ धृ० ॥ सद्गुरुचेनि कैसें खरें होय नाणें ॥ न मावितांचि कैसें अमुपची घेणें ॥२॥ एका जनार्दनीं खरेंनि साटी[2] ॥ घळघळीता रामाचे बैसले पाठीं ३

---

१ बरोबरी. २ कसोटीनें.

५४. नभीं निळीमा भासे ॥ परि तेथेंचि तो नसे ॥ स्वरूपीं देह तैसे ॥ नसतेचि आभासे ॥ १ ॥ देहोचि नाहीं मा मरेल काई ॥ जिणें मरणें दोन्ही समूळ मिथ्या पाहीं ॥ धृ० ॥ मुक्तिकेचें रूप कसितां नये कसा ॥ देहीं देहभाव समूळ मिथ्या तैसा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं अनादि सिद्ध एक ॥ बंध मोक्ष दोन्ही वांझेचें बाळक ॥ ३ ॥

५५. देहबुद्धि खुंटली ॥ तैंचि माया तुटली ॥ देहाची स्थिती ॥ तें दैवाधीन ठेली ॥ १ ॥ दैवाचेनि बळें ॥ देहींचें कर्म चळे ॥ स्वमुखाचे सोहळे ॥ विदेहभावें ॥ धृ० ॥ भोगी कां त्यागी ॥ अथवा हो योगी ॥ देहींचें देहपण ॥ न लगे त्याच्या अंगीं ॥ २॥ एका जनार्दनीं एकपणाच्या तुटी ॥ सहज चैतन्यासी मानली उठाउठी ॥ ३ ॥

५६. माझें मीपण मज भेटऊं नेणे ॥ ऐशिया गुरुसी गुरुत्व बोले कोणे ॥ १ ॥ जप तप ध्यान मनाचें विंदान ॥ निजात्मदर्शन विरुळा दावी बा ॥ धृ० ॥ तटस्थ काष्टीं विधी ते नव्हे समाधी ॥ मन मूर्छितसे जाणतिये संधी ॥ २ ॥ मनाचे साक्षीसी मन मनासंयोगें ॥ एका जनार्दनीं समाधि पाया लागे ॥ ३ ॥

५७. मीपण कळे बु[illegible] ॥ तूंपणातें जोडी ॥ मीतूंपणें चाढी ॥ प्रपंचाचि बा ॥ १ ॥ मीपण नेणतां ॥ ज्ञान नये हाता ॥ साधनाची सत्ता ॥ न चले तेथें बा ॥ धृ० ॥ मीपण नोळखे ॥ जगचि तया पारखे ॥ यालागीं सुखदुःखें ॥ शिणती जन ॥ २ ॥ सद्गुरुचरणीं ॥ मीपणामिळणीं ॥ ब्रह्मीं ब्रह्मपूर्ण ॥ एका जनार्दनीं ॥ ३ ॥

५८. मृगजळ पाहतां रवि दिसे कर्ता ॥ परि केलेंपण सर्वथा रवि नेणें ॥ १ ॥ कर्म ज्याचेनि चळे ॥ तो कर्मातें नातळे ॥ अचेतन लोहो चुंबकदृष्टि[1] खेळे ॥ धृ० ॥ प्राण्याचेनि बळें देहींचें कर्म चळे ॥ तेणें कर्में न मेळे कर्म जैसें ॥ २ ॥ सूर्याचेनि उजियेडें ॥ सूर्यकांति अग्नि पडे ॥ दहन दाहक कर्म ॥ सूर्याअंगीं न घडे ॥ ३ ॥ कुमुदें[2] विकासती ॥ सोमकांत

१ लोखंडाला चिकटणारा दगड. २ कमलें.

द्रवती ॥ सागरीं भरितें भरे ॥ अलिप्त चंद्राकृति ॥ ४ ॥ दोराचा सापू ॥ जेंवी नेणे साचार सर्पू ॥ एका जनार्दनीं ॥ मिथ्या कर्म जल्पू ॥ ५ ॥

५९. पैल पैल पैल हा तो ॥ ऐला पैला ते कोण पाहतो ॥ १ ॥ दृष्टि डोळ्या माझारी वाहे ॥ धृ० ॥ बुद्धि देखणी ज्याचेनि चांग ॥ तो देखतो दृष्टीचें आंग ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं सहज पाहे ॥ दृश्य द्रष्टा तेथेंही न राहे ॥ ३ ॥

६०. शाखेवरुनी चंद्र लक्षिजे दिठी ॥ ते शाखा तोडावया करी जो आटाआटी ॥ १ ॥ फांटा भरिलें जन फांटा भरिलें जन ॥ लक्षिते लक्षण दुरी ठेले ॥ धृ० ॥ निजरूप पहावया दर्पण दावी दिठी ॥ प्रतिबिंब देखोनी क्षोभे भांडो उठी ॥ २ ॥ व्हावया निज सिद्धि देवो सांगे बुद्धी ॥ तें सुख सांडोनी आवडे उपाधी ॥ ३ ॥ एकीं एकपणीं परमार्थ गोडू ॥ द्वैत हातीं धरितां वहुत झाला नाडू ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भावार्थ सिद्धी ॥ भावो नाहीं तैं विकल्पें भरली बुद्धी ॥ ५ ॥

६१. निज निज निज आहे ॥ नीज सांडोनि निज तें पाहे ॥ १ ॥ निज तें कवण काई ॥ निजी निजोनि नावेक पाहीं ॥ धृ० ॥ निजें निजविलें आकाशा ॥ तेथें खुंटली दिवसु निशा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं गुह्य गुंज[2] ॥ तेथें बोळलें सहज निज ॥ ३ ॥

६२. पायींचा महिमा पायींचें जाणें ॥ पायां लागोनि वाहाण पायीं होणें ॥ १ ॥ फिटलें बिरडें तुटला वादू ॥ यालागीं साधुनी दृढ करी साधू ॥ धृ०॥ मन फाडुनीयां केला वानवडू ॥ पदोपदीं सुरवाडु संतचरणीं ॥२॥ एका जनार्दन बाणला पायीं ॥ सकळा जन्मा झालों येणें उतराई ॥ ३ ॥

६३. शिव शिव शिव शिव शिव ॥ शिव पाहतां नुरे जीव ॥ १ ॥ शिवेंवीण घेतला जिऊ ॥ मज आधी निमाला जिऊ ॥ धृ० ॥ जीवाचे जीवन शिऊ ॥ शिवाचें आयुष्य शिऊ ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं सहज भावो ॥ जीव शीव ये दोन्ही वावो ॥ ३ ॥

६४. अंग तेंही फळ बीज तेंही फळ ॥ सर्वांगें सफळ ऊंस जैसा ॥ १ ॥

---

१ डोळ्यांनीं. २ गोष्ट.

मुळींचि फळ लागलें देखा ॥ मुळीं लागुनी सफळ एका ॥ धृ० ॥ न फळता कैसा नव्हेचि निर्फळ ॥ सर्वांगीं जैसा चंदन सफळ ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकचि फळ ॥ एकपणें कैसें झालें सफळ ॥ ३ ॥

६५. हरी निज नित्य गती आवे ॥ मोही भावेरी लाल गुरु वचनीं मनु लगावे ॥ १ ॥ नख सिख सुख सुख पावे ॥ बोध सुबांत चलावे ॥ कीं प्रीतम प्रीत बधावे ॥ धृ० ॥ अंग संग निःसंग लगावे ॥ कीं सुख दुःख बुझावे ॥ सुख दुःखातीत परमानंद ॥ एका जनार्दनीं पावे ॥ २ ॥

६६. वारिता घरींचा गेला जागरणा ॥ लागलों दैवत आलासे अंगणा ॥ १ ॥ गोविंदा ह्मणे आनंदकंदा ॥ परमानंदा पाव वेगीं ॥ धृ० ॥ झाडणी भारणी न चले जाणा ॥ सबाह्य अंतरीं देखे नारायणा ॥ २ ॥ गुणिया भारिता शंकला मानसीं ॥ तेंचि भूत कैसें लागलें त्यासी ॥ ३ ॥ दोघेही बोधले दोघेही बोधले ॥ बोसणता बोले रामनाम ॥ ४ ॥ गुणिया फुंदे भरितें प्रेमाचें ॥ झडपला तो आनंदें नाचे ॥ ५ ॥ झडपला तो बोध सुरवाडे ॥ गुणिया तेथें मूर्च्छित पडे ॥ ६ ॥ एक तो गाय एक तो नाचे ॥ श्रुतिही सोलुनी अर्थु तो वेंचे ॥ ७ ॥ जागरणिचें दैवत दारुण ॥ दोघाही लागला एका जनार्दन ॥ ८ ॥

६७. मानस घेऊनि गोविलें माते ॥ टकमकीं तें पाहों आह्मी ॥ १ ॥ येणें मांडिली अनादि बोलों तोही नेदी ॥ विचारितां बुद्धि हारपली ॥ धृ०॥ जुनाट ठेवा लिंगदेह गांठी ॥ सोडोनि घेवोनि घातली मिठी ॥२॥ मी तूं हें दोन्ही नेली ॥ अक्रिया ऐशियानें केली ॥ ३ ॥ जिणें जीवित नेलें आमुचें ॥ घेउनी न देणें हें व्रत याचें ॥ ४ ॥ देव देखत हाचि अनादी ॥ सर्वस्वें ठकणें याची प्रसिद्धी ॥ ५ ॥ अनादि वरी याचें जिणें ॥ हातीं धरि त्यासी अनादि करणें ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं लाविला मागू ॥ आपण्या देवोनि तोडिला लागू ॥ ७ ॥

६८. देह दिखत चाले कवतुकें ॥ आपणियां माजी आपण तोखें ॥ १ ॥ कवण जाणें कवण पडिलें गोंधळीं ॥ नसंटे उकळी अनुभवाची ॥ धृ० ॥

---

१ कठीण. २ सांठवत–सामावत–नाहीं.

मन हरवोनि हरखत पोटीं ॥ शून्याही परती पडली मिठी ॥ २ ॥ निरंजनींचें लेईला अंजन ॥ जिकडे पाहे तिकडे एका जनार्दन ॥ ३ ॥

६९. जन जन म्हणोनि धरिली आस ॥ पाहतां वास जनार्दन ॥ १ ॥ नवल एक सांगू मी काई ॥ बाप तोचि कैसा झाला आई ॥ धृ० ॥ पारा फोडोनियां केला दारवंटा ॥ जीत[1] माय बाप आलीं माझ्या पोटा ॥ ॥ २ ॥ पोटा तो आला कीं आल्यांत पोट ॥ आकाशीं भरिले जेवी रिते घट ॥ ३ ॥ शब्दासी कळितां नाकळे होडा ॥ त्यावरी नाचवी बोलाचा धेंडा[2] ॥ ४ ॥ श्रुतीसी गणितां नयेचि अंका ॥ तो ठसा ठसावला जनार्दनीं एका ॥ ५ ॥

७०. नयनींचेनि तेजें जो पोळला चंडांशू ॥ नभ निम्मलें नाहीं अवकाशू ॥ १ ॥ रात्री हरपली पहावी कोठें ॥ दिवस रुसोनी गेला मागुता न भेटे ॥ धृ० ॥ अंगींचेनि तेजें डोळाचि चवी ॥ पाहों गेलों तों बुडाला रवी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं विरालें पाहणें ॥ रात्री दिवसु दोन्हीं घेतला प्राणें ॥ ३ ॥

७१. वोवुनीयां गुणीं भूतभौतिकमणी ॥ मध्य नायकु एका ठेला जनार्दनीं ॥ १ ॥ यावरि माळा घालुनी गळा ॥ जनार्दनीं लीळा खेळतुसे ॥ धृ० ॥ पितामहाचा पिता सुभानु उगवला ॥ एका जनार्दनीं जपतां सामावला ॥ २ ॥

७२. रविबिंब पिळुनी रोंविली भूमी ॥ पाहों गेलों तंव नाहीं आह्मी तुह्मी ॥ १ ॥ अवघेपणें झाला तेथें ॥ चराचर झालें आपैतें ॥ धृ० ॥ चालों जातां चालणें खुंटे ॥ पाहों जाय तें तेथेंचि भेटे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकला भेटी ॥ स्वप्रभा एकपणेंही घोटी ॥ ३ ॥

७३. भरणा फोडोनी पान्हा जो भरिला ॥ अंगाचा वोटीया दोहणार[3] भला ॥ १ ॥ करेंवीण कैसा दोहे खरखरा ॥ थान नाहीं परी लागल्या धारा ॥ धृ० ॥ संकल्पाचे तेथें विराले[4] डेरे ॥ सुभरे वोढली पान्हा न धरे ॥ २ ॥ मेळविणीविण घातला पान्हा ॥ एका जनार्दनु वांसरूं तान्हा ॥ ३ ॥

७४. ऐका शकुन ऐका अपशकुन ॥ आह्मा परिपूर्ण दोहींमाजी ॥१॥ डाव लु

---

१ जिवंत. २ झेंडाळ. ३ दूध काढणारा ४ विरघळून गेले.

तें काई डावलु तें काई ॥ वेंगडी पडते विचाराच्या पायीं ॥ धृ० ॥ वाम सव्य अधः ऊर्ध्व एक ॥ डावलणें तेथें झालें निःशेष ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं देहबुद्धि डावली ॥ परतोनि पाहे तंव रिघाली राउळीं ॥ ३ ॥

७५. देखसी घटु तो ह्मणसी रिता ॥ परिपूर्ण भरलें न देखे सर्वथा ॥१॥ भरलेंचि रिते भरलेंचि रिते ॥ भरिलेंचि रिते कां मानितोसी ॥ धृ० ॥ भरलेंचि भरितां अधिक भरे ॥ पात्र विरे परी तळी न खिरे ॥ २ ॥ भरलें भरितां नुभरे पाहीं ॥ ठायींच्या ठायीं भरतसे ॥ ३ ॥ अमृतकिरणीं जैसें अमृत असे गुप्त ॥ तैसा देहीं पूर्ण दिसे देहवंत ॥ ४ ॥ भरलेंनि रिता नव्हे एका एकु ॥ जनार्दन होउनी ठेला तिन्ही लोकु ॥ ५ ॥

७६. किती कडसाल[3] तुह्मी विवेकी ॥ आपल्या आपण झाली शिनळकी ॥ १ ॥ काय सांगो याचें कर्म अचाट ॥ ऐकतां मनाचें उतटताहे पोट ॥ ॥ धृ० ॥ सर्वांगीं शिनळु पाहतां अनंगू ॥ एकलेपणें तो अमुला चांगू ॥ २ ॥ डोळा घाली तेथें वाढवी पोट ॥ अव्यक्ति व्यक्ति हा प्रसवे प्रगट ॥ ३ ॥ यावरि रातला नारायण भोगें ॥ एकलाचि जाला घरवातें दोघे ॥ ४ ॥ सोलिव पाहतां एक ना दोन्ही ॥ यापरी राहिला एका जनार्दनीं ॥ ५ ॥

७७. निजहित शिकवितां येतो अभिमान ॥ तें झालों सज्ञान सन्मानासी ॥ १ ॥ मी तंव चरणरज मी तंव चरणरज ॥ माझें हित मज शिकवी जो जी ॥ धृ० ॥ नवें नको करूं राग नको धरूं ॥ जुनाट विचारूं विसरों नको ॥ २ ॥ पवन प्राशुनी सर्प निराहार असती ॥ ऐसेंनि साधनें कैंवी घडे मुक्ती ॥ ३ ॥ सांडी मांडी सदा करितुसे मन ॥ तैंचि तूं स्वरूपीं करूनि घालीं लीन ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निजतत्त्व ध्यायीं ॥ देहीं असतां तूं होशी विदेही ॥ ५ ॥

७८. साधन गवसे तंव भोजन मिळे ॥ भोजन साध्यकाळीं साधन गेलें ॥ १ ॥ साधन सरलें साधन सरलें ॥ सिद्ध भोजन कैसें स्वादासी आलें ॥ धृ० ॥ साधनेंवीण गिळे जो ग्रासू ॥ संकल्पेसी क्षुधे झाला नाशू ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं तृप्त अभयकर ॥ धालेपणाचे हे देताति ढेंकर ॥३॥

---

१ गठडी. २ आटे. ३ परिक्षा कराल. ४ विलक्षण. ५ घरकाम करणारीं नवरा बायको.

७९. वारा चाले मागे न दिसे मार्गू ॥ कर्मे वासनें तेंवी लागू ॥ १ ॥ यापरी एकीं मिनला एका ॥ विस्मित लोका बाईयानो ॥ धृ० ॥ जनीं निरंजन उफराटी भेटी ॥ एका जनार्दनीं निमाली गोठी ॥ २ ॥

८०. ठायीं बैसतां साधन सरलें ॥ स्वाद[1]मात्रें तेथें मन तृप्त झालें ॥१॥ साधन नाहीं साधन नाहीं ॥ तंव तंव भोजना रुचि आली पाही ॥ धृ० ॥ साधनें वीण भोजन सुटी ॥ ब्रह्मादिकां परीस देतसे पुष्टी ॥ २ ॥ एका एकपणें साधन नाहीं ॥ पुष्टी तुष्टी झाली जनार्दनपायीं ॥ ३ ॥

८१. सिद्ध होतासी तो साधना आलासी ॥ मुक्तता सांडोनि बद्ध कां झालासी ॥ १ ॥ साध्यची साधन साध्यची साधन ॥ इतर करणी तुझी तुजलागीं बंधन ॥ धृ० ॥ प्रारब्धविंदा[2]ण विषय भोगूं जाण ॥ स्वरूपीं होउनी मन गांठूं नको ॥ २ ॥ लेंकुराच्या खेळीं दिवसू तैशी निशा ॥ सुखदुःखाचा भावो देखसी तूं तैसा ॥ ३ ॥ दोरा अंगीं सापु जितूं तैसा मेला ॥ आपला भ्रमू जरी आपणा ग्रासुनी गेला ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं साध्यचि साधना ॥ सांडी मांडी करी संकल्पकल्पना ॥ ५ ॥

८२. सुत होतें त्यासी घालुनी वळण ॥ वळुनी माणुसपणें गुणी केलें ॥ १ ॥ सुताचें सुतीं लागला एका ॥ जनार्दनीं देखा चाळविला ॥ धृ० ॥ उगाळूनियां गुण अगुणाचा झाला ॥ तार न तुटतां सुतीं लागला ॥ २ ॥ प्रेम देऊनिया केली चाळवणी ॥ धरा धरा एका मीनला जनार्दनीं ॥ ३ ॥

८३. वांझेचि सुने [3]प्रसुति झाली ॥ आपुली नाती कैसी आपण व्याली ॥१॥ लटिकियाचें बाळ लटिकें खेळविती ॥ लटिकें चाळविती तें हें देह रे ॥ धृ० ॥ स्वप्नीचें धन चित्रिच्या ब्राह्मणा ॥ जाति कर्मालागीं वांटिती पैं जाणा ॥ २ ॥ जन्म नाहीं त्याचें श्राद्ध आचरती ॥ देहामाजी साधन तें जाण भ्रांती ॥ ३ ॥ मूळ नाहीं तेथें फळ कैचें लाभे ॥ गाय नसतां केंवि खुंटाचि दुभे ॥ ४ ॥

८४. नव नाडी देह बाहत्तरि कोठें ॥ शोधितां तुज मोठे कष्ट होती ॥ १ ॥ देहोचि तंव नाहीं शोधिसी काई ॥ मृगजळाच्या डोहीं मोट

---

१ रुचि घेतल्यानें. २ प्रारब्धाची कुशलता. ३ बाळंतीण.

लावी ॥ धृ० ॥ येत जात कर्मीं वर्तत भासे ॥ स्वप्नींचा भ्रमू स्वप्नींच दिसे ॥ २ ॥ त्रिबंध षड् चक्रें कल्पित कल्पना ॥ बोडंबरीची हें शृंगारली सेना ॥ ३ ॥ स्वप्नींचा वैरी जागृती मारा ॥ करूं जाय तो जागतां निद्सुरा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं एकपण नाहीं ॥ देह विदेह तेथें शोधिसी ते काई॥५॥

८५. माया ममत्वें वाढवी लोकां ॥ मायेसी एका वाढवितो ॥ १ ॥ जो जो जो परि वदे जननी ॥ एका जनार्दनीं निज घे तूं ॥ धृ० ॥ माया ह्मणे माझा मज होईल तान्हा ॥ एका जनार्दनामाजी खेळे ॥ २ ॥

८६. जायाचा तोडरू जायाची गरसोळी[1] ॥ सावत्र नवरी उजवली ॥ १ ॥ जायाची साडी जायाची चोळी ॥ जायाचा गोवरा बैसला मुळीं ॥ धृ० ॥ जायाचें घर जायाचा वर ॥ जाई जगा अवघा संसार ॥ २ ॥ जायाचा वऱ्हाड केल्या बोळवणा ॥ एका जनार्दनीं दिधला आंदणा ॥ ३ ॥

८७. गाण्याचें कीर्तन गाणिवें नेलें ॥ जाणावें ज्ञान जाणीव खादलें ॥ १ ॥ भावार्थ अवघड भारी ॥ तो नकळे जाणिवेवरी ॥ धृ० ॥ पंडिताचा बोधू विध्वंसी वादूं[2] ॥ तापशाचें[3] तप निर्दाळी क्रोधूं ॥ २ ॥ योगियाचा योग नाडीला सिद्धी ॥ अभिमान नाडी तो सज्ञान बुद्धी ॥ ३ ॥ कर्मी कर्म श्रम नाडी वर्णाश्रम ॥ समासी विषम विकल्प करी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भगवत्कृपा पूर्ण ॥ निरभिमान भावो वाढवी संपूर्ण ॥ ५ ॥

८८. मखेंर[4] मंदले घोंगटे हाटी ॥ मुदलाच्यासाठीं मांडियलें ॥१॥ तुह्मी जवळीं पहा गा जवळीं पहा गा ॥ होईल चांगा तो हात घालूं ॥ धृ० ॥ ऐऱ्हा पैरा कांहीं डालवाया ॥ जवळीचा जवळीं लागतो पायां ॥ २ ॥ कौलाची पेठ नाहीं हिरणी ॥ घालणी कोणी घालीना ॥ ३ ॥ लांब रुंद सलंब मेजे ॥ माझें तुझें ह्मणों नका ॥ ४ ॥ अवघे पेठ एकचि मोलें ॥ बारा सोळा आयुष्य गेलें ॥ ५ ॥ दुजेपणें दलाल[5] ठकील तुह्मां ॥ मुद्दलचि खावें स्वामी ॥ ६ ॥ विलंबु करितां उडगेल हट्ट ॥ शेखीं आटु जीवितासी ॥ ७ ॥ वासनेसहित विकरा झाला ॥ तुटी लाभूं नाहीं मुद्दली मुद्दला ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं सरिसी साठीं ॥ घेणें देणें नाहीं फुकटा फुकटीं ॥९॥

---

१ गळ्यांतघालण्याची सरी. २ वादकरणारा. ३ तपश्चर्या करणाराचें. ४ घर. ५ मध्यस्थी.

८९. वारेनि जिणें वारोनि मरणें ॥ वारा धरी ते चतुर शहाणे ॥ १ ॥ वारया वरी संसार देखा ॥ तेणें चाळविले अवघ्या लोकां ॥ धृ० ॥ वारयाचा जीव जिवांत धरणें ॥ यापरि जीजे त्या नांव जिणें ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भरला वारा ॥ सांडणें केलें अवघ्या संसारा ॥ ३ ॥

९०. संसार नगरीं भरला हट्टू ॥ एका एकटु आला तेथें ॥ १ ॥ माझें स्वरूप पाहागा स्वरूप पाहागा ॥ दावितो जगा परि दृष्टि नये ॥ धृ० ॥ अति सूक्ष्मपणें नयेचि दृष्टी ॥ विवेक राहटी[1] विषयांच्या ॥ २ ॥ या परि विकरा नव्हेचि जनीं ॥ एकाजनार्दनीं वस्तु ठेवी ॥ ३ ॥

९१. कोहं कोहं कोहं कोहं कोहं पाहतां ॥ हा थिता दुरी दुरावे ॥ निबिड वासना बंधू ॥ तुज कैसेनि पावे ॥ १ ॥ जंववरी स्थिरू हंसू ॥ तंव पाहो तुझा वासू ॥ वासना जाहल्या भंगू ॥ सहजी रामरसू ॥ धृ० ॥ सोहं सोहं सोहं सोहं सोहं ॥ भोंवितां तुजचि सारिखा झाला ॥ अवशेष[2] अहंकारें मी ॥ आत्मा ऐसा केला ॥२॥ स्थिरू स्थिरू स्थिरू स्थिरू ॥ स्थिरू ऐसा राहीं ॥ कोहं कोहं सांडुनी पाहीं ॥ एका जनार्दनीं एकपण तेंहीं नाहीं ३

९२. कृष्णारूपीं क्षोभे माया ॥ धरी बांधो कान्हा ॥ १ ॥ अविमाया क्षोभू धरी ॥ येहले कान्हा वोहले कान्हा ॥ धरी बांधो हरी ॥ धृ० ॥ देहसंगीं जेवीं छाया ॥ कृष्णापुढें धांवे माया ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं काया ॥ मिथ्या रूपें वळी माया ॥ ३ ॥

९३. अधऊर्ध्व सम साधिलों ॥ सुख मना पश्चिमे वाट ॥ षट्पुरी सहज मोकळी ॥ ऊर्ध्व दंडिलों ॥ मार्गूं चिन्हें नीट ॥ सप्तधातु महा कर्दमू[3] ॥ स्वयें सोस्वला ॥ पंथू पवनें सपाट ॥ महा तेज विजू तळपत ॥ उपरोपरी चाले कडकडाट ॥ १ ॥ योग पंथें झाली जोगिणी ॥ अनुहतलो वाजे टाळी ॥ धृ० ॥ मेरु गिरि तळी तळवटीं ॥ सप्त रचिलों अवघड वाट ॥ अबोधें पवन बांधला ॥ विना लंब हो चित राहे घनदाट ॥ निगॅम[4] नेति वृत्ति नहि सरे ॥ गुरुवचनें अगम्यागमन नेटे ॥ दसवोद्वारीं कडि विकडी ॥ प्रवेशलीं भली उलटी गोल्हाटीं ॥ २ ॥ सहस्त्रदळीं दळामाजी

---

१ चाली. २ राहिलेला भाग. ३ चिखल. ४ वेद.

स्वानंदें ॥ नित्य वरुषे मेघू ॥ परमामृतें मृत निस्रत निज आवडी ॥ भले चाल्यो बोध ॥ शरीर धातु सम सचली ॥ समुळी हो भरिया अमोघ ॥ ऊर्ध्वमुखें मधु पिवती ॥ महा योगिणी ॥ विगत भवरोग ॥ ३ ॥ नाद बिंदु कळा ज्योती ॥ सम रामरसें ॥ बैठी हो पिये ॥ काळ वेळ जन्म निधन ॥ सत्कर्मलों फुटाणे खायी ॥ जराजर्जर कर्मटी ॥ ऊठ न्हाटो हो ॥ देहभया विदेही ॥ एका जनार्दन योगें ॥ योग सिद्धि हो ॥ सहज चैतन्य नाहीं ॥ ४ ॥

९४. बुद्धिबळाचा दोही भारी ॥ नामरूपातें नेणति सारीं ॥ गाति गमन त्या नाहीं निर्धारीं ॥ जग चाळोनि जगा बाहेरीं ॥ धृ० ॥ राजा प्रधान पशु प्यादा उठी ॥ त्यासी पूर्व कर्म नाहीं गांठीं ॥ हें खेळवी त्याची कामाठी ॥ मिथ्या मिमांसक कर्म गोठी ॥ १ ॥ चौसष्टी पगाचीं घंडें ॥ खेळवितां रचि वाडें कोडें ॥ तेथें नेमस्तु स्थिति मागें पुढें ॥ तें ज्ञान नेणती तें तंव जडे ॥ २ ॥ सोकटिया नाहीं आपपर ॥ खेळवितां रची दोन्ही भार ॥ गतिगमन त्याचा निर्धार ॥ चाळितां चाळी साचार ॥ ३ ॥ अचेतना नाहीं जीव भावो ॥ त्यासी मारिलें मारिलें ह्मणती पहा हो ॥ ४ ॥ हा खेळ त्याचा निर्वाहो ॥ जिणें मरणें दोन्हीं वावो ॥५॥ सारी निमाल्या पाठीं ॥ कोण धर्मात्मा चढे वैकुंठीं ॥ कोण पडे नरकसंकटीं ॥ मिथ्या संसार तो ज्ञानदृष्टीं ॥ ६ ॥ हारी जैंत नेणती सारी ॥ मिथ्या बंध मोक्ष संसारी ॥ एका जनार्दन यापरी ॥ देहीं वर्ततां देहा बाहेरी ॥ ७ ॥

९५. महाभूत भौतिक कांहीं रे ॥ तें तंव येथें नाहीं रे ॥ १ ॥ येथें स्थिरू राही रे ॥ माझिया बापा राही रे ॥ धृ० ॥ माया दृष्टि लाविल कांहि रे ॥ वोवाळिन देही देही रे ॥ २ ॥ एका जनार्दनाच्या पायीं रे ॥ देह विदेह नाहीं रे ॥ ३ ॥

९६. पतिचैतन्या सरिसी ॥ सति नव्हेचि निज सत्वेसी ॥ पाठी मेल्या प्रेतालागीं ॥ मढें धरूनि निघताहे ओंगीं ॥ १ ॥ सति नेणेंचि सद्रूप ॥ मढें धरूनि मरति अमूप ॥ धृ० ॥ जरि देहचि पति होय ॥ तरी

१ नाहीसा झाला. २ म्हातारपणानें जेरीस आलेला. ३ कधीं. ४ विस्तवांत. ५ असंख्यात.

तें शरीर तैसेचि आहे ॥ गेला गेला ह्मणती काये ॥ ते वस्तूची न धरी सोये ॥ २ ॥ भ्रतार निमाली मध्यरातीं ॥ देहा मढें मिरवी सती ॥ पति गेला हातोहातीं ॥ आगीं रिघे मढ्याप्रती ॥ ३ ॥ प्रेत धरूनि आगीं रिघती ॥ त्या सत्या प्रेतभूता होती ॥ डाक अंगीं अवतरती ॥ नाना पतीचा मानू मागती ॥ ४ ॥ पतिचैतन्य धरुनी हातीं ॥ देहो सांडी महासती ॥ एका जनार्दनाचिये युक्तीं ॥ जन्म मरण नाहीं पुढती ॥ ५ ॥

सत्समागम.

१. ब्रह्म सर्वगत सदा सम ॥ जेथें आनु नाहीं विषमं ॥ ऐसें जाणती ते दुर्गम ॥ ते भेटती तैं भाग्य परम ॥ १ ॥ ऐसें कैसियानें भेटती साधू ॥ ज्यांचा अतर्क्य तर्कवेना बोधू ॥ ज्यांसी निजानंदीं आनंदू ॥ ज्यांचा परमानंदीं उद्बोधू ॥ २ ॥ पवना घालवेल पालाण ॥ पाईं चालवेल गगन ॥ भूत भविष्य कळेल वर्तमान ॥ परि त्या साधूचें न कळे महिमान ॥ ३ ॥ चंद्रामृत सुखें सेववेल ॥ अस्तु जातां रवि धरवेल ॥ बाह्या सागर हेळा तरवेल ॥ परि त्या साधूची भेटी नव्हेल ॥ ४ ॥ जप तप करवेल अनुष्ठान ॥ ध्येय ध्याता धरवेल निजध्यान ॥ ज्ञेय ज्ञाता विवर्जित ज्ञान ॥ ज्ञान ध्यानाचें फळ साधुजन ॥ ५ ॥ निज वृत्तीचा करवेल निरोधू ॥ जीवा शिवाचा भोगवेल आनंदू ॥ एका जनार्दनीं निज साधू ॥ ज्यांच्या स्मरणें चुकती भवबंधू ॥ ६ ॥

२. ज्ञान ध्यान जप तप तें साधन ॥ ते हे संत निधान सखे माझे ॥ १ ॥ संतापायीं आधीं जावें वो शरण ॥ संसारबोळवण[3] होय तेणें ॥ २ ॥ तयाचें हें मूळ संताचे ते पाय ॥ आणिक उपाय नाहीं नाहीं ॥ ३ ॥ द्वैत अद्वैताचा न सरेचि कोंभ ॥ तो हाचि स्वयंभ संतसंग ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं परब्रह्म नाम ॥ द्वैतक्रिया कर्म तेथें नाहीं ॥ ५ ॥

३. ज्ञान होय आधीं संता शरण जातां ॥ मग बोळखितां कळे रूप

---

१ नाहिसा झाला. २ प्रतीकार. ३ संसाराची सुटका.

॥ १ ॥ नामाचें जें मूळ रूपाचें रूपस ॥ पंढरीनिवास हृदयीं धरी ॥ २ ॥ प्रपंचीं परमार्थीं तारक हें नाम ॥ ब्रह्मानंद प्रेम सर्व वसे ॥ ३ ॥ सच्चिदानंद खूण एका जनार्दन ॥ स्वयंब्रह्म जाण नाम असे ॥ ४ ॥

४. जन्म कोटयांनीं हरिसेवा जोडे ॥ नवविधा भजन सांग घडे ॥ तंव वैराग्य तें पाहे पुढें ॥ पूर्व प्राचीन फळ रोकडें ॥ १ ॥ ऐसें तैंच मिळती ते साधू ॥ ज्यांचा संग करी उद्बोधू ॥ ज्यांचा स्पर्श करी आल्हादू ॥ ज्याचा महिमा न कळे आनंदू ॥ २ ॥ घडे कामकर्मपरित्याग ॥ झडे समूळ विषयांचा संग ॥ सर्व कामना नुरे मार्ग ॥ तैं आतुडे मानवा संतसंग ॥ ४ ॥ शुद्ध सत्वगुण देहीं पाहे ॥ दंभ अहंकार मानापमान जाय ॥ काम क्रोध लोभ सांडी सोय ॥ तैं भूतभावना ही होय ॥ ४ ॥ जैं जनार्दनीं शुद्ध भाव ॥ स्वकर्मासी विश्रांति ठाव ॥ ऐक्य दुजें दोन्ही होती वाव ॥ देहबुद्धीच भासे देव ॥ ५ ॥ जैं संत[1] दया होय बापा ॥ तैंच विश्रांति त्रि[2]विध तापा ॥ तैंच मिळणी होय स्वरूपा ॥ पूर्ण एका जनार्दनीं कृपा ॥ ६ ॥

५. देवाचे ते आप्त जाणावे ते संत ॥ त्यांचे चरणीं रत व्हावें सदा ॥ १ ॥ श्रीहरीची भेटी सहजची होय ॥ श्रम लया जाय क्षणमात्रें ॥ २ ॥ पापाचे पर्वत भस्म नामाग्नींत ॥ अभक्ता न कळे हित नाम न घेती ॥३॥ एका जनार्दनीं संतांचिया कृपें ॥ नाम होय सोपें कृपें त्यांच्या ॥ ४ ॥

६. आशापाश सोडुनि देईं ॥ संतासी तूं शरण जाईं ॥ चौऱ्यांशीचें भय नाहीं ॥ प्राणिया तुज ॥ १ ॥ आवडी धरी संतसंग ॥ कामक्रोधा होय भंग ॥ षड्वैरीया मार्ग ॥ मोकळाची असे ॥ २ ॥ संतसंग धरिती चित्तीं ॥ उपाधि ते सर्व तुटती ॥ भावें होय मोक्षप्राप्ती ॥ क्षणमात्रें ॥ ३ ॥ नाहीं आणिक साधन ॥ संतसंगतीवांचून ॥ शरण एका जनार्दन ॥ संतसंग धरी ॥४॥

७. पळभरी संतसंगती ॥ कोटि युगें तया विश्रांती ॥ ऐसें बोलतसे श्रुती ॥ पाहे पां जना ॥ १ ॥ वेदशास्त्र पुराण ॥ महिमा संताचाचि जाण ॥ शुकादिक रंगून ॥ रंगले रंगीं ॥ २ ॥ अर्जुना उपदेशिलें ॥ उद्ध-

---

१ पंढरपुरामध्यें राहणारा विठ्ठल. २ आधिदैविक, आध्यात्मिक, आधिभौतिक, असे तीन प्रकारचे.

वातें बोधिलें ॥ व्यासादिक रंगले ॥ हृदयीं सदा ॥ ३ ॥ तें दृढ हृदयीं धरीं ॥ आणिक नको पडूं फेरीं ॥ एका जनार्दना धरीं ॥ हृदयामाजीं ॥ ४ ॥

८. संगती बा वनाचे रातले सर्वभावें ॥ चंदन होउनी सर्वें ठेलों मी वो ॥ १ ॥ वेधिला जीव माझा संतचरणीं ॥ आन दुजें मना नाठवेंचि स्वप्नीं ॥ २ ॥ जाग्रती स्वप्न सुषुप्तीचा ठाव ॥ अवघा देखे देवाधिदेव ॥ ३ ॥ पाहातां पाहातां मन नाहींसें झालें ॥ एका जनार्दनीं केलें मज ऐसें ॥ ४ ॥

९. संत दयाळ दयाळ ॥ अंतरीं होताती प्रेमळ ॥ १ ॥ शरण आलियासी पाठीं ॥ पाहताती कृपादृष्टी ॥ २ ॥ देऊनियां रसायणा ॥ तारिताती भवार्णव जाणा ॥ ३ ॥ संतासीं शरण जावें ॥ एका जनार्दनीं त्यांसी गावें ॥ ४ ॥

१०. ऐसी प्राप्ती कैं लाहीन ॥ संतसंगतीं राहीन ॥ त्यांचे संगतीं मी ध्याईन ॥ नाम गाईन अहर्निशीं ॥ १ ॥ भावें धरलिया संतसंग ॥ सकळ संगा होय भंग ॥ नाभ्यासितां आकळे योग ॥ पळे भवरोग आपभयें ॥ २ ॥ सेविलिया संतचरणतीर्था[1] ॥ तीर्थें पायंवणी वोढविती माथां ॥ सुर नर असुर वंदिती तत्वतां ॥ ब्रह्म सायुज्यता घरंरिघे[2] ॥ ३ ॥ संतचरणरज मस्तकीं पडे ॥ देहसंदेह समूळ उडे ॥ उघडलीं मुक्तीचीं कवाडें ॥ कोंदाटे पुढें परब्रह्म ॥ ४ ॥ दृढ धरलिया सत्संगती ॥ अलभ्य लाभ आतुडे हातीं ॥ चारी पुरुषार्थ चारी मुक्ती ॥ पाया लागती निजदास्य ॥ ५ ॥ जैं कृपा करिती संतजन ॥ जन विजन होय जनार्दन ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ ब्रह्म परिपूर्ण तो लाहे ॥ ६ ॥

११. धन्य आज दिन संतदरुशनाचा ॥ अनंत जन्मांचा शिण गेला ॥ १ ॥ मज वाटे त्यासी आलिंगन द्यावें ॥ कदा न सोडावे चरण त्याचे ॥ २ ॥ त्रिविध तापांची जाहली बोळवण ॥ देखिल्या चरण वैष्णवाचे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं घडो त्याचा संग ॥ न व्हावा वियोगें माझ्या चित्ता ॥ ४ ॥

१२. पाजी प्रेम पान्हा लाउनियां सोई ॥ पुन्हां तो न गोवी येरझारीं ॥ १ ॥ येरझार द्वारीं घातलासे चिरा[3] ॥ ठेविलेंसे स्थिरा चरणाजवळी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं केलेंसे मोकळा ॥ संतपायीं ळळा लाऊनियां ॥ ३ ॥

---

१ पादतीर्थ. २ आपोआप मिळते. ३ खिळखा.

१३. अनुपम्य सुख संताचिया पायीं ॥ राहीन तये ठायीं अखंडित ॥ १ ॥ अखंडित गोडी सेवीन आवडी ॥ ब्रह्मादिकां जोडी ऐशी नाहीं ॥ २ ॥ सर्व पर्वकाळ आले तया ठायां ॥ विश्रांति घ्यावया इच्छिताती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सुखाचें माहेर ॥ भवसिंधु पार तारक हें ॥ ४ ॥

१४. छळणें करुनी बोलतां ॥ तात्काळ जाली समाधि अवस्था ॥ सद्भावें विटतां संता ॥ न कळे तत्वतां काय देती ॥ १ ॥ जाणा जाणते सकळ ॥ ज्यांसी निज प्राप्तीची कळवळ ॥ तिहीं सांडोनी स्थळ ॥ संत-जन वंदावे ॥ २ ॥ एका जनार्दनाचें तान्हें ॥ भुंकाळ[२] परि मागूं नेणें ॥ कुर्वाळुनीयां स्तनें ॥ जनार्दनें लाविलें ॥ ३ ॥

१५. संत जाती हरिकीर्तना ॥ त्यांच्या वाहीन मोजे वाहाणा ॥ १ ॥ हेंचि भवसिंधूचें तारूं ॥ तेणें उतरूं पैलपारूं ॥ २ ॥ जन्मोजन्मीचें भेषज ॥ ते हे संतचरणरज ॥३॥ संत चरणींच्या पादुका ॥ जाहला जनार्दन एका ॥ ४ ॥

१६. संतचरणीं सेवा घडे ॥ भाग्य पाहा हो . केव्हडें ॥ १ ॥ व्यर्थ शिणती बापुडे ॥ योग याग करुनी गाढे ॥ २ ॥ संतचरणीं नाहीं थारा ॥ भरले तपांच्या डोंगरा ॥ ४ ॥ नाम न ह्मणती कोडें ॥ धूम्रपान करती तोंडें ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं साचें ॥ मन नाहीं तंव सुख कैंचें ॥ ६ ॥

१७. नरदेहींचा हाचि मुख्यार्थ ॥ संतसंग करी परमार्थ ॥ १ ॥ आणिक नाहीं पां साधन ॥ मुखीं हरि हरि स्मरण ॥ २ ॥ सोडी द्रव्य दारा आशा ॥ संतसंगें दशा पाववी ॥ ३ ॥ जरी पोखिलें[३] शरीर ॥ तरी तें केव्हांही जाणार ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ संतापायीं ठाव देणें ॥ ५ ॥

१८. पाया शोधोनियां बांधिताती घर ॥ ऐसें दुस्तर या नरदेहीं ॥ १ ॥ ह्मणती पुत्र माझे नातू हें कलत्र ॥ मिळती सर्व गोत्र तयेठायीं ॥ २ ॥ संपत्ति देखोनी गिवसिती तयासी ॥ माझें माझें ह्मणती रांडापोरें ॥ ३ ॥ चाले बरवा धंदा बहिणी ह्मणती माझा दादा ॥ आलीया दारिद्र्[४]बाधा पळुनी जाती ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका करितसे विनंती ॥ संतसंग *चित्तीं जिवीं धरा ॥ ५ ॥*

---

१ चिरकाल २ अतिशय भुकेनें व्याकुळ झालेलें. ३ जतन केलें. ४ दारिद्रपणाची दशा.

१९. संपत्ति देखोनी माझें माझें ॥ वागवितो ओझें खरा ऐसा ॥ १ ॥ क्षणिक आयुष्य क्षणिक संपत्ती ॥ नकळे तयाप्रति अंध जैसा ॥ २ ॥ जाणार जाणार सर्व हें जाणार ॥ हरिनाम सार जपे सदा ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतसे मातू ॥ धरि रे सांगातू वैष्णवांचा ॥ ४ ॥

२०. मती लागो संतचरणीं ॥ तेणें उन्मनी साधती ॥ १ ॥ तुच्छ वाटे स्वर्गलोक ॥ जैसा रंकें[2] इंद्रासी ॥ २ ॥ अंधार तो जैसा पळे ॥ किरण देखया उजाळे ॥३॥ एका जनार्दना शरण ॥ मनचि जालें कृष्णार्पण ॥ ४ ॥

२१. येउनी नरदेहीं वायां जाय ॥ नेणें संतसंग कांहीं उपाय ॥ १ ॥ कली वाढलासे अधम ॥ ब्राह्मण सांडिती आपुलें कर्म ॥ २ ॥ शुद्धयाती असोनी चित्त ॥ सदा नीचाश्रय करित ॥ ३ ॥ देवपूजा नेणें कर्म ॥ न घडे स्नानसंध्या धर्म ॥ ४ ॥ ऐसा कलीचा माहिमा ॥ कोणी करी कर्माकर्मा ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ घडो संतसेवा जाण ॥ ६ ॥

२२. ज्यांसी नाहीं संतसंग ॥ ते अभंग[3] दुःख भोगिती ॥ १ ॥ तैसा नको विचार देवा ॥ देईं सेवा संतसंग ॥ २ ॥ अखंड नाम वाचे कीर्ती ॥ संतसंग विश्रांति मज देईं ॥ ३ ॥ मागणें हेंचि तें द्यावें ॥ आणिक मागणें जीवीं नाहीं ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ सुलभ सोपा उपाय ॥५॥

२३. अर्धक्षण घडतां संताची संगती ॥ तेणें होय शांति महत्पापा ॥१॥ संतसंग देईं संतसंग देईं ॥ आणिक प्रवाहीं घालूं नको ॥ २ ॥ संसार मज न करणें सर्वथा ॥ परमार्थ पुरता हातीं देईं ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका करुणावचनीं ॥ करी विनवणी पायापाशीं ॥ ४ ॥

२४. जेथें मुख्यत्वें करावी भक्ती ॥ तेथें घडावी संताची संगती ॥ हेंचि मागणें तुह्माप्रती ॥ द्यावे निश्चिती मज देवा ॥ १ ॥ पुरवा पुरवा माझा हेत ॥ दुजें मागणें नाहीं निश्चित ॥ धृ० ॥ आयुष्य अंतवरी नामस्मरण ॥ गीता भागवताचें श्रवण ॥ विष्णु शिवमूर्तीचें ध्यान ॥ हेंचि देणें सर्वथा ॥ २ ॥ ऐकोनी ऐसें वचन ॥ जनार्दन तुष्टला प्रेमें करून ॥ एका जनार्दनीं पाय धरून ॥ सप्रेमें आलिंगिला ॥ ३ ॥

---

१ गोष्ट. २ गरीब. ३ कोणत्याही उपायानें वेगळें न होणारें.

२५. देह हा जाणार काळाच्या शेवटा ॥ याची धरूनी मिठी गोडी काय ॥ १ ॥ जाणार जाणार जाणार हें विश्व ॥ वाउगाचि सोस[1] करसी काय ॥ २ ॥ प्रपंचकाबाड[2] एरंडाचे परी ॥ रसस्वाद तरी कांहीं नाहीं ॥ ३ ॥ नाशिवंतासाठीं रडतोसी वायां ॥ जनार्दनीं शरण रिघे तूं पायां ॥४॥ एका जनार्दनीं भेटी होतां संताची ॥ मग जन्ममरणाची चिंता नाहीं ॥५॥

पुंडलिकाच्या भक्तीचें माहात्म्य.

१. ॐकारसह मकार आदि अंत नाहीं जया ॥ तें पुंडलिकें भुलवोनी आणिलें या ठायां ॥ १ ॥ भुललें वो माय पुंडलिका प्रीतीं ॥ उभाचि राहो परी खेद न करी चित्तीं ॥ २ ॥ अठरा पुराणांसी वाड शास्त्रें वेवादती[3] ॥ तो सांवळा श्रीकृष्ण उभा विटे पुंडलिकाचे भक्ती ॥ ३ ॥ वेद वेदांतरें मत मतांतरें न कळे श्रुति पैं वेडावती ॥ तो एका जनार्दनाचे हृदयीं सांवळा घेउनी बुंथी ॥ ४ ॥

२. सांवळें कोंवळें ढवळें ना पिवळें ॥ रंगे रंगा वेगळें पंढरी गे माय ॥ १ ॥ चांदणें जैसें शोभतें नभीं ॥ तैसा कट धरुनी नमी चंद्र गे माय ॥ २ ॥ विटेवरी नीट जघनीं कर ॥ उभा देखे परात्पर गे माय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पाहातां तयासी ॥ मन चकोर तृप्त जालें गे माय ॥ ४ ॥

३. परात्पर परिपूर्ण सच्चिदानंदघन ॥ सर्वां अधिष्ठान देवताच गे माय ॥ १ ॥ तें लाधलें[4] लाधलें पुंडलिकाचे प्रीती ॥ येत पंढरीप्रति अनायासें गे माय ॥ २ ॥ जगडंबर पसारा लपवोनी सारा गे माये ॥ धरियेला थारा पुंडलिकाचेनी प्रेमें गे माय ॥ ३ ॥ ओहं मा न कळे कांहीं सोहं देती ग्वाही गे कोहंमाची तुटली बुंथी ॥ एका जनार्दनीं प्रीति गे माय ॥ ४ ॥

४. त्वंपद तत्पद असिपद या वेगळा दिसे ॥ खोळ बुंथी घेउनी विटेवरी उभा असे गे माय ॥ १ ॥ वेडावला पुंडलिकें उभा केला ॥ तेथोनी कोठें न जाय गे माय ॥ २ ॥ भक्ता अभयकर देतुसे अवलीळा ॥ मेळवोनी

---

१ हाव. २ प्रपंचांचे कष्ट. ३ वाद करतात. ४ प्राप्त झालें.

मेळा वैष्णवांचा गे माय ॥ ३ ॥ पुंडलिकें मोहिला उभा उगाचि केला ॥ एका जनार्दनीं ठसावला रूपेंविण गे माय ॥ ४ ॥

५ स्थूळ ना सूक्ष्म कारण ना महाकारण ॥ या परता वेगळाचि जाण आहे गे माय ॥ १ ॥ पुंडलिकाचे प्रेमें मौनस्थ उभा ॥ कोणा न बोले उगला उभा ठेला गे माय ॥ २ ॥ निंद्य वंद्य जगीं यावें भेटी लागीं ॥ दरुशनें उद्धार वेगीं तया गे माय ॥ ३ ॥ ऐसा लाघवी खेळ खेळोनीं निराळा ॥ एका जनार्दनीं डोळा देखिला गे माय ॥ ४ ॥

६. अभक्त सभक्त दोघांसी सारखा दिसे ॥ लवणीं जैसें न दिसे दुजेपण गे माय ॥ १ ॥ ऐसा परात्पर सोइरा पुंडिलीकाचे पाठीं ॥ मौन्य त्रिपुटीं धरुनी गे माय ॥ २ ॥ पुण्यपाप सर्व देखतसे दृष्टीं ॥ चालवी सर्व सृष्टि गे माय ॥ ३ ॥ ऐसा वेषधारी उभा भीवरेतीरीं[1] ॥ एका जनार्दनीं अंतरीं दृढ ठसावे गे माय ॥ ४ ॥

७. गाई गोपांसमवेत गोकुळींहुनी आला ॥ पाहुनी भक्ति भुलला वैष्णवाला ॥ १ ॥ मुगुटमणी धन्य पुंडलिका निका ॥ तयालागीं देखा उभा गे माय ॥ २ ॥ युगें अट्ठावीस जालीं परि न बैसे खालीं ॥ मर्यादा धरली प्रेमाची गे माय ॥ ३ ॥ ऐसा व्यापक[2] जगाचा जीवन ॥ एका जनार्दनीं शरण गे माय ॥ ४ ॥

८. त्रिपुटीविरहित कर कटीं उभा ॥ त्रैलोक्याची शोभा शोभे गे माय ॥ १ ॥ परे परता वैखरीये आरुता ॥ पश्यंती निर्धारितां न कळे गे माय ॥ २ ॥ मध्यमा मध्यमीं उभा तो स्वयंभ ॥ अद्वयानंद कोंभ कर्दळीचा गे माय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं आहे तैसा ॥ हृदयीं सामावला माझ्या गे माय ॥ ४ ॥

९. पंचविसावा श्रीविठ्ठलू ॥ चोविसां वेगळा तयाचा खेळू गे माय ॥ १ ॥ तो पुंडलिकाकारणें येथरीं आला ॥ उभा उगा ठेला विटेवरी गे माय ॥ २ ॥ जनीं जनार्दन करावया उद्धारण ॥ एका जनार्दनीं समचरण साजिरे गे माय ॥ ३ ॥

---

१ भिमेच्या कांठीं. २ प्रत्येक वस्तूमध्यें राहणारा.

१० सहा चार अठरा बारा जें वर्णिती ॥ चौदांची तों गति कुंठित गे माय ॥ १ ॥ पांचांसी न कळे सात पैं भांडती ॥ आठांची तो गति कुंठित जाली गे माय ॥ २ ॥ नवम मौनावले दशम स्थिरावले ॥ एकादशें धरिलें हृदयीं गे माय ॥ ३ ॥ द्वादशा पोटीं त्रयोदशा होटीं ॥ एका जनार्दनाचे दृष्टि उभा गे माय ॥ ४ ॥

११. पंधरा भागले[१] सोळांसी न कळे ॥ सतरा वेडावले न कळे माय ॥ १ ॥ एकुणविस भले विसांते पुसती ॥ तयांसी तों गति न कळे गे माय ॥ २ ॥ एकविस वेगळे विसीं मुराले ॥ तयांचें तयां न कळे माय ॥ ३ ॥ तेविस चोविस वर्ते जगाकारीं ॥ एका जनार्दनीं पंचविसावा हृदयीं गे माय ॥ ४ ॥

संतसमागम.

१. आशा मनीषा तृष्णा बांधिती दावणी ॥ सोडवी चक्रपाणी संतसंगें ॥ १ ॥ काम क्रोध लोभ यांचा हा पसार ॥ पाडिती विसरा तुझा देवा ॥ २ ॥ मोह ममता भ्रांति ढकलिती कूपीं[३] ॥ दावी पैं सोपी वाट आह्मां ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका विनवी सर्वांतें ॥ भजा एकचित्तें विठोबासी ४

२. हरि प्राप्तीसी उपाय ॥ धरावे संताचे पाय ॥ १ ॥ तेणें साधती साधनें ॥ तुटतीं भवाचीं बंधनें ॥ २ ॥ संताविण प्राप्ति नाहीं ॥ ऐसी वेद देती ग्वाही ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संत ॥ पूर्ण करिती मनोरथ ॥ ४ ॥

३. पुंडलिक संत भला ॥ तेणें उद्धार केला ॥ १ ॥ तयाचें वंदावे चरण ॥ काया वाचा मनें करून ॥ २ ॥ उपाधि संत तुटती व्याधी ॥ एका जनार्दनीं समाधी ॥ ३ ॥

४. सहस्र मुखांचा वर्णितां भागला ॥ तें सुख तुजला प्राप्त कैचें ॥ १ ॥ संतांचे संगती सुख तें अपार ॥ नाहीं पारावार[४] सुखाभंग ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं सुखाचीच राशी ॥ उभा हृषीकेशी विटेवरी ॥ ३ ॥

---

१ त्याच ठिकाणीं खुंटून राहणारी. २ दमले. ३ विहेरींत. ४ ज्याचा अंत लागत नाहीं.

५. वेदोक्त पठण करितां चढे मान ॥ तेणें होय पतन कर्मभूमीं ॥ १ ॥ सोपें तें साधन संतासीं शरण ॥ तेणें चुके बंधन जड जीवां ॥ २ ॥ अभ्यासाचा सोस वाउगाची द्वेष ॥ न करी सायास नाम जपे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सायासाचे भरी ॥ नको पडूं फेरी चौऱ्यायशीच्या ॥ ४ ॥

६. आयुष्यभविष्य हें तंव कवणा हातीं ॥ वायाची वाहती कुंथाकुंथी ॥ १ ॥ आयुष्याचा अंत आलिया जवळी ॥ कोण तयावेळीं सांभाळीत ॥ २ ॥ गुंतुनी संसारीं पडती अघोरीं ॥ न चुकेची फेरी येतां जातां ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संतकृपेविण ॥ कोण वारी शीण जन्ममृत्यू ॥ ४ ॥

७. करूं करूं ह्मणतां गेले वायावीण ॥ संसार तो शीण केला वेगीं ॥ १ ॥ अधमा न कळे अधमा न कळे ॥ झांकोनियां डोळे घाणा नेती ॥ २ ॥ यमदूत नेती तयासी तातडीं ॥ मारिती वरी कोडी यमदंडें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं चुकवी या यातना ॥ संताच्या चरणा शरणा रिघे ॥ ४ ॥

८. देहाची ममता न धरी साचार ॥ करी कां रे विचार पैलथडी[1] ॥ १ ॥ भरिला भरिला सागर भरिला ॥ उतरी कां रे वहिला संतसंगें ॥ २ ॥ नामाची सांगडी बांधित निर्धारें ॥ तेणें पैलपार तरसी देखा ॥ ३ ॥ सांगड नामाची धरी प्रेमभावें ॥ संतां शरण जावें एकविधा[2] ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण गेलिया ॥ कळिकाळ पाया वंदी यम ॥ ५ ॥

९. पायावरी ठेवितां भाळ ॥ कर्म सकळ सुफळ ॥ १ ॥ ऐसा छंद जया मनीं ॥ धन्य जननी तयाची ॥ २ ॥ लोटांगण संतांपुढीं ॥ घाली उघडा होउनी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भेटी ॥ जन्ममरणा होय तुटी ॥ ४ ॥

१०. तापलिया तापत्रयें संतां शरण जावें ॥ जीवें भावें धरावें चरण त्यांचे ॥ १ ॥ करूनि विनवणी वंदूं पायवणी ॥ घालूं लोटांगणीं मस्तक हें ॥ २ ॥ उपासनामार्ग सांगती ते खूण ॥ देती मंत्र निर्वाळ विठ्ठल हरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संतांसी शरण ॥ रात्र आणि दिन जिंतूं त्यांसी ॥ ४ ॥

११. आजी उत्तम सुदिन ॥ झालें दर्शन संतांचें ॥ १ ॥ पाप ताप दैन्य गेलें ॥ संत पाउलें पाहातां ॥ २ ॥ अवघा यत्न फळा आला ॥

---

[1] पलीकडे. [2] एकाग्रतेनें.

अवघा झाला आनंद ॥ ३ ॥ अवघें कर्म सुकर्म झालें ॥ अवघे भेटले संतजन ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं बरा ॥ संतसमागम खरा ॥ ५ ॥

१२. मस्तक माझें संतपायीं ॥ ठेवुनी होऊं उतरांयी ॥ १ ॥ वारंवार क्षणक्षणा ॥ नामघोष करिती जाणा ॥ २ ॥ देउनी अभय दान ॥ करिती पतित पावन ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पाहीं ॥ संतपायीं ठेवी डोई ॥ ४ ॥

१३. आजि दिवस धन्य झाला ॥ संतसमागम पावला ॥ १ ॥ बरवा फळला शकुन ॥ अवघा निवारला शीण ॥ २ ॥ सुस्नात झालों ॥ संत-सागरीं नाहालों ॥३॥ एका जनार्दनीं भावें ॥ संतचरणीं लीन व्हावें ॥ ४ ॥

१४. सोनियाचा दिवस आजी झाला ॥ संतसमागम पावला ॥ १ ॥ तेणें फिटलें अवघें कोडें ॥ झालें परब्रह्म उघडें ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं सेवा ॥ करीन मी त्याची भावा ॥ ३ ॥

१५. घटिका पळ नवचे वांया ॥ संतपायां सांडोनि ॥ १ ॥ मनोरथ पुरले मनींचे ॥ झालें देहाचें सार्थक ॥ २ ॥ जन्मा आलियाचें काज ॥ संतसंग घडला निज ॥३॥ एका जनार्दनीं मिठी ॥ संतसंग जडला पोटीं ॥४॥

१६. संतसंगतीनें झालें माझें कांज[२] ॥ अंतरीं तें निज प्रगटलें ॥१॥ बरवा झाला समागम ॥ अवघा निवारला श्रम ॥ २ ॥ दैन्य दरिद्र दूर गेलें ॥ संत पाउलें देखतां ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सेवा ॥ करीन मी आपुल्या भावा ॥४॥

१७. जाण ते संत जाण ते संत ॥ जाण ते संत अंतरींचे ॥ १ ॥ जे जे इच्छा देती फळ ॥ काळ वेळ चुकवोनी ॥ २ ॥ मनोरथ पुरले वो माझे ॥ एका जनार्दनीं वोझें ॥ ३ ॥

१८. अपार महिमा संतांचा ॥ काय बोलूं मी वाचा ॥ १ ॥ मागें तरले पुढें तरती ॥ जड जीवां उद्धरती ॥ २ ॥ नाममात्रा रसायेन[३] ॥ देउनी तारिती संतजन ॥ ३ ॥ ऐशा संतां शरण जाऊं ॥ एका जनार्दनीं ध्याऊं ॥४॥

१९. आलिंगन संतपाया ॥ पावली काया विश्रांती ॥ १ ॥ सुखें सुख अपार झालें ॥ संतपाउलें देखतां ॥ २ ॥ अवघा श्रम फळा आला ॥ काळ गेला देशधडी ॥३॥ एका जनार्दनीं संत ॥ मज ते भेटोत अखंडित ॥४॥

---

१ कृतज्ञ. २ इतिकर्तव्यता. ३ औषध.

२०. उघड बोलती संत ॥ जैसा हेत पुरविती ॥ १ ॥ मनीचें जाणती ते सदा ॥ होऊं नेदी विषयबाधा ॥ २ ॥ अज्ञान सज्ञान ॥ तारिती कृपें करून ॥ ३ ॥ संतापायीं ज्याचा भाव ॥ तेथें प्रगटेची देव ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं बरा ॥ द्यावा मज तेथें थारा[1] ॥ ५ ॥

२१. अखंडित संतसंग ॥ तेथें काय सुखा उणें मग ॥ १ ॥ माझे आलें अनुभवा ॥ घडावी ती संतसेवा ॥ २ ॥ हेंचि मागे आणिक नाहीं ॥ सर्व काळ संतसंग देईं ॥३॥ एका जनार्दनीं मन ॥ संतपायीं मी ठेवीन ॥ ४॥

२२. संतमहिमा वदतां वाचे ॥ नोहे साचा उपरम ॥ १ ॥ वेद शास्त्रें देती ग्वाही ॥ संतमहिमा न कळे कांहीं ॥२॥ पुराणासी वाड ॥ श्रुति ह्मणती न कळे कोड ॥३॥ योग याग वोवाळणी ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

२३. संतनाम गाय संतनाम गाय ॥ संतनाम गाय कामधेनू[2] ॥ १ ॥ सदा सर्वकाळ दुभे भक्तालागीं ॥ उणें पडतां अंगीं धांव घाली ॥२॥ नाम सुख स्तना लागला पान्हावे ॥ अभक्ता न साहे धांवे पाठीं ॥ ३ ॥ जनीं जनार्दन दुहिला आवडी ॥ उभारिली गुढी[3] एकनाथें ॥ ४ ॥

२४. भांबावला देव संतामागें धांवे ॥ उघडाचि प्रभवे पंढरीये ॥ १ ॥ युगें अठ्ठाविस पुंडलिकासाठीं ॥ उभा जगजेठी विटेवरी ॥ २ ॥ यावें तया द्यावें क्षेमालिंगन ॥ पुसावा तो शीणभाग त्यासी ॥ ३ ॥ कुरवाळुनी करें धरी हनुवटी ॥ ह्मणे मजसी भेटी तुमची झाली ॥ ४ ॥ लाघव तयासी दावी आपुलें बळें ॥ पुरवावे लळे सर्व त्याचे ॥ ५ ॥ जैशी ज्याची भावना आपण पुरवी ॥ एका जनार्दनीं गोंवी आपणाकडे ॥ ६ ॥

२५ जयाचें चित्त संताच्या चरणा ॥ तेणें नारायणा जिंकियेलें ॥ १ ॥ भावें देव मिळे भावें देव मिळे ॥ संतचरणीं लोळे सर्व काळ ॥ २ ॥ संताची आवडी ह्मणोनी अवतार धरी ॥ योगक्षेम भारी चालवी त्याचा ॥३॥ संतचरणीं सेवा आदर उपचार ॥ एका जनार्दनीं साचार करीतसे ॥४॥

२६. संत आमुचे देव संत आमुचे भाव ॥ आमुचें गौरव संत सर्व ॥ १ ॥ वेद शास्त्र पुराण मंत्रादि साधन ॥ संतसेवा ध्यान आह्मां धन्य

---

[1] राहण्याला जागा. [2] इच्छित वस्तू देणारी गाय. [3] शुभसूचक चिन्ह.

॥ २ ॥ योग याग व्रत साधन पसर ॥ संताठायीं आदर हेंचि बरें ॥ ३ ॥ जनीं जनार्दन संतसेवा जाण ॥ एका जनार्दन तोचि धन्य ॥ ४ ॥

२७. संताचिये पायीं मज पैं विश्रांती ॥ नाहीं मायाभ्रांति तयेठायीं ॥ १ ॥ सांगतों तें मनीं धरावें वचन ॥ संतासी शरण जावें सुखें ॥ २ ॥ संत तुष्टलिया देवा आनंद होय ॥ मागें मागें धांवे तयापाठीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं माहेर सुखाचें ॥ घेतलिया वाचें संतनाम ॥ ४ ॥

२८. जन्मजन्मांतरींचें सुकृत जोडलें ॥ संतचरण पावले तेणें भाग्यें ॥१॥ हा माझा विश्वास संतचरणसेवा ॥ दुजा नाहीं हेवा प्रपंचाचा ॥ २ ॥ मागणें तें नाहीं आणिक तयासी ॥ संत हे सेवेसी झिजवी अंग ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सेवेसी मन ॥ रात्रंदिवस ध्यान लागो त्याचें ॥ ४ ॥

२९. भाग्याचा उदय झाला ॥ संतसंग मज घडला ॥ १ ॥ तेणें आनंदाचे पूर[1] ॥ लोटताती निरंतर ॥ २ ॥ प्रेम सप्रेम भरतें ॥ अंगीं उतार चढतें ॥ ३ ॥ आली आनंदलहरी ॥ एका जनार्दनीं निर्धारी ॥ ४ ॥

३० जनीं जनार्दन मुख्य हाचि भाव ॥ संत तेचि देव वृत्ति ऐसी ॥ १ ॥ समाधि साधन माझे संतजन ॥ विश्रांतीचें स्थान संतपायीं ॥ २ ॥ योग याग धारणा पंचाग्निसाधन ॥ तें हें माझें ध्यान संतापायीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं तयाचा सांगात ॥ घडो मज निश्चित[2] सर्व काळ ॥ ४ ॥

३१. संत भलते याती असो ॥ परि विठ्ठल मनीं वसो ॥ १ ॥ तया घालीन लोळणी ॥ घेईन मी पायवणी ॥ २ ॥ ज्ञाती संबंध ॥ मज नाहीं भेदाभेद ॥ ३ ॥ भलते ज्ञातीचा ॥ विठ्ठल उच्चारी वाचा ॥ ४ ॥ तेणें पावन[3] देह चारी ॥ एका जनार्दनीं निर्धारी ॥ ५ ॥

३२. असोनी उत्तम न करी भजन ॥ संतसेवा दान धर्म नेणें ॥ १ ॥ काय त्याचें कुळ चांडाळ चांडाळ ॥ मानी तो विटाळ यमधर्म ॥ २ ॥ सदा सर्वकाळ संताची करी निंदा ॥ पापाची आपदा भोगी नर्क ॥ ३ ॥ स्वमुखें आपण सांगे जनार्दन ॥ एका जनार्दन पूजन करी सुखें ॥ ४ ॥

३३. उद्धव बोले कृष्णा प्रती ॥ ऐकोनी संताची कीर्ती ॥ धन्य वैष्णव

---

१ आनंदाची लाट. २ निश्चय पूर्वक. ३ पवित्र.

होती ॥ कलीमाजी ॥१॥ तुह्मा जयाचा निज छंद ॥ मानीतसा परमानंद ॥ अखंड तयाचा वेध ॥ तुमचे मनीं ॥ २ ॥ ऐशियाची संगती ॥ मज घडो अहोरातीं ॥ नये पुनरावृत्ती ॥ पुनः जन्मासी ॥ ३ ॥ हर्षें देव सांगे आपण ॥ उद्धवा तयाचें मज ध्यान ॥ एका जनार्दना शरण ॥ ते मज आवडती ॥४॥

३४. उद्धवा स्वमुखें सांगे श्रीकृष्ण ॥ संतसेवा जाण सर्व श्रेष्ठ ॥ १ ॥ हाचि योग जाण उद्धवा स्वीकारी ॥ आणिक न करी भरोवरी साधन तें ॥ २ ॥ तयाची संगती उद्धवा धरावी ॥ सेवा ते करावी काया वाचा ॥३॥ मज तयाचा वेध उद्धवा प्रसिद्ध ॥ तूं सर्वभावें सद्गद[1] नाम घेईं ॥ ४ ॥ जयाची आवडी मजसी उद्धवा ॥ जाई तया ठाया प्रेमभरित ॥ ५ ॥ उच्च नीच कांहीं न ह्मणे उद्धवा ॥ एका जनार्दनीं तया शरण जावें ॥ ६ ॥

३५. मज तयांची आवड ॥ पुरवणें लागे त्यांचें कोड ॥ गर्भवास सांकड ॥ तयालागीं उद्धवा ॥ १ ॥ घेउनी अवतार ॥ करी दुष्टांचा संहार ॥ माझा हा बडीवार[2] ॥ तयांचेनी उद्धवा ॥ २ ॥ माझें जप तप अनुष्ठान ॥ देवपूजा मंत्रपठन ॥ नाना नेमादि साधन ॥ संत माझे उद्धवा ॥ ३ ॥ मज आणिलें नाम रूपा ॥ त्यांची मजवर कृपा ॥ दाविला हो सोपा ॥ मार्ग मज उद्धवा ॥ ४ ॥ माझा योगयाग सर्व ॥ संत माझें वैभव ॥ वैकुंठादि राणीव[3] ॥ तयाचेनी मज उद्धवा ॥ ५ ॥ ऐसे वरिष्ठ पावन ॥ पुनीत केलें मजलागुन ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ तयांसीच उद्धवा ॥ ६ ॥

३६. ऐक रे उद्धवा तुज सांगतों गुज ॥ संतचरण वंदीं तूं सहज ॥ तेणें कार्य कारण होईल तुज ॥ अंतर दृष्टी करुनी परीस निज ॥ १ ॥ घालीं लोटांगण वंदीं चरण ॥ काया वाचा मनें धरुनी जीवीं ॥ धृ० ॥ आलिया संतजन आलिंगन देईं ॥ पूजा ती बरवी समर्पावी ॥ ज्ञान ध्यान त्याचें करावें जीवीं ॥ हेतु सर्व भावीं मनीं धरीं उद्धवा ॥ २ ॥ कायिक वाचिक मानसिक भाव ॥ अर्पीं तेथें जीव देहभाव ॥ एका जनार्दनीं तयाचें वैभव ॥ सांगितलें तुज उद्धवा ॥ ३ ॥

३७. ऐसे ह्मणशील कोण ॥ ज्यांचें गातां नामाभिधान ॥ देवाधिदेव आपण ॥ स्वमुखें सांगे उद्धवा ॥ ४ ॥ नारद पराशर पुंडरिक ॥ व्यास

---

१ प्रेमयुक्त. २ मोठेपणा. ३ राज्य.

शुक वाल्मीकादिक ॥ ध्रुव उपमन्यु भीष्मादिक ॥ वंद्य जाण उद्धवा ॥ २॥ वसिष्ठ वामदेव विश्वामित्र ॥ अत्रि दत्तात्रेय पवित्र ॥ ऐसे पुण्यश्लोक[1] सर्वत्र ॥ ते मज वंद्य उद्धवा ॥ ३ ॥ रघु दिलीप हरिश्चंद्र ॥ शिबीराज बली थोर ॥ जयाचा अंकित मी निर्धार ॥ हें तूं जाणें उद्धवा ॥ ४ ॥ पांडव माझे पंच प्राण ॥ काया वाचा वेंचिलें मन ॥ मज निर्धारितां पूर्ण ॥ जीव वेंचिला उद्धवा ॥ ५ ॥ निवृत्ति ज्ञानेश्वर सोपान ॥ मुक्ताबाई ज्ञानकळा आपण ॥ इहीं अवतार धरून ॥ जग तारिलें उद्धवा ॥ ६ ॥ गोरा सांवता जगमित्र ॥ चोखा रोहिदास कबीर ॥ हे माझे प्राण मित्र ॥ आहेत जाण उद्धवा ॥ ७ ॥ दामा नामा जनाबाई ॥ राजाई आणि गोणाई ॥ येशि आणि साकराई ॥ जिवलग माझे उद्धवा ॥८॥ कान्हु पात्रा जन जसंवत ॥ हनुमंतादि समस्त ॥ पाठक कान्हा आनंदभरित ॥ तयाचेनी उद्धवा ॥९॥ परिसा भागवत सूरदास ॥ वत्सरा आणि कूर्मदास ॥ एका जनार्दनीं निजदास ॥ संताचा मी उद्धवा ॥ १० ॥

३८. उद्धवा तूं धरी संतसमागम ॥ तेणें तुटे भवश्रम रे उद्धवा ॥ १ ॥ सांगतसे गुज मनीं धरी रे उद्धवा ॥ आणिक श्रम वायां न करी रे उद्धवा ॥२॥ योग याग तप व्रत कसवटी ॥ न करी आन गोष्टी रे उद्धवा ॥३॥ कीर्तन भजन सर्व भावें करी ॥ जाई संतद्वारीं शरणांगत रे उद्धवा ॥ ४ ॥ मनींचें निजगुज सांगितलें तुज ॥ एका जनार्दनीं निज साधे रे उद्धवा ॥ ५ ॥

३९. मी ही संतचरण वंदीतसे माथां ॥ वेदादि साम्यतां[2] थोडी तेथें ॥ १ ॥ पुराणासी वाड पडेल सांकडें ॥ शास्त्राचें तें कोडें उगवेल ॥ २ ॥ अहं ब्रह्म ऐशा श्रुति वेवादती ॥ नेति त्या ह्मणती तटस्थ ठेल्या ॥ ३ ॥ उपासनामार्ग परंपरा[3] आला ॥ तो बोध तुला सांगितला ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं संताचा सांगात ॥ न चुकों देऊं हित आपुलें तूं ॥ ५ ॥

४०. अमृता उणें आणिती संतजन ॥ नाम अमृत खूण पाजिताती ॥ १ ॥ नाशिवंत यासी अमृत उपकार ॥ अनाशिवंता नामामृतसार ॥ २ ॥ नाशिवंत देह नाशिवंत जीव ॥ नाशिवंत ठाव जगडंबर ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संताचिये दृष्टी ॥ नाशिवंत सृष्टी सजीव होती ॥ ४ ॥

---

१ पुण्यकारक आहे कीर्ति ज्याची. २ बरोबरी. ३ मागील क्रम.

४१. न्याय मीमांसा सांख्य पातंजली ॥ व्याकरण वेदांत बोली सर्व एक ॥ १ ॥ ते माझे सोईरे जीवलग जीवाचे ॥ जे अधिकारें साचे संत-जन ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मन तयाठायीं ॥ होऊनियां पायीं उतराई ॥ ३ ॥

४२. मनाची नखी न लगे जया ठायां ॥ तेणें उणी पाया भेटवी संत ॥ १ ॥ संत उदार उदार ॥ नानामृत भरले सागर ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं संत ॥ कोण जाणे त्यांचा अंत ॥ ३ ॥

४३. जयाच्या चरणा मिठी घाली भावें ॥ धन्य ते जाणावे सदैव संत ॥ १ ॥ प्रेमाचे सागर भक्तीचे उदधी ॥ तोडिती उपाधि नाममात्रें ॥२॥ जड[1]जीवां तारक सत्य सत्य वाचे ॥ आणिक तें न वचे उपमे त्यांच्या ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कृपाळु संतजन ॥ तेणें मज पावन केलें. जगीं ॥ ४ ॥

४४. संताअंकीं देव वसे ॥ देवाअंकीं संत बैसे ॥ १ ॥ ऐसी परस्परें मिळणी ॥ समुद्र तरंग तैसे दोन्ही ॥ २ ॥ हेम अलंकारवत[2] ॥ तैसे देव भक्त भासत ॥ ३ ॥ पुष्पीं तो परि[3]मळ असे ॥ एका जनार्दनीं देव दिसे ॥४॥

४५. जाणती हे हंतवटी ॥ संत पोटीं दयाळू ॥ १ ॥ न ह्मणती अधम जन ॥ कारिती कृपेनें पोषण ॥ २ ॥ शुचि अशुचि न ह्मणे कांहीं ॥ एकरूप वर्ते देहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मज ॥ तारियेलें नेणें सहज ॥ ४ ॥

४६. वाउगाचि सोस न करीं सायास ॥ भजे श्रीसंतास एका भावें ॥ १ ॥ जाणोनी नेणता कां होसी रे मूर्ख ॥ सुखाचें निजसुख विटेवरी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं धरुनी विश्वास ॥ होई कां रे दास संतचरणीं ॥३॥

नामाचा महिमा.

१. देठींचें फळ देठीं पिकें ॥ न तोडितां जो चवी चाखे ॥ १ ॥ गोड साखरसें साखरसें ॥ रामनाम रसें चवी आलें ॥ २ ॥ न तोडी न फोडी सगळेंचि सेवी ॥ ब्रह्मादिकां तो वांकुल्या दावी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं घेतली गोडी ॥ जीव गेला तरी चवी न सोडी ॥ ४ ॥

---

१ सर्प, व्याघ्र, जंतु, इत्यादिक जडजीव त्यांनांही. २ दागिन्यांप्रमाणें. ३ वास.

२. अखंड वाचे नाम. ॥ तया न बाधी क्रोध काम ॥ १ ॥ रामनाम वदतां वाचे ॥ ब्रह्ममुख तेथें नाचे ॥ २ ॥ रामनामें वाजे टाळी ॥ महा दोषा होय होळी ॥ ३ ॥ दो अक्षरांसाठीं ॥ ब्रह्मा लागे पाठोपाठीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ सहज चैतन्य निष्काम ॥ ५ ॥

३. अनंत नामाचाहा काला ॥ पुराणें ह्मणती पाहूं चला ॥१॥ हरिनामाचा कवळु घेतां ॥ तेणें धालों पैं सर्वथा ॥ २ ॥ एका कवळासाठीं ॥ गणिका बैसविली वैकुंठीं ॥३॥ एका जनार्दनीं कवळ ॥ सेवूं जाणती ते प्रेमळ ॥४॥

४. आंबे केळीं द्राक्षघडू ॥ रामनामापुढें अवघें कडू ॥ १ ॥ नाम गोड नाम गोड ॥ हरि ह्मणतां पुरे कोड ॥ २ ॥ गूळ साखर कायसी निकी ॥ अमृताची चवी झाली फिकी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पडली मिठी ॥ चवी घेतली ती कधींच नुठी ॥ ४ ॥

५. आपुलें कल्याण इच्छिणें जयासी ॥ तेणें या नामासी विसंबूं नये ॥१॥ करिल परिपूर्ण मनींचे हेत ॥ ठेविलिया चित्त नामापाशीं ॥ २॥ भुक्ति आणि मुक्ति वोळंगती सिद्धी ॥ होईल कीं वृद्धि आत्मनिष्ठे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं जपतां हें नाम ॥ पुरविल काम जो जो हेतू ॥ ४ ॥

६. रामनामाचेनी बळें ॥ ब्रह्म सर्वत्रैक मिळे ॥ १ ॥ रामनामाची ही ख्याती ॥ कर्माकर्माची निवृत्ती ॥२ ॥ कृष्ण विष्णु हरि गोविंद ॥ ह्मणतां प्रगटे परमानंद ॥ ३ ॥ जों जों उच्चारी नाम ॥ तों तों प्रगटे मेघश्याम ॥ ४ ॥ व्रत तप यज्ञ दान ॥ रामनामासी साधन ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं कीर्ती ॥ सहज चैतन्य विश्रांती ॥ ६ ॥

७. जय जय रामनाम दो अक्षरीं ॥ सहस्र नामावरी ब्रीद गाजे ॥ १ ॥ उफराटे अक्षरीं वाल्मिकवैखरी ॥ सहस्र नामावरी उच्चारिलें ॥ २ ॥ पुंसा पढवितां नाम दो अक्षरीं ॥ सहस्र नामावरी सिद्ध झालें ॥ ३ ॥ अहं महिषासुर भेदिला जिव्हारीं ॥ नामें दो अक्षरीं निर्दाळिला ॥ ४ ॥ सद्गुरु नारदें उफराटें केलें ॥ तेणें तें बोधिलें वाल्मिकासी ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं रामनामघोष ॥ त्रैलोकींचे दोष सरते जाले ॥ ६ ॥

---

१ ब्रह्मदेव. २ ज्याचें शरीर रेड्याच्या आकाराप्रमाणें आहे असा दैत्य.

८. स्नानाच्या परिकळा स्वर वर्ण अडथळा ॥ सकळ मंत्रीं साचा पाहीं ॥ आसनीं शयनीं गमनागमनीं ॥ राम ह्मणतां दोष नाहीं ॥ १ ॥ श्रीराम जयराम श्रीराम जयराम ॥ जपतां हें दो अक्षरीं नाम ॥ धृ० ॥ संसारातें दळसी ॥ कळिकाळातें कढसी ॥ निरसेल कर्माकर्म ॥ २ ॥ योग याग तपें तपताती बापुडीं ॥ जन धन शिणताती वेडीं ॥ निःशंक निर्लज्ज हरिनाम गातां ॥ पायवाट वैकुंठ चढे ॥ ३ ॥ गूढ गुह्य जपसी वाचे श्रीराम ॥ ते नामें जयाचा भावो ॥ तेणें नामें भुलला वैकुंठ सांडुनी ॥ कीर्तनीं नाचतो देवो ॥ ४ ॥ रामनामें वाचा गर्जत उठी ॥ अमर[2] येती त्याच्या भेटी ॥ तीर्थांचे समुदाय अंघ्रिरेणु[3] वांछिती ॥ श्रुति ऐकों ठाती गोठी ॥ ५ ॥ सकळ साधनांमाजी वरिष्ठ. हें भावें ॥ जपा रामनाम ॥ एकाजनार्दनीं संतोषला तो ॥ पुरवील निष्काम ॥ ६ ॥

९. गाऊं नाचूं प्रेमानंदें ॥ रामनामाचेनि छंदें ॥ १ ॥ ह्मणा श्रीराम जयराम ॥ भवसिंधु तारकनाम ॥ २ ॥ रामनामाची आवडी ॥ काळ गेला देशोधडी ॥ ३ ॥ आवडीनें नाम घोका ॥ ह्मणे जनार्दन एका ॥ ४ ॥

१०. सुख रामनामें अपार ॥ शंकर जाणे तो विचार ॥ १ ॥ गणिका जाणे रामनाम ॥ गजेंद्र उद्धरिला राम ॥ २ ॥ शिळा मुक्त केली ॥ रामनामें पदा गेली ॥ ३ ॥ तारिले वानर ॥ रामनामें ते साचार ॥ ४ ॥ रामनामें ऐसी ख्याती ॥ एका जनार्दनीं प्रतीति ॥ ५ ॥

११. रामनाम उच्चार होटीं ॥ संसारासी होय तुटी ॥ १ ॥ संसार तो समुळ जाय ॥ राम उच्चारुनी पाहे ॥ २ ॥ मागें अनुभवा आलें ॥ गजेंद्रादि उद्धरिले ॥ ३ ॥ शिव ध्यातो मानसीं ॥ रामनाम अहर्निशीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं राम ॥ पूर्ण परब्रह्म निष्काम ॥ ५ ॥

१२. संसार तो गज ॥ राम पंचानन[4] सहज ॥ १ ॥ शब्द ऐकतां तांतडी ॥ गज जैसा प्राण सोडी ॥ २ ॥ धाकें पळे महाभूत ॥ राम ह्मणे नित्यानित्य ॥ ३ ॥ नलगे जपमाळ ॥ राम वदे सर्वकाळ ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं राम ॥ अखंड जपे हृदयधाम ॥ ५ ॥

---

१ येतांजातां. २ ज्यांना मरण नाहीं असे; देव. ३ पायांवरील धूळ. ४ सिंह.

१३. ध्यानीं बैसोनी शंकर ॥ जपे रामनाम सागर ॥ १ ॥ पार्वती पुसे आवडी ॥ काय जपतां तांतडी ॥ २ ॥ मंत्र तो मज सांगा ॥ ऐसी बोलतसे दुर्गा ॥ ३ ॥ एकांतीं नेऊन ॥ उपदेशी राम अभिधान ॥ ४ ॥ तेंचि मच्छिंद्रा लाधलें ॥ पुढें परंपरा चालिलें ॥ ५ ॥ तोचि बोध जनार्दनीं ॥ एका लागतसे चरणीं ॥ ६ ॥

१४. रामनामें तारिले ॥ पशु पक्षी उद्धरिले ॥ १ ॥ ऐसा रामनाम बोध ॥ घेई कां रे तूं शुद्ध ॥ २ ॥ तारिले तारिले ॥ रामनामें उद्धरिले ॥ ३ ॥ शुकादिक योगी जाले ॥ रामनामें ते रंगले ॥ ४ ॥ ब्रह्मज्ञानी महामुनी ॥ रामनाम जपती वाणी ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं राम ॥ मना करीं तूं विश्राम ॥ ६ ॥

१५. रामनाम पावन ॥ या परतें थोर कोण ॥ १ ॥ जड शिळा ते सागरीं ॥ नामें तरल्या निर्धारी ॥ २ ॥ राम जप सदा ॥ नोहे काळाची ती बाधा ॥ ३ ॥ नाम घेतां निशीदिनीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ४ ॥

१६. सर्वांमाजी सार नाम विठोबाचें ॥ सर्व साधनांचें घर जें कां ॥ १ ॥ सहा चार अठरा[1] वर्णिताती कीर्ती ॥ नामें मोक्षप्राप्ति अर्ध जणीं ॥ २ ॥ शुकादिकीं नाम साधिलेंसे दृढ ॥ प्रपंचकावाड निरसिलें[2] ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं जनीं ब्रह्म नाम ॥ तेणें नेम धर्म सर्व होय ॥ ४ ॥

१७ अकार[3] उकार मकार नामाचि ठेविलें ॥ शिवातेंही केलें निराकार ॥ १ ॥ जीव शिव दोन्ही विराले ज्यामाजी ॥ तें नाम सहजीं विठ्ठल होय ॥ २ ॥ नामाविण नाहीं आणिकासी ठाव ॥ दुजा नाहीं भाव जिवां सर्वां ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम घनदाट ॥ भू वैकुंठपेठ पंढरी देखा ॥ ४ ॥

१८. चांडाळादि ब्राह्मण सर्व नारी नर ॥ सर्वांसी आधार नाम सत्य ॥ १ ॥ नामाविण गती नसेचि आणिक ॥ वैकुंठनायक सुलभ देखा ॥ २ ॥ नाम विठोबाचें घ्यावें निशींदिनीं ॥ चौऱ्याशीची खाणी तेव्हां चुके ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पूर्णता एकपणीं ॥ नाम घ्या निशींदिनीं सर्वकाळ ॥ ४ ॥

१९. व्यापक तें नाम अनंत ब्रह्मांडीं ॥ मना सोस सांडी कल्पनेचा ॥ १ ॥

---

१ अठरा पुराणे. २ नाहींसें केलें. ३ ओंकारांतील वर्ण.

कल्पनाविरहित नाम तूंचि गाये ॥ सर्व सुख पाहे विठ्ठलपायीं ॥ २ ॥ ठसावेल मूर्ति पाहतां अनुभव ॥ पांचांचा मग ठाव कैंचा तेथें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संपूर्ण अवघा ॥ भीमातीरीं थडवा उभा असे ॥ ४ ॥

२०. व्यापक विठ्ठलनाम तेव्हांचि होईल ॥ जेव्हां तें जाईल मीतूंपण ॥ १ ॥ आपुलें तें नाम जेव्हां वोळखिल ॥ व्यापक साधेल विठ्ठल तेणें ॥ २ ॥ आपुले वोळखी आपणचि सांपडे ॥ सर्वत्रींहीं जोडे विठ्ठलनाम ॥ ३ ॥ नामाविण जन पशूच्या समान ॥ एका जनार्दनीं जाण नामजप ॥४॥

२१. ऐक्य तें जालिया मीतूंपण नाहीं ॥ गौरव हा कांहीं नाहीं नामीं ॥ १ ॥ नाहीं चतुर्दल तुर्या ही उन्मनी ॥ स्वयंभ ती खाणी उभी असे ॥ २ ॥ चित्त जडलिया तेथें काय उणें ॥ लज्जित साधनें होती देखा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाहीं मीतूंपण ॥ व्यापक तें जाण सर्वांठायीं ॥४॥

२२. संता वांचोनियां नाम नये हातां ॥ साधनें साधितां कोटि जाणा ॥ १ ॥ जैसें कांतेविण[१] करणें संसार ॥ साधनविचार व्यर्थ ठेला ॥ २ ॥ संतसमागम धरलिया वांचुनी ॥ संसारसांडणी नोहे बापा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं संतासी शरण ॥ रिघालिया[२] जाण देव जोडे ॥ ४ ॥

२३. नामामृत गोडी वैष्णव जाणती ॥ येर चरफडती काकें[३] जैसे ॥१॥ प्राकृत हे जन भुलले विषया ॥ नामाविण वांया जाती देखा ॥ २ ॥ नामें साधे मुक्ति नामें साधे भुक्ति ॥ नामेंचि विरक्ति होत आहे ॥ ३ ॥ नाम तेंचि जालें वर्णरूपातीत ॥ अनाम सतत उभें असे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण नामबोध ॥ विठ्ठलनामीं छंद सदा असो ॥ ५ ॥

२४. वेदाभ्यास नको सायास ज्योतिष ॥ नामाचा तो लेश तेथें नाहीं ॥ १ ॥ बहुत व्युत्पत्ति सांगसी पुराण ॥ व्यर्थ तेंचि स्मरण नाम नाहीं ॥ २ ॥ अनंत हें नाम जया पासूनिया जालें ॥ तें वर्म चुकलें संतसेवा ॥ ३ ॥ संतासी शरण गेलिया वांचुनी ॥ एका जनार्दनीं न कळे नाम ॥ ४ ॥

२५. नांदतसे नाम आकाशपाताळीं ॥ सर्व भूमंडळीं व्याप्त असे ॥ १ ॥ पाताळ भेदोनी व्याप्त ठेलें पुढें ॥ नाहीं त्यासी आड कोठें कांहीं ॥ २ ॥

---

१ स्त्रियेवांचून. २ गेलें असतां. ३ कावळे.

चौऱ्याशी भोगिती दुर्मती पामर ॥ संतासी साचार शरण न जाती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम अविनाश ॥ संतसंगें दोष सर्व जाती ॥ ४ ॥

२६. अविनाश नाम स्वयंभ संचलें ॥ तें उभें चांगलें विटेवरी ॥ १ ॥ वर्णितां वेदासी न कळेचि पार ॥ तें उभें साचार विटेवरी ॥ २ ॥ मौन्य-रूप श्रुति राहिल्या तटस्थ ॥ तो आहे मूर्तिमंत विटेवरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम अविनाश ॥ गातां जाती दोष जन्मांतरींचे ॥ ४ ॥

२७. नाम हें पावन नाम हें पावन ॥ दुजा ठाव आन नाहीं येथें ॥ १ ॥ देखणाही झाला देखणाही झाला ॥ देखणाही झाला अंधत्वेंसी ॥ २ ॥ द्वैत अद्वैत गेलें नेणणें हरपलें ॥ जाणणें तें गेलें जाणते ठायीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम तें अनाम ॥ सर्वोत्तम नाम सर्वांठायीं ॥ ४ ॥

२८. जड जीवातें उद्धरी ॥ ऐसी नामामाजी थोरी ॥ १ ॥ तेंचि नाम वाचें गातां ॥ हरे जन्ममरणव्यथा ॥ २ ॥ नामें पाषाण तरले ॥ गजेंद्रातें उद्धरिलें ॥ ३ ॥ ऐसा नामाचा निजछंद ॥ एका जनार्दनीं परमानंद ॥ ४ ॥

२९. रामनाम ज्याचे मुखीं ॥ तो नर धन्य तिंहीं लोकीं ॥ १ ॥ राम-नाम वदतां वाचे ॥ ब्रह्मसुख तेथें नाचे ॥ २ ॥ रामनामें वाजे टाळी ॥ महा दोषा होय होळी ॥ ३ ॥ रामनाम सदा गर्जे ॥ कळिकाळ भय पाविजे ॥ ४ ॥ ऐसा रामनामीं भाव ॥ तया संसाराची वाव ॥ ५ ॥ आवडीनें नाम गाय ॥ एका जनार्दनीं वंदी पाय ॥ ६ ॥

३०. सहा शास्त्रें चारी वेद ॥ नामा पासोनी प्रसिद्ध ॥ १ ॥ तें नाम गाऊं सदा ॥ राम कृष्ण गोविंदा ॥ २ ॥ कर्म धर्म पडतां न्यून ॥ तें सांग हरिचिंतनें ॥ ३ ॥ योग याग तप तीर्थ ॥ नामेंविण अवघें व्यर्थ ॥ ४ ॥ गणिका मोक्षपदा नेली ॥ रामनामें उद्धरली ॥ ५ ॥ तारिले जड जीव ॥ एका जनार्दनीं दृढ भाव ॥ ६ ॥

३१. न धरी लौकिकाची लाज ॥ तेणें सहज नाम गावें ॥ १ ॥ *अनायासें देव हाता ॥* साधन सर्वथा दुजें नाहीं ॥ २ ॥ साधन ते खटपट ॥ नाम वरिष्ठ नित्य गावें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सोपा ॥ विठ्ठलनाम मंत्र जपा ॥ ४ ॥

---

१ सांठलें. २ हरवून गेलें. ३ संपूर्ण.

३२. तुमचें नाम आठवितां ॥ धणी न पुरे पंढरीनाथा ॥ १ ॥ सुख अनुपम्य कल्पकोडी ॥ युगा ऐशी एक घडी ॥ २ ॥ निजध्यास जडतां नामीं ॥ सुखें सुख दुणावे प्रेमीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ श्रेष्ठ धामाचें हें धाम ॥ ४ ॥

३३. जेणें नाम धरिलें कंठीं ॥ धांवे त्याच्या पाठींपोटीं ॥ १ ॥ नाम गातां जनीं वनीं ॥ आपण उभा तेथें जाउनी ॥ २ ॥ नामासाठी मागें धांवे ॥ इच्छिलें तेणें पुरवावें ॥ ३ ॥ याती[2] कुळ तयाचें ॥ न पाहे कांहीं साचें ॥ ४ ॥ वर्णाची तों चाड नाहीं ॥ नाम गातां उभा पाहीं ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं भोळा ॥ नामासाठीं अंकित[3] झाला ॥ ६ ॥

३४. रामनाम वदे वाचें ॥ धन्य मुख तयाचें ॥ लोटांगणीं साचे ॥ हरिहर पैं येती ॥ १ ॥ नाम चांगलें चांगलें ॥ जड जीव उद्धरले ॥ वैकुंठवासी केले ॥ कुडे कपटीयांसी ॥ २ ॥ अजामेळादि पातकी ॥ नामें तारिले महा दोषी ॥ यवनादि सुखी ॥ नामें केले ॥ ३ ॥ हास्य विनोदें नाम ॥ घेतां पावे सर्वोत्तम ॥ मा दृढ धरलिया प्रेम ॥ देवचि होय ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं अनुभव ॥ कलिमाजीं तारक सर्व ॥ नामावांचुनी अन्य भाव ॥ नाहीं नाहीं ॥ ५ ॥

३५. सुखें गावें नाम ॥ तेणें पुरे काम ॥ १ ॥ सर्व साधनांचें सार ॥ तेणें पावे पैलपार ॥ २ ॥ नामें बहुत तारिले ॥ महा दोषी उद्धरिले ॥ ३ ॥ रामनाम बहु श्रेष्ठ ॥ घेतां न लगती कष्ट ॥ ४ ॥ नाम नित्य ज्याचे मुखीं ॥ तो जाणावा सर्व सुखी ॥ ५ ॥ रामनाम होंचि सार ॥ सत्य जाणा हा निर्धार ॥ ६ ॥ रामनाम निरसी ताप[4] ॥ पापें जाती आपोआप ॥ ७ ॥ रामनाम जो उच्चारी ॥ सुख पावे तो संसारीं ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ पाववि तें परम धाम ॥ ९ ॥

३६. साधावया स्वरूपसिद्धी ॥ सिद्ध साधका समाधी ॥ बैसोनी ध्यानस्थ बुद्धी ॥ परि तो हरि न सांपडे ॥ १ ॥ धन्य धन्य वैष्णवसंग ॥ खेळे तेथें पांडुरंग ॥ कीर्तनीं नाचतसे स्वयंभ ॥ सदा काळ सर्वदा ॥ २ ॥

---

१ दुप्पट होतें. २ जात. ३ स्वाधीन. ४ संताप.

घेतां नाम धांवे विठ्ठल ॥ नको तप नको मोल ॥ न लागती कष्ट बहुसाल ॥ तो कृपालु दीनाचा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ भक्तीस तुष्टे नारायण ॥ त्याचें करितां चिंतन ॥ आपोआप येतसे ॥ ४ ॥

३७. आनंदें करोनि संसारीं असावें ॥ नाम आठवावें श्रीरामाचें ॥१॥ नामाचिया योगें संसार तो चांग ॥ येरव्हीं तें अंग व्यर्थ जाय ॥ २ ॥ ऋषि मुनि सिद्ध संत महानुभाव ॥ रामनामें भव सुखें केला ॥ ३ ॥ नामें होय सुख नामें निरसे दुःख ॥ रामनाम एक हृदयीं धरा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नामाचा आठव ॥ सुख दुःख भाव दुराविला ॥ ५ ॥

३८. नाम तें ब्रह्म नाम तें ब्रह्म ॥ नामापाशीं नाहीं कर्मविकर्म ॥ १ ॥ अबद्ध पढतां वेद बाधी निषिद्ध ॥ अबद्ध नाम पढतां प्राणी होती शुद्ध ॥ २ ॥ अबद्ध मंत्र जपतां पातक चळे ॥ अबद्ध नाम जपतां जड मूढ उद्धरले ॥ ३ ॥ स्वधर्म कर्म करी पडे व्यंग[1] ॥ विष्णुस्मरणें तें समूळ होय सांग ॥ ४ ॥ मनापाशीं नाहीं विधिविधान ॥ आसनीं शयनीं भोजनीं नाम पावन ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं नाम निकटीं[2] ॥ ब्रह्मानंदीं भरली सृष्टी ॥६॥

३९. रामनामें नाम रूपा निरास ॥ कृष्ण कर्म स्मरतां कर्माचा ग्रास ॥ १ ॥ नामें जिव्हा गर्जतां अहर्निशीं ॥ भवभय तें बापुडें परदेशी ॥ २ ॥ रामनाम जपतां जीवीं ॥ जीव पावे ब्रह्मपदवी[3] ॥ ३ ॥ जीव ह्मणतां तोचि परब्रह्म ॥ नामें निरसलें कर्माकर्म ॥ ४ ॥ रामनामाचीं जीं अक्षरें ॥ तीं तंव क्षराक्षरातीत सारें ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं चमत्कार ॥ नाम तें चैतन्यनिर्धार ॥ ६ ॥

४०. हरिनाम भजनकल्लोळ जेथें सदा ॥ नोहे तेथें बाधा विषयाची ॥ १ ॥ वेद शास्त्र देती ग्वाही ॥ पुराणें तींही बोलती ॥ २ ॥ नामस्मरण निरसे भेद ॥ तुटे समूळ कंद संसार ॥ ३ ॥ निरसे भोग दुखः व्याधी ॥ तुटे शरीरउपाधि ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ नाम गाणें सतत ॥ ५ ॥

४१. नाम जपे सर्वकाळ ॥ त्यासी भयाभीत काळ ॥ १ ॥ लीन ज्याची वृत्ती ॥ त्याच्या दासी चारी मुक्ती ॥ २ ॥ रामनामीं जिव्हा रंगे ॥ तोचि

---

१ न्यूनता. २ समीप. ३ ब्रम्हरूप होणें.

परब्रह्म अंगें ॥ ३ ॥ ह्मणे एका जनार्दनीं ॥ राम दिसे जनीं वनीं ॥ ४ ॥

४२. जाग्रती स्वप्न आणि सुषुप्ती ॥ तिहीं अवस्थांत हरि ह्मणतां मुक्ती ॥ १ ॥ ऐसें वेद शास्त्रें गर्जती ॥ तेंही विवादती पुराणें ॥ २ ॥ नाम निरंतर मुखीं सदा ॥ नोहे त्यासि भौतिक बाधा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ भुक्तिमुक्तीचें कारण ॥ ४ ॥

४३. मानवा रामनामीं भजे ॥ तेणें तुझें कार्य होय सहजें ॥ १ ॥ अनुभव घेईं अनुभव घेईं ॥ अनुभव घेईं रामनामीं ॥ २ ॥ शंकरादि तरले वाल्मीकादि उद्धरले ॥ तें तूं वहिलें घेईं रामनाम ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नामाच्या परिपाठीं ॥ दोष पातकें पळती कोटी ॥ ४ ॥

४४. उत्तम स्त्री देखोनी दृष्टी ॥ मूर्ख कैसा लाळ घोटी ॥ १ ॥ तैसा विनटे रामनामा ॥ तेणें चुकशी कर्माकर्मा ॥ २ ॥ मूषक[1] देखोनी मार्जार ॥ तैसे उभे यमकिंकर[2] ॥ ३ ॥ मीन तळमळी जैसा ॥ विषयीक प्राणी तैसा ॥ ४ ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ दुजा छंद नाहीं मनीं ॥ ५ ॥

४५. कोटी जन्मांची येरझारी ॥ तें तों हरी रामनाम ॥ १ ॥ तें तूं सुगम वदे रामनाम ॥ आणिक नको श्रम करूं वांया ॥ २ ॥ श्रम केलीया पडसी सांकडीं ॥ जन्म मरण बेडी तोडी नाम ॥ ३ ॥ संतसमागम भावें करी भक्ति ॥ एका जनार्दनीं नामीं करी वस्ति ॥ ४ ॥

४६. महांपुरीं[3] जैसें वाहतें उदक[4] ॥ मध्य ती तारक नौका जैसी ॥ १ ॥ तैसें प्राणियासी नाम हें तारक ॥ भवसिंधु धाक नुरे नामें ॥ २ ॥ तये नावे संगें ब्राह्मण तरती ॥ केवीं तें बुडती अनामिक ॥ ३ ॥ नाना काष्ठजात पडे हुताशनीं[5] ॥ जाती ते होउनी एकरूप ॥ ४ ॥ तेथें निवडेना धुरें रुई कीं चंदन ॥ तैसा भेद वर्ण नाहीं नामीं ॥ ५ ॥ पूर्वी न वोळखे तेंचि पै मरण ॥ एका जनार्दनीं स्मरण रामनाम ॥ ६ ॥

४७. अष्टादश पुराणें सांगती बडीवार ॥ नाम साराचें सार कलीयुगीं ॥ १ ॥ तारिले पातकी विश्वघातकी ॥ मुक्त झालें लोकीं तिहीं सत्य ॥ २ ॥ ॥ २ ॥ सर्वांत सार नाम जपूनिका ॥ जनार्दनाचा एका घोकितसे ॥ ३ ॥

---

१ उंदीर. २ यमाचे चाकर. ३ मोठ्या पुरामध्यें. ४ पाणी. ५ अग्नीमध्यें.

४८. जगासी तारक हरि हा उच्चार ॥ सर्व वेरझार खुंटे जेणें ॥ १ ॥ पाहतां ब्रह्मांडीं व्यापक तो हरी ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं भरलासे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं रिता ठाव कोठें ॥ पुंडलीक पेठें उभा नीट ॥ ३ ॥

४९. राम राम ह्मणतां वाचें ॥ रामरूप होय साचें ॥ १ ॥ रामें तारिले शंबरी ॥ नित्य राम ती उच्चारी ॥ २ ॥ रामें तारिली गणिका ॥ केला अजामेळ सखा ॥ ३ ॥ शिळा तारिल्या सागरीं ॥ राम अहल्या[2] उद्धरी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पाहीं ॥ राम भरला जनीं वनीं ॥ ५ ॥

५०. रामनाम वसे ज्याचे मुखीं नित्य ॥ त्याचेनि पतीत उद्धरण ॥ १ ॥ राम राम मंत्र जपे नित्य काळ ॥ त्यासी कळीकाळ हात जोडी ॥ २ ॥ रामनामीं ज्यांची जडली चित्तवृत्ती ॥ वृत्तीची निवृत्ति झाली त्यासी ॥३॥ एका जनार्दनीं जपे रामनाम ॥ तेणें पूर्ण काम स्वयें झाला ॥ ४ ॥

५१. विठ्ठलनाम घेती वाहाती टाळीया ॥ ब्रह्मादिक येऊनियां वंदिती पायां ॥ १ ॥ धन्य धन्य हरिभक्त जगीं ॥ वाहाताती टाळी नाचताती रंगीं ॥ २ ॥ प्रेमभरित सदा करिती कीर्तन ॥ एका जनार्दनीं वंदूं तयाचे चरण ॥३॥

५२. वाचें सदा रामनाम ॥ तया न बाधी क्रोध काम ॥ १ ॥ हेंचि एक सत्य सार ॥ वांया नको वेरझार ॥ २ ॥ संसार वांया न ह्मणे सार ॥ करी परमार्थविचार ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं रामनाम ॥ वाचें वदे तूं निष्काम ४

५३. वेरझार खुंटे नाम वदतां वाचें ॥ आणिक सायासाचें न करी कोड ॥ १ ॥ तुटे रे बंधन नोहेचि पतन ॥ वाचें जनार्दन जप करी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं वाचें जपे नाम ॥ आणिक कठीण साधन नको ॥ ३ ॥

५४. सर्वस्व हरुनी ह्मणसी बळीसी ॥ म्यां बांधिले विचारिसी कोण कोण ॥ १ ॥ द्वारीं द्वारपाळ झालासी अंकीत ॥ सांग बुद्धिमंत[3] ऐसा कोण ॥ २ ॥ ऐसें नाथिलेंची आपणा गोंवीसी ॥ एका जनार्दनीं बोल आह्मां कां ठेविसी ॥ ३ ॥

५५. सकळ साधनांचें फळ ॥ रामनामचि केवळ ॥ १ ॥ जप तप अनुष्ठान ॥ अंतीं नामचि प्रमाण ॥ २ ॥ नाना मंत्र यंत्रावळी ॥ सोड-

---

१ भिल्लीण. २ गौतम ऋषीची बायको. ३ बुद्धिवान.

वीना अंतकाळीं ॥ ३ ॥ महापातकी पतित ॥ नामें तरले असंख्यात ॥ ४ ॥ नाम साराचें हें सार ॥ एका जनार्दनीं निर्धार ॥ ५ ॥

५६ शम-दम-साधन ॥ नामावांचून न करी जाण ॥ १ ॥ नाम गावें नाम गावें ॥ वेळोवेळां नाम गावें ॥ २ ॥ नामावांचुनी साधन नाहीं ॥ ऐसीं वेद शास्त्रें देती ग्वाही ॥ ३ ॥ मज भरंवसा नामाचा ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे वाचा ॥ ४ ॥

५७. श्रीराम श्रीराम वाचें ह्मणतां ॥ तेणें सायुज्यता हाता लागे ॥१॥ श्रीराम श्रीराम ध्यान जयासी ॥ तोचि तपराशी पावन जाला ॥ २ ॥ श्रीराम श्रीराम वदे ज्याची वाणी ॥ धन्य धन्य जनीं पावन तो ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं श्रीराम ध्यात ॥ निरंतर चित्त रामनामीं ॥ ४ ॥

५८. अष्टांग साधन न करी वाउगें ॥ धूम्रपान वेगें कासया करसी ॥ १ ॥ मनीं हरि धरीं मनीं हरि धरीं ॥ वाउगा तूं फेरीं पडों नको ॥२॥ साधन फुकट वाउगे ते कष्ट ॥ धरीं हरि वरिष्ठ मनांमाजीं ॥ ३ ॥ साधन साधितां शिणताती मुनी[1] ॥ तो कीर्तनीं नाचतसे ॥ ४ ॥ नलगे सायास करावें तें कांहीं ॥ एका जनार्दनीं पायीं बुडी दिली ॥ ५ ॥

५९. रामनाम जपे शिव तो स्मशानीं ॥ वाल्मीक तो मुनि नाम जपे ॥ १ ॥ गणिका तारिली रामनाम घेतां ॥ पातकी तत्वतां उद्धरिले ॥२॥ रामनाम सुख शिव जाणे तत्वतां ॥ येरासी महत्वता[2] न कळे नाम ॥३॥ साधनाचें सार नाम मुखीं गातां ॥ राम राम ह्मणतां कार्यसिद्धी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं रामनाम जप ॥ वैकुंठीचा सोपा मार्ग तुह्मां ॥ ५ ॥

६०. सदोदीत गाय श्रीरामगुण ॥ धन्य तो पावन नरदेहीं ॥ १ ॥ नरदेहीं आलीया रामनाम गावें ॥ तरीच जन्मा यावें गुरुपुत्रा ॥ २ ॥ नरदेह उत्तम लागलासे हातीं ॥ रामनामें विश्रांती देहीं याची ॥ ३ ॥ कन्या पुत्र माझे न करी सायास ॥ रामनामें उदास वृत्ति करीं ॥ ४ ॥ वृत्ती करीं सदा समाधान ॥ राम राम चिंतन निशीदिनीं ॥ ५ ॥ निशीदिनीं ध्यान एका जनार्दनीं ॥ काया वाचा मनीं रामनाम ॥ ६ ॥

---

१ ऋषी. २ माहात्म्य.

६१. नामाच्या उच्चारें प्रल्हाद तारिला ॥ अजामेळ गणिकेचा उद्धार केला ॥ १ ॥ तें नाम सोपें हो श्रीरामाचें ॥ निरंतर वाचें जप करी ॥२॥ करी सर्वभावें रामनाम बोभाट ॥ कळिकाळाचे थाट पुढें पळती ॥ ३ ॥ पळतील पातकें नाम उच्चारितां ॥ एका जनार्दनीं ह्मणतां रामनाम ॥ ४ ॥

६२. रामनामें तृप्त जे नर जाले ॥ पुनरावृत्ति न आले संसारासी ॥ १ ॥ जाणार जाणार सर्व हें जाणार ॥ रामनाम साचार जप करीं ॥२॥ अभ्राची छाया मृगजळाचें जळ ॥ तैसा हा देह केवळ मिथ्या असे ॥३॥ मिथ्याचें सत्य मानिती गव्हार ॥ रामनामीं विसर पडोनी ठेला ॥ ४ ॥ विसरुनी राम करीशी प्रपंच धंदा ॥ भुललासी मतिमंदा[2] नाशिवंता ॥ ५ ॥ नाशिवंतासाठीं रडतोसी कां ह्या ॥ एका जनार्दनीं पायां शरण रिघे ॥ ६ ॥

६३. राम राम ध्वनी जयाचे मुखासी ॥ धन्य तो पुण्यराशी पावन झाला ॥ १ ॥ सदोदित नाम जपे श्रीरामाचें ॥ अनंत जन्मांचे दोष जाती ॥ २ ॥ राम राम वदे सदा सर्वकाळ ॥ काळाचा तो काळ रामनामें ॥ ३ ॥ राम वदे ध्यानीं राम वदे मनीं ॥ एका जनार्दनीं राम वदे ॥ ४ ॥

६४. वैकुंठा जावया नलगे ते सायास ॥ रामनामें पाश दृढ तुटती ॥ १ ॥ तारिले वानर वनचरें रामें ॥ गोपिका त्या कामें मुक्त केल्या ॥ २ ॥ गोपाळ संवंगडे[3] नामेंचि तारिले ॥ जडजीव उद्धरिले कलियुगीं ॥ ॥३॥ एका जनार्दनीं सांगावें तें किती ॥ रामनामें मति न लगे यांची ॥४॥

६५. श्रीराम जयराम वदतां वाचे ॥ पातकें जाती कोटी जन्मांची ॥ १ ॥ जय जय राम जय जय राम ॥ तुमचें नाम गाये शंकर उमा ॥ २ ॥ नाम थोर तिहीं लोकीं साचें ॥ उफराटे वदतां पातक नासलें वाल्याचें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम साराचें सार ॥ नामस्मरणें तुटे भवबंधन येरझार ॥ ४ ॥

६६ रामनामीं भाव न धरिती कोणी ॥ नाना मंत्र तंत्र घेती जनीं ॥ सकुडी[4] कुंटणी वैकुंठासी नेली ॥ अवचटें राम वदली ॥ १ ॥ रामनाम न मानिती जनीं ॥ सैर समाधि हरि कीर्तनीं ॥ २ ॥ वारितां नाम प्रल्हाद

---

१ समुदाय. २ अल्पबुद्धीच्या मनुष्या. ३ खेळगडी. ४ देहासह.

स्मरे ॥ त्याचे चुकविले नाना घात ॥ कोरडीये काष्टीं नर मृग जाला ॥ भक्ता साह्य जगन्नाथ ॥ ३ ॥ अभिलाषें नाम अजामेळ स्मरे ॥ तो सोडिला यमकिंकरें ॥ मागील किल्मिष[1] निःशेष जाळिलें ॥ ऐशी नामाची ही थोरी ॥ ४॥ उफराटे अक्षरीं रामु नारद मुनी ॥ वाल्मिकासी उपदेशी ॥ नष्ट वाटपाडा पुनीत झाला ॥ या महा कवि ह्मणविती त्यासी ॥ ५ ॥ राम नाम कीर्तनीं कैसें सुख आहे ॥ हें शिवची जाणें साचें ॥ दोचि अक्षरीं काशी मुक्त केली ॥ तारक ब्रह्म हें त्याचें ॥ ६ ॥ लाजेच्या संकटीं द्रौपदी[2] नाम स्मरे ॥ देवो वर्षला तिसी अंबरें[3] ॥ वैरियाचे शिरीं पाउल आणिला ॥ नामें भक्तकाज सरे ॥ ७ ॥ नामाचेनी बळें पाप पुढें पळे ॥ कर्माकर्म तेथें जळे ॥ एका जनार्दनीं नाममात्रें ॥ निजीं निज सुखाचे सोहळे ॥ ८ ॥

६७. नित्य काळ वाचें जया नामछंद ॥ तयासी गोविंद मागें पुढें ॥ १ ॥ घात आघात निवारित ॥ छाया पीतांबरीं करित ॥ २ ॥ ऐसा भक्ताचा अंकित ॥ राहे उभाची तिष्ठत ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वेध ॥ वेधामाजी परमानंद ॥ ४ ॥

६८. अवघे ते दैवाचे ॥ विठ्ठल विठ्ठल वदती वाचे ॥ १ ॥ अवघा धंदा दुजा नाहीं ॥ वाचे विठ्ठल रखुमाई ॥ २ ॥ अवघा संसार करिती ॥ वाचे अवघे विठ्ठल ह्मणती ॥ ३ ॥ अवघीं कर्मे घडली तया ॥ अवघे विठ्ठलची पाया ॥ ४ ॥ अवघा एका जनार्दन ॥ अवघा जनीं जनार्दन ॥ ५ ॥

६९. दाता तोचि ह्मणावा ॥ नामावांचुनी नेणें जीवा ॥ १ ॥ थोर तोचि ह्मणावा ॥ नेणे भूतांचा तो हेवा ॥ २ ॥ लहान तोचि ह्मणावा ॥ काया वाचा भजे देवा ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे ॥ देवावांचुनि कांहीं नेणें ॥४॥

७०. गातों एका ध्यातों एका ॥ अंतरबाहीं पहातों एका ॥ १ ॥ अगुणीं एका सगुणीं एका ॥ गुणातीत पहातों एका ॥ २ ॥ जनीं एका वनीं एका ॥ निरंजनीं देखों एका ॥ ३ ॥ संतजना पढिये एका ॥ जनार्दना कडीये एका ॥ ४ ॥

[1] पातक. [2] कृष्णाची बहीण. [3] वस्त्रें.

७१. चित्रगुप्त ह्मणती करावें काई ॥ यमदूताविण न चले कांहीं ॥ १ ॥ नामें नागविले नामें नागविले ॥ यम ह्मणे माझें सामर्थ्य न चले ॥ २ ॥ यम चित्रगुप्त नाम विवंचित ॥ नाम विवंचितां जाले मुक्त ॥ ३ ॥ रामें यमदूतां आल्हादें भेटी ॥ अवघे चतुर्भुज चाले वैकुंठीं ॥ ४ ॥ जनामाजी थोर धाकुटें नाम ॥ यमें यमदूत झाले आत्माराम ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं नामाचा गुण ॥ यमेसीं यमलोक जाला परब्रह्म पूर्ण ॥ ६ ॥

७२. गाणें बाणे मूर्तीकडे ॥ राम अध ऊर्ध्व मागें पुढें ॥ १ ॥ मुखीं उच्चारितां नाम ॥ जिव्हेमाजी वसे राम ॥२॥ श्रुति मृदंग टाळ घोळ ॥ ते नाद राम सकळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नित्य ॥ श्रोता वक्ता जनार्दन तेथें ॥४॥

७३. दोषी यमदूतीं नेतां बांधोनी ॥ तंव अवचिता नाम पडिलें कानीं ॥ १ ॥ तुटलें बंधन खुंटलें पतन ॥ नाम जनार्दन ऐकतांचि ॥ २ ॥ तुटोनि बंधन पडतां तळीं ॥ वरचेवर झेली वनमाळी ॥ ३ ॥ दूता अति दृढ नाम धरितां मनीं ॥ यमदूता देवदूत घालिती विमानीं ॥ ४ ॥ दोषी आणि दूता नामाच्या परिपाठीं ॥ भावबळें देव स्थापी वैकुंठीं ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं नामोच्चारासाठीं ॥ यमदूता यमें नोहे भेटी ॥ ६ ॥

७४. राम ह्मणोनि दीन येती काकुळती ॥ त्यांच्या यातनेचे दोष सांगावे किती ॥ १ ॥ काय सांचलें नाठवे पाप ॥ नामें निष्पाप महा दोषी ॥ २ ॥ चित्रगुप्त[1] जंव पाहे वही ॥ कोरडें पान रेघही नाहीं ॥ ३ ॥ खोडी ना मोडी समूळ उडे ॥ एका जनार्दनीं नामें पाप झडे ॥ ४ ॥

नाममहिमा.

१. देवाचें हें गुज सकळ मंत्रमय ॥ जें कां निज ध्येय शंकराचें ॥ १ ॥ तें हें रामनाम सेवितां सर्वभावें ॥ रामरूप व्हावें निश्चयेंसी ॥ २ ॥ नष्ट अजामेळाचें पतित्व गेलें ॥ दिव्य रूप झालें वाल्मीकाचें ॥ ३ ॥ शरीर संपत्ति बळें अर्पुनी सकळ ॥ झाला द्वारपाळ[2] एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

---

१ यमाचा प्रधान. . २ भालदार, चोपदार इत्यादि.

२. अवचट दैवयोगें नाम येत मुखा ॥ त्रैलोक्याचा सखा प्राणी होय ॥ १ ॥ आवडी आदरें उच्चारी जो नाम ॥ वैकुंठ निजधाम तया सुख ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नामाची ही थोरी ॥ होतसे बोहरी कली पापा ॥३ ॥

३. कृष्णाविण दुजें नेणती काया वाचा ॥ झाला पांडवांचा सहाकारी ॥ १ ॥ वारिलें संकट भक्ताचा अंकीत ॥ धांवेची त्वरीत नाम घेतां ॥ २ ॥ भोजनाची आस न धरीं मानसीं ॥ धांवतो त्वरेसी नाम घेतां ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नामाची आवडी ॥ घालितसे उडी वैकुंठाहूनी ॥ ४ ॥

४. वैखरी वाचा वदे राम कृष्ण ॥ धन्य वंश संपूर्ण जगीं त्याचा ॥ १ ॥ आठवी नित्य नाम सदा वाचे ॥ कळी काळ त्याचे चरण चुरी ॥ २ ॥ शिव विष्णु ब्रह्मा इंद्रादिक देव ॥ करिती गौरव त्याचा बहू ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका सांगतसे उपाव ॥ धरा नामीं भाव दृढ जनीं ॥ ४ ॥

५. श्रीराम श्रीराम सदा ज्याचे वाचा ॥ त्या प्राणीयासी साचा दंडवत ॥ १ ॥ घेईन पायवणी. वंदीन मस्तकीं ॥ देईन हस्तकीं क्षेम त्यासी ॥ २ ॥ तयाचा भार वाहे अंकितपणें ॥ नोहेची उत्तीर्ण जन्मोजन्मीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं श्रीराम वाचे ॥ वदतां पातक नासे कोटी जन्मांचें ॥ ४ ॥

६. अनुभवें नाम गातां ती गणिका ॥ मोक्षपद देखा प्राप्त जालें ॥ १ ॥ उलट्या अक्षरीं वाला तो तरला ॥ उद्धार तो केला चोखियाचा ॥ २ ॥ यातीसी संबंध नाहीं नामस्मरणीं ॥ जपोत पैं कोणी आदरें नाम ॥ ३ ॥ जनार्दनीं एका सांगतसे खूण ॥ श्रीराम नाम पूर्ण सोडूं नये ॥ ४ ॥

७. नारदु ब्रह्मचारी ॥ रामनामें नाचे निर्धारीं ॥ १ ॥ ब्रह्म वीणा[2] घेउनी खांदीं ॥ रामनाम मुखीं समाधिस्थ ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ श्रीरामें पाविजे निजधाम ॥ ३ ॥

८. उंच नीच नाहीं नामाचीया पुढें ॥ जातीचें तें गाढें नाहीं काम ॥ १ ॥ अनामिकाहुनी असोत चांडाळ ॥ परि नामाचा उच्चार मुखीं वसे ॥ २ ॥ यवनादि नीच असोत भलते ॥ परि नाम सर्वदा तें मुखीं वसो ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम वसो मुखीं ॥ तेणें तो तिहीं लोकीं सरता होय ॥४॥

---

१ राखरांगोळी. २ एक प्रकारचें विण्याचें नांव.

९. प्राणी गुंतले संसारश्रमा ॥ न कळे महिमा नामाचा ॥ १ ॥ नामें तरले पातकी ॥ मुक्त जाले तिहीं लोकीं ॥ २॥ व्यास शुकादिक पावन ॥ नामेंचि पावले बहुमान ॥ ३ ॥ वाल्हा कोळी अजामेळ ॥ गणिकादि महा चांडाळ ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नाम पावन ॥ पातकी उद्धरिले परिपूर्ण ५

१०. नाम मुखीं गातां विषयाची वार्ता ॥ नोहेची सर्वथा गातीयासी ॥ १ ॥ नाम तें पावन नाम तें पावन ॥ नामावांचुनी जाण श्रेष्ठ कोण ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं नाम तें पावन ॥ त्रिभुवनीं [1]मंडण नाम सत्य ॥ ३ ॥

११. सदा सर्वकाळ नाम मुखीं गाये ॥ आणिक तें नये दुजा हेत ॥१॥ धन्य त्याची माय पावन तें कुळ ॥ धन्य तो निर्मळ वंश त्याचा ॥ २ ॥ जन्म जन्मांतरींचे सुकृत पदरीं ॥ वाचे तो उच्चारी राम कृष्ण ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सदा जपें नाम ॥ तो देह उत्तम इह लोकीं ॥ ४ ॥

१२. सकळ साधनांचें सार ॥ जनार्दन इतका उच्चार ॥ १ ॥ येणें घडे सर्व काम ॥ नको भेदाभेद वर्म ॥ २ ॥ सांडा द्वैताचा भाव ॥ तेणें सर्व दिसे वाव ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ भाव तेथें वसे देव ॥ ४ ॥

१३. सकळ पापांपासोनी मुक्त ॥ वाचें उच्चारीत राम हरी ॥१॥ ऐसा महिमा वेद सांगे ॥ नका आड मार्गें जाऊं कोणही ॥२॥ भावें करितां भगवद्भक्ती ॥ मोक्षप्राप्ति तात्काळ ॥३॥ स्वानंदें भगवद्भजन ॥ एका वंदी त्याचे चरण ॥ ४ ॥

१४. जेथें हरिनामाचा [2]गजर ॥ कर्म पळतसे दूर ॥ १ ॥ नाम निर्दाळी पापातें ॥ वदती शास्त्रें ऐशीं मतें ॥ २ ॥ पापांचे पर्वत ॥ नाम निर्दाळी सत्य ॥ ३ ॥ नाम जप जनार्दन ॥ एक जनार्दनीं पावन ॥ ४ ॥

१५. सागरीं वर्षला घन ॥ वृथा जाय तें जीवन ॥ १ ॥ योगीयासी शीण तैसा ॥ आदि आभासा अवसानीं ॥ २ ॥ अनुभवुनी पहातां योग ॥ नोहे व्यंग मग कांहीं ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दनीं एका ॥ योग निका रामनाम ॥ ४ ॥

१६. नामधारकाचा ॥ दास होईन मी साचा ॥ १ ॥ आणीक नको थोरपण ॥ वाचे वदों त्याचे गुण ॥ २ ॥ नामीं सदा वसो हेत ॥ हेंचि मागणें मागत ॥ ३ ॥ हेंची द्यावें कृपादान ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ ४ ॥

---

१ शोभादायक. २ एकसारखी नामाची गर्दी.

१७. प्रेमयुक्त नाम अधर घेतां ॥ तेथें नाहीं सुखदुःख वार्ता ॥ १ ॥ नामीं धरुनी आवडी ॥ उच्चारावें घडोघडीं ॥ २ ॥ योग याग तप साधन ॥ नाम उच्चारितां संपूर्ण ॥ ३ ॥ ऐसा नामीं निजध्यास ॥ एका जनार्दनीं त्याचा दास ॥ ४ ॥

१८. नामधारक हो कां भलता ॥ त्याचे चरणीं ठेवीन माथा ॥ १ ॥ न ह्मणे उत्तम अधम ॥ मुखीं जपतां रामनाम ॥ २ ॥ याति कुळाचें कारण ॥ नाहीं नाहीं नामाविण ॥ ३ ॥ नाम जपे तोची श्रेष्ठ ॥ एका जनार्दनीं वरिष्ठ ॥ ४ ॥

१९. असोनी उत्तम कुळीं ॥ नाम नाहीं ज्याचे कुळीं ॥ १ ॥ जन्मुनी अधम कुळीं ॥ सदा जपे नामावळी ॥ २ ॥ कुळासी तों नाहीं काज ॥ नाम वदतांची निज ॥३॥ नाम पावन हें जनीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥४॥

२०. नाम पावन तिहीं लोकीं ॥ मुक्त झाले महा पातकी ॥ १ ॥ नाम श्रेष्ठाचें हें श्रेष्ठ ॥ नाम जपे तो वरिष्ठ ॥ २ ॥ नाम जपे निळकंठ ॥ वंदिताती श्रेष्ठ श्रेष्ठ ॥ ३ ॥ नाम जपे हनुमंत ॥ तेणें अंगीं शक्तिवंत ॥ ४ ॥ नाम जपे पुंडलीक ॥ उभा वैकुंठनायक ॥ ५ ॥ नाम ध्यानीं मनीं देखा ॥ जपे जनार्दनीं एका ॥ ६ ॥

२१. रामरसा चाखोरे मजकु विषय न भावे ॥ लागीं ब्रह्म खुमारी ॥ रामनाम प्यारे भरभर पिवही ॥ त्वं पद प्रिती विसारी ॥ धृ० ॥ पंचतत्व भटी वीवेक महुवा ॥ बैराग्य आग निज गाई ॥ १ ॥ अतिमदें माता कबहु उतरे ॥ नृत्य गीत विवोदी हो ॥ वासना वास छुटी तुटी पडे ॥ लाज गई समाधी हो ॥ २ ॥ धर्माधर्म दुई निज पय छोडे ॥ वृत्य शून्य गमागम हो ॥ आराम निगम खाये फुटाणे ॥ करते कर्म निःकर्महो ॥ ३ ॥ मृत्यु पर न मारे जरे जरा खाई ॥ देहीं देहे विदेही हो ॥ एका जनार्दनीं ऐक्य समरसें ॥ सहजी सहज सिद्धी पायी हो ॥ ४ ॥

२२. नामें तारिले तारिले ॥ महा पातकी उद्धरिले ॥ १ ॥ तें हें सोपें[1] रामनाम ॥ जपतां निवारे क्रोध[2] काम ॥ २ ॥ नामें पावन जाले क्षितीं[3] ॥ ऐसें पुराणें गर्जती ॥ ३ ॥ नाम साराचें हें सार ॥ एका जनार्दनी निर्धार ॥४॥

---

१ एकसारखें. २ राग. ३ पृथ्वीवर.

२३. अवद्ध पढतां वेद बाधी निषेध ॥ नाम पढतां अवद्ध श्रोते होती शुद्ध ॥ १ ॥ नाम तेंची ब्रह्म नाम तेंची ब्रह्म ॥ नामापाशीं नाहीं कर्मा-कर्म ॥ धृ० ॥ स्वधर्म करितां जें होय व्यंग ॥ अच्युत नामें तें समूळ होय सांग ॥ २ ॥ अबद्ध मंत्र जपतां जापक चळले ॥ अबद्ध नाम जपतां जड मूढ तरले ॥ ३ ॥ नामापासीं नाहीं विधि विधान ॥ आसनीं शयनीं भोजनीं नाम पावन ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निज नाम नेटी ॥ ब्रह्मीं ब्रह्म-रूप सरसी सम साटी ॥ ५ ॥

२४. रामनाम जपतां ह्मणुनी आचरला दोष ॥ श्रवण मनन भक्ति पडियेली ओस ॥ १ ॥ रामनामाचेनि बळें कराल अधर्म ॥ देवाचेनि तुमचें शुद्ध नव्हे कर्म ॥ २ ॥ नितार्प मांडवी शुळावरी वाहिला ॥ इतु-किया दोषासाठीं यम दासीपुत्र[2] केला ॥ ३ ॥ सत्यव्रत आचरला धर्म एकभाव नीट ॥ असत्य वचनासाठीं झडला अंगुष्ठ ॥ ४ ॥ दुर्वासाचें पाप अंबऋषीस दिधला शाप ॥ देवाचेनि चक्रें दिधला संताप ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं संत सोईनें चाले ॥ सद्गुरूचे कृपें सबाह्य शुद्ध झालें ॥ ६ ॥

२५. षड्रसाची नावडे चवी ॥ रामनाम सावकाश सेवीं ॥ १ ॥ मठ मिठी पडली तोंडीं ॥ रामनामाची घेतली गोडी ॥ २ ॥ नाम कितींचा केला उधळा ॥ अवधानाची साखर घाला ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं उडी ॥ एकपणाची घेतली गोडी ॥ ४ ॥

२६. प्रल्हाद नारद पराशर पुंडलीक ॥ व्यास अंबऋषि आत्मनिष्ठ शुक ॥ १ ॥ हे महा भागवत निज भावें स्मरत ॥ समाधान चित्त सहज पावे ॥ धृ० ॥ शौनक भीष्म देवो ॥ अर्जुन ज्ञानबाहो ॥ बकदा-लभ्य रुक्मांगदा ॥ भगवद्भजनीं भावो ॥ २ ॥ वसिष्ठ ज्ञानयुक्त ॥ बिभी-षणादि भक्त ॥ एका जनार्दनभक्त ॥ नाम स्मरत ॥ ३ ॥

२७. हरी जागरू आला वैष्णवसमूह मीनला ॥ सकळीकीं मिळोनि थोर उत्साह केला ॥ भक्तीचेनि बळें घातली असे कास ॥ कळीकाळासी वास तेथें पाहवेना ॥ १ ॥ रंगीं नाचती बागडे हरिदास सवंगडे ॥

१ श्रवणकरणारे. २ दासीचा मुलगा.

वैष्णव गाढे सरसावले ॥ धृ० ॥ एकताळी दुताळी वाहाती ॥ धुमाळी गाताती रामनामें रसाळी ॥ नामाचेंनि बळें अभिनव ज्याची चर्या ॥ त्याचेनि तेजें सूर्य काय हरपला ॥ २ ॥ यापरी वैष्णव गाती एका जनार्दन ॥ हरिपदीं समान अवघेंचि केलें ॥ एकाकी पाहती न दिसे भाव भिन्न ॥ जिंतुनि अभिमान विश्व सुखी केलें ॥ ३ ॥

२८. मी तूं सोडूनि गांठी ॥ नांदविसी सकळ सृष्टी ॥ तरंग जैसा सागरापोटीं ॥ तैसा मी तुजमाजी उठी ॥ १ ॥ राम राम ह्मणते कवण रामीं तूंच हासी रामपण ॥ एका जनार्दना चरण ॥ एकाएकी होय परिपूर्ण ॥२॥

२९. तैसे विनटो रामनामा ॥ पहिलेंपण कैचें आह्मां ॥ १ ॥ गंगा मिळाली सागरीं ॥ ते परतेना ब्रह्मगिरी ॥ २ ॥ लोह परिसेसी झगटे ॥ तेथ काळीमा कैंची भेटे ॥ ३ ॥ नीच रतली रायासी ॥ तिला कोण ह्मणल दासी ॥४॥ एका जनार्दनीं ह्मणे ॥ चहुं देहा सुटल्या गांठी ॥५॥

३०. आह्मा येणें नाहीं जाणें नाहीं ॥ त्याचा त्याच बोली ॥ कर्म धर्म नीति थोर थोर ॥ जींवा वेद वाद अति परात्पर ॥ १ ॥ तेथें विधि निषेध दोन्ही ॥ आम्ही न देखो नायको कानीं ॥ धृ० ॥ जयाचे चरण कारितां स्मरण ॥ बाधूं न शके मानापमान गुरुनामें हरे काम हो ॥ येथें पाहिजे आपुला भावो ॥ एका जनार्दन चिदानंदघन ॥ अनुभवा अनुभवहो ॥ २ ॥

३१. तुह्मी कां राम स्मरा नाहो ॥ धृ० ॥ चरणीं अहिल्या पावन केली ॥ सती गौतमललना ॥ तुह्मी० ॥ १ ॥ स्मरतां शंकर शीतळ[2] झाला ॥ करितां विषपानाला ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं तारिल निश्चय ॥ त्रिंबक[3] या दीनाला ॥ ३ ॥

३२. राम मिठा लगा ॥ सब सुख हम त्यागा ॥ धृ० ॥ हम तो भये राजारामके शिपाई ॥ दिल घोडा डागा ॥ १ ॥ घर बैठे हम करते चाकरी ॥ कबहुवा नागा ॥ २ ॥ एका जनार्दन यंवकर बोले ॥ मुख मागत मागा ॥ ३ ॥

---

१ चिकटे. २ थंड. ३ ज्याला तीन डोळे आहेत.

३३. रामनामाची हे ख्याती[1] ॥ कर्माकर्माची निवृत्ती ॥ १ ॥ रामनामाचेनि बळें ॥ ब्रह्म सर्वत्रैक मिळे ॥ २ ॥ जंव जंव उच्चारीजे नाम ॥ तंव तंव प्रगटे मेघःश्याम ॥ ३ ॥ कृष्ण विष्णु हरि गोविंद ॥ ह्मणतां प्रगटे परमानंद ॥ ४ ॥ व्रत तप यज्ञ दान ॥ नाम नामासी साधन ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं कीर्ती ॥ सहज चैतन्याची स्थिती ॥ ६ ॥

३४ नाम न ह्मणे तो आवडी ॥ वाचे भलतेंचि बडबडी ॥ १ ॥ जिव्हा नामची वाचक ॥ आळसें भोगीत तो नक ॥ २ ॥ व्यर्थ टवाळयाच्या गोष्टी ॥ वाचे रामनाम नुठी ॥ ३ ॥ आस त्याची पैं वांकुडी ॥ अखंड वाचेसी रोकडी ॥ ४ ॥ आराधियां करी निंदा ॥ पण न ह्मणे तो गोविंदा ॥ ५ ॥ निंदे परतें नाहीं पाप ॥ सत्य जाणा माझे बाप ॥ ६ ॥ गजती नामाचे पवाडे ॥ कळीकाळ पायां पडे ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं नाम ॥ तया न बाधी क्रोध काम ॥ ८ ॥

३५. मन धांवे विषयावरी ॥ राम ह्मणतां हे वैखरी ॥ १ ॥ कैसें होता हें स्मरण ॥ स्मरण नाहीं विस्मरण ॥ २ ॥ नामरूपा नाहीं मेळ ॥ नुसता वाचेचा गोंधळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं छंद ॥ बोलामाजी तो गोविंद ॥ ४ ॥

३६. भावें पाहतां नारायण ॥ नरनारायण आपेआपण ॥ १ ॥ देखिलें माय देखणी देखते ॥ नरनारायण नांदे स्वयें समस्ते ॥ धृ० ॥ बदरिकाश्रमीं घाला घालू आला काम ॥ काम क्रोध लोभ हरिनामें निःकाम ॥ २ ॥ नरनारायण जन आणि वन ॥ एका जनार्दनीं अवघें चैतन्या घन ॥ ३ ॥

३७. श्वानाच्या परी काळा स्वर वण आडताळा सकळा मंत्रीं साचा पाहीं ॥ आसनीं भोजनीं शयनीं गमनागमनीं राम ह्मणतां दोष नाहीं ॥ १ ॥ श्रीराम राम श्रीराम राम जपतां हे द्वे अक्षर नाम ॥ संसारातें दळीसी कळीकाळातें कळीसी निरसेल कर्माकर्म ॥ धृ० ॥ योग याग तपें तपताती ॥ बापुडे जनधनें शिणतांती[2] वेडे ॥ निःशंक निर्लज्ज हरिनाम गातां पायवाटा वैकुंठ चढे ॥ २ ॥ रामनामें वाचा गर्जत उठी ॥ अमर येतां त्याचे भेटी ॥ तिर्थांचे समुदाय अंघ्रिरेणु वांछिती[3] ॥ श्रुति एको-

---

१ प्रसिद्धी. २ श्रमती. ३ इच्छा करिती.

ठाति गोष्टी ॥ ३ ॥ गूढ गुह्य जप्य शिवाचें श्रीराम ते नामीं जयाचा भावो ॥ तेणें नामें भुलला वैकुंठ सांडोनी किर्तनीं नाचतो देवो ॥ ४ ॥ सकळीकां साधनांमाजी हें नाम भावें जपा राम राम ॥ एका जनार्दनीं किर्तनीं तोषला पुरविला निष्काम काम ॥ ५ ॥

३८. नामें भक्ति नामें मुक्ती ॥ नामें परम गति गणिका पांइ[1] ॥ १ ॥ नामें जप नामें तप ॥ नामें निष्पाप अजामेळ ॥ ध्रु० ॥ नामें प्रल्हाद तार्‍यो गज उद्धर्‍यो ॥ नामें भवबंध काठीं डोर्‍यो[2] ॥ २ ॥ रामनामें आचार नामें विचार ॥ नामें परात्पर परमगती ॥ ३ ॥ नामें अंबऋषि घटो जन्मवासी ॥ नाम अहर्निशीं शंभु जपे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नामें निष्पाप ॥ भवभय नाहीं रे ताप ॥

३९. रामनामें वाजे टाळी ॥ रामु चाळकु करतळी ॥ १ ॥ ऐसी वाजतां शुद्ध टाळी ॥ राम सांपडे करतळी ॥ ध्रु० ॥ टाळी गजरें गर्जे गगन ॥ हरुषें ओळला आनंदघन ॥ २ ॥ एका जनार्दन गाय गंजरीं[3] ॥ तें फळ देखो हातावरी ॥ ३ ॥

४०. निवारी भव जन्म नारायण नाम ॥ तेंचि तू सप्रम उच्चारी कां ॥ १ ॥ हस्त पादादिक करितु कां काम ॥ वाचा काय करी ह्मणे राम राम ॥ २ ॥ नरहरी हरी शिव राम राम ॥ अच्युतानंद गोविंद पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥ नारायण नाम श्रेष्ठ पैं साचे ॥ दोष अजामेळाचे तेणें क्षाळीले ॥ ४ ॥ तृणभार कोडी इंगळी जाळी ॥ पातकाची होळी नामें ऐके ॥५॥ नामेंविण वांया जातसे क्षण ॥ आली नागवण कां नेणसी ॥ ६ ॥ कुंटणीं अवचटें ह्मणातली राम ॥ वैकुंठ निजधाम तिसी पैं झालें ॥ ७ ॥ हरी नामस्मरणीं सकळा अधिकारू ॥ ब्रह्म क्षेत्रीं शुद्र स्त्रियाजन ॥ ८ ॥ द्रौपदी सांकडी राम ह्मणे आवडी ॥ नेसतीं लुगडीं देव झाला ॥ ९ ॥ शस्त्र अग्नि देख प्रल्हादासी देख ॥ नव्हेची बाधक रामनामें ॥ १० ॥ तेंचि नामीं तूं धरिसील भावो ॥ जेंथीचा तेथें देव प्रगट होय ॥ ११ ॥ ध्रुव केवळ बाळ तें झालें अढळ ॥ लाहोनीया बळ हरीनामाचें ॥ १२ ॥ तेंचि

---

१ पावली. २ घातला. ३ मोठ्यानें.

नाम तूं ह्मणसील आवडी ॥ घरींचां घरीं जोडी परब्रह्म जोडे ॥ १३ ॥
नित्य नामस्मरण भावें करितां जाण ॥ जनीं जनार्दन प्रगट दिसे ॥ १४ ॥
एका जनार्दनीं निज नाम छंदू ॥ देहींच गोविंदु विदेह करील ॥ १५ ॥

कीर्तन माहात्म्य.

१. नित्य नवा कीर्तनीं कैसा वोढावला रंग ॥ श्रोता आणि वक्ता स्वयें जाला श्रीरंग ॥ १ ॥ आल्हादें वैष्णव करती नामाचा घोष ॥ हरिनाम गर्जतां गगनीं नमाये[1] हरुष ॥ २ ॥ पदोपदीं कीर्तनीं निवताहे जनीं मन ॥ आवडी भुकेली तिणें गिळिलें गगन ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं गातां हरीचें नाम ॥ निमालीं इंद्रियें विषय विसरलीं काम ॥ ४ ॥

२. जें पदीं निरूपण तेंचि हृदयीं ध्यान ॥ तेथें सहजीं स्थिर राहे मन ॥ कीर्तनासी तोषोनी कळिकाळ तुष्टला ॥ समाधीसी समाधान रे ॥ १ ॥ कीर्तनें सिद्धी कीर्तनें सिद्धी ॥ कीर्तनें समानंबुद्धी ॥ कीर्तनीं विनटले नारद प्रल्हाद ॥ द्वंद्वामाजीं समाधी रे ॥ २ ॥ कीर्तनीं सद्भाव अखंड अहर्निशीं ॥ पाप न रिघे त्याच्या देशीं ॥ निजनामें निष्पाप अंतर देखोनी ॥ देव तिष्ठे तयापाशीं रे ॥ ३ ॥ हरिनाम कीर्तनें अभिमान सरे ॥ आणीक श्रेष्ठ आहे काज ॥ सद्भावें कीर्तनीं गातां पैं नाचतां ॥ लोकेपण सांडीं लाज रे ॥ ४ ॥ कलीमाजी कीतन श्रेष्ठ साधन ॥ साच नेमनी[2] ज्याचें मन ॥ नामासी विन्मुख जन्म त्यासी दुःख ॥ त्या केंवि होय समाधान रे ॥ ५ ॥ कीर्तनाचेनी पंथें लाजविलीं तीर्थें ॥ जप तपासी केलें मुक्त ॥ हरिनामें लाधला देवाधिदेवो ॥ वैकुंठची केलें तेथें रे ॥ ६ ॥ व्रतां तपां तीर्थां न भेटे जो पाहतां ॥ तो कीर्तनीं सांपडे देवो ॥ तनु मन प्राणें कीर्तनीं विनटले ॥ भावा विकला वासुदेवो रे ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन भावें ॥ श्रोता वक्ता ऐसें लाहावें[3] ॥ गजत नामें निशाण लागुनी ॥ कळिकां वैकुंठासी जावें रे ॥ ८ ॥

---

१ सामावत नाहीं. २ समजत नाहीं. ३ लाभ घ्यावा.

३. कीर्तनीं आवडी जया नरा देखा ॥ चुकतील खेपा जन्मकोटी ॥ १ ॥ कीर्तनीं समाधि कीर्तनीं समाधी ॥ तुटे आधिव्याधि[1] कीर्तनेंची ॥ २ ॥ कीर्तनें बोध कीर्तनें सिद्धि ॥ एका जनार्दनीं गोविंदीं कीर्तनीं ऐक्य ॥ ३ ॥

४. कीर्तनीं श्रेष्ठ कलियुगीं सेवा ॥ तरले पातकी ते देवा ॥ १ ॥ वाल्हा तारिला कीर्तनीं ॥ पावन झाला त्रिभुवनीं ॥ २ ॥ गणिका कीर्तनें तरली ॥ मोक्षधामा ती नेली ॥ ३ ॥ अजामेळ चोखामहार ॥ कीर्तनीं तरले अपार ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ तिन्ही लोक जाले पावन ॥ ५ ॥

५. कीर्तनाची आवडी देवा ॥ वैकुंठाहूनि घाली धांवा ॥ १ ॥ नवल वैकुंठींच नसे ॥ तो कीर्तनीं नाचतसे ॥ २ ॥ भाळ्याभोळ्यासाठीं ॥ धांवे त्याच्या पाठोपाठीं ॥ ३ ॥ आपुलें सुख तया व्हावें ॥ दुःख आपण भोगावें ॥ ४ ॥ दीननाथ पतीतपावना ॥ एका जनार्दनीं वचना ॥ ५ ॥

६. हरिजागरणीं दिवस आनंदें सौरस ॥ गावया उल्हास वैष्णवांसीं ॥ गातां पैं नाचतां तया जाला पैं बोधू ॥ त्यांमाजीं गोविंदु क्रीडतसे ॥ १ ॥ चला चला रे भाई हरिजागरा वेगीं ॥ वैष्णव हे रंगीं नाचताती ॥ धृ० ॥ स्वानंदें लवलाह्या उभत्रोनी सात्विका बाह्या ॥ आलगूं कान्हया अष्टभावीं ॥ दुजेपणाविण खेव पडलीसे मिठी ॥ सांगणें पुसणें गोष्ट हारपली ॥ २ ॥ यावरि वैष्णव रंगीं करिताती आल्हाद ॥ उसळला आनंद सांठवेना ॥ ३ ॥ एकाएकीं होऊनी मिनला जनार्दना ॥ तेणें सुखें मना उमजु नाहीं ॥ ४ ॥

७. तरले तरती भरंवसा ॥ कीर्तनमहिमा हा ऐसा ॥ १ ॥ ह्मणोनियां हरीचे दास ॥ कीर्तन करिती सावकाश ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ आनंदें होती ते पावन ॥ ३ ॥

८. कीर्तनाची देवा आवडी ॥ ह्मणोनी धांवे तो तांतडी[2] ॥ १ ॥ सख कीर्तनीं अद्भुत आहे ॥ शंकरराज जाणताहे ॥ २ ॥ गोडी सेविती संतजन ॥ येरां नकळे महिमान ॥ ३ ॥ ऐसा कीर्तनसोहळा ॥ एका जनार्दनीं पहा डोळां ॥ ४ ॥

---

१ मानसिक व शारीरिक दुःखें. २ चलदीनें.

९. जेथें सर्वदा कीर्तनघोष ॥ जाती दोष पळुनी ॥ १ ॥ यमधर्म सांगे दूतां ॥ तुह्मी सर्वथा जाऊं नका ॥ २ ॥ जेथें स्वयें हरि उभा ॥ कोण शोभा तुमची ॥ ३ ॥ तुह्मी रहावें उभें पुढें ॥ आलें कोडें निवारावें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ श्रेष्ठ सर्वांहुनी जाण ॥ ५ ॥

१०. कीर्तनें सिद्धि कीर्तनें सिद्धी ॥ कीर्तनें निरसे आधिव्याधि ॥ १ ॥ कीर्तनें काया कीर्तनें माया ॥ कीर्तनें सर्व एके ठाया ॥ २ ॥ द्वंद्व द्वैत भेद नुरेची ठाव ॥ कीर्तनीं तिंष्ठे[1] उभाची देव ॥ ३ ॥ निद्रेमाजी वोसण[2] देवो ॥ ह्मणे मज ठावो कीर्तनीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तनासाठीं ॥ देव धांवे भक्तापाठीं ॥ ५ ॥

११. साधन नको आणिक कांहीं ॥ करीं लवलाही कीर्तन ॥ १ ॥ मोक्ष मुक्ति ठाके पुढें ॥ येर अवघें तें बापुडें ॥ २ ॥ भक्ति साधे नवरत्नें ॥ कीर्तनें होती ते पावन ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ अहं सोहं कोहं जाती पळून ४

१२. योगी शिणती साधनीं ॥ पावन होती ते कीर्तनीं ॥ १ ॥ अष्टांग धूम्रपान ॥ तया श्रेष्ठ हें साधन ॥ २ ॥ समाधि उन्मनी ॥ कीर्तनीं पावन हे दोनी ॥ ३ ॥ चौदेहांसी अतीत ॥ कीर्तनीं होती ते मुक्त ॥ ४ ॥ कर्म धर्म नलगे श्रम ॥ व्यर्थ वाउगा विश्राम ॥ ५ ॥ कीर्तन छंद निशिदिनीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ६ ॥

१३. या हो चला जाऊं कीर्तना ॥ आनंद तेणें मना नाचती वैष्णव ॥ १ ॥ रामकृष्ण हरि वासुदेवा ॥ गाताती प्रेमभावा आवडी आदरें ॥ २ ॥ सुख तेथें शांति विरक्ती कोण पुसे ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं अवघा वासुदेव वसे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वासुदेवीं मन ॥ जन वन तेथें अवघा जनार्दन ॥ ४ ॥

१४. गरुड हनुमंतादि आपण ॥ सामोरा येत जगजीवन ॥ १ ॥ आवडी कीर्तनीं ऐशी ॥ लक्ष्मी तेथें प्रत्यक्षी दासी ॥ २ ॥ मोक्षादिक नव्हे वाडें[3] ॥ येरा कोण वाहे कावाड ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भुलला ॥ उघडा कीर्तनीं रंगला ॥ ४ ॥

---

१ राहतो. २ जागा. ३ मोठे.

१५. धन्य भाग्याचे जन इहलोकीं ॥ कीर्तन जाले सुखी कृतकृत्य ॥ १ ॥ पातकी घातकी यांसी सोपा पंथ ॥ कीर्तनें सरते कलीमाजी ॥ २ ॥ योग याग व्रत तप कल्पकोडी ॥ कीर्तनीं श्रवण गोडी तेथें नाहीं ॥ ३ ॥ वेद शास्त्र पुराण स्मृतीचें अनुमोदन ॥ करारे कीर्तन कलीमाजी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं आल्हादें कीर्तन ॥ करितां श्रोते वक्ते जाण पावन होती ॥ ५ ॥

१६. नारदें केलासे प्रश्न ॥ सांगतसे जगज्जीवन ॥ कलीमाजी प्रमाण ॥ कीर्तनें करावें ॥ १ ॥ महा पापीया उद्धार ॥ पावन करती हरीहर ॥ ब्रह्मादि समोर ॥ लोटांगण घालिती ॥ २ ॥ श्रुति स्मृति वाक्यार्थ ॥ कीर्तन तोची परमार्थ ॥ शास्त्राचा मथितार्थ ॥ कीर्तन पसारा ॥ ३ ॥ एका शरण जनार्दन ॥ कीर्तनें तरती विश्वजन ॥ हें प्रभूचें वचन ॥ धन्य धन्य मानावें ॥ ४ ॥

१७. क्षीरसागर सांडोनि हरी ॥ कीर्तनीं उभा सहपरिवारीं ॥ लक्ष्मी गरुड कामारी[2] ॥ होती तया कीर्तनीं ॥ १ ॥ आलीया विघ्न निवारी आपण ॥ शंख चंद्र गदा हातीं घेऊन ॥ सुदर्शनकौस्तुभ मंडित जाण ॥ उभा असे चतुर्भुज ॥ २ ॥ गरुड तिष्टे जोडिल्या करीं ॥ लक्ष्मी तेथें कामारी ॥ ऋद्धि सिद्धि सहपरिवारीं ॥ तिष्ठताती स्वानंदें ॥ ३ ॥ कीर्तन गजरें वाहे टाळी ॥ महादोषांची होळी ॥ एका जनार्दनीं गदारोळीं ॥ नामोच्चारी आनंदें ॥ ४ ॥

१८. येती कीर्तना आल्हादें ॥ गाती नाचती परमानंदें ॥ सुखाचे ते दोंदें ॥ आनंदें तयासी ॥ १ ॥ धन्य धन्य कीर्तन ॥ धन्य धन्य संतजन ॥ जाले कीर्तनीं पावन ॥ परमानंद गजरीं ॥ २ ॥ हरि कृष्ण गोविंद ॥ हाची तया नित्य छंद ॥ तेणें जाय भेदाभेद ॥ कीर्तन गजरीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सार ॥ कीर्तनीं केलासे निर्धार ॥ आणिक नाहीं दुजा विचार ॥ कीर्तनावांचूनी ॥ ४ ॥

१९. समाधीचें स्थान हरिकीर्तन ॥ येर अवघा वांया शीण ॥ कासया गुदाग्रीं अंगुष्ठ लाऊन ॥ खटाटोप पसारा ॥ १ ॥ राम कृष्ण हरि वासुदेवा ॥ हाची छंद असो जीवा ॥ धृ० ॥ आसन ध्यानमुद्रा-

---

१ श्रेष्ठ. २ कामें करणारा सेवक.

लक्षण ॥ कर्मकांड क्रिया धर्म जाण ॥ वाउगी कासया भस्म लेपन ॥ कीर्तन अंतरीं नसेची ॥ २ ॥ माळा मुद्रा शृंगार भारी ॥ भाळेभोळे भोंदी निरंतर ॥ ऐशी कीर्तनमर्यादा नाहीं निर्धारीं ॥ निरापेक्ष हरिकीर्तन ॥ ३ ॥ श्रोता वक्ता होउनी सावधान ॥ परनिंदा परपीडा टाकून ॥ कीर्तन करावें श्रवण ॥ रामकृष्ण नामें उच्चार ॥ ४ ॥ ऐसें ऐकतां कीर्तन ॥ समाधिसी तेथें समाधान ॥ अष्टांगादि[1] कर जोडोन ॥ उभे सर्वदा राहाती ॥ ५ ॥ कीर्तनें होय सर्व सिद्धि ॥ तुटती भवपाश आधीव्याधी ॥ एका जनार्दनीं नाहीं उपाधी ॥ कीर्तन श्रवण केलीया ॥ ६ ॥

२०. आणिक तें आह्मा न दिसे प्रमाण ॥ कीर्तनावांचून आनु नेणों ॥ १ ॥ राम कृष्ण हरि विठ्ठल उच्चार ॥ करूं हा गजर वाजऊं टाळी ॥२॥ आनंदें नामावळी गाऊं पैं कीर्तनीं ॥ श्रुति टाळ घोळ लाउनी गजरेंसी ॥३॥ एका जनार्दनीं हाची आह्मा छंद ॥ वाउगा तो धंदा न करूं कांहीं ॥४॥

२१. काया वाचा मनें निग्रह करी ॥ कीर्तन सर्वभावें ऐके निर्धारीं ॥ अष्टांग साधन न करी ॥ सुखें करी कीर्तन ॥ १ ॥ देव तुष्टेल तुष्टेल ॥ सर्व भाव तुझा पुरवेल ॥ धृ० ॥ शांति क्षमा दया उन्मनी ॥ आशा मनीषा तृष्णा दवडोनी ॥ काम क्रोध मद लोभ बंदीखानीं ॥ घाली नेउनी निधारें ॥ २ ॥ सर्वांभूतीं समदृष्टी ॥ पाहे सर्व एकमय सृष्टी ॥ तरी ऐक्य कीर्तन गोष्टी ॥ परमानंदें आल्हाद ॥ ३ ॥ धरी संताची सांगात ॥ कीर्तनीं करी शुद्ध चित्त ॥ एका जनार्दनीं वचनार्थ ॥ राम हरि गोविंद ॥ ४ ॥

२२. वाउगा पसारा नेणे तो पामर ॥ कीर्तनीं निर्धार ठेवीचिना ॥ १ ॥ सोपें हें वर्म कीर्तन हरीचें ॥ उच्चारीं रे वाचे रामनाम ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन आदरें ॥ सर्वभावें निर्धारें श्रवण करी ॥ ३ ॥

२३. नरदेहा येवोनी करावें कीर्तन ॥ वाचें नामस्मरण विठ्ठलाचें ॥१॥ आणिक सायास न करीं आळस ॥ सर्वकाळ सोस हाची वाहे ॥ २ ॥ घटिका आणि पळ न वेंची वांया ॥ नामस्मरणीं काया झिजवावी ॥ ३ ॥ प्रपंच परमार्थ करी कां रे सारखा ॥ संसार पारखा करुनी सांडीं ॥ ४ ॥

---

[1] यम, नियम, आसन, प्राणायाम, प्रत्याहार, ध्यान, धारणा व समाधि हीं योगाचीं आठ अंगें.

मायिक हें धन इष्ट मित्र सखे ॥ अंतकाळीं पारखे अवघे चोर ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं न धरी भरंवसा ॥ कोण यमपाशा चुकवील ॥ ६ ॥

२४. जों जों काळ वेंचितां कीर्तनीं ॥ तों तों सार्थक जनीं होतसे ॥ १ ॥ सावध जागा सावध जागा ॥ पुढें दगा चुकवा रे ॥ २ ॥ करी कीर्तनीं तूं वेग ॥ तेणें संग तुटेल ॥ ३ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ उपाय सोपा कलीमाजीं ॥ ४ ॥

२५. देह लावीं हरिकीर्तनीं ॥ येर कारणीं पडूं नको ॥ १ ॥ सोडी ससाराचा छंद ॥ कीर्तनीं गोविंद आठवीं ॥ २ ॥ होई दास संतचरणीं ॥ पायवणी वंदीं तूं ॥ ३ ॥ काया लावी देवाकडे ॥ येर सांकडें वारील ॥ ४ ॥ अनुमोदन सर्वां ठाईं ॥ मन देईं हरिचरणीं ॥ ५ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ काया वाचा भाविका सांगता ॥ ६ ॥

२६. एक कीर्तन करितां पंढरीसी ॥ सुकृताच्या राशी ब्रह्मा नेणे ॥ १ ॥ संतसमागम टाळघोळनाद ॥ ऐकतां गोविंद सुख पावे ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका करी विनंवणी[1] ॥ मस्तक चरणीं[2] ठेवितसे ॥ ३ ॥

२७. आजी परमानंदु मानसीं ॥ संत भेटतां सुखराशी ॥ कीर्तनें तारिलें सर्वांसी ॥ विठ्ठल नामस्मरणें ॥ १ ॥ धन्य धन्य विठ्ठलमंत्र ॥ सोपा तीन अक्षरीं पवित्र ॥ कळीकाळ उघडोनी नेत्र ॥ पाहूं न शके जयासी ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं शुद्ध भक्ती ॥ कीर्तनें प्राप्त सर्व स्थिती ॥ जयजय राम कृष्ण ह्मणती ॥ ते तरती कलीमाजी ॥ ३ ॥

२८. हरिकीर्तन नामोच्चार ॥ जे नर करिती वारंवार ॥ तया नाहीं संसार ॥ ब्रह्मादि देव वंदिती ॥ १ ॥ कीर्तनमहिमा नारदू ॥ जाणतसे परमानंदू ॥ जालासे सर्वां वंदू ॥ देवां असुर मानवां ॥ २ ॥ कीर्तनमहिमा परिक्षिती ॥ जाणतसे परम प्रीतीं ॥ अंतीं सायुज्यता मुक्ती ॥ पावती झाली ॥ ३ ॥ कीर्तनमहिमा जाणे शुक[3] ॥ जाणती ते व्यासादिक ॥ वाल्मिकादि सर्व सुख ॥ कीर्तनें सरते ॥ ४ ॥ कीर्तनमहिमा जाणे प्रल्हादू ॥ तोडीयेला मायाकंदू ॥ कोरडें काष्ठीं गोविंदू ॥ प्रगटला

---

१ जाणी. २ पायांवर. ३ व्यासाचा मुलगा.

॥ ५ ॥ कीर्तनमहिमा जाणे बळी ॥ याचक झाला वनमाळी ॥ एका जनार्दनीं कळी ॥ कीर्तनें न पीडी ॥ ६ ॥

२९. ब्रह्मादिक देव त्याचे रंगीं नाचती ॥ सनकादिक त्याचें ध्रुवपद धरिती ॥ १ ॥ त्यापुढें गीत नृत्य करिती ॥ त्यापुढें मानव केंवी ताल धरिती ॥ २ ॥ हरि हरि हरि ह्मणतां वाचे ॥ हरिरंगीं नाचे तोची धन्य ॥ ३ ॥ शास्त्राची व्युत्पत्ति प्रसन्न वागेश्वरी[1] ॥ ती सारजा मुख्य करी नृत्य तेथें ॥ ४ ॥ शास्त्राभिमानें चढला ताठा ॥ मुक्ति ते फुकटा अंतरले ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं स्वहितीं तूं नाचे ॥ बोलणें अभावाचें बोलूं नको ॥ ६ ॥

३०. महा पापराशी तरले कीर्तनीं ॥ प्रत्यक्ष पुराणीं वंद्य[2] जाले ॥ १ ॥ वाल्हा अजामेळ तारिली गणिका ॥ त्रैलोकीं देखा सरते जाले ॥ २ ॥ कीर्तनें दोष पळती रानोरान ॥ यापरतें आन दुजें नाहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तनसार ॥ तेणें पैलपार उतरलों ॥ ४ ॥

३१. हरिकीर्तनालागीं प्रल्हाद गाढा ॥ दंद्वाचा रगाडा तेणें केला ॥ १ ॥ कोरडीया काष्टीं प्रगटले हरी ॥ ह्मणवोनी नृत्य करी तयापुढें ॥ २ ॥ विणा वाहतु गातु नारदु नाचे ॥ नकळे तयाचें महिमान ॥ ३ ॥ जनाभिमानें धरिली प्रतिष्ठा ॥ वंचला करंटा मुक्तीसीच ॥ ४ ॥ साच[3] अथवा लटिकें नाच तूं रंगीं ॥ अभिमान भंगी पैं होय ॥ ५ ॥ निरभिमानीया जवळीच देवो ॥ एकाएकीं भावो जनार्दनीं ॥ ६ ॥

३२. कीर्तन ते पूजा कीर्तन ते भक्ति ॥ कीर्तनें होय मुक्ति सर्व जीवां ॥ १ ॥ पातकी चांडाळ असोत भलते ॥ कीर्तनीं सरते कलियुगीं ॥ २ ॥ कीर्तन श्रवण मनन पठण ॥ कीर्तनें पावन तिन्ही लोक ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तनीं आवडी ॥ घालितसे उडी वैकुंठाहूनी ॥ ४ ॥

३३. मधुपर्कादिक नावडे पूजन ॥ आवडे कीर्तन भाविकाचें ॥ १ ॥ शंख चक्रादिक नावडती मनीं ॥ वोडवितसे पाणी भाजीपाना ॥ २ ॥ लक्ष्मीसारखी नावडे ती जीवा ॥ आवडे या देवा तुळशी बुका ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तनीं नाचे ॥ आणिक सुख त्याचें नये मना ॥ ४ ॥

---

१ सरस्वती. २ पूजन करण्यास योग्य. ३ खरें.

३४. कीर्तनाचें थोर सुख ॥ यदुनायक राहे उभा ॥१॥ भोळे भोळे घेती नाम ॥ करिती आराम कीर्तन ॥ २ ॥ नाना साधनांचे वोढीं ॥ नलगे सांकडी सोसाव्या ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सोपें बहू ॥ कीर्तनीं पाहूं देवातें ॥ ४ ॥

३५. नसे वैकुंठीं अणुमात्र ॥ नाचतो पवित्र कीर्तनीं ॥ १ ॥ त्याचा छंद माझे मनीं ॥ अनुदिनीं कीर्तन ॥ २ ॥ नेणें कांहीं दुजें आतां ॥ कीर्तनापरता छंद नाहीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वेध ॥ कीर्तनछंद गोड देवा ॥ ४ ॥

३६. देखोनी कीर्तनाची गोडी ॥ देव धांवे लवडसवडी ॥ १ ॥ वैकुंठींहुनी आला ॥ कीर्तनीं तो सुखें धाला ॥ २ ॥ ऐसा कीर्तनाचा गजर ॥ देव नाचतसे निर्भर ॥ ३ ॥ भुलला कीर्तनीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ४ ॥

३७. ऐशी कीर्तनाची आवडी ॥ प्रायश्चित्तें जाली देशधडी ॥ १ ॥ होती तीर्थें तीं बापुडीं ॥ मळ रोकडीं टाकिती ॥ २ ॥ ऐकोनी कीर्तनाचा गजर ॥ ठकला यमलोकींचा व्यापार ॥ ३ ॥ यमपाश टाकिती खालीं ॥ देखोनी कीर्तनाची चाली ॥ ४ ॥ ऐसा कीर्तनसोहळा ॥ एका जनार्दनीं देखे डोळा ॥ ४ ॥

३८. सेवितां कथासार अमृत ॥ तेणें गाढे जाले भक्त ॥ १ ॥ मातले मरणातें मारिती ॥ धाकें पळती यमदूत ॥ २ ॥ प्रेमें नाचे कथामेळीं ॥ सुखकल्लोळीं हरिनाम ॥ ३ ॥ गर्जती नाम सदा वाचे ॥ एका जनार्दनीं तेथें नाचे ४

३९. निर्लज्ज होउनीं नाचे महाद्वारीं ॥ वाचे वदे हरी सर्वकाळ ॥ १ ॥ व्रत करी सदा नामाचें पारणें ॥ अखंड तें पेणें राम कृष्ण ॥ २ ॥ पंढरीची वारी घडे सर्वकाळ ॥ कीर्तनकल्लोळ मुखीं सदा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भजनीं सादर ॥ सर्व येरझार खुंटे त्याची ॥ ४ ॥

४०. एकचि नाम वाचें ॥ श्रीरामाचें सर्वकाळ ॥ १ ॥ पर्वत उल्लंघी पापाचे ॥ नाम वाचे वदतांची ॥ २ ॥ आवडी करितां कीर्तन ॥ नासे भवाचें बंधन ॥ ३ ॥ श्रेष्ठ साधन कीर्तन ॥ तेणें तोषे जनार्दन ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ मना होय समाधान ॥ ५ ॥

---

१ यादवांमध्यें मुख्य. २ उन्मत्त झाले. ३ समेप.

४१. नवल भजनाचा भावो ॥ स्वतां भक्तची होय देवो ॥ १ ॥ वाचें करती हरिकीर्तन ॥ उन्मनी मन निशीदिनीं ॥ २ ॥ नाहीं प्रपंचाचें भान ॥ वाचे सदा नारायण ॥३॥ एका जनार्दनीं मुक्त ॥ सबाह्य अभ्यंतरीं पतीत ४

४२. हरिनामीं ज्याची प्रीती ॥ सदा वानिती हरिनाम ॥ १ ॥ धन्य धन्य जन्म त्यांचा ॥ उच्चार वाचा हरिनाम ॥ २ ॥ नेणती शीण योग यागीं ॥ घेती जगीं हरिनाम ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं हरिनाम ॥ उमेसी[1] सांगे रामजप करीं ॥ ४ ॥

४३. नेणे वेदशास्त्र पुराण पठण ॥ तेणें नामकीर्तन करावें ॥ १ ॥ कलीमाजीं सोपा मार्ग ॥ तरावया जग उत्तम हें ॥ २ ॥ नोहे यज्ञ याग योग व्रत ॥ करावें व्रत एकादशी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सार ॥ वाचे उच्चार हरिनाम ४

४४. भगवंताची नामकीर्ती ॥ अखंड वाचे जे वदती ॥ १ ॥ धन्य तेची संसारीं ॥ वाचे उच्चारी हरिनाम ॥ २ ॥ प्रपंचाचें नोहे कोड ॥ पुरे चाड हरिनामें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नाम गोड ॥ होय निवाड जन्माचा ॥ ४ ॥

४५. दुजा छंद नोहे वाचे ॥ वदे साचे हरिनाम ॥ १ ॥ कोटी कुळें होतीं पावन ॥ नाम स्मरण करतांची ॥ २ ॥ यम न पाहे तयाकडे ॥ वाडें कोडें नमस्कारी ॥ ३ ॥ विधि शची उमारमण[2] ॥ वंदिती चरण आवडीं ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ उपाय नेटका[3] कलियुगीं ॥ ५ ॥

४६. जन्ममरणाचें निवारेल दुःख ॥ करितां देख कीर्तन ॥ १ ॥ नारद प्रल्हाद अंबऋषी ॥ विनटले कीर्तनासी ॥ २ ॥ व्यास शुक वासुदेव ॥ धरिती भाव कीर्तनीं ॥ ३ ॥ एका त्यांचा दास खरा ॥ करी कीर्तन पसारा ॥ ४ ॥

४७. कीर्तनासाठीं चारी मुक्ती ॥ उभ्या राबती हरिदासा ॥ १ ॥ कलियुगीं हेंची सार ॥ करावें कीर्तन साचार ॥ २ ॥ कृत त्रेत द्वापारीं ॥ कीर्तनमहिमा परोपकारी ॥ ३ ॥ एका तयांसी शरण ॥ कीर्तन करिती अनुदिन ४

४८. कीर्तनें तोषे[4] अधोक्षज ॥ राखी लाज भक्तांची ॥ १ ॥ धांवे द्रौपदीचे पानासाठीं ॥ भीड मोठी कीर्तनाची ॥ २ ॥ दहा गर्भवास सोसले ॥ उणें नाहीं आलें भक्तांचें ॥ ३ ॥ एका विनवी जनार्दनीं ॥ कीर्तनीं प्राणी धन्य होती ॥ ४ ॥

---

१ पार्वतीला. २ शंकर. ३ सरळ. ४ संतुष्ट होई.

४९. शाम चतुर्भुज पीतांवरधारी ॥ शंख चक्र मिरवे करीं ॥ १ ॥ आला पुंडलीका कारणें ॥ आवडी कीर्तनें धरुनी ॥ २ ॥ युगें अठ्ठावीस जालीं ॥ न बैसे उभा समपाउलीं ॥ ३ ॥ कीर्तनीं धरुनियां हेत ॥ उभा राहिला तिष्ठत ॥ ४ ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ अनुदिनीं करा कीर्तन ॥ ५ ॥

५०. कीर्तनीं स्वधर्म वाढे ॥ कीर्तनीं जोडे चित्तशुद्धी ॥ १ ॥ ऐसा महिमा कीर्तनाचा ॥ शुक सांगे परीक्षिती साचा ॥ २ ॥ होती पावन अधम जन ॥ करितां कीर्तन कलियुगीं ॥ ३ ॥ एका त्याचा दासानुदास ॥ जाती कीर्तनास आवडी जे ॥ ४ ॥

५१. हेंचि कलीमाजीं साधन ॥ आवडी कीर्तन हरीचें ॥ १ ॥ न घडे योग याग तप ॥ होय अनुताप[1] कीर्तनीं ॥२॥ भाव भक्ति लागे हातीं ॥ प्रेम धरिती कीर्तनीं ॥ ३ ॥ आवडी धरा हरिकीर्तनीं ॥ एका शरण जनार्दनीं ॥ ४ ॥

५२. कीर्तनानंदें चारी मुक्ती ॥ धांवत येती घरासी ॥ १ ॥ सोपें सार सोपें सार ॥ कीर्तनउच्चार कलियुगीं ॥ २ ॥ वाहतां टाळी कीर्तनछंदें ॥ जाती लया पातकवृंदें ॥ ३ ॥ एका विनटला कीर्तनीं ॥ भुक्ति मुक्ति लागती चरणीं ॥ ४ ॥

५३. जुनाट कीर्तनमहिमा ॥ तया काय देऊं उपमा ॥ १ ॥ धन्य धन्य हरीचे दास ॥ करती आस कीर्तनीं ॥ २ ॥ मागें तरले पुढें तरती ॥ पहा प्रचीति पुराणीं ॥ ३ ॥ ह्मणोनी एका काकुलती ॥ कीर्तन करा दिनराती ॥४॥

५४. हरिकीर्तनें चित्त शुद्ध ॥ जाय भेद निरसुनी ॥ १ ॥ काम क्रोध पळती दुरी ॥ होत भोंवरी महापाप ॥ २ ॥ गजरें हरीचें कीर्तन ॥ पशु पक्षी होती पावन ॥ ३ ॥ स्त्री पुरुषां अधिकार ॥ कीर्तनसार कलियुगीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं उपाय ॥ तारावया भवनदीसी ॥ ५ ॥

५५. देवासी प्रिय होय कीर्तन ॥ नाचे येऊन आनंदें ॥ १ ॥ न विचारी याति कुळ ॥ असोत अमंगळ भलतैसे ॥ २ ॥ करिती कीर्तन अनन्य भावें ॥ ते पढीये जीवेंभावें ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ कुळें पावन होती कीर्तनीं ॥ ४ ॥

---

१ कोणतीही गोष्ट केल्यावर तीच्यापासून मागून होणारा ताप.

५६. कीर्तनीं प्रल्हाद तरला ॥ बिभीषण मुक्त झाला ॥ १ ॥ ऐसा कीर्तनमाहिमा ॥ गणिका नेली निजधामा ॥ २ ॥ तारले वानर असुर ॥ कीर्तनीं पावन चराचर ॥ ३ ॥ गाई गोपाळ संवगडे ॥ कीर्तनीं तरले वाडें कोडें ॥ ४ ॥ अजामेळ उद्धरिला ॥ कीर्तनीं आल्हाद भला ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तन ॥ कलीकल्मष नाशी क्षण ॥ ६ ॥

५७. सदैव आवडे ज्यां कीर्तन ॥ धन्य पावन जगीं ते ॥ १ ॥ ब्रह्मचारी गृहस्थाश्रमी ॥ करिती कीर्तन निजधामीं ॥ २ ॥ शुद्ध अथवा अतिनिंद्य ॥ कीर्तनीं वंद्य सर्वथा ॥ ३ ॥ यवन[1] मातंगादी जन ॥ कीर्तनीं पावन कलियुगीं ॥ ४ ॥ एका शरण जीवेंभावें ॥ सदा कीर्तन करावें ॥ ५ ॥

५८. करुनी कीर्तन मागती जे द्रव्य ॥ तें जाणावें वैधव्य विधवेचें ॥ १ ॥ सर्व अळंकार शरीर शोभलें ॥ वाया परी गेलें कुंकूहीन ॥ २ ॥ मानवानें भावें करावें कीर्तन ॥ आनंदें नर्तन वैष्णवांपुढें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं कामनिकें[2] कीर्तन ॥ करितां पतन जन्मोजन्मीं ॥ ४ ॥

५९. वसो कां भलते ठाईं जन ॥ परी कीर्तन करी हरीचें ॥ १ ॥ तोची सर्वांमध्यें वरिष्ठ ॥ एकनिष्ठपणें होतां कीर्तनीं ॥ २ ॥ मनीं वसो सदा कीर्तन ॥ अहर्निशीं ध्यान कीर्तनीं ॥ ३ ॥ पावन तो तीहीं लोकीं ॥ एका अवलोकी तयातें ॥ ४ ॥

६०. अपाय उपाय न टाकी कीर्तन ॥ सदा सर्वकाळ ध्यान राम कृष्ण ॥ १ ॥ तयाचीये घरीं वसे नारायण ॥ लक्ष्मीसह आपण कार्य करी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं कीर्तनासाठीं ॥ देव धांवे पाठीं त्या मागें ॥ ३ ॥

६१. करुनी हरिकीर्तन ॥ तेथें सेविती जे अन्न ॥ १ ॥ ऐसे अभागी[3] खळ ॥ परम चांडाळ कलियुगीं ॥ २ ॥ हरिकथा माउली ॥ विकिताती अर्थें भुली ॥ ३ ॥ पंच महापातक ॥ तयां घडे दोष देख ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ॥ करा कीर्तन अनुदिनीं ॥ ५ ॥

६२. कीर्तनाची मर्यादा कैसी ॥ देव सांगे उद्धवासी ॥ १ ॥ गावें नाचावें साबडें ॥ न घालावें कोडें त्या कांहीं ॥ २ ॥ मिळेल तरी खावें

१ मुसलमान. २ मनांमध्यें द्रव्याची इच्छा धरून केलेलें. ३ भाग्यहीन.

अन्न ॥ अथवा पर्णे तीं भक्षून ॥ ३ ॥ जाईल तरी जावो प्राण ॥ परी न संडावें कीर्तन ॥ ४ ॥ किरकिर आणूं नये पाठीं ॥ बोलूं नये भलती गोष्टी ॥ ५ ॥ स्वयें उभा राहून ॥ तेथें करी मी कीर्तन ॥ ६ ॥ घात आलीया निवारी ॥ माता जैसी बाळावरी ॥ ७ ॥ बोले उद्धवासी गुज[१] ॥ एका जनार्दनीं बीज ॥ ८ ॥

६३. देवासी दुजें नावडे सर्वथा ॥ करितां हरिकथा समाधान ॥ १ ॥ येउनी नाचे कीर्तनीं सर्वदा ॥ निवारी आपदा सर्व त्याची ॥ २ ॥ भाविकासाठीं मोठा लोभपर ॥ नाचतो निर्भर कीर्तनांत ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं आवडे कीर्तन ॥ ह्मणोनि वैकुंठसदन[२] नावडेची ॥ ४ ॥

६४. भुलले ते प्राणी विसरले कीर्तना ॥ अंतीं त्या पतना वारी कोण ॥ १ ॥ जयांसी नावडे हरीचें कीर्तन ॥ ते जाणावे पाषाण कलीमाजीं ॥ २ ॥ मागें सांगितलें संतीं अनुभवुनी ॥ तरावया जनीं कीर्तन नौका ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं साराचें हें सार ॥ कीर्तनें भवपार मृत्युलोकीं ॥ ४ ॥

६५. उद्धवा तूं करीं कीर्तन ॥ अनन्यभावें माझें भजन ॥ नको आणीक साधन ॥ या परतें सर्वथा ॥ १ ॥ धरीं प्रेम सदा वाचे ॥ कीर्तन रंगीं तूं नाचें ॥ मी तूं पण साचें ॥ अंगी न धरीं कांहीं ॥ २ ॥ भाळे भोळे जन ॥ गाती अनुदिनीं कीर्तन ॥ तेथें अधिष्ठान ॥ माझें जाण सर्वथा ॥ ३ ॥ नको चुकूं तया ठाईं ॥ बसें सर्वदा मीही ॥ एका जनार्दनीं पाहीं ॥ कीर्तनीं वसे सर्वदा ॥ ४ ॥

६६. पुरुष अथवा नारी ॥ नाचती कीर्तनीं गजरीं ॥ १ ॥ तया कोणही जे हांसती ॥ त्यांचे पूर्वज नर्का जाती ॥ २ ॥ आपुली आपण ॥ कीर्तनीं सोडवण ॥ ३ ॥ देही असोनि विदेहता ॥ कीर्तनीं होय पैं तत्त्वता ॥ ४ ॥ ऐसा कीर्तनमहिमा ॥ एका जनार्दनीं उपमा ॥ ५ ॥

६७. नसे वैकुंठीं हरी ॥ नाचे कीर्तनीं परोपरी ॥ भक्ता बरोबरी ॥ पाठीं धांवे तयाच्या ॥ १ ॥ ह्मणोनि करावें कीर्तन ॥ तेणें तुष्टे नारायण ॥ मनोरथ[३] करी पूर्ण ॥ इच्छिले ते सर्वदा ॥ २ ॥ आणा अनुभव मनीं ॥ करा कीर्तन अनुदिनीं ॥ एका जनार्दनीं ॥ उभा असे कीर्तनीं ॥ ३ ॥

---

१ पानें. २ वैकुंठ हेंच घर. ३ मनांतील इच्छा.

६८. मृगजळीं पहातां दिसतसे जळ ॥ परी तें कोरडेंची केवळ ॥ १ ॥ तेवीं दिसे जगदाभास ॥ अवघा मिथ्या साभिलाष ॥ २ ॥ जेथें मिथ्या द्वैत भाविक ॥ पहातां जनार्दनची एक ॥ ३ ॥ तरंगें हरपलें पाणी ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ४ ॥

६९. सर्वभावें जे जाले उदास[1] ॥ धरूनियां आस कीर्तनीं ॥ १ ॥ सर्वकाळ सर्व वाचे ॥ सर्व साचे कीर्तन ॥ २ ॥ सर्वां देहीं सर्व विदेहीं ॥ सर्वी वदवी कीर्तन ॥ ३ ॥ सर्व मनीं सर्व ध्यानीं ॥ सर्वां ठिकाणीं कीर्तन ॥ ४ ॥ सर्व देशीं सर्व गांवीं ॥ एका भावीं किर्तन ॥ ५ ॥

७० वायांची आयुष्य जातसे खरें ॥ उपाय तो बरें हरि एक ॥ १ ॥ अवघा वेळ अवघा काळ ॥ नका पोकळ घालवूं ॥ २ ॥ जे जे घडी जे जे वेळीं ॥ करा कल्लोळीं हरिकथा ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ भजा अनुदिनीं संतासीं ॥ ४ ॥

७१. ऐशी शांति जयासी देखा ॥ तोचि सर्व भूतांचा सखा ॥ १ ॥ सर्व लोकीं आवडता ॥ जाला सरता कीर्तनीं ॥ २ ॥ नवलावो तयाचा भावो ॥ सर्वांठाईं देख देवो ॥ ३ ॥ सर्व दृष्टीचा देखणा ॥ शरण एका जनार्दना ॥ ४ ॥

७२. दीनें[2] ह्मणोनि नाच रे कीर्तनीं ॥ तेणें चक्रपाणी[3] करी कृपा ॥ १ ॥ अनाथाचा नाथ पतीतपावन ॥ ह्मणोनि कीर्तन तया गोड ॥ २ ॥ एक जनार्दनीं गोडाचें तें गोड ॥ कीर्तन सुरवाड तिहीं लोकीं ॥ ३ ॥

७३. वेदाचिया मतें विसरुनी कीर्तन ॥ करती जे पठन शीण त्यांसी ॥ १ ॥ वेदाचा अर्थ नकळेची पाठका ॥ कीर्तनीं नेटका भाव सोपा ॥ २ ॥ श्रुतीचेनी मतें पाहे तो उच्चार ॥ परी सारासार विचार कीर्तनची ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पुराणाच्या गोष्टी ॥ कीर्तन वाक्पुटीं करा सुखें ॥ ४ ॥

७४. कर्मी गुंतले उत्तमोत्तम ॥ भजनीं उद्धारिले अधमाधम ॥ १ ॥ भजनमहिमा निःसीम ॥ अधमा पदवी हे उत्तम ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भजन ॥ पावन होती अधम जन ॥ ३ ॥

---

१ सर्व विषयांपासून दूर. २ गरीब. ३ ज्याच्या हातामध्यें चक्र आहे असा.

७५ नरदेह उत्तम चांग ॥ धरा लाग कीर्तनीं ॥ १ ॥ वायां जाऊं नेदी घडी ॥ करा जोडी कीर्तन ॥ २ ॥ क्षणभंगुर हा देहो ॥ करा लाहो कीर्तनीं ॥ ३ ॥ संसार अवघा नासे ॥ खरें दिसे कीर्तन ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनीं एका ॥ उपाय विका कीर्तन ॥ ५ ॥

७६. गव्हांची राशी जोडिल्या हातीं ॥ सकळ पक्वानें तें होती ॥ १ ॥ ऐसा नरदेह उत्तम जाण ॥ वाचें वदें नारायण ॥ २ ॥ द्रव्य जोडतां आपुले हातीं ॥ सकळ पदार्थ घरा येती ॥ ३ ॥ भावें करीं संतसेवा ॥ एका जनार्दनीं प्रिय देवा ॥ ४ ॥

७७. वमिल्या[1] मिष्टान्ना ॥ परतोनि श्रद्धा न धरी रसना[2] ॥ १ ॥ ऐसे आठवतां माझे गुण ॥ मिथ्या ठाईं नसे भान ॥ २ ॥ जेथें कर्माचे परिपाठी[3] ॥ हें तो पुन्हां नये गोष्टी ॥ ३ ॥ येव्हडें कथेचें महिमान ॥ एका जनार्दना शरण ॥ ४ ॥

७८. भक्त देवातें भजती ॥ देव भक्तीं धरीं प्रीती ॥ १ ॥ ऐसा एक-मेकांचा ठावो ॥ भक्ता अंगीं देव पहाहो ॥ २ ॥ अलंकार एक सुवर्ण ॥ तैसें नाहीं दुजेपण ॥३॥ एक आधीं एक पाठी ॥ एकाजनार्दनीं रहाटी ॥४॥

७९. सर्वात्मक भरला देवो ॥ तेथें न ठेविती भावो ॥ १ ॥ ऐशीं भुललीं कर्मासी ॥ आचरती तीं दोषासी ॥ २ ॥ सर्वांठाईं व्यापक हरी ॥ कोण द्वेषी कोण वैरी ॥ ३ ऐसे अभागी ते हीन ॥ भोगीताती जन्मपतन ॥ ४ ॥ नको ऐसें ब्रह्मज्ञान ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ ५ ॥

८० सर्प बिळामाजी रिगे ॥ हें तों देखती सवेगें ॥ १ तैसा योगीयाचा योग ॥ सर्पापरी भूमी व्यंग ॥ २ ॥ दाविता आचारू ॥ हांसताती लहान थोरू ॥ ३ ॥ ह्मणती येक कर्मठ ॥ येक ह्मणती योगभ्रष्ट ॥ ४ ॥ एक निंदिती वंदिती ॥ ऐशी आहे योगस्थिती ॥ ५ ॥ यापरीस उत्तम साधन ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ ६ ॥

८१. सप्रेम करितां भजन ॥ नोहे भवाचें बंधन ॥ १ ॥ भक्तांचे आधीन देवो ॥ नाहीं नाहीं हो संदेहो ॥२॥ भक्तीची एवढी गोडी ॥ वैकुंठाहूनी घाली उडी ॥ भक्तामाजी देव असे ॥ देवाअंगीं भक्त दिसे ॥ ४ ॥ ऐशी परस्परें मिळणी ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ५ ॥

---

१ ओकलेल्या. २ जीभ. ३ संवय.

पहिला भाग समाप्त.

एकनाथमहाराजांची गाथा.

भाग दुसरा.

पंढरीमाहात्म्य.

१. पिकली पंढरी पीटिला दांडोरा ॥ केणें[1] आलें घरा सभागीयांच्या ॥ १ ॥ चंद्रभागेतीरीं उतरलें बंदर ॥ आले सेवदागर साधुसंत ॥ २ ॥ वैष्णव मिळोनि केला असे सांठा ॥ न घे तो करंटा अभागीया ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं आलें गिऱ्हाईक[2] ॥ वस्तु अमोलिक सांठविली ॥ ४ ॥

२. वारकरी पंढरीचा ॥ धन्य धन्य जन्म त्याचा ॥ १ ॥ जाय नेमें पंढरीसी ॥ चुकों नेदी तो वारीसी ॥ २ ॥ आषाढी कार्तिकी ॥ सदा नाम गाय सुखीं ॥३॥ एका जनार्दनीं करी वारी ॥ धन्य तोचि बा संसारीं ॥४॥

३. पंढरी ज्याचा नेम ॥ तो न करी अन्य कर्म ॥ १ ॥ सांडुनिया विठ्ठल राजा ॥ आणिक देव नाहीं दुजा ॥ २ ॥ सांडुनिया चंद्रभागा ॥ कोण जाय आणीके गंगा ॥ ३ ॥ सांडोनिया पुंडलीका ॥ कोण आहे आणिक सखा ॥ ४ ॥ सांडोनिया वेणुनाद ॥ कोण आहे थोर पद ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ अवघा विठ्ठलचि देव ॥ ६ ॥

४. साधन तें सार पंढरीची वारी ॥ आन तूं न करीं सायासाचें ॥१॥ वेद तो घोकितां चढे अभिमान ॥ नाडेल तेणें जाण साधन तें ॥ २ ॥ शास्त्र मतवाद कासया पसार ॥ करी सारासार वारी येक ॥ ३ ॥ पुराण सांगतां मन वेडावलें ॥ निंदुं जें लागलें आणिकासी ॥ ४ ॥ ग्रंथ पहावे तरी आयुष्य क्षणीक ॥ व्यर्थ खटपट करुनी काई ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं साराचें पैं सार ॥ विठ्ठल त्रिअक्षर जपकरीं ॥ ६ ॥

---

१ जी वस्तु विकली असतां चांगला फायदा होतो ती वस्तु. २ व्यापारी.

५. बहुजन्मांचे सायास ॥ विटे उभा हृषीकेश ॥ पाहे पुंडलीकास ॥ समचरणीं ॥१॥ जाई जाई पंढरपुरा ॥ स्नान करीं तूं भींवरा ॥ जन्माचा तो फेरा ॥ तेणें चुके ॥ २ ॥ व्रत करीं एकादशी ॥ जागरण अहर्निशी ॥ संत सभेसरसी ॥ टाळी वाहें ॥ ३ ॥ आळस तूं न करी ॥ वाचें ह्मणे विठ्ठल हरी ॥ सांडोनिया थोरी ॥ नाम घे आवडी ॥ ४ ॥ जनीं वसे जनार्दन ॥ एका दृढ धरी चरण ॥ अर्पियेलें तन मन॥ विठ्ठल वाचे ॥५॥

६. पंढरीये पांडुरंग ॥ भोंवता संग संताचा ॥ १ ॥ चंद्रभागा वाळुवंट ॥ आहे नीट देव उभा ॥ २ ॥ पुंडलीक वेणुनाद ॥ होतो आनंद अखंड ॥ ३ ॥ पद्मतळें गोपाळपुर ॥ संतभार आहे तेथें ॥ ४ ॥ वैष्णवांचा गजर मोठा ॥ आषाढी चोहटा नाचती ॥ ५ ॥ जाऊं तेथें लोटांगणीं ॥ फिटेल आयणी गर्भवास ॥ ६ ॥ भोळे भाळे येती भक्त ॥ आनंदें नाचत वाळुवंटीं ॥ ७ ॥ लोटांगण घालं चरणीं ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ ८ ॥

७. डोळीयाची भूक हारपली ॥ पाहतां श्री विठ्ठल माउली ॥ १ ॥ पुंडलीकें बरवें केलें ॥ परब्रह्म उभें ठेलें ॥ अठ्ठाविस युगें झालीं ॥ अद्यापि न बैसे खालीं ॥ ३ ॥ उगा राहिला तिष्ठत ॥ आलियासी क्षेमें[1] देत ॥ ४ ॥ ऐसा कृपाळु दीनाचा ॥ एका जनार्दनीं साचा ॥ ५ ॥

८. आलिंगोनी देव भक्त ॥ सरते एकरूपी होत ॥ १ ॥ तें हें पहा पंढरपुर ॥ देव भक्त तीर्थ माहेर ॥ २ ॥ आलीयासी दान ॥ नामामृताचि पान ॥ ३ ॥ जैसा ज्याचा हेत ॥ पुरवितसे रुक्मिणीकांत ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ दावा पंढरी पावन ॥ ५ ॥

९. संसारा आलीया जा रे पंढरपुरा ॥ पांडुरंग सोयरा पहा आधीं ॥ १ ॥ पुरती मनोरथ इच्छिले ते साचे ॥ अनंता जन्माचे दोष जाती ॥ २ ॥ करितात स्नान भीमारथी तटीं ॥ पुंडलीक दृष्टी लक्षुनियां ॥ ३ ॥ वेणुनाद गया पिंडदान फळ ॥ गोपाळपुर सकल देखिलीया ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं साराचें तें सार ॥ पंढरी माहेर सकळ जीवां ॥ ५ ॥

---

१ वाजीव. २ संचय. ३ आलिंगन.

१०. तया ठाईं अभिमान नुरे ॥ कोड अंतरींचें पुरे ॥ १ ॥ तें हें जाणा पंढरपुर ॥ उभा देव विटेवर ॥ २ ॥ आलिंगनें काया ॥ होतसे तया ठाया ॥ ३ ॥ चंद्रभागे स्नान ॥ तेणें पूर्वजां उद्धरण ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ पंढरी भूवैकुंठ जाण ॥ ५ ॥

११. एकदा जा रे तेथवरी ॥ पहा पुंडलीक हरी ॥ १ ॥ जन्मा आलीया विश्रांती ॥ निरसेल अवघी भ्रांती ॥ २ ॥ विठ्ठल पाईं ठेवा भाळ ॥ जन्म मग तुमचा सुफळ ॥ ३ ॥ पुंडलीका नमस्कार ॥ विनवणी जोडोनि कर ॥ ४ ॥ ह्मणे एका जनार्दनीं ॥ पंढरी पुण्याची अंवनी ॥ ५ ॥

१२. तेथें मुख्य हरिहर ॥ शोभे चंद्रभागातीर ॥ १ ॥ जाऊं चला पंढरपुरा ॥ भेटूं आपुल्या माहेरा ॥ २ ॥ आर्त सांगूं जीवींचा ॥ पुनीत ठाव हाचि साचा ॥ ३ ॥ हरिहरा होय भेटी ॥ वास तयासी वैकुंठीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ पंढरी पुण्यठाव भींवरा जाण ॥ ५ ॥

१३. त्रिभुवना परती पंढरीये पेंठ ॥ उभा तो वैकुंठ विटेवरी ॥ १ ॥ पहा चला जाऊं पंढरीये ॥ नवस पुरती सये अंतरींचें ॥ २ ॥ उभा विटेवरी घेउनी बुंथी ॥ शंख चक्र गदा पद्म हातीं शोभती ॥ ३ ॥ राइ रुक्मिणी उभ्या दोही दो बाहीं ॥ चामरें मयूरपिच्छ ढाळिती ठाईं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पाहतां रूप ॥ पाहतां पाहतां जालें मन तद्रूप ॥ ५ ॥

१४. दक्षिण द्वारका पंढरी ॥ शोभतसे भीमातीरीं ॥ १ ॥ चला जाऊं तया ठाया ॥ वंदूं संतांचीया पायां ॥ २ ॥ नाचूं हरुषें वाळुवंटीं ॥ पुंडलीक पाहुनी दृष्टी ॥ ३ ॥ पद्मतळें पाहतां डोळा ॥ सुख सोहळा आनंद ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं विठ्ठल भेटी ॥ लाभेंलाभ दुणावे पोटीं ॥ ५ ॥

१५. परलोकींचा सखा उभा विटेवरी ॥ भक्त साहाकरी[3] पांडुरंग ॥ १ ॥ चंद्रभागेतटीं शोभे वाळुवंटी ॥ देखिलासे दृष्टी पांडुरंग ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भेटतां तयासी ॥ रिद्धी सिद्धि दासी होती मग ॥ ३ ॥

१६. उत्तम स्थळ पंढरी देखा ॥ उभा सखा विठ्ठल ॥ १ ॥ एकदा जा रे तये ठाईं ॥ प्रेमा उणें मग काई ॥ २ ॥ भाग्य जोडेल सर्व हातां ॥

---

१ पृथ्वी, क्षेत्र. २ पांघरूण. ३ साहाय्य करणारा.

त्रैलोकीं सत्ता होईल ॥ ३ ॥ मोक्ष मुक्ति तुझांपुढें ॥ दास्य घडे तयासी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं त्याचे भेटी ॥ सुखसंतोषा पडेल मिठी ॥ ५ ॥

१७. भींवरेचे तीरीं उभा ॥ धन्य शोभा विठ्ठल ॥ १ ॥ विटेवरी सम चरण ॥ तेथें मन गुंतलें ॥ २ ॥ संत जाती तया ठाया ॥ मजही गांवा त्या न्यावें ॥ ३ ॥ उपकार करा साचा ॥ दाखवा दीनाचा सोयरा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं बापमाय ॥ वंदूं पाय तयाचे ॥ ५ ॥

१८. उतावेळपणें उभा ॥ त्रैलोक्य शोभा पंढरीये ॥ १ ॥ मना छंद घेई वाचें ॥ विठ्ठल साचें पाहूं डोळां ॥ २ ॥ गळा तुळशीच्या माळा ॥ केशर टिळा लल्लाटीं ॥ ३ ॥ चंदनाची शोभे उटी ॥ वैजयंती कंठीं मिरवत ॥ ४ ॥ दृष्टि धाय पाहतां रूप ॥ एका जनार्दनीं स्वरूप ॥ ५ ॥

१९. मूर्ती अनुपम्य विटेवरी साजिरी ॥ पाउलें गोजिरीं कोंवळीं तीं ॥ १ ॥ तेथें माझें मन वेडावलें भारी ॥ परत माघारीं परतेना ॥ २ ॥ वेधलासे जीव सुखा नाहीं पार ॥ माहेरा माहेर पंढरी देखा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सुखाची वस्ती ॥ भाविकां विश्रांति पंढरीराव ॥ ४ ॥

२०. धन्य ते भाग्याचे ॥ वास करती पंढरीचे ॥ १ ॥ करती नित्य प्रदक्षणा ॥ स्नान चंद्रभागे जाण ॥ २ ॥ पुंडलीकाची भेटी ॥ वेणुनाद पहाती दृष्टी ॥ ३ ॥ करती एकादशी ॥ जाग्रण आनंदें मानसीं ॥ ४ ॥ तया पुण्या नाहीं लेखा[1] ॥ म्हणे जनार्दन एका ॥ ५ ॥

२१. गोमटें नागरकटीं धरुनी कर ॥ उभा तो सुकुमार वैकुंठींचा ॥१॥ रूपाचें रूपस पाहतां सावकाश ॥ धणी धाय मानस तया पाहतां ॥ २ ॥ नाठवे कल्पना मनाचीया मना ॥ बुद्धि ते चरणा विनटली ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं इंद्रियांची चाली ॥ सर्व हारपली पंढरी पाहतां ॥ ४ ॥

२२. ठेवणें अनंत जन्मांचें ॥ सांपडलें आजी साचें ॥ १ ॥ पुंडलीकें तें पोखलें[2] ॥ जगा उपकार केले ॥ २ ॥ महा पातकी चांडाळ ॥ मुक्त होय दरुशनें खळ ॥ ३ ॥ नाहतां भींवरेचे तटीं ॥ पाप पळतें बारा वाटीं ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं निश्चय ॥ वेदादिकां हा आश्रय ॥ ५ ॥

---

१ तुलना. २ पुष्ट केलें, वाढविलें.

२३. नागर गोमटें रूप तें गोजिरें ॥ उभें तें साजिरें भीमातटीं ॥ १ ॥ पाहतां विश्रांति देहा होय शांती ॥ अनुपम्य मूर्ति विठ्ठल देव ॥ २ ॥ भक्ताचीया काजा राहिलासे उभा ॥ कैवल्याचा गाभा बाळमूर्ती ॥ ३ ॥ आनंदाचा कंद उभा परमानंद ॥ एका जनार्दनीं छंद मज त्याचा ॥ ४ ॥

२४. गोमटीं गोजिरीं पाउलें साजिरीं ॥ धरियलीं गोजिरीं विटेवरी ॥ १ ॥ वेध तो तयाचा काया मनें वाचा ॥ दुजा छंद साचा नाहीं मना ॥ २ ॥ इंद्रियें धांवतां आकळती ठाईं ॥ विठोबाचे पाईं ठेवियलें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वेधलेंसें मन ॥ धरुनी चरण दृढ ठेलों ॥ ४ ॥

२५. महा क्षेत्र पंढरपुर ॥ नांदे विठ्ठल साचार ॥ १ ॥ तया ठाईं सुख आहे ॥ संत जाणती तो लाहे ॥ २ ॥ विश्रांतीचें स्थान ॥ भात्रा-भाव समान ॥ ३ ॥ दुःख दरिद्र नाहीं ॥ वाचे ह्मणतां विठाबाई ॥ ४ ॥ नोहे बाधा काळाची ॥ ऐसी मर्यादा संताची ॥ ५ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ यावें पेणें तेर्थीचें ॥ ६ ॥

२६. सर्वां घटीं बिंबोनी ठेला ॥ तो हा आला पंढरीये ॥ १ ॥ सर्वां घटीं ज्याची वस्ती ॥ ते ही मूर्ति विटेवरी ॥ २ ॥ सर्वां ठाईं भरुनी उरे ॥ पंढरीये पुरे मापासी ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ धन्य पेणें पंढरी ॥ ४ ॥

२७. पंचक्रोशीचें आंत ॥ पावन तीर्थ हें समस्त ॥ १ ॥ धन्य पंढरी-चा महिमा ॥ नाहीं द्यावया उपमा ॥ २ ॥ तीर्थ क्षेत्र देव ॥ ऐसा नाहीं कोठें ठाव ॥ ३ ॥ नगर प्रदक्षणा ॥ शरण एका जनार्दनाचा ॥ ४ ॥

२८ नर नारी जातां पंढरीसी ॥ सुकृताची रासी ब्रह्मा नेणें ॥ १ ॥ अभाव भावना न धरी कल्पना ॥ मस्तक चरणावरी ठेवी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं पंढरी माहेर ॥ आह्मांसी निर्धार देवें केली ॥ ३ ॥

२९. काशीक्षेत्र श्रेष्ठ सर्वांत पवित्र ॥ परि तेथें वेंचे जीवत्व श्रेष्ठ तेव्हां ॥ १ ॥ तैसी नोहे जाणा पंढरी हे पेंठ ॥ वैकुंठा वैकुंठ जुनाट हें ॥ २ ॥ नलगे वेंचणें धन वित्त जीव ॥ मुख्य एक भाव पुरे येथें ॥ ३ ॥ दरुशनें मुक्ति प्राणियां सर्वथा ॥ चुकती नाना चळथा पापांचीया ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पंढरीसी जा रे ॥ प्रेमसुख मागा रे विठ्ठल देवा ॥ ५ ॥

---

१ पुण्याची. २ काशीमध्यें मरण आलें तर मुक्ती मिळते. ३ राशी.

३०. इच्छिताती देव पंढरीचा वास ॥ न मिळे सौरस तया कांहीं ॥ १ ॥ ऐसें श्रेष्ठ क्षेत्र उत्तमा उत्तम ॥ याहुनी सुगम आहें कोठें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणतसे भावें ॥ तीर्थ तें वंदावें पंढरी सदा ॥ ३ ॥

३१. पापाची वस्ती जाणा ॥ पंढरीसी नाहीं कोणा ॥ १ ॥ अवघे भाग्याचे सदैव ॥ तेथें वसे विठ्ठल देव ॥ २ ॥ माहेर भाविका ॥ देखिलीया पुंडलीका ॥ ३ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ पंढरी पेणें सुख वस्ती ॥ ४ ॥

३२. प्रयागादि क्षेत्रें आहेत कल्पकोडी ॥ तया आहे खोडी एक एक ॥ १ ॥ मुंडन ती काया निराहार राहणें ॥ येथें न मुंडणें काया कांहीं ॥ २ ॥ म्हणोनी सर्व तीर्थांमाजीं उत्तम ठाव ॥ एका जनार्दनीं जीव ठसावला ॥३॥

३३. सप्तपुऱ्या[1] क्षेत्र पवित्र सोपार ॥ तयांहूनीं श्रेष्ठ पंढरपुर ॥ १ ॥ जा रे आधीं तया ठाया ॥ जेथें वास वैकुंठराया ॥ २ ॥ पुंडलीकाचे दरुशनें ॥ तुटती प्राणीयांचीं बंधनें ॥ ३ ॥ स्नान करितां भीमेसी ॥ पूर्वज उद्धरती सरसी ॥४॥ एका जनार्दनीं पावन ॥ देव क्षेत्र तीर्थ उत्तम जाण ॥ ५ ॥

३४. अवलोकितां चंद्रभागा ॥ सकल दोष जाती भंगा ॥ १ ॥ स्नान करितां भींवरेसी ॥ तरती पातकी अपैसी ॥ २ ॥ दृष्टि पाहतां विठ्ठल देव ॥ न राहे काळाचें भेव ॥ ३ ॥ हर्षें वाहतां टाळीं ॥ एका जनार्दनीं मुक्त केली ॥ ४ ॥

३५. दृष्टि पाहतां भीमातीर ॥ स्वर्गीं वास तया निरंतर ॥ १ ॥ ऐसा तेथींचा महिमा ॥ आणिक नाहीं दुजी उपमा ॥ २ ॥ दक्षिण द्वारका पंढरी ॥ वसे भींवरेचे तीरीं ॥ ३ ॥ जेथें वैकुंठ देवो ॥ एका जनार्दनीं गेला भेवो ॥ ४ ॥

३६. गोपाळपुरीं काला गोपाळ करती ॥ तेथील लाभा देव लाळ घोटिती ॥ १ ॥ ऐसा आनंद गे माय तया पंढरपुरीं ॥ धन्य भक्त दैवाचे वारकरी ॥ २ ॥ आषाढी कार्तिकी नित्य नेमें जाण ॥ जाउनी भावें करताती स्नाना ॥ ३ ॥ घेतां दरुशन पुंडलीकाचे भेटीं ॥ एका जनार्दनीं पुण्य न समाय सृष्टीं ॥ ४ ॥

---

[1] अयोध्या, मथुरा, माया, काशी, कांची, अवंतिका, आणि द्वारावती या सात.

३७. वाचे विठ्ठल बोलावें ॥ मग पाउल टाकावें ॥ १ ॥ ऐसा ज्यांचा नेम धर्म ॥ मुखीं विठ्ठलाचें नाम ॥ २ ॥ सर्व काळ वाचे ॥ विठ्ठल नाम वदती साचे ॥ ३ ॥ कुळधर्म आमुचा ॥ ह्मणे एका जनार्दनाचा ॥ ४ ॥

३८. आजी दिवाळी दसरा ॥ आलों विठ्ठलाचे द्वारा ॥ १ ॥ पाहुनियां देव तीर्थ ॥ आनंदें आनंद लोटत ॥ २ ॥ नाठवे कांहीं आन दुजें ॥ विठ्ठला वांचुनी मनीं माझे ॥ ३ ॥ आशा केली तें पावलों ॥ एका जनार्दनीं धन्य जालों ॥ ४ ॥

३९. निळा पंढरपुराचा लावण्य पुतळा ॥ देखिलासे डोळां विठ्ठलदेव ॥ १ ॥ जीव वेधला वो जीव वेधला वो ॥ पाहतां जीव वेधला वो ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं पाहतांचि देव ॥ वेधिला जीव परतेना भाव ॥ ३ ॥

४०. वेधोनि नेलें आमचें मन ॥ लागलें ध्यान अंतरीं ॥ १ ॥ दृष्टी धांवे पहावया ॥ आलिंगना बाह्या[1] उतावेळ ॥ २ चरण उतावेळ चालतां पंथ ॥ दुजा हेत नाहीं मनासी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं डोई पाईं ॥ दुजा भाव नाहीं इंद्रियां ॥ ४ ॥

४१. इंद्रियें कुंठीत झालीं ॥ विठू माउली पाहतां ॥ १ ॥ वेधलें मन दुजें नेणें ॥ विसरलें पेणें तहान भुक ॥ २ ॥ मद मत्सर समूळ गेला ॥ ऐसा लागला वेध त्याचा ॥ ३ ॥ काम क्रोध पळाले दुरी ॥ आशा तृष्णा झडकरी लपाल्या ॥४॥ मन मनाधीन झालें ॥ एका जनार्दनीं रूप देखिलें ॥५॥

४२. सर्व इंद्रियांचें पुरलें कोडें[2] ॥ नाम वाड[3] ऐकतां ॥ १ ॥ हर्षें नाचतां वाळुवंटीं ॥ गेली कसवटी पळुनी ॥ २ ॥ पंचभूतें स्थिर झालीं ॥ जीव शिवा येक चाली ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं मंगल झाला ॥ अवघा भेटला श्रीविठ्ठल ॥ ४ ॥

४३. एकरूप मन झालेंसे दोघांचें ॥ देव आणि भक्तांचें रूप येक ॥ १ ॥ पुंडलीका कारणें समुंचय[4] उभा ॥ त्रैलोक्याची शोभा पांडुरंग ॥ २ ॥ ध्यातां चित्त निवे पाहतां ठसावे ॥ एका जनार्दनीं सांठवे हृदयीं रूप ॥ ३ ॥

---

१ हात, बाहु. २ कौतुक. ३ पुष्कळ. ४ एकत्वरूपानें.

४४. पाहतां पाहतां परतलें मन ॥ झालें समाधान चित्तीं माझे ॥ १ ॥ संताचे संगतीं लाभ येवढा झाला ॥ पंढरीये पाहिला विठ्ठल देवो ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मनींच बैसला ॥ नवजे संचला दीपु जैसा ॥ ३ ॥

४५. अकार तो अकारू मकार तो मकारू ॥ उकाराचा उकारू पाऊल शोभे ॥ १ ॥ आदि अंत नसे ज्या रूपा वेगळें ॥ तें कैसें वोळलें पुंडलीका ॥ २ ॥ वेद उपरमला[२] पुराणें कुंठित ॥ शास्त्राची मति नेणत तया सुखा ॥ ३ ॥ जाणते नेणते सर्व वेडावले ॥ ठकलेचि ठेले सांगूं काय ॥ ४ ॥ या पुंडलीकें वेडाविलें चाळवुनी गोविलें ॥ एका जनार्दनीं उभें केलें विटेवरी ॥ ५ ॥

४६. द्वारका समुद्रांत बुडविली ॥ परी पंढरी रक्षिली अद्यापी ॥ १ ॥ द्वारकेहूनि बहुत सुख ॥ पंढरीये अधिक एक आहे ॥ २ ॥ भीमातीरीं दिगंबर ॥ करुणाकर विठ्ठल ॥ ३ ॥ भक्तासाठीं निरंतर ॥ एका जनार्दनीं कटीं धारिलें कर ॥ ४ ॥

४७. सुंदरु बाळपणाची बुंथी घेउनि श्रीपती ॥ सनकादिक गाती तेथें कुंठीत ॥ १ ॥ ब्रह्म वेडावलें तें वेडावलें ॥ पुंडलीकाधीन झालें ॥ २ ॥ इंद्र चंद्र गुरु उपरमोनि ज्या सुखा ॥ तो वाळुवंटी देखा संतासवें ॥ ३ ॥ ऐसा नटधारी[३] मन सर्वांचें हरी ॥ एका जनार्दनाचे करीं उच्छिष्ट खाय ॥ ४ ॥

४८. कोटी कंदर्प सांडा वोवाळुनी ॥ ऐसा जगदानी पंढरीये ॥ १ ॥ हेळु लोपला तेजें जें देखतां मन निवे ॥ दरुशनें भागलें हेवा करतां ॥ २ ॥ मदन मनमोहन सनकसनंदन वंद्य ॥ सर्वां ठाईं व्यापुनि उभा विटे आनंद ॥ ३ ॥ सुखाची सुखमूर्ति पुंडलीकाचे भक्ती ॥ एका जनार्दनीं सगुण व्यक्तीसी[४] आला ॥ ४ ॥

४९. मच्छरूप धरुनी शंखासुर मारिला ॥ तेव्हां श्रमोनी जघनीं कर ठेविले ॥ १ ॥ कूर्मरूप धरूनि पृथ्वी धरिली पृष्ठीं ॥ तेणें श्रमोनि कर ठेविले कटीं ॥ २ ॥ हिरण्याक्ष मर्दुनी दाढेवरी ॥ धरली अवनी ॥ तेणें

१ प्राप्त झालें. २ थांबला. ३ लीलेनें अवतार घेणारा. ४ स्पष्टपणास.

श्रमोनी कर धरिले जघनी ॥ ३ ॥ रक्षिला प्रल्हाद भक्त विदारिला क्रूर दैत्य ॥ भागला तेणें कटावर कर मिरवत ॥ ४ ॥ बळीं पाताळीं घातला द्वार राखतां श्रम जाला ॥ ह्मणोनी कटावरी कर ठेउनी राहिला ॥ ५ ॥ एकविस वेळा निःक्षत्री निर्वैर धरित्री ॥ तेणें श्रमोनी कर जघनी धरिले ॥ ६ ॥ लंके पुढें वज्रठाण मांडिलें रावणातें भंगिलें ॥ ह्मणोनी कर जघनी धरियेले ॥ ७ ॥ लागला काळयवन पाठीं पळतां जाला कष्टी ॥ ह्मणोनी उभा येथें कर ठेउनी कटीं ॥ ८ ॥ लोक देखोनी उन्मत्त दाराधनीं आसक्त ॥ न बोले बौद्धरूप ठेविलें जघनी हात ॥ ९ ॥ पुढें म्लेच्छ संहार ह्मणोनी कर कटीं ॥ एका जनार्दनीं पाहतां चरणीं घातली मिठी ॥१०॥

५०. अर्जुनाचे रथीं श्रमला जगजेठी ॥ ह्मणोनी कर ठेउनी कटीं उभा येथें ॥ १ ॥ धरुनी गोवर्धन उभा सप्त दिन ॥ ह्मणोनी कर जघन ठेउनी उभा ॥२॥ कंसादि मल्ल मारी जरासंध ॥ ते चरणारविंद उभे विटे ॥ ३ ॥ धर्माघरीं उच्छिष्ट पात्र तें काढी करें ॥ ह्मणोनी श्रमें निर्धारें ठेविले कटीं कर ॥ ४ ॥ पुंडलीक भक्त देखोनी तल्लीन झाला ॥ एका जनार्दनीं ठेविला कटीं कर ॥ ५ ॥

५१. जेथें वाजविला वेणु शुद्ध ॥ ह्मणोनी ह्मणती वेणुनाद ॥ १ ॥ सकळीक देव आले ॥ ते भोंवतीं राहिले ॥ २ ॥ जोडलें जेथें समपद ॥ तया ह्मणती विष्णुपद ॥ ३ ॥ भोंवतालीं पदें उमटती ॥ तेथें गोपाळ नाचती ॥ ४ ॥ जेथें उभे गाईंचे भार ॥ ते अद्यापी दिसती खुर ॥ ५ ॥ गोपाळाचीं पदें समग्र ॥ ठाईं शोभत सर्वत्र ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं हरि शोभले ॥ कर कटावरी कर ठेउनी भले ॥ ७ ॥

५२. पुष्पावती चंद्रभागे ॥ करितां स्नान दोष भंगे ॥ १ ॥ पाहतां पुंडलीका नयनीं ॥ चुके जन्म नये आयनी ॥ २ ॥ घेतां विठ्ठल दरुशन ॥ होती पातकी पावन ॥ ३ ॥ करितां प्रदक्षणा ॥ पुन्हा जन्म नाहीं जाणा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ कळस पाहतां मुक्त जाण ॥ ५ ॥

---

* या अभंगामध्यें प्रत्येक अवतारांतील एक एक महत्कृत्य वर्णिलें आहे.

५३. सकळीक तीर्थें पाहतां डोळा ॥ निवांत नोहे ह्रदयीं कमळा ॥१॥ पाहतां तीर्थ चंद्रभागा ॥ सकळ दोष गेले भंगा ॥ २ ॥ पाहतां विठ्ठल सांवळा ॥ परब्रह्म डोळा देखियलें ॥३॥ एका जनार्दनीं पाहोनी ध्यान ॥ भुललें मन त्या ठाईं ॥ ४ ॥

५४. पुंडलीका पुढें सर्वेश्वर ॥ उभा कटीं ठेउनी कर ॥ १ ॥ ऐसा पुंडलीका पुढें हरी ॥ तो पुजावा षोडशोपचारीं ॥ २ ॥ सभोंवता वेढा संतांचा ॥ आनंद होतो हरिदासाचा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं देव ॥ उभा विटेवर स्वयमेव ॥ ४ ॥

५५. तापत्रयें तापलिया पंढरीसी यावें ॥ दरुशनें मुक्त व्हावें हेळा[1]-मात्रें ॥ १ ॥ दुःखाची विश्रांति सुखाचा आनंद ॥ पाहतां चिदानंद विठ्ठल देव ॥ २ ॥ संसारीं तापले त्रितापें आहाळले[2] ॥ विश्रांतीये आले पंढरीसी ॥ ३ ॥ सर्वांचें माहेर भाविकांचें घर ॥ एका जनार्दनीं देव ॥ उभा विटेवर स्वयमेव ॥ ४ ॥

५६. शंख चक्र पद्म विराजित करीं ॥ बाप तो श्रीहरी उभा विटे ॥१॥ रुक्मिणी सत्यभामा शोभतसे राही ॥ गरुड हनुमंत उभे दोघे दो ठाईं ॥२॥ एका जनार्दनीं सर्वांचें सार ॥ विठ्ठल विठ्ठल वाचें जपा निर्धारें ॥३॥

५७. मूर्ति सांवळी गोमटी ॥ अंगीं केशराची उटी ॥ १ ॥ मुगुट कुंडलें वनमाळा ॥ टिळक रेखिला पिंवळा ॥ २ ॥ कर्णीं कुंडलें मकराकार ॥ गळा शोभे वैजयंती हार ॥ ३ ॥ नेत्र आकर्ण[3] सुकुमार ॥ एका जनार्दनीं विटेवर ॥ ४ ॥

५८. पंढरीये अन्नदान ॥ तिळभरी घडतां जाण ॥ १ ॥ तेणें घडती अश्वमेध ॥ पातकापासोनी होती शुद्ध ॥ २ ॥ अठरा वर्ण याती ॥ भेद नाहीं तेथें जाती ॥ ३ ॥ अवघे रंगले चिंतनीं ॥ मुखीं नाम गाती कीर्तनीं ॥ ४ ॥ शुद्ध अशुद्धाची बाधा ॥ एका जनार्दनीं नोहे कदा ॥ ५ ॥

५९. राहुनी पंढरीये जाण ॥ जो ने घे विठ्ठल दरुशन ॥१॥ महा पातकी चांडाळ ॥ त्याचा न व्हावा विटाळ ॥ २ ॥ जिताचि भोगी नर्क ॥ जो

---

१. क्षणभर वेळांत. २. पोळले. ३. कानापर्यंत.

विठ्ठला विन्मुख ॥ ३ ॥ न करी स्नान चंद्रभागे ॥ तो कुष्टी सर्वांगें ॥ ४ ॥ नेघे पुंडलीक दरुशन ॥ एका जनार्दनीं तया बंधन ॥ ५ ॥

६०. नित्य घडे चंद्रभागे स्नान ॥ श्री विठ्ठल दरुशन ॥ १ ॥ त्याच्या पुण्या नोहे लेखा ॥ पहा दृष्टी पुंडलीका ॥ २ ॥ उजवें घेतां राउळासी ॥ जळती पातकांच्या रासी ॥ ३ ॥ संतांसवें कीर्तन करितां ॥ आनंदें टाळी वाजवितां ॥ ४ ॥ मोक्ष जोडोनीया हात ॥ तपाची वाट तो पाहात ॥५॥ धन्य पंढरीचा संग ॥ एका जनार्दनीं अभंग ॥ ६ ॥

६१. जें देवां दुर्लभ स्थान ॥ मनुष्यासी तें सोपें जाण ॥ १ ॥ या ब्रह्मांडा माझारी ॥ सृष्टी जाणावी पंढरी ॥ २ ॥ एकएक पाऊल तत्वतां ॥ घडे अश्वमेध पुण्यता ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ठसा ॥ विठ्ठल उभाची सरसा ॥४॥

६२. अनंता जन्मींचें पुण्य बहुत ॥ तें देखे पंढरीनाथ ॥ १ ॥ वांया शिणताती बापुडीं ॥ काय गोडी धरुनी ॥ २ ॥ पाहतां विठ्ठलाचें मुख ॥ हरे सर्व पाप निवारे दुःख ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं विठ्ठल उभा ॥ त्रैलोक्याचा गाभा विटेंवरी ॥ ४ ॥

६३. उभा पुंडलीकापुढें ॥ कटीं कर ठेउनी रूपडें ॥ १ ॥ पहातां वेडावलें मन ॥ शिवा लागलेंसे ध्यान ॥ २ ॥ सनकादिक वेडावले ॥ ते पुंडलीकें भुलविले ॥३॥ भक्ता देखोनी भुलला ॥ एका जनार्दनीं सांवळा ॥४॥

६४. तारावया भोळे भक्त ॥ कृपावंत पंढरीनाथ ॥ १ ॥ करुनी मीस[1] पुंडलीकाचें ॥ उभा उगाचि विटेवर दिसे ॥ २ ॥ ऐसा भक्तासी भुलला ॥ तारावया उभा ठेला ॥ ३ ॥ जनीं जनार्दन ॥ शरण एका जनार्दन ॥ ४ ॥

६५. नाभिकमळीं जन्मला ब्रह्मा ॥ तया न कळे महिमा ॥ १ ॥ पंढरी क्षेत्र हें जुनाट ॥ भूवैकुंठ पेंठ सोंजिरी[2] ॥ २ ॥ भाळेभोळे येती आधीं ॥ तुटती उपाधि तयांची ॥ ३ ॥ एकपणें रिघतां शरण ॥ एका जनार्दनीं तुटे बंधन ॥ ४ ॥

६६. उदंड तीर्थें पृथ्वीच्या ठाईं ॥ ऐसा महिमा नाहीं कोणें जागीं ॥ १ ॥ तया पुंडलीकें आह्मां सोपें केलें ॥ परब्रह्म उभें ठेलें विटेवरी ॥ २ ॥

---

१ निमित्त. २ सुंदर.

भूवैकुंठ पंढरी क्षेत्र ॥ पवित्रापवित्र उत्तम हें ॥ ३ ॥ ह्मणौनी करा करा लाहो ॥ एकदा जा हो पंढरीये ॥ ४ ॥ एका आगळें अक्षर ॥ एका जनार्दनीं निर्धार ॥ ५ ॥

६७. बहुता काळाचें हें क्षेत्र ॥ सकळ देवांचें माहेर ॥ सकळ संतांचें निजमंदिर ॥ तें हें पंढरपुर जाणावें ॥ १ ॥ धन्य पंढरीचा महिमा ॥ नाहीं आणीक उपमा ॥ जेंथें वास पुरुषोत्तमा ॥ रुक्मिणिसहित सर्वदा ॥ ॥ २ ॥ धन्य मुक्त पुंडलीक ॥ सकळ संतांचा नायक ॥ एका जनार्दनीं देख ॥ श्रीविठ्ठल आवडी ॥ ३ ॥

६८. ऐसे कृपण मनाचे ॥ ते या पंढरीसी नेंवचे[2] ॥ १ ॥ पापीयासी पंढरपुर ॥ नावडे ऐसा हा निर्धार ॥ २ ॥ ब्रह्मज्ञान पाषांडीया ॥ नावडे काया वाचा जीवेंसी ॥ ३ ॥ विषयीं जो दुराचारी ॥ तया नावडे ज्ञानेश्वरी ॥ ४ ॥ अभक्तासी संत भेटी ॥ झाल्या नावडे ह्मणे चावटी ॥ ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे देवा ॥ तया दुरी मज ठेवा ॥ ६ ॥

६९. विषयीं जो लंपट ॥ तया नावडे ही वाट ॥ पंढरी सुभट ॥ नावडेचि पापिष्टा ॥ १ ॥ अमृत फळें पूर्ण आलीं ॥ कोंगा[3] जैसी परी झाली ॥ तैसीच हे चाली ॥ पापिष्टाची जाणावी ॥ २ ॥ धनलुब्धका नावडे धर्म ॥ मद्यपिया नावडे कर्म ॥ जारासी संत समागम ॥ नाठवेचि सर्वथा ॥ ३ ॥ स्त्रीलुब्ध परद्वारीं ॥ काय तया गीता निर्धारी ॥ एका जनार्दनीं हरी ॥ नको संग तयाचा ॥ ४ ॥

७०. पायावरी ठेविती भाळ ॥ ते प्रेमळ वारकरी ॥ १ ॥ जन्मोजन्मीं त्यांचा संग ॥ द्या अभंग सर्वदा ॥ २ ॥ सर्वकाळ विठ्ठल वाचें ॥ दुजें साचें नाठविती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं त्यांचा संग ॥ घडावा सर्वांगें मजसी ॥ ४ ॥

७१. भोळे भाळे वारकरी ॥ हरी नाम गजरीं नाचती ॥ १ ॥ त्यांचा संग देई देवो ॥ नको हेवा दुजा कांहीं ॥ २ ॥ त्यांचे चरणीं राहो मन ॥ आणीक साधन दुजें नको ॥ ३ ॥ ह्मणती हरी करती वारी ॥ याहुन थोरी कोण आहे ॥ ४ ॥ तयांजवळी मज ठेवा ॥ एका जनार्दनीं जीवा माझिया ॥ ५ ॥

---

१ काभ. २ जात नाहीं. ३ कावळ्यास.

७२. आवडीं जाती पंढरीसी ॥ अहर्निशीं ते वारकरी ॥ १ ॥ तयांचे पाईं माझें भाळ ॥ सर्वकाळ असो देवा ॥ २ ॥ हातीं टाळ मुखीं नाम ॥ नेणती सकाम दुसरें ॥ ३ ॥ एकविध तयांचें मन ॥ शरण एका जनार्दन ॥ ४ ॥

७३. माझें मन तेथें वसो ॥ आणीक नसो दुजें कांहीं ॥ १ ॥ होईन हरीचा वारकरी ॥ करीन वारी पंढरीची ॥ २ ॥ संसाराचा विट आला ॥ आवडला संत संग ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ करी विनवणी येवढी ॥ ४ ॥

७४. हरी ह्मणोनी टाकीं पाय ॥ तया लाभ उणें काय ॥ १ ॥ नेमें जाती पंढरीसी ॥ आषाढी कार्तिकी वारीसी ॥ २ ॥ घनदाट पिकली पेंठ आलें चोखट गिऱ्हाईक ॥ ३ ॥ वस्तु अमोल विटेंवरी ॥ एका जनार्दन अंगीकारी ॥ ४ ॥

७५. धन्य धन्य पंढरपूर ॥ वाहे भीवरा समोर ॥ १ ॥ ह्मणोनी नेमें वारकरी ॥ करती वारी अहर्निशीं ॥ २ ॥ पुंडलीका दंडवत ॥ पाहाती दैवत श्रीविठ्ठल ॥ ३ ॥ काला करती गोकुळपुरीं ॥ मिळोनी हरी संवगडे ॥ ४ ॥ तया हरिदासांचे रजःकण[2] ॥ शरण एका जनार्दन ॥ ५ ॥

७६. घडती पुण्याचीया राशी ॥ जे पंढरीसी जाती नेमें ॥ १ ॥ घडतां चंद्रभागे स्नान ॥ आणि दरुशन पुंडलीक ॥ २ ॥ पाहातां विटेवरी जगदीश ॥ पुराणपुरुष व्यापक ॥ ३ ॥ वारकरी गाती सदा ॥ प्रेमें गोविंदा आळविती ॥ ४ ॥ तया स्थळीं मज ठेवा ॥ आठवा जनीं जनार्दन ॥ ५ ॥ शरण एका जनार्दन ॥ करा माझी आठवण ॥ ६ ॥

७७. उभा कर ठेउनी कटीं ॥ अवलोकी दृष्टी पुंडलीका ॥ १ ॥ न्या मज तेथवरी ॥ या वारकरी सांगातें ॥ २ ॥ पाहीन डोळेभरुनी हरी ॥ दुजी उरी ठेविना ॥ ३ ॥ मीपणाचा वोस ठाव ॥ पाहतां गांव पंढरी ॥ ४ ॥ वारकरी महाद्वारीं ॥ नाचती कान धरुनी करीं ॥ ५ ॥ शरण एका जनार्दन ॥ ते संत पावन पतीत ॥ ६ ॥

७८. तयाचे संगती अपार ॥ विश्रांती घर पंढरी ॥ १ ॥ ह्मणोनी वारकरी भावें ॥ जाती हावें पंढरीसी ॥ २ ॥ योगयागीं जो न सांपडे ॥ तो पुंडलीकापुढें उभा असे ॥ ३ ॥ शोभे चंद्रभागा उत्तम ॥ धन्य जन्म

---

१ मस्तक. २ पायांची धूळ असा भाव.

जाती तेथें ॥ ४ ॥ घेउनी आवडी माळ बुका ॥ वाहाती फुका विठ्ठला ॥ ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं भावें ॥ हेंचि मागणें मज द्यावें ॥ ६ ॥

७९. गाती नाचती आनंदें वैष्णवजन ॥ तें दाखवा भुवनें पंढरी ॥ १ ॥ आदरें येती वारकरी ॥ नानापरी संगवडे ॥ २ ॥ नर नारी एके ठाईं ॥ पाहाती विठ्ठल रखुमाई ॥ ३ ॥ सुख अद्भुत विश्रांती ॥ एका जनार्दनीं धरा चित्तीं ॥ ४ ॥

८०. ज्या सुखाकारणें योगाभ्यास ॥ शरीरदंड काँयाक्लेश ॥ तें उभें आहे अपैस ॥ भीमातीरीं वाळुवंटीं ॥ १ ॥ नलगे दंडन मुंडनीं आटी ॥ योगयागाची कसवटी ॥ मोकळी राहाटी ॥ कुंथाकुंथी नाहीं येथें ॥ २ ॥ नलगे अष्टांग धूम्रपान ॥ वायु आहार पंचाग्नि साधन ॥ नग्न मौन एकांत स्थान ॥ आटाआटी न करणें ॥ ३ ॥ धरुनीयां संतसंग ॥ पाहे पाहे पांडुरंग ॥ देईल सुख अव्यंग ॥ एका जनार्दनीं निर्धारें ॥ ४ ॥

८१. निर्धारितां सुख पंढरीस आहे ॥ ह्मणोनि उभारिती बाह्या वेद-शास्त्रें ॥ १ ॥ साधन पसारा न करी सैरावैरा ॥ जाय तूं निर्धारा पंढरीये ॥२॥ एका जनार्दनीं धरुनी विश्वास ॥ विठोबाचा दास होय वेगें ॥ ३ ॥

८२. वेदाचा विवेक शास्त्राचा हा बोध ॥ तो हा परमानंद विठ्ठलमूर्ती ॥ १ ॥ पुराणासी वाड साधनाचें कोड ॥ तें गोडाचें गोड विठ्ठलमूर्ती ॥ २ ॥ ब्रह्मादि वंदिती शिवादी ज्या ध्याती ॥ सर्वांसी विश्रांति विठ्ठलमूर्ती ॥ ३ ॥ मुनिजनांचें ध्यान परम पावन ॥ एका जनार्दनीं पावन विठ्ठलमूर्ती ॥ ४ ॥

८३. आह्मांसी विश्वास एक पुरे भाव ॥ या विठ्ठलावांचोनि देव नमनों कोणहा ॥ १ ॥ विश्रांतीचें घर संताचें माहेर ॥ करती निर्धार वेदशास्त्रें ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका प्रेमें तो आठवी ॥ विठ्ठल सांठवी हृदयामाजीं ॥ ३ ॥

८४. बहुतांचीं मतांतरें तीं टाकुनी ॥ विठ्ठलचरणीं बुडी दे कां ॥ १ ॥ नव्हे तुज बाधा काळाची आपदा ॥ ध्याई तूं गोविंदा प्रेमभरित ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका लाहून चरणीं ॥ बोलतसे वाणी करुणाभरित ॥ ३ ॥

---

१ स्थान. २ शरीरास पीडा देणें. ३ मानीत नाहीं.

८५. या पंढरीचें सुख पाहतां डोळां ॥ उभा तो जिव्हाळा योगीयांचा ॥ १ ॥ ह्मणोनीयां मन वेधलें चरणी ॥ आणिक त्यागुनी बुद्धी दिली ॥२॥ जनार्दनाचा एका धांवे लोटांगणीं ॥ करी वोवाळणी शरीराची ॥ ३ ॥

८६. प्रेमळ प्रेमळ अंतरीं प्रेमळ ॥ नाहीं काळ वेळ तयालागीं ॥ १ ॥ प्रेमभावें गाय विठ्ठलाचि ध्याय ॥ मग सुखा उणें काय संसारी या ॥२॥ जनार्दनाचा एका रंगला चरणीं ॥ निजरंगीं रंगोनी मिळोनि गेला ॥३॥

८७ नरदेह[1]प्रमाण शतवर्षें ह्मणती ॥ अभागी घालविती वायां जाण ॥ १ ॥ न करी भजन न जाय पंढरी ॥ अभाविक दुराचारी सदा मनीं ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका न पाहे त्याचें मुख ॥ नर देहीं देख पशुवत ३

८८. अभागी तो जाण ॥ न करी विठ्ठलस्मरण ॥ १ ॥ तया व्यालीसे जननी ॥ अभागी तो पापखाणी ॥ २ ॥ न जाय पंढरपुरा ॥ मांडी वेदांत पसारा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे ॥ श्वानापरी जयाचें जिणें ॥ ४ ॥

८९. पावन क्षेत्र पंढरपुर ॥ पावन तीर चंद्रभागा ॥ १ ॥ पावन संत पुंडलीक ॥ पावन देख श्रीविठ्ठल ॥ २ ॥ पावन देह गेलीया तेथें ॥ होती जीवन्मुक्त सर्व जीव ॥ ३ ॥ एका जर्नादनीं पावन ॥ पावन पंढरी अधिष्ठान ४

९०. अविनाश क्षेत्र पंढरी सर्वथा ॥ आ[2]णीक ती वार्ता नये मना ॥१॥ सर्व तीर्थमार्ग विधियुक्त आहे ॥ येथें उभा पाहे पांडुरंग ॥ २ ॥ आटणी दाटणी मुंडनीं सर्वथा ॥ नाहीं पैं तत्वतां यया तीर्था ॥ ३ ॥ करावें तें स्नान पुंडलीका वंदन ॥ देखावे चरण विठोबाचे ॥ ४ ॥ जनार्दनाचा एका पंढरी सांडुनी ॥ न जाय अ[3]वनीं कवण तीर्थी ॥ ५ ॥

९१. सुकुमार हरीचीं पाउलें ॥ सुंदर हरीचीं पाउलें ॥ १ भीमातटीं देखिलें ॥ वोळलें तें पुंडलीका ॥ २ ॥ शेषशयनीं जीं पाउलें ॥ लक्ष्मी करीं तीं पाउलें ॥ ३ ॥ गरुडपृष्ठीं जीं पाउलें ॥ बळीयागीं तीं पाउलें ॥ ४ ॥ विटेवरी जीं पाउलें ॥ एका जनार्दनीं तीं पाउलें ॥ ५ ॥

९२. राहुनी पंढरी आणिकाची आ[4]र्स करी ॥ १ ॥ तो पातकी चंडाळ ॥ खळाहुनी अमगळ ॥ २ ॥ सांडोनीयां विठ्ठल देव ॥ आणिकासी ह्मणे देव

---

१ मनुष्याच्या शरीराचे जिवंत रहाण्याचें प्रमाण. २ दुसरी. ३ पृथ्वीवर. ४ इच्छा.

॥ ३ ॥ सांडोनियां पुंडलिका ॥ गाय आणिकासी देखा ॥ ४ ॥ ऐसा पातकी तो खळ ॥ तयाचा न व्हावा विटाळ ॥ ५ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ तया तेथें ठेऊं नका ॥ ६ ॥

९३. वर्णितां वेद मती कुंठित पैं जाली ॥ पुराणें भागलीं विवादतां ॥ १ ॥ सोपारा सुगम पुंडलीका पाठीं ॥ उभा जगजेठी विटेवरी ॥ २ ॥ लक्ष्मी ते स्वयें रुक्मिणी शोभत ॥ विंझणे वारीत सत्यभामा ॥ ३ ॥ सांडुनी रत्नेंकिळा[1] गळा तुळशीमाळा ॥ चंदनाचा टिळा केशरयुक्त ॥ ४ ॥ गोपाळ गजरें आनंदें नाचती ॥ मध्यें विठ्ठलमूर्ति प्रेमें रंगे ॥ ५ ॥ मनाचें मोहन योग्याचें निजधन ॥ एका जनार्दनीं चरण विटेवरी ॥ ६ ॥

९४. विटेवरी दिसे स्वानंदाचा गाभा ॥ श्रीमुखाची शोभा काय वानूं ॥ १ ॥ कटीं पीतांबर तुळशीचे हार ॥ उभा सर्वेश्वर भक्तिकाजा ॥ २ ॥ लावण्य रूपडें पाहे पुंडलीक ॥ आणिक सम्यक नये दुजा ॥ ३ ॥ पाहातां पाहातां विश्रांति पैं जाली ॥ एका जनार्दनीं माउली संताची ते ॥ ४ ॥

९५. जयाचे देखतां चरण ॥ तुटेल जन्म जरामरण ॥ १ ॥ तो हा चंद्रभागेच्या तिरीं ॥ कट उभा धरूनियां करीं ॥ २ ॥ नाम घेतां आवडी ॥ तुटेल संसाराची बेडी ॥ ३ ॥ भाविकासी पावे ॥ मागें मागें त्याच्या धांवे ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ आवडीनें नाम घोका ॥ ५ ॥

९६ ऐसें पंढरीचें स्थान ॥ याहुनी आणिक आहे कोण ॥ १ ॥ विष्णु-सहित कर्पूरगौर[2] ॥ जेथें उभे निरंतर ॥ २ ॥ पुढें भीवरा शोभती ॥ पुंडलिकाची वसती ॥ ३ ॥ ऐसें सांडोनी उत्तम स्थळ ॥ कोठें वास करूं निर्मळ ॥ ४ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ प्रेमळ संत नांदती देखा ॥ ५ ॥

९७. या पाउलासाठीं लक्ष्मी पिंशी[3] ॥ सनकादिक वेडावले मानसीं ॥ १ ॥ सुख जोडलें पुंडलीकासी ॥ विटेवरी हृषीकेशी ॥ २ ॥ ह्मणे जनार्दनाचा एका ॥ धन्य धन्य पुंडलीका ॥ ३ ॥

९८. भाविकांचें स्थान पंढरी पावन ॥ अभाविकां जाण नावडे तें ॥ १ ॥ ह्मणोनी चिंतन विठ्ठलाचें वाचें ॥ अभाविकां साचें नावडे नाम ॥ २ ॥

---

१. रत्नांच्या अलंकारांचें तेज. २. शंकर. ३. वेडी.

वैष्णवांचा संग नावडे कीर्तन ॥ अभाविकांचा दुर्गुण हाची देखा ॥ ३ ॥ अभाविकांचा संगें परमार्थ नावडे ॥ एका जनार्दनीं न घडे सेवा कांहीं ॥४॥

९९. हृदयस्थ आत्माराम नेणती ॥ मूर्ख ते फिरती तीर्थाटनीं ॥ १ ॥ काय तया भ्रांति पडलीसे जीवा ॥ देवाधिदेवा विसरती ॥ २ ॥ विश्वाचा तो आत्मा उभा विटेवरी ॥ भक्तकाजकैवारी पांडुरंग ॥ ३ प्रणवा पैलीकडे वैखरीये कानडे ॥ भाग्य तें केवढें पुंडलीकाचें ॥ ४ ॥ तयाचीया लोभा गुंतूनिया राहिले ॥ अठ्ठाविस युग जाले न बैसे खालीं ॥ ५ ॥ सन्मुख चंद्रभागा संताचा सोहळा ॥ एका जनार्दनीं डोळां पाहूं चला ॥६॥

१००. एकाची काजें फिटलें सांकडें ॥ उगविलीं कोडें बहुतांचीं ॥ १ ॥ तोचि हरि उभा चंद्रभागे तटीं ॥ कर ठेउनी कटीं अवलोकित ॥ २ ॥ पडतां संकट धांवतसे मागें ॥ गोपाळांचीया संगें काला करी ॥ ३ ॥ चोरुनी शिदोरी खाय वनमाळी ॥ प्रेमाचे कल्लोळीं आनंदानें ॥ ४ ॥ यज्ञ अवदानीं करी वांकुडें[1] तोंड ॥ लोणी चोरितां भांडें[2] गौळणी ह्मणती ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं ठेवणें संताचें ॥ उभें तें साचें विटेवरी ॥ ६ ॥

१०१. घेउनी मौनपणाचा वेष ॥ उभा सावकाश विटेवरी ॥ १ ॥ न बोलेची कोणहा न बैसेची खालीं ॥ पुराणें वेडावलीं अष्टादश ॥२ ॥ भागलीं दर्शनें शास्त्रें वेवादितां ॥ मथितार्थ पुरता न कळे तयां ॥ ३ ॥ शेष जाणूं गेला तोही मौनावला ॥ वेदादिकां अबोला पडोनी ठाके ॥ ४ ॥ संगती संताचे भुलोनीयां उभा ॥ एका जनार्दनीं शोभा न वर्णवे ॥ ५ ॥

१०२. जयालागी करती योगी सायासे ॥ तो हरि पंढरीस उभा असे ॥ १ ॥ नलगे साधन मांडणें तत्वतां ॥ नाम गीतीं गातां सोपा सर्वां ॥ २ ॥ नर अथवा नारी न ह्मणे दुराचारी ॥ दर्शनें उद्धरी जड जीवां ॥ ३ ॥ पुंडलीका भाक देउनी सावकाश ॥ पुरवितो सौरस अद्यापिवरी[3] ॥४॥ एका जनार्दनीं चैतन्याचा गाभा ॥ विटेवरी उभा भक्तासाठीं ॥५॥

१०३. सुखकर मूर्ति रूप रेखेवीण ॥ उभा असे व्यापून ब्रह्मांडीं गे माय ॥ १ ॥ वेधला जीव तयाचीया गुणा ॥ क्षणभरी न विसंबे देवकी

---

१. कठीण. २. भांडखोर. ३. अजूनपर्यंत.

नंदना ॥ २ ॥ सकळ विश्रांति घर चंद्रभागा तीर ॥ एका जनार्दनीं मनोहर गोमटे गे माय ॥ ३ ॥

१०४. जीव शिव व्यापुनी राहिला वेगळा ॥ परब्रह्म पुतळा विटेवरी ॥ १ तयाचिया पायीं वेधलें मन ॥ झालें समाधान पाहतां रूप ॥ २ ॥ विश्रांति समाधी लोपोनियां ठेली ॥ पहातां सांवळी मूर्ति देखा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सर्वां वेगळा ॥ तो बाळलीळा खेळे कृष्ण ॥ ४ ॥

१०५. अहर्निशीं ध्यान शंकर धरी ज्याचें ॥ तो श्रीराम वाचे कां रे नाठविसी ॥ १ ॥ राम राम ह्मणतां तुटेल बंधन ॥ होईल खंडन कर्माकर्मीं ॥ २ ॥ राम नामें गणिके नेली मोक्षपदा ॥ तुटती आपदा गर्भवास ॥ ३ ॥ राम नाम जप नित्य ती समाधी ॥ एका जनार्दनीं उपाधी तुटोनी गेली ॥ ४ ॥

१०६. नीळ वर्ण घनशाम ॥ आत्माराम विटेवरी ॥ १ ॥ चला जाऊं तया गांवा ॥ उगवूं गोंवा तातडी ॥ २ ॥ भेटलीया मनोरथ ॥ पुरती आर्त मनाचे ॥ ३ ॥ साधे साधन फुकटची ॥ एका जनार्दनीं भाग साची ॥४॥

१०७. मुख सुंदर मंडीत साजिरा ॥ विंझणे वारिती राही रखुमाई सुंदरा ॥१॥ नवल वो हरी देखिला डोळां ॥ पाहतां पाहतां मन विरालें अबला ॥ २ ॥ नेणें तहान भूक लज्जा अपमान ॥ वेधिलें देवकीनंदनें गे माय ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पाहतां मुख मुख ॥ पाहतां अवघें विसरलों दुःख ॥ ४ ॥

१०८. जयाचें पाहतां श्रीमुख ॥ हरे कोटीजन्मदुःख[1][2] ॥ १ ॥ तोहा उभा विटेवरी ॥ ह्मणवी भक्तकाजकैवारी[3] ॥ २ ॥ वेदासी जो दुर्गम ॥ आह्मां कळलें तयाचें वर्म ॥ ३ ऐसा भक्त वत्सल तो एक दीनानाथ ॥ एका जनार्दनीं तया ध्यात ॥ ४ ॥

१०९. हरी वांचुनी ठाव रिता कोठें आहे ॥ विचारुनी पाहें मनामाजीं ॥ १ ॥ सर्व तो व्यापक भरोनी उरला ॥ वाउगाचि चाळा वाहूं नको ॥२॥ एका जनार्दनीं भरुनी उरला ॥ तो म्यां देखियेला विटेवरी ॥ ३ ॥

---

१. पीडा, कष्ट. २. कोट्यावधि जन्मासंबंधीं. ३. भक्तांचा कैवार घेऊन त्यांचें कार्य करणारा.

११०. वेद घेउनीयां गेला शंखासुर ॥ मत्स्य अवतार जयालागीं ॥ १ ॥ तोचि महाराज भिंवरेचे तटीं ॥ उभा जगजेठी विटेवरी ॥ २ ॥ घेउनी अवतार वेद आणियेले ॥ ब्रह्मीया स्थापिलें ब्रह्मपुरी ॥ ३ ॥ शंखासुर वधुनी विजयीं पैं झाला ॥ वर्णितां पैं धाला जनार्दन ॥ ४ ॥

१११. इंद्राचे कैवारें कांसव पैं झाला ॥ देव घुसळिती पृष्ठीं भार वाहिला ॥ १ ॥ तो हा महाराज विटे उभा नीट ॥ भक्त तारावया केली पंढरी पेठ ॥२॥ एका जनार्दनीं रत्नें चौदा काढिलीं ॥ देव सुरवर जेणें सुखी केले ३

११२. रसातळां जातां अवनी ॥ घेतलें वराहरूप चक्रपाणी ॥ १ ॥ तोची महाराज पुंडलीकापाठीं ॥ कर ठेऊनी कटीं उभा विटे ॥ २ ॥ हिरण्याक्ष वधुनी सुखी केले देव ॥ एका जनार्दनीं त्याचे पायीं ठाव ॥३॥

११३. भक्त प्रल्हादाकारणें नरसिंह झाला ॥ विदारूनि दैत्य स्तंभीं उद्भव केला ॥ १ ॥ तोचि महाराज कर ठेवुनी कटीं ॥ उभा राहिला अठ्ठावीस युगें पाठीं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भक्तकाजकैवारी ॥ संहारुनी दैत्य वाढवी भक्तांची थोरी ॥ ३ ॥

११४. बळीचे द्वारीं आपण वामन झाला ॥ इंद्राच्या कैवारें बळी पाताळीं घातिला ॥ १ ॥ तोचि महाराज उभा विटेवरी ॥ कर धरिले कटीं पाउलें दोन्ही साजिरीं ॥ २ ॥ भक्ताचिया काजा विटे उभा राहिला ॥ एका जनार्दनीं देव डोळां पाहिला ॥ ३ ॥

११५. मातेच्या कैवारा सहस्रार्जुन वधी ॥ एकविस वेळा पृथ्वी निःक्षत्रिय[२] शोधी ॥ १ ॥ तोची मायबाप चंद्रभागे तीरीं ॥ कर कटावरी ठेउनी उभा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं ज्याची कीर्ती वर्णितां ॥ द्वैत हरपलें ममता देशधडी चिंता ॥ ३ ॥

११६. सीतेच्या कैवारें रावण वधियला ॥ जाउनीया लंके बिभीषण स्थापिला ॥ १ ॥ तोचि महाराज चंद्रभागे तीरीं ॥ कट दोनी धरुनी उभा विटेवरी ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं रामनाम कीर्ती ॥ त्याचें चरित्र ऐकतां समाधान वृत्ती ॥ ३ ॥

---

१ पाठीवर. २ क्षत्रियां शिवाय.

११७. द्वापारीं अवतार आठवा ॥ कंसासुर वधियला श्रीकृष्ण सटवा ॥ १ ॥ तोचि महाराज चंद्रभागे तटीं ॥ उभा राहिलासे कर ठेउनी कटीं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं चरणीं पडली मिठी ॥ आठवा[1] आठवितां तुटे जन्मकोटी ॥ ३ ॥

११८. पुंडलीकाकारणें वाळुवंटीं उभा ॥ भक्ता कैवारें दिसतसे शोभा ॥ १ ॥ पुढें चंद्रभागा वाहे अमृतमय ॥ आषाढी कार्तिकी वैष्णवांची दाटी होय ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं जया वैष्णव गाती ॥ विठ्ठल नाम उच्चारितां सायुज्य मुक्ती ॥ ३ ॥

११९. कलंकीं अवतार पुढें होईल श्रीहरी ॥ लोपोनी जातां मग अवतार धरी ॥ १ ॥ दहा अवतार भक्ताकारणें घेतो ॥ भक्ताची आवडी म्हणोनी गर्भवासा येतो ॥ २ ॥ अंबऋषी कैवारें दहा अवतार घेतले ॥ एका जनार्दनीं त्यांचें चरित्र वर्णिलें ॥ ३ ॥

१२०. कमळ नेत्र पाहतां मन माझें भुललें ॥ योगी ध्याती जया तें रूप पंढरीये आलें ॥ १ ॥ आनंदु वो परमानंदु ध्यातां ॥ समाधि उन्मनी वोवाळणी तत्वतां ॥ २ ॥ योग याग तप नलगे आचरण कांहीं ॥ सुलभ सोपारा वसे सर्वां ठाईं ॥ ३ ॥ वेद शास्त्र श्रमले पुराणें भांडती ॥ शेषादिकां न कळे कुंठित मती ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पाहतां आनंदें मन ॥ तद्रूपचि झालें जनीं सर्व जनार्दन ॥ ५ ॥

१२१. जया कारणें श्रमले भांडती ॥ वेदादिकां न कळे मती ॥ तो वोळेला[2] सगुणमूर्ती ॥ पुंडलिकाकारणें ॥ १ ॥ धन्य धन्य पावन देख ॥ पुण्य भूमी पावन सुरेख ॥ तया गातां होतसे हर्ष ॥ प्रेमानंदें डुल्लती ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ पाहतां पाहतां वेधलें मन ॥ मोक्ष मुक्ति कर जोडून ॥ उभे तिष्ठती सर्वदा ॥ ३ ॥

१२२. मोकळा मार्ग पंढरीचा ॥ नाहीं साधन करणें साचा ॥ योग अभ्यासाचा ॥ श्रमचि नको ॥ १ ॥ जाय जाय पंढरपुरा ॥ पाहे दीनांचा

---

१ आठवा अवतार श्रीकृष्ण. २ प्राप्त झाला.

सोयरा ॥ पुंडलीकें थारा ॥ दिधला जया आवडी ॥ २ ॥ तेथें करितां वसती ॥ नाहीं तया पुनरावृत्ती ॥ जन्म मृत्यूची खंती ॥ न करी कांहीं ॥ ३ ॥ पावन तीर्थ महीवरी ॥ समान या नाहीं दुसरी ॥ एका जनार्दनीं निर्धारीं ॥ प्रेमें वारी करिती ॥ ४ ॥

१२३. पुंडलीक ह्मणतां वाचे ॥ पाप जातें रे जन्माचें ॥ जीहीं देखिलें पद याचें ॥ धन्य भाग्याचे नर ते ॥ १ ॥ जाती पंढरीसी आधीं ॥ तुटे तयांची उपाधी ॥ ऋद्धि सिद्धि मांदी ॥ तिष्ठतसे सर्वदा ॥ २ ॥ भुक्ति मुक्ति धांवती मागें ॥ आह्मां अनुसरा वेगें ॥ ऐसें ह्मणोनि वेगें ॥ चरणीं मिठी घालिती ॥ ३ ॥ शरण एका जनार्दनीं ॥ विटे उभा मोक्ष दानी ॥ लागतां तयाचे चरणीं ॥ पुनरावृत्ति न येती ॥ ४ ॥

१२४. करा करा लाग[३]पाठ ॥ धरा पंढरीची वाट ॥ पुंडलिकाची पेठ ॥ सोपी आहे सर्वांसी ॥ १ ॥ नाहीं कोठें गोवागुंती ॥ दुजा नकोरे सांगाती ॥ एक चित्तवृत्ती ॥ दृढ करी मानसीं ॥ २ ॥ नको माझें आणि तुझें ॥ टाकी परते कीं रे वोझें ॥ संतचरणरज ॥ सेवी कां रे आदरें ॥ ३ ॥ तुटती भव जाळ गुंती ॥ सहज होतसे विरक्ती ॥ एका जनार्दनीं प्रीती ॥ धरा संतचरणीं ॥ ४ ॥

१२५. ऐसे संत भार ॥ ऐसें भीमातीर ॥ ऐसा जयजयकार ॥ सांगा कोठें ॥ १ ॥ समुद्र[४]वेंलयांकित ॥ तीर्थें असती पावन ॥ परी ऐसें महिमान नाहीं कोठें ॥ २ ॥ ऐसा नामघोष आनंद सोहळा ॥ न देखें आणिके स्थळां माझे नेत्रीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पंढरीवांचुनी ॥ आनंद माझे मनीं नाहीं कोठें ॥ ४ ॥

१२६. उत्तम तें क्षेत्र उत्तम तें स्थळ ॥ धन्य तें राऊळ पहातां डोळां ॥ १ ॥ एक एक तीर्थ घडती कोटी वेळां ॥ चंद्रभागा डोळां देखिलीया ॥ २ ॥ गंगा प्रदक्षिणा समुद्राचें स्नान ॥ परी हें महिमान नाहीं कोठें ॥ ३ ॥ वैष्णवाचा मेळ करिती गदारोळ ॥ दिंडी पताका घोळ नोहे कोठें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं साराचें हें सार ॥ पंढरी माहेर भाविकांसी ॥ ५ ॥

---

१ पुनः जन्मास येणें. २ समुदाय. ३ पाठलाग. ४ समुद्राचा वेढा असलेलीं.

१२७ भागिरथी आणि भीमरथी ॥ वदतां समान कलीमाजीं ॥ १ ॥ प्रातःकाळीं नामस्मरण जो गाय ॥ तीर्थीं सदा न्हाय पुण्य जोडे ॥ २ ॥ वदतां वाचें नाम घडतां एक स्नान ॥ पुनरपि न आगमन मृत्युलोकीं ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भीमरथी वदतां ॥ प्रयागीं समतां सरी न पवे ॥ ४ ॥

१२८. प्रयागादि तीर्थें आहेत समर्थ ॥ परी पुरती मनोरथ पंढरीयें ॥ १ ॥ बहुत ते साक्ष देती या स्थळासी ॥ सदा तो मानसीं शिव ध्याये ॥ २ ॥ आनंद सोहळा त्रैलोक्य अगाध ॥ पंढरिये भेदाभेद नाहीं सत्य ॥ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं क्षेत्रवासी जन ॥ देवातें समान सत्य होती ॥ ४ ॥

१२९. तीन अक्षरी जप पंढरी ह्मणे वाचा ॥ कोटी या जन्माचा शीण जाय ॥ १ ॥ युगायुगीं माहात्म्य व्यासें कथियेलें ॥ कलियुगें केलें सोपें पुंडलीकें ॥२॥ महा पापराशी त्यांची होय होळी ॥ विठ्ठलनामें टाळी वाजवितां ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं घेतां पैं दर्शन ॥ जडजीवउद्धरण कलियुगीं ॥ ४ ॥

१३०. भाविकासी नित्य नवें हें सोपारें ॥ पंढरी उच्चार करितां वाचें ॥१॥ हो कां अंनामीक[1] अथवा शुद्ध वर्ण ॥ ज्ञातीसी कारण नाहीं देवा ॥२॥ एका जनार्दनीं भलती ज्ञाती असो ॥ परी पांडुरंग वसो हृदयामाजी ॥३॥

गंगागौरींचें भांडण.

१. जगाचा जो पिता ॥ ह्मणसी ईश्वरू नियंता ॥ यासि विद्या अविद्या दोघी कांता ॥ एकी माथां अर्धांगीं ॥ १ ॥ पाहा पाहा स्वरूपकरणी ॥ माथां बैसविली राणी ॥ हे महिमा वेदीं पुराणीं ॥ गाती कीर्तनीं निरंतर ॥ २ ॥ अविद्या आणि ईश्वर ॥ इहीं मांडिला घरोंचार[2] ॥ कैसी अनन्यप्रीति सधर ॥ आवडी थोर पैं देखा ॥ ३ ॥ दोघां एकची नेसणें ॥ दोघां एक सत्तेचें बैसणें ॥ एकें अंगीं दोनीपणें ॥ संपादणी करिताती ॥ ४ ॥ दोघां येकची चाखणें ॥ दोघां येकची देखणें ॥ दोघां आजू माजी असणें ॥ सावकाश सहजें ॥ ५ ॥ दोघां आवडी कैसी देख ॥ येरयेराविण नेघे उदक ॥ दोघां मिळोनी एक सुख ॥ अति संतोष येर-

---

१ ज्याचें नांव घेऊं नये असा महार, मांग वगैरे. २ संसार.

येरां ॥ ६ ॥ जें उभयां मेळ मिळे ॥ तैंचि शिवा शिवत्व कळे ॥ प्रिया न देखतां सगळें शिवत्वही सांडिजे ॥ ७ ॥ दोघां एकत्र बैसणें ॥ दोघां मिळोनी एक करणें ॥ दोघें वर्तती एकें प्राणें ॥ दोनी दावणें एकपणीं ॥ ८ ॥ शिवत्व लोपुनी शिवें ॥ अंगावरी वाढविलें शांभवें ॥ येरी पतिव्रता अहेवें ॥ रूपें नांवें शिव पूजी ॥ ९ ॥ दोघांपासुनी जालें जग ॥ परी न दिसे तिसरें अंग ॥ न तुटे अनन्य मिळणी योग ॥ भिन्नही भाग दावितां ॥ १० ॥ पतीविण जे पतिव्रता ॥ अवघीच विरे पैं तत्वता ॥ जीविण असतुची नसतां ॥ होये सर्वथा गोसावी ॥ ११ ॥ शिव निःसंगु जो पैं सदा ॥ क्रिया करणेंविण नुसुधा ॥ त्याचीही सुखदुःखाची बाधा ॥ या प्रमादा भागविजे ॥ १२ ॥ यापरी तो नोवरा ॥ अविद्या गोविला घराचारा ॥ मग त्याचि शरीरा ॥ ते अर्धांगीं बैसविली ॥ १३ ॥ मग न देखवे दृष्टीं ॥ सवतीमत्सरू उठिला पोटीं ॥ सद्भिभागें जटाजूटीं ॥ होती मुकुटीं मौळली ॥ १४ ॥ सद्विद्या गंगा मुगुटीं ॥ वैराग्याचे प्रवाह लोटी ॥ शिवाची उपरमली दृष्टी ॥ न करी गोष्टी भोगाची ॥ १५ ॥ अखंड वसे तो एकांतीं ॥ प्रकृति न साहे पार्वती ॥ सांडुनी अवघी हे प्रकृति ॥ मग अद्वैतीं रहिवासू ॥१६॥ ते संधीं आला नारदमुनी ॥ देखोनी शिवु शंकला मनीं ॥ मग बैसविला तो ध्यानी ॥ ह्मणे हा ह्मणीं कळी लावा ॥ १७ ॥ गुज सांगितलें प्रियेसी ॥ वेगीं बोलावीं ऋषीसी ॥ हांसे आलें नारदासी ॥ मग कळीसी उत्पादी ॥ १८ ॥ नारदू नमी पार्वतीसी ॥ सांगे शिवु केंवि गुंतले ध्यानासी ॥ आवो तूं भोळी ऐसी कैसी ॥ तो आणिकिसी रातला ॥ १९ ॥ मी तंव कळीलावा हें पुढें ॥ माझे वचना मानिसी कुडें ॥ पैल पाहें मुकुटापुढें ॥ दिसे रूपडें सुरेख ॥ २० ॥ आधींच तंव ते उताविळ ॥ मग नारदें चेतविली प्रबळ ॥ मज असतां कोण गे बरळ ॥ मुकुटीं बसे मोकाटें ॥ २१ ॥ येरी ह्मणे बाई तुह्मी नेणा ॥ शिवप्रिया मी अंगना ॥ मान राखों वडीलपणा ॥ कोपु मना नाणावा ॥ २२ ॥ पाप असे ज्यासी पैं गा ॥ तेणें आलिंगिजे गंगा ॥ ते तूं जडलीसी शिवा

१. सौभाग्यानें. २. अगे! ३. दुसरीबरोबर. ४. स्वतंत्र.

अंगा ॥ नातळें लिंगा उद्धटे ॥ २३ ॥ माझेनी अंगें पाप पळे ॥ हें जाणी-जें जाश्वनिळें ॥ विष निस्तरिजे माझेनी मेळें ॥ द्वेष कुटिले सांडि पां ॥ २४ ॥ चढला कोपाचा बासटु ॥ ह्मणे गंगे तुझा बहु गे नेटु ॥ ठकारें भुलविला निळकंठु ॥ माझा विटु घालिसी ॥ २५ ॥ अगे तूं गौतमें नेलिसी ॥ निर्लज्जे मागुती आलिसी ॥ येरी म्हणे शिवें रावणासी दिल्हीसी ॥ माझेनी बापें सोडविलें ॥ २६ ॥ गंगे तूं [1]नुसुधे उदक ॥ तुज माजी कें रमणीये सुख ॥ येरी ह्मणे जनीं त्र्यंबक ॥ जेणें मस्तक दिधलें ॥२७॥ अरे तुज रातलें भगवें ॥ आणि वोडिके आघवे ॥ जळ्याळ गांळ्याळ तुजसवें ॥ तेथें कायें शिवें भोगिजे ॥ २८ ॥ गीरिजे नोळखिसी पायरी ॥ मी मस्तकीं तूं पायावरी ॥ तुझ्या आंगीं दोष भारी ॥ परी नव्हेरी भोळा हा ॥ २९ ॥ जैं गे जालें तुझें लग्न ॥ भटां घडलें वीर्यस्खलन ॥ येव्हढें आंगींचें लक्षण ॥ केंवी मस्तक इच्छिसी ॥ ३० ॥ गंगे तूं वाजट फलकट ॥ माथां वाहिलिसी धीट ॥ कधीं न बोलसी नीट ॥ [2]विथा उद्धट तुजमाजी ॥ ३१ ॥ अगे तूं शिवें शापिलिसी ॥ तैं गे शांतनूनें नेलिसी ॥ तेथें हिंवसु तें व्यालीसी ॥ केवी आलीसी मस्तका ॥ ३२ ॥ उमे भितसों तुझीया कोपा ॥ आ[3]गीं रिघोनि मारविलें बापा ॥ नरसुरां आटूं पाहा पां ॥ सुधी संतापा पैं नाहीं ॥ ३३ ॥ दक्षा मारविलें यज्ञिष्टा ॥ ब्रह्महत्या तुझां वांटा ॥ येव्हढा आंगीं दोष मोठा ॥ झणें नीळकंठा आतळसी ॥ ३४ ॥ अगे तुजमाजी खळा[4]ळ ॥ तेणें तूं गर्जसी सबळ ॥ शिवें सोसिजे खळखळ ॥ माझें कपाळ उठिलें ॥ ३५ ॥ माझें लागतां खळाळ ॥ तरले सुरनर सकळ ॥ तुझेंची कठीण कपाळ ॥ उद्देशें छळ करितेसी ॥ ३६ ॥ गंगे तुज ऐसी ओंगळ ॥ आन न देखें मी कुश्चीळ ॥ मच्छ कच्छ विष्टा तें जळ ॥ आणि सेवाळ सर्वांगीं ॥ ३७ ॥ ऐकोनि गंगे आलें हांसें ॥ काय बोलसी भलतैसें ॥ चराचर जें जें दिसे ॥ तें तें असे मजमाजी ॥ ३८ ॥ गंगे तूं जासी सागरापाठीं ॥ हें प्रत्यक्ष जगु देखे दिठीं ॥ पुराणीं ही त्याची गोठी ॥ गंगा सागरगामिनी ॥ ३९ ॥ उमे तुझा खोटा भावो ॥ गिरी-

---

१. तुसें. २. घाणेरडें. ३. अग्नींत. ४. खळखळाट.

सागर माझा देवो ॥ शिवावांचुनी पहा हो ॥ गमनागमन मज नाहीं ॥ ४० ॥ गौरी गंगेतें ह्मणे धांगडी ॥ येरी ह्मणे घर रिघालीसी आवडी ॥ बापें बेलुवाच्या मिसें लाविली गोडी ॥ तैसी फुडी मी नव्हें ॥ ४१ ॥ वर्मेकर्मे चढल्या क्रोधा ॥ नारदु हांसतु गदगदां ॥ भलीया मीनलों वि-नोदा ॥ दोहींच्या शब्दा साक्षीतें ॥ ४२ ॥ तुज कुटीळ जाणोनि मानसीं ॥ शिवू तारकुब्रह्म उपदेशी ॥ भावो नाहीं त्या वचनासी ॥ छळूं जासी श्रीरामा ॥ ४३ ॥ देववचनीं नाहीं भावो ॥ तंववरी न तुटे संदेहो ॥ कैसेनी राहे कामकलहो ॥ न्याय अन्यायो न कळे ॥ ४४ ॥ तूं अविद्या सदा विमुख ॥ यालागीं नेणसी निजसुख ॥ जगाच देखसी दोख[1] ॥ कामें सुख मानिसी ॥ ४५ ॥ आह्मी तंव शिववचनीं सन्मुख ॥ अखंड आह्मा आत्मसख ॥ शिवावांचुनियां देख ॥ आस नाहीं सर्वथा ॥ ४६ ॥ तुझा जांवियासी द्वेष ॥ केलें भांडण्याचें मिष ॥ कलहो अंतीं उपजे सुख ॥ परमनिर्देश त्या नांव ॥४७॥ पाहे पां मुळींच्या मिळणी ॥ आह्मी तुह्मी येकी दोघी जनीं ॥ शिणलीसी माय गे बहिणी ॥ द्वेषु मनीं न धरावा ॥४८॥ जें सांगितलें सदाशिवें ॥ जीवीं धरावें निजभावें ॥ नेणें द्वेषाद्वेष निःसंभवें ॥ उपदेश ध्यानीं राखावा ॥४९॥ त्याची वृत्ती[2] परतोनी पाहीं ॥ देहीं प्रगटेल विदेही ॥ मग देह विदेह दोन्ही नाहीं ॥ निजत्व ठाईं होऊनी ठासी[3] ॥ ५० ॥ ऐकतां गंगेचें वचन ॥ गिरिजे चालिलें स्फुंदन ॥ धांऊनि दि-धलें आलिंगन ॥ समाधान पैं झालें ॥ ५१ ॥ ते वेळीं मीनलें मनामन ॥ उपनिषदा पडिलें मौन ॥ देखणें ठेलें भिन्नाभिन्न ॥ शिवचैतन्य अनुभवीं ॥ ५२ ॥ शिव तो निजरूप सकळ ॥ गंगा सच्छक्ती निर्मळ ॥ येरी अ-विद्या चपळ ॥ नारदु केवळ निजबोधु ॥ ५३ ॥ एकाजनार्दनीं बोधु ॥ परमानंदु प्रकटला ॥ ५४ ॥

---

१ दोष. २ आठवण, उजळणी. ३ राहासील.

बाळक्रीडेचे अभंग.

---o:o---

१. असतां बंदिशाळे ॥ देवकी डोहळे ॥ गर्भ घननीळें ॥ आथियेला ॥ १ ॥ गुज पुसे भ्रतारा ॥ आनु नेणें दुसरा ॥ आवडी अवधारा ॥ जीवा होये ॥ २ ॥ मेळवुनी लेंकुरें ॥ खेळ खेळावा साकारें ॥ गोकुळीं अवतार ॥ गौळींयाघरीं ॥ ३ ॥ वर्षतां शिळाधारीं ॥ उचलावा महागिरी ॥ वेणु पावे करीं ॥ वाजवीत ॥ ४ ॥ जळीं रिघ करावा ॥ भवसर्प नाथावा ॥ वरि बैसो बरवा ॥ भाव माझा ॥ ५ ॥ कंसादिक वीर ॥ त्यांचा करावा संहार ॥ कीजे राज्यधर ॥ उग्रसेना ॥ ६ ॥ एका यश द्यावें ॥ त्रैलोक्य जिंकावें ॥ कनकपुर वसवावें ॥ सिंधुमाजीं ॥ ७ ॥ एकाजनार्दनीं ॥ डोहळे सपूर्ण ॥ पुरवी नारायण ॥ वासनेचे ॥ ८ ॥

२. देवकी निजउदरीं ॥ गर्भाची पाहे थोरी ॥ तंव सबाह्य अभ्यंतरीं ॥ व्यापक श्रीकृष्ण ॥ १ ॥ अगे हा स्वतःसिद्ध हरी ॥ स्वयंप्रकाश करी ॥ मीपणमाझारीं ॥ गर्भू वाढे ॥ २ ॥ आतां नवल कैसें परी ॥ आठवा गर्भु धरी ॥ त्याहि गर्भामाझारीं ॥ मज मी देखें ॥ ३ ॥ दाहीं इंद्रियांमाझारीं ॥ गर्भाची वाढे थोरी ॥ कर्म तदाकारीं[2] ॥ इंद्रियवृत्ति ॥ ४ ॥ चित्प्रकाशासि डोहळे ॥ सद्रूप सोहळे ॥ आनंदकल्लोळें ॥ गर्भु वाढे ॥ ५ ॥ तेथें स्वस्व रूप स्थिाति ॥ सुखरूप प्रसूती ॥ आनंद त्रिजगतीं ॥ परिपूर्ण ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं ॥ ज्ञानगर्भु सार ॥ चिद्रूप चराचर ॥ निखिल नांदे ॥ ७ ॥

३. देवकी करी चिंता ॥ कैंवी आठवा वांचे आतां ॥ ऐसी भावना भावितां ॥ जीवीं तळमळ ॥ १ ॥ तंव न दुखतांचि पोट ॥ वेळ नलगतां उद्भट ॥ कृष्ण जाला प्रगट ॥ स्वयें अयोनियां[3] ॥ २ ॥ हरि सुनीळ सांवळें ॥ बाळ निजतेजें तेजाळें ॥ देखोनी वेल्हाळें ॥ स्वयें विस्मीत ॥ ३ ॥ एस देखोनि श्रीकृष्णासी ॥ मोहें आच्छादूं जाय त्यासी ॥ तंव प्रकाशु तियेसी ॥ कैसा आंवरेना ॥ ४ ॥ वेगीं वसुदवात म्हणे ॥ तुह्मीं गोकुळासी न्या तान्हें ॥ एका जनार्दनें ॥ कृपा केली ॥ ५ ॥

---

१ असता झाला. २ त्या गर्भाचीं तद्रूप झालेलें. ३ उदरांतून जन्म न पावलेला.

४. देवकी ह्मणे वसुदेवासी ॥ वेगीं बाळक न्यावें गोकुळासी ॥ घवघवीत तेजोराशी ॥ देखे श्रीकृष्ण ॥ १ ॥ पूर्ण प्रकाश निजतेजें ॥ पाहतां न दिसे दुजें ॥ तेथें कैचें माझें तुझें ॥ लपणें छपणें ॥ २ ॥ सर सर गरजे दुरी ॥ परब्रह्म आह्मां करीं ॥ अहं कंसाचें भय भारी ॥ बाधी कवणा ॥ ३ ॥ सर्वांचि पाहे लीळा ॥ मुगुट कुंडलें वनमाळा ॥ कंठीं कौस्तुभ तेजाळा ॥ कटितटीं सूत्र ॥ ४ ॥ क्षुद्र घंटिका किंकिणी ॥ बाहुभूषणें भूषणीं ॥ चिद्रत्नें महामणी ॥ वीरकंकणें ॥ ५ ॥ कमळवदन हरी ॥ कमळनेत्रधारी ॥ लीलाकमळें करीं ॥ झेलीतसे ॥ ६ ॥ करकमळीं कमळा ॥ सेवी चरणकमळा ॥ ऐशी वसुदेव देखे डोळां ॥ दिव्य मूर्ति ॥ ७ ॥ लक्ष्मी डावलूनियां जाण ॥ हृदयीं श्रीवत्सलांछन ॥ द्विजपदाचें महिमान ॥ देखे दक्षिण भागीं ॥ ८ ॥ शंखचक्रांकित ॥ आयुधें चारी ॥ पीतांबरधारी ॥ समसाम्य ॥ ९ ॥ ऐसें सगुण निर्गुण भाका ॥ पहात पहात देखा ॥ भिन्न भेदाची न रिघे रेखा ॥ कृष्णपणीं ॥ १० ॥ एका जनार्दनीं खरें ॥ निजरूपें निर्धारें ॥ अहंकंसाचें वावरे ॥ मिथ्या भय ॥ ११ ॥

५. देवकी वसुदेवाकडे पाहे ॥ तंव तो स्वानंदें गर्जताहे ॥ येरी धांवोनी धरी पाये ॥ उगे रहा ॥ १ ॥ जळो जळो हे तुमची बुद्धि ॥ सरली संसारशुद्धी ॥ कृष्ण लपवा त्रिशुद्धी[2] ॥ जगप्रगट न करावा ॥ २ ॥ आतां मी करूं कैसें ॥ भ्रतारा लागलें पिसें ॥ मज मायेच्या ऐसें ॥ पुरुष ममता न धरी ॥ ३ ॥ मज मायेची बुद्धि ऐसी ॥ म्यां आच्छादिलें श्रीकृष्णासी ॥ वेगें होईन तुमची दासी ॥ अति वेगेंसीं बाळ न्यावें ॥ ४ ॥ येरू ह्मणे नवल जालें ॥ तुज कृष्णें प्रकाशिलें ॥ त्वां केवीं आच्छादिलें ॥ कृष्णरूप ॥ ५ ॥ सर सर अरतें मूढे ॥ बोलसी तितुकें कुडें ॥ कृष्णरूप वांडें[3]कोडें ॥ माया कैची ॥ ६ ॥ येरी ह्मणे सांडा चावटी ॥ कोरड्या काय सांगूं गोष्टी ॥ गोकुळासी उठाउठी ॥ बाळ न्यावें माझें ॥ ७ ॥ अवो कृष्णीं चिंतिसी जन्ममरण ॥ हेंचि तुझें मूर्खपण ॥ कृष्णनामें जन्ममरण ॥ समूळ निर्दाळिलें ॥ ८ ॥ सरो बहु बोलाचा वडिवारू ॥ परि निर्धारू न

---

१ अहंकाररूपी. २ खरोखर. ३ निश्चयानें.

धरवे धीरू ॥ यालागीं लेंकरूं ॥ गोकुळा न्यावें ॥ ९ ॥ तुम्ही न माना माझिया बोला ॥ वेणेंवीण उपजला ॥ नाहीं योनिद्वारा आला ॥ कृष्णनाथु ॥ १० ॥ आतां काय मी करूं वो ॥ वसुदेव ह्मणे नवलावो ॥ तुझ्या बोलाचा अभिप्रावो ॥ तुझा तुजची नकळे ॥ ११ ॥ चोज कैसें वीण ॥ ज्या नाहीं जन्ममरण ॥ त्यासी मारील कवण ॥ समूळ वावो ॥ १२ ॥ जेणें मीपण आभासे ॥ तेणें माझें मूर्खपण तुम्हां दिसे ॥ हें अंगींचें निजरूप पिसें ॥ न कळे तुम्हां ॥ १३ ॥ कृष्णा निजबोधुसुंदरा[1] ॥ यासी जीवें जतन करा ॥ जाणिवेच्या अहंकारा ॥ गुंता झणी ॥ १४ ॥ आतां काय मी बोलूं खुंटला शब्दु ॥ ऐसा करितां अनुवादु ॥ बोलें खुंटला शब्दु ॥ प्रगटला कृष्ण ॥ १५ ॥ प्रकृति पुरुष दोन्ही ॥ मीनलीं एकपणीं ॥ एका जनार्दनीं ॥ वंदीं मोक्ष ॥ १६ ॥

६. श्रीकृष्ण न्यावा गोकुळा ॥ पायीं स्नेहाच्या शृंखला ॥ कांया[2] कपाटीं[3] अर्गळा ॥ मोह ममतेच्या ॥ १ ॥ कृष्णीं धरिता आवडी ॥ स्वयें विराली स्नेहाची बेडी ॥ मुक्तद्वार परवडी ॥ नाहीं अर्गळा शृंखळा ॥ २ ॥ कृष्ण जंव नये हाता ॥ तंवचि बंधनकथा ॥ पावलीया कृष्णनाथा ॥ बंदीमोक्ष ॥ ३ ॥ ते संधि रक्षणाईतें ॥ विसरलीं रक्षणातें ॥ टकमकीत पहात ॥ स्वयें कृष्ण नेतां ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णअंगशोभा ॥ नभत्व लोभलें नभा ॥ दिशेची मोडली प्रभा ॥ राखतें कवण ॥ ५ ॥ अंधारामाजी सूर्य जातु ॥ श्रीकृष्णासी असे नेतु ॥ सत्वस्वभावें असे सांगतु ॥ कृष्ण कडियेला ॥ ६ ॥ अंध तें बंधन गेलें ॥ राखतें राखणें ठेलें ॥ एका जनार्दनीं केलें ॥ नित्य मुक्त ॥ ७ ॥

७. तीरा आणिला श्रीकृष्ण ॥ हरिखें यमुना जाली पूर्ण ॥ चढे स्वानंदजीवन ॥ चरणवंदनार्थ ॥ १ ॥ वसुदेव ह्मणे कटकटा ॥ यमुना रोधली वाटा ॥ कृष्ण असतां निकटा ॥ मोहें मार्ग न दिसे ॥ २ ॥ कृष्ण असतां हातीं ॥ मोहें पडली भ्रांती ॥ मोहाचिये जाती ॥ २ ॥ देव नाठवे बा ॥ ३ ॥ मैळी मुकी वेताळ ॥ मारको मेसको मैराळ ॥ आजी कृष्ण

---

१ आत्मज्ञान रूप असल्यामुळें सुंदर भासणारा. २ शरीर. ३ बंदिखान्यांत असा भाव.

राखा सकळ ॥ तुह्मी कुळदेवतानों ॥ ४ ॥ अगा वनींच्या वाघोबा ॥ पाव टेकींच्या नागोबा ॥ तुह्मीं माझिया कान्होबा ॥ जीवें जतन करा ॥ ५ ॥ हातींचा कृष्ण विसरून ॥ देव देवता होती दीन ॥ मोहममतेचें महिमान ॥ देवा ऐसें आहे ॥ ६ ॥ मोहें कृष्णाची आवडी ॥ तेथें न पडे शोक-सांकडीं ॥ एका जनार्दनीं पावले परथडीं ॥ यमुनेच्या ॥ ७ ॥

८. कपटें पयपानासीं ॥ मोहें मोहनरासी ॥ विषयविषस्तनासी ॥ देवों आली (पूतना) ॥ १ ॥ तंव तो सावध निजमुखीं ॥ जीवासहित शोखी[2] ॥ सायुज्याच्या समसुखीं ॥ समाधान बा ॥ २ ॥ द्वेषें कृष्णभक्ति ॥ करितां होय मुक्ति ॥ पूतनेसी प्राप्ती ॥ कवण झाली बापा ॥ ३ ॥ स्वरूपीं घडो-घडीं ॥ ह्मणे बापा सोडीं ॥ कृष्णमुखीं कुडी ॥ सरती झाली बा ॥ ४ ॥ योगीया नकळे चित्तीं ॥ सिद्धा दुर्लभ प्राप्ती ॥ अंतीं कृष्णमूर्ती ॥ हृदया-वरी बा ॥ ५ ॥ पाजूं आली विष ॥ तियेसी परमसुख ॥ कृष्णभजनीं दुःख ॥ कवणा नाहीं बा ॥ ६ ॥ भक्ता परमप्राप्ती ॥ द्वेषिया तेचि गती ॥ एका जनार्दनीं प्रीती ॥ वैरिया चाऱ्ही मुक्ती बा ॥ ७ ॥

९. निज पैजा[1] समरसें ॥ गोकुळा आली द्वेषें ॥ कृष्णमुखीं विषें ॥ निर्विष जाली ॥ १ ॥ सोडीं सोडीं बा कान्हा ॥ आक्रंदे पूतना ॥ मागुती जनार्दना ॥ मी नयें येथें ॥ २ ॥ कृष्ण स्वानंदाचा कंदु ॥ कंसासी वि-रोधु ॥ विषयविषा पाजूं ॥ पूतना आली ॥ ३ ॥ मी ह्मणे बाळ तान्हें ॥ त्वां शोषिलें जीवें प्राणें ॥ मागुतें येणें जाणें ॥ खुंटलें बापा ॥ ४ ॥ ऐसा कसा रे होसी ॥ मी तुझी रे मावशी ॥ परतोनि गोकुळासी ॥ मी नयें बापा ॥ ५ ॥ ऐसा कैसा बाळा ॥ माझ्या शोषिल्या जीवनकळा ॥ यशोदा वेल्हाळा ॥ वांचली कैसी बा ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं ॥ द्वेषाच्या भावना ॥ सायुज्यसदना ॥ अरिवर्ग[3] ॥ ७ ॥

---

१ पराक्रम, नवल. २ शोषण करिता झाला. ३ शत्रुसमुदाय..

गौळणींचे अभंग.

१. अविद्या निशींचा लोटला पहिला पहारु ॥ रजेंसी लोपला तामस अंधकारू ॥ सत्वें शोधित शुद्ध सत्वाचा पहारू ॥ स्वबाधें पहातां पातला कृष्ण वीरु ॥ १ ॥ आला गे आला गे गोपिका ह्मणती कृष्ण ॥ जैसा निर्जीवी मिनला जीवप्राण ॥ जेवीं वृत्ति विकळ हरी साक्षात्कार देखोन ॥ तैशा गोपिका विऱ्हळ हरि पाहून ॥ ध्रु० ॥ कृष्णा चौपाशीं मिनल्या व्रजनारी ॥ कांहो निष्ठुर तूं जालासी हरि ॥ स्नेहो धरितां तयासी होसी दुरी ॥ लोभु सांडिती त्यापाशीं निरंतरीं ॥ २ ॥ थोर शिणलाती तुह्मी मजविण ॥ माझें स्वरूपीं ठेविला जीवप्राण ॥ माझे भेटीसी तंव नाहीं खंडण ॥ सबाह्य अंतरीं माझें अधिष्ठान वो ॥ ३ ॥ वचन ऐकोनि मुरडल्या मनोमुखें ॥ थोर चमकल्या संयोग वियोगाचेनी दुःखें ॥ आह्मा मारिलें शस्त्राविण वचन तिखें ॥ शेखीं हें नातें केलें संगदोषें ॥ ४ ॥ कृष्णीं गोपिका विगुंतल्या एकें मनें ॥ माना मुरडती प्रीति प्रेमाचें रुसणें ॥ जेवीं श्रुति परतल्या 'नेति' वचनें ॥ एका जनार्दनीं धरुनी ठेल्या मौनें ॥ ५ ॥

२. कृष्णा भुलविलें गोपीनें ॥ ध्रु० ॥ यशोदे तुझा कान्हा हा राहिना ॥ मी मारीन क्रोधानें ॥ १ ॥ नंदजी तुमचा कृष्ण लाडका ॥ हाका मोठ्यानें ॥ २ ॥ वेताटी घेउनी नांवेंत बैसला ॥ वांचविलें देवानें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण कृपेनें ॥ नाहीं ऐकिलें मातेनें ॥ ४ ॥

३. गौळणी गाऱ्हाणें सांगती यशोदेसी ॥ दहीं दूध खाउनीया पळूनि जातो हृषीकेशी ॥ १ ॥ लाडका हा कान्हा बाई ॥ तुझा तुला गोड वाटे ॥ याच्या खोडी किती सांगूं ॥ महीपत्र[1] सिंधु[2] आटे ॥ २ ॥ मेळवोनी गोपाळ ॥ घरामध्यें शिरे कान्हा ॥ धरूं जातां पळुनी ॥ जातो यादवाचा राणा ॥ ३ ॥ ऐसें मज याणें पिसें लावियलें सांगूं काई ॥ एका जनार्दनीं काया वाचा मनें पायीं ॥ ४ ॥

---

१ पृथ्वी एवढा मोठा कागद. २ शाईचा समुद्र.

४. गोकुळीं चोरी करितो चक्रपाणी ॥ गवळणी येउनी सांगती गाऱ्हाणीं ॥ येणें माझें भक्षिलें दहीं दूध लोणी ॥ पळोनीयां येथें आला शारंगपाणी ॥ १ ॥ आवरीं आवरीं यशोदे आपुला कान्हा ॥ याच्या खोडी किती सांगूं जाणा ॥ याचें लाघव नकळे चतुराननां[1] ॥ यासी पहाता मन नुरे मीपणा वो ॥ २ ॥ एके दिवशीं मी आपुले मंदिरीं ॥ मंथन करितां देखिला पूतनारी ॥ जवळीं येवोनी रवीदंड धरी ॥ ह्मणे मी घुसळितों ॥ राहे क्षणभरी वो ॥३॥ परवां आमुचे घरासी आला ॥ संगें घेउनी गोपाळांचा मेळा ॥ साचोळें[2] ऐकत घरीं पाहे चाळा ॥ धरूं जातां तो पळोनीया गेला वो ॥ ४ ॥ ऐसें बहु लाघव केलें येणें ॥ किती सांगावें तुज गाऱ्हाणें ॥ एका जनार्दनीं परब्रह्म तान्हें ॥ यासी ध्यातां खुंटलें येणें जाणें वो ॥ ५ ॥

५. कृष्णरूपीं भाळल्या गोपिका नारी ॥ नित्य नवा कृष्ण जीवा आवडतो भारी ॥ पवनवेगीं कालिंदी तीरीं ॥ चिदानंद भावें भोगावा श्रीहरि ॥ १ ॥ वाजती गाजती अनुहत टिपरी ॥ बारा सोळा मिळोनी गौळ्याच्या नारी ॥ प्रातःकाळीं जाती यमुना तीरीं ॥ कृष्णप्राप्तीलागीं पूजिती गौरी ॥ २ ॥ एकमेकीतें खुणविती दृष्टी ॥ हरिरूपीं आवड जीवा लागली मोठी ॥ समर्थी एकांत होईल काय भेटी ॥ मनींचें आर्त सांगूं गुज गोष्टी ॥ कृष्णरूपीं वेधल्या विसरल्या अन्नपान ॥ माया विलास नेघे अंजन चंदन ॥ रात्र आणि दिवस कृष्णाचें ध्यान ॥ एका जनार्दनीं चरणीं वेधलें मन वो ॥ ४ ॥

६. आवरीं आवरीं आपुला हरि दुबळ्याची कली चोरी ॥ घरा जावयाची उरी कृष्णें दिधली नाहीं ॥ १ ॥ गौळणी उतावेळी ॥ आली यशोदे जवळीं ॥ आवरी आपुला वनमाळी ॥ प्रळय आह्मांसी दिधला ॥ २ ॥ कवांड[3] भ्रांतीचें उघडिलें ॥ कुलूप मायेचें मोडिलें ॥ शिंकें अविद्येचें तोडीले ॥ तुझीया कृष्णें ॥३॥ होती क्रोधाची अर्गळा[4] ॥ हळुची काढिलीसे बळां ॥ होती अज्ञानाची खिळा ॥ ती ही निर्मळ केली ॥ ४ ॥ डेरा फोडिला दंभाचा ॥ त्रिगुण तनु ईस ठाव कैचा ॥ प्रपंच सडा हा ताकाचा ॥

---

१ ब्रह्मदेवास. २ चाहूल. ३ दरवाजा. ४ आडाणा.

केला तुझीया कृष्णें ॥५॥ अहंकार होता ठोंबा ॥ तो उपडिला घुसळखांबा ॥ तोही टाकिला स्वयंभा ॥ बाई तुझीया कृष्णें ॥ ६ ॥ संचित हें शिळे लोणी ॥ त्याची केलीसे धूळधाणी ॥ संकल्प विकल्प दुधानीं ॥ तींही फोडिलीं कृष्णें ॥ ७ ॥ प्रारब्ध हें शिळें दहीं ॥ माझें खादलेंगे बाई ॥ क्रियमाण दूध तें पाहीं ॥ तेंहीं मुखीं वोतिलें ॥ ८ ॥ द्वेष रांधणें सगळें ॥ स्पर्श करितां हात काळे ॥ होतें कामाचें तें पाळें ॥ तेंही फोडिलें कृष्णें ॥ ९ ॥ सुचित दुश्चित घृतघागरी ॥ भरल्या होत्या माझे घरीं ॥ त्याही टाकिल्या बाहेरी ॥ तुझीया कृष्णें ॥ १० ॥ पोर अचपळ आमुची ॥ संगती धरली या कृष्णाची ॥ मिळणी मिळालि तयाची ॥ संसाराची शुद्धि नाहीं ॥ ११ ॥ ऐशी वार्ता श्रवणीं पडे ॥ ह्मणोनी धांवोनी आलें पुढे ॥ होतें द्वैताचें लुगडें ॥ तेंही फिटोनी गेलें ॥ १२ ॥ आप आपणा विसरलें ॥ कृष्णस्वरूपीं मिळालें ॥ एका जनार्दनीं केलें ॥ बाई नवल चोज ॥ १३ ॥

७. प्रथम मत्स्यावतारीं तुझें अगाध चरित्र ॥ न कळे ब्रह्मादिक वैष्णव गाती पवित्र ॥ १ ॥ उठोनी प्रातःकाळीं गौळणी घुसळण घुसळिती ॥ गाती कृष्णाचे पोवाडे हृदयीं परोपरीं ध्याती ॥ २ ॥ द्वितीय अवतारीं आपण क[1]च्छ रूप जाला ॥ सृष्टि धरुनी पृष्ठीं सांभाळ केला ॥ ३ ॥ तृतीये अवतारीं आपण वराह रूप जाला ॥ धरणी धरुनी दाढे हिरण्याक्ष वधिला ॥ ४ ॥ चतुर्थ अवतारीं आपण नरहरि रूप ॥ रक्षुनी प्रल्हाद वधिला हिरण्यकशिपु ॥ ५ ॥ पांचवे अवतारीं आपण वामन जाला ॥ बळी घालुनी पाताळीं शे[2]वटीं द्वारपाळ जाला ॥ ६ ॥ सहावे अवतारा आपण परशुराम जाला ॥ धरुनी परशु हातीं मेदिनी भार फेडिला ॥ ७ ॥ सातवे अवतारीं आपण दाशरथी राम ॥ वधोनी रावण कुंभकर्ण सुखी देव परम ॥ ८ ॥ आठवे अवतारीं आपण वसुदेवा घरीं ॥ वधोनी कंसा असुर मारिले भारी ॥ ९ ॥ नववे अवतारीं आपण बौद्धरूप जाला ॥ धरुनीयां मौन भक्तद्वारीं राहिला ॥ १० ॥ अवतारीं दहावे आपण जालासे वा[3]रु ॥ एका जनार्दनीं त्याचे चरणीं बडिवा[4]रु ॥ ११ ॥

---

१ कांसव. २ शेवटीं. ३ घोडा. ४ मोठेपणा.

८. मथुरेसी गोरस विकूं जातां नितंबिनी ॥ तयां माजीं देखिली राधिका गौळणी ॥ जवळी जाउनीया धरिली तिची वेणी ॥ १ ॥ सोडीं सोडीं कान्हा शारंगपाणी ॥ माझीया संसारा घातिलें पाणी ॥ नांव रूप माझें बुडविलें जनीं ॥ ध्रु० ॥ २ ॥ राधा ह्मणे येथोनीया बहु चाट[2] होसी ॥ घरीं चोरी करूनीया वाटें अडविसी ॥ ओढोनीया नेतें आतां तुज मातेपाशीं ॥ ३ ॥ धरिली पदरीं राधा न सोडीच निरी ॥ दान दे आमुचें ह्मणे मुरारि ॥ भोंवताली हांसती व्रज सुंदरी ॥ ४ ॥ भक्तीचीया पोटीं राधा समरस जाली ॥ कृष्णरूप पाहुनीया देहभावा विसरली ॥ एका जनार्दनीं राधा शेजे पहुडली ॥ ५ ॥

९. उठोनी प्रातःकाळीं ह्मणे यशोदा मुरारि ॥ गोपाळ वाट पाहती उभे तुझ्या द्वारीं ॥ शिदोरी घेउनी वेगीं जाय राना ॥ १ ॥ यमुनेचे तीरीं खेळ खेळतो कान्हा ॥ नानापरी क्रीडा करी यादवांचा राणा ॥ ध्रु० ॥ मागें पुढें गोपाळ मध्यें चाले हरि ॥ सांवळा सुकुमार वाजवी मुरली ॥ पुच्छें वर करुनी गाई नाचती नाना ॥ २ ॥ मुरलीचा नाद न समाय त्रिभुवनीं ॥ किती एक नादें भुलल्या गौळणी ॥ देह गेहं[3] सांडोनी चालताती वना ॥ ३ ॥ खग मृग गायी व्याघ्र नसे दुजाभाव ॥ सकळीं उच्चारण एक कृष्ण नांव ॥ काया वाचा मनें शरण एका जनार्दना ॥ ४ ॥

१०. नंदनंदन मुरलीवाला ॥ ह्याच्या मुरलीचा वेध लागला ॥ १ ॥ प्रपंच धंदा नाठवे कांहीं ॥ मुरलीचा नाद भरला हृदयीं ॥ २ ॥ पती सुताचा विसर पडिला ॥ याच्या मुरलीचा छंद लागला ॥ ३ ॥ स्थावर जंगम विसरुनी गेले ॥ भेद भाव हरपला ॥ ४ ॥ समाधि उन्मनीं तुच्छ वाटती ॥ मुरली नाद ऐकतां मना विश्रांति ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं मुरलीचा नाद ॥ ऐकतां होती त्या सद्गद ॥ ६ ॥

११. माधव मुरली मनोहर रे ॥ ध्रु० ॥ श्रीवत्सलांछन हृदयीं विलोंसन ॥ चारितो गोधन रे ॥ १ ॥ सुरनर किन्नर नारद तुंबर ॥ गाती निरंतर रे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं प्रभु मन मोहन ॥ भवभय हरण रे ॥ ३ ॥

---

१ स्त्रिया. २ चावट. ३ घर. ४ शोभणारें.

११. कैसी जाऊं वृंदावना ॥ मुरली वाजवितो काना ॥ १ ॥ कासे पितांबर कस्तुरी टिळा ॥ कुंडल शोभे काना ॥ २ ॥ काय करूं मी कवणाला सांगूं ॥ हरि नामाची सांगड आणा ॥ ३ ॥ नंदाच्या हरीनें कवतुक केलें ॥ अंतरीं जाणे खुणा ॥ ५ ॥ पैलतीरीं हरि वाजवी मुरली ॥ नदी भरली यमुना ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे मना ॥ देव मनोगत न कळे कोणा ॥ ६ ॥

१२. दहीं दुध चोरुनी दे सर्वांला ॥ ऐसें मज सांगताती ॥ १ ॥ आई मज मारूं नको ॥ नाहीं नाहीं म्यां पाहिली माती ॥ २ ॥ तें न ऐकिलें ह्मणोनि मजवर ॥ रुसले सांगाती[1] ॥ ३ ॥ बळिरामही जो भेटला ॥ तोही माझा पक्षपाती ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पूर्ण कृपेनें ॥ आह्मीं भजूं दिनरात्रीं ॥ ५ ॥

१३. तुझ्या मुरलीची ध्वनि अकल्पित[2] पडली कानीं ॥ विठ्ठल जालें अंतःकरणीं ॥ मी घरधंदा विसरलें ॥ १ ॥ अहा रे सांवळीया कशी वाजविली मुरली ॥ ध्रु० ॥ मुरली नोहे केवळ बाण ॥ तिणें हरिला माझा प्राण ॥ संसार केला दाणादाण ॥ येउनी हृदयीं संचरली ॥ २ ॥ तुझ्या मुरलीचा सुर तान ॥ मी विसरलें देहभान ॥ घर सोडोनी धरिलें रान ॥ मीं वृंदावनीं गेलें ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे गोविंदा ॥ पतितपावन परमानंदा ॥ तुझ्या नामाचा मज हा छंदा ॥ वृत्ति तंव पदीं निवर्तली ॥४॥

१४. गौळण ह्मणती यशोदेला ॥ कोठें गेला गे सावळा ॥ कां रथ शृंगारिला सांगा गे मजला ॥ अक्रुर उभा असे बाई गे सदनीं ॥ १ ॥ नंदाच्या अंगणीं मिळाल्या गौळणी ॥ बोले नंदाची पट्टराणी ॥ सद्गद होउनी ॥ मथुरेसि चक्रपाणी जातो गे साजणी ॥ विठ्ठल जालें मन वचन ऐकोनी ॥ २ ॥ अक्रुरा तुज कोणीं धाडिला ॥ कां घात करूं आला वधसि सकळा ॥ अक्रुर नाम तुझें तशी न करणी ॥ ३ ॥ रथीं चढले वनमाळी आकांत गोकुळीं ॥ भूमी पडल्या व्रजबाळा[3] कोण त्यां सांभाळी ॥ नेत्रींच्या उदकानें भिजली धरणी[4] ॥ ४ ॥ देव बोले अक्रुरासी हांकी बा

---

१ सोबती. २ एकाएकीं. ३ गौळणी. ४ पृथ्वी.

रथासी ॥ या गोपिंच्या शोकासी न पाहावे मजसी ॥ एका जनार्दनीं रथ गेला निघोनी ॥ ५ ॥

१५. तुझी संगति नाहीं कामाची ॥ मी सुंदरा कोंवळ्या मनाची ॥ मज दृष्ट होईल मग तुझी घेईन चर्या[1] ॥ १ ॥ कसें वेड लाविलें कान्हो गोवळीया ॥ धृ० ॥ माझा वंश आहे मोठ्याचा ॥ तूं तंव यातीहीन गौळ्याचा ॥ ऐक्य जालिया नांवरूपाचा ॥ ठावचि पुसलीया ॥ २ ॥ तुझ्या अंगींची घुरटघाणी ॥ तनु काय दिसती वोंगळवाणी ॥ मुरली वाजविसी मंजुळवाणी ॥ मन मोहन कान्हया ॥ ३ ॥ तुझ्या ठिकाणीं अवगुण मोठा ॥ चोरी करुनी भरिसी पोटा ॥ व्रजनारी सुंदरा चावटा ॥ अडविसी अवगुणीया ॥ ४ ॥ सर्व सुखाची कृष्णसंगति ॥ वेणुनादें गाई गोप वेधती ॥ एका जनार्दनीं हरि रूपीं रमती ॥ त्या व्रज सुंदरीया ॥ ५ ॥

१६. गौवळणी सांगती गाऱ्हाणें बाई वो साजणी ॥ यशोदे रात्रीं आला चक्रपाणी[2] ॥ खाउनीया दहीं दुध तुप लोणी ॥ फोडिलीं माझीं दुधाणीं ॥ १ ॥ हा कोणा आवरेना ॥ धरूं जातां सांपडेना ॥ यशोदे बाळ तुझा तान्हा ॥ कोठवर सोसूं धिंगाणा ॥ धृ० ॥ दुसरी आली धांवुनी ॥ यानें कैशी केली वो करणी ॥ पतीं असतां शेजेसीं मजला नेलें अंगणीं ॥ घेउन गोपाळां सांगातीं ॥ झोंबतो माझ्या अंगासी ॥ २ ॥ तिसरी आली धांवुनी ॥ यानें विपरीत केली करणी ॥ पतीची दाढी माझी वेणी ॥ दोहींसी गांठ देउनी ॥ गांठ बाई कोणा सुटेना ॥ ३ ॥ मिळोनी अवघ्या गौळणी ॥ येती नंद्राच्या अंगणीं ॥ जातों गोकुळ सोडोनि ॥ आमच्या सुना घेउनी ॥ हें बाई आह्मांसी पाहावेना ॥ ४ ॥ ऐशीं ऐकतां गाऱ्हाणीं ॥ यशोदेनयनीं आलें पाणी ॥ जनाची किती सोसूं जोंचणी कष्णा खोड दे टाकुनी ॥ एका जनार्दनीं ॥ चरणीं प्रेम तया आवरेना ॥ ५ ॥

१७. यशोदेसी गौळणी सांगती गाऱ्हाणें ॥ नटेंनाटक कपटी आवरीं आपुलें तान्हें ॥ याच्या खोडी सांगूं किती तुज कारणें ॥ सहस्रमुख[3] लाजिला तटस्थ ठेला ॥ वेद परतला नेति नेति शब्दें ॥ १ ॥ वेड लाविल

---

१ त्रास. २ अनेक सोंगें घेणारा. ३ हजार तोंडांचा शेष.

गोविंदें ॥ परमानंद आनंदकंद ॥ तुझ्या मुकुंदें ॥ धृ० ॥ एके दिनीं घरासी आला शारंगपाणी ॥ दहीं दुध खाउनी रितीं केलीं दुधाणीं ॥ अज्ञान मडकें सांडिलें फोडोनी ॥ मी उठोनिया धावरी ॥ धरूं धांवें करीं ॥ पळाला दुरीं ॥ पाहे यशोदे ग ॥ २ ॥ एके दिनीं गेले यमुना तट जीवना ॥ तंव गोप सांगाती घेउनी आला कान्हा ॥ आडवोनी धरी पदरा न सोडी जाणा ॥ एकांतीं घातली मिठी ॥ सुखाची कोटी पाहिला दृष्टीं ॥ सुख आनंदें ॥ ३ ॥ याच्या खोडी सांगूं किती तुज साजणी ॥ याचें सुंदर मुख पहातां न[1] पुरे धणी ॥ याचे गुण लिहिता न पुरे मेदिनी[2] ॥ एका जनार्दनीं पाहिला ॥ ध्यानीं बैसला ॥ हृदयीं रेखिला ॥ प्रीति अभेदें ॥ ४ ॥

१८. गोकुळीं लाघव[3] दावितो चक्रपाणी ॥ भोंवत्या वेष्टित बैसल्या अवघ्या गौळणी ॥ मध्य सुकुमार सांवळा शारंगपाणी ॥ चिमणा पितांबर पिंवळा ॥ गळां वैजयंती माळा ॥ घवघवीत घनसांवळा ॥ पाहे नंदराणी ॥ १ ॥ नाचरे तूं कृष्णा ॥ मज पाहूं दे नयनीं ॥ धृ० ॥ नाचतो सांवळा सुंदर निमासुर[4] वदन ॥ वाळे घोळ घागरीयाचा झणत्कार पूर्ण ॥ आकर्ण-नयन सुहास्यवदन पाहुनी भुले मदन ॥ हातींच्या मुद्रिका झळकती ॥ क्षुद्र किंकिणी[5] सुस्वर गाती ॥ वांकी नेपुरें ढाळ[6] देती ॥ पाहाती गौळणी ॥ २ ॥ सप्तही पाताळें नाचती हरिचिया छंदें ॥ आकाश धरणी स्वर्गीं देव नाचती आनंदें ॥ गण गंधर्व देव सर्व अक्षर हरि पदें ॥ वैकुंठ कैलास नाचती ॥ चंद्र सूर्य रसनायक दीप्ति ऋषि मंडळ धाक तोडिती ॥ अद्भुत हरि करणी ॥ ३ ॥ नाचती हरिछंदें चतुर्दश लोकपाळ ॥ शेष वासुकी नाचती सर्वेही फणिपाळ ॥ परिवारेसी नाचती पृथ्वीचे भूपाळ ॥ मेरुपर्वत भोगी नायक ॥ वनस्पती नाचती कौतुक ॥ वेद शास्त्र पुराण पावक ॥ नाचत शूळपाणी ॥ ४ ॥ नाचती गोपाळ गोपिका सुंदर मांदिरें ॥ उखळें जातीं मुसळें पाळीं आणि देव्हारे ॥ धातुमूर्ती नाचूं लागल्या एकसरें ॥ गौळणी अवघ्या विस्मित ॥ देहभाव हारपला समस्त ॥ यशोदेसी प्रेम लोटत ॥ धरिला धांवुनी ॥ ५ ॥ शिणलासी नाचतां आतां पुरे करी

---

१ तृप्ति होत नाहीं. २ पृथ्वी. ३ खेळ. ४ सुरेख. ५ घंटा. ६ शोभा.

हरि ॥ विश्वरूप पाहातां गोपि विस्मित अंतरीं ॥ यशोदेनें कृष्ण घेतला कडीयेवरी ॥ एका जनार्दनीं भक्तिभावें ॥ अनन्य भक्तां दावी लाघव ॥ निज भक्ताचें काज सर्व ॥ करितां शिण न मानी ॥ ६ ॥

१९. सुंदर बाळका ह्मणती गोपिका यशोदे रोहिणी[1] सन्मुखा ॥ आदि नाटका नाच व्यापका मिळाल्या आणिका ॥ सर्व चाळका सकळ पाळका सुखदाता सकळिका ॥ धिमी धिमी धिमी धिमी बाळा नाचे वहिला ह्मणती मायादिका ॥ १ ॥ कृष्णा नाचरे व्यापका ॥ ह्मणताती गोपिका ॥ धृ० ॥ दणू दणू दणू दणू मेदिनी नाचे वामचरण[2] घातें ॥ थोंगीत थोंगीत थताक दावित अनुकार ॥ संगीत तालछंदें ॥ मन वेधे टाळी वाजे शब्दाचेनि आनंदें ॥ धिमी धिमी धिमी धीतांग थोंगीत सांवळा नाचे ॥ २ ॥ गुप्त प्रगटीत धाक दावित स्थूळ सूक्ष्म आनंदें ॥ धिगीतान धिगीतान वाजती गजरें शास्त्राचेनि विवादें ॥ घटितन घटितन शब्द बोलती तार्किक केले भेदें ॥ गरगरगरगर भवरी देत अवतार संबंधें ॥३॥ रुणु झुणु रुणु झुणु वाजती वांकी श्रुति नेति उच्चारी ॥ आत्मा हा व्यापक नाटक त्रैलोक्य पडिलें फेरी ॥ यशोदा रोहिणी वृद्ध गौळणी नाचत देह विसरी ॥ पक्षी चारा विसरले पाणी मुख पसरी अंबरीं ॥ ४ ॥ देव विमानीं पहाती गगनीं ब्रह्मा नाचे येउनी ॥ इंद्र ऐरावत नाचत जवळीं बृहस्पति तो मुनी ॥ गगन गंधर्व देव सर्व तेहतीस कोटी मिळोनी कुबेर पोटा नाचतो मोठा कृष्ण छंद घेउनी ॥ ५ ॥ शेष वासुकी नाचत वेगीं चवदा भुवनें माथां ॥ वऱ्हाह गाढा[3] पृथ्वी दाढा नाचवी विसरुनी चिंता ॥ तृण तरुवर पर्वत कुंजरें[4] वेधलें अनंता ॥ सगुण निर्गुण जंगम स्थावर व्यापिलें अच्युता ॥ ६ ॥ घुळ घुळ घुळ घुळ वाजती कंकण बाहु भूषित भूषण ॥ तो परात्पर त्रैलोक्य सुंदर जगाचें जीवन ॥ खुण खुण खुण खुंण बोलती संत घांगुरसे हरीचरण ॥ दृष्टी देखिला सबाह्य निवाला शरण एका जनार्दन ॥ ७ ॥

२०. दुडीवरी दुडी गौळण साती जे निघाली ॥ गौळण गोरस ह्मणों

---

१ बलरामाची आई. २ डाव्या पायाच्या. ३ मोठा. ४ हत्ती.

विसरली ॥ १ ॥ गोविंदु घ्या कोणी दामोदरु घ्यागे ॥ तंव तंव हांसती मथुरेच्या गे ॥ २ ॥ दुडीया माझारीं कान्होबा जाला भारी ॥ उचंबळे गोरस सांडे बाहेरी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सबरस गौळणी ॥ ब्रह्मानंद नसमाये मनीं ॥ ४ ॥

२१. फणस जंबीर कर्दळी दाटा ॥ हातीं घेउनी नारंगी फाटा ॥ १ ॥ वारीयानें कुंडल हाले ॥ डोळे मुरडीत राधा चाले ॥ २ ॥ राधा पाहून भुलले हरि ॥ बैल दुभवी नंदा घरीं ॥ ३ ॥ हरि पाहुनी भुलली चित्ता ॥ राधा घुसळी डेरा रिता ॥ ४ ॥ कैशी आवडी मिनली दोघां ॥ एकरूप होय अंगा ॥ ५ ॥ मन मिनलेंसे मना ॥ एका भुलला जनार्दना ॥ ६ ॥

२२. भिंगाचें भिंगुलें खाद्यावर अंगुळें ॥ नाचत तान्हुलें यशोदेचें ॥ १ ॥ येती गौळणी करती बुझावणी ॥ लागती चरणीं कान्होबाच्या ॥ २ ॥ गोविंद बाळीया वाजविती टाळिया ॥ आमुचा आमुचा कान्हया देवराव ॥ ३ ॥ कडदोरा बिंदली वाघनखें साजिरीं ॥ नाचत श्रीहरी यशोदेचा ॥ ४ ॥ पायीं घागरीया वांक्या साचरीया ॥ कानींच्या बाळ्या ढाळ देती ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं एकत्व शरण ॥ जीवें निंबलोणें[2] उतरती[2] ॥ ६ ॥

२३. ज्ञाति कुळ सांडिलें आह्मीं वेगें ॥ माया माहेर त्यजिलें तुजलागी ॥ अंग अर्पिलें अंगींचीये अंगीं ॥ शेखीं रतलासी दासी कुब्जेलागीं ॥ १ ॥ सरसर निर्गुणा तूं अगुणाचा हरी ॥ जवळीं असतां जालासी कैसा दूरी ॥ चित्त उमटे चिंतितां निरंतरीं ॥ मन मावळलें जालें दृश्याकारी ॥२॥ध्रु०॥ तुजलागीं सांडिला देहसंग ॥ तुजविण विटला विषयभोग ॥ जळो तुझा उपदेश सांगसी योग ॥ आह्मां देईं सप्रेम तुझा संयोग ॥ ३ ॥ एक ह्मणती गे सांडा शब्द अटी ॥ शब्दा नातुडे कोरड्या ज्ञान गोष्टी ॥ आजिचा सुदीन श्रीकृष्णीं जाली भेटी ॥ हरुषें निर्भर स्वानंदें भरली सृष्टी ॥ ४ ॥ एक ह्मणती गे सांडा शब्दज्ञान ॥ ध्येय जोडलें काईसें आतां ध्यान ॥ भज्य भजक एक जाले भजन ॥ गेली त्रिपुटी मिथ्या मोक्षबंधन ॥ ५ ॥

---

१ माहीत नाहीं. २ दृष्ट, काढतात.

एक ह्मणती गे चला मांडु रासु ॥ ह्मणे उगवेल मायामय दिवसु ॥ दैवें जोडला प्रेमहंसु ॥ शोधा निजतत्व सांडोनी आळसु ॥ ६ ॥ गोपी मंडळी मिळाली कृष्णापाशीं ॥ जैसा रश्मि[2] मीनल्या रविबिंबासी ॥ कृष्ण भोगितां नाठवे दिवस निशी ॥ एका जनार्दनीं ऐक्यता प्रेमेंसी ॥ ७ ॥

२४. आल्या पांच गौळणी पांच रंगाचे शृंगार करुनी ॥ धृ० ॥ पहिली गौळण रंग सफेत जशी चंद्राची जोत ॥ गगनीं चांदणीं लखलखित ॥ तिची मात ॥ मंथन करीत होती दारांत ॥ धरून कृष्णाचा हात ॥ ऐशा नटून आल्या पांच गौळणी ॥ १ ॥ दुसरी गौळण भाळीभोळी ॥ रंग हळदीहून पिंवळीं ॥ पिंवळा पीतांबर नेसून आली ॥ आंगीं बुट्टेदार चोळी ॥ एक लहान तनु उमर कवळी ॥ जशी चांफ्यांची कळी ॥ ऐशा आल्या पांच गौळणी ॥ २ ॥ तिसरी गौळण ॥ नेसून चंद्रकळा ॥ काळें काजळ लेऊन डोळां ॥ रंग तिचा सांवळा ॥ काळी गरसोळी लेऊन गळां ॥ आली राजसबाळा ॥ ऐशा नटु० ॥ ३ ॥ चवथी गौळण रंग लाल ॥ लाल लालही लाल ॥ कपाळीं कुंकुम चिरी लाल ॥ भांगीं भरून गुलाल ॥ मुखीं विडा रंग लाल ॥ जसें डाळिंबीचें फूल ॥ ऐशा आ० ॥ ॥ ४ ॥ पांचवी गौळण हिरवा रंग ॥ अवघ्या झाल्या दंग ॥ हिरव्या कांकणाचा पहा रंग ॥ जसें आरशींत जडलें भिंग ॥ फुगडी[1] खेळतां कृष्णासंग ॥ एकनाथ अभंग ॥ ऐशा आल्या त्या नटोनी ॥ आल्या पांच गवळणी० ॥ ५ ॥

२५. यशोदेसी गौळणी सांगती गाऱ्हाणें ॥ नटनाटक कपटी सांभाळीं आपुलें तान्हें ॥ किती याच्या खोडी सांगूं तुजकारणें ॥ सहस्र-मुख भागला ॥ निवांत ठेला ॥ नेति नेति शब्द ॥ १ ॥ वेधू लाविला गोविंदें परमानंदें ॥ आनंदकंदें वेधू लाविला ॥ ध्रु० ॥ एके दिवशीं मी गेलें यमुनातीरीं जीवना ॥ सवें गोप संगातें घेऊनी आला कान्हा ॥ करीं धरी पदरा न सोडि तो जाणा ॥ एकांत घाली मिठी न सुटे गांठी ॥ पाहिली दृष्टी नित्य आनंदु ॥ वेधु लाविला गोविंदु ॥ २ ॥ एके दिवशीं

१ एक प्रकारचा खेळ. २ किरण.

घरासी आले शारंगपाणी ॥ दहीं दूध भक्षिलें रितीं केलीं दुधाणीं ॥ अज्ञान मडकें टाकिलें फोडोनी ॥ पाहिला हरी पाहिला हरी घराभीतरीं ॥ पळाला दूरी बाई यशोदेचा ॥ वेधू लाविला ॥ ३ ॥ किती खोडी याच्या सांगूं मी साजणी ॥ गुण लिहितां नपुरे मेदिनी ॥ रूप सुंदर पाहतां न पुरे नयनीं ॥ एका जनार्दनीं वेधिल्या नारी गवळण तान्ही ॥ शारंगपाणी ॥ वेधू लाविला० ॥ ४ ॥

२६. कशी जाऊं मी वृंदावना ॥ मुरली वाजवितो कान्हा ॥ धृ० ॥ पहिले तिरीं हरी वाजवी मुरली ॥ नदी भरली यमुना ॥ १ ॥ कासे पीतांबर केशरी टीळक ॥ कुंडल शोभे काना ॥ क० ॥ २ ॥ काय करूं बाई कोणाला सांगूं ॥ नामाची सांगड आणा ॥ क० ॥ ३ ॥ नंदाच्या हरीनें कौतुक केलें ॥ जाणें अंतरीच्या खुणा ॥ क० ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मनीं ह्मणा ॥ देव माहात्म्य कळेना कोणा ॥ कशी जाऊं मी वृंदावना ॥ ५ ॥

२७. वारियानें कुंडल हाले ॥ डोळे मोडित राधा चाले ॥ धृ० ॥ राधेला पाहून भुलले हरी ॥ बैल दुहितो[1] आपुले घरीं ॥ १ ॥ फणस जंबीरें[2] कर्दळी दाटा ॥ हातीं घेउनी नारंगी फाटा ॥ २ ॥ हरीला पाहुनी भुलली चित्ता ॥ राधा घुसळी डेरा खडबडी रिता ३ ॥ मन मिळालेंसे मना ॥ एका भुलला जनार्दना ॥ वारियानें कुं० ॥ ४ ॥

२८. अनंत लीला रूप सांवळा तो बाळ ब्रह्मचारी ॥ पातकें लोळती चरणांवरी ॥ धृ० ॥ ह्मणे यशोदा वो गोविंदा नको जाऊं परद्वाराला ॥ कीं गवळण मूखरण जपली तुला ॥ होती एक गवळण घरची धनीन गेली होती बाहेरी ॥ जाऊन चढला माळ्यावरी ॥ वर पाहतो शिंकीं लोंबती हात चालविले चारी ॥ सर्व हातांनीं दहीं खाई हरी ॥ खाऊन पिऊन दिले ढेंकर शिंकीं आणिलीं बाहेरीं ॥ टाकिलीं शेजारणीचे द्वारीं ॥ १ ॥ होती एक गवळण घरची धनीन[3] ॥ पाही आपल्या मंदिरीं ॥ दह्या दुधाच्या फोडिल्या हारी ॥ गेली पुसाया तियेपाशीं शेजारणीचे द्वारीं ॥ माझीं शिंकीं कांगे तुझे द्वारीं ॥ त्या रांडेनें केलें भांडण आली

---

१ दूध काढतो. २ लिंबें. ३ श्रीमंत.

माझें आंगावरी ॥ दांत खाऊन गाल कुसकरी ॥ २ ॥ स्त्रीपुरुष निजले होते समया लावून चारी ॥ कृष्ण देव गेले पलंगासामोरी ॥ दाढी वेणीची गांठ मारिली त्या दोघां सामोरी ॥ आपण मग पळून आला बाहेरी ॥ दचकून उठली वेणी गुंतली झाली गौळण घाबरी ॥ आतां माझी गांठ सोडा लौकरी ॥ त्यां दोघांला गांठ सुटेना बोलाविला शेजारी ॥ त्यानें गडे ओढित आणिली द्वारीं ॥ अवघे नगरचे लोक मिळाले तमाशा पाहतीं सारीं ॥ गवळण गरगर गिरक्या मारी ॥ गवळी ह्मणे अगे गवळणी दाढी तुटली सारी ॥ कीं गवळी वरवर दाढी धरी ॥ ३ ॥ घागर घेऊन गेली पाण्याला यमुनेच्या तीरीं ॥ कीं घागर फोडी डोईवरी ॥ गवळण ह्मणे यशोदामाते पाहीं तुझा श्रीहरी ॥ माझे सुने मारी मंदिरीं ॥ यशोदा माता झाली जागृत लावून शुभ्र दोरी ॥ पाळणा हालविते लौकरी ॥ रांगत रांगत गेला कंसारी देव होते देव्हारीं ॥ त्याणें गडे देव गिळले सारे ॥ एका जनार्दनीं आठवावा श्रीहरी ॥ ४ ॥

२९. गवळण ह्मणती यशोदेला ॥ कोठें गे सांवळा ॥ कां रथ शृंगारिला सांग हो मजला ॥ अक्रूर उभा असे बाई गे साजणी ॥ १ ॥ ह्या नंदाच्या आंगणीं ॥ मिळाल्या गौळणी ॥ धृ० ॥ बोले नंदाची पट्टराणी सद्गदीत होऊनी ॥ मथुरेसी चक्रपाणी जातो गे साजणी ॥ निवळ झालें मन हें वचन ऐकोनि ॥ २ ॥ अक्रूरा रे चांडाळा तुज कोणी धाडिला ॥ कां घात करूं आलासि वधिसी सर्वांला ॥ अक्रूरा तुझी नामा ऐसी न करणी ॥ ३ ॥ रथी चढला वनमाळी आकांत गोकुळीं ॥ भूमि पडल्या व्रजबाळी कोण त्यां सांभाळी ॥ नयनींच्या उदकानें भिजली धरणी ॥ ४ ॥ देव बोले अक्रुरासी ॥ वेगें हांकी रथासीं ॥ ह्या गोपिकांच्या शोकासी न पाहवे मजसीं ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे रथ गेला निघोनी ॥ ह्या नंदाच्या आंगणीं ॥ ५ ॥

३०. राधे राधे राधे राध मुकुंद मुरारी[1] ॥ वाजवितो वेणु कान्हा सांवळा श्रीहरी ॥ धृ० ॥ खांदा कांबळिया हातीं काठी ॥ धेनुचिया पाठीं लागे

---

१ मुर नामक दैत्याचा वध केला ह्मणून हें नांव पडलें आहे.

सांवळा जगजेठी ॥ १ ॥ मोरमुगुट पीतांबर कासे ॥ श्रवणकुंडल मंजुळ असे ॥ २ ॥ एक एक गौळण एक एक गोपाळ ॥ मधीं कृष्ण घेउनियां नाचे रासमंडळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं रासमंडळ रचिलें ॥ जिकडे पाहे तिकडे अवघें ब्रह्मचि कोंदलें ॥ ४ ॥

३१. पाण्या हो जातां तुह्मी घरीं मी एकली ॥ कान्हा येतो घाई घाई कान्हा येतो घाई घाई ॥ १ ॥ शिव्या कां हो देतां सासुबाई ॥ करूं मी कायी शिव्या कां हो देतां ध्रु० ॥ दावी पतिवेष कुसरी विशेष ॥ करी धरी साई काई काई ॥ २ ॥ घागर घेऊनि पाणियासी जातां ॥ वाटे कृष्ण मजला आडवितो बाई ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं तुमची आण । माझा अपराध नाहीं नाहीं ॥ ४ ॥

३२ गवळण रागें उतावळी ॥ धांवत आली यशोदेजवळी ॥ आंवरीं आंवरीं आपला हरी ॥ आळ आणिला आह्मांवरी ॥ १ ॥ आंवरीं आंवरीं आपुला हरी ॥ येणें केली दुर्बळ भारी ॥ घरा जावयाची उरी ॥ यणें ठेविली नाहीं ॥ २ ॥ नेत्र चुकवोनी अवधारा ॥ हा घर रिघालासे सैरा ॥ आह्मी बापुड्या संसारा ॥ येथें नाडिलों गेलों ॥ ३ ॥ कुलुप मायेचें काढिलें ॥ कवाड भ्रांतीचें उघडिलें ॥ शिंकें अविद्येचें तोडिलें ॥ बाई तुझीया कृष्णानें ॥ ४ ॥ माये अविद्येची अर्गळ ॥ हळूच काढिली समूळ ॥ होती अज्ञानाची खिळ ॥ तिही निर्मूळ केली ॥ ५ ॥ कल्पनेची उतरंडी ॥ त्याची केली तडाफोडी ॥ माया विकाराची दुरडी[१] ॥ तेही वरवाळ केली[२] ॥ ६ ॥ माया वळकंर[३] प्रपंच दोरी ॥ मन रवि फिरवी भारी ॥ आशा तृष्णा जीमाझारी ॥ तेही वरवाळ केली ॥ ७ ॥ डेरा फोडिला दंभाचा ॥ त्रिगुणासीं ठाव कैचा ॥ सडा प्रपंच ताकाचा ॥ वृत्तिसहित घातला ॥ ८ ॥ अहंकाराचा होता हुंबा ॥ तो उपडिला घुसळखांबा ॥ नेउनी टाकिलासे हांका ॥ होता कीं नव्हतासा ॥ ९ ॥ प्रारब्ध शिळें माझें दहीं ॥ तेंही खादलेंसे बाई ॥ क्रियमाण दुध तेंही ॥ मुखीं ओतिलें कृष्णें ॥ १० ॥ संचित शिळें माझें लोणी ॥ त्याची केली असे धुणी ॥ संकल्प विकल्प

---

१ टोपली. २ सांडली. ३ वळलेली.

दुधाणी ॥ तींही फोडिली कृष्णें ॥ ११ ॥ मोहोमदाचा हाळा ॥ मत्सरतेलें होता भरला ॥ तोही फोडूनी टाकिला ॥ बाई तुझीया कृष्णें ॥ १२ ॥ द्वैत-रांजण सकळें ॥ सरसे नवते कळीकाळें ॥ होतें अज्ञानाचें पाळें ॥ तेंही फोडिलें कृष्णें ॥ १३ ॥ अपत्य पोरेंही आमुचीं ॥ संगत धरिली या कृष्णाची ॥ याच्या संगें या घराची ॥ प्रेमशांति जाहली ॥ १४ ॥ कृष्ण पाहावया आवडी ॥ धरूं गेली तयापुढी ॥ होती द्वैताची लुगडी ॥ तेही फिटून गेली ॥ १५ ॥ पाहूं गेलें आपेआप ॥ मीच झालें श्रीहरीरूप ॥ मग संसार सकळीक ॥ माझा मजची अंतरला ॥ १६ ॥ ऐसी केली येणें परि ॥ वदतां खुंटली वैखरी ॥ एका जनार्दनीं हरी ॥ नित्यगुणीं गोंविला ॥ १७ ॥

३३. गोपी चालियो तो मथुराके हाट ॥ गो गोरसासी रिघ न दाट ॥ अगल कान्हा रुधिले वाट ॥ दान मागतो भारी अलगट रे ॥ धृ० ॥ काहे वासना वास फावे ॥ हरी अह्मे परघर नारि रे ॥ तोकुं लाज नाहीं निर्जल मुराररि ॥ विजु नही देखें दृष्टी किहा थान्हीरे ॥ मान्हो अविवेक माठी दुरळ भारी ॥ तान्हा दान देऊं वळते विकरा करीं ॥ तुदाणिन्हवे हाट बाजारी ॥ मान्हा जीव लेले ॥ मा ज्यांसे तुं हरिरे ॥ २ ॥ देहगेह गमन रुंध्यो बांट ॥ गो गोरस ढोल्या बरवाट ॥ अम तो अबला गौळणी निष्कपट ॥ तूं तो निजतेजें वरा वरिष्ट ॥ ३ ॥ नहि रे आउ आजिथी तान्हा हाट ॥ आकऱ्या कर भागे कैसो अलगट ॥ तान्हे गुणा देखीय प्रगट ॥ नाहीं पाप पुण्य माने मोठो धिठोरे ॥ ४ ॥ फिरा दिकर वातो नहि दिसे जन ॥ जन जोवतें तो दिसे निरंजन ॥ दान मागतों तो दिया समाधान ॥ साच मी लियो तो एका जनार्दनें[२] ॥ ५ ॥

३४. कृष्णा मागोमाग माया आली जाणा ॥ पुसे यशोदा बा काय जालें कान्हा ॥ येरु स्फुंदस्फुंदोन करी रुदना ॥ भाव चेंडु चोरिला गोपांगना वो ॥ १ ॥ गोपी ह्मणे हा कर्मनिष्ठ फुडा ॥ क्रिया प्रमाणेंसि बोलु याचा फुडा ॥ हा झोंबतुसे आवडीच्या चाडा ॥ कृष्णु ह्मणे माग ईसी झाडा वो ॥ २ ॥ वासना वास पाडिते प्रमदा ॥ भाव चेंडुवातें देखे य-

१ पाण्याची टांकी. २ हें बागलाणी व हिंदि भाषामिश्रित पद आहे.

शोदा ॥ हांरिकें कृष्णु हांसतसे खदखदां ॥ खेदु रोमाचें येरु कांपें गद-गदां वो ॥ ३ ॥ नष्ट गौळणी तुह्मी विजनव्यभीचारी ॥ कृष्णु बाळ ब्रह्म-चारी ॥ आपण्या विसरोनी झोंबतसा हरी ॥ परापरतल्याति निर्लज्जा निर्धारी ॥ ४ ॥ दैवें आली यमा चुकली कुपरी ॥ कृष्णा दूषण लावितां भारी गे ॥ कृष्णें लाघव कैसें केलें पाहे ॥ गोपी उपरमोनी पाठीमोरी ठाये ॥ ५ ॥ माया वंदितसे कान्हयाचें पाये ॥ एका जनार्दनीं दासु नाहीं माये ॥ ६ ॥

३५. काळी घोंगडी हातीं काठीं ॥ लागला धेनुचे पाठी ॥ काळी० ॥ धृ० ॥ अरे हरी व्रज वांकुडां कीं तुजसाठीं ॥ बैसला कीं यमुनेचे तटीं ॥ काळी० ॥ १ ॥ राधा गोरटी हातीं वाटी ॥ लागली कृष्णाचे पाठीं ॥ काळी० ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं झाली दाटी ॥ घातली पायावर मिठी ॥ काळी घोंगडी० ॥ ३ ॥

खेळ.

१. वस्तादकी पंचात पाई ॥ दुनिया मुक्त रे भाई ॥ तबलक हुषार हुई ॥ कमखलाऊ बेअखल ॥ मार चढाई ॥ १ ॥ फिरे तबलक दिवाना ॥ जहां देखे तहां रवना ॥ जहां देखे तहां सुभाना ॥ उहां नहीं बडा नन्हां ॥ खुदानें अल्लानें साईनें ॥ किया वा पन्हा ॥ २ ॥ फाडियेमनु कपडे ॥ बोढियेहिल चबडे ॥ तजीये अशख पोंगडे ॥ खाये मिठेभिस्ती टुकटे ॥ २ ॥ एका जनार्दन जोसाही ॥ सराबाद भर पिलाई ॥ सबदुन्या येकई लाई ॥ अल्लाबाज साहीबाज ॥ नहिवा कोई ॥ ३ ॥

२. दुनिया कैसी पैसा जैसी ॥ बहुत संगोयो रंगी ॥ इसे छोडे उसे लोडे ॥ तोडे अल्लाकी बंदगी ॥ मनभावे तिहांजावे ॥ पीछे लागे वेगधगी

---

१ हषानें.

॥ १ ॥ फकर आले फकर आले ॥ फकर आले मर्दुमान ॥ दुनिया भावे दोजक जावे ॥ बातमा नही गुमान ॥ फरक हाले भिस्ती मेवे ॥ फरिका हाजरत पावे ॥ फकर भावरे बना ॥ हाजरत वादा छोडो धंदा ॥ फकिरा नजीक खुदा ॥ घरबार धंदा ॥ सबही गंदा जहां खोल कहो खुदा ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ दुनिया नही पाईंदा ॥ २ ॥

३. जनीं वनीं एक जनार्दन दाता ॥ त्यासी नमन करूं आतां रे ॥ मन उन्मन जयासी पाहतां ॥ त्याच्या चरणावरि माथा रे ॥ १ ॥ टाळ मृदंग मेळवूनि मेळा ॥ गुरुवचनीं खेळ खेळा रे ॥ २ ॥ भक्ति वैराग्य कुंडलें श्रवणीं ॥ ज्ञानांकुश मुगुट मणी रे ॥ सप्रेम उटी आंगीं चंदनाची ॥ सत्वाची कास निर्धारी रे ॥ ३ ॥ अष्टभावें खेळिये खेळताती ठाईं ॥ घागऱ्या वाजती पायीं रे ॥ दया क्षमा दोन्ही चवऱ्या ढाळती ॥ शांति सत्रावी छाई रे ॥ ४ ॥ नाद निमाला शब्द खुंटला ॥ त्रिभुवनीं आनंद झाला रे ॥ एका जनार्दनीं शरण आला ॥ एकपण विसरलां[1] रे ॥ ५ ॥

विटीदांडु.

१. आबक दुबक तिबक पोरा त्रिगुण खेळे मांडूं ॥ खेळे विटुदांडू खेळे विटिदांडू ॥ १ ॥ सत्व विटी घेउनी हातीं धीर धरी दांडू ॥ भावबळें टोला मारीं नको भेऊं गांडु ॥ २ ॥ ब्रीद गेलें खोल लक्ष कां रे लावितोसी ॥ मूर्खापाशीं युक्ती नाहीं उडोनी गेली उशी ॥ ३ ॥ वकट लेंड मूंड नाल पुढें ह्मणे लेका ॥ भक्ति बळें खेळ खेळे जनार्दन एका ॥ ४ ॥

२. विटी दांडु खेळसी वाया ॥ चौऱ्यायशीं वेरझांरा[2] होती पाया ॥ १ ॥ नको विटी दांडु सांडी हा छंदु ॥ आवडीं वदे सम गोविंदु ॥ २ ॥ किती वेरझारी करिसी पावाया ॥ शरण रिघें एका जनार्दन पाया ॥ ३ ॥

---

१ विस्तारली. २ जन्ममृत्यूचे फेरे.

चेंडुफळी.

१. झेलारे बाईयानो झेलारे ॥ गुरुवचनें तुह्मीं झेलारे ॥ ध्रु० ॥ सहज चेंडु समान फळी ॥ खेळुं जाणें तो खेळिया बळी ॥ १ ॥ झेलारे० ॥ अभिमाना चढे तो खालता पडे ॥ हातचा चेंडु जाय मग चडफडे ॥ २ ॥ झे० ॥ एका जनार्दनीं एकचि बोली ॥ गुरुपुत्र होय तोचि झेली ॥३॥ झे० ॥

हमामा.

१. हमामा पोरा हमामा ॥ घुंबरी वाजे घमामा ध्रु० ॥ हमाम्याचे नादानीं ॥ घुंबरी वाजली रानीं ॥ १ ॥ हमाम्याची शीतळ छाई ॥ पोरा मेली तुझी आई ॥ २ ॥ काम क्रोध पोरा नाशी ॥ अहंकार तोंडवासी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ॥ पोरा वहिल्या गांवा जाशी ॥ ४ ॥

२. मांडिला हमामा कान्होबा ॥ हमामा खेळुं भाई कान्होबा तुझें पायीं १ ॥ हमामा रे हमामा ॥ कान्होबा खेळुं हमामा ॥ धृ० २ ॥ हमामा खेळा वेगीं ॥ सांडूनी द्वैताच्या संगीं ॥ ३ ॥ हमामा खेळुं नेदें ॥ कान्होबाचें बळ मोठें ॥४॥ हमामा खेळों सोई ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥५॥

हुंबली.

१. राम रावण हुंबली खेळती ॥ खेळीया हनुमान तीरे ॥ १ ॥ खेळ मांडिला खेळें[१] मांडिला ॥ कान्होबाचे बळें खेळ मांडिला ॥ २ ॥ धृ० ॥ रामकृष्ण हुंबली खेळती ॥ खेळिया अर्जुन झालारे ॥ ३ ॥ अठरा अक्षौहिणी ॥ कौरव मारिले ॥ शिशुपाळ सह वक्रदंत वधिलेरे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं खेळतां हुंबली आनंद बहु जाला ॥ खेळखेळतां अवघे निमाले मी तूं पणा ठाव नाहीं उरला ॥ ५ ॥

---

१ येथें 'पत्रें' असा पाठ आहे पण त्याचा अर्थ नीट लागत नाहीं.

हुतुतु.

१. अंगींचीया बळें खेळसी हुतुतू ॥ वृद्धपण आलिया तोंडावरी थुथुथु ॥ १ ॥ कासया खेळसी वांया भजे गुरुराया ॥ चुकविल डाया हुतुतु ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं हुतुतु नको भांई ॥ मन जिंकूनीया लागे कान्होबाचे पायीं ॥ ३ ॥

२. हुतुतु हुतुतु गड्या ॥ खेळ हुतुतु गड्या ॥ धृ० ॥ रामकृष्ण गोविंद हरी नारायण ॥ नित्य त्याचें भजन करारे ॥ १ ॥ हिरण्य कश्यप प्रल्हाद पुत्र खेळखां ॥ आला हात घाई रे ॥ स्तंभ फोडुनी बाहेर निघाला ॥ पित्या दीधली द्वाही रे ॥ २ ॥ राम रावण सन्मुख भिडतां ॥ बरवा खेळ मांडिलारे ॥ कुंभकर्ण इंद्रजित आखिया ॥ त्यांनीं दिधली द्वाहीरे ॥ ३ ॥ कौरव पांडव समरांगणीं ॥ खेळिया चक्रपाणीरे ॥ काम क्रोध जीवें मारा त्याणी दिधली द्वाहीरे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं हुतुतु खेळतां ॥ समरंगणीं पाहींरे ॥ एकसें हुतुतु त्यांणीं बांधिलें ॥ पूर्वीं दिधली द्वाहीरे ॥ हुतुतु० ॥ ५ ॥

एकीबेकी.

१. एकी बेकी पोरा सांग झडकरी ॥ एकी ह्मणता जिंकिशी बेकी ह्मणतां हरी ॥ धृ० ॥ नव्हे काई बाई तेथें जालें एक शून्य ॥ त्यासीं फांटा फुटतां मग लेखां आलें जाण ॥ येकीबेकी० ॥ १ ॥ एक दोन तीन पांच विस्तारीला जाण ॥ दहा पासुनी सहस्र वरी एक पूर्ण ॥ ॥ एकीबेकी० ॥ २ ॥ एक ब्रह्म पूर्ण तेथें फाट झाली माया ॥ एका जनार्दनीं नित्य लक्ष लावी पायां ॥ ३ ॥

२. खेळ खेळूं सुरकवडी ॥ कान्होबा उगाची पाहे गोडी ॥ १ ॥ एकीबेकी पोरा खेळ भला ॥ बेकी सांडूनी एकी एकी बेकी धारितां शेवटीं होईल फुकी ॥ २ ॥ एक दोन तीन चार पांच सहा याच्या पडों

---

१ स्पष्टपणास.

नको डाई ॥ सहस्र लक्ष कोट गेले उगाची शीण पाही ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे कान्होबा वाउगा नको गोऊं ॥ जेणें करुनी संसार खेळ तुटोन लक्ष तुझे पायीं लावूं ॥ ५ ॥

लगोरी.

१. त्रिगुणात्मक मांडिला डाव ॥ सहा[2] चौर[3] अठरा[4] गडी वांटिले ऐका त्यांचें गांव ॥ १ ॥ कान्होबा खेळूं लगोरीचा खेळ ॥ तुह्मी आह्मी मिळूं एका ठायीं सहज होईल मेळ ॥ २ ॥ चौदा बारा सोळा पंचविसांवा करुनी मेळ ॥ एक एकापुढें पळती अवघा हालकल्लोळ ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे कान्होबा खेळ तूं आंवरी ॥ खेळ खेळतां शिणलों आह्मी पुरे बा वेरझारी ॥ ४ ॥

फुगडी.

१, फुगडी घाली मीपणाची ॥ वेणी गुंफि त्रिगुणांची ॥ १ ॥ चाड नाहीं कोणाची ॥ आण सद्गुरुचरणाची ॥ २ ॥ फुगडी घाली आज गे ॥ नाचूं सहजा सहज गे ॥ एका जनार्दनीं निजगे ॥ वंदूं संतचरणरजगे ॥ ४ ॥

भोंवरा.

१. खेळे भोंवरा ग बाई भोंवरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ धृ० ॥ माझ्या भोंवऱ्याची अरी ॥ सप्त पाताळें त्यावरि ॥ फिरे गरगरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे भों० ॥ १ ॥ भोंवरा बनला निर्गुणीं ॥ त्यावर चंद्र सूर्य दोनीं ॥ जाळी शंकर गवरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे० ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं खेळिया ॥ भोंवरा खेळून पाहे चेलिया ॥ नांद देतो हरिहरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे भोंवरा० ॥

---

१ गुंतु. २ शास्त्रें. ३ वेद. ४ पुराणें.

पिंगा.

४. पिंगाबाई पिंगा गे ॥ अवघा धांगडधिंगा गे ॥ १ ॥ सांडोनिया संताची गोडि[1]गे ॥ कासया पिंगा जोडी गे ॥ २ ॥ नको घालूं पिंगा गे ॥ तुह्मीं रामरंगीं रंगा रे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं पिंगा गे ॥ काया वाचा गुरुचरणीं रंगा गे ॥ ४ ॥

१. निराकाराचा आकार झाला ॥ त्यांतच माझा पिंगा जन्मला ॥ निराकारासी घेऊन आला ॥ माझा पिंगा घालितो धिंगा ॥ धृ० ॥ पिंग्यापासून शंकर झाला ॥ ढवळ्या नंदीवर बसून आला माझ्या पिंग्यानें धक्का दिला ॥ माझा० ॥ १ ॥ पिंग्यापासून मच्छ झाला ॥ संकासुराचा प्राण घेतला ॥ चारी वेद घेउनी आला ॥ माझा० ॥ २ ॥ पिंग्यापासून कूर्म झाला ॥ पर्वत पाठीवर घेतला ॥ चौदारत्नें घेऊन आला ॥ माझा० ॥ ३ ॥ पिंग्यापासून वराह झाला हिरण्याक्षाचा प्राण घेतला ॥ पृथ्वी वरती घेऊन आला ॥ माझा० ॥ ४ ॥ पिंग्यापासून नारसिंह झाला ॥ हिरण्यकश्यप दैत्य वधिला ॥ प्रल्हाद भक्त रक्षिला ॥ ॥ माझा० ॥ ५ ॥ पिंग्यापासन वामन झाला ॥ बली दान मागूं आला ॥ बळी पाताळीं घातला ॥ माझा० ॥ ६ ॥ पिंग्यापासून भार्गव झाले ॥ मातेचें शिर छेदियेलें ॥ अवघे राजे नाहींसे केले ॥ मा० ॥ पिंग्यापासून राम झाले ॥ पितृवचन सांभाळिलें ॥ रावण कुंभकर्ण मारिले ॥ मा० ॥८॥ पिंग्यापासून कृष्ण झाला ॥ कंसाचा प्राण घेतला ॥ गोकुळ सोडून मथुरेशीं आला ॥ मा० ॥ ९ ॥ पिंग्यापासून बौद्ध झाला ॥ दिलें जगन्नाथ नांव त्याला ॥ भक्तांनीं दहीं भात चारला ॥ मा० ॥ १० ॥ ऐसा निराकाराचा पिंगा त्यांत माझा श्रीरंगा ॥ एका जनार्दनीं पांडुरंगा ॥ माझा पिंगा घालितो धिंगा[2] ॥ मा० ॥ ११ ॥

---

१ पांढऱ्या. २ या पिंग्यांत दशावतारांचें चरित्र वर्णिलें आहे.

खेळीया.

१. चिंचेच्या पानावर देऊळ रचिलें ॥ आधीं कळस मग पायारे ॥ देवा पुजूं गेलों तंव देऊळ उडालें ॥ परियेसी सद्गुरु रायारे ॥ १ ॥ खेळिया सद्गुरु रायारे ॥ धृ० ॥ दो तोंडी हरिणी पाणीयासी आली ॥ ती मुखेंविण पाणी प्यालीरे ॥ मृगजळडोहीं पाषाणाची सांगड ॥ वांझेचा पुत्र पोहोंलारे ॥ २ ॥ आंधळ्यानें देखिलें बहिऱ्यानें ऐकिलें ॥ पांगळ्यानें पाठलाग केलारे ॥ एका जनार्दनीं येकपणें विनवी अखंड राम‌नाम स्मरारे ॥ ३ ॥

२. अनुहत[1] टिपरी खेळूं जाणे तो भाईरे ॥ खोटा खेळ खेळोनी काय स्वतः अनुभव घेईरे ॥ १ ॥ मत्स्येंद्रकुळीं एक गोरख जाला तो बहुत खेळ खेळलारे ॥ पवन साधुनी अष्टांगयोगें तेणेंचि बळें मातलारे ॥ खेचरी भूचरी चांचरी धरुनी अगोचरीं मिळालारे ॥ गोल्हाट योग साधुनी तेणें काळ तो जिंकूनी गेलारे ॥ २ ॥ निवृत्तीचा पोर एक ज्ञान जाण तो खेळियांमाजी शहाणारे ॥ कवित्व केलें प्रकाश मातला प्रवृत्ति गाळिली घाणारे ॥ असोनी मेला नसोनी गेला काळ केला आंकणारे[2] ॥ भले भले गडी मिळविले तेणें काय सांगूं कवणा रे ॥ ३ ॥ जनार्दनाचीं सात पांच पोरें त्यांमाजीं लाडका एका रे ॥ एकही साधन न करी परि तो बळेंचि मातला फुकारे ॥ आपपर देहीं कांहींच नेणें रायासी ह्मणे तो रंकारे ॥ भले भले गडी मेळवोनी तेणें खेळ दाविला असका रे ॥ ४ ॥ तिघां जणांचें खेळणें जालें चवथें एक उठविलेंरे ॥ अनन्यभावें सद्गुरु चरणीं गुरुसी शरण गेलेंरे ॥ भवासी न भ्यालें कळलें ह्मणोनी तिघांचि समान जालेंरे ॥ आपण जैसें पूर्ण तैसें एका जनार्दनीं केलेंरे ॥ ५ ॥

३. यारे नाचूं प्रेमानंदें ॥ राम नामाचेनी छंदें ॥ १ ॥ ह्मणा जयराम श्रीराम ॥ भवसिंधुतारक नाम ॥ २ ॥ ऐसी नामाची आवडी ॥ काळ गेला देशोधडीं ॥ ३ ॥ आवडीनें नाम घोका ॥ ह्मणे जनार्दन एका ॥ ४ ॥

---

१ कानावर हात ठेवले असतां जो एक शब्द ऐकू येतो तो. २ सेवक.

४. पटपट सांवली खेळूंया रे ॥ सावध गड्यांनों क. वेळु लावा रे ॥ भीडु तया सोडोनी सहा गडी मारूंया रे ॥ १ ॥ निजानंदीं खेळोनी मित्र तया हारूंया रे ॥ २ ॥ अवघे गडी एकवटोनी जाऊं देया रे ॥ बहु कष्टें फेरे फिरतां मन तेथें लावा रे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं खेळतां ब्रह्मरूप काया रे ॥ जेथें पाहे तेथें दिसे छाया रे ॥ ४ ॥

५. देव छिनालका छिनालका ॥ खेळ खेळाडी बांका ॥ ध्रु० ॥ छंद बडा सुरवरका बेटा ॥ जाके झरूके मैं बैंठा ॥ १ ॥ बडा धरमका दाता ॥ नहिं जात पात कुच नाता ॥ २ ॥ एकनाथा वाली ॥ उसेको न देवे गाली ॥ ३ ॥ देव छिनालका छिनालका ॥ खेळ० ॥

सौरी.

१. भोळा दादला बाई म्यां केला ॥ संसार सारा नागविला ॥ १ ॥ सौरी[1] होउनी गेलें सुख नाहीं झालें ॥ पुनरपि संसारी मी हो आलें ॥ २ ॥ चार पांच सहा अठरांसी रतलें ॥ त्यांचे संगें मन चावट हो झालें ॥ ३ ॥ एकाएकीं संत संग झाला ॥ एका जनार्दनीं संसार तुटला ॥ ४ ॥

२. होउनी स्वैरी लुगडें फेडी भलत्यासवें हांसे ॥ हंसत हंसत घर घेतलें कोण मज पुसे ॥ १ ॥ लागला मज चाळा कांहो घालतां डोळा ॥ फजितीचा वांटा आला नित्य नवा गोळा ॥ २ ॥ मार्गें पुढें न पाहे कांहीं ह्मणेल कोणी ॥ एका जनार्दनीं शरण काया वाचा मनीं ॥ ३ ॥

३. न करी वो चाळा स्वैरीचिया बोला ॥ वेधला जीव निसंगपणें खाती नवा गोळा ॥ १ ॥ ऐसें नव्हे भलें कोणा मानवलें ॥ जग जगीं हांसती मोडिताती डोळे ॥ २ ॥ फुकटचि संग स्वैरीयेचा बरा ॥ दिवाणदारीं फजिती थोरा वहातसें बारा ॥ ३ ॥ पडलें मोकळें ढुंगण आतां कैसा संग ॥ मागें पुढें फजिती झाली अठरा झाले दंग ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं स्वैरी झाली संत पाय धरा ॥ नाहीं तरी उभ्या बाजारीं फजितीचा थारा ॥ ५ ॥

४. तंतुपट जेवीं एकत्व दिसती ॥ तैसी भगवद्भक्ति सर्वां भूतीं ॥ १ ॥

---

१. स्वैरिणी; नवरा सोडून दिलेली.

सर्वत्रीं व्यापक विठ्ठल विसांवा ॥ ह्मणोनी त्याच्या गांवां मन धावे ॥ २॥
एका जनार्दनीं व्यापक विठ्ठल ॥ तेथें नाहीं बोल आन दुजा ॥ ३ ॥

५. मी सुखाची कन्यका झालें वाढविली घरीं ॥ वाढविली घरीं ॥ देखतां पाहतां उचलून उचलून नेली चोरीं ॥ १ ॥ सौरी झालें बाई आतां करूं तरी काई ॥ करूं तरी काई ॥ धृ० ॥ निसुगाचा पुत्र झाला जावा नणदा घरीं ॥ जावा नणदा घरीं ॥ पाहतां देखतां उचलून नेली चोरीं ॥ उचलून नेली चोरीं ॥ २ ॥ बारा सोळा मुलें झालीं आले सुना नातू ॥ कंबरेवरी हातू ॥ ३ ॥ कैंची बहीण कैंची माया अंतकाळीं देखा ॥ अंतकाळीं देखा ॥ निदानींचे वेळीं तुज देव मारी हाका ॥ ४ ॥ लेंकुरवाळीं बाईल ह्मणे तोंड याचें झांका ॥ तोंड याचें झांका ॥ एका जनार्दनीं दास भवीं भुलूं नका ॥ ५ ॥

६. सौरी झालें बाई आतां करूं गत काई ॥ करूं गत काई ॥ बसवी झालें बाई आतां भिन्न भेद नाहीं ॥ भिन्न भेद नाहीं ॥ १ ॥ कासरों[1] लावून सासरा मारला दादला टाकून आलें ॥ आत्म लिंगपाहूनियां मगन् मस्त झालें ॥ मगन् मस्त झालें ॥ २ ॥ बांधून बुचडा माथा उघडा विभूतीचा पट्टा ॥ आला गेला ह्मटला नाहीं धरल्या चारी वाटा ॥ ३ ॥ उभी शिंदळ घाली गोंधळ ह्माचि लाभ मोठा ॥ ह्माचि लाभ मोठा ॥ मागें पुढें पाहूं नका वेगें काम लाटा ॥ वेगें काम लाटा ॥ ४ ॥ लहान थोर ह्मटला नाहीं जाहलें मी वेडी ॥ एका जनार्दनीं बसवी झालें परद्वारी ॥ पर० ॥ ५ ॥

७. सहा दादुले केले परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ काया वाचा रमलें त्यासीं परि ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झाले सौरी सखे बाइ झालें त्याची नवरी ॥ धृ० ॥ १ ॥ नग्न होउनी भोगिला पुरुष म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ देतो गोड गोड खाया परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे गे बाई झालें त्याची नवरी ॥ २ ॥ केला संसार गोड परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥

---

१. इतर. २. दोरी, गळफांस. ३. सहा दर्शनें.

याचे मनाची पुरविली खोड परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ ३ ॥ ऐसी सौरी झालें परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ एका जनार्दनीं नमिलें पायीं ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ ४ ॥

८. जातीभ्रष्ट जाली सौरी हिंडे दारोदारीं ॥ सांवळें उचकुनी जगासी दावी डौर वाजवी करीं ॥१॥ चाल ॥ सख्या रामा ॥ सुख होईल आह्मा ॥ ध्रु० ॥ २ ॥ हागरा दादला पादरी बायकु जांवाइ देखोनी हांसे ॥ घरची सून नागवी नाचे पोटीं पोर पिसें ॥ ३ ॥ शेंबडा व्याही चिपडी विहीण दोघां प्रीत मोठी ॥ विहीण लाजून हळूच पाहे व्याही नाक चाटी ॥ ४ ॥ बाईल बाहीरख्याली दादला तिचा भोळा ॥ परपुरुष पाहुनीयां खुणविती डोळा ॥ ५ ॥ ऐसी सौरी गमजा करी डौर छंदें नाचे ॥ एका जनार्दन पायीं अखंड नाम वाचें ॥ ६ ॥

९. निरंजनीं जातां निर्गुण पंथ आमचा ॥ बोलणें ही वाचा एकची बा ॥ १ ॥ एक वाचेविण दुजें नसे काई ॥ वाचा तीही होई ईश्वर कृपें ॥ २ ॥ रोहिणी नक्षत्र बुधवार असें ॥ तुज तीजपासीं कारण काय ॥ ३ ॥ वस्तुचें कारण लागेल हो जेव्हां ॥ मग दावीन तुह्मां सकळांसि ॥४॥ एकनाथ ह्मणे सांगितली खुणा ॥ याच्यापुढें ज्ञान सांगा तुह्मी ॥५॥

१०. भावाची मी सौरी झालें झालें संतापासीं ॥ डौर ध्वनी ध्यान उन्मनी लिंग देहातें ग्रासी ॥ १ ॥ चाल ॥ रघुराया कळली तुझी माया ॥ ध्रु० ॥ पांच माचवे तीन गातें त्यांवर निजलें होतें ॥ रमारमणी मिळोन गेलें खाटलें पडलें रितें ॥ २ ॥ माया सांडूनी लागलें पाठीं ध्यान तुझें मोठें ॥ भावें बेडी घालीन पायीं आतां जाशील कोठें ॥ ३ ॥ ज्ञान काजळ घालुनी डोळां नाम तुझें कंठीं ॥ निजानंदीं ऐक्य झालें शब्दां पडली तुटी ॥ ४ ॥ देवो नेणें भक्ति नेणें नाचूं नेणें कांहीं ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे जाणें येणें नाहीं ॥ ५ ॥

हरिपाठ.

१. हरीचिया दासा हरि दाही दिशा ॥ भावें जैसा तैसा हरि एक ॥ १ ॥ हरि मुखीं गातां हरपली चिंता ॥ त्या नाहीं मागुता जन्म घेणें ॥ २ ॥ जन्म घेणें लागे वासनेच्या संगें ॥ तेंचि झाली अंगें हरिरूप ॥ ३ ॥ हरिरूप झालें जाणणें हरपलें ॥ नेणणें तें गेलें हरिचे ठायीं ॥ ४ ॥ हरिरूप ध्यानीं हरिरूप मनीं ॥ एका जनार्दनीं हरी बोला ॥ ५ ॥

२. हरि हरि बोला नाहीं तरि अबोला[1] ॥ व्यर्थ गलबला करूं नका ॥ १ ॥ नको नको मान नको अभिमान ॥ सोडी मी तूं पण तोचि सुखी ॥ २ ॥ सुखी जेणें व्हावें जग निववावें ॥ अज्ञानी लावावे सन्मार्गासी ॥ ३ ॥ मार्ग जया कळे भाव भक्तिबळें ॥ जगाचियें मेळे न दिसती ॥ ४ ॥ दिसती जनीं वनीं प्रत्यक्ष लोचनीं ॥ एका जनार्दनीं ओळखिले ॥ ५ ॥

३. ओळखिला हरि धन्य तो संसारीं ॥ मोक्ष त्याचे घरीं सिद्धीसहित ॥ १ ॥ सिद्धि लावी पिसें कोण तया पुसे ॥ नेलें राजहंसें पाणी कायी ॥ २ ॥ काय तें करावें संदेही निर्गुण ॥ ज्ञानानें सगुण ओस केलें ॥ ३ ॥ केलें कर्म झालें तेंचि भोगा आलें ॥ उपजले मेले ऐसे किती ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं नाहीं यातायाती[2] ॥ सुखाची विश्रांती हरीसंगें ॥ ५ ॥

४. जें जें दृष्टीं दिसे तें तें हरिरूप ॥ पूजा ध्यान जप त्यासी नाहीं ॥ १ ॥ वैकुंठ कैलासीं तीर्थ क्षेत्रीं देव ॥ तयावीण ठाव रिता कोठें ॥ २ ॥ वैष्णवांचें गुह्य मोक्षाचा एकांत ॥ अनंतासी अंत पाहतां नाहीं ॥ ३ ॥ आदि मध्य अंतीं अवघा हरि एक ॥ एकचि अनेक एक हरी ॥ ४ ॥ एकाकार झाले जीव तेचि दोन्ही ॥ एका जनार्दनीं ऐसें केलें ॥ ५ ॥

५. नामावीण मुख सर्पाचें तें बीळ ॥ जिव्हा नव्हे काळसर्प आहे ॥१॥ वाचा नव्हे लांव जळो त्याचें जिणें ॥ यातना भोगणें यमपुरीं ॥ २ ॥ हरीवीण कोणी नाहीं सोडवीता ॥ पुत्र बंधु कांता संपत्तीचे ॥ ३ ॥ अंतकाळीं कोणी सांगातीं नाहीं बा ॥ साधूचे संगती हरी जोडे ॥ ३ ॥ कोटि कुळें तारी हरि अक्षरें दोनीं ॥ एका जनार्दनीं पाठ केलीं ॥ ५ ॥

---

१ मौनधरा. २ जन्ममृत्यु.

६. धन्य माय व्याली सुकृताचें फळ ॥ फळ तें निर्फळ हरीवीण ॥ १ ॥ वेदाचेंही बीज हरि हरि अक्षरें ॥ पवित्र सोपारें हेंचि एक ॥ २ ॥ योग याग व्रत नेम धर्म दान ॥ नलगे साधन जपतां हरी ॥ ३ ॥ साधनाचें सार नाम मुखीं गातां ॥ हरि हरि ह्मणतां कार्यसिद्धि ॥ ४ ॥ नित्यमुक्त तोची एक ब्रह्मज्ञानी ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

७. वहुतां सुकृतीं नरदेह लाधला ॥ भक्तिवीण गेला अधोगती ॥ १ ॥ बाप भाग्य कैसें न सरेचि कर्म ॥ न कळेंचि वर्म अरे मूढा ॥ २ ॥ अनेका जन्माचें सुकृत पदरीं ॥ त्याचे मुखीं हरि पैठा होय ॥ ३ ॥ राव रंक हो कां उंच नीच याती ॥ भक्तिवीण माती मूखीं त्याच्या ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं हरि हरि ह्मणतां ॥ मुक्ती सायुज्यता पाठीं लागे ॥ ५ ॥

८. हरिनामामृत सेवी सावकाश ॥ मोक्ष त्याचे भूंस[२] दृष्टी पुढें ॥ १ ॥ नित्य नामघोष जयाचे मंदिरीं ॥ तेंचि काशीपुरी तीर्थ क्षेत्र ॥ २ ॥ वाराणशीतीर्थ क्षेत्रा नाश आहे ॥ अविनाशासी पाहे नाश कैंचा ॥ ३ ॥ एका तासामाजी कोटि वेळां सृष्टी ॥ होती जाती दृष्टीं पाहे तोचि ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ऐसे किती झाले ॥ हरिनाम सेविलें तोचि एक ॥ ५ ॥

९. भक्तिवीण पशू कशासी वाढला ॥ सठवीनें नेला कैसा नाहीं ॥ १ ॥ काय माय गेली होती भूतापाशीं ॥ हरि नये मुखासी अरे मूढा ॥ २ ॥ पातकें करितां पुढें आहे पुसता ॥ काय उत्तर देता होशील तूं ॥ ३ ॥ अनेक यातना यम करवील ॥ कोण सोडवील तेथें तुजला ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं सांगताहे तोंडें ॥ आहावाचा रडे बोलतांची ॥ ५ ॥

१०. स्वहिताकारणें संगती साधूची ॥ भावें भक्ति हरीची भेटी तेणें ॥ १ ॥ हरि तेथें संत संत तेथें हरि ॥ ऐसें वेद चारी बोलताती ॥ २ ॥ ब्रह्मा डोळसा तें वेदार्थ नकळे ॥ तेथें हें आंधळे व्यर्थ होती ॥ ३ ॥ वेदार्थाचा गोवा कन्या-अभिलाष ॥ वेदें नाहीं ऐसें सांगितलें ॥ ४ ॥ वेदाचींहीं बीजाक्षरें हरि दोनी ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

११. सत्पद तें ब्रह्म चित्पद ते माया ॥ आनंद पदीं जया ह्मणती हरि

१ वस्ती करणारा. २ तुच्छ.

॥ १ ॥ सत्पद निर्गुण चित्पद सगुण ॥ सगुण निर्गुण हरि पायीं ॥ २ ॥ तत्सदिति ऐसें पैल वस्तू वरी ॥ गीतेमाजीं हरि बोलियेलें ॥ ३ ॥ हरि पदप्राप्ति भोळ्या भाविकांसी ॥ अभिमानी यांसी नरकवास ॥ ४ ॥ अस्ति[१] भाति[२] प्रिय[३] ऐशीं पदें तीनी ॥ एका जनार्दनीं तेंचि झालें ॥ ५ ॥

१२. नाकळे तें कळे कळे तें नकळे ॥ वळे तें नावळे गुरूविणें ॥ १ ॥ निर्गुणीं पावलें सगुणीं भजतां ॥ विकल्प धरितां जिव्हा झडे ॥ २ ॥ बहुरूपी धरी संन्याशाचा वेष ॥ पाहोन तयास धन देती ॥ ३ ॥ संन्याशाला नाहीं बहुरूपीयाला ॥ सगुणीं भजला तेथें पावे ॥ ४ ॥ अद्वैताचा खेळ दिसे गुणागुणीं ॥ एका जनार्दनीं ओळखिलें ॥ ५ ॥

१३. ओळखिला हरि सांठविला पोटीं ॥ होतां त्याची भेटी दुःख कैंचें ॥ १ ॥ नर अथवा नारी होकां दुराचारी ॥ मुखी गातां हरि पवित्र तो ॥ २ ॥ पवित्र तें कुळ धन्य त्याची माय ॥ हरि मुखें गाय नित्य नेमें ॥ ३ ॥ कामक्रोध लोभ जयाचें अंतरीं ॥ नाहीं अधिकारी ऐसा येथें ॥४॥ वैष्णवांचें गुह्य काढिलें निवडूनी ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥५॥

१४. हरि बोला देतां हरि बोला घेतां ॥ हंसतां खेळतां हरि बोला ॥ १ ॥ हरि बोला गातां हरि बोला खातां ॥ सर्व कार्य करितां हरि बोला ॥ २ ॥ हरि बोला एकांतीं हरि बोला लोकांतीं ॥ देह त्यागा अंतीं हरि बोला ॥ ३ ॥ हरि बोला भांडता हरि बोला कांडतां ॥ उठतां बसतां हरि बोला ॥ ४ ॥ हरि बोला जनीं हरि बोला विजनीं ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

१५. एक तीन पांच मेळा पंचविसांचा ॥ छत्तीस तत्वांचा मूळ हरि ॥ १ ॥ कल्पना अविद्या तेणें झाला जीव ॥ मायोपाधि शिव बोलिजेती ॥ २ ॥ जीव शिव दोनी हरिरूपीं तरंग ॥ सिंधु तो अभंग नेणे हरि ॥ ३ ॥ शुक्तीवरीं[४] रजत[५] पहाता डोळा दिसे ॥ रज्जूवरी[६] भासे मिथ्या सर्प ॥ ४ ॥ क्षेत्र क्षेत्रज्ञातें जाणताती ज्ञानी ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

---

१ आहे. २ प्रकाशतो. ३ आवडता. ४ शिंपेवर. ५ रुपें. ६ दोरीवर.

१६. कल्पनेपासूनी कल्पिला जो ठेवा ॥ तेणें पडे गोंवा नेणें हरि ॥ १ ॥ दिधल्यावांचूनी फळप्राप्ति कैंची ॥ इच्छा कल्पनेची व्यर्थ बापा ॥ २ ॥ इच्छावे ते जवळी हरिचे चरण ॥ सर्व नारायण देतो तुज ॥ ३ ॥ न सुटे कल्पना अभिमानाची गांठीं ॥ घेतां जन्म कोटि हरि कैंचा ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं सांपडली खूण ॥ कल्पना अभिमान हरि झाला ॥ ५ ॥

१७. काय पद्मिनीचे पंढासी सोहळे ॥ वांझेसी डोहळे कैंचे होती ॥ १ ॥ अंधापुढें दीप खरासी[1] चंदन ॥ सर्पासी दूधपान करूं नये ॥ २ ॥ क्रोधी अविश्वासी त्यांसी बोध कैंचा ॥ व्यर्थ आपुली वाचा शिणवूं नये ॥ ३ ॥ खळाची संगति उपयोगासी नये ॥ आपणा अपाय[2] त्याचे संगें ॥ ४ ॥ वैष्णवीं कुपथ्य टाकिलें वाळूनी ॥ एका जनार्दनीं तेचि भले ॥ ५ ॥

१८. न जायेची ताठा नित्य खटाटोप ॥ मंडूकीं[3] वटवट तैसे ते गा ॥ १ ॥ प्रेमावीण भजन नाकावीण मोंतीं ॥ अर्थाविण पोथी वाचुनी काय ॥ २ ॥ कुंकुवा नाहीं ठाव ह्मणे मी अहेव[4] ॥ भावावीण देव कैसा पावे ॥ ३ ॥ अनुतापावीण भाव कैसा राहे ॥ अनुभवें पाहे शोधूनियां ॥ ४ ॥ पाहतां पाहणें गेलें तें शोधूनी ॥ एका जनार्दनीं अनुभाविलें ॥ ५ ॥

१९. परिमळ गेलीया वोस फुल देंठीं ॥ आयुष्या शेवटीं देह तैसा ॥ १ ॥ घडि घडी काळ वाट पाहे ॥ अझूनी किती आहे अवकाश ॥ २ ॥ हाचि अनुताप घेऊनि सावध ॥ कांहीं तरी बोध करीं मना ॥ ३ ॥ एक तास उरला खट्वांग रायासी ॥ भाग्यदशा कैसी प्राप्त झाली ॥ ४ ॥ सांपडला हरि तयाला साधनीं ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

२०. करा रे बापानो साधन हरीचें ॥ झणी करणीचें करूं नका ॥ १ ॥ जेणें नये जन्म यमाची यातना ॥ ऐसिया साधना करा कांहीं ॥ २ ॥ साधनाचें सार मंत्रबीज हरी ॥ आत्मतत्त्व धरी तोचि एक ॥ ३ ॥ कोटि कोटि यज्ञ नित्य ज्याचा नेम ॥ एक हरि नाम जपतां घडे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं न ध्यावा संशय ॥ निश्चयेंसी होये हरि रूप ॥ ५ ॥

२१. बारा सोळा जणी हरीसी नेणती ॥ ह्मणौनि फिरती रात्रंदिवस

---

१ गाढवाला. २ धोका. ३ बेडकाचे ठायीं. ४ सवाष्ण.

॥ १ ॥ सहस्रमुखांचा वर्णिता भागला ॥ हर्ष जया झाला तेणें सुखें ॥ २ ॥ वेद जाणूं गेला पुढें मौनावला ॥ तें गुह्य तुजला प्राप्त कैचें ॥ ३ ॥ पूर्व सुकृताचा पूर्ण अभ्यासाचा ॥ दास सद्गुरूचा तोचि जाणे ॥ ४ ॥ जाणते नेणते हरीचे ठिकाणीं ॥ एका जनार्दनीं हरि बोला ॥ ५ ॥

२२. पिंडीं देहस्थिति ब्रह्मांडीं पसारा ॥ हरीवीण सारा व्यर्थ भ्रम ॥ १ ॥ शुक याज्ञवल्क्य दत्त कपिलमुनी ॥ हरीसी जाणोनि हरिच झाले ॥ २ ॥ यारे यारे धरूं हरिनाम तारूं ॥ भवाचा सागरू भय नाहीं ॥ ३ ॥ साधु संत गेले आनंदीं राहिले ॥ हरिनामें झालें कृतकृत्य ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मांडिलें दुकान ॥ देतो मोलाविण सर्व वस्तु ॥ ५ ॥

२३. आवडीनें भावें हरिनाम घेशी ॥ तुझी चिंता त्यासी सर्व आहे ॥ १ ॥ नको खेद धरूं कोणत्याही गोष्टीचा ॥ पति तो लक्ष्मीचा जाण-तसे ॥ २ ॥ सकळ जीवांचा करितो सांभाळ॥ तुज मोकळील ऐसें नाहीं ॥ ३ ॥ जैशी स्थिति आहे तैशा परी राहें ॥ कौतुक तूं पाहे संचिताचें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भोग प्रारब्धाचा ॥ हरिकृपें त्याचा नाश झाला ॥ ५ ॥

२४. दुर्बळाची कन्या समर्थानें केली ॥ अवदशा निमाली दरिद्राची ॥ १ ॥ हरिकृपा होतां भक्तां निघती दोंदें ॥ नाचती स्वानंदें हरि रंगीं ॥ २ ॥ देवभक्त दोन्ही एकरूप झाले ॥ मुळींचें संचलें जैसें तसें ॥ ३ ॥ पाजळली ज्योति कापुराची वाति ॥ ओंवाळितां आरती भेद नुरे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं कल्पंचि[२] सुराला ॥ तोचि हरि झाला ब्रह्मरूप ॥ ५ ॥

२५. हारि ह्मणा बोलतां हरि ह्मणा चालतां ॥ हरि ह्मणा खेळतां बाळपणीं ॥ १ ॥ ह्मणा हरिनाम पुरती सकळ कामें[३] ॥ हरि नामें ब्रह्म हातां चढे ॥ २ ॥ हरि ह्मणा उठतां हरि ह्मणा बैसतां ॥ हरि ह्मणा पाहतां लोकलीळा ॥ ३ ॥ हरि ह्मणा आसनीं ॥ हरि ह्मणा शयनीं ॥ हरि ह्मणा भोजनीं ग्रासोग्रासीं ॥ ४ ॥ हरि ह्मणा जागतां हरि ह्मणा निजतां ॥ हरि ह्मणा झुंझतां रणांगणीं ॥ ५ ॥ हरि ह्मणा एकटी हरि

---

१ वासुकी, शेष. २ वासना. ३ इच्छा.

ह्मणा संकटीं ॥ हरि धरा पोटीं भाव बळें ॥ ६ ॥ हरि ह्मणा हिंडतां हरि भांडतां ॥ हरि ह्मणा कांडितां साळीदाळी ॥ ७ ॥ हरि ह्मणा देतां हरि ह्मणा मागतां ॥ हरि ह्मणा गातां पदोपदीं ॥ ८ ॥ हरि ह्मणा देशीं हरि ह्मणा परदेशीं ॥ हरि ह्मणा अहर्निशीं सावधान ॥ ९ ॥ हरि ह्मणा एकांतीं हरि ह्मणा लोकांतीं ॥ हरि ह्मणा अंतीं देहत्यागीं[1] ॥ १० ॥ हरि ह्मणा धर्मता हरि ह्मणा अर्थता हारि ॥ ह्मणा कामता सकाम काम ॥ ११ ॥ हरि ह्मणा स्वार्थीं हरि ह्मणा परमार्थीं ॥ हरि ब्रह्मप्राप्तिलागी ह्मणा ॥ १२ ॥ हरि ह्मणा भावतां हरि ह्मणा अभावतां ॥ हरि ह्मणा पावतां मोक्षपद ॥ १३ ॥ हरि ह्मणा निजनिधी हरि ह्मणा आनंदीं ॥ हरि परमानंदीं आनंद तो ॥ १४ ॥ हरि ह्मणा जनीं हरि ह्मणा विजनीं ॥ एका जनार्दनीं हरी नांदे ॥ १५ ॥ हें चौदापदें गयीं[2] ॥ गायकाचा ठाया ॥ आलिसे ताराया पितरेंसहित ॥ १६ ॥

२६. मुद्रा ती पांचवी लाउनीयां लक्ष ॥ तो आत्मा प्रत्यक्ष हरि दिसे ॥ १ ॥ कानीं जें पेरिलें ॥ डोळां तें उगवलें ॥ व्यापक भारिलें तोचि हरि ॥ कर्म उपासना ज्ञान मार्गीं झाले ॥ हरिपाठीं आले सर्व मार्ग ॥ ३ ॥ नित्य प्रेमभावें हरिपाठ गाय ॥ हरिकृपा होय ॥ तयावरी ॥ ४ ॥ झाला हरिपाठ बोलणें येथुनी ॥ एका जनार्दनीं हारि बोला ॥ ५ ॥

---

१ मरणाचे वेळीं. २ गया क्षेत्रामध्यें.

धांवा कयाधूचा.

१. अहा रे दैवा काय हें करविसी ॥ मातेच्या हस्तें बाळ मारविसी ॥ कयाधू माता करोनिया पाक ॥ आठवी आपुल्या कर्माचा विपाक ॥ क्षीरामाजी मेळविलें ताक ॥ माझिये मनीं होता हा बहु धाक ॥ १ ॥ काय म्यां केला साधूचा अपमान ॥ किंवा हरिलें ब्राह्मणाचें धन ॥ गांजीलें काय अनाथा लागून ॥ ढकलीलें कूपीं अंधातें नेऊन ॥ २ ॥ स्त्रीपुरुषांमाजी अंतर पाडीलें ॥ बाळक आणि मातेसी विघडिलें ॥ हरणीचें काय पाडस तोडिलें ॥ मच्छासी जळा बाहेरी काढिलें ॥ ३ ॥ पतीची आज्ञा मजला मोडवेना ॥ पतिव्रता धर्म मजला सोडवेना ॥ स्नेहाचा पाश मजला तोडवेना ॥ द्यावया वीष हात वोहटेना ॥ ४ ॥ नव मास तूज म्यां उदरीं वाहीलें ॥ डोळेभरी नाहीं म्यां पाहिलें ॥ मगल कार्य होणें तें राहिलें ॥ द्यावया वीष तान्हुलें बाहीलें[२] ॥ ५ ॥ येरे बा सगुणा प्रल्हादा राजसा ॥ तुजला मी जेऊं घालितें पाडसा ॥ तुजविण मजला वोस दाहिदिशा ॥ निष्ठूर कैसा झालासी जगदीशा ॥ ६ ॥ कयाधू[१] माता घेवोनिया पेला ॥ वीष हें लावी बाळाच्या मुखाला ॥ प्रल्हाद आठवी श्रीहरिच्या चरणाला ॥ अमृततुल्य विष झालें त्याला ॥ ७ ॥ धरूनीयां हृदयीं दिधलें चुंबन ॥ कुर्वाळी हस्तें बाळाचें वदन ॥ स्नेहाचे भरें मांडिलें रुदन ॥ सद्गदित एकनाथ जनार्दन ॥ ८ ॥ अहा रे दैवा० ॥

धांवा.

१. माझा कृष्ण देखिला काय ॥ कोणी तरी सांगा गे ॥ ध्रु० ॥ हातीं घेउनीयां फूल ॥ अंगणीं रांगत आलें मूल ॥ होतें सारवित मी चूल ॥ कैसी भूल पडियेली ॥ १ ॥ माथां शोभे पिंपळपान ॥ मेघवर्ण ऐसा जाण ॥ त्याला ह्मणती श्रीभगवान ॥ योगी ध्यान विश्रांती ॥ २ ॥ संगे

---

१ प्रल्हादाची माता. २ बोलाविलें.

घेऊनी गोपाळ ॥ बाळ खेळे अळुमाळ ॥ पायीं पोल्हारे झळाळ ॥ गळां माळ वैजयंती ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं माय ॥ घरोघरांप्रती जाय ॥ कृष्णा जाणावें तें काय ॥ कोणी तरी सांगा गे ॥ ४ ॥

२. रघुनंदन पायीं गेला ॥ रथ कां रे त्वां आणिला ॥ १ ॥ सूर्यवंशीं नारायण ॥ माझा राघव जातो वना ॥ २ ॥ सूर्यवंशी दिनकरा ॥ तपूं नको तूं भास्करा ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ पदोपदीं राघवराव ॥ ४ ॥

धावा द्रौपदीचा.

३. कृष्णा धांव रे लवकरी ॥ संकट पडलें भारी ॥ हरि तूं आमुचा कैवारी ॥ आलें विघ्न निवारी ॥ ध्रु० ॥ १ ॥ पांडव असतां वनवासीं ॥ कळलें कौरवासी ॥ त्यांणीं पाठविलें ऋषीसी ॥ सत्व हरावयासी ॥ कृष्णा० ॥ २ ॥ साठि सहस्र खंड्या अन्न ॥ दुर्वासा भोजन ॥ सत्व जातील घेऊन ॥ अंतर पडतां जाण ॥ कृष्णा० ॥ ३ ॥ रात्र जाहली दोप्रहर ॥ आले ऋषेश्वर ॥ भोजन मागती सत्वर ॥ कैसा करूं विचार ॥ कृष्णा० ॥ ४ ॥ आज कां निष्ठुर जाहलासी ॥ होईल बा गति कैसी ॥ अनाथ मी देवा परदेशी ॥ धांव तूं वेगेंसी ॥ कृष्णा० ॥ ५ ॥ आतां न लावीं उशीर ॥ अनर्थ करील हा फार ॥ एवढा करीं उपकार ॥ दे दर्शन सत्वर ॥ कृष्णा० ॥ ६ ॥ कंठ शोषला अनंता ॥ प्राण जाईल आतां ॥ पदर पसरतें अच्युता ॥ पावें रुक्मिणी कांता ॥ कृष्णा० ॥ ७ ॥ ऐकूनि बहिणीची करुणा ॥ आला यादव राणा ॥ द्रौपदी लोळत हरिचरणा ॥ एका जनार्दना ॥ कृष्णा० ॥ ८ ॥

भूपाळी.

१. उठिं उठिं बा हृदयस्था रामा वैदेहिच्या कांता ॥ नाशीं निजभ्रम दुष्कृता ॥ जीवा अनाथा संरक्षी ॥ ध्रु० ॥ देह वसुधा आक्रंदली ॥ पुण्य पापात्मक माजली ॥ विषय इंद्रियें रोधिलीं ॥ जागृत केली निज सत्ता ॥ १ ॥ बोध राजा झाला भ्रांत ॥ शुद्ध असतां कामासक्त ॥ अनेक वासना उन्नत ॥ त्या योषिता आवडल्या ॥ २॥ त्यजिलें साधनाचें सैन्य ॥ धैर्य त्राण झालें जीण ॥ स्वयें झाला पराधीन ॥ क्षेत्रीं वास करीतसे ॥ ३ ॥ रागादि अहंकार येत असुर पौलस्तिचा सुत ॥ गाई ब्राह्मणाचा घात प्रतिक्षणीं करिताती ॥ ४ ॥ इंद्रियें अधिष्ठात्रीदेव ॥ त्यांची त्याला नाही कींव ॥ पूय गोळ जें जड शव ॥ त्याची सेवा करिताती ॥ ५ ॥ अमानित्वादि सज्जन ॥ तेही फिरती रानोरान ॥ विवेक उपरम मुनिगण ॥ अन्न अन्न करिताती ॥ ६ ॥ उठी लोकेषणा हे राक्षसी ॥ सुकृत परमार्थातें ग्रासी ॥ त्याग अनुताप संन्यासी ॥ त्या अभिमानें सोडिलें ॥ ७ ॥ भाव विश्वास निरसोनी ॥ शांत ब्रह्मनिष्ठ ज्ञानी ॥ निंदा असूया[२] शिष्यिणी ॥ ह्या विधवांनीं मुंडिल ॥ ८ ॥ सदाचारा अग्निहोत्री ॥ कुशल जो वेदमंत्रीं ॥ इच्छा उर्वशीच्या गात्रीं ॥ रमे पंकीं कृमी जैसा ॥ ९ ॥ शास्त्रजन्य आत्मबोध ॥ क्रियायुक्त ज्ञान शुद्ध ॥ स्वानुभव शुद्ध नारद ॥ तोही झाला नारदी ॥ १० ॥ शांती क्षमा दया ॥ विटबिल्या कुलस्त्रिया ॥ तृष्णा काम नाहीं साया ॥ दासी झाल्या अती मान्या ॥११॥ लिंगदेह लंका स्थान ॥ राजस अहंकार रावण ॥ राजा झाला त्या आधिन ॥ झाले त्रिगुण त्रैलोक ॥१२॥ काम ज्याचा जेष्ठ सुत ॥ महासेनी इंद्रजित ॥ क्रोध अक्षया उन्मत ॥ नागवित सर्वस्वें ॥ १३ ॥ ध्वांतजलधीचा आवर्त ॥ दशवक्र लंकानाथ ॥ भुजाविंशती मंडित ॥ नागविले तपस्वी ॥ १४ ॥ क्रिया शक्ति जे सुंदरी ॥ साध्वी जाया मंदोदरी ॥ सरासुर आज्ञाधारी ॥ सर्व ऐश्वर्य संपन्न ॥ १५ ॥ करोनि स्वदेहाचें यंत्र ॥ पंचम आलाप सुस्वर ॥

---

१ जोरदार. २ ईर्षा. ३ शास्त्रांपासून उत्पन्न झालेला.

भोळा भोंदिला शंकर ॥ आतां निद्रा कां घेसी ॥ १६ ॥ आत्मा शंकराची कांता ॥ अंबा तुर्या जगन्माता ॥ अभिलाषिली पतिव्रता ॥ आतां निद्रा कां घेसी ॥ १७ ॥ अजानदेव हे अजित ॥ जयजय शब्द श्रुति गात ॥ संविद् रश्मीचा भासत ॥ अभय अरुणोदय झाला ॥ १८ ॥ सुमनस दशरथ राजा ॥ श्रद्धा तिघी त्याच्या भाजा ॥ पोटीं येऊनी महाराजा ॥ वांझपण फेडावें ॥ १९ ॥ भ्रांत मुमुक्षीचा कोटी ॥ भ्रमती गिरी गुहा-कुटीं ॥ गुरु वासिष्ठ करुनी सृष्टी ॥ दयावंता तारावें ॥ २० ॥ विराग विश्वामित्र स्वस्थ ॥ ज्ञानें अध्वर्यो जित-॥ स्पृह ताटिका भंगित ॥ करूनी सिद्धि पावबी ॥ २१ ॥ बोध विदेहाची कन्या ॥ भक्ति सीता लोकमान्या ॥ एका जनार्दनीं सर्वज्ञा ॥ वरी त्र्यंबक[1] भंगोनी ॥ २२ ॥

२. उठोनियां प्रातःकाळीं यशोदा बोलते मुरारी ॥ गोपाळ वाट पाहती उभे तुझे द्वारीं ॥ सिदोरिया घेउनी वेगें जाय नारायण ॥ १ ॥ यमुनेचे तीरीं सये खेळतो कान्हा कान्हा ॥ नाना परी क्रीडा करी यादवांचा राणा राणा ॥ धृ० ॥ मागें पुढें गोपाळ मध्यें शोभे हरी ॥ सांवळा सकुमार वाजवी मोहरी ॥ वर पुच्छ करुनी गाई नाचताती नाना ॥ २ ॥ खग[2] मृग गाई व्याघ्र नाहीं दुजी भावना ॥ सकळ उद्धारण एक कृष्ण जाणा ॥ काया वाचा मनें शरण एका जनार्दना ॥ ३ ॥

३. उठा उठा प्रातःकाळ झाला ॥ व्यंकटरमणा पाहुं चला ॥ मोक्ष-दायक सकळा ॥ भूवैकुंठीं वसते ॥ धृ० ॥ सकळ तीर्थांची स्वामिणी ॥ धन्य ते स्वामी पुष्करणी ॥ अगाध महिमा पुराणीं ॥ वेद वर्णीति चारी ॥ १ ॥ नाना वाद्यांचा ध्वनी ॥ देव शोभे सिंहासनीं ॥ पुढें शूद्र सेनाची मंडळी ध्वजारोहण पाहुं चला ॥ २ ॥ नाना परिचे वाहन ॥ छत्र चामर सुषेण ॥ लक्ष्मीसहित नारायण ॥ शेषाद्रीसहीत पाहुं चला ॥ ३ ॥ गुरु-वारीं पुष्पपुजा ॥ पाहा त्रैलोक्याचा राजा ॥ जाला असे भक्तकाजा ॥ दीनदयाळ भक्तांचा ॥ ४ ॥ नानापरिचें गोपुर ॥ रम्यें स्थळें मनोहर ॥ नाना परीचा उत्सावो ॥ विजयादशमी होताती ॥ ५ ॥ जघैन्य[3] शेषाद्री

---

१ शंकराचें धनुष्य असा भाव. २ पक्षी. ३ मोठा.

पर्वत ॥ नऊ लक्ष पायऱ्या शोभत ॥ दास जनार्दन शरणांगत ॥ लक्ष्मी-तया वर देई ॥ ६ ॥

४. ब्रह्म निर्गुण निराकार ॥ विठ्ठल सगुण साकार ॥ अवतरले परात्पर ॥ परब्रह्म सांवळें ॥ धृ० ॥ विठ्ठल संताचें रूपडें ॥ प्रत्यक्ष पाहे नेत्रा पुढें ॥ तयासि न जाणता मूढे ॥ माया जाळीं गुंतले ॥ १ ॥ मुक्ताबाई सकळ तनु ॥ दिप्ती सांवळा तो भानू ॥ प्रभा बळीश्वर जगज्जीवनु ॥ अती लावण्य शोभतसे ॥ २ ॥ ज्ञानदेव मुखकमळ ॥ निवृत्तीराज मुगुटाचा झल्लाळ ॥ सोपानदेव तो निढळ ॥ आदिपुरुष रायाचे ॥ ३ ॥ मुकुंदराज तो अवधारी ॥ श्रवण देव तो निर्धारीं ॥ चांगदेव विसोबा खेचरी ॥ स्वयंप्रकाश झळकतसे ॥ ४ ॥ वडवाळ सिद्ध नासापुट ॥ कबीर नामा दोन्ही ओंठ ॥ जिव्हा तोचि मुद्गल भट ॥ नींबा घांट गर्जतसे ॥ ५ ॥ बाहु दंड चोखा मेळा ॥ बहिरा पिसा वक्षस्थळा ॥ जगमित्र कंठनाळा ॥ जोगा माळ प्रेमाची ॥ ६ ॥ हृदयानंद योगी जाण ॥ अच्युत सारंग दोन्ही स्तन ॥ हृदयीं रेणुकानंदन ॥ नाभीं नृसिंह मेहता ॥ ७ ॥ कान्हो पाटक कटीप्रदेश ॥ मुकुंद तो पीतांबर सुरस ॥ चरणीं आले रोहीदास ॥ सुरदास सांवता ॥ ८ ॥ नारा माहादा गोंदा विठा ॥ ह्या देवाच्या क्षुद्रघंटा[1] ॥ जनी वांकी वाळे वाजतां ॥ तोडर एका जनार्दन ॥ ९ ॥

५. रात्रंदिवस घोकितों तुह्मी सावध असा ॥ तुमच्या नगरीचा आह्मा नाहीं भरंवसा ॥ उजेड पडतांना गळां पडेल फांसा ॥ १ ॥ उठा कीं जी मायबाप ॥ कशी लागली झोंप ॥ हुजूर जाउनीया ॥ येवढी चुकवा खेप ॥ धृ० ॥ २ ॥ तुमच्या नगरीची नाहीं नांदणूक वरी ॥ तुमच्या सेजेला दोन लोभिष्ट नारी ॥ त्यांच्या योगें दुःखें तुमच्या नगरांत भारी ॥ ३ ॥ हिंडतां देशांतरी चौऱ्यांशी जग ॥ अझुनी सांपडला नाहीं नीट सुमार्ग ॥ कोणतें हित केलें बापा सांग ॥ ३ ॥ जुन्या ठेवण्याचा तुह्मी पूर्जा काढा ॥ त्याच्या आधारें बोलेन घडघडा ॥ एका जनार्दनीं धरा बळकट मेढा ॥ चाकर हुजूराचा घेईन अवघा झाडा ॥ ५ ॥

---

[1] कमरेंतील घागऱ्या.

पाळणा.

१. जो जो जो जो जो बाळा केंवि येवो ॥ उन्मनी निद्रा लागो तुज गीतीं गावो ॥ १ ॥ जाग जागतां निज पाहीं माझिया तान्हुलीया ॥ निजीं निज निजुनीया सावध रे कान्हया ॥ २ ॥ तुह्मा चवघींची कळकळ झणी येथें कां करा ॥ निजीं निजला कान्हा परतोनी जावें घरां ॥ ३ ॥ चवंघी जणी वोसरल्या तेथें अनुहत गोष्टी ॥ तया नादातें साधून परे परत्या सृष्टी ॥ ४ ॥ तेथें उन्मनी ना निद्रा हरपलें चित्त ॥ देह विदेह खुंटलें सगुण गुणातीत ॥ ५ ॥ शब्द निःशब्द खुंटला आतां बोलावें तें काय ॥ निजीं निजला एका जनार्दन माय ॥ ६ ॥

२. जोजो जोजो रे रघुरामा ॥ निज बाळा गुणधामा ॥ योगी आलासे विश्रामा ॥ स्वामी दावीन तुह्मां ॥ धृ० ॥ जोगी दिसतसे विचित्र ॥ त्याला तीन नेत्र ॥ चर्मावेगळें नाहीं वस्त्र ॥ ह्मणवीतो तुझा मित्र ॥ १ ॥ अंगीं लावुनीयां विभुती ॥ अर्धांगीं पार्वती ॥ वृषभारूढ तो पशुपती ॥ त्रिशूळ डमरू हातीं ॥ २ ॥ आणिक नवल दयाळा ॥ कंठ दिसे निळा ॥ मस्तकीं गंगा वाहे झुळझुळां ॥ नेत्रीं अग्निज्वाळा ॥ ३ ॥ भस्म चर्चुनी सर्वांगीं ॥ वेष्टीला भुजंगीं ॥ भुतें मेळवुनीयां बहु जगीं ॥ आलासे प्रसंगीं ॥ ४ ॥ जोगी आलासे अंगणीं ॥ तुळसीवृंदावनीं ॥ तुजला देखुनियां नयनीं ॥ घाली लोटांगणीं ॥ ५ ॥ गोकुळीं जन्मल निधान ॥ जगदीश तो जाण ॥ त्याचे चरणीं शरण ॥ एका जनादन ॥ ६ ॥

हमामा पधा.

१. उदकाच्या कांठां पेंदा जवळी गेला ॥ जळीं छाया बिंबलीं ॥ जळीं छाया बिंबली तयातें देखोनि वांकुलि दाविता छाया हिय दावी वांकुली ॥ १ ॥ हमामा रे भाई हुंबली ॥ आप आपणा बारघाली ॥ धृ० ॥

१ चार वाचा.

जैसा जैसा पेंधा चालत रोखें ॥ छायाहि चाले तंवकें ॥ हुंबळीचेनी बळें कृष्ण वश केला पेंधा ऐसें नोळखे ॥ २ ॥ उचलल्या वृत्ति न ढळाति पाति ॥ आपआपण्या नोहे दुणी पाहे ॥ हरिखाचेंनि बळें ॥ हुंबली घालितां दुज कैसेनि पां राहे ॥ ३ ॥ समान रूपीं नाठवे देह ॥ नकळे दिवस रात्री ॥ आपलें स्वरूपीं हुंबळी ॥ घालिता मोडली संसार स्फुर्ती ॥ ४ ॥ पेंधा गेला उशीर जाला वेगीं बोलावया जाये ॥ संवगडीयातें पेंधा आपरुप देखे ॥ कांठिं वार घालु राहे ॥ ५ ॥ कान्हो बोलावितों चाल रे पेंध्या काइशी हुंबळी येथें ॥ कृष्णाविणें येथें तिळभरी नाहीं मा बोलवितो कोठें ॥ ६ ॥ पेंधा नये बाहुबळी घाली कृष्ण आला पहावया ॥ काया मा छाया अतीते केला बाप कृपाळ कान्हया ॥ ७ ॥ जिंतिलेरे भाई द्वैत नाहीं ॥ दुजें हारपलें कान्होबा पायीं ॥ धृ० ॥ जिंतिलेरे मी कान्होचा मरिगळा ॥ आतां नभें कळिकाळां ॥ अभिमानाचे दांत पडिले हरी गेली रसातळां ॥ ८ ॥ या परि आळी पुरवी जनार्दन संवगडियासी देतो मान ॥ एका एकपणें आळी जाला केला आपणासमान ॥९॥

कोल्हाटी.

१. आह्मी कोल्हाटी कोल्हाटी ॥ आमची उडी उलटी सुलटी ॥ शुन्यस्थावर दिधली गांठी ॥ न्यास जंगम केली उफराटी ॥ १ ॥ आह्मी० ॥ सोहंशब्द ढोलगे पीटी ॥ आमचें वास्तव त्रिपुटी ॥ पहावी कसबाची अटा[2]अटी ॥ २ ॥ आह्मी० ॥ आह्मी कोल्हाटी प्रेमळ ॥ ब्रह्माविष्णु जयाचें बाळ ॥ महाप्रपंच रोंविला वेळ ॥ खेळ केला त्यां[3]पें तुंबळ गा ॥ ३ ॥ आह्मी० ॥ आमचा खेळ हो पाहून ॥ सगुणची लागलें ध्यान ॥ त्यानें केलें निर्गुण ॥ ऐसा बोले जनार्दन गा ॥ ४ ॥

२. हा[4]ट करुनी घरासी आणिली बैसली वसरीच्या काठीं ॥ घरची बाईल बाहेर निघाली वसवसुन लागली पाठीं रे ॥ १ ॥ शंखीणबाबा

---

१ भीत नाहीं. २ पसारा. ३ त्याजपाशीं. ४ बाजार.

डंखीण ॥ त्या घरीं शंखीण बाबा डंखीण ॥ धृ० ॥ चौशेरांचा वरनभात केला वर भाजीचा गोळा रे ॥ मोठे मोटे घास घेती भुरगळ फिरवी डोळारे ॥ २ ॥ आठ भाकरी बारा पोळ्या घिरडीं खादलीं सोळारे ॥ पाणी पिउनी ढेंकर दिला मराटी तिचा मोळारे ॥ २ ॥ बारा सोळा लुगडीं नेसली येईना पाठिपोठींरे ॥ चौखणांची चोळी शिविली उरास येईना गांठी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे ऐशी बाइल केलीरे ॥ तिच्या भयानें दैवतें पळूनिया गेलींरे ॥ ५ ॥

यलमा.

१. यलमा आली यलमा आली ॥ मच्छ रूपें यलमा आली ॥ शंखासुराचे वधासी गेली ॥ चारी वेद घेऊनी माता माझी यलमा भली ॥ १॥ रसातळास चालली ॥ कूम रूपें यलमा झाली ॥ माझें वैयन धरली ॥ जल देवी अंबा स्थापिली ॥ २ ॥ अंबा वराह रूप होऊन ॥ क्षिती दाढेवर धरून ॥ दैत्य अघोर वधून ॥ करी भक्ताचें पाळण ॥ ३ ॥ अंबा नरसिंह होऊन ॥ स्तंभा माजी गुरगुरून ॥ हिरण्यकश्यपाचा घेतला प्राण ॥ भक्ता प्रल्हादाकारणें ॥ ४ ॥ अंबा झालीसे कृतघ्न ॥ बया बसली कपाट लाऊन ॥ मंजूळ बोले हास्यवदन ॥ अष्टभुजा सौभाग्य जाण ॥ दार उघड पाहुं दे वदन ॥ ५ ॥ वामन रूप अंबा होऊन ॥ बसली पाताळीं जाऊन ॥ द्वारपाळ[1] पुन्हां राहून ॥ शुक्र गुरुचा डोळा फोडून ॥ प्रियपात्र भक्ता जाण ॥ ६ ॥ अंबा परशराम होऊन ॥ कामधेनु आली घेऊन ॥ रेणुकेचा वध करून ॥ आपल्या पित्याची आज्ञा पाळून ॥ ७ ॥ अंबा झालीसे राम ॥ लंका बिभीषण स्थापून ॥ इंद्रजिताचा घेतला प्राण ॥ अंबा सुवेळा नाचून ॥ अंबेनें केलें रणकंदन ॥ ८ ॥ देवकीचे उदरा जाऊन ॥ गर्भवासी अंबा राहुन ॥ कंसा हातची गेली निसटून ॥ गोकुळीं कल गमन ॥ अबा शेषावरी शयन ॥ करी यशोदेचें स्तनपान ॥ करी

---

१ दरवाजा.

कंसाचें छेदन ॥ ९ ॥ अविनाश पंढरी जाण ॥ अंबेनें पाहिलें दिंडिरवन ॥ भक्त पुंडलिका कारणें ॥ समचरणीं कटीकर ठेवून ॥ दृष्टी नासाग्री ठेवूनी ॥ न्याहाळी ती भक्तजन ॥ बोधें संपले अंबा जाण ॥ १० ॥ अंबा दशभुजा नटली ॥ दैत्य दानव मारुनि आली ॥ कलीरूपीं इसी आज्ञा दिली ॥ वटपत्रीं शयन झाली ॥ त्रिविधताप अंबा मावळली ॥ एका जनार्दनीं अंबा पाहिली ॥ ११ ॥

भाड.

१. हुवा भांड माया छांड येक संग पकडा ॥ जोरु लडके माबाप सबकु वस करा ॥ १ ॥ सबसे हुवा न्यारा मुजे एक लगा फेरा ॥ खावे चिदं बुंदकी भंग मैं तों मगन हुवा दंग ॥ छटक पटक टाळी बाजे मुगे बाजे चंग ॥ अवतरले अंदर भीतर सज्जन भरा पुर ॥ २ ॥ चौक म्याने आन खडे देखत रहा ॥ बडे बडे बेकाम घरोघर येरा ॥ ३ ॥ बेद नीती सब कोई जावे किताब पुरा ॥ मा बेटीकी सुद नही एक सीर मारा ॥ ४ ॥ अहा जपी तहा तपी चारो देश फीरा ॥ जमुनामे लटा पटी ब्यास नाम धरा ॥ ५ ॥ बडे हटी अंगपर छाटी एक पाग खडा ॥ देख माया खुसा खुसा डालन लगा घरा ॥ ६ ॥ आप चले मकानकु ॥ इसा-रत करेकु भरम झाला ॥ सहा सहासीवतार दिया कुरा ॥ ७ ॥ आप करते तप करते तो बी भुल परा ॥ इतर जनकी क्या बिशाद छेजन मेरा ॥ ८ ॥ आग आगे देख कनी संग हुता एक ॥ जनार्दनकी मेहर हुवी माथो कर धरा ॥ ९ ॥

थाक.

१. थाक रे थाक तुज नाहा उंच नाक ॥ आपुले जन्म मरणाची गोष्ट झांक ॥ सर सर मागे सर ॥ १ ॥ तुझा माय बाप ठाऊक आहे मला ॥

माझ्याच दासी पासून कीरे झाला ॥ गुरु गम्य खूण कळली नाहीं तुला ॥ कचें मडकें घेऊन जा आपुल्या घराला ॥ २ ॥ पाठमोरा उभा कां राहशी ॥ सन्मुख पाहिलें नाहीं मशीं ॥ तरी उघड्या कर चारीवेशी ॥ पळुन जाशी कोणत्या द्वारीं ॥ ३ ॥ मी धाक कैकांसी दिला ॥ चंद्र सूर्य उभा केला ॥ इंद्र आहे वेसणीला ॥ काय रे सांगू मुला तुला ॥ भ्रांती पटळ अझुनि कां नाहीं गेला ॥ ४ ॥ माझ्या मुलाचें मुळ एक जाण ॥ तूं ब्रह्मचारी होऊन ॥ क्षणांत साठ पोरगे होऊन ॥ एक कन्या दान रे ॥ ५ ॥ पाराशरा सारखे ऋषेश्वर ॥ अगस्तीला लोपामुद्रा हा ही खेळ म्यांच केला ॥ अवघे जाऊन प्रपंच सार ॥ त्याला माझाच किरे आधार ॥ जे राहतील निराकार ॥ एका जनार्दनीं तत्पर ॥ ६ ॥

कबुलपत्र.

१. कऊल पत्र कऊल हा सादर ऐका ॥ तत्वमसी धन्याचा शिका ॥ सांडोनी भावाचा धोका ॥ सुख दुःख त्यागावें ॥ १ ॥ संचित क्रियमाण पुण्य पाप हें संतकबीलता माप ॥ शिलक बाकी त्रिविधताप ॥ आपे आप मावळती ॥ २ ॥ दीननाथ पतीत पावन ॥ ऐसें धन्याचें नामाभिधान ॥ देव जयाचे बंदीजन[1] ॥ कीर्ति घेउन तिहीं लोकीं ॥ ३ ॥ त्याचा कऊल अन्य नोहे ॥ सतेज नांवें जीवें भावें ॥ पतीतपावन हें ऐकावें ॥ सुखी नांदावें अक्षयीं ॥ ४ ॥ कुलबाबत कुल कानु ॥ निवडीला अघमनु ॥ तुमचा तुह्मी देऊं जानु ॥ शंका धरून हसुं नका ॥ ५ ॥ दीवे लावा घरोघरीं ॥ रोख शिक्का धरा शरीरीं ॥ माप तुह्मा वेट बिगारी ॥ आपुलाले घरीं सुखी नांदा ॥ ६ ॥ वर तींत सलामत कैली ॥ कलियुग देखोंनी अवघी म्याली ॥ ह्मणोनी प्रतिज्ञा लिहिली ॥ कऊलताबोळी परियसा ॥ ७ ॥ विवेकाचा नांगर धरा ॥ लागेल तीतका कुळंबावा करा ॥ लहान थोर ही त्वरा ॥ कऊल धरा मस्तकीं ॥ ८ ॥ आपली

---

[1] स्तुतिपाठ गाणारे.

सीमा आपण पहा ॥ धोंडा देखुन उगले रहा ॥ अदृष्ट पिकेल तें लिहा ॥ कट कट या हाकरूं नका ॥ ९ ॥ साळी माळी तेली तांबोळी ॥ बारा बलुती तराळ कोळी ॥ चांभार कुंभार सर्व काळीं ॥ नामावळी गर्जती ॥ १० ॥ स्त्रीया शुद्र अनाथ नेती ॥ अवघे नाम धरूनिया चित्तीं ॥ काऊल दिल्हा श्रीगुरु मुर्ती ॥ यास कीर्ति अपार ॥ ११ ॥ रोखा शिक्का धरा शिरीं ॥ आह्मांसी ठेवा धाब्यावरी ॥ तो तुह्मासी करी अंगजोरी ॥ त्यासी बरी करा खुद्पटी ॥ १२ ॥ एका जनार्दनीं मामलेदार ॥ तेणें आनंद झाला फार ॥ संतीं केला जयजयकार ॥ कऊल सादर ऐकुनी ॥ १३ ॥

भूतझडपणी.

१. भुत दारुण खेचर[1] मोटें ॥ नांदे भीमा तिरीं वाळवंटें ॥ येणें झडपीले मोठ मोठे ॥ ते न येती घर दारवंटे जी ॥ १ ॥ पिता सांगे बा पुत्रासी ॥ बा रे न जाय तूं पंढरीसी ॥ तेथें मोठी एक आहे विवसी ॥ ते बा गीळील समुळेसी जी ॥ ध्रु० ॥ भुत लागलें प्रल्हादासी ॥ त्याणें मारिलें त्याच्या जनकासी ॥ भुत लागलें बळीसी ॥ नेऊनी घातला पाताळासी ॥ २ ॥ भुत लागलें नारदमुनी ॥ तोही हिंडे त्रिभुवनीं ॥ देह भ्रांतीतें टाकुनी ॥ गेला भुतामाजी मिळोनी ॥ ३ ॥ अंबऋषी रुक्मांगदा ॥ मयुरध्वजा केली अपदा ॥ हनुमंतासी थोर झाली बाधा ॥ तोही नाचे निजरंगीं सदा ॥ ४ ॥ ध्रुव लकरूं कोडीसवाणें[2] ॥ त्याचें खुंटलें येणें जाणें ॥ तेंहीं झडपिलें भुतें येणें ॥ आणिक थोर थोर घेतले प्राणें जी ॥ ५ ॥ येणें मारीले असंख्यात ॥ सहस्त्रार्जुन थोर बळीवंतु ॥ हिरण्य कश्यप असुरनाथ ॥ रावण कुंभकण समस्त जी ॥ ६ ॥ कंसासुर आणि पुतना ॥ शिशुपाळ वक्रदंत राणा ॥ मागधासी काळयवना ॥ कौरवांची समूळ सेना ॥ ७ ॥ नाहीं राहात एके स्थानीं ॥ सध्यां होतें बा गोवर्धनीं ॥ तें या पुंडलिकें मंत्रोनी ॥ उभें केलें येथें आणुनी ॥ ८ ॥

---

१ आकाशांत फिरणारे.

चंद्रभागारे पुष्पावती ॥ सायंकाळीरे पद्मतिर्थी ॥ राना मधेंच करीते वस्ती ॥ नको धरूं याची संगती ॥ ९ ॥ ऐक तुज सांगतों एक विचारू ॥ भुतें झडपीलीं मग काय करूं ॥ एका जनार्दनीं निर्धारू ॥ केला भुताचा अंगीकारू ॥ १० ॥

२. तें भुत लागले रे तें भुत लागलें रे ॥ ध्रु० ॥ भुत राहतें वैकुंठ पुरीं ॥ तेंची आहे भीमातिरीं ॥ रहातें संताचे अंतरीं ॥ तें० ॥ १ ॥ भूत विटेवरी सांवळें ॥ पाहती जनलोक सकळ ॥ जाला संसार सुफळ ॥ ॥ तें० ॥ २ ॥ भुत बोधल्याचें संगें ॥ टाळ वाजवीत अंगें ॥ दळूं लागे जनी संगें ॥ तें० ॥ ३ ॥ भुत लागलें बहुतासी ॥ गोरा कुंभार सांवता-माळ्यासी ॥ जनार्दन एक नाथासी ॥ तें० ॥ ४ ॥

रावणाचा पराभव.

१. राम रावण रणांगणीं ॥ युद्धा मिनले[1] निज निर्वाणी ॥ येरयेरातें लक्षुनी ॥ स्वयें विंधों पाहती ॥ १ ॥ तंव गजध्वजीं राम ॥ रामचि धनुष्य बाण ॥ रामरूप आपण ॥ आपणा देखें ॥ २ ॥ रावणा पडिलें ठक ॥ रामरूप कटक[2] ॥ पारिकें आणीक ॥ तया न दिसे कांहीं ॥ ३ ॥ रामरूप नर ॥ रामरूप वान्नर ॥ वैरी निशाचर ॥ रामरूप ॥ ४ ॥ रावण पाहे लंकेकडे ॥ रामरूप लंकेचे हुडे[3] ॥ सबाह्य चहूंकडे ॥ राम दिसे ॥ ५ ॥ ऐसें निर्वाण युद्ध ॥ विसरला द्वंद्व भेद ॥ एका जनार्दनीं आनंद ॥ प्रगटला ॥ ६ ॥

२. देवासी नागवे ग्रहांचाही ग्रहो ॥ तो राम रावणें आणिला रणा ॥ सुरनर वानर भक्त निशाचर ॥ समूह मीनलीसे सेना ॥ चैतन्य चोरटी ते रूपें गोरटीं ॥ आणिली राम अंगनारे रे ॥ १ ॥ राम देखोनी दीठी ॥ हरीखली गोरटी ॥ स्वानंदाची सृष्टी हेलावतु ॥ जानकी पाहे रघुनाथा ॥ राम न पाहे सीता ॥ चरणावरी माथा ठेवूं नेदी ॥ ध्रु० ॥ तंव देव

---

१ एकत्र मिळाले. २ सैन्य. ३ बुरूज.

ह्मणती देवा सीतेचिया भावा ॥ नमस्कार घ्यावा अनुसरू आतां ॥ विनविती जगत्पति ऐकें सीतापती ॥ उभी आहे तिष्ठती जनकतनया ॥ विनवी बिभीषण मृदुवचनीं लक्षुमण ॥ सीते लागीं रावण निर्दाळिला ॥ जी लागीं शिणविलें तीसी कां दुऱ्हाविलें ॥ हनुमंत ह्मणे बोले सांगा स्वामी ॥ २ ॥ तूं जीविचें न सांगसी आणि मौन्यची राहासी तैं गुढ वेद शास्त्रांसी न कळे बा ॥ आह्मीं तंव वान्नरें प्रकृतिची पार्परे तें केवी वनचरें जाणोन बा ॥ सीता सीता घोकणी ते जनकनंदिनी ॥ उभी असे येउनी जवळी बा ॥ जवळी आल्या पाठी तूं न पाहासी दृष्टी ॥ कुसरी हे उफराटी न कळे आह्मां ॥ ३ ॥ पाहोनी प्लवंगम इछीतसे बोले राम ॥ विषयी विषये काम आह्मां नाहीं ॥ हे परपुरुष मीनली ऐसी झाली बोली ॥ प्रकृति अंगीकारीली कैसी जाय ॥ तरी हे जीवाची मोहीनी काम जनित जननी ॥ देखतां नयनी भुलवी जगा ॥ तरी हे दिव्य[3] देऊनी पाहा हो दाखवूं शुद्ध भावो ॥ संज्ञा राम रावो करुनी ठेला ॥ ४ ॥ हें देखोनी समस्त राहीलें तटस्थ ॥ हनुमंत काय तेथें करिता जाला ॥ हें विषम विश्वकुंड पेटविलें प्रचंड सहजाग्नी उर्दंट प्रज्वाळिला ॥ येरी कुंडाकडे पाहे तंव राम रूप दिसताहे ॥ नवल दिव्य माय आरंभिलें ॥ येथें भावचि प्रमाण अग्नी माजी स्नान ॥ करुनी रामचरण धरीन ॥ ५ ॥ आगा परीसे तेजोरासी तूं साक्षि या कर्मासी ॥ जठरवासी जठराग्नी ॥ चपळ चंचल योगें मन जेथें जाय वेगें ॥ सरीसा पुढें मागें अवघा राम ॥ राम सांडोनी मना विषयो ये जरी ध्याना ॥ तरी देह हुताशन दग्ध करीं बा ॥ ६ ॥ वाचिक व्यापारू स्वरवर्ण उच्चारु ॥ रामेविण अक्षरु केवि निघें ॥ वचना वदनीं राम कथे मेघश्याम ॥ रामेविण उपशम जब्द नाहीं ॥ वाचाजे वावडे तें ते राम घडे ॥ रामेंविण उघडें वचन नाहीं ॥ हांकी हांकीतां हाका हाके माझी राम देखा नाहीं तरी देद मुखा दहन करी ॥ ७ ॥ हे काया आतळे तेथेंची राम मीळे ॥ रामाविण वेगळें उरणें नाहीं ॥ देहो देहो देहो बहुतांसी संदेहो ॥ देहीं रामरावो प्रगट नादें ॥ राम श्वासोश्वास राम-

---

१ क्षुल्लक. २ वानर. ३ शपथ. ४ मोठा.

निमिष निमिष ॥ रामा माजी वास रामपणें ॥ रामेविण शरीर क्षीण जाय आनमोहर ॥ तरी देहो हा वैश्वानर भस्म करी ॥ ८ ॥ जागृति जें जें दिसे तें तें राम असे ॥ स्वप्नीं जें आभासे तेही रामु ॥ सुषुप्तीचें सुख केवळ राम देख ॥ रामेविण आणिक नाहीं नाहीं ॥ आह्मां रामरूपीं उत्पत्ति रामरूपीं स्थिती ॥ अंति तेही मती रामराम ॥ तेथें अग्नीसी तो अतौता अग्नीमाजी सिता ॥ राम ह्मणोनि तत्वतां उडी घाली ॥ ९ ॥ तेथें बुजालीं वान्नरें भ्यालीं निशाचरें[1] ॥ सुर नर खेचरें चांकाटलीं[2] ॥ उडी सरसी देख सकळां पडीली शंक ॥ अवघींच टकमक ॥ पाहात ठेलीं ॥ तेथें तम धुमाचें घोळ रजरक्तकल्लोळ ॥ राहीले निश्चळ सीता तेजें ॥ धगधगीत इंगळ लखलखीत ज्वाळा ॥ लोपुनी जनकबाळा मिरवे कैसी ॥ १० ॥ दहनदिसी सुखामूळ तें सीता देखा ॥ अग्नीचिया शिखा[3] शाखा सीता ॥ सीता अंग मेळे अग्नीचे पाप जळे ॥ जें रावणाच्या घरीं मेळ धुतां घडलें ॥ हे पतिव्रता निर्दोष अग्नी झाला चोख ॥ जयजयकारें घोष अवघे करीती ॥ ते देखोनी राघवा जाकाळीलें[4] कणवों ॥ अवघेपणे अवघा खेंवा आला ॥ ११ ॥ प्रकृति पुरुषा भेटी खेवां पडीली मीठी ॥ येरयेरां पोटीं हारपली ॥ तेथें योग कांहीं स्मरतां स्मरतें नाहीं ॥ मी तूं पणा पाही बुजावणी ॥ रामरूपीं तत्वतां मिळोनी गेली सीता ॥ न निवडे सर्वथा कांहीं केलीया ॥ अशोकाचे शोक वियोगाचें दुःख ॥ हरुनी ह्मणावें सुख तंव ह्मणतें नाहीं ॥ १२ ॥ शिवभक्ति संयोग अभ्यासेविण योग ॥ कल्पनेविण भोग भोगीतसे ॥ एका जनार्दनीं सहजेची मिळणी ॥ प्रकृती रामचरणीं सति झाली ॥ एकपणाचेनि आलें नुरेची पैं वेगळे ॥ रामरूपीं सगळें सामावलें ॥ नवल पैं लाघव देहे देहीं राघव । देव पुढें दीव्य उतरलिया ॥१३॥

झाडणी.

१. मज मायेचाची मेळी खेळतां गोंधळी बोधाचिये पाळी कैसेनि गेलें ॥ तेथें मज झाला वो संचारु लागला अगोचरू निर्धारा निर्धारु

---

१ राक्षस. २ आश्चर्य पावलीं. ३ ज्वाळा. ४ मोह पावला. ५.दयेनें.

निर्धारेना ॥ १ ॥ मज माझी झडपणीं न चले झाडणी देह बुद्धिची सांडणी करा वेगीं ॥ धृ० ॥ अवो हें मन्मथें मोडलें कल्पनेनें विघडलें विदेही घडलें देह याचें ॥ हें आपेंआप खेळे दुजया नातळे वासनेचीं मुळें जाळिलीं आपे ॥ २ ॥ श्रवणीं शब्द पडे तंव शब्दा मागें पुढें होऊनी वाडेकोडें श्रुति ऐके ॥ शाब्दीक घालुनी मागें शब्दा आंत रिघे तेणें विदेहाचेनि आंगें परिसतुसे ॥ ३ ॥ अवो हें चराचर अमुर देखे आपरुपें आपलें स्वरूप आपण पाहे ॥ याची दृष्टी तेजागळी लागलीसे मुळीं नामरूपा होळी करुनि पाहे ॥ ४ ॥ कठिणाचे कठिण त्या माजीं आपण मृदिं मृदुपण रूप दावी ॥ जें जें अंगीं लागे तें अंगीचेनि अंगें तेणें स्पर्शाचेनि भोगें डोलतसे ॥ ५ ॥ अवो हा घ्राणा येतां वासा वासामाजी सरिसा नाकळे वो ऐसा भोग भोगी ॥ घेत या परिमळा परिमळीं जिव्हाळा ठसावली लीळा नेणों कोण ॥ ६ ॥ यासी भोजनीं सौरसु गगनाचा करी ग्रासु प्रपंचाचा घांसु भरुनी ठेला ॥ रसना चाखों नेणें ते नेत्रीं गोडी घेणें ऐसेनि जेवणें तृप्ती सदां ॥ ७ ॥ चरणीं चालतां चपळ देह कर्मीं चंचळ अंतरीं निश्चळ होवोनि धांवे ॥ करीं कराचा व्यापार करुनि निर्व्यापार विपरित मोहर कर्मीं याची ॥ ८ ॥ शयनाचा अवसरीं निजिजे शेजारीं शेजबाज शरीरीं लागों नेदी ॥ निद्रेच्या प्रसंगा खुपे अंगा माया घालुनीया मागां पहुडतसे ॥ ९ ॥ मनाचा हो पोटीं मौनाची खुण गांठी न मोडितां गोठी सावकाश ॥ शब्द हरिपाठीं सुरस वाचा सुटीं बोली दावी तटी निःशब्दाची ॥ १० ॥ अहो हे भक्त संत ज्ञानी अगुणाचे गुणीं मीनले झाडणी करावया ॥ तिहीं ठेउनि माथां हातु बोलविती मातु कवण[1] आलासि तूं नांव काई ॥ ११ ॥ नांवरूप अलौकीक सांगतां विवेक[1] एका एकीं एक लागलासे ॥ गुणी आले घरां त्यांही लागला वारा उत्पत्ति संसारा मावळली ॥ १२ ॥ करणी कर्मीं ऐसा ठसावला ठसा नेणो कोण दशा बाणलीसे ॥ निर्धारें मज्जनीं पाहिलें निधारुनि एका जनार्दनीं संचरला ॥ १३ ॥

---

१ आवड.

अर्जदास्त.

१. अर्जदास्त अर्जदार ॥ बंदगी बंदेनवाज ॥ अलेकं सलाम ॥ साहेबांचे सेवेशीं ॥ बंदेशरीराकार ॥ जिवाजीशेखदार ॥ बुधाजी कारकून ॥ परगणे शरीराबाद ॥ किल्ले कायापुरी ॥ सरकार साहेबांची आज्ञा घेऊन स्वार झालों तो परगणें मजकुरीं येऊन सरकारकाम सुरू करावयास लागलों तों प्रगणें मजकूरचे जमेदार दंभाजी शेटे ॥ व कामाजी महाजन व मनीराम देशमुख व ममताई देशपांडीण व क्रोधाजीनाईकवाडी ऐसे हरामजादे फार आहेत ॥ ते सरकारकामाचा कयासा चालूं देत नाहींत ॥ दंभाजी शेट्या कचेरीस येऊन जोम धरून बसतो ॥ मनीराम देशमुख आपलें काम परभार करून घेतो ॥ ममताइ देशपांडीण इणें तमाम प्रगणा जेरदस्त केला ॥ क्रोधाजी नाईकवाडी यानें तमाम तफरका केला ॥ तों साहेबांपासन जरासंध चोपदार आला ॥ त्यानें खबर केली कीं मागून यमाजीपंताची तलब होणार ॥ त्यास त्या धास्तीनें तमाम प्रगणा वोस झाला ॥ बितपशील कलम ॥ डोळसवाडीस मात्र कांही रुईझुईवस्ती राहिली ॥ कानगांव तो बंद झाले ॥ दोन्हीं वंशींची कवाडें लागलीं ॥ नाकापुरास वहाळ सुटले ॥ तोंडापुर तों तफरका झालें ॥ दंताळवाडी वोस पडली ॥ दिवे लागणी देखील राहिली नाहीं ॥ कसगांवची पांढर झाली ॥ शिरापुरचे लोक दरोबस्त थरथरां कांपूं लागलें ॥ हातगांव कसल्यानें जर्जर झाले ॥ त्यांच्यानें आतां कांहीं लावणी होत नाहीं ॥ पायगांवची मेटें बसलीं ॥ ढोंपरीपुरची राहिली ॥ चरणगांव चाली सरली ॥ गांडापूर वाहूं लागलें लिंगस्थान भ्रष्टजाहलें ॥ उठूं पळूं लागलें ॥ धीर धरवेना ॥ ऐसी परगण्यांत कीर्ति बुडाली ॥ यावर सरकार काम सुरू करीत होतों ॥ तों यमाजी पंताची परवानगी आली कीं हुजूर येणें ॥ आपणास साहेबांचा आश्रय आहे एका जनादनकाबंदा ॥ बंदगी रोषन होय हे अर्जदास्त ॥

---

१ शरीराचें देशाशीं साम्य करून त्याच्या व्यवस्थेबद्दल अर्ज केला आहे.

अभयपत्र.

१. स्वस्ति श्रीनृपशालिवाहन शके १५२५ आषाढ वद्य ५ गुरुवासरे क्षत्रिय कुलावसंत अयोध्याधीश श्रीरामराजा छत्रपती अनंत ब्रह्मांड नायक यांणीं आज्ञापत्र राजेश्री जिवाजीपंत शेखदार मौजे देहगांव तर्फ अष्टपुरी मामले पंचालेश्वर यांस आज्ञापत्र ऐसाजे मौजे मजकूर जी खबर बखर लिहून पाठविली तेथील लिहिलें कीं मनाजी देशमुख याणें काम क्रोधादि असुरसेना पुंडपाळेगार मेळवून गांव मारितो. वसाहत होऊं देत नाहीं. ब्रह्मपुरीचा मार्ग चालूं देत नाहीं त्याजवरून तुह्मावर साहेब मेहरबान होऊन मनाजी देशमुख वगैरे यांस तंबी पोंहचावयास सरकारांतून सुभे रवाना केले बितपसील, आत्मानात्म विवेक पंतप्रधान, स्वानुभव सेनापती, प्रबोध सरलष्कर, या समागमें वीतराग वीर दैवी संपदा देऊन ताबडतोबीनें रवाना केले आहेत. तर मौजे मजकुरीं पावतांच अवघे पुंडपाळेगार मारले जातील. जेरजबरदस्ती करून त्यांस सत्समागमीं लावितील. वर्णाश्रमविधीनें साधनचतुष्टयसंपन्न होऊन सत्समागमीं लागोन नवविधा भजनीं लागोन तुह्मांस अनन्य शरण येऊन वश होतील. तेव्हां साहेबकाम सुरळीत चालोन ब्रह्मपुरीचा मार्ग चालों लागेल तर तुह्मी आपली खातरजमा राखोन साहेब कामास रुजु राहणें ह्मणजे केली सेवा मंजूर आहे. हुजुर आलीया सबंध मोक्षांतील शाश्वतपद इनाम दिल्हें जाईल. सहज पूर्ण निजानंदें रंगोन साहेबकामास तत्पर असणें जाणिजे. लेखन अलंकार ॥

हपशीसिद्धी.

१. ख्याल किया मछली वाले वह्ले ॥ धुंडी दर्याव गोविंद महंमद वह्ले ॥ ध्रु० ॥ शंकासुर दैत्य मारिया वह्ले ॥ लायो चारी बेद महंमद ॥ १ ॥ खेल खेलावे आवे गोविंद महंमद ॥ गोविंद महंमद ॥ २ ॥

---

१ ते येणेंप्रमाणें. २ हें अभयपत्र एकनाथांचें नसून रंगनाथ निगडीकरांचें असावें.

सातो दर्याव एकवजुदा ॥ भेद निकाले लाये गोविंद महंमद ॥ ३ ॥ जप तप जमीन दलन ले वल्ले ॥ तबदियपीठ महंमद ॥ ४ ॥ जब तब जमीदलमले वल्ले ॥ तब दिया उसे दाद महंमद ॥ ५ ॥ कच्छप ऋषी भगवान वल्ले ॥ चीपचीक परी मिठी महंमद ॥ ६ ॥ सब दैवम्याने नरसिंहवडा यावल्ले ॥ भेदा मृगज स्तंभ महंमद ॥ ७ ॥ हिरण्यकश्यप दैत्य मारीया वल्ले ॥ रखा भक्त प्रल्हाद महंमद ॥ ८ ॥ बळि सत्वा आगळ वल्ले ॥ उसे दिया पातालराज्य महंमद ॥ ९ ॥ खुजीसुरत ठेंगणी वल्ले ॥ फिरे फकीरी हाल महंमद ॥ १० ॥ परशुराम माको मारीया वल्ले ॥ फत्ते किया बापका बोल महंमद ॥ ११ ॥ दशरथका राम राना वल्ले ॥ राज्यदिया बिभीखनकु वल्ले महंमद ॥ १२ ॥ नंदजीके किसन सांवळे वल्ले ॥ खेळे जमुनातीर महंमद ॥ १३ ॥ बौध्यसुरत लियाहै खानी वल्ले ॥ पानी पत्तर हुवे महंमद ॥ १४ ॥ मेरा आल्ला घोडा चढीयो वल्ले ॥ उसे कहे कलंकी गोविंद महंमद ॥ १५ ॥ एका जनार्दनीं यौकर बोले ॥ तेरेदिदारकीभक्तभजे महंमद ॥ १६ ॥

ककाय

१. श्रीकृष्णमायाजी पाहे ॥ ते मी झाले कईकाये ॥ कईकाय देवाचे अंग ॥ कैकाय झालें जग ॥ कर्म ब्रह्म रवि भाग ॥ त्यापासोनि कळो आम्मा ॥ १ ॥ गौरी आई ओ आम्मा ॥ सावळ्याई ओ आम्मा ॥ बरव्या नामाची आम्मा ॥ बरव्या रूपाची ओ आम्मा ॥ २ ॥ शुळगळाई ओ आम्मा ॥ मत्साई वो कत्साई वो ॥ बराई वो नरसाई वो ॥ वामनाई ठेंगणाई वो परसाई रामाई वो ॥ ३ ॥ कृष्णाई वो बोधाई वो ॥ कळकाई वो ॥ गंगाई वो ॥ रेणुकाई वो गडडाई वो ॥ चांगुणाई वो तुकाई वो आम्या ॥ ४ ॥ काय तुझ्या भयाचे साद पाहे ॥ सांगणें बोलणें नचले वो माये ॥ तुझ्या जीविचें सांगेन ॥ तुझ्या पुसील ते

---

१ मत्स्य अवतार. २ कच्छ अवतार.

सांगेन तुझ्या मनीचें सांगन ॥ जें सप्तपातळीं खालतें तुज तुज माजी ॥ तेंच मज माजीं ॥ काय धमक घेऊन बसलीस गे धमकटी ॥ तुझ्या धन्याची आस करीन ॥ थुः तुझ्या तोंडावरी ॥ थुः तुझे लोभावरी ॥ शकुन सांगेन ते एक ॥ काळी याई वो आम्मा ॥ ५ ॥ मागु त्या बुटगुंडा ॥ मागु त्या बुरगुंडा ॥ नीट केल्या बहुत रांडा ॥ तैसी नव्हे मी कैकाये ॥ निज ज्ञान करंडा ॥ काळी आई ओ आम्मा ॥ ६ ॥ नमो कानडी भाषा । केळीत्र शीघता ॥ शकुन कोळीसा ॥ इवो नमो आर ॥ गीड बीड आशा बडिह्याळ्यावा ॥ गन्मोड होऊगे आम्मा ॥ ७ ॥ गंदिने धन्नाने तमिन्ने गवीने हाडश्याण ॥ आडळ्या डामो होशातुडा ॥ काळी आई वो आम्मा ॥ ८ ॥ नमो तैलंग दिशो ॥ मच्छमच्छ भाषा ॥ सरोव मुसलल्लोपे आम्मा ॥ ९ ॥ मी चित उनाळू कईयाळू ॥ नेईयाळु खटाखटाये ॥ काळी आई वोआम्मा ॥ १० ॥ कैकाय कैईकाये ॥ शकुन सांगेन ते एक ॥ कईकाय कैकाय ॥ नकळे ब्रह्मादिको ॥ कईकाय वृत्ति खोटी ॥ कईकाय कईकाये ॥ सत्य सांगेन गोठी ॥ जीव शीवा पडली मिठी ॥ एका जनार्दनाच्या कोटी काळी आई वो आम्मा ॥११॥

२ निर्गुण निराकार दादा माहुर माझें गांव ॥ शकुन सांगावया आले यमाई माझें नांव ॥ तये नगरीं वस्ती केली मी तरी आले एकेभावें ॥ ऐसा माझा शकुन दादा चित्त देऊन ऐकावें ॥ १ ॥ कैकाय दुरील माझा देश ॥ शकुन सांगावयास आले कलियुगास ॥ ब्रह्माविष्णूमहेश पुसती शकुन आह्मास ॥ ऐसें निदान आह्मीं सांगितलें त्यांस ॥ २ ॥ धरित्री आकाश मज देखतां उत्पत्ती ॥ चंद्र सूर्य मज देखतां दादा होती ॥ ब्रह्माविष्णूमहेश मज देखतां उपजती ॥ जेथें आहे शिव तेथें आदिशक्ती ॥ ३ ॥ दाही अवतार मज देखतां झाले ॥ अकराही रुद्र दादा होऊनियां गेले ॥ ऋषी मुनी गंधर्व मज देखतांचि झाले ॥ ब्रह्माविष्णुमहेश मज देखतां निमाले ॥ ४ ॥ अठ्ठावीस युगें झालीं चक्रवर्ती ॥ कौरव पांडव गेले कोणे पंथीं ॥ तुह्मी आह्मी जाऊं मागें कोणी न राहती ॥ ५ ॥ पृथ्वी:

---

१ न झाले.

मध्यें दादा एक विपरीत होईल ॥ बहीणभावां दोघांजणांचा विवाह लागेल ॥ पांचा वरुषांची बाळा भ्रतार मागेल ॥ सहा वरुषांची नारी गर्भिण होईल ॥ ६ ॥ आणिक एक दादा माझा ऐकावा बोल ॥ पृथ्वी-वरुता वारा थोर झंझाट सुटेल ॥ थोरथोर दादा पर्वत उडोनिं जातील ॥ अठराही जाती एके ठिकाणीं जेवतील ॥ ७ ॥ कलियुगाची दादा ऐकावी थोरी ॥ पुत्र तो होईल पित्याचा वैरी ॥ भ्रतारा सोडोनी घरोघरीं फिर-तील नारी ॥ ऐसा माझा शकुन दादा आइका निर्धारीं ॥ ८ ॥ आणिक एक दादा माझें आइका उत्तर ॥ आकार जाईल अवघा होईल निराकार ॥ जाती चंद्रसूर्य मग पडेल अंधःकार ॥ धरित्री आकाश जाईल मग कैचा दिनकर ॥ ९ ॥ आणिक एक शकुन माझा ऐकावा संतीं ॥ तुह्मीं मूळ-पीठीं राहणें नांव माझें आदिशक्ती ॥ अंबेचा व्यवहार त्राहे त्राहे आदि-मूर्ती ॥ एका जनार्दनीं प्रसन्न झाली आदिशक्ती ॥ १० ॥

डौर.

१ ला नाद—चटपटचटपटचटपटचटपट शिखासूत्र सपाट ॥ विरजा[2] होमीला द्दष्ट ॥ परी अफुट तैसाचि ॥ वायां केली ताडातोडी ॥ वृथा त्यजिली सूत्र शेंडी ॥ विषय वासना संधी ॥ उपाधी गाढी ॥ श्रीपाद संन्यास घेतला काचा ॥ जिव्हा शिश्न वेंचिलें साचा ॥ विटंबु केला कायाचा ॥ यालागीं चटपट ह्मणतात ॥ १ ॥

२ रा. नाद—खटपटखटपटखटपटखटपट शास्त्र परदान अलोट ॥ बांधोनि विरपत्ति मोट ॥ सेना सुनाट धावणी ॥ वादा तर्का लात्रा लावी ॥ भरला त्रिषयांचे नाटवी ॥ वरि वरि वृंदावन[3] दिसे बरवें ॥ परी अंतरीं कडवट गा दादांनो ॥ यालागीं खटपट ह्मणतात ॥ २ ॥

३ रा नाद—फटफटफटफटफटफटफटफट ॥ या नादाची वाट नीट ॥ ओलंघुनी औटपीठ ॥ ऊर्ध्व पाट भेदुनी ॥ मन पवन समरसेनी ब्रह्म-

---

१ शेंडी व जानवें. २ संन्यास दीक्षा घेण्यापूर्वी करण्याचा एक होम. ३ कमंडळ.

रंध्रीं लीन होउनी ॥ हा अभिमान वाटोनि ॥ झालेपणें फुंजती ॥ ते ओखटे गा डौराकार करूनि देहाचा मातेरा ॥ भरूं पाहतां सुषुम्नाद्वारा ॥ परी असाध्य खरा तो मार्गु ॥ यालागीं फटफट ह्मणतात ॥ ३ ॥

४ था नाद—लटपटलटपटलटपटलटपट ॥ मिळवूनि शिष्यांचा थाट॥ अद्वैत ज्ञानाचा बोभाट ॥ भरला हाट जीविकेचा ॥ गुरु लोभें धनमान॥ शिष्य लोभें अति लीन ॥ दोघांशीं लटपट लागली पूर्ण ॥ कोणीकोणासी आवरेना ॥ यालागीं लटपट ह्मणतात ॥ ४ ॥

५ वा नाद—तळमळतळमळतळमळतळमळ ॥ धरणें पारणें निर्मळ ॥ तीर्थ यात्रे लागीं चपळ ॥ घेतला फळ जीविकेशी ॥ नाना वृत्ति आरंभिली ॥ नाना दैवतें पूजिली ॥ शेखीं काळें नरडी चेपिली ॥ दुःखे तळमळे गा दादांनो ॥ यालागीं तळमळ ह्मणतात ॥ ५ ॥

ऐसे पांच भेद नादांचे ॥ मनीं धरा विवेकाचे ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे साचे बोला वाचे हरिनाम दादानो ॥

२. ऐका गा ये साधु सज्जन हो ॥ महंत महाजन हो ॥ मननशीळ मुनि जन हो ॥ यागीं सज्ञान हो सावध ऐका ॥ १ ॥ वैकुंठ राणे राज्य धर ॥ चिन्मात्रैक राज्यकुमर ॥ निज ज्ञानी वेठहारी थोर ॥ ते नित्य सादर तेही ऐका ॥ २ ॥ बिनवी जनार्दनाचा एका ॥ सेवितां तुमच्या चरणपियुखा ॥ उजळले निजात्मसुखा ॥ डौरकार नाथाचा ॥ ३ ॥ उठुनीया ब्राह्ममुहुर्तीं ॥ काय करावें निश्चीती ॥ तें ऐका तुह्मां प्रति ॥ येथ निगुती सांगेन ॥४॥ डौर नाद चुड मुख ॥ कर्म मार्गीची स्मृति ॥ कर्म मार्गीचि पद्धती ॥ शिश्न धरोनि डावे हातीं ॥ दुर्वा धरोनि उजवे हातीं ॥ उत्तर दीशेप्रति हागों जावें ॥ ५ ॥ ऐसे मूहुर्ति हागों लागलें ॥ ते जाणा हागवण वटीस गेलें ॥ ब्रह्ममूहुर्ति साधु भलें ॥ काय करूं लागले तें ऐका ॥ ६ ॥ ज्ञान मार्गीची स्मति ॥ श्लो० ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय चिंतयेदात्मनोहितं ॥ आत्महीत चिंतन ॥ मज व्हावें धन धान्य ॥ मज व्हावी मा-

१ पहांटे दोन घटका रात्र असतां.

न्यता मान्य ॥ भूतभविष्य वर्तमान ॥ हें ज्ञान मज व्हावें ॥ ७ ॥ मज व्हावें वस्त्र कलत्र[1] ॥ मज व्हावें पशु पुत्र ॥ हे चिंता जे निरंतर ॥ ते नव्हे साचार आत्महितासी ॥ ८ ॥ डौरनाद डुगु ॥ चिंता करोनी काय ॥ तिथें आयुष्य वृथा जाये ॥ जें चिंतावें तें अदृष्टीं आहे ॥ हित चिंतन पाहें अनायासें ॥ ९ ॥ तें कैसे डौर कारा वाइक बोल ॥ मी ज्ञाता पाया पर्तों[2] ॥ मी गुणत्रया वरुता ॥ चहुंवाचेहुनी तत्वता ॥ आतित तो सर्वथा मीच मी स्वयें ॥ १० ॥ धर्माधर्म इंद्रीयें सत्ता ॥ माझेनी चाले सर्वथा ॥ परी मी कर्म धर्मापर्ता ॥ करूनी अकर्ता मचि मी स्वयें ॥ ११ ॥ जीव शीव ऐसी वार्ता ॥ माझें स्वरूप वस्तुता ॥ जीव शीवा नातळतां ॥ प्रकृति पुरुषा परता मीच मी स्वयें ॥ १३ ॥ ऐसें करी जो चिंतन ॥ त्याच्या मरणासीच ये मरण ॥ अंगीं नलगे जन्मबंधन ॥ एका जनार्दनीं निज वाक्य ॥ १४ ॥

३. डौर नाद आनंद वर्तेल या चोहटा ॥ धादांत वेदांत सिद्धांत ॥ बोल बोलोनी गेले बहुत ॥ आतां मी आलों भोगांत ॥ माझा वचनार्थ सादर ऐका ॥ १ ॥ धादांत वाइक डौर काराचे ॥ वेदांत वाइक पंडीताचें ॥ सिद्धांत वाईक जोतिषाचें ॥ भोगांत वाइक माझे सादर ॥ ऐका गाये सज्ञान ज्ञाते हो ॥ २ ॥ डौर काराचे बोल ॥ विचारितां खोल ची खोल ॥ ते आशेनें केले केवळ फोल ॥ विश्वासाची बोळ गेली ते ऐका ॥ ३ ॥ दान देतो महाश्वाड ॥ नेदितो सदां द्वाड ॥ हें बोलणे अतिशयें वाड ॥ परी लुलु करी चाड जे मज दान द्यावें ॥ ४ ॥ तें लुलु काय केलें ॥ बोलिलें तितुकें वायां गेलें ॥ वायां जाऊनी गौरविलें ॥ डौरकारा दिधलें काळमुखेंपण ॥ ५ ॥ धरुनी प्रतिष्ठेचें बंड ॥ बोल बोलती प्रचंड ॥ आशा वाढविली उदंड ॥ तेव्हां त्याचें काळे तोंड तें ऐसें असे ॥ ६ ॥ ऐसें काळ तोंड उदंड जगीं फिरताती ॥ ऐसी आह्मां डौरकाचि गती ॥ त्यांच्या डौराची नांदे स्थिती ॥ ऐका तुह्मां प्रति सांगेन ॥ ७ ॥ डौरनाद चुडमुख ॥ डुकुमुकु ॥ कुसुमुस ॥ तळमळ ॥

---

[1] स्त्री. [2] पलीकडचा.

खटपट ॥ लडबड ॥ भाग ॥ खळ ॥ खळबळ ॥ बडबड ॥ ऐशा नादा-चिया कोटि ॥ मग शंख नादें डौर उठी ॥ हे नादाची मूळ गोठी ॥ आतां वेदांत परीपाठी सांगेन ॥ ८ ॥ झालीया वेदांत वित्पति ॥ अवश्य व्हावी ब्रह्म प्राप्ती ॥ तेथें ही गुण दोष उटति ॥ ज्ञान गर्वे स्थिती नागवि नाचे ॥ ९ ॥ डौरनाद ॥ ३ ॥ खळ ॥ खडबड ॥ २ ॥ बडबड ॥ २ ॥ वाचुनिया वेदांत ॥ पुढिलासी ह्मणती दांत ॥ आपण स्वयें अदत्त ॥ गुण दोष पाहात सर्वांचे ॥ १० ॥ पंडीत पंडीतां देखोनी दिठी ॥ क्रोधें गुरुगुरु करी पोटीं ॥ वरी वरी बोलती गोड गोष्टी ॥ क्षुद्रीं दृष्टी ठेउनी ॥ ११ ॥ वाग वाद बांधुनी गांठीं ॥ पत्रावलंबन करिती हाटीं ॥ ज्ञान विकीती पोटासाठीं ॥ ऐशा वेदांताच्या गोष्टी ॥ पंडीत परी पाठी अन्योन्मुख झाली ॥ १२ ॥ आतां सिद्धातपरीपाटी ॥ ज्योतिषी सांगे ज्या ज्या गोष्टी ॥ ते ते समूळ अवघी खोटी ॥ मिथ्या चावटी ते ऐका ॥ १३ ॥ रवि सोम प्रतिमा साचा अंतीं ॥ मंडळ साम्य समत्वा येती ॥ सूर्या आड चंद्रावि गती ॥ जाण निश्चीती दिनद्वया ॥ १४ ॥ ते अमावास्येचां दीवशीं ॥ जीवेंची त्या चंद्रासी ॥ नष्टत्व स्थापिती ज्योतिषी ॥ ते या लोकांसी सत्य माने ॥ १५ ॥ पिठीं चंद्रासी नवाळी बहु ॥ नष्ट चंद्रासी ह्मणती कुंहु[2] ॥ ऐसें मिथ्या बोल बोलति बहु ॥ करीती हाहाहुहु सिद्धांत वक्ते ॥ १६ ॥ अदृष्टें खावया नाहीं ज्यासी ॥ ज्योतिषी सांगे ग्रहगति त्यासी ॥ तेचि रासीच्या नांदत्यासि ॥ ह्मणती नवग्रह तुह्मांसी प्रसन्न सदां ॥ १७ ॥ ज्याची देखती अवदशा ॥ त्यासी ह्मणती दुर्ग्रह दशा ॥ जेथें देखती लक्ष्मि विलासा ॥ तेथें जन्म ग्रहदशा उंच ह्मणती ॥ १८ ॥ एवं वेदांत सिद्धांताचिया गती ॥ मिथ्या वचनें सत्य ह्मणती ॥ तेणेंचि सभे माजी श्लाघ्य जती ॥ जीविका वृत्ति लक्षुनी ॥ १९ ॥ एवं धादांत वेदांत सिद्धांत ॥ तीहींचा दाविला मथि-ताथ ॥ माझें बोलणें भोगांत ॥ तें लोकांत रुचेना ॥ २० ॥ तरी कांहीं बोलेन चाहुटी ॥ ते सादर ऐका गोष्टी ॥ सभा देखोनीया मोठी ॥ जो

---

१ शास्त्रज्ञान. २ अमावास्या.

तो उठी बोलावया ॥ २१ ॥ परी मज भोगांताचिया बाईका ॥ तुह्मीं सादर होउनी आइका ॥ धरूनी आपुलाला आवांका ॥ निजात्मसुखा-लागोनी ॥ २ ॥ ये खेपें आले धरा गाय रायहा ॥ आले धरा आले धराल तरी ढवळा धरा ॥ ढवळा धरा ढवळा धरा ढवळा धराल तरी माझा धरा ॥ सासा धराल तरी बांदि धरा ॥ बांदिव्या कारणें जाते धरा ॥ जाते धराव्या कारणें मेंढा धरा ॥ मेंढा धाराव्या कारणें बेटकुळी धरा ॥ ये अवघी धराव्या कारणें अवश्य धरावें ग्रहण ॥ ग्रहण धराल तरीं जीवें भावें ॥ धरा तेणेंची ग्रहणें अर्धोदय करा ॥ अगा सज्जन जन हो ॥ २३ ॥ आले ह्मणजे काइगा ॥ काय माळयाचे आल धरावें ॥ किं पीक आले धरावें ॥ किं केणें आले धरावे ॥ किं नाणें आलें धरावें ॥ किं कोण आलें धरावें ॥ ह्मणाल तरी ऐका गाये बोध निधी ॥ २४ ॥ उदार चक्र वति माळयाचें आलें तें आलें नव्हें किं पीक आलें तें आलें नव्हे ॥ कोणे आलें ते आलें नव्हे ॥ नाणें तें आले नव्हे ॥ मनुष्य देहीं आयुष्य आले तें आयुष्य धरा ॥ २५ ॥ हें आले धरितां ॥ अलभ्य लाभ ये हातां ॥ सुरनर वंदिती माथां ॥ तिर्थे तीर्था मागों येती ॥ २६ ॥ ऐसेंही आले आलिया वरी ॥ घालोनी प्रपंचाच्या शिळेवरी ॥ विषय चिंतेची मीठ मोहरी ॥ ठेंचा करी भलताची ॥ २७ ॥ परी आल्याची एक फोडी तरी ॥ कोणेनेंदि परमार्थावरी ॥ या परी आलें घरो घरीं ॥ नरनारी नाशिती ॥ २८ ॥ डौरनाद डुगु ॥ त्या आल्याच्या सात कांदळी ॥ उरल्या होत्या परीक्षिती जवळी ॥ त्या अपुर्ण परमार्थ मेळी ॥ सुखाच्या सुख कल्लोळी ॥ सुखरूप झाला ॥ २९ ॥ आपण मीनला सुख कल्लोळी ॥ जग निववीलें सुख सुकाळी ॥ श्रीभाग-वताची पोहे[1] घातली ॥ हे ख्याती केली परीक्षितीनें ॥ ३० ॥ खटवांगें रजभरी आल ॥ जन्म मरणांचें नांव पुसीलें ॥ थोड्या काळांत सार्थक भले ॥ निज रूप केलें निजांगें ॥ ३१ ॥ हें दुर्लभ आलें आलीया घरा ॥ जे घालीती देह ममतेचा मातेरा ॥ ठेंचा करीति विषयेद्वारा ॥ त्याच्या

---

१ पाणपोई.

कोटि वेरझारा जन्म द्वारा न सरती ॥ ३२ ॥ ह्मणाल आले धरावें क-वण्या रीती ॥ विवेक वैराग्य घ्यावें हातीं ॥ सदा भगवद्भाव धरावा सर्व श्रोती ॥ एका जनार्दनीं चितीं धरितां निश्चीति आले लाभे ॥ ३३ ॥

४. आतां धवळा धरा गाय राय हो ॥ धवळा धरा धवळा धरा जवळा ॥ धवळा धरीतां माग प्रांजळा ॥ धरितां धवळ्याची कळा ॥ आह्मीं कळिकाळा नांगवों[1] ॥ १ ॥ ज्या धवळ्यावरी आले चाले ॥ ज्या धवळ्यावरी आले मोलावाले ॥ ज्या धवळ्यावरी आले सरतें झालें ॥ तो धवळा भाव बळें जिवीं धरा ॥ २ ॥ धवळा धरूं कापुस का धवळा राजहंस धरूं चोखट ॥ किं धवळा धरूं पारजखोट ॥ किं धवळा धरू काश्मिरीचा स्फटिक घांट ॥ धवळ कोण सांगेन स्पष्ट सावध ऐका ॥ ३ ॥ धवळा नव्हे कापूस धवळा नव्हे राजहंस चोखट ॥ धवळा नव्हे पारज-खोट ॥ धवळा नव्हे काश्मिरी स्फटिकघांट ॥ धवळा निजधर्म चोखट तिही लोकीं ॥ ४ ॥ निजधर्म जो सोज्वळा ॥ त्यासी बोलीजे शुद्ध धवळा ॥ जो भागवतीं वाखाणिला ॥ स्वयें रक्षीला परिक्षितीनें ॥ ५ ॥ एक धवळा धरीती खोटा ॥ एक धवळा धरीती उफराटा ॥ एक धवळा धरीती अव्हांटा ॥ एक धवळा धरीती पोटां ॥ अवघ्या धवळ्याच्या चेष्टा न कराव्या हो रायहो ॥ ६ ॥ खोटा उफराटा अव्हांटा ॥ एक धवळा धरीती पोटा ॥ या बोलिल्या खटपटा ॥ याही स्पष्टा सावधान ऐका ॥ ७ ॥ काशीचा पोहा लुटीती ॥ कां सात्विकांतें नागविती ॥ तेण द्रव्यें धर्म करीती ॥ खोटा निश्चीती या नांव राया ॥ ८ ॥ मारूनी धर्माचीया वाटा ॥ लुटोनी दिने चोहाटा ॥ वाढविती धर्माचा फांटा ॥ तो जाण खोटा धर्म राया ॥ ९ ॥ यापरी धर्म खोटा ॥ आतां ऐक धर्म उफराटा ॥ धर्मची लागे अधर्म वाटां ॥ तेही निष्टा अवधारीं राया ॥ १० ॥ कन्या विक्रयें द्रव्य प्राप्ती ॥ कां गोविक्रयें[2] द्रव्य अर्जीती ॥ हयविक्रयें द्रव्य जोडीती ॥ तो धर्म निश्चीती अधर्म ॥ ११ ॥ तेणें अधर्में धरूनी ताटा ॥ मिरविती धर्मांचीया खटपटा ॥ या नांवे धर्म उफराटा ॥ तो धम लावी

१ सांपडणार नाहीं. २ गाई विकून.

वाटा अधर्माचिया ॥ १२ ॥ संन्यासी द्रव्य अर्जीती ॥ तेणें द्रव्यें धर्म करिती ॥ घेते देते नर्का जाती ॥ तो धर्म निश्चीती अधर्म होय ॥ १३ ॥ विवाह मुंजी कां यज्ञ करिती ॥ द्विजा धारादत्त द्रव्य संकल्पीति ॥ तेचि मागतां नेदिती ॥ द्विजा निर्भत्सिति धनमान दर्पें ॥ १४ ॥ यापरी धर्म निष्ठा ॥ करोनी करीति धर्म उफराटा ॥ आतां धर्मची लागे अधर्म-वाटा ॥ याही चेष्टा अवधारिया ॥ १५ ॥ लोकिकीं वाढवावया महीमान ॥ तुळपुरुष[2] करीति दान ॥ देह विष्टा मूत्रें परिपूर्ण ॥ धन त्या समान जोखीती ॥ १६ ॥ या परि धर्मरूप धनाचें जिणें ॥ जोखुनी विष्टा मुत्र प्रायकरणें ॥ परी परमार्था कारणें ॥ कवडी देणें न संभवें ॥ १७ ॥ केवळ मिरवावया प्रतिष्ठा ॥ धम मिरविती अनेक चेष्टा ॥ तो धर्म बाधोनी वावेच्या चोहोटा ॥ यापरी आव्हांटा घालीती धर्मु ॥ १८ ॥ काम्य फळाशा धर्म करीती ॥ जप करूनी द्विजा मजुरी देती ॥ तेही पुरती न देती यापरी धर्माची स्थिति ॥ आव्हांटा सुचिती निज लाभे ॥ १९ ॥ मातापित्याचे श्राद्ध दिनीं ॥ दक्षणा नांवें घालनी ॥ मागतां नेदिती ब्राह्मणी ॥ ते धर्माची निशाणी अधर्मीं लागे ॥ २० ॥ खोटा आणि उफराटा ॥ धर्म सांगितला अव्हांटा ॥ जे जें धम वेंचे पोटा ॥ तेंहि चेष्टा आवधारी राया ॥ २१ ॥ आचाट मांडुनिया धर्म स्थिति ॥ तद्द्वारा द्रव्य उपार्जिती ॥ शेखी धर्मासी अंगोठा दाखविती ॥ द्रव्य लाविती उदरार्थ ॥ २२ ॥ श्रेष्ठ यजमान आला देखति ॥ तेव्हां अग्नी-होत्राचा धुवा काढिती ॥ तोचि काळीं अग्नी लाविती ॥ एऱ्हवी नांदती उंदिर तेथें ॥ २३ ॥ यजमान पाठीमोरा झाल्या देख ॥ मागें अग्नीहोत्राची होय राख ॥ यापरीस ज्ञान लोक ॥ उदरार्थ देख लाविती धर्म ॥ २४ ॥ काशीयात्रे लागीं सबळ ॥ नानापरी मेळविती पुष्कळ ॥ तीर्थ लक्ष हाम रूद्रीचे पोफळ ॥ घेउनी प्रबळ अर्जीती धन ॥ २५ ॥ एवं उभये देशीं धन अर्जीती ॥ तेही यजमाना देशवृद्धी देती ॥ ऐसा पोटालागी धर्म धरीती ॥ जाण गा ये निश्चीति सज्ञानहो ॥ २६ ॥ ऐसी जे धर्मचेष्टा ॥

---

१ उदक सोडलेलें. २ आपल्या भारंभार सोन्याचें दान.

ते धर्मीं भरला सन्निपाता फांटा ॥ शुद्ध धर्माची जे निष्ठा ॥ ते कदां अनिष्टा होउ नेदी ॥ २७ ॥ शुद्ध धर्म सोज्वळा ॥ त्यातें भागवत ह्मणे धवळा ॥ तो चतुष्पाद धरावा सगळा ॥ त्या नांव प्रांजळा परम धर्मु ॥ २८ ॥ यासी प्रथम पाव तो धन ॥ दुसरा पाव तो वचन ॥ तिसरा काइक जाण ॥ मानसिक धर्म संपूर्ण चतुष्पाद ॥ २९ ॥ मानसीक धर्मा पुढें ॥ धन वचन काइक बापुडे ॥ मानसीक धर्माचे बळ गाढे ॥ तोडी रोंकडे भवबंद ॥ ३० ॥ मानसीक धर्माची स्थिती ॥ होय ब्रह्मज्ञान प्राप्ती च्यारी मुक्ति पायां लागती ॥ ऐसी अगाध स्थिती मानसीक धर्माची ॥ ३१ ॥ मानसीक धर्माची स्थिती ॥ जे भगवद्भाव सर्वभूति ॥ धर्माची स्थिती याही वरुती ॥ जाण निश्चीती असेना ॥ ३२ ॥ एका जनार्दन ह्मणे ॥ जनीं जनार्दन मनीं पाहाणें ॥ सकळ धर्माचें निजजिणें ॥ संसाराचें धरणें समूळ उठी ॥ ३३ ॥

५. आले धरीले ॥ धवळा धरीला ॥ आतां मासा धरा गाये रायहो ॥ मासा धरावा तो कोण ॥ जळीचा मासा धरावा ॥ किं सोन्याचा मासा धरावा ॥ रूप्याचा मासा कीं दीवस मासा धरावा ॥ कोण मासा धरावा ॥ ह्मणाल तो ऐका गाय रायहो ॥ १ ॥ जळींचा मासा तो मासा नव्हे ॥ सोन्याचा मासा तो मासा नव्हे ॥ रूप्याचा मासा तो मासा नव्हे किं दिवस मासा तो मासा नव्हे गा ये रायहो ॥ २ ॥ जो अतिशय चंचळ ॥ अत्यंत चपळ ॥ धरीतां न धरवे निश्चळ ॥ तो मनो[1]मासा केवळ धरावाहो ॥ ३ ॥ तो चतुर्भुजाचा गळीं ॥ कां हरी भक्तिचा जळीं ॥ भगवद्भवाचा करतळीं ॥ वीवेकें महाबळी मासा धरीती ॥ ४ ॥ हा मनोमासा धरलीया पाठीं ॥ घरा वैकुंठ स्वयें ये भेटी ॥ अर्धोदये कपिला षष्टी ॥ चरणांगुष्टीं पावन ॥ ५ ॥ हा मनो मासा लागल्या हातीं ॥ जीवासी वरी परब्रह्म प्राप्ती ॥ एका जनार्दनाची स्थिती ॥ चारीमुक्ति वोळगण्या ॥ ६ ॥

६. आतां बांदि धरा गा रायेहो ॥ बांदीं धरावी ती कोण तुरकाची बांदी धरावी ॥ कीं रेशमाची बांदी धरावी ॥ कीं पेंवाची बांदी धरावी ॥

---

१ मन हें माशासारखें चंचळ आहे ह्मणन त्यास येथें मासा ह्मटल आहे.

कीं कडस्याची बांदी कीं कोण बांदी धरावी ॥ ह्मणाल तरी ऐका गाये रायहो ॥ १ ॥ तुरकाची बांदी ते बांदी नव्हे ॥ रेशमाची बांदी ते बांदी नव्हे ॥ पेंचाची बांदी ते बांदी नव्हे ॥ कडब्याची बांदी ते बांदी नव्हे गायराय हो ॥ २ ॥ ज्याची त्यास हाता नेदीं ॥ ते धरावी ईच्छा बांदी ॥ जे काम क्रोध लोभ संधीं ॥ तींचे त्रिशुद्धी लागले धगड ॥ ३ ॥ घरीं क्षणभरी न राहे ॥ मना आलें त्यासवें जाये ॥ न खावें ते हाटेची खाये ॥ न रिघावें तेथें पाहें बळेंची रिघे ॥ ४ ॥ इसी नैराश्याचि घाली बेडी ॥ बोधाचे चाबुक झोडी ॥ आणि निरपेक्षां दांत पाडी ॥ तेंच हे खाडी सांडील ॥ ५ ॥ मग नैराश्य उठी ॥ तेव्हां परमानंदीं पडे मिठीं ॥ एका जनार्दनाचीये दृष्टीं ॥ ब्रह्मानंदें सृष्टी हेलावे ॥ ६ ॥

७. आतां जातें धरा गाये रायहो ॥ जातें धरावें ते कोण ॥ दळितें जातें तें जातें नव्हें ॥ दिनमान जातें तें जातें नव्हें ॥ आभाळ जातें तें जातें नव्हें ॥ तारुण्य जातें तें जातें नव्हें ॥ मनुष्यदेह वृथा जातें तें जातें धरा ॥ १ ॥ मनुष्य देहीची येकी घडी ॥ नमिळे वेंचितां लक्षकोडी ॥ ते नासीलें प्रपंचाचें वोढी ॥ ते जोडीली जोडी नासिती महा मुर्खत्वें ॥ २ ॥ मनुष्य देह राखावें कवणीये रीती ॥ सदां भगवद्भाव धरावा सर्व भूतीं ॥ तेणें तत्काळ ब्रह्मप्राप्ति ॥ नाश कल्पांतीं असेना दिलें ॥ ३ ॥ एका जनार्दन ह्मणे ॥ मनुष्य देहींचेनी अनुसंधानें ॥ ब्रह्म परीपूर्ण स्वयें होणें ॥ मरणें असेना ॥ ४ ॥

८. आतां मेंढा धरा गा ये रायेहो ॥ मेंढा धरावा तो कोण ॥ शेळीचा मेंढा धरावा तो मेंढा नव्हे ॥ किं बकरीचा मेंढा धरावा तो मेंढा नव्हे ॥ पाळीला मेंढा तो मेंढा नव्हे ॥ ओटीचा मेंढा तो मेंढा धरा गा ये रायहो ॥ १ ॥ तो काळे रात्रिचा एडका ॥ जो शिंगेविण बोडका ॥ जो अंधारी हाणे थडका ॥ तो दृढ धरा गाये रायेहो ॥ २ ॥ धराल तरी मुठी मुरडुनी धरा ॥ अहिर्निशीं जतन करा ॥ तेणें वैकुंठीचें राज्य येइल घरा ॥ एका जनादर्नीं निर्धारा ॥ वंद्य सुरनरा तो होय ॥ ३ ॥

---

१ बाजारांत.

९ आतां बेटकुळी धरा गा ये रायेहो ॥ बेटकुळी धरावी ती कोण ॥ नदिची बेटकुळी नव्हे ॥ विहीरीची बेटकुळी ते बेटकुळी नव्हे ॥ शेजेची बेटकुळी ते बेटकुळी धरा गा ये रायेहो ॥ १ ॥ धराल तरी वेगळी धरा ॥ ऐसें सांगतसें तुह्मां पुरा ॥ तिच्या पुटपुटेच्या झणत्कारा ॥ भाळाल गाये रायेहो ॥ २ ॥ बेटकुळी वेगळी धरीतां ॥ च्यारी मुक्ती येती हातां ॥ एका जनार्दन ह्वदयीं धरीतां ॥ ब्रह्म सायोज्यता घर रिघे ॥ ३ ॥

१०. आतां ग्रहण धरा गा ये रायेहो ॥ ग्रहण धरावें तें कोण ॥ रवि-ग्रहण किं चंद्रग्रहण ॥ अथवा धरावें ग्रहणीं ग्रहण ॥ निंद्ये पुर्ण रविचंद्र ग्रहण मिंथ्या ॥ १ ॥ साठीसहस्त्र राहुची सीमा ॥ लक्ष भानु दोन लक्ष चंद्रमा ॥ मंडळ साम्य येती समा ॥ तें राहु रवि सोमा स्पर्शही नाहीं ॥ २ ॥ ज्योतिषी सांगे ग्रहण गोष्टी ॥ ते समूळ मिथ्या चावटी ॥ गुरूग्रह-णाची परीपाठी ॥ ते चाली उफराठी समजेना ॥ ३ ॥ रवि राहुसि नाहीं भेटी ॥ त्याच्या सर्व ग्रासाच्या गोष्टी ॥ ज्योतिषी सांगे गुरूसपिटी ॥ तेणेंची बोंब उठी जगामाजी ॥ ४ ॥ राहुची शाम प्रतिमा ॥ तो कदा न दिसे माजी व्योमा ॥ त्यासीं प्रकाशी रविचंद्रमा ॥ ज्योतिषी नेणें हे महिमा ॥ विपरीत प्रेमा तेणें केली ॥ ५ ॥ राहु गिळीताहे सूर्यासी ॥ तें सूर्य निःशेष जाळीता त्याचिया मुखासी ॥ सूर्यें प्रकाशिलें राहुसी ॥ ह्मणोनि जगासी तो दिसे ॥ ६ ॥ रविचंद्र प्रकाशी राहुसी ॥ तेण गिळीलें ह्मणती त्यासीं ॥ हे विपरीत सांगे ज्योतिषी । तें या लोकांसी सत्य माने ॥ ७ ॥ या परी रविचंद्र ग्रहण ॥ विपरीतार्थें मिथ्या पूर्ण ॥ तैसेंचिगा ग्रहणीं ग्रहण त्याज्यमान निंद्यत्वें ॥ ८ ॥ अस्थि मांस रुधिर चर्म ॥ विष्ठा मूत्र पुर्ण परम ॥ स्त्री पाहातां निंद्य धर्म ॥ परम अधर्म ग्रहणीं ग्रहण ॥ ९ ॥ रविचंद्र ग्रहणें मुक्त स्नानें ॥ करीतां देखती सकळही जन ॥ परी ग्रहणीं ग्रहणें मुक्त स्नान ॥ सहसा सज्ञान न करीती ॥ ॥ १० ॥ ग्रहणीं ग्रहणा पासूनी सटला ॥ ऐसा व देखो दादुला ॥ जे तो सर्व ग्रासे गेला ॥ जन नागविला ग्रहणीं ग्रहणें ॥ ११ ॥ खग्रहण तयाचें लक्षण ॥ तुज स्यां

---

१ काळी.

सांगितलेंसें पूर्ण ॥ आतां तुज सांगेन मुख्य ग्रहण ॥ सर्व जाण तरावया ॥ १२ ॥ राहु रवी चंद्रमा स्पर्श होय ॥ एकाचें तें अंगुल द्वय ॥ एकाचें तें अंगुल चतुष्टय ॥ एकाचें तें पाद मात्र होय परीयेसा ॥ १३ ॥ एकाचे अर्ध ग्रहण ॥ एकाचे तें त्रिकोण ॥ एकाचे तें बिंब पूर्ण ॥ एका जाण खग्रास ॥ १४ ॥ बिंब ग्रासुनि खग्रास केला ॥ तोचि कर्मापासोनि सुटला ॥ त्याचाची भवपाश तुटला ॥ पूर्ण विनटला गुरुग्रहणीं ॥ १५ ॥ गुरुग्रहणीं जो विनटला ॥ तो ज्ञेयज्ञान वांटुनी प्याला ॥ अहंमात्मा गिळुनी ठेला ॥ अंगें झाला परब्रह्म ॥ १६ ॥ एका जनार्दन ह्मणे ॥ यापरी गुरु ग्रहणें ॥ अंगें परब्रह्म होणें ॥ खत फाडणें विषयांचें ॥ १७ ॥

११. यापरी गुरु ग्रहणीं जो खरा ॥ तेणें अकार अकार उकार मकारा ॥ नीरसुनियां विकारा अर्ध मात्रा धरावी ॥ १ ॥ अर्ध मात्रा अर्धोदयो ॥ तेथें नाहीं उत्पत्ति स्थिती प्रळयो ॥ ब्रह्मीं ब्रह्मत्वाचा लयो ॥ हा पुर्णान्वयो अर्धोदयाचा ॥ २ ॥ ऐका अर्धोदयाची कथा ॥ प्रपंच एक झाला होता ॥ हे समूळ मिथ्या वार्ता ॥ पुन्हां होईल मागुता ॥ हें कदा कल्पांता घडेना ॥ ३ ॥ अर्धोदयो अर्ध मात्रा ॥ हा पुण्य काल परम पवित्रा ॥ एका जनार्दनीं पुर्ण यात्रा ॥ चिदचिन्मात्रा प्रबोधें ॥ ४ ॥

१२. आतां डेरा पाहागा ये राये हो ॥ अंबेच्या रंगणीं डेरा पाहिला ॥ या डेरीयाची कथा ॥ सावधान ऐका आतां ॥ जें पाहाणें[1] पाहातें[2] पाहातां[3] ॥ या तिहीतें तत्वतां पाहों जाणें ॥ १ ॥ अनादि शक्ति मोहनी ॥ तिचें नांव मायराणी ॥ डेरा मांडिला तिच्या रंगणीं ॥ मायेनें करणी या परी केली ॥ २ ॥ ते कर्ण कुमारीचां हातीं ॥ आणविली औटपिट ओली माती ॥ संकल्प कुल्लाळाच्या[4] हातीं ॥ डेरा अति निगुती सगुणाचा केला ॥ ३ ॥ तोंडीं घातला विस्तवो ॥ बुडी काष्टें लाविली पाहा हो ॥ बुद्धीसी ठेवीला ब्रह्मदेवो ॥ डेरा निर्वाहो मांडीला ॥ ४ ॥ संकल्प विकल्पीं घातला चंद्र ॥ ग्रहणीं घातला इंदिरावर[5] ॥ पल्यासवें लाविला इंद्र ॥ सर्वांस पाठीं लाविला महारुद्र ॥ जीव नाभींमाजी बैसविला ॥ ५ ॥ वरु

---

१ दर्शन. २ हश्य. ३ द्रष्टा. ४ कुंभाराच्या. ५ विष्णु.

ठेविला रस विज्ञप्ति ॥ प्रजाउत्पत्ति प्रजापती ॥ यमु ठेविला अधोगती ॥ नरकोत्पत्ति गुदद्वारीं ॥ ६ ॥ अश्वीनोदेवीं सोडिली घाणी ॥ ते येउनी बैसली घ्राणीं ॥ डेरीया स्पर्शा स्पर्श मनीं ॥ ते काय वारेनी धरीली असे ॥ ७ ॥ अन्नपाण्याचां पचनीं ॥ जठरीं ठेउनी जठराग्नी ॥ प्राणापान भाते दोहीं ॥ फुंकिती अनुदिनीं अहोरात्र ॥ ८ ॥ तो पंच भूतांचा चोहटा ॥ च्यारी भूतग्राम[1] येती हाटा ॥ जन्ममरणाच्या पेंठा ॥ वसति उद्भटा कर्मा कर्म ॥ ९ ॥ रोमसुमनाच्या माळा ॥ शोभती डेरियाच्या गळां ॥ तिहीं अवस्थांच्या सोहोळा ॥ वेळो वेळां भोगीती ॥ १० ॥ चहुं पुरुषार्थांचे झेले ॥ चहुं मुक्तिचे ध्वज उभारिले ॥ हरि भक्तिचे फरश बांधले ॥ डेरां तारूं घातलें रामनामाचें ॥ ११ ॥ अनुहात डौराचा नाद ॥ तेथें वेदांचे वेदानुवाद ॥ सिद्धांत वेदांचे शब्द ॥ डेरा प्रसिद्ध अवतरें तेणें ॥ १२ ॥ डेरीया बाहेरी जो निघाला ॥ तोचि सत्बुद्धीया दादुला ॥ डेरीयांत जो अडकला ॥ तो पडला अधःपातीं ॥ १३ ॥ जो नामाचें तारूं धरीं ॥ तोचि निघे डेरीया बाहेरी ॥ पडीले चिंते माझारी ॥ ते अघोरीं पडतील ॥ १४ ॥ एका जनार्दन ह्मणे ॥ ऐसी डेरीयाचीं तीं लक्षणें ॥ डौरकार झालों या कारणें ॥ डौर वाहोनी सांगणें निज हितार्थ ॥ १५ ॥

कांडण.

१. विवेक कांडणी कांडितें साजणी ॥ निजबोध स्मरणीं फिरतसें ॥ ध्रु० ॥ देह हें उखळ मन हें मुसळ ॥ कांडिले तांदुळ विवेकाचे ॥ १ ॥ एका जनार्दनीं कांडण कांडितां ॥ ब्रह्मसायुज्यता प्राप्त झाली ॥ २ ॥

जोगीणी चक्र.

नवखंडी अखंडीका । नवचंडी चंडिका ॥ काळीनिर्दळिणी कालिका ॥ मोहमर्दिनी महिखा[2] ॥ मायादिमाया उदो बोला उदो ॥ ध्रु० ॥ कर्म

---

१ भूतांचा समूह. २ महिषी = म्हैस.

हंती सहस्त्राक्षी ॥ भगवति भक्त संरक्षी ॥ कामकामादि हंत्री कामाक्षी ॥ १ ॥ मस्तकीं मूळपिठिका ॥ श्रवणीं अर्ध वेदिका ॥ घ्राणीं सुगंधिका ॥ अतिगंधादिका जीवन ॥ २ ॥ ललाटीं रुद्रायणी ॥ कंठीं ब्रह्मायणी ॥ उदरीं नारायणी ॥ जे सर्व प्राणी पाळका ॥ ३ ॥ नेत्रीं देखणी चितृशक्ती ॥ मुखीं आनंदि सरस्वती ॥ बाहु बळी अनंती ॥ मनीं मौनावती मनोज्ञा ॥ ४ ॥ भद्र करिती भद्रकाळी ॥ कलि निर्दळणी कंकाळी ॥ मनोमळातें क्षाळी ॥ महामैली मातृका ॥ ५ ॥ विचित्र कर्मांचा ताठा ॥ निःशेष नासी चित्र घंटा ॥ चित्तचैतन्याचा वांटा ॥ लावी निजनिष्ठा गुरुत्वें गौरी ॥ ६ ॥ सर्वांगीं सदा सुखदाती ॥ हृदयीं परमानंद स्फूर्ती ॥ एका जनार्दनाचिये स्थिती ॥ पात्र भारित्या दात्याप्रति ॥ ७ ॥ उदो० ॥

जोहार.

१. जोहार कीं मायबाप जोहार ॥ मी सूर्यवंशीं रामजी पाटलाचा महार ॥ त्याचे दरबारचा कारभार ॥ मज नफराचे शिरीं कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ काय सांगूं अयोध्या पट्टन ॥ महा स्थळ मनोहर जन ॥ तेथें नांदते कोण कोण ॥ ते सकळ जन ऐका कीं० ॥ २ ॥ ते अयोध्येसी दिलीप पती प्रजां ॥ त्याचे पोटीं दशरथ राजा ॥ शुक्रावर जयाच्या फौजा चालिल्या कीं० ॥ ३ ॥ त्याचे पोटीं राम जगजेठी ॥ कांबीट मोडली पणासाठीं ॥ विन्मुख करुनी रायांच्या कोटी ॥ ती मुक्ताई आवा परणिली कीं० ॥ ४ ॥ ती मुक्ताई आवा मोठी कनवाळा ॥ तुकडा देती पाकाशिळा ॥ काम सांगते वेळोवेळां ॥ मज हरिख होतो कीं ॥ ५ ॥ परी जातीचा महार ॥ धन्याचे चाकरीस तत्पर ॥ सालंवाज धन्याचे दरबारचा कारभार ॥ मीच करीत आलों कीं० ॥ ६ ॥ मग जाउनी विष्णुबा कुळकर्ण्यांचे घरीं ॥ हकिकत सांगितली सारी ॥ मग देउनी शिळीपाकी न्याहारी ॥ मज बैस ह्मणितलें कीं० ॥ ७ ॥ गाढा विष्णुबा कुळकर्णी ॥

साऱ्या कारभाऱ्यांचा तो धनी ॥ चौऱ्यायशी लाखांची वांटणी ॥ तेणेंच केली कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ चौऱ्यायशी लाख वानभरें ॥ विष्णुबा कुळकर्ण्याचीं खिल्लारें ॥ पोशीत पाळीत वोहरें ॥ ऐसेंच कीं० ॥ ९ ॥ मग मृत्युलोकीं उभाविल्या पेंठा ॥ पूर्वीं त्या निवृत्ति दाविल्या वाटा ॥ सोडोनिया जुनाट वाटा ॥ या आड वाटा जाऊं नका कीं० ॥ १० ॥ मग मृत्यु लोकीं केलें येणें ॥ गोउनी पाडिलें मागिल्या रिणें ॥ फिटल्यावांचून समाधान ॥ होत नाहीं कीं० ॥ ११ ॥ अवघें पांच कोस शेत ॥ पाडुनी केलें तन गवत ॥ पडिकाचे पैसे देतां बोभाट ॥ होईल कीं जी मायबाप ॥ १२ ॥ सालंबाज मारितों हाका ॥ वसुल करा दिवाणाचा टका[1] ॥ तोंवर येणें जाणें धोका ॥ न वारे कीं० ॥ १३ ॥ मग आरोळी देउनी घातली उडी ॥ एका काढिलें लवडसवडीं ॥ एका उतानें उबडी ॥ वाहावलें कीं कीं जी मायबाप ॥ १४ ॥ एक पडिले खळाळ धारे ॥ वरते पाय खालते शिरें ॥ त्यांचे हाल थोरथोरें ॥ देखिलें कीं ॥ १५ ॥ मग जाऊन जनार्दन बाबाचे दरबारीं ॥ बैसोनि एकनाथ पांडे वारी ॥ मागें केली खरी खुरी ॥ त्या भरोवरी[2] चुकविल्या कीं ॥ १६ ॥

२. जोहार मायबाप जोहार ॥ सद्गुरु जनार्दनाचा एक महार ॥ सांगतो ऐका कलियुगाचा विचार ॥ सावधपणें कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ चार युगांमाजीं परम ॥ कलियुग हें उत्तम ॥ करावें हरिभजन सत्कर्म ॥ नाम स्मरणें असावें कीं० ॥ २ ॥ नवविधा भक्ति करा ॥ तेणें चुकेल चवऱ्यांशीचा फेरा ॥ माझे वचनीं विश्वास धरा ॥ नाहीं तरी फसाल कीं० ॥ ३ ॥ द्वारीं असावें तुळशी वृंदावन ॥ करावें अतिथीचें पूजन ॥ संतासीं निघावें शरण ॥ हें लक्षण भक्तीचें कीं० ॥ ४ ॥ तुळशीमाळा घालावी गळां ॥ लावावा गोपिचंदन टिळा ॥ मुखीं नाम स्मरण माळा ॥ असावा कीं० ॥ ५ ॥ व्रत करावें एकादशी ॥ जागर करावा सारे निशीं ॥ द्वादशीं क्षीरापति[3] आवडेसी ॥ आदरें सेवावी कीं० ६ ॥ ऐशीं वैष्णवभक्तीचीं लक्षणें ॥ सांगीतलीं सर्व खुणें ॥ हें वर्म जो नेणें ॥ अधर्म साधनें

१ पैसा. २ जन्ममरण असा भाव. ३ खिरापत.

करिती कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ अठरा वर्ण याती ॥ यांची सांगतों मति ॥ सावधान ऐका निश्चितीं ॥ रागाऊं नका कीं० ॥ ८ ॥ आह्मी ब्राह्मण ह्मणती ॥ स्नान संध्या वेद पठण न करिती ॥ अशौच कर्म जारणमारण जपती ॥ मोहन स्तंभनादिक कीं० ॥ ९ ॥ जगीं ह्मणती आह्मी साधिलें ॥ साधन तें दूर राहिलें ॥ परस्त्रीनें चित्त गोविलें ॥ कुलुलुलु कीं० ॥ १० ॥ जालों ह्मणती संन्यासी ॥ षड्वैरी[1] हृदयीं अहर्निशीं ॥ परद्रव्य पर-अन्नासी ॥ रात्रंदिवस लक्षिती कीं० ॥ ११ ॥ सहांचा करावा नाश ॥ तया ह्मणिजे संन्यास ॥ नारायणीं नाहीं आस ॥ कासया नाश कावेचा कीं० ॥ १२ ॥ पोट भरावया फकीर जाला ॥ अल्ला अल्ला ह्मणतां जन्म गेला ॥ नसोनी दोष अंगीं लाविला ॥ हायदोष ह्मणती कीं० ॥ १३ ॥ जालों ह्मणती आह्मी जोगी ॥ राख लाविती वाउगी अंगीं ॥ भोगी ना त्यागी ना योगी ॥ वर्म नेणती जोगाचे कीं० ॥ १४ ॥ जोग साधावा उत्तम ॥ न करावें संसारिक कर्म ॥ साधावें उत्तमोत्तम ॥ वाउगा श्रम करूं नये कीं० ॥ १५ ॥ आह्मी जंगम जालों ह्मणती ॥ शिव उपासना न करिती ॥ पोटा साठीं भिक्षा मागती ॥ शंख वाजविती भंभंभं कीं० ॥ १६ ॥ जालों ह्मणती मानभाव ॥ अंतरीं शुद्धी नाहीं भाव ॥ वर मुंडीती मस्तकवाव ॥ गुरु शिष्य भाव दाविती कीं० ॥ १७ ॥ गुरु शिष्य ह्मणती ॥ झोळीस झोळी लाविती ॥ गडबडगुंडा जाला ह्मणती ॥ कृष्ण कृष्ण ह्मणती कीं० ॥ १८ ॥ नसोनी काळेपणा लाविती अंगीं ॥ उगेच सोंग मिरविती जगीं ॥ देवाचा द्वेष करिती वाउगीं ॥ ही फजीती बरी कीं० ॥ १९ ॥ आह्मी संत जालों ह्मणती ॥ गळा माळा गोपीचंदन लाविती ॥ दिवटी घेउनी हातीं ॥ उदव उदव करिती कीं० ॥ २० ॥ पोट भरावया कीर्तन करिती ॥ लोकां अर्थ सर्व दाविती ॥ भाळे भोळे भोंदिती ॥ आपण वर्म नेणती कीर्तनाचें कीं० ॥ २१ ॥ परद्रव्य परनारीसी ॥ स्पर्श न करावा निश्चयेसी ॥ ऐसी मर्यादा सांगती लोकांसी ॥ आपण तेंचि कर्म करिती कीं० ॥ २२ ॥ एकविध भक्ति करावी ह्मणती ॥ ना ऐकावी

---

[1] काम, क्रोध, लोभ, मोह, मद आणि मत्सर हे सहा शत्रु.

आणिकाची स्तुति ॥ कांईं व्यथा शरीराप्रति ॥ मग देवऋषी पहाती कीं० ॥ २३ ॥ आणिती निंब नारळ उद सामान ॥ मेंढरें कोंबडें मारिती जाण ॥ वेताळ महिषासुर पूजन ॥ नग्न होऊन करिती कीं० ॥ २४ ॥ ह्मणती खंडेराव दैवत आमुचें ॥ तें कोपलें वो साचें ॥ कुळधर्म सांडिले वडिलांचे ॥ ह्मणोनी दुःख पावलों कीं० ॥ २५ ॥ मग गोपीचंदन टाकिती ॥ आदरें भंडार लाविती ॥ भरित[1] रोडगे करिती ॥ यळकोट यळकोट ह्मणती कीं० ॥ २६ ॥ ऐकोनी कीर्तन श्रवण ॥ गीता ज्ञानेश्वरी मनन ॥ आश्विन मास आलिया जाण ॥ शक्ती पूजन करिती कीं० ॥२७॥ ऐशीयासी एकनिष्ठ भाव ॥ तयासी कायसें वैभव ॥ उगेच सोंगाचें गौरव वाढविती कीं० ॥ २८ ॥ एकविधा भक्ति करावी ॥ वाट आणिकाची न पहावी ॥ शुभाशुभें येतीं बरवीं ॥ ते प्रारब्धदशे प्रमाण कीं० ॥ २९ ॥ जैसें पतिव्रतेचें मन ॥ सर्व पतीच प्रमाण ॥ अपाय उपाय हे तो जाण ॥ ईश्वर प्रमाण कीं० ॥ ३० ॥ एका शरण जनार्दन ॥ मी बोलिलों सत्य वचन ॥ अनुभउनी ही खूण ॥ या पंथें जाऊं नका कीं० ॥ ३१॥

२. जोहार मायबाप जोहार ॥ मी सूर्यवंशीं रामजी पाटलाचा गऱ्हार ॥ माझें नांव आत्मनाक महार ॥ माझा जालीम कारभार ॥ धन्याचें रजेनें करतो कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ ममता आवा पाटलीण मोठी ॥ थोर नायकाची बेटी ॥ मनीची निमळ नोहे खोटी ॥ लक्ष लक्षापती येती तिचे भेटी कीं० ॥ २ ॥ मानभाव जती सती ॥ तडी तापडी अपार मिती ॥ माझे धन्याचे घरा येती ॥ धन्यावर जप्ती करूं पाहाती कीं० ॥ ३ ॥ दोघे कारभारी जोड्याचे ॥ मोकाशी ह्मणविती सृष्टीचे ॥ ते वस्तीकर वरल्या गांवींचे ॥ खबर घ्यावया खालील गांव ठाण्याचे ॥ मज रवाना केले कीं० ॥ ४ ॥ झडुनी पडली गळां ॥ तुकडा दिला पाकाशिळा या बद्दल तुमचे स्थळां ॥ आलों की० ॥ ५ ॥ शिव शेटियासी जोहार ॥ जिवाजी चौघुल्यासी जोहार ॥ वैष्णव कुळकर्णीयासी जोहार ॥ तुमचा कारभार जड दिसतो कीं० ॥ ६ ॥ सारी पांढरी[2] वोस पडली ॥

---

१ कांदे वांग्यांचें भरीत. २ मुलख ओसाड पडला.

थोरथोर कुळें दूर गेलीं ॥ नवद्वारें बाटाविली ॥ संतति आपुले पोटीं पुरती कीं० ॥ ७ ॥ हुजुर धन्यास राग जाईल फार ॥ मोठे धाडतील वरातदार ॥ वीजत घेतील करतील कहार ॥ मग वारंवार आठव होईल कीं० ॥ ८ ॥ नेऊन घालतील बंदिखानीं ॥ तेथें सोडावया नाहीं कोणी ॥ अवघे मारतील हाल हाल करूनी ही फजिती सान कीं० ॥ ९ ॥ यमाजी बाजी हुद्देपार त्याचा तो जीवा वरील मार ॥ जो घडला नाहीं हा विचार ॥ तो दरबार शुद्धी करा कीं० ॥ १० ॥ पंचवीस कुळें धरा बिगारीं ॥ गांवांतील जमीन वजवा सारी ॥ गजगिरी करा नवद्वारीं ॥ धन्याची निशाणी लावा कीं० ॥ ११ ॥ महामुर करा पेंठा च्यारी ॥ चौ महाजना सहित श्रीपाद घ्यां बरी ॥ धन्याचे नांवाचा कउल शिरीं साच चढवा कीं० ॥ १२ ॥ अक्षय्य वास एकचित्त करा ॥ फळावर फिटेल सारा दोरा ॥ पहिल्या खतासी दूर करा ॥ नाहीं तरी कांनीं उवा पडेल[1] कीं० ॥ १३ ॥ ब्रह्माजी पाटील यासी सांगा जोहार ॥ पाटलीन आवाचा डेंबा[2] जाला फार ॥ अवघा गांवगुंडीं कारभार ॥ आयाजी करिती कीं० ॥ १४ ॥ आवाजीचे साच वेसन खोटी ॥ राबती करा संदेह रोटी ॥ सहज कारभाराची आटाआटी ॥ मज नफरासी[3] उजवे दिठि पाहुं नका कीं० ॥ १५ ॥ कामा धामाचा उलगडा करतो ॥ आल्या गेल्यासी जबाब देतो ॥ सारे रहतीचें घर राखीतो ॥ हे कष्ट सान काय मायबाप ॥ १६ ॥ कितीकासी लाकड द्यावी ॥ शिंगशिंपुटी त्यांच पुरवावी ॥ फजीती राबणुकीची सोसावी ॥ ही गोष्ट सान कीं० मा० ॥ १७ ॥ भेखा पायबंद तोवरे माथां ॥ जीव कष्टला बिगारी वहातां ॥ चवऱ्यायशी लक्ष गांवें हिंडतां हें दुःख सान कीं० ॥ १८ ॥ कुळवाडी थोटपणासी आले ॥ बैलुते[4] देईनासे जाले पांढर टाकुनी पळाले ॥ तरी मिराशीचें लिगाड कीं० ॥ १९ ॥ न होईना मातीचा पेंडुळा ॥ जनोबा खायाचा मायंदळा ॥ रजा घेउनी पूर्वस्थळा ॥ जाईन कीं० ॥ २० ॥ मिरास सर्वस्व कळली सारी ॥ हाक घेउनी जाइन गडावरी ॥ रामजी बावाचे दरबारीं ॥ हकिकत सारी

---

१ अब्रू. २ गर्व. ३ गरीबास. ४ कामगिरीचें वेतन.

सांगेन कीं० ॥ २१ ॥ मिरास सर्वस्व कळली ॥ पाटलीण आवा धनीन जाली ॥ दिवाणदाराचीं तोंडें मारलीं ॥ तेथें आमुचा पाड काय कीं० ॥ २२ ॥ कोणी ह्मणती देऊं लांचा ॥ मी नव्हे आज कालचा ॥ माझा वृत्तांत साचा ॥ तो वडीलासी सांगेन कीं ॥ २३ ॥ खालीं गांवीं पाटलीन आवा विवसी ॥ ती मागूं नेदी साहेबासी ॥ सारे ह्मणती मोकासी ॥ आह्मांस तिजपाशीं कां धाडितां कीं० ॥ २४ ॥ पांचजणें लहान लहान पोरें ॥ ते आकडती पडती नवद्वारें ॥ साहेबाचें नाम सारें स्वप्नीं न घेती कीं० ॥ २५ ॥ दोघे तिघे ब्राह्मण मेळविले ॥ तेणें मुलखाची रांडोळी केली ॥ धन्याचे नांवची निशाणी ॥ उरूं दिली नाहीं कीं० ॥ २६ ॥ पाटील बोवा स्वप्नीं गुंतले ॥ कारभार टाकुनी लाजिरे झाले ॥ जोगी मोकासी होउनी गेले ॥ या पाटलीन अवाच्या भेणें कीं० ॥ २७ ॥ आणिक मेळविले दैवतें ॥ खबर सांगों आलों साहेबातें ॥ घरोघर पूजितीं भूतें ॥ त्यांचीं नांवें ऐका कीं जी मायबाप ॥ २८ ॥ वासना मांगीण मातंगीण ॥ कामना जळीं मायराणी ॥ अभाव भांगड भुत जोगिणी ॥ त्यासि नग्न पूजिती कीं० ॥ २९ ॥ बीर नरसिंग झोटिंग वेडा ॥ वेताळाचा पूजिती खोडा ॥ शेंदुर माखोनियां धोंडा ॥ शेळी बोकुडे जीव घेती कीं० ॥ ३० ॥ मेल्या मनुष्याशी पूजिती ॥ खोड सुपल्या पाळणे बांधिती ॥ गळ टोंचोनी बगाडे घेती ॥ ही फजीती सान काय मायबाप ॥ ३१ ॥ जीव दान देउं करिती ॥ अवघीं दैवतें एकची ह्मणती ॥ मेंढरें बोकुड मारिती ॥ परतोनि आपणाचि खाती कीं ॥ ३२ ॥ नैवेद्य नारळ फोडिती ॥ खोबरें एकमेकासी वांटिती ॥ नुसती नरोटी देवांपुढें ठेविती ॥ लटिके धूप देउनी चाळविती कीं० ॥ ३३ ॥ जाउनी देवऋषि आणिती घरां ॥ त्याकुणें लाविती चुलीतील अंगारा ॥ उफराटे पराचा कोंबडा खैरा ॥ निंब नारळ उतारा कीं० ॥ ३४ ॥ आणिक खापराचें भदाडें ॥ तें चुन्यानें पांढरें लाउनी चहुंकडे ॥ दिवस मावळल्याचे पुढें ॥ तिकण्यावर ठेविती कीं० ॥ ३५ ॥ दावलमलकाची पुजीती गदा ॥ वर्षांफकिर होती एकदां ॥ मग तावुत थंडा होतां ॥ उष्टा

---

१ त्यांजकडून.

मलीदा खाती कीं० ॥ ३६ ॥ भेणें भेणें साहेबाला स्मरती ॥ त्याला पाटलीण आवाची द्वाही देती ॥ ऐशी मुलुखाची गति ॥ ती धन्याप्रती सांगो आलों कीं० ॥ ३७ ॥ साहेबाचे हुकुमावरून गेलों ॥ प्रदेश पाहून दंग जालों ॥ वागवेना मग आलों ॥ पायपुसाजवळ कीं० ॥ ३८ ॥ मग धन्यानें मज आत्मनायकाला ॥ भागाला ह्मणोनि शब्द दिला ॥ जा जा ह्मणोनी हुंकार केला ॥ येथें राहे ह्मणती कीं० ॥ ३९ ॥ ऐशी निर्धारी केली ॥ बंडी सान घोंगडी दिली ॥ दिठी देउनी सांगीतली ॥ नजरे वेगळा राहूं नको कीं० ॥ ४० ॥ जाउनी जनार्दन बाबाचे दरबारीं ॥ राहिलों एकनाथ परचारी ॥ जुगाजुगाची चाकरी ॥ कोण्ही दूर करी ना कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥

४. जोहार मायबाप जोहार मी दामाजीचा लेंकवळा महार ॥ माझें नांव विठू साचार ॥ सारा झाड फेडिचा कारभार ॥ मी करतों कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ मंगळवेढें ठाणें जाण ॥ दामाजीस ठेविले कारभारी नेमून ॥ गांवचा वसूल सारा करून ॥ मज नफरा पाठविलें कीं० ॥ २ ॥ जोहार जी जोहार ॥ मी लेंकवळा विठू महार ॥ दामाजीचा मजवर प्यार ॥ आहे कीं० ॥ ३ ॥ दुकाळ पडला जाणोन ॥ शिलक पेवें दामाजीनें विकून ॥ चिट्ठी पैका घेउनी जाण ॥ आलों कीं० ॥ ४ ॥ दामाजी परम स्नेहाळु ॥ त्याचा मज कळवळु ॥ चिट्ठी घेउनी उतावेळु ॥ आलों जवळ[1] कीं० ॥ ५ ॥ आदा वसूल खतावणी ॥ जमा करा वसूल घेउनी बाकी शून्य घालुनी ॥ जाबे[2] द्यावा कीं० ॥ ६ ॥ वसूल सारा मेळवा ॥ मज लेंकवळ्या जाब द्यावा ॥ पै बाकी न ठेवा ॥ दामाजी कडे कीं० ॥ ७ ॥ मी विठुनाक महार ॥ राहतों पंढरी निरंतर ॥ पहावया आपुलें नगर ॥ येथवर आलों कीं० ॥ ८ ॥ पैका पोंचल्याची रसद ॥ लेहून द्यावी त्वरित ॥ मी जातों जी हातैन[3] कीं० ॥ ९ ॥ ह्मणोनी केला जोहार ॥ निघाला विठुनाक महार ॥ इकडे दामाजीचा विचार ॥ ऐका कीं जी मा० ॥ १० ॥ प्यादे[4] येउनी जाण ॥ दामाजीस धरती येऊन ॥ बेदरा

---

१ जोड्यापाशीं. २ पावती. ३ येथून. ४ शिपाई.

नेती लगबगें करुन ॥ तों नवल जालें कीं० ॥ ११ ॥ स्नान करुनी जाण ॥ दामाजी बैसला देवतार्चन ॥ नित्य नेम वाचितां जाण ॥ रसद आंत देखिला कीं० ॥ १२ ॥ रसद पहातां तें वेळीं ॥ बादशहाची मुद्रा देखिली ॥ विठ्ठ महारासवें रसद पाठविली ॥ बाकी शून्य जाली कीं० ॥ १३ ॥ एका जनार्दनीं केला जोहार ॥ मोडिला अविद्येचा थार ॥ स्थापुनीया चराचर ॥ भजनीं सादर असावें कीं० ॥ १४ ॥

५. जोहार मायबाप जोहार ॥ मी सकळ संतांचा महार ॥ सांगतों दृढविचार ॥ तो ऐकाकीं जी मायबाप ॥ १ ॥ माझा विचार नारदें ऐकिला ॥ तो पुन्हां रूपा नाहीं आला ॥ भीष्म ध्रुव प्रल्हाद आगळा ॥ या विचारें बोधिले कीं० ॥ २ ॥ उपमन्यु बिभीषण ॥ सर्वांमाजी अर्जुन ॥ आणिकही ऋषी सांगेन ॥ सावध ऐका कीं० ॥ ३ ॥ पराशर विश्वामित्रादि जाण ॥ या विचारें पावले समाधान ॥ हरिश्चंद्र शिबी सुखसंपन्न ॥ जाले कीं० ॥ ४ ॥ ऐसे विचारे चालले ॥ ते पुनरपि नाहीं आले ॥ एका जनार्दनीं भले ॥ ऐक्यपण कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥

६. घ्या जोहार घ्या जोहार ॥ मी निराकारीचा महार ॥ संत सभेचा कारभार ॥ मीच करतों कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ मी धन्याचा आवडता फार ॥ धन्याचा विश्वास मजवर ॥ धन्याचे चाकरीवर रुजु मी कीं० ॥ २ ॥ चारी वेदा झाडितों ॥ सहा शास्त्रांचा कर भरीतों ॥ पुराणें सर्व जमा करितों ॥ संतपेठे[1] आणितो कीं० ॥ ३ ॥ ऐशी करितां खटपट ॥ संतसभेंची सांपडेल वाट ॥ तेणें मार्ग नीट ॥ सांपडेल कीं० ॥ ४ ॥ मार्ग धरा पंढरीचा ॥ एका विनवी जनार्दनाचा ॥ रामा नाम बोला वाचा सावध होऊन कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥

७. जोहार मायबाप जोहार ॥ सकळ संतासी माझा जोहार ॥ मी अयोध्य नगरीचा महार ॥ रामजी बावाचे दरबारचा कीं० ॥ १ ॥ रामजी बावाचा कारभार ॥ राज्य करी अयोध्यापुर ॥ मी तेथील नफर सारासार ॥ कारभार करतों कीं० ॥ २ ॥ सकाळीं सैमयीं[2] उठतों ॥

---

१ जेथें साधू जमतात त्या ठिकाणीं. २ वेळेवर.

सीताबाईस जेवा मागतों ॥ झाडुनी दरबार काढतों ॥ केर बाहेर टाकितों कीं० ॥ ३ ॥ सभेसी रामजीबावा येतां ॥ मी पुढें जाउनी सांगे वार्ता ॥ एका जनार्दनीं तत्त्वता ॥ जोहार करतों मायबाप ॥ ४ ॥

८. जोहार मायबाप जोहार ॥ मी विठोबा पाटलाचा महार ॥ सांगतों सारासार विचार ॥ ऐका कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ गांव तो पांचा पाटलांचा ॥ पंचवीस प्रजांचा ॥ येथें सहा जणांचा कारभार ॥ कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ ज्या धन्याचें हें शहर ॥ त्या धन्यासी नाहीं जोहार ॥ अवघा ओढिती कारभार ॥ ऐजीकडे कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ ऐजीची चाली फार ॥ सारा ओढिताती कारभार ॥ परि सहा जणांसी आधार ॥ ऐजीचाच कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ बाप तुह्मी धन्यासी राजी राखा ॥ नाहीं तरी शेवटीं होईल वाखा ॥ मग कोणी नाहीं सखा ॥ सोडवितां कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ कामाजी बाजी हुद्देदार ॥ क्रोधाजी हा सरदार ॥ यांचे वेगळाले विचार ॥ ऐका कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ मदाजी बाजीचें वेगळें बंड[1] ॥ त्यासी मिळाला लोभ भावंड ॥ अवघ्यांनीं मिळोनी थोतांड[3] ॥ रचिलें कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ गांव तो होता चांगला ॥ परी या सहा जणांनींच नाश केला ॥ तुह्मीही त्यांसींच मिळालां ॥ हें बरें काय कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ परी तें राहतील एकीकडे ॥ शेवटीं गांठ तुह्मासीच पडे ॥ मग इकडे ना तिकडे ॥ हो ना कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥ ऐजीनें यांस कारभार दिला ॥ यांनींच गांवाचा नाश केला ॥ शेवटीं खाईल तुह्माला ॥ हें बरें कीं जी मायबाप ॥ १० ॥ गांवांतील तीन पांच थोर ॥ पंचवीस त्यांचा विस्तार ॥ घडी घडी त्यांचा समाचार घेत जावा कीं जी मायबाप ॥ ११ ॥ रयतेचें फार हित करावें ॥ धन्याचे कामासी रुजू[2] असावें ॥ धनी सेवेसी तत्पर व्हावें ॥ लागतें कीं जी मायबाप ॥ १२ ॥ तुह्मांस धन्यानें दिला गांव ॥ तुह्मी विसरलां त्याचें नांव ॥ तलब आलिया लपवाया ठाव ॥ मग कैंचा कीं जी मायबाप ॥ १३ ॥ तुह्मी धन्यासी करितां चोरी ॥ ऐजीकडे करितां येरझारी ॥ परी या सहा जणांसी सारी

१ लुच्चेगिरी. २ हजर. ३ थकलेल्या बाकीसाठीं जप्ती.

दोरी ॥ तुमचीच कीं जी मायबाप ॥ १४ ॥ परी जेव्हां होईल ठावें ॥ तेव्हां कळों येईल स्वभावें ॥ घडी घडी आपुलें हित करावें ॥ लागतें कीं जी मायबाप ॥ १५ ॥ जेव्हां तलब होईल धन्याची ॥ तेव्हां तुह्मां मुदत कैंची ॥ ह्मणोनि सहा जणांची ॥ भीड धरूं नका कीं जी मायबाप ॥ १६ ॥ आतां ऐजीची आस्था सोडी ॥ धन्याची बाकी हळुहळु झाडा ॥ नाहीं तरी पायीं पडेल खोडा ॥ प्रपंचाचा कीं जी मायबाप ॥ १७ ॥ आतां असो आधी उपाधी ॥ धन्याची भेट घ्यावी आधीं ॥ ते मी सांगतों सुबुद्धी ॥ ऐका कीं जी मायबाप ॥ १८ ॥ परि मी लहानसा दिसतों महार ॥ मजवरी धन्याचा अखत्यार ॥ बहुत धन्याचा प्यार ॥ मज नफरावर कीं जी मायबाप ॥ १९ ॥ सद्भाव शांतिसी घ्यावें ॥ मज पाठीशीं तुह्मीं असावें ॥ जेथें धणीये तें घर ठावें ॥ मज नफरास कीं जी मायबाप ॥ २० ॥ श्रवणाची धरावी वाट ॥ कीर्तनाचा चढावा घाट ॥ विष्णु स्मरणाचा संघाट ॥ आहे कीं जी मायबाप ॥ २१ ॥ पुढें आहे विश्रांतीचें स्थान ॥ सज्जनांचें पादसेवन ॥ दास्य अर्चन वंदन ॥ ध्यान मार्ग कीं जी मायबाप ॥ २२ ॥ तेथें जातां नलगे उशीर ॥ समीप जनार्दन दातार ॥ सख्य भक्तीचें मंदीर ॥ आहे कीं जी मायबाप ॥ २३ ॥ पुढें आहे धन्याचें घर ॥ तेथें जाऊन करावा जोहार ॥ मुखीं जपावा परात्पर ॥ जवळीचा कीं जी मायबाप ॥ २४ ॥ जेव्हां भेटी होईल धन्याची ॥ तंव नित्य दिवाळी सुखाची ॥ मग साधे सत्ता तुमची ॥ होईल कीं जी मायबाप ॥ २५ ॥ जेथें आहेत धनी ॥ तेथें जावें लोटांगणीं ॥ मग स्वतांच होईल मिळणीं ॥ आत्मसुखाची कीं जी मायबाप ॥ २६ ॥ या मार्गें गेले थोर थोर ॥ नारदादि शुकेश्वर ॥ धन्याचे दरबारीं निरंतर ॥ राहतात कीं जी मायबाप ॥ २७ ॥ जे जे या मार्गें गेले ॥ ते धन्यासी रुजू झाले ॥ जीवन्मुक्ति पावले ॥ ऐका कीं जी मायबाप ॥ २८ ॥ जोहार मायबाप जोहार ॥ गव्हाची रोटी तुपाची धार ॥ धन्यानीं पुरवावी अपार ॥ मज नफरास कीं जी मायबाप ॥ २९ ॥ महार बोलतो ह्मणोन ॥ नका जाऊं

१ सत्ता.

गवें ॥ नाहीं तरी शरीर राहील हिरवें ॥ आपुलें स्वहित होईल बरवें ॥ तें करावें कीं जी मायबाप ॥ ३० ॥ बाकीसाठीं आपली मूळ भुई सोडाल ॥ पर मुलखा जरी जाल ॥ तरी बाकीचा निकाल ॥ नाहीं कीं जी मायबाप ॥ ३१ ॥ धरा भाव भक्ती कुळवाडी ॥ काढा शेतांतील पेंढी ॥ नाहीं तरी पायीं पडेल बेडी ॥ अविद्येची कीं जी मायबाप ॥ ३२ ॥ हे कायापुर नगरी ॥ ब्रह्मयानें रचिली खरी ॥ म्यां विवेकें जाणूनि बरी ॥ आत्मरूपीं अर्पिली कीं जी मायबाप ॥ ३३ ॥ एका जनार्दनीं कुळवाडी मोठा ॥ त्याणें बाकीस मारिला फांटा ॥ अखंड कैलासींचा दारवंटा ॥ मोकळा केला कीं जी मायबाप ॥ ३४ ॥ अखंड कैलासीं राहणें ॥ गुरु जनाचें हेंच देणें ॥ सुखसमाधी असणें ॥ ऐका कीं जी मायबाप ॥ ३५ ॥

९. जोहार मायबाप जोहार ॥ पाटील पांडे जोहार ॥ देसाइ देशमुख जोहार ॥ कां जी ये सरदार ॥ कोंडून राखिलें कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ उघडा उघडा नेत्रांचीं ब्रह्म कवाडें ॥ ऐका धर्मरायाचे न्याय निवाडे ॥ जेणें चुकेल जन्ममरणाचें सांकडें ॥ इमारतीचीं लांकडें ॥ रानोमाळ होतील कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ खडी फरज धमराज खरा ॥ तेणें कलुषा[2] मारून केला चुरा ॥ माझे धन्याचे घरा ॥ कधीं मधीं येत जाकीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ आकाबाई सावकारीण मोठी ॥ कायापुर नगरी केली खोटी ॥ तिनें तर पाडिली भल्यांसी तुटी ॥ तेथें तुमचें काय चाले कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ व्याही जांवयासी ह्मणे लेकरा ॥ त्यासी वाढिताती तूप साखरा ॥ मला देखून लपतां एकसरा ॥ अंतकाळीं चाकर मीच कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ जांवयासी वाढी तूप लई ॥ मला ह्मणतां उरलें नाहीं ॥ घर बुडालें याचपायीं ॥ प्रत्यक्ष ग्वाही मीच कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ सकाळ कोणी जाऊं नका ॥ मागील बाकी ठेवूं नका ॥ नाहाक[3] एखादा धका ॥ बैसेल कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ अविद्ये खिडकी वाटे गेला ॥ तो यमदूतें धरोनि नेला ॥ लक्ष चौऱ्यायशीं मारथी मारथीला ॥ आइका कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ झाडाल बाकी तर तुह्मी व्हाल सुखी ॥

---

१ दरवाजा. २ पापाला. ३ विघ्नकारण.

हें सत्य तीही लोकीं ॥ झेंडा नौबद लावा कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं महार बोले ॥ नका जाऊं गवें ॥ मारितां अंग होईल हिरवें ॥ सांगतों बरवें कीं जी मायबाप ॥ १० ॥

१०. जोहार मायबाप जोहार ॥ मी तो एकनाथ महार ॥ लहानसा महाराचा पोर ॥ माझे बोलण्याचा विचार ॥ दुसरा नाहीं कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ माझ्या बोला ऐकिजे ॥ मोठे मोठे उमराव राजे ॥ तुह्मी-चका जीवाजी न जाणतां ॥ वेळेस संदेह धरितां कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ चैतन्य चावडीचा पहारा ॥ कीं मी मिरांशी[1] महार ॥ जेव्हां नवता गांवाचा आवार ॥ मज ओळख नाहीं कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ कायापुरचा आचाट पाया ॥ यमाजी झाले बेहयां ॥ त्यापुढें पाहती पळाया ॥ मनाजी संगे मिळाले खाया ॥ परि नाहीं बाट कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ दहा गुरें[2] बाहेर दिसती ॥ पांच गुरें अंतर असती ॥ इतुकीं आवरीं अवचितीं ॥ नाहीं तरी खोडां पडसी कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ बाराजणें फुगवितील गाल ॥ शेवटीं तुह्मीच बांधिले जाल ॥ तुमचे होतिल बेहाल ॥ तेव्हां तुह्मांस कोण सोडवील कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ सारे कडेचे पोहणारे ॥ दहा आणि पांच पोरें एकनाथ करितो जोहार ॥ अक्कल धरा कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥

११. जोहार मायबाप जोहार ॥ माझें नांव विठनाक महार ॥ सांगतों ऐका एक विचार ॥ तो बळकट धरा कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ गांव पांचा पंचविस प्रजेचा ॥ तेथें कारभार सहा जणांच ॥ तो ऐकिजे माय-बाप ॥ २ ॥ ज्या धन्याचे पदरीं शेर ॥ त्यासीं नाहीं कधीं जोहार ॥ अ-वघा आईजीचा कारभार ॥ काम करितो कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ आवा-जीनीं हवालीं केला गांव ॥ धन्याचें विसरला नांव ॥ तलब आल्यावरी ठाव ॥ पळावया कैंचा कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ जेव्हां तलब लागे बा-कीची ॥ तेव्हां तुह्मा आह्मां सुदबुद कैंची ॥ ह्मणवूनियां सहा जणांची ॥ भीड धरूं नका कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ सहा जणें राहतील एकीकडे ॥ गांठ तुह्मा आह्मासीच पडे ॥ मग कोणी इकडे तिकडे ॥ हलों न देती

---

१ वतनदार. २ गुरें=इंद्रियें. गुरें या अर्थाचा जो गो शब्द त्याचा अर्थ.

कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ करा भक्तीची कुळवाडी ॥ धरा हरीनामाची गोडी नाहीं तरी चौऱ्यांशींची बेडी ॥ पायीं पडेल कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ तेथील मार्ग सपाट ॥ विष्णुलोकीं वाजवा घांट ॥ मग धुडधुडा वाट ॥ धांवाल कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं कुळवाडी मोठा ॥ तेणें बाकीस मारला फांटा[1] ॥ उघडा केला दारवंटा ॥ कैलासींचा कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥

१२. जोहार मायबाप जोहार ॥ तूं कोण गांवींचा महार ॥ पुसाल जरी साचार ॥ तरी साचार परिसा कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ माझा निराकार मुळींचा ठिकाणा ॥ भक्तांसाठीं सोडिला जाणा ॥ वस्ती करूं कायापुरीच्या खुणा ॥ सांगेन कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ आणि जोहार जी मायबाप जोहार ॥ मी पार्वतीचे गळ्यांतीळ हार ॥ ईश्वराचा पूर्ण भार ॥ त्याचा करितों कारभार ॥ मज नफराचे शिरीं कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ अखंड द्वारीं पडिला असतों ॥ प्रेमाचा तुकडा मागून खातों ॥ धन्याला दुवा देतों कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ तुह्मीं मुळींचा ठाव सोडूं नका ॥ विसरल्यास पावाल धक्का ॥ अंतकाळीं कीं जी मायबाप ॥ वस्ती करूं आह्मी साचे ॥ समस्त कुळवाडी नगरींचे ॥ पैसे टाका धन्याचे ॥ बाकी थकवूं नका कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ असामी बारा दिधली ॥ शेवटीं द्वाही विझाली ॥ एका जनार्दनीं आज्ञा केली ॥ कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥

१३. जोहार पाटील बाजी ॥ चावडी चलाना कां जी ॥ ऐसें सांगत आलों आजी ॥ बाकी नका थकवूं कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ कोंपटा माजी तळपती गाय ॥ हाडाची बेडा पडेल पाय ॥ तोंड चुकवित जाय ॥ मग वांचोना काय कीजे मायबाप ॥ २ ॥ काढितां गांवचीं गुरें ॥ कां बूजवितां गांवचीं द्वारें ॥ गस्त पाठवा बरी त्वरें ॥ कांहीं उणें पुरें करूं नका कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ अवंदां[2] आली देण्याची पाळी ॥ तेव्हां तोंडेंच करतां काळीं ॥ चावडी चला हेच वेळीं ॥ शिव्या गाळी कांहीं देऊं नका कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ कुळकर्णी आपुले स्वाधीन करा ॥

---

१ बाकी पूज्य केली. २ चालू सालीं.

आड खर्चाचा ताळा धरा ॥ चित्त हरी नामीं धरा ॥ येईल मजुरा असें तत्व कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ विठु पाटलाचा महार ॥ एका जनार्दनीं जोहार ॥ सकळ संतांचा कारभार ॥ मज नफराचे शिरीं कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥

१४. जोहार मायबाप जोहार ॥ मी अविद्या नगरींचा महार ॥ साचार माझें नोहे नगर ॥ आकारास आलें कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ म्यां सहा चाकर ठेविले ॥ ते माझे बळें वर्तती वहिले ॥ मला गांजिती बळें ॥ अन्याय नसतां कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ तुह्मी अवघे एकत्र झालां ॥ माझें घर मोडायाचा मनसुबा केला ॥ जरी माझें अगत्य असेल धन्याला ॥ तरीच मजला ठेविल कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ तुह्मी अवघे संत सज्जन ॥ रूपीं मिळालां परिपूर्ण ॥ ह्मणून माझें हेळण ॥ करितां कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे देवा ॥ अविद्येचा संग मज नसावा ॥ जन्ममरणाचा ठेवा चुकवा कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥

१५. जोहार मायबाप जोहार मी आदिपुरुषाचा महार ॥ तुह्मी चालवितां राज्य व्यवहार ॥ हिशोब [1]तारोतार देतां कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ या देहांत आले बरें झाले ॥ व्यर्थचि लोक पिडिले ॥ तेव्हां कोणी दिधले ॥ ते धन्यापासी आले ॥ मग सर्वेंच मज पाठविलें कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ मी महार असे जातीचा ॥ परी हुकुमदार चाकर साहेबाचा ॥ परी मना येईल देहगीरीचा ॥ तेव्हां बांधुन नेतील कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ मोठ्या मोठ्या सांडुनि द्या गोष्टी ॥ विठ्ठल चरणीं घाला मिठी ॥ नाहीं तरी एका जनार्दनीं बेबंटी ठसतील कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥

१६. जोहार मायबाप जोहार ॥ कायापूर शहर ॥ तेथील मी महार ॥ पाहूं आलों दरबार ॥ धण्याचा जी मायबाप ॥ १ ॥ पाटील जीवाजी अवधारी ॥ जो कां ग्रामींचा सत्ता धारी ॥ परी [2]दिवांची करितो चोरी ॥ कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ आशा पाटलीण तोंडाळू फार ॥ उगीच फीरती दारोदार ॥ सांगे अक्षयासी व्यवहार ॥ फजीत खोर कीं जी मायबाप

१ तंतोतंत. २ दिवसांतच.

॥ ३ ॥ मनाजी पंत कुळकरणी ॥ त्याचे हातीं खतं लेखणी ॥ त्याची जैसी जैसी करणी ॥ तिकडे तिकडे कुळें जातात कीं जी मायबाप ॥४॥ यमाजीचा हुजुरचा भालदार ॥ त्याचे जीवावरील महार ॥ त्यासी नाहीं पडला व्यवहार ॥ दरबार शुद्ध करावा कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ मज जीवासी राहविलें ॥ मुळच्या शिवाजीस आणविलें ॥ पाटीलकीचें वस्त्र दान दिलें ॥ ग्राम त्याजकडे लाविला कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ तेथील सांड बुद्धी वाटलीच भली ॥ गांवामध्यें अक्षय नाणवेली[2] ॥ नित्य नव्हे मी बोलती जाली ॥ खरी केली हाक देऊन कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ मज महाराची महारकी ॥ फिटली असे नसे कीं ॥ एका जनार्दनीं लौकिकीं ॥ दिला पोषाख यदुविरें कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥

१७. मी संता घरीचा महार ॥ करीतों जोहार ॥ धृ० ॥ विवेक नाईक माझें नांव ॥ मीपण आलें अहंभाव ॥ पंचभूतांचा वसवी गांव ॥ रस्ते च्यार ॥ १ ॥ आत्मा धनी पाटील बाबा ॥ मनाजी पांडया चालवि गांवा ॥ बुधाजी शेट्या बळकट रावा ॥ घरांत बसली आशा आवा ॥ खेळवी पोर ॥२॥ दहा इंद्रियें नऊ वेशी राहातो ॥ दाहावे खीडकी पासीं ॥ माझा मीच मूळ मिरासी ॥ लक्ष सद्गुरू चरणा पाशीं ॥ सार विचार ॥ ३ ॥ कौल शेत वर्षांचें मूळ ॥ काम देशपांड्या खळ ॥ क्रोध देशमुख सबळ ॥ नेणें सरकार ॥ ४ ॥ हिशोब पडेल जमा सरकारी ॥ येइल यमाजीची स्वारी ॥ जीवाजी धरून कारभारी ॥ ओस पडेल नगरी सारी ॥ देतील मार ॥५॥ शेवटीं नाहीं तुमचें धड ॥ पडेल चौऱ्यासीचें कोड ॥ मी तो राहीन एकीकडे ॥ जीवाजीवर घातलें सांकडें ॥ सांगतों बारे ॥ ६ ॥ आवडी राखा मजवर हेतं[3] ॥ मीच करीन तुमचें हीत ॥ संतांसंगें लावा चित्त ॥ ह्मणे एका जनार्दन विवेक नाथ ॥ नाम सार ॥ ७ ॥

१८. जोहार मायबाप जोहार ॥ तुमच्या महाराचा मी महार ॥ बहु भुकेला झालों ॥ तुमच्या उच्छिष्टासाठीं आलों ॥ कीं जी मायबाप ॥ १ ॥

---

१ कागद. २ नांवाजली. ३ प्रेम.

मी तुमच्या उच्छिष्टाची केली आस ॥ मी तुमच्या दासाचाही दास ॥ एका जनार्दनीं आणली पाटी ॥ तुमच्या उचिष्टा साठीं ॥ कीं जी माय० ॥ २ ॥

१९. जोहार जी मायबाप जोहार ॥ सूर्यवंशीं रामजी बावाचा मी महार ॥ माझें नांव आत्मा नाईक महार ॥ धन्याचे रजेनें सारा कारभार ॥ मीच करितों कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ जोहार जी पाटील बाजी ॥ दरबारासी न या कां जी ॥ सांगो आलो बाजी ॥ बाकी बहुत शेकली कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ खोंपटा मध्यें लपतां काय ॥ हाडाचे खोडा पडतील पाय ॥ तोंड चुकवितां विजंत[1] जाय ॥ वांचून काय करावें कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ गांवची कां कोंडितां गुरें ॥ गांवचीं कां बुजीतां द्वारें ॥ झाडेफेडे सारे उणें पुरे ॥ चुके बाकी जी मायबाप ॥ ४ ॥ हीमोंइती[2] न चले काहीं ॥ धांण्याची देतों दुराई ॥ वरते पाये खालते डोई ॥ भाई नव मास कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ मुदत मुळींची आली ॥ फिकीर पाहिजे केली ॥ कितीक मारीत झोडीत नेली ॥ माझी बोली साच करा कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ शिल्लक वाहाडली फार ॥ लक्ष चौऱ्यासी वरात दार ॥ यमाजी बाजी हुजुरचा चोपदार ॥ त्याचा मार पुरे पुरे कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ टाकुनी द्याहो गांव ॥ केंस[3] बोडून पालटा नांव ॥ घर टाकुनी देवळीं राहाव ॥ हातीं काठीं असो द्या कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं महार ॥ संत सभेसी केला जोहार ॥ तेणें चुकली येरझार ॥ जन्मामरणाची कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥

जोशी.

१. मी परात्पर जोशी ॥ होरा सांगेन संतसभेसी ॥ माझें वचन मानाल मानसीं ॥ तरी दृढनिश्चयेंसी परिसावें नाना ॥ १ ॥ ऐका ऐका राजेश्री ॥ प्रजा मोकदम कारभारी ॥ शेटे महाजन चौधरी ॥ बरवी नगरी वैसविली नाना ॥ २ ॥ राहाट काटाचे दिवस आले ॥ जागे सांडोनी

---

१ अब्रू. २ जोरजबरी. ३ संन्यास घ्या.

फेरे केले ॥ मागें कष्ट बहुत भोगिले ॥ शेवटीं फळ आलें नरदेहासी नाना ॥ ३ ॥ या पंढरीस मागें बहुत आले ॥ जोशी भविष्य सांगोनि गेले ॥ त्यांचें तुह्मीं नाहीं ऐकिलें ॥ दगे झाले थोर थोर नाना ॥ ४ ॥ काळाचे फेरे होऊन गेले ॥ थोर नगरांचे संहार झाले ॥ साच बोलें माझ्या बोलें ॥ जोडी केली आत्म युक्ति नाना ॥ ५ ॥ धेडा-मांगांच्या मान्यता झाल्या ॥ उत्तम योनी भिकेस लागल्या ॥ तें ऐका मज जोशाच्या बोला ॥ उत्तम तें पडलें अधम घरीं नाना ॥ ६ ॥ नांव काय पाटिल बुवाचें ॥ पुढील भविष्य सांगेन साचें ॥ वचन ऐका मज जोशाचें ॥ तेणें तुझें समाधान होईल नाना ॥ ७ ॥ एक बायकोची संगत घडली ॥ तेणें तुझी महिमा बुडाली ॥ जुनी भाकर सरोनी गेली ॥ गांठ पडली दरिद्राची नाना ॥ ८ ॥ तिचा संग टाकीं दादा ॥ बरवा चालेल तुझा धंदा ॥ साच मानी माझ्या शब्दा ॥ सदा सर्वदा सुखी होसी नाना ॥९॥ नांव काय आवाजीचें ॥ कल्याण होईल बयाचें॥ पुढील भविष्य सांगेन साचें ॥ तरीं तुझें तेणें समाधान होईल बये ॥ १० ॥ बया आणिक एक सांगतों मात ॥ टाक कुबुद्धि पाहूं देहांत ॥ फार बेरपणा दोघांत ॥ स्त्री-पुरुषांत बहु गोडी बये ॥ ११ ॥ विघ्न दिसतें वरले आळीं ॥ नाडूं पाहती थोर थोर बळी ॥ पूर्वपुण्यें जाहली होळी ॥ फेरे पाळी चुकेना गे बये ॥ १२ ॥ पहा लेंकरें जाहलीं आई ॥ परि तूं एकाचें सुख देखिलें नाहीं ॥ आतां एथून पुढें पाहीं ॥ सुख होईल तें ऐक बये ॥ १३ ॥ एका लेंकीची सासुरवाडी ॥ अपार सुख देशील पुढी ॥ माझें वचन नको मानूं लबाडी ॥ सत्य तुज पुढें बोलतों बये ॥ १४ ॥ कुबुद्धिची कांचोळी ॥ लेऊं नको काळी चोळी ॥ दुष्ट गत झाली सगळी ॥ ऐक नाम तुझें बये ॥ १५ ॥ विकल्प उडदांचा मेळावा ॥ द्वैत तांब्याचा पाऊड द्यावा ॥ मज जोशा कारणें बये ॥ १६ ॥ विषम बुद्धीचें नाणें ॥ ओंवाळून द्यावें मज जोशा कारणें ॥ आपुलें निःशेष बरें करणें ॥ तरी दान करी वेगेसीं बये ॥ १७ ॥ साच मानी माझ्या बोला ॥ येथूनि तुझा शनैश्चर गेला ॥ जन्म गुरूचा

१ मायेची. २ शनिग्रह.

पालट जाला ॥ संग घडला साधुसंतांचा बये ॥ १८ ॥ पूर्ण जोशी जनार्दन ॥ सूर्यवंशीं रघुनंदन ॥ तयासी अनन्य जातां शरण ॥ वंशउद्धरण तयाचा बये ॥ १९ ॥

२. येथून पुढें बरें होईल ॥ भक्ति सुखें दोंद वाढेल ॥ फेरा चौऱ्यायशींचा चुकेल ॥ धन मोकासी ॥ १ ॥ मी आलों रायाचा जोशी ॥ होरा[1] ऐका दादानों ॥ ध्रु० ॥ मनाजी पाटील देहगांवचा ॥ विश्वास नका धरूं त्याचा ॥ घात करील नेमाचा पाडील फांशीं ॥ २ ॥ वासना बायको शेजारीण ॥ झगडा करील मोठी दारुण ॥ तिच्यापायीं नागवण ॥ घर बुडविसी ॥ मी० ॥ ३ ॥ एका जनार्दन कंगाल जोशी ॥ होरा सांगतों लोकांसी ॥ जा शरण सद्गुरुसी ॥ फेरा चुकवावा चौऱ्यायशीं ॥ मी आलों रायाचा जोशी ॥ होरा ऐका दादानों होरा ऐका दादानों ॥ ४ ॥

३. ऐका ऐका राजश्री ॥ धृ० ॥ आह्मी परात्पर पर जोशी ॥ सांगों आलों संत जभेसीं ॥ माझें वचन ऐकारे मानसीं ॥ दृढ भावेंशी परिसावें ॥ १ ॥ प्रजा सन्मुख पटवाडी ॥ शेट्ये महाजन चौधरी ॥ वरी नगरी वसविली ॥ २ ॥ या या पंढरींत जोशी आले ॥ होरा सांगोनियां गेले ॥ माझें नाहीं कोणी ऐकिलें ॥ दगे पावले थोर थोर ॥ ३ ॥ सत्य मानीं माझिया बोला ॥ येथून तुझा शनैश्वर संपला ॥ जन्म गुरू पालटला ॥ संग घडला साधूचा ॥ ४ ॥ एका बायकोची संगत घडली ॥ त्यानें तुझी महंती बुडाली ॥ शिळी भाकर सरोनि गेली ॥ गांठ पडली दरिद्र्याची ॥ ५ ॥ तिचा संग सांडीरे दादा ॥ बरवा चालेल तुझा धंदा ॥ साच मानी माझिया शब्दा ॥ जेणें सर्वदा सुखी होशी ॥ ६ ॥ विवेक उडदाचा मेळ मिळावावा ॥ संदेह तेलाचा घट भरावा ॥ हृदय तांनब्याचा पाऊड द्यावा ॥ ओंवाळुना मज जोशासी ॥ ७ ॥ जोशी सांगो जातो होरा ॥ भोळ्या भाविकां लहान थोरा ॥ एका जनार्दनीं दृढ धरा जोशी परत गेलिया वेरी[2] ॥ ८ ॥

---

१ ठोकताळा. २ या पद्यांतील कांहीं चरण थोड्याशा फेरानें १ ल्या पद्यांत आहेत.

४. अगा ये परम शुभ ऐक ॥ लाभदिसतो येक ॥ नांदतें धर्माचें घर ॥ सद्विवेकाचें विवर ॥ विवरांत विश्रांती थोर ॥ अपार सुखतें ॥ १ ॥ ऐसा नरदेह परम सुखाचा ॥ घे मज पिंगळ्याची वाचा ॥ मी संदेह सांगेन साचा ॥ ऐका गा राजकुमरहो ॥ २ ॥ डुगडुगडुग ॥ शंभु महादेवा ॥ काशी विश्वनाथा ॥ पंढरीच्या विठोबा ॥ कानड्या खंडेराया ॥ दिगंबर दत्तात्रेया ॥ इतुकें बोलतां ठाया ॥ परी ते एकची यती ॥ ३ ॥ लडबड सडबड ॥ नवनाथ ॥ सोरटी सोमनाथ ॥ श्री हिंगळजा भगवती ॥ विणापुस्तकधारिणी ॥ ये मूळ पीठींची ॥ जिचेनि वस्तु महिमा साची ॥ आदी अंत भरले स्वतंत्र ॥ ह्मणोनी कारण वाचेसि ॥ अत्यंत बोलत आहे ॥ ४ ॥ नमो परम पुरुष ॥ जो भास ना अ भास ॥ जो स्वयं प्रकाश ॥ अखिल मूर्ती ॥ ५ ॥ जो वर्ण व्यक्ति हीन ॥ दृश्यादृश्य दरुशण जाण ॥ जो आदिमायेचें आवरण ॥ अनादि सिद्ध ॥ ६ ॥ धन्य धन्य तो सद्गुरु ॥ जो साक्षात् परब्रह्म अवतारु ॥ नाम स्मरणें जगदु-द्धारु ॥ करी सदां ॥ ७ ॥ आतां समस्तां नमीत स्वानंदें ॥ देहीं स्फुरलें स्वात्म सुख छंदें ॥ डुल्लतां आपुलेनी आनंदें ॥ सहजीं सहज ॥ ८ ॥ आधीं एकाग्र करुनीं मन ॥ सांडी बद्ध मुक्तिचा अनुमान ॥ वृत्ती सदां समाधान ॥ स्वरूपीं असावी ॥ ९ ॥ हजार गोष्टींची येपरी ॥ मज संरो-ध्याचा विश्वास धरी ॥ अंतीं बोलणें वचन वरी ॥ गोड लागे ॥ १० ॥ येक खटपट ॥ येक तळमळ ॥ येक वळवळ ॥ येक कळकळ ॥ परी तो अवघाची कोल्हाळ ॥ करिताती ॥ ११ ॥ तैसा नोहे मी पिंगळा ॥ शब्दा-सहित बोध सकळा ॥ येका अनेकीं नोहें वेगळा ॥ शोधोनी पाहे ॥ १२ ॥ दिसे बावन्नाची कडसणी[2] ॥ येका सूत्रें वोविले मणीं ॥ जैसें गंगेचें पाणी निर्मळ पाहे सर्वदां ॥१३॥ येक तृप्ति व्हावया ॥ आणीक ग्रास घ्यावा ॥ तरी ते आन ठाया ॥ गेले न ह्मण ॥ १४ ॥ तरी त्याचे मुखें अर्थ कांहीं ॥ ज्ञात्यासि सांगतां भरला नाहीं ॥ विवेक संचुनी ठाईं ॥ ऐका गा राजेनु ॥ १५ ॥ नांव काय रायाचें ॥ मेख कीं वृषभ कीं मिथून ॥ कीं कर्क कीं

१ कुडबुड्या जोश्याचा. २ परीक्षा.

सिंह कीं कन्या कीं तूळ कीं वृश्चिक कीं घन कीं मकर कीं कुंभ कीं मीन ॥ ऐका गा राज कुमर हो ॥ १६ ॥ येवो मेख तो कैसा ॥ हुरळक-हुसयेथील तैसा ॥ बुद्धि मंद विवेक लेशा ॥ दैन्यवाणा सदाचा ॥ १७ ॥ आतां वृषभ बोलावा ॥ प्रकृति बुद्धि आव्हांसवा हानी लाभ नोहे ठावा ॥ या गर्वरासी ॥ १८ ॥ माया ईश्वर मिळोनी ॥ जैसे सुखावती दोन्ही ॥ तरंग तेच पाणी ॥ ज्ञान प्राप्ति मिथुन जाणावा ॥ १९ ॥ अहं बुद्धीचे सर्वक ॥ तेचि वोळखावा कर्क ॥ देहाभिमानीं गर्क ॥ कुवृत्ती सदाचा ॥ २० ॥ मदगज वनांतरीं ॥ धूर्त सिहांचिये परी ॥ मोहें माहिमा विस्तरी ॥ ऐसी कन्या जाणावी ॥ २१ ॥ बुद्धी सत्वाची साम्यता ॥ प्रपंच परमार्थ ऐक्यता ॥ स्थूळ धारी देखता ॥ तो सत्वाचा वोतिला ॥ २२ ॥ जो कुर्वा-ळील कृपा करी ॥ विषय शक्ति नांगी मारी ॥ फणका लागतां दुःख करी ॥ तो मळीन वृश्चिक जाणावा ॥ २३ ॥ शब्द कैसा तीक्षण ॥ हृदयीं जैसा लागे बाण ॥ मोडी भलत्याचें समाधान ॥ तोची धन वोळ-खावा ॥ २४ ॥ एक होटीं एक पोटीं ॥ सदा भोंवयासी घाली गांठी ॥ मळीण देखे सकळ सृष्टी ॥ तो मकर जाणावा ॥ २५ ॥ नुचंबळे पूर्ण कुंभ ॥ जो आत्म साक्षात्कार स्वयंभ ॥ तो प्रत्यक्ष जाणावा थोंब ॥ ऐशी वृत्ती जाणावी ॥ २६ ॥ सदां चंचळ चपळ स्थिति ॥ दृष्टी झेंपावे ती विवृत्ती ॥ ऐसी मीनाची गती ॥ आपुलेनी वर्ते ॥ २७ ॥ एवं स्थिती मति द्वयें ॥ प्रेमळें मनीं वोळखोनी घ्यावें ॥ ऐके सत्य वृत्ती भावें ॥ नांव काय रायाचें ॥ २८ ॥ तुझीया बाळा देखों न शके काळ ॥ भुरळ डोळयाचा अंधळा ॥ झडपोनी जातो त्याला भिऊं नको घरीं येऊं देऊं नको ॥ मन मुष्टी माजीं धरी मी सांगेन तैसेंच करी रे राया ॥ २९ ॥ सावण सरकी गाईचें शेण ॥ तांबड्या गुंजा मुष्टी येक दोन ॥ तांबें नाणें कालऊन ॥ तिहीं ठाईं टाकी ॥ ३० ॥ येक मती बोलून जातो ॥ जळीं राख स्थळीं राख आपुला सेजार राख पाजार राख ॥ अब्रह्मस्तंब पर्यंत रक्षे[2]रक्ष हुं फट् स्वाहा ॥ ३१ ॥ ही नंद देशीची वियाखरी ॥ तुझ्या

१ भलतीसलती. २ रक्षण कर.

बाळाचें विघ्न निवारी ॥ काळ कंटक दूर करी ॥ मग नांदसील स्वानंदें ॥ ३२ ॥ आतां बाळाचें नांव सांगें स्पष्ट ॥ तुझीया पोटींची आत्मनिष्ठ ॥ जेव्हां जाली अँप्रतिष्ठ जांवाई तो सुलक्षणी साळंकृत ॥ ३३ ॥ परी तो सत्व गुणाची रासी ॥ सप्रेमता लावी रुची ॥ निज वाक्यार्थ परम साची ॥ महिमा इची देवगणी ॥ ३४ ॥ देवगणीं असे ॥ प्रकृत गुणीं विषम शमा नसे ॥ राक्षस गणीं आशेषे ॥ वोळखोनी घ्यावें ॥ ३५ ॥ आतां घर धन्याचें नांव काय ॥ केशव कीं माधव कीं गोविंद ॥ कीं विष्णु कीं प्रद्युम्न ॥ कीं पुरुषोत्तमु ॥ कीं अधोक्ष कीं रामु ॥ देहबुद्धी संगें घटवावा उतरलें नांव घरधन्याचें ॥ ३६ ॥ जरी तो ह्मणूं काळा निळा ॥ परी तो वर्णव्यक्ती वेगळा ॥ दिठीचा चुकवोनी डोळा ॥ दिसतो सोहळा घर धन्याचा ॥ ३७ ॥ नामें वित्पत्ती बोध ॥ आपणा घेतां शोध ॥ उरला तो सोहंबोध[1] ॥ नामरूपें ॥ ३८ ॥ अगा बायको येक आहे ॥ उगीच आदळी हात पाय ॥ चोरुनी परघर जाये ॥ ती मोठी जगभ्याड होइ राया ॥ ३९ ॥ प्रासिद्ध जो अविवेक ॥ तोचि जाण तिचा लेंक ॥ सरळ वाढलासे फोंक ॥ महा ठकु ॥ ३९ ॥ चउथ पंचमीचे आइतवारीं ॥ येक हाळदीचा मुटकुळा करी ॥ वोवाळुनी टाकी बाहेरी ॥ तीही सांजा ॥ ४१ ॥ येक घरचा माणूस वांकडे पायाचा ॥ पिचक्या डोळ्याचा ॥ लटक्या बोलाचा ॥ त्यास ह्मणी पतकरसील तर ॥ ४२ ॥ बापुडा नारदु पाहिला ॥ घडीमध्यें गाभणा केला ॥ चंद्रासी कळंक लाविला ॥ तयाचेनी ॥ ४३ ॥ शंकराचा जाला वीर्यपात ॥ रावणाचा करविला घात ॥ विष्णु विचकुनी दांत वृंदा वृंदा वोसणतसे[2] ॥ ४४ ॥ ब्रह्मा धांवे सरस्वती मागें ॥ इंद्र जाला सहस्र भगें ॥ भस्मासुर भस्म जाला वेगें ॥ वाळी निमाला राम बाणें ॥ ४५ ॥ आतां घनवट दे कण ॥ येक तोळा दे दान ॥ दें मज नको करूं अनुमान ॥ घे मज पिंगळ्याची बाधा ॥ ४६ ॥ काय देतील कुडें ॥ रितें अवघेंचि उघडें ॥ खोटें नाटें जटे मुटे अविवेकी ॥ ४७ ॥ अतितांची[3] आशा हरे ॥ दात्याचें तो दुणें भरे ॥ जे दिधलें तें कल्पांतीं न सरे ॥ ऐसें कांहीं देइजे ॥ ४८ ॥

---

१ तो (परमात्मा) मी आहें आहें असें ज्ञान. २ वडवडतो. ३ याचकाची.

आजी धन्य पावलों सभा ॥ जीवें जन्माची जाली शोभा ॥ कर जोडोनी राहीन उभा ॥ महाद्वारीं देवाचे ॥ ४९ ॥ एक छत्राचें राणिव ॥ मोक्ष मोकाशी दिला गांव जग विख्यात विश्वासी नाम ॥ नाचेन आवडी गाउनी ॥ ५० ॥ एका जनार्दनीं संताचा लडिवाळ ॥ पोटीं रिघोनी जाला बाळ ॥ कृपा केली सर्व काळ ॥ अभय वर देउनी ॥ ५१ ॥

जाबचिठी[१].

१. क्षेत्री कुलंवत अयोध्याधीश रामचंद्र ॥ छत्रपती अनंतब्रह्मांडनिवासी यांचें पत्र कीं तुह्मी जिवाजीपंताचा दावा लेहून कळविला ॥ तेथें लिहिलें कीं मनाजी देशमुख यानें असुरसैन्य पुंडपाळेगार मेळवोन गांवें मारतात ॥ वसाहात होउं देत नाहीं ॥ ऐसें असल्याकारणानें मेहेरबान खपा होऊन मनाजी देशमुख याजला तलब पोहोंचण्यास शुभे रवाना केलें तपसील ॥ कलम ॥ आत्मा विवेक प्रधान ॥ स्वानुभव सैन्याधिपती ॥ प्रबोध सरलष्कर ॥ इतरांवैर सनदा देऊन तावडतोब रवाना केलें ॥ हे मौजे मजकुरीं पावतांच अवघे पुंडपाळेगार मारले जातील ॥ मग ब्रह्मपुरीचा मार्ग चालूं लागेल ॥ याजकरतां तुह्मी आपले कामांत ॥ हुशारी ठेऊन सरकारचे पायांजवळ जरूर यावें ॥ आपण हुजूर आल्या वर बंदमोक्षाची सनद आपणास दिली जाईल ॥ आपण निजानंदीं राहणें ॥ एका जनार्दना शरण ॥ बहुतकायलिहिणें जाबचिटि ॥ १ ॥

२.[२] सकलेयुक्त प्रवीण जिवाजीपंत शेकदार ॥ तुह्मावर बाकी निघाली ह्मणोन तुह्मास देहगांवास पाठविलें ॥ त्या देह गांवीं राहून ॥ विषय शेट लोभाजी नाईकवाडी यांचे बुद्धीस लागून भव समुद्र तरावयाची भूल पडली ॥ यामुळें कामाजी महाजन व मनीराम देशमुख तुह्मांवर साह्य होऊन ॥ तुमची निज स्वार्थाची खराबी केली ॥ बुधाजी पाटील मुकदम मुफसह्मा कीर्द होऊन ह्मणों लागले कीं ॥ कानड खिंड

---

१ हें गद्य आहे. २ हेंही गद्यच आहे. हीं देहावरील रूपकें होत.

व तोंडापूर हे दोन्ही मातबर असतां श्रवण खरीब व कीर्तन रबी पिकायाची होती ॥ ती ममताईनें हातीं लागूं दिली नाहीं ॥ यासी उपाय केला पाहिजे ॥ खांवदापासीं भागवतराव दिवाण ॥ तो गीता बाईचा पुत्र ॥ राजयोगी ॥ यासी भेटायाची तजविज वैराग्य यांचे हातें ध्यावी ॥ परम पश्चात्तापपंत आपुले स्वाधीनच आहेत ॥ त्यांज पासीं येणें ॥ ते तुह्मांस भागवतराव दिवाणजी यांजकडे नेतील ॥ पुन्हां देह गांवास गर्भपुरास पाठविणार नाहींत ॥ त्यांनीं लिहिलें तें तूर्त हृदयीं ठेवणें ॥ मागून यमाजीची तलब होणार ॥ तलब माघारीं फिरणार नाहीं ॥ त्याजबरोबर हुजूरच्या सनदा आहेत ॥ त्यांब-रहुकूम करणें ॥ गैर न करणें ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ बंदगी जाब चिटी सही ॥ १ ॥

जंगम.

१. शुद्ध भाव भगवा चिरा ॥ मूळ तंतु शिवदोरा ॥ आत्मलिंग पूजूं बरा ॥ ह्मणोनी आलों तुमचे दारां ॥ १ ॥ गुरु धर्म कोरान्नभिक्षा ॥ परात्पर आमुची दीक्षा रे बाबानों ॥ ध्रु० ॥ देह दंड काठीं हातीं ॥ आशा जाळुनि लाविली विभूती ॥ दया क्षमा आणि शांति ॥ ह्मणोनी ऐसे रिती रे ॥ २ ॥ गुरुनामाची माळ गळां ॥ गुरु दीक्षेचा सोहळा ॥ साधुसंत जाणती कळां ॥ एका जनार्दनीं बोधिला रे ॥ गु० ॥ ३ ॥

मानभाव.

१. काम क्रोध आह्मी बांधोनीया पायीं ॥ मत्सर भेद अहंकार अव्हे-रिला बाई ॥ १ ॥ मानभाव बाई ॥ आह्मा भिक्षा वाढा कांहीं ॥ ध्रु० ॥ आशा मनीषा तृष्णा यांची केली पायमोडी ॥ कल्पना आदि भ्रांती इचां पाईं घातली बेडी ॥ २ ॥ महादेवाच्या सात पिढी सांगुनी देऊं ॥ सोन्या

---

१ जप्ती. २ हा एक पंथ असून काळीं वस्त्रें नेसणें ही त्यांची खूण होती.

रुप्याचे देव आह्मी ठेचोनिया खाऊं ॥ ३ ॥ भाव आणि भक्तीचा गडबड-गुंडा केला ॥ एका जनार्दन राखा पायीं मानभाव झाला ॥ ४ ॥

२, आतां मानभाव झालों भिक्षा वाढा बाई भिक्षा वाढा बाई ॥ ध्रु०॥ मुळींचाची मानभाव वस्त्रें केलीं काळीं ॥ कोरके मागून झोळी भरली उलटी काठीं धरली ॥ १ ॥ सोन्या रुप्याचे देव आह्मी मोडुनियां खाऊं ॥ शेंद्राचे देव आह्मी दृष्टीन या पाहूं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मानभाव झाला ॥ झोळी वरती झोळी ठेउनि गडबडगुंडा केला ॥ ३ ॥

जातें.

१. माया जिवलग जातां बैसली कृष्ण ह्मणे गे आई ॥ समान तळी तळी वर ठेवि पहा डोई ॥ दळण दळीता शिणसिल हात लावि वो आई ॥ क्षणा माजि मीच दळीन कौतुक पाहीं ॥ १ ॥ येईगे येईगे येईगे कान्हाई हात लावी वहिली ॥ विसाव्यानें ज्याची नुमजविशीं ती साउली ॥ ध्रु० ॥ ब्रह्मोहमस्मि[1] ठाकिया उकटी द्वैत तळी ॥ अधिष्ठान खुंटा निश्चळ दोन्ही येकची बोली ॥ पहिले चारी निरसोनि निज नित्य नित्य न्याहाळी ॥ साहा ही वैरण वैरुनी अठराही दळी ॥ २ ॥ पंच भुतें पंच धान्यें दळियेलें जातां ॥ शशी सूर्य दोन्ही दळीले प्राणाचां सत्ता ॥ ध्येय ध्याता ध्यान दळीले धारणा धरितां ॥ पंच विषय तेही दळीले वैराग्य आलें हाता ॥ ३ ॥ वैकुंठ कैलास दळिळे गति ते एक देशी ॥ क्षीर सिंधू तोही दळिला दृश्या दृश्येसी ॥ ४ ॥ वासना मिथ्या भाजुनि वैरियेली जातां ॥ गुणागुणातेंही दळिलें पहाते पहाता ॥ ब्रह्मा विष्णु रुद्र दळीले वोवीयासी गातां ॥ अकार उकार दळिले मकार सहीता ॥ ५ ॥ कर्माकर्म कैसे दळिले जन्म मरणेसी ॥ मीपण तूंपण दोही दळिले जीव शिवेसी ॥ पुढें वैरण्या कांहीं न दिसे पहातां चौपासी ॥ माया तेही जातां दळिली दळते दळणेसी ॥ वृत्ती तीही निवृत्ति पडियेली ठकां[2] ॥

---

१ मी ब्रह्म आहें. २ फशीं.

समाधी स्थान दळिले देह बुद्धीसी देखा ॥ दळिते जातें तेंही दाळिले कवतुक देखा ॥ भावें लीला खेळे जनार्दन एका ॥

जातें व दळण.

१. ज्ञान अज्ञान दोन्ही दळीले ॥ विज्ञानासहित ॥ ध्रु० ॥ मी तूं पण क्षेत्र वैरण घातलें ॥ नवग्रहांसहित ॥ १ ॥ तेहत्तीस कोटी देव ते दळीले ॥ ब्रह्माविष्णु सहित ॥ २ ॥ दळीत दळण दळीयेलें ॥ दोन्ही ताळियां सहित ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं दळीयेलें ॥ कांहीं नाहीं उरलें॥४॥

फुलवरा.

१. पिंडांड ब्रह्मांड अंतरीं दैवत भिन्नाकृति वो ॥ शोधोनी पहातां अवघे चराचर व्यापक घन संभूती वो ॥ भेदभाव त्रिगुणाचा रज तम सत्वाची आरती वो ॥ ऐसें जाणोनी केली उभवणी ॥ द्वैत सारुनी ॥ परी तो मनीं ॥ एक हारि अंकिला ॥ तुज म्यां फुलवरा बांधीला ॥ १ ॥ जय जगदंबे पूर्ण कदंबे जगउद्बोधें देह तुज अर्पिला ॥ तुज म्यां फुलवरा बांधिला ॥ ध्रु० ॥ आई भवानी थोर जाणोनी तुज म्यां उपासिलें वो ॥ हातीं परडी देऊन तिनें मज भिकेसी लाविलें वो ॥ खुळा पांगुळा करुनी आपणा जवळीं बैसविले वो ॥ उदय अस्तुचे भरे ॥ फिरे गरगरे ॥ भूत वावरे मज व्यर्थ शीण वाटला ॥ २ ॥ नवस करुनी खंडोबासी मुरळी होउनी बैसलें वो ॥ आपुले जे कां सखे सज्जन ते विवंचुनी भरीं भरले वो ॥ वारी मागतां पोट भरेना बहु श्रम पावले वो ॥ श्वानाचीये परी ॥ वृथा गुरगुरी ॥ जाय चाचरीं ॥ परी तो हरि ॥ नाहीं देखीला ॥३॥ माझे घरीं पाहुणा भैरव येउनी बैसला वो ॥ त्रिगुणाचा त्रिशूळ घेउनी प्रपंच विस्तारिला वो ॥ जोगा बलाउनी परत भरुनी भराड म्यां घातिला वो ॥ ऐशीं वरदळें ॥ सोशिलीं बळें ॥ जाली निर्फळें ॥ सुखाचा लेश

नाहीं देखीला ॥ ४ ॥ मुंजाबाची डांक घालुनी मेसाई आळविली वो ॥ त्रिगुणाची तिवई करुनी त्यावरी बैसविली वो ॥ धूप दीप नैवेद्य दाउनि पंचारती केली वो ॥ तिनें मज नाडिलें ॥ दुःख भोगिलें ॥ सुख नासलें ॥ मग म्यां ढकलून दिलें तिला ॥ ५ ॥ ऐशीं देवतें केलीं अनंतें नवस बहु फेडिले ॥ परी ते फलकट जाले शेवटीं गळा येउनी पडिले ॥ बहु जाचिलें दुःख भोगिलें दिशीं व्यापिलें चौदिशीं व्यापिलें वो ॥ जालें मी उदास ॥ धरिली कास ॥ सोडुनी आस ॥ पंढरी पाहून जीव हर्षला ॥ ६ ॥ वैकुंठींचें निधान त्याचे असती जे प्रियकर वो ॥ त्याची गांठ पडली तेणें दिधला अभयकर वो ॥ त्याचे संगती गेले भक्तीनें देखीलें भीमातीर वो ॥ परात्पर सोयरा ॥ पुंडलीक वरा ॥ दिधला थारा ॥ तेणें मज बुडतां हात दिधला ॥ ७ ॥ डोळां घालुनी अंजन घेउनी गेले मज राउळीं वो ॥ विटेवरी जगदंबा एकाएकीं नयनीं देखिली वो ॥ मनोभाव वरदळ वृत्ती देहाची खुंटली वो ॥ एका जनार्दनीं भलें ॥ द्वैत हरपलें ॥ ऐक्य संचलें ॥ जन्म मरणाचा पट फाटला ॥ ८ ॥

जोगवा.

१. अनादि निर्गुण प्रगटली भवानी ॥ मोह महिषासुर मर्दना लागुनी ॥ त्रिविध तापाची करावया झाडणी ॥ भक्तालागीं तूं पावसी निर्वाणीं ॥ १ ॥ आईचा जोगवा जोगवा मागेन ॥ द्वैत सारुनी माळ मी घालीन ॥ हातीं बोधाचा झेंडा मी घेईन ॥ भेदरहित वारीसी जाईन ॥ २ ॥ नवविध भक्तीच्या नवरात्रा ॥ करुनी पोटीं मागेन ज्ञानपुत्रा ॥ धरीन सद्भाव अंतरींच्या मित्रा ॥ दंभ सासुऱ्या सांडीन कुपात्रा ॥ ३ ॥ पूर्ण बोधाची घेईन परडी ॥ आशा तृष्णेच्या पाडीन दरडी ॥ मनोविकार करीन कुर्वंडी ॥ अद्‌भुत रसाची भरीन दुरडी ॥ ४ ॥ आतां साजणी जालें मी निःसंग ॥ विकल्प नवऱ्याचा सोडियला संग ॥ काम क्रोध हे झोडियले मांग ॥ केला मोकळा मारग सुरंग ॥ ५ ॥ ऐसा जोगवा मागूनी ठेविला ॥

जाउनी नवस महाद्वारीं फेडिला ॥ एकपणें जनार्दन देखीयला ॥ जन्म-मरणाचा सारा चुकविला ॥ ६ ॥

२. शुक्ल कृष्ण घालुनि मागें ॥ गुरुपूर्ण जोगवा मागे ॥ १ ॥ जोगवा वो आनंदें ॥ जोगवा वो जोगवा जोगवा ॥ विभुता पावला मूळपिठीं ॥ निर्जि निज दृष्टी वेगीं वोळखा ॥ धृ० ॥ सूत्रि वोउनिया कळा ॥ दरुशनें गळां बांधला ॥ २ ॥ निजतेज दिवि करि ॥ जोगवा संताचें घरीं ॥३॥ द्या हा दिवि जि प्रकाशी जाळिलें निज स्नेहासि ॥ ४ ॥ दिवि प्रकाशी प्रकाशा ॥ नकळे दिवसु निशा ॥ ५ ॥ चौऱ्याऐसीलक्ष भुतावळी ॥ खेळवी जोगव्यातळीं ॥ एका जनार्दनीं भुतां भुतांते नाचविल निजसत्ता ॥६॥

चोपदार.

१. चोपदार प्यारे ॥ हम तो चोपदार प्यारे ॥ धृ० ॥ देखो सरका-रका दस्त ॥ क्यौं रे भाई हुवा मदमस्त ॥ १ ॥ जब आइगी साहे-बकी चीटी ॥ जाब देना खून है उलटी ॥ बात बोलने लागे बीबी ॥ चीटी लेगैरे ॥ २ ॥ एका जनार्दनका पायीं ॥ वो तो त्रैलोक्यनका सांई ॥ उनकी क्या कहूं बराई ॥ वांही सबसे न्यारा ॥ ३ ॥

२. चोपदार आला चोपदार आला ॥ धृ० ॥ माझें चोपदाराचें राहणें ॥ आकाश स्वर्ग पाहणें ॥ चतुर्मुख ब्रह्मा चकित होऊन ॥ निराकारींची वस्ती दिधली विष्णूनें ॥ १ ॥ शंख चक्र गदा घेऊन ॥ महादेवीं शून्य द्वारपाळ जाण हा कळिकाळ टाकीन छेदून ॥ रंडीचंडी शक्ति टाकीन भेदून ॥ चोपदार आहे मी जाण ॥ २ ॥ आह्मास नाहीं बाप ना माय ॥ खरी चाकरी कोठें करावी ॥ एका जनार्दनीं दृढ धरावी ॥ ३ ॥

येडका.

१. येडका मदन ॥ तो केवळ पंचानन ॥ धृ० ॥ धडक मारिली शं-करा ॥ केला ब्रह्याचा मातेरा ॥ इंद्र चंद्रा धाक दरारा ॥ लाविला जेणें

॥ १ ॥ धडक मारिली नारदा ॥ केला रावणाचा चेंदा ॥ दुर्योधना मारिली गदा ॥ घेतिला प्राण ॥ २ ॥ भस्मासुर मुकला प्राणासी ॥ तीच गति झाली वालिसी ॥ तिसरा विश्वामित्रऋषि ॥ नाडिला ज्याणें ॥ ३ ॥ शुकदेवानें तप करुनी ॥ येडका आणिला आकळोनी ॥ एका जनार्दनाचे चरणीं ॥ बांधिला जेणें ॥ ४ ॥

चेंडुफळी.

१. सहज तो चेंडु समान फळी ॥ झेलूं जाणे तो खेळिया बळी ॥ १ ॥ झेलारे भाइनो झेला ॥ सद्गुरुवचनें झेला ॥ धृ० ॥ अवघे गडी समान रहा ॥ येतां यावा सावध पहा ॥ २ ॥ सुटे सुटे तंव शरीराची पावें ॥ लक्ष जाणें तो माघारा नव्हे ॥ ३ ॥ गडियानें गडीयाची न धरांवी आस ॥ आपुलीया बळें घालावी कास ॥ ४ ॥ अभिमाना चढे तो बाहेरी पडे ॥ हातींचें जाय मग बडबडे ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं येकुची बोली ॥ भावार्थी तो वचनें झेली ॥ ६ ॥

गारुडी.

१. आदि पुरुष निर्गुण निराकारकी याद कर ॥ मेरे गुरु परवर दिगारकी याद कर ॥ जिने माया अजब बनाई उस वस्तादकी याद कर ॥ गैबी खजीना हमकूं दिया ॥ उस साहेबकी याद कर ॥ संत महंतकी याद कर ॥ गुनी गुनवंतकी याद कर ॥ श्रीभगवतकी याद कर ॥ जोग जुगतका बांधा तोडा, शम दमका संबला सिरपर छोडा ॥ ममता सोहि सुहावे तुरा ॥ गुरुगारुडी बीर पुरा ॥ नैन चीन्हके पैन्ही मुद्रा ॥ कान फाडके खाये निद्रा ॥ अनुहात धुनुक मुख बजाव ॥ नागसूर धनु गर्जे ॥ चल, चल, चल निरंजन चल जंगलके जिवडे ॥ खेलना होय सो खेल उलट दृष्टीसे खेल ॥ आबी करूंगा फेल तेरी मुंडी काटुंगा ॥ सापसे भुले विच्छु किडे

परपंच कोटि पर आनकर पडे ॥ बडे बडे जनावर पाले ॥ हारे लाले जरदे उजले काले पीले ॥ भला वे भला ॥ आभिमान जिवडे झुटमुट बिण चुलटे नहीं ॥ कहुतो ब्रह्मांड काटने दोरे देखो मियां हाय हाय ॥ डंख मारा बे डंख मारा ॥ सो बडे बडेसे नहीं उतारा ॥ जगद्गुरु-ग्यानका लगाया मोहरा ॥ जहर उतारा ॥ मीया बाजीगारी विद्या खेल ॥ हंडीबाग बडा अलबेला ॥ हात हलावे पाय हलावे ॥ भोले भोले लोक भुलावे आवे हंडीबाग ॥ बाप बडा क्या बेटा बडा ॥ बेटे आगे बाप खडा ॥ गुरु बडा क्या चेला बडा ॥ चेले आगे गुरु खडा ॥ चेला तो प्रेममहेल पर चढा ॥ धनी बडा क्या चाकर बडा ॥ चाकर आगे धनी खडा ॥ सास बडी क्या वहु बडी ॥ वहु आगे सास खडी ॥ बिबी बडी क्या बांदी बडी ॥ बांदी आगे बिबी खडी ॥ निराधारकी लेके छडी ॥ बिबी खसमके छातीपर चढी ॥ तैं बडा क्या मैं बडा ॥ मेरे आगे तैं खडा ॥ तैं नहीं अमल छायही ॥ ग्यानीकुं ग्यान लगाऊं ॥ लोभेकु अंधेकु उडाऊं ॥ फूक मारुं तो जा जा जा ॥ बोधके पहाडपर जा बे जा ॥ जाहां आना नहीं ताहां जा ॥ मेरे सद्गुरुदाताकु शरण जा ॥ मेरे सद्गुरुदाताकी इत्तिसी लकरी ॥ मूल मंतर हातमों पकरी ॥ जिदर दवरा उदर दवरी ॥ फेर देखी ता मेरी मेरे सात ॥ अबी करूंगा कबूतरका तमासा ॥ बिनपर उडता है खासा ॥ देखे तो अविद्येके खलीतेमें घुसा ॥ तो बाहेर कैसा आवेगा ॥ आव बे आव ॥ बाहेर आव ॥ जिसे नहीं गाव ना ठाव ॥ जिसे नहीं रूप रेखा ना भाव ॥ ना कछु नहीं ॥ धीरे धीरे तेरे बी मंतर खोलूं ॥ लिंगदेहकी गांठ खोलूं ॥ एकबार ऐसा खेल खेलूं ॥ सो मैं बडे खेल खेलेथे ॥ हातो एक एकके दो दोके तीन तीनके चार चारके पांच पांचके पचीस पचीसके छत्तीस छत्तीसका एक एकवीस नहो ताहा एका जनार्दन देख ॥ १ ॥

शंकासुरानें तप करून ॥ केलें ब्रम्ह्याचें आराधन ॥ तेथें वेद मूर्तिमंत जाण ॥ शंकासुरास नव्हतें मरण ॥ आकाशीं जळीं काष्ठीं जाण ॥ असा वर दिधला होता महान परमेष्ठीनें ॥ १ ॥ अरे रे वेद नेले चोरून शंखा-

सुराचा वध करून ॥ चारी वेद आला घेऊन ॥ गरगर चक्राकार भवंडी ॥ २ ॥ अघोर दैत्य मातले जाण ॥ धरा रसातळास नेऊन ॥ कर्मरूप घेतलें विष्णूनें ॥ मेरु मंदार टाकिले घुसळून ॥ वासुकीची बराडी करून ॥ चवदा रत्नें काढिलीं कोण कोण ॥ अललल त्यांचीं नांवें भिन्न भिन्न ॥ ३ ॥ वराहरूप घेऊनी ॥ क्षिती घेतली दाढेवरी ॥ महा बलाढ्य वराह हरी ॥ दैत्यदानवांचा संहार करी ॥ ४ ॥ गुरगुर धरा तारिली कीं यानें ॥ हिरण्यकश्यप मातले जाण ॥ देश बांधुन त्रिविध तापानें ॥ त्यासी नाहीं जन्म मरण ॥ घरीं दारीं मृत्यु नाहीं ह्मणून ॥ जळीं काष्ठीं पाषाणीं जाण प्रऱ्हाद पोटीं आला जाण ॥ भूभार हरावया कारण ॥ स्तभीं प्रगटला नारायण ॥ अरे! रे! रे! रे! उदर टाकिलें चिरोन ॥ ५ ॥ पाचवा अवतार जाण ब्रह्मचारी ॥ उभा राहिला बळीच्या द्वारीं ॥ दान मागे श्रीहरी श्रीहरी ॥ बळी पाताळीं घातला द्वापारीं ॥ बाण मारून वाम नेत्र छेदिला ॥ तरतरतररा माझा गारुडी वोर पुरा ॥ ६ ॥ साहवा अवतार झाला परशुराम ॥ एकविस वेळा निक्षेत्री धरा जाण ॥ केली माझ्या स्वामीनें ॥ शीर मातेचें उडवून ॥ साच केलें पितृवचन ॥ कामधेनूसी आला घेऊन ॥ पहा पहा कीर्तीतें भरलें त्रिभुवन ॥ ७ ॥ सातवा अवतार अजनंदन ॥ त्याचा पुत्र रघुपती जाण ॥ केलें अहिल्येचें उद्धरण ॥ उदकावरी पाषाण तारून ॥ कुंभकर्ण इंद्रजीत जाण ॥ अततततघितला रावणाचा प्राण ॥ ८ ॥ आठवा वसुदेवाचा नंदन ॥ त्याला कंसाचें बंधन ॥ सात गर्भ वधिले त्याणें ॥ महा माया आठवी जाण ॥ यशोदेचे उदरीं घालून ॥ बंदीं उपजले आपण जाण ॥ द्वादश कळा छेदून ॥ केलें नंदाचें मोचन ॥ गोकुळीं घालावा नेऊन ॥ तेथील माया आणिली उचलून ॥ अष्ट वर्षें निवांत जाण ॥ तुह्मी आतां सुखी राहणें ॥ कंस चाणूर मारीन ॥ शिशुपाळाचा घेईन प्राण ॥ मग ठेवीन धनुष्यबाण ॥ देवकी तुझ्या गळ्याची आण ॥ आजपासून पांच वर्षांनें ॥ एकदां भेटी देईन जाण ॥ तोंवरी स्थिर करा मन ॥ आतां करतों तुमचें ध्यान ॥ ९ ॥ नववा उभा विटेवरी ॥ काय वर्णावी त्याची थोरी ॥ मौनरूप धरून

हरी ॥ दोन्ही कर कटावरी ॥ दृष्टि नासाग्रीं ठेविली सारी ॥ भक्तजनांस कृपा करी ॥ १० ॥ दहावा कलंकी होणार ॥ अश्वगमन करील सार ॥ चंद्र सूर्य बुडेल आकार ॥ मग कैंचा चराचर ॥ जनार्दन ह्मणे कोण पाहणार ॥११॥

३. अभक्तीचा जिव्हाळा ॥ पहा किती अंगीं भरला ॥ अभक्तांशी बोलतो विंचु जैसा झोंबतो ॥ पहा ओ त त त ता ॥ बडी बडी बात करतो ॥ दांत विचकून पाठीं लागतो ॥ आल्या गेल्याशीं उत्तर करितो ॥ पालथा घालून तुला तुडवितो ॥ १ ॥ अब ब ब बा कर्म तुझें ओढवलें ॥ विषयसुखांत लंपट झालें ॥ आरशांत तोंड पाहिलें ॥ धरधरकी आला रगडा ॥ तोंडावर मारतो घुसडा ॥ गती मागतां दांत खाय करकरां ॥ आंगीं नाहीं भक्तिचा वारा ॥ २ ॥ अच च च चा धरवे धर पाहा हुन्नर ॥ कशी उड्या मारती ॥ हो हो हो चिप् बैठबे चिप् बैठ ॥ वादिकुवादी छातीपर बैठ दुस्मानकूं रगडा ॥ फुक मारतो चल चल चल चल त्याचें तोंड झालें काळें ॥ गती गारुडी अवधान बोले ॥ ३ ॥ शेंडी धरून वांकवितो करकरा ॥ हा पंच भूतांचा मारा ॥ सोडी तो अवधान ॥ दांत विचकून चढतो फार ॥ या रे या रे ॥ विषय खेळ हा फार द्वाड कीं रे ॥ त्याणें विश्वामित्राची मोडली खोडकी रे ॥ तुमची आमची कोण गती ॥ विश्वामित्र रंभेच्या मागें ॥ कुत्रा होऊन लागलासे हलु लु लु ॥ अशा मोठ मोठ्यांच्या गती ॥ किमर्थ तुझा पाड किती ॥ एकनाथ ह्मणे जन भुलले ॥ नर्कवासीं प्रवेशले ॥ गारुडीयाचा खेळ केला ॥ एकाएकीं सामावला ॥४॥

४. बाजे घर ख्याले घर ख्याले ॥ नजर करो माबाप ॥ १ ॥ भाव भगतसे खेल हमारा ॥ तुम देखो सावकाश ॥ २ ॥ मिठा खेल मिठा खेल लगाहे निरधार ॥ मिठा छोडकर पकरा संसार ॥ ३ ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ हातमो काला साप बांधा ॥ ४ ॥

५. यारो देखोरे देखो गयबी गारुडी आया ॥ धृ० ॥ पहिला पहिला कछु नही देखे निराकार निजरूपा ॥ अलख हाथमो पलख बतावे ॥ माया सगुन रूपा ॥ १ ॥ चलचलचलचल रीरीरीरीगागागागा ॥ बाबाबाबा ॥ २ ॥ सात सैली उपर विवेक समला ॥ शम दम छोडा ॥ ग्यान ध्यान सो

बांधा रुमाल समला सबही जोडा ॥ ३ ॥ अनुभव नगर उपर गाजे बियाबेद पुराना ॥ सोहं शब्दका बाज्या बाजे नागसुर सनाना ॥ ४ ॥ येक दो ती मिलाके पांच पंचीसका बाणा ॥ बत्तीस मिलाके तेहतीस होके उसका खाना ॥ ५ ॥ क्षणका हुन्नेर क्षण मोही लाया ॥ क्षणमोक्षण जोडे ॥ ऐसा हुन्नेर कहे जनार्दन एकनाथकु थाडे ॥ ६ ॥

६. आरबीच गारुडी आरबीच गारुडी ॥ सात समुद्र खाया है ॥ ढो ढो ढो ढं ढोल बाजत है ॥ धीर धारकर धीर धारकर धीर मार लिया है ॥ आला ला ला बा बा बोले वेगें ॥ लेवेगे लेवेगे चीढी मेरा कोहीद सक है कहुं ॥ सवाल उसका दमडी कांच नेले लाया ॥ दर दरयान्ने ढोल दिया ॥ एका जनार्दनीं धन धन गारुडी तेरे माते पीतेकी बढाई ॥ १ ॥

गारुडलेखन.

१. सद्गुरु विघ्नहरु ॥ ब्रह्मालंबोदरु ॥ भावें केला प्रणिपातु ॥ भक्ति सरस्वती चैतन्य शक्ति ॥ तिचा मी जालों अंकीतु ॥ संत सज्जन जनि जनार्दन ॥ त्यासि अवधान मागतु ॥ गारुडाची गती गाईन तुह्माप्रति परिसा सादरें वृत्तातु ॥ १ ॥ अहं गावगुंड वादक खरा ॥ परदोष रोध दुसरा ॥ संतसभेपासी गर्जत आले ॥ आमुचा निवाडा करा बोधातें देखोनि वादक कैसा ॥ क्रोधें कांपे थरथरां ॥ हा जीव हत्यारा येथें कां आला दांत खाय करकरा ॥ २ ॥ पंचभूतांसाजी अहंगांवगुंड ॥ ब्रिदे वाहे वितंड ॥ देहबळें कैसा सबळ जाला ॥ आकळिलें ब्रह्मांड ॥ जो जो भेटे त्यासि पंचभूतें लाविं जिंतिले वादि उद्दंड ॥ तयावरी बोध विडा उचलिला ठेचिन तयाचें तोंड ॥ ३ ॥

गोंधळ.

१. रंगीं नाचे क्षेत्रपाळ ॥ आग्या चैतन्य वेताळ ॥ ब्रह्मानंदाचा गोंधळ ॥ सुख सुकाळ मातविला ॥ १ ॥ सिद्धा जाग रे जाग जोगी ॥ सिद्धा

जागरे जाग जोगी ॥ धृ० ॥ अनुहाताचीं डंबरी ॥ बोध त्रिशुळ घेउन करीं ॥ नाचे चैतन्य चांचरी ॥ सुख साकरी भैरव ॥ २ ॥ चित्त चैतन्य योगीनी ॥ मोहो महिषासुरमर्दनी ॥ एका जनार्दनाचें चरणीं ॥ भव भवानी नाचती ॥ ३ ॥

२. अष्टधातुचें देवालय रचिलें वो ॥ दिव्य तगट नवविध रत्नें जडविलें वो ॥ चित्र विचित्र सुचित्र शोभा ते आणिली वो ॥ रंगमंडप पीठीं तुजलागीं स्थापियलें वो ॥ १ ॥ पंढरपूर निवासिनी तुझा गोंधळ मांडीला वो ॥ सारुनी काम क्रोधा वैराग्य दिवटा घेतिला वो ॥ धृ० ॥ हरीजन सर्व मिळोनी आनंदें नाचाती वो ॥ भावें पूजन अर्चन सद्भावें करती वो ॥ धूप दीप नैवेद्य चतुर्विध अर्पिती वो ॥ समर्पोनी पूजा विठ्ठल नामें गर्जती वो ॥ २ ॥ भींवरे माझारी गोंधळ मांडिला वो ॥ पुडलीक दिवटा मध्यभागीं स्थापिला वो ॥ जेणें पाहिलें पंढरपूर न रुचे आणिक क्षेत्र त्याला वो ॥ एका जनार्दनीं ऐसा ठावो स्थिर धरियेला वो ॥ ३ ॥

३. घरोघरीं चोरि करितो हृषीकेशी ॥ गाऱ्हाणें सांगती येउनी यशोदेसी ॥ १ ॥ भली केली गोविंदा भली केली गोविंदा ॥ निजभक्ता लागीं दाविसी लीला ॥ २ ॥ कवाड उघडोनी शिंके वो तोडिलें ॥ दहीं दुध भक्षुनी ताक उलंडीलें ॥ ३ ॥ अंतर बाहेर मज व्यापिलें माया ॥ एका जनार्दनीं ह्मणे न सोडी काया ॥ ४ ॥

४. सुंदरे चिद्‌घने माझे रंगा येई वो माते ॥ वाजविली डांक सत्वर पावे दीननाथे ॥ १ ॥ भरिला हृदयीं चौक भोग आनंद घातला ॥ सोहं सुमन माळा घट पूर्णत्वें भरिला वो ॥ २ ॥ अहं धूप जाळोनी भावें केली धूपारती वो ॥ लाउनी त्रिगुण वाती केली चिन्मय आरती वो ॥३॥ छेदुनी भेदवचन षड्रस पक्वान्नें वो ॥ पूर्णपात्र भरून केलें आत्मनिवेदन वो ॥ ४ ॥ नाचती वैष्णव रंगीं करती जयजयकार वो ॥ भावाचें दर्शन गळां तुलसीचे हार वो ॥ ५ ॥ ऐसें स्तवन करितां अंबा आलीसे रंगणीं वो ॥ कायावाचा मनें शरण एका जनार्दनीं वो ॥ ६ ॥

५. माझे कुळींची कुळस्वामिनी ॥ विठाई जगत्रय जननी ॥ येई वो

पंढरपुर वासिनी ॥ ठेविले दोनी कर जघनीं उभी सखी साजणी ॥ १ ॥ येई पुंडलीक वरदायिनी ॥ विश्व जननी रंगा येईवो ॥ धृ० ॥ मध्यें सिंहासन घातलें ॥ प्रमाण चौक हे साधिले ॥ ज्ञान कळस वर ठेविले पूर्ण भरियलें धूप दीपिले सुवासें करुनी ॥ २ ॥ सभा मंडप शोभला वरी चांदवा दिधला ॥ उदो उदो शब्द गाजला ॥ रंग माजला वेद बोलीला मूळची ध्वनी ॥ ३ ॥ शुक सनकादिक गोंधळी ॥ जीव शीव घेउनी संबळी ॥ गाती हरीची नामावळी मातले बळी ॥ प्रेम कल्लोळीं ॥ सुखाचें सदनीं ॥ ४ ॥ ऐसा गोंधळ घातिला ॥ भला परमार्थ लुटीला ॥ एका जनार्दनीं भला ऐक्य साधीला ॥ ठाव आपुला लाभ त्रिभुवनीं ॥५॥

६. निर्गुण निर्विकार मूळमाया आधार वो ॥ अलक्ष लक्षाकार चिदानंद अपरंपार वो ॥ ब्रह्म तेजाकार महाकारण आकार वो अंबऋषी कैवारें नाम संसाराचे तारूं ॥ १ ॥ उदो बोला उदो बोला वैष्णवी माउलीचा वो ॥ धृ ॥ शिववर लाधला असुर शंकासुर मातला ॥ चतुरानन गांजिला वेद चारी घेउनी गेला वो ॥ सुरपति त्रासिला तो तुजला शरण आला वो ॥ तो त्वां सिद्धि नेला मीन रूपीं वध केला वो ॥ २ ॥ सुरासुरांचे काळीं अवनी अहंकारें दाटली वो ॥ शेषें पृथ्वी धरली तंव ती पाताळीं चालिली वो ॥ ऐसें त्वां देखतां अंबे तुजला करुणा आली वो ॥ तैं त्वां कच्छ रूपें पृथ्वी पृष्टीवर धरिली वो ॥ ३ ॥ असुर कुळीं मागुती मिळोनी केला अवनी भार वो ॥ शेष कूर्म भागले जाणोनी घेसी तूं अवतार वो ॥ अभिनव लीला तुझी केला दुष्टांचा संहार वो ॥ तैं त्वां सूकर रूप दाढा लाउनी दिधला धीर वो ॥ ४ ॥ असुर कुळीं जन्मला भक्त प्रल्हाद बोधिला वो ॥ छंद तुझा लागला जाणोनी पितयानें गांजिला वो ॥ नामीं निर्भय झाला तैं त्वां स्तंभीं उद्भव केला वो ॥ दैत्य जानूवरी हिरण्याकशिपु विदारिला वो ॥ ५ ॥ भेदोनी सुरनर फळीं असुर गर्भी जाला बळी वो ॥ सुरपति शरण आला ह्मणे राखी महीतळीं वो ॥ तैं त्वां वामन रूपें पथ्वी तीन पदें व्यापिली वो ॥ त्रिविक्रमाच्या मिषें बळी दडपी पाताळीं वो ॥६॥ भगु ऋषीचे कुळीं माते रेणुकेचे उदरीं वो ॥ अव-

तार घेतला परशूराम तूं सुंदरीवो ॥ सहस्त्रार्जुन मारिला त्वां मातेच्या कैं-वारीं वो पृथ्वी एकवीस वेळां फिरुनी निःक्षत्रय संहारिली वो ॥७॥ पहातां परात्पर पूर्ण रामाई अवतार वो ॥ वनवासाच्या मिषें केला दुष्टांचा संहार वो ॥ भानुकुळीं नांदसी नाम संसाराचें तारूं वो ॥ वधोनी दशकंठ राज्यीं स्थापिला किंकरू वो ॥८॥ नंद येशोदे घरीं गोंधळ गोकुळा माझारीं वो ॥ अवतार घेतिला खेळे कान्हाई सुंदरी वो ॥ बाळपणीं मारिला कंसासुर मामा वैरी वो ॥ पांडवा करुनी पुढें भार पृथ्वीचा उतरी वो ॥ ९ ॥ बोधोनी सकळ लोकां बोधनें त्रिविधताप वो ॥ बौद्ध रूपें नांदसी बोलेविना बोलणें एक वो ॥ साधक बाधक जेथें एकपणेंची अनेक वो ॥ बोद्धे अवतार तुझ्या बोधाविण बोधविसी वो ॥ १० ॥ नाम कलंकी माता वेदा दावी साक्षेपता वो ॥ भिन्नपणें भावितां भिन्नाभिन्न चढे हाता वो ॥ व्यापक जे भाविती मज माजीची तत्वंता वो ॥ कुटिलपणें खेळसी भुली घालुनी सकळिकां वो ॥ ११ ॥ एकचि माउली दहा अवतार खेळली वो ॥ पहातां गुरुवचनीं मज माजींच बिंबली वो ॥ हरूनि त्रिविधताप साधुजनासा उद्धरी वो ॥ एका जनार्दनीं सहजीं सहजें ऐक्या आली वो ॥ १२ ॥

७. श्रीजगदंबे भक्त पालके महिषासुरमथने ॥ त्रिपुरसुंदरी जगद्वयके उठ कल्मषदहने ॥ धृ० ॥ कमलासन भव रमेसी मघवा अष्टो दिक्पाल ॥ अर्धवसु अर्यमा मरुद्गण अश्विनीचें बाळ ॥ सहपरिवारे येती निर्जर साधुनिया वेळ ॥ गौतम विश्वामित्र पराशर वशिष्ट भृगु कपिल ॥ देदस्तुतींनें स्तवन करिती बहुत मंजुळ ॥ गंधर्वादिक सिद्ध चारण गाती धरूनी ताल ॥ चाल ॥ अष्ट सिद्धि बुद्धि रिद्धि अद्रिकुमरा ॥ पतिव्रता साध्वी अहिल्यादि तारा ॥ पाजळुनी आरत्या तिष्ठति तंव द्वारा ॥ मंजुळ गीत गाती किती एक मधुरा ॥ चाल ॥ अरुणोदय जाला अंबिके ललितांबुजवदने ॥ त्रिपुरसुंदरी० ॥ १ ॥ श्रीजगदंबे० ॥ सायंकाळीं वृक्षीं द्विजगण होते ते उठले ॥ कमळीं षट्पद निशीं गुंतले तेही मुक्त जाले ॥ यात्रिकजन पंथानें सिद्धता करुनी चालीले ॥ अग्नीहोत्री देती आहुती कर्मीं जे आगळे ॥ सौर उपासिती सूर्या वैष्णव विष्णूतें स्मरलें ॥ शैव

त्या इंगळाची ॥ २ ह्या विंचवाला उतारा ॥ तमोगुण मागें सारा ॥ सत्व-गुण लावा आंगारा ॥ विंचू इंगळी उतरे झरझरां ॥ विंचू० ॥ ३ ॥ सत्य उतारा देऊन ॥ अवघा सारिला तमोगुण ॥ किंचित् राहिली फुणफुण ॥ शांत केली जनार्दनें ॥ ४ ॥

भूत.

१. जबर भूत मोठें ग बाई ॥ घाली झडपण करूं गत काई ॥ १ ॥ भूत० ॥ धृ० ॥ सूप चाटूचे केले देवऋषी ॥ या भूतानें धरिली केशीं ॥ भूत मो० ॥ २ ॥ लिंबूं नारळ कोंबडा उतारा ॥ त्या भूतानें धरिला थारा ॥ भूत मो० ॥ ३ ॥ भूत लागलें नारदाला ॥ साठ पोरें झाली त्याला ॥ भूत० ॥ ४ ॥ भूत लागलें ध्रुवबाळाला ॥ उभा अरण्यांत ठेला ॥ भूत मो० ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं भूत ॥ सर्व ठायीं सदोदित ॥ भूत जबर गे० ॥ ६ ॥

भोळी.

१. भोळी ग मी भोळी ॥ घेऊं जाणें परंतु देऊं न जाणें ॥ धृ० ॥ शिंपीभर लोणी गाडगेंभर पाणी ॥ दिवाळी दसरा दादुला न्हाणी ॥ १ ॥ गाडगेंभर लोणी सहा हांडे पाणी ॥ शनवारीं बुधवारीं आपण न्हाणी ॥ २ ॥ मला जेवाया पुर्णाची पोळी ॥ नवा खणाची एकची चोळी ॥ ३ ॥ आठा दिवसा बाजारा जातें ॥ पन्नास केळीं मोजुन खाते ॥ ४ ॥ दा-दुल्यापासीं निजुं मी जाणें ॥ हळू हळू पोरें काढूं मी जाणें ॥ ५ ॥ मला जेवाया साखर पुरी ॥ दादल्या वाढीली आंबिल पुरी ॥६॥ एका जनार्दनीं भावची भोळा ॥ कृष्णचरणीं लागला डोळा ॥ ७ ॥

किल्ला.

१. धुम धुम बार उडविला ॥ राजा पुसे प्रधाला ॥ कांरे कशाचा आवाज झाला ॥ वेढा फौजेचा पडला ॥ कसा वांचेन जीविखाला ॥ १ ॥ फौजेचा आकार पाहिला ॥ तोफा जडल्या त्या किल्ल्याला ॥ रयतेंत फितुर झाले ॥ माझे संगतींत मिळाले ॥ मुजूमदारानें फितुरच केले ॥ आतां आश्रय कोण जाणे ॥ २ ॥ कोण वांचविल माझ्या प्राणाला ॥ प्रधान विस्मीत होऊन पडला ॥ मानकराजा पाहिला अबोला ॥ विश्वासाचा हुजऱ्या मेला ॥ कोण सामील त्या किल्याला ॥ ३ ॥ किल्याचा पहिला पाया पडला ॥ खबर नाहीं पायदळाला ॥ तोफेचा झोरे स्वार गेला ॥ निदान आश्रा नाहीं किल्याला ॥ तोंडचा दरवाजा पडला ॥ धक्का लागला गांड वेशीला ॥ त्यानें मार्ग मोडला ॥ अंतकाळ आला राज्याला ॥ ४ ॥ तोफा लावून चारी कोनीं ॥ चारी बुरुज गेले पडुनी ॥ धगधगीत राजाचें मन ॥ मग कशास व्हावें हैराण ॥ यम चोपदार नेईल बांधून ॥ ५ ॥ शस्त्र आंगाला लावून तप्तभूमीवर चालवून ॥ तप्त अर्गळा मुखीं घालून ॥ सुळीं दिला राजा जाण ॥ केलें कर्म झाडा देऊन ॥ गेले तसेंच उसणें देणें ॥ राज्यांतीं नरक जाण ॥ ऐसें बोलती विप्रजन ॥ शेवटीं राजा गेला निर्गुण ॥ सावध ह्मणें जनार्दन झोंका झाला ॥ ६ ॥

बैल.

१ अरुता येरे बैला ॥ कांरे वेड्या सैला ॥ १ ॥ काय बोले वेडी ॥ कोण उपडितो पेंढी ॥ २ ॥ पेंढी उपटणार तूंचि जाला ॥ पुरता विचार करुनी बोला ॥ ३ ॥ काय बोलतें पशु भांड ॥ देवद्वारीं काय पुजिसी आंड ॥ ४ ॥ काय बेटा बेकुब ढोर गा ॥ हा मोठा शहाणा पोरगा ॥ ५ ॥ असें ढोर नसावें घरीं ॥ आह्मां वांचून तूं भिकारी ॥ ६ ॥ सभाग्यासी काय करावयाचे बैल ॥ यात्रेला कशानें जाईल ॥ ७ ॥ आह्मी

ब्राह्मण अनुष्ठानी ॥ नित्य गांजा सुरा पानी ॥ ८ ॥ आह्मी नित्य करितों स्नान ॥ वरवर धुतों अंतरीं बक ध्यान ॥ ९ ॥ तरी अधिक आमुचा महिमा ॥ शेण सारवावया नाहीं तुह्मा ॥ १० ॥ उगा राहे नाहीं तरी ह्माणीन रागें ॥ माझीं तिखट आहेत शिंगें ॥ ११ ॥ उठोनी वोझें तुजवर घालीन ॥ वोस रानांत नेऊन पाडीन ॥ १२ ॥ बैल तरी कवणाचा ॥ पार्वती शंकराचा ॥ १३ ॥ एकाजनार्दनीं भलें ॥ तेणें आपुलें स्वहित केलें ॥ १४ ॥

कुत्र.

१. येरे कुत्तू ये ॥ आह्मां विटाळ करूं नको ॥ आपली भाकर घे ॥ देरे धन्या दे ॥ विटाळ राहिला तुज खालीं ॥ आवरून आपला घे ॥ आतां हें कुत्रें मातलें ॥ मीच ह्मणुनी गुंतलें ॥ फार कूस मोठी केली ॥ जीवा तुझी खोटी झाली ॥ उपाशीं मरतों पाहीं बरें ॥ अमृताचें सारें ॥ घर एक सकाळ काय खासी ॥ तूंच मुद्दल कोठें राहसी ॥ एवढें ज्ञान झालें कोठें ॥ सद्‌गुरूचें देणें मोठें ॥ सद्गुरु तुला आहे कांरे ॥ सवा घटीं तोच कींरे ॥ आह्मी तर ह्मणतो कुत्रा तुला ॥ अविद्येनें धत्तोरा दिला ॥ ब्राह्मणाशीं अविद्या ह्मणशी ॥ देहे ब्राह्मण कैसा होशी ॥ श्रेष्ठ जन्म वेद बोलती ॥ येवढे भले तरी कां मरती ॥ हरिभक्त अमर होती ॥ तें कळे कैसें ॥ आपण व्हावें तैसें ॥ होईनासी कांरे ॥ जात गोत पाहिनाशी कींरे ॥ हें तुला ज्ञान कशानें झालें ॥ एका जनार्दनगुरुकृपें कळों आलें ॥ १ ॥

कानफाट्या.

१. आलख ज्यागे गोरख ज्यागे जी ॥ दुवा लेना अंबर होना जी जी ॥ धृ० ॥ कानोमें कुंडल गले बिच सईलीजी ॥ तीन त्रिगुनकी सैलीपेनी जी जी ॥ १ ॥ रमता है जोगी झुलता है बाबा ॥ रमता है जोगी झु-

लता जी जी ॥ २ ॥ अनुहात सिंगी डमरू बजावे जी ॥ अचल मुद्रामो सोता जी जी ॥ ३ ॥ प्रेमकी भीछा घर घर मागे जी ॥ खेंचरी मुद्रामो रमता जी जी ॥ ४ ॥ एका जनार्दन दरसनका भुकाजी ॥ कब हो ये जोगी मिलता जी जी ॥ ५ ॥

कावड.

१ घ्या रे रामनामाची कावड भाई ॥ शिव हरहर वदा भाई ॥१॥ अकार उकार मकार तिचा पाया ॥ उभारिलें त्रिगुण तनयां ॥ २ ॥ हरिहर कावड घेतां खांदी ॥ तुटे जन्ममरणव्याधि ॥ ३ ॥ घेउनी कावडी नाचे एका ॥ एका जनार्दनीं आवडी देखा ॥ ४ ॥

२. शिव नामाची कावड खांदीं ॥ आह्मीं घेतली समता बुद्धि ॥ १ ॥ हर हर हर बोलंगा रे भाई ॥ आशा मनशा तृष्णा सांडुनी पाहीं ॥ २ ॥ मागे बहुतीं घेतली खांदीं ॥ ते उतरले पैल पार भवनदी ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवें कावड घेतां ॥ सुख समाधान वाटे चित्तां ॥ ४ ॥ निवृत्ति सोपान चांगदेव भारी ॥ कावडीचे अधिकारी ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं त्याचा दास ॥ कावड घेतां बहु उल्हास ॥ ६ ॥

३. जनार्दनें कृपा केली ॥ माझे खांदीं कावड दिली ॥ १ ॥ सांगितला सोपा मंत्र ॥ वाचें वदा हरिहर ॥ २ ॥ बहुत साधनें न करितां ॥ अनायासें आलें हातां ॥ ३ ॥ पूर्ण कृपें जनार्दन ॥ एका जनार्दनीं निजखूण ॥ ४ ॥

कापडी.

१. बाबा हामे कापडीहो आये उत्तर देसते ॥ ब्रह्मगीरी गमन प्रणव शिखरींहो ॥ १ ॥ मनसा ममता त्यागी ॥ वासना वास सवहीये हो एकाकी एकले संग छांडीहो ॥ निसंग छांडीहो ॥ संग छांडीयेहो ॥ २ ॥

मानस सरोवर त्रिवेणी पायींये हो ॥ एका जनार्दन चरण तीर्थी न्हाई-ये हो ॥ तीर्थी न्हाईये हो ॥ ३ ॥

२. नेत्रीं अंध हातिं ज्ञानाची काठी ॥ दुजेपणें दृश्य आह्मां नदिसे सृष्टी ॥ १ ॥ तुझा धर्म जागो प्रपंच भीक भंगो ॥ क्रिया कर्म धर्म आह्मां आंगीं नलागो ॥ धृ० ॥ अत्यंत आंधळें मी गाढें ॥ दृश्य न दिसे मागें पुढें ॥ धर्मीं दाते तुह्मी रोकडे ॥ दान चाडे मी जालों ॥ २ ॥ हरिचा धर्म जागो नरहरिचा धर्म जागो ॥ अनंत धर्म जागो ॥ अच्युत धर्म जागो ॥ हा सदा धर्म जागो ॥ नित्य निज लागो ॥ धृ० ॥ निजीं निज लागावया आह्मीं भीक मागों ॥ ३ ॥ रिद्धि सिद्धि दान देणें देतां घेतां लाजिरवाणें ॥ तुज देवा देतां अल्पपणें ॥ मज घेता निंद्य जिणें ॥ देवा अक्षराचें नाणें ॥ दारोदार नाहीं जाणें ॥ ४ ॥ धर्म जागो दीन वचन ॥ ऐकुनि कळवळलें मन ॥ चित्त दिधलें चैतन्यघन ॥ एका जनार्दन दाता ॥ ५ ॥

३. दिवसा देखति एका राति रातांधळें ॥ देहाचें आंधळें मजचि लागले कायसे ॥ १ ॥ देहाचे आंधळे देहाचे आंधळे देहाचे आंधळे जाले माझे डोळे ॥ धृ० ॥ जगा जें जें दिसें तें तें आह्मां न दिसे ॥ देहाचें आंधळें मजचि लागलें कैसे ॥ २ ॥ देहाचे देखणेंपण गेलें हार-पुनी ॥ एका जनार्दनीं आंधळा केला जनीं ॥ ३ ॥

४. हरिहर राम नाम जपत निरासा ॥ तेकुं बांध न सके जम काल फांसा ॥ १ ॥ उधारा ब्राह्मण वासुदेवा ॥ जड जाड लुटो वासुदेवा ॥ चित्त चैतन्य पेठा वासुदेवा ॥ आनंदघन वासुदेवा ॥ धृ० ॥ येका जना-र्दनीं जपे अहर्निशीं नाम ॥ नाम जपन भय नित्य निःकाम ॥ २ ॥

५. विषय सेविता गा जन्म मरणाचा बाधु ॥ विवेक गुरुवाक्यें छेदि-छेदी भवबंधु ॥ १ ॥ रामचंद्रा वासुदेवा हरि देह विदेह जालेंगा ॥ रामचंद्रा वासुदेवा हरि ॥ धृ० ॥ गुरुवाक्य भावबळें निजबोध पै बुद्धि ॥ तेणें बोधें पाहाता गा अखंड समाधि ॥ २ ॥ जन वन निरंजन वासुदेवा समान ॥ एका जनार्दनीं चित्त चैतन्यघन ॥ ३ ॥

आंधळा पांगळा.

१ ॐ ओंकार निज वृक्ष त्यावरी वेंघलों प्रत्यक्ष ॥ दान मागों रामकृष्ण जनार्दना प्रत्यक्ष ॥ १ ॥ जालों मी अंध पंगु ॥ माझा कोणी न धरिती संगु ॥ धृ० ॥ चालतां वाट मार्गीं मज कांहीं दिसेना ॥ उच्चारिती नाम संत त्या मार्गें चालिलों जाणा ॥ २ ॥ पाहुनी पंढरी पेंठ अंधपणा फिटलों ॥ एका जनार्दनीं संतपायीं लीन झालों ॥ ३ ॥

२. पंढरपुर पाटणीं गा महाराज सार्वभौम ॥ पांडुरंग दीनबंधु जयाचें तें नाम ॥ १ ॥ अंधळ्या जीवींचे तो जाणतो धर्म ॥ ह्मणोनी आलों गा देई माझें मज वर्म ॥ २ ॥ धृ० ॥ असोनी हात पाय डोळे जाहलों मीं अंधळा ॥ मुखीं नाम तुझें लागला वाचेसी चाळा ॥ ३ ॥ देउनी दान मातें नाम सांगे ये काळीं ॥ विठोबाचें दान आलें ऐसी देईन आरोळी ॥ ४ ॥ दान पावलें संतसंगें भक्तिचें ॥ एका जनार्दनीं अखंड नाम वाचे ॥ ५ ॥

३. मृत्युलोकीं एक नगर त्याचें नांव पंढरपुर ॥ येथील मोकाशी उभा असे विटेवर ॥ पुंडलीक भक्तराज शोभे चंद्रभागा तीर ॥ बोलती साधुजन जीवा वाटे हुर हुर गा ॥ १ ॥ तुह्मी संत मायबाप येवढा उपकार करा ॥ न्या मज तेथवरी दाखवा दीनांचा सोयरा ॥ धृ० ॥ मज नाहीं हातपाय डोळां पडली झांपड ॥ कर्ण हे बधिर जाले वाचा बोले बोबड ॥ नाक मुख गळुं लागलें लाळ आणि शेंबुड ॥ श्वानाची परी जाली अवघे करिती हाड हाड ॥ २ ॥ साधुसंत दयावंत जे दयेचे सागर ॥ भावाचें मुख्य स्थान भक्तिचें तें माहेर ॥ तिहीं केलें कृपादान मस्तकीं ठेविला कर ॥ माया मोह निरसलीं शुद्ध जालें कलेवर ॥ ३ ॥ बोध दिला मज सांगतों मार्ग दाविला नीट ॥ भ्रांति हे समूळ गेली दिसूं लागली वाट ॥ नाचत प्रेमछंदें चालुं लागलों सपाट ॥ एका जनार्दनीं पावला पंढरी पेंठ ४

नानक.

१. शिरमों टोपी गलमों सैली ॥ नानक कफनी डाला देख ॥ १ ॥ फेक दाम फेक ॥ फेक दाम फेक मुजे ॥धृ०॥ निराकार नाम कहे हमने लीया भेक ॥ २ ॥ सोहं कि तो नोबद बाजे ॥ बिरळा जाने एक ॥ ३ ॥ शम दमके तो सोटे बाजे ॥ कुफर भागा देख ॥ ४ ॥ बडा अनुग्रह देता नही ॥ नसकु फत्तर देख ॥ ५ ॥ बडा सुम बौले नही ॥ जुता खडा देख ॥ ६ ॥ घुसा आया कपडा जलाया ॥ आग लगी देख ॥ ७ ॥ ग्यानोबा ग्यानका घर ॥ गलेमों शिंगीं सैली देख ॥ ८ ॥ पेठनमों तो मूसे वेद ॥ रेडा बुलावे देख ॥ ९ ॥ पैठन होकर घरकुं चले ॥ पशुकु समाद दीया देख ॥ १० ॥ ग्यानोबा विश्नुका अवतार ॥ दरवजे सुनेका पीप्पल देख ॥ ११ ॥ निवृत्ति अवतार बावा आदमका ॥ पहाडमों समाद लीया देख ॥ १२ ॥ सोपानदेव तो ब्रह्मा भया ॥ भागीरथी लाया देख ॥ १३ ॥ चांगदेव तो मिलने आया ॥ दिवाल चलाइ देख ॥ १४ ॥ और नानक नामा दरजी ॥ देवे भुलाया देख ॥ १५ ॥ और नानक कबीर हुवा ॥ दुजा कमाल देख ॥ १६ ॥ बडे नानक सांवतामाली ॥ पेट चिराया देख ॥ १७ ॥ और नानक सजन कसाई भजनकु शालिग्राम देख ॥ १८ ॥ गोरा कुंभार नानक हुवा ॥ हात तोडे देख ॥ १९ ॥ नानक घर दादु पिंजारी नाम जपता एक ॥ २० ॥ एक नानक प्रल्हाद हुवा ॥ बापकु मरवाया देख ॥ २१ ॥ नानकका घर बिभीषन हुवा ॥ कुल डुबाया देख ॥ २२ ॥ और नानक इसोबा खेंचर ॥ तनमो शामदेख ॥ २३ ॥ बडे शहाने नरहरी सोनार ॥ शिरपर लिंगा देख ॥ २४ ॥ रोहिदास चांभार सब कुच जाने ॥ काठवटमो गंगा देख ॥ २५ ॥ सेना नानक पूजा करता ॥ देवने धोकटी लीया देख ॥ २६ ॥ चोखोबाने देव बटाया ॥ दीवाल पकरी देख ॥ २७ ॥ ऐसे नानक बहुत हुये अंत न लागे देख ॥ २८ ॥ ऐसे नानक नाम जपके ॥ वैकुंठ जावे देख ॥ २९ ॥ काशी गया प्रयाग गया ॥ करवत लीया देख ॥ ३० ॥ मथुरा गया द्वारका

गया ॥ छापा लीया देख ॥ ३१ ॥ उनका नाम लेवे नहीं ॥ दोष लागे देख ॥ ३२ ॥ उसका नाम जनजप ॥ वैकुंठ जावे देख ॥ ३३ ॥ एकनाथ तो एकही जाने ॥ एका जनार्दनीं देख ॥ ३४ ॥

२. अलख निरंजन नानक आया ॥ नेकी करना अच्छा है ॥ १ ॥ फेंक पैसा फेंक यारो ॥ फेंक पैसा फेंक ॥ २ ॥ काम क्रोधोकीं गर्दन मारू ॥ बोध खंडा झलकत हैं ॥ ३ ॥ माया झेली निर्गुन सैली नाममाला जपतांहे ॥ ४ ॥ शमकी टोपी दमकी कफनी ॥ त्रिगुन बिभूत चढाई है ॥ ५ ॥ जीवशिव दोनो कुंडल कानीं ॥ अनुहात टिपरी बजावत है ॥ ६ ॥ मानभाव बनकर काले कपडे ॥ छानकर पानी पीताहै ॥ ७ ॥ आतमग्यानकु चोर लुटावे ॥ वो क्या साला गद्धा है ॥ ८ ॥ गुसावी बनकर भगवे कपडे ॥ जटा बढाकर बैठा है ॥ ९ ॥ साहा चोरकु जगा दिया ॥ उसे फंदमो रहता है ॥ १० ॥ चारो वेद ब्रह्मण पढा ॥ घरघर कथा कर्ता है ॥ ११ ॥ नाम बेचकर दाम लेता ॥ उसकी करनि हराम है ॥ १२ ॥ शंख बजावत जंगम आया ॥ घरघर फेरी करता है ॥ १३ ॥ पेटखातर शिवकुं बेच्या ॥ व्हा क्या लवंढे मिलता हैं ॥ १४ ॥ संन्यास लेकर आशा बढाया ॥ मिठा खाना मंगता है ॥ १५ ॥ भूल गया आलख नाम यारो ॥ जमका सोटा बजता है ॥ १६ ॥ फकीर होके फिकीर करता ॥ उसका मू तो काला है ॥ १७ ॥ पैसे खातर सीर फुडावे ॥ घरघर फेरी करता है ॥ १८ ॥ मा बाप तो तीरथ काशी ॥ उसे गाली देता हैं ॥ १९ ॥ सहा शास्तर अठरा पुरान ॥ च्यारो बेद पढता है ॥ २० ॥ नाम अल्लाका कथा सुननेकूं ॥ व्हां मुर्गीका सोता है ॥ २१ ॥ काम कूता कसबन घरका ॥ व्हां दिनरात जागता है ॥ २२ ॥ इस दुनियामो आया बंदा ॥ अल्ला नामका सवदा है ॥ २३ ॥ एक दिन आना एक दिन जाना ॥ दो दिनका तो बजार है ॥ २४ ॥ फेक आशा फेक मनसा ॥ निंदा फेकेसो जोडी है ॥ २५ ॥ पर धन फेक परस्त्री फेके ॥ ना फेके सो दुष्टा है ॥ १६ ॥ द्वैत फेक मीपन फेक ॥ ना फेके सो चंडाल है ॥ २७ ॥ तेरे घरकु नानक आया ॥ पैसा टका कुच मंगता नहीं

है ॥ २८ ॥ भक्ती रोठी भावका सालन ॥ अच्छा तऱ्हेसे देना है ॥ २९॥ बैराग्य माला पडे पुजाला ॥ नही तो माथा फत्तर है ॥ ३० ॥ प्रेम कटार लीया हातनमो ॥ लवंडी माया डरती है ॥ ३१ ॥ रामनामकी जोडी करले ॥ फेरी चौऱ्यायशी चुकती है ॥ ३२ ॥ आपने घर साधु आया ॥ उसे बोले तेढा है ॥ ३३ ॥ दिवान उनका बावा आया ॥ हात जोरके खडा है ॥ ३४ ॥ एका जनार्दनीं साइ हमारा ॥ उनका नानक बंदा है ॥३५॥ मोक्ष निशानी लिया हातमों॥ वैकुंठ धाम चढता है॥३६॥

३. अल्ला रखेगा वैसाभी रहना ॥ मौला रखेगा वैसाभी रहना ॥ धृ० ॥ कोइ दिन शिरपर छतर उडावे ॥ कोइ दिन सिरपर घडा चढावे ॥ कोइ दिन तुरंग ऊपर चढावे ॥ कोइ दिन पाव सखाला चलावे ॥ अल्ला० ॥ १ ॥ कोइ दिन शक्कर दूध मलीदा ॥ कोइ दिन अल्ला मागत गदा ॥ कोइ दिन सेवक हात जोड खडे ॥ कोइ दिन नजीक न आवे घेडे ॥ अल्ला० ॥ २ ॥ कोइ दिन राजा बडा अधिकारी ॥ एक दिन होये कंगाल भिकारी ॥ एका जनार्दनीं करत करतारी ॥ गाफल क्यों करता मगरूरी ॥ ३ ॥

४. जो कोइ वसुधा दान दे आवे ॥ पूर्ण जज्ञकरे करावे ॥ तीरथ तरकेक स्नान ॥ नही नही हरिनाम समान समान ॥ १ ॥ जो कोई जावे हिमालय गये ॥ कासी करवत लेकर मरे ॥ दस द्वारके कोंडे प्राण ॥ नही नही हरिनाम समान ॥ २ ॥ काया कष्टवे कलेवर जीवे ॥ ना कुच खावे ना कुच पीवे ॥ गगन मंडलमों जोरे ध्यान ॥ नही नही हरिनाम समान ॥ ३ ॥ आगली पिछली बात बनावे ॥ नेम धरमसें तन छपावे ॥ चारो वेद पढो पुरान नही नही हरिनाम समान ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं जब कृपा भई ॥ प्रेम भगवत हरदे धरलाई ॥ कहे निसदिन भजन भगवान ॥ नही नही हरिनाम समान ॥ ५ ॥

पांगुळ.

१. सहजपुरपाटणींगा एका जनार्दन दाता ॥ पांगुळा पाय देतो विश्रांति समस्तां ॥ १ ॥ यालागीं नाम त्याचें दुःख निरसी मनाचें ॥ पांगुळा जीवींचें तोचि चालवी साचें ॥ धृ० ॥ २ ॥ जीवें जिता मी पांगुळ दिधला निजबोध ढवळा ॥ त्यावरि बैसोनी क्रीडें सर्वत्र स्वलीला ॥ ३ ॥ एका येकु परमदीन अंध पंगु अज्ञान ॥ जनार्दनें कृपा करून करवी निज सत्ता चलन ॥ ४ ॥

पिंगळा.

१. पिंगळा महाद्वारीं बोली बोलतो देखा ॥ शकुन सांगतों गा तुह्मां हा एक ऐका ॥ १ ॥ डुगडुग ऐका डुग डुग डुग ऐका ॥ धृ० ॥ पिंगळा बैसोनी कळसावरी ॥ तेथोनी गर्जतो नानापरी ॥ बोल बोलतो अति कुसरी ॥ सावध ऐका ॥ २ ॥ किलबिल किलबिल ॥ चिलबिल चिलबिल ॥ तुलमील तुलमील ॥ तुलबील तुलबील ॥ ३ ॥ तुमचे गांवींचा एक ठाणेदार ॥ गांवच्या पाटलाची एक थोरली नार ॥ तिसी रतला तो न करी विचार ॥ एका जनार्दनीं बोले सारासार विचार ॥ ४ ॥

२. या मनामागें धांवतां ॥ हीत नोहे गा सर्वथा ॥ भुलले मायेनी तत्वतां ॥ यमपंथा जातील ॥ १ ॥ डुग डुग डुग डुग डुगुनी गेलीं चारी युग ॥ काम क्रोधाचेनी लागवेग मनासंगें धांवती ॥ धृ० ॥ जातां यमपुरीचे वाटे ॥ जीवासी घात आहेती मोठे ॥ संचित क्रियमाणाचे सांठे ॥ तयावाटे जाऊं पाहे ॥ २ ॥ जे भले सात्विकसंत ॥ आहेत निशिदिनीं गुरुचे भक्त ॥ तयासी माझा नमस्कार येक ॥ गुरुसी शरण जा वेगीं ॥ ३ ॥ गुरुसी गेलिया शरण ॥ काय करील जन्ममरण ॥ स्वरूपीं लागल्या अनुसंधान ॥ निज निधान प्रगट होय ॥ ४ ॥ आणिक एक ऐक शकुन मोठा ॥ तुज लागला एक बायकोचा चुटका ॥ तीचा चांगुलपणा सुभटा ॥

भुलूं नको रे सर्वथा ॥ ५ ॥ आणिक एक तिची करणी ॥ विष्णुसी लाविलें वृंदेच्या स्मशानीं ॥ नारदाची नारदी करूनी ॥ साठ पुत्र जन्मविले ॥ ६ ॥ यालागीं तिचा पदर नोहे बरा ॥ अंतीं दगा देईल खरा ॥ अजून तरी मनीं विचारा ॥ दान करी पीडा टळे ॥ ७ ॥ तिनें बहुतांसी दगा दिला ॥ ईश्वरासारिखा भुलविला ॥ ब्रह्मयासी वेध लाविला ॥ रत झाला कन्येसी ॥ ८ ॥ नवाठायीं फाटका झगा ॥ तो नये तुझिया उपेगा ॥ विषय भोगितला अगा ॥ तो दान देगा मज पिंगळ्या ॥ ९ ॥ काळिमेचें काळें चिरगुट ॥ पदरीं बांधी मीतूंपणाचें मिठ ॥ त्रिवर्ग करून एकवट ॥ नीट ओवाळूनी टाकी आतां ॥ १० ॥ तेणें तुटेल तुझी पिडा ॥ तुटेल मी तूंपणाचा झगडा ॥ स्वरुपीं आनंद होईल गाढा ॥ श्रीजनार्दन प्रसादें ॥ ११ ॥ एका जनार्दना प्रबोधें ॥ प्रकट होय सोहं बोधें ॥ पिंगळा भाकितसे प्रबोधें ॥ परोपकारा कारणें ॥ १२ ॥

मुंढा.

१. दिलकी गाठ खोलो यारो नाम बोलो ॥ १ ॥ धृ० ॥ कुइ नही आवे सात ॥ मुंढे कायकु करे बात ॥ २ ॥ जोरु लरके मायबाप ॥ सब पसारे हात ॥ ३ ॥ हत्ति घोडे पालख मेना ॥ नही आवे सात ॥ ४ ॥ दो दीनका बजार यारो ॥ कायकु करता बात ॥ ५ ॥ झूटी काया झूटी माया ॥ झूटा सब दिन रात ॥ ६ ॥ एका जनार्दन बोले भाई ॥ कोही नही आवे सात ॥ ७ ॥

२. पलखम्याने चार जुग ज्यावे ॥ तनका नही भाई बात ॥ १ ॥ देख मुंढे देख ॥ आपना नफा गुंडे देख कृत त्रेत द्वापार कलयुग का मोठा ॥ चार जुग मुफत गमावे आया मुदलसे तोटा ॥ २ ॥ कलजुगमो राम बीना तरेणा कोइ देखो ॥ आलख आलख सब पुकारे आलख नइ कुइ देखो ॥ ३ ॥ जपी तपी संन्यासी पेटखातर फिरते ॥ आसन छांड आलख पुकारे पेटसे सब भरते ॥ ४ ॥ फकीर मौला बह्मन गुंसाई सबही

आलख पुकारे ॥ आलखमें लख नही कंवे आलख पुकारे ॥ ५ ॥ एका जनार्दन साच्या कहे आलख बिठल सार ॥ देख मुंढे आपना नफा करो नाम उच्चार ॥ ६ ॥

जोगी.

१. आह्मी परात्पर देशी ॥ कोणी नोळखती आह्मांसी ॥ टाकुनी आलों संतापाशीं ॥ वेगीं देईं निज सेवेसी ॥ १ ॥ बाबा बाळसंतोष ॥ धृ० ॥ दो हातांचें द्वैत दान ॥ ने घे कोरडें कोरान्न ॥ नगमे नगमे हें साधन ॥ अविट विटे परमान्न ॥ २ ॥ क्षीर सागरींची क्षीर घारी ॥ विवेक गुळाची गुळवरी ॥ परिपूर्ण देईं पुरी ॥ प्रबोध लाडू तयावरी ॥ ३ ॥ जीर्ण स्वरूपाचा शेला ॥ कृपेनें दे कां मजला ॥ शुद्ध सत्वें निर्वाळला ॥ ज्ञानबोध उपार्जिला ॥ ४ ॥ नवखंडें खंडिलीं ॥ जीव शिवेंविण सेविलीं ॥ द्यावी भक्तीची कांचोळी ॥ अंगीं जीर्णत्वें बाणली ॥ ५ ॥ मोह ममता विरडें फोडी ॥ शुद्ध सत्वाची गांठ सोडी ॥ त्रिगुणाची कसणी तोडी ॥ जुनी कांचोळी रोकडी ॥ ६ ॥ पंचतत्त्वाचें अंगुलें ॥ विषय भोगिता विटलें ॥ वासना कसा जें तुटलें ॥ अंबेनें दे कां वहिलें ॥ ७ ॥ प्रपंच भोग गेले भंगी ॥ ते दे का अंगींची अंगी ॥ यालागी नाचतसे रंगीं ॥ रंगीं रंगलों श्रीरंगीं ॥ ८ ॥ दान देतां धन न सरे ॥ जो घे त्याचें दरिद्र विरे ॥ मग तें मागणें वोसरें ॥ ऐसें धन दे का निर्धारें ॥ ९ ॥ नाहीं नाहीं ह्मणसी कां येथें ॥ आहे परिपूर्ण भरितें ॥ मी तो ज्ञानाचा क्षुधित ॥ आर्त करी कां वो समर्थ ॥ १० ॥ एका जनार्दनीं मागे दान ॥ थीता नेलें जीवपण ॥ शेखीं वेंची शिवपण ॥ केलें निजसुख संपन्न ॥ ११ ॥ नंदानंदाचा आनंदु ॥ चिदानंदाचा निजस्वादु ॥ निजी निजांचा उद्बोधु ॥ येका जनार्दनीं प्रबोधु ॥ १२ ॥

बाळसंतोष.

—o:o—

१. आह्मी परात्पर भिकारी ॥ वेगें आलों संतां द्वारीं ॥ द्या मज भक्तीची भाकरी ॥ ह्मणोनी नाचतों नाम गजरीं ॥ १ ॥ बाबा बाळ-संतोष ॥ धृ० ॥ युगें अठाविसांचा जोगी ॥ विभूति चर्चित सर्वांगीं ॥ गळा अनुपम्य शैली शिंगी ॥ वाजवी सोहं शब्द जगीं ॥ २ ॥ त्राहे त्राहे त्राही ॥ हे तो नमगें मी कांहीं ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥ काया वाचा मन राही ॥ ३ ॥

२. बाळसंतोष बाबा बाळसंतोष ॥ धृ० ॥ आह्मी परात्पर देशी ॥ बाळसंतोष ॥ कोणी नोळखती आह्मांसी ॥ बा० ॥ टाकून आलों संता-पाशीं ॥ बा० ॥ १ ॥ जीर्ण स्वरूपाचा शेला ॥ बा० ॥ विषयभोगितां विटला ॥ बा० ॥ तो मज द्यावा दाते वहिला ॥ बा० ॥ २ ॥ ऐक्यत्वाचें बिरडें जोडी ॥ बा० ॥ त्रिगुणाची कसणी फेडी ॥ बा० ॥ जुनी कांचोळी रोकडी ॥ बा० ॥ ३ ॥ पूर्णत्वाची पुरणपोळी ॥ बा० ॥ स्नेहावरील तेल वडी ॥ बा० ॥ प्रबोध लाडू तयावरी ॥ बा० ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मागतां दान ॥बा०॥ जिताचि जाणे जीवपण ॥बा०॥ शेखीं दिलें शिवपण ॥बा०॥५॥

३. तेरा नुर देखुंगा ॥ आपने दिलमें रखुंगा ॥ तेरा दिलदार देखुंगा ॥ आपने दिलमे रखुंगा ॥ ध्रु० ॥ दिदार म्यानेने दिदार पाया कोईयेके न-पाया ॥ भिस्त दोजख दोन्हो है जीव तो समसमाया ॥ १ ॥ अपस-म्यानें आप दिखावे दिख दिखावे न्यारा ॥ देहे बिदेह दोन्हो नहीं ज्या हाकां त असार ॥ २ ॥ अवल अखेरते सतुहि तुजमे दुहि नुरा ॥ एका जनार्दनका बंदा ज्याहां ताहा भरपूर ॥ ३ ॥

बाजेगारी.

१. संसार बाजेगारी लेख ॥ दुरलग अंदेशाकर देख ॥ जो कुच होना सो कदा न चुके ॥ वह्ले वस्तादकी पद नामी ॥ आखरजमानी ॥ या दिनके बुरे हाल होवेंगे ॥ दुनयामें बडा बडा तमासा ॥ बडे बडे हुन्नेर लगे ॥ विद्या अविद्या बोलना एक ॥ वह्ले वर्णूके अनेक ॥ इस काममें बडे बाजी ॥ जिसकूं अंत न पाया ॥ १ ॥ अरे देख देख देख ॥ पीर पैगंबर अवलिया ॥ सैयद सादात विषयाकु सटे ॥ वासना उठनाहाठे ॥ अरे देख देख देख ॥ दौड दौड दौड ॥ जबलग उजाला तबलग दौड ॥ अंधेरा पडेगा पीछे कछु ना चले ॥ आपसु आप बाजीनदे ॥ बुरे सददेना धंदे ॥ हरिदासके प्यारे ॥ रघुनाथके बंदे ॥ कह्या न भावे ॥ फाडफाड खावे बांदरासे रानहुवे ॥ २ ॥ तमासा देखत आलम खुष हुवे ॥ दिल बांदरा रजा पाले ॥ तो मुकेचना बाहेर मेले ॥ नाना विषय वासना बाहेर मेले ॥ उठे उठे बैठे लेटे लेटे ॥ कहुतो चुकाचि लेटे ॥ दिलबांद राज्या तलब ॥ बाजेगारी येही खेल तो मेरा नामकी हा है ॥ अजब बाता ॥ अव्वल मुजे नामचि न था ॥ दरम्यान मैं पैदा हुवा ॥ सलखन सुखादबैठा ॥ वाह मुथी उठानाठा ॥ ३ ॥ उसथे बैठा निरखण कामा रचैलाया ॥ सलखन उस देखती सलखन ॥ वेडे महाजन द्वारीं ॥ कहनलगे सलखनका तमासा देख ॥ वसेले मुजे नीलखनका तमासा देखना ॥ जहाहाहाहो अबेबेबेबे ॥ अललल अअततत ॥ वोहीहाहो ॥ जोरहे जोरहे जोरहे ढलेगा ढलेगा ढलेगा ॥ ढलेगा सो पडेगा ॥ पडेगा सो चढेगा ॥ हुशार भाई हुशार ॥ भीतरथी हुशार तो मुर्खी ॥ बाहेरथी हुशारी तो बहु हुशारी ॥ ४ ॥ गुरु बडा क्या चेला बडा बाप बडा क्या बेटा बडा ॥ बुढा बडा क्या जवान बडा ॥ जवान बडा कुति तकवा चावटी चढी ॥ उदभोकु भोकाने ॥ गुरु बडा क्या चेला बडा ॥ चेला बडा तो चेला बडा ॥ तो चेला भोवंडपनामे पडा ॥ गुरुके वडाईसे चेला बडा ॥ बाप बडा क्या बेटा बडा ॥ तो बापनाम बेटा धारे बेटि

चाकरी बाप चाकरे बापके शिरपर बेटा चढे ॥ उस बदल बडेपना घडे ॥ जवान बडा या बुढा बडा जागे है मरे जाय ॥ जिवना बहुत तवाना होय ॥ बुढा बडे जवाना चढे ॥ इस बदल बडेपनामे पडे ॥ ५ ॥ नजर कर नजर कर नजर कर ॥ यारहो नजर कर नजर कर नजर करेगा सो जितेगा ॥ नजर न करेगा सो हरेगा ॥ हारया हारया देना जिता लेना ॥ हुशार भाई हुशार ॥ हुशार होकर संभाळ मैं कैसी चौंधी ल्याऊंगा ॥ मैने भाल्या मल्याकूं चौंधी दिया ॥ मैने बडे बडेकुं वेड लगाया ॥ देख देख तमासा मेरा ॥ मैबी भांडीकूं चौंधी दिया ॥ वो मृगीके चौंधनें ल्याया ॥ ऋषी शृंगार चौंधी दिया ॥ वो नाचनीको दुमाल ल्याया ॥ ६ ॥ वो पाराशरकुं चौंधी दिया वो दुर्गंधाके ख्याल ल्याया ॥ येक घडी ये तप गमाया ॥ दुर्गंधासो सुगंध किया ॥ उसके जगामें व्यास निपजीया ॥ वो महादेवकु बी चौंधी दिया ॥ वो मोहोनीके दुमाल ल्याया ॥ ब्रह्माकूंभी चौंधी दिया ॥ वो अपने बेटीकूं ख्याल ल्याया ॥ मनाकर्ता याद न पाया ॥ सारस्वतकूं हैथालहवा तुमारो ॥ विष्णुकूबी चौंधी दिया ॥ यो वृदांके मस्तानमें लीठाया ॥ वो नारदकुंबी चौंधी दिया ॥ वो पलखम्याने नारदी किया ॥ अंघुल करत पेट बढाया ॥ साठ बेटेका हुकुम जनाया ॥ वो तुमारे असल देव जीसि नामरूप नहीं उसे बडे देवकूंबी चौंधी दिया ॥ आधी औरत आधा मरद किया ॥ आपसो आपसो बतलाया ॥ ७ ॥ रहे रहे रहे चिपरिके रहे जा ॥ अपने जगोमें रहेजा ॥ जगा छोडकर जा ॥ न जावेगा तो घेता मारमारूं ॥ मारते मारते मारले डांगोरा ॥ उपर यिळकुटे गा दात निकलकर पसरेगा ॥ डांगा तुमके पेटकूं जावेगा इस बदल गुमरपना दुर कर ॥ मौजदकू याद धर ॥ धरेगा सो ऐसी धर ॥ विषयाकु मुसलम बीसर ॥ देख देख देख ॥ लढूं नको ॥ चौंधीकी जगा लढूं लढूं नको ॥ वाहा लीज्या पडूं नको ॥ उस जगाली पडेगा ॥ ८ ॥ तो मारगतकीं शीर चढेगा ॥ तो कालका फांसा पडेगा ॥ वो तुजे कैचि पछांडेगा ॥ इस बदल विषयाकु लढूं नको ॥ हमारा दाता कुच देता नहीं ॥ इस वदल हमकु वि-

षयाकु लढतहै ॥ वाहा वडेबडे जन राजद्वारिं बैठे है ॥ कछु देना सो आज देनेका दीनहै ॥ दिल वाहा सोदेवो ॥ कुच मथी नाम बोले ॥ दिलकी गांठ खोले ॥ खजबतकु काम आवेगा ॥ उस खैरातपर हात चले चीप बैठे ॥ मुंडी हालवे कुच काम नहीं ॥ जहासो दिल देवेंगे ॥ तो निजमाकूं पावे गे ॥ ९ ॥ सुखशांति सुखेच्छा वेगें ॥ भीरतिकेंतिमेवे खावेगे ॥ बड्याबड्याकी बोले बडाई ॥ ऐसा कुच देवोना ॥ चीप बैठे मुंडी हलावे कुच काम नहीं ॥ ऐसा कुच देवो जो खाते पीते बेरबेर बासो कबहु नासेरे ॥ पोंगड्या ढीकु खाना पुरे ॥ सबलिया जमकु बसकर ॥ ऐसा कुच देवोना ॥ ये क्या देवेगें बिचारे ॥ इतलादिया भीक मंगेनेकुं गया ॥ उसथी दौलत कहांकी है लेंठीने लिया ॥ इगानंपर दुगानी गानी दुगानीपर तिगानि ॥ जिसके तिसरे घर दुगानि ॥ परति रुका येक देवेगे बिचारे ॥ तो मेरे दाते कैसे है ॥ हमारा तमाशा देखना ॥ तो हमार कुच लेना ॥ हमकुं कुच लेना ॥ हमकूं कुच दिल देना ॥ ये तो बहुत मुस्कलहै हमना ॥ देना नहीं भोजराजा दे सका नहीं ॥ विक्रम दे सका नहीं ॥ इंद्र दे सका नहीं ॥ कुबेर दे सका इतना देव तो पेटभर भरलेवे ॥ वेक्या देवेंगे बिचारी ॥ १० ॥ तो मेरे दाता कैसा है दिल दर्यावमो व्हजुद भर्याव ॥ उने अपना करधर्याव ॥ उनके संत कथेमे मेरा जीतख चलता ॥ उन्हेथी मेरा जेनावाकउस खेलता ॥ उन्हेथी मेरा जीव जीवता उनकुं मंगता क्या बानात ॥ काटल क्या नजर करो नजर करो भाईहो नजर करो ॥ नजर करेगा जीतेगा ॥ न नजर करेगा सो हारेगा ॥ हारया देना जीता लेना लेना ॥ अंव्वल एक एकके दोन दोके तिन तीनके चार चारके पांच पांचके पच्चीस गाफल कहते दस बारा पंधरा वीस बह्लेसहीं जान पांचके पच्चीस ॥ वादीका साप किया ॥ भल्या भल्याकू बडे बडेकु उन्हे ल्याई माया ॥ विन लढेया उने जगत्र भुलाया ॥ ११ ॥ गाफल कहेते मेरी माया गुरुका बोध ऐसा पाया ॥ ऐसा हमी रिझातीगाये ॥ वो क्रोध बाग कुरवाचे ॥ अहंकार साप लदेना खटेभुवा जैसा चिपका चीपडे ॥ परका खबुतरकाभी पर वो बाता सबहि

दुरकर ॥ पंखबीन एक कीया ॥ उडें चढे बिन सत्य लाककुं गया ॥ सन-कादिककी काढी गया ॥ मुख्य मूळ ब्रह्मा हुशार किया ॥ उन्हे हंसने बडा तमासा किया ॥ ब्रह्मासनथी मुंड मुंडाया ॥ आपे भीवा वाहा छपीं खाया हुशार देखे तो नजीक चिपाया ॥ एकमो अनेक अनेकमो येक ॥ येही देखनामे हुशारीमे देख वाहा नहीं देखना दुख येही खेल खेलते समाधी सुख ॥ एका जनार्दनीं जग समस्त इस बाजीमें भिस्त दस्त॥ देखे फिरतो अजब बात पैगंबर कहे ॥ सदरहामत येही तमासा सिद्ध देखे ॥ जो देखे सो जुदा नहीं देखे ॥ एका जनार्दनीं बैसक बाजेगारी एनलहक ॥ १२ ॥

२. हंमबी मुंडा तुमही मुंडा मुंडा तेरा बाप ॥ तेरे बापने गधी चोदी हमकु लगे पाप ॥ १ ॥ अल्ला तुही तुहींरे नवी तुही तुहीरे ॥ ध्रु० ॥ नारद तेरी गांड भरी अवरत मागे दान ॥ साठसंवत्सर पोंगडे भये होगयी दानादान ॥ अल्लातो० ॥ २ ॥ पाराशरकीनुन्नी उठी ढीवरी लागी मिठी ॥ जमुनामे संग भया व्यास लेके उठी ॥ अल्ला० ॥ ३ ॥ ढवळा-गिरि परवतम्याने शंभू करी तप ॥ भिल्लिणीकी गांठ पडी तपका हुवा गप ॥ अल्ला० ॥ ४ ॥ गोकुळम्याने राजकर्ता नाम गिरिवरधारी ॥ सोळा हजार लवंड्या चोदे कहता ब्रह्मचारी ॥ अल्ला० ॥ ५ ॥ कपडा फाडे चमडा वोढे नामलिया भेस ॥ एकाजनार्दनका बांद दिलका दिलका-दरवेस ॥ आल्ला० ॥ ६ ॥

भांड.

१. माया छांड सुनोजी ॥ आच्छा भांड बनोजी ॥ ध्रु० ॥ ब्रह्मदेवने बेद पढाया ॥ माय लागी मीठी ॥ सरस्वतीके गले पडा उसकी गांड फाटी ॥ माया० ॥ १ ॥ विष्णुके गांड पिछे मायाका धंदा ॥ खेळ करते फसल पडी मीठी लागी वृंदा ॥ माया० ॥ २ ॥ महादेव बडा देव सब देवन का बाबा ॥ भिल्लिनीके पिछे लगा करता तोबा तोबा ॥ माया०

॥ ३ ॥ अहिल्याके देखनकुं इंद्र भुल मदे ॥ गौतमने गांड फाडी अंगपर हुवे फोदे ॥ माया० ॥ ४ ॥ सीताकी चोरी करी रावनकु धक्का ॥ हनुमानने नंगी करके जला दियी लंका ॥ माया० ॥ ५ ॥ हनुमान तो ब्रह्मचारी जपे राम नाम ॥ स्त्री राजमो बायका गावन करता है बेफाम ॥ माया० ॥ ६ ॥ विश्वामित्र तपको भये अनुष्ठानी ॥ मेनीकाने गांड मारी हुवी धुलधाना ॥ माया० ॥ ७ ॥ नारदने किसनसे एक औरत मांगी ॥ नारदकी नारदी भई पोंगडे जनन लागी ॥ माया० ॥ ८ ॥ सोळा सहस्त्र नारी काना गोकुलमे खेळे ॥ राधीकाकु छोडके रीसनीकु भुले ॥ माया० ॥ ९ ॥ जनार्दन साई मेरा सब खेळ खेळा ॥ एकनाथ भांड होकर चरण्होसे मीला ॥ माया छांड सुनोजी ॥ आच्छा भांड बनोजी ॥ १० ॥

उदो.

१. उदो ह्मणा उदो ॥ मुळचिया उदयें निज उदो ॥ तो फुडा वरि वरि उदो तो दिवटा कुडा ॥ येथें कलकलकलकल गोंधळ गाजतो परि ॥ नुसति कलकल करिस्यानें काय काम ॥ पंचविसां तत्वां माझारि ॥ आत्मा झळकतो तो ॥ ठायीं घालिन शाणेघे ॥ येथुन मोठा आनंद होईल ॥ आत्म जोतिनें दिवि उजळल तो दिवटा ॥ जळजळेचा दिवटा तो खोटा ॥ खोटा त्याच्या गोठि ये सभेसि सांगो ॥ नस्यानें काय काम ॥ ते आत्मज्योति खाली एक बायको आहे ॥ तिची डसाई तुजला गोड लागते ॥ तिचे पडसाईचें घडघुप पडलें तेथें तुले तुने देखसि ॥ मामाले काय वोळखसि ॥ तिच्या त्रिगुणांच्या तिकोना टवाळो ॥ सनेह घालिन शांचिकटा लागला सुटेना ॥ लिंगाड बैसला तो फिटेना ॥ जडला स्नेह तो तुटेना ॥ यालागीं तिचा संगु सांडी सांडी ॥ तिचे संगे थोरथोरले नाडिलें ॥ मोठ मोठाले लिढविले ॥ ते कोण कोण ॥ ह्मणशाने पुसिले तरि मी तुले सांगेन ॥ ते बायकोचे निसंगे भरला ॥ हिरण्यकश्यपाले ताठा भरला ॥ तो नायके माझ्या बोला ॥ ह्मणे माले मरण नाहीं ॥ तब

यक्षीणि शंखिणी डंखिणि मुख चामुंडा चंवडायणि हिरण्यकश्यपातें खावया लागुनि ॥ उदो ह्मणोनि शानि नाचति ॥ १ ॥ तो ह्मणे मरण ...माले ॥ शीख रागसला तो मले मारूं धावें ॥ २ ॥ तो कुडवाडितो जळिं ॥ उपटितो भुतळीं ॥ खोचि शस्त्र मेळीं ॥ धडाडि ते जाळिं मले जाळुं धावे ॥ ३ ॥ तंव गरगरा डोळे भवंडितु ॥ करकरां दांत खातु ॥ चरचरां पोट फाडितु ॥ बरबरा आंतडें काढी स्यांको भाक चकविला ॥ आलेगे ॥ गाढले ॥ आईका गा वेदाते न हो मज दिवट्याचे अपरूप बोल ॥ संपूर्ण आईक हो ॥ ४ ॥ याचे बायकोचे संगति मोठा ॥ त्या रावणाले चढला ताठा ॥ सोगया बायिकोले सोवे खाठा ॥ मी बोभायलो लंकेच्या चोहटा ॥ माले ह्मणे तो खोटा दिवटा ॥ ५ ॥ तवकाळि कराळी कंकाळि ॥ मारको मेसाई भद्रकाळी ॥ लंके माझारि नाचति गोंधळि ॥ रावण सकुळीं भकाव्यों ॥ ६ ॥ वीरवा चढला रावण ॥ ह्मणें मासि झुंजले कोण ॥ तव येकचि कांडे दाही मुंडे ॥ विसा बाहुचि खांडें ॥ लंके पुढें घुसमाडिला ॥ ७ ॥ आईका गाये राहे राणेराज कुंवरहो ॥ तोचि बायकोचा फुडा ॥ आणिक येक पवाडा ॥ मोट मोव्याले लावि वेढा ॥ पाडि झगडा देवा दानवाले ॥ ८ ॥ तेचि बाईकोनि कंसालें पाहे ॥ तान्हया बाळाचें लाविले भये ॥ बाहेर धीट आंत पाच काये ॥ पुळकी वाहे पुळपुळां ॥ ९ ॥ बाळे घालि बांदवडी ॥ देवकी वसुदेवा लेबडी ॥ यादवांले बळेंचि झोडी ॥ ब्राह्मणाचें मोडी दान पुण्यें ॥ १० ॥ तव नव-कोट कात्यायनि ॥ चौसष्ट लक्ष योगिनी ॥ औटकोट चामुंडायणि ॥ धाविन्नल्या कडकडोनि ॥ कंस सरोनि गिळव्याले ॥ ११ ॥ ते मथुरेचा चोहटा ॥ वाईक मीं बोलीलों दिवटा ॥ कंसमाले ह्मणे खोटा ॥ त्या माभळ भट्टाचेनि बोले ॥ १२ ॥ तव माभळ भट्टाले पिढेदान ॥ पुतनाले प्राणशोषण ॥ अघ बग तृणावर्तांले विदारण ॥ काळया मर्दन तधिच केलें ॥ १३ ॥ रुखिंड पडिला वत्सासुरु ॥ केशियाला केलें चुरु ॥ अरि-ष्टाले करुनि मारु ॥ येकेचि घाये घसकाविला ॥ १४ ॥ त्या गोवळयाचे भेटी मारिल्या मालांच्या थाटी ॥ कुवलिया हत्तिरु उठाउठि ॥ थलडी-

साटि लिढाविला ॥ १५ ॥ उपडिले चाणूराले सभेसि लिढाविले कंसाले ॥ राज्य दिधले उग्रसेनाले ॥ देवकी वसुदेवाले सोडविले ॥ १६ ॥ धर्म वाढविला निजधर्म ॥ उद्धवाचें कडाडिलें कर्म ॥ छेदाव्याले भवभ्रम ॥ जनार्दन नाम स्मराहो ॥ १७ ॥ या लागि तूं बायकोचे तिकोन्या टवळां ॥ स्नेह नको घालु ॥ तो जडला चिकटा ॥ लागला मळकटा ॥ बैसला खरकटा ॥ तो फिटेना ॥ १८ ॥ ह्मणिनस्यां त्या तिकोन्या त्रिगुण टव-ल्याचे चाळे नको करुं ॥ त्याचि गोडि नको धरूं ॥ तेथे वेळां वेळां पडिभरु ॥ भुलुनस्यां आत्यादरु ॥ नको हो राया ॥ १९ ॥ त्यातिकोन्या टवाळ्याची काजळी ॥ लाविनस्यां कपाळी ॥ बहुताचि तोंडें जालीं काळीं ॥ तुले काय ठावे नाहीं ॥ २० ॥ इंद्र अहिल्येचां भगीं ॥ भागांकित सर्वांगीं ॥ चंद्र गुरुपत्नीसंगीं ॥ जाला जगीं कळंकीया ॥ २१ ॥ लिंगपतन ईश्वरासि ॥ नपुंसकत्व अर्जुनासि ॥ ऐसे नागले वउनि बहुतांसि ॥ नगा-डिलें ॥ २२ ॥ मज दिवळ्याचि वचन गोडी ॥ खुंटे कळिकाळाचि वोढी ॥ दे स्वानंदाचि झळफळित गुढि ॥ हरिहरब्रह्माजि बुडि ॥ लपोनि जाति ॥ २३ ॥ ऐसिया पडयाची पुष्टी ॥ मीतुपणाची मावळे गोष्टी ॥ ऐसी येकीमाले दे दिठि ॥ जे मिरवता जगाचे उल्हास होये ॥ २४ ॥ ऐसिये दानाचे परंवडी ॥ मास दातेचि देति रोकडि ॥ येरू काय देति बापुडीं ॥ जे लाभा बुडिं सांकळलीं ॥ २५ ॥ ऐसें द्यावया दान ॥ दाता एक जना-र्दन ॥ येर लंड सुंबद देयिल कोण ॥ ज्याआळुकेपण विषयांचे ॥ एका जनार्दनि निजल्या दिवठा ॥ परब्रह्में उजळिल्या भक्ति पेठा ॥ भुक्ती-मुक्तीचा दारवंटा ॥ सायुज्य वाटा नर देहीं ॥ २६ ॥

२. भवानी मी तुझा भुत्या खरा ॥ धृ० ॥ अनुहात चवंडक वाजत डुगडुग ॥ होतो घोष बरा ॥ १ ॥ बोधाची परडी ज्ञानाचा संबळ ॥ अज्ञान तो पोत खरा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं भुत्या मी जालों ॥ तुझे पायीं मी खरा ॥ ३ ॥

३. अहं वाघा सोहं वाघा प्रेम नगारा वारी ॥ सावध होउनी भजनीं लागा देव करा कैवारी ॥ १ ॥ मल्लारीचीं वारी माझ्या

मल्हारीची वारी ॥ धृ० ॥ इच्छा मुरळीस पाहूं नका पडाल नरकद्वारीं ॥ बोध बुधली ज्ञान दिवटी उजळा महाद्वारीं ॥ २ ॥ आत्मनिवेदन भरित रोडगा निवतिल हरोहारी ॥ एका जनार्दनीं धन्य खंडेराव त्यावरी कुंचा वारी ॥ ३ ॥

४. वारी वो वारी ॥ देई कां गा मल्हारी ॥ त्रिपुरारी हरी ॥ तुझे वारीचा मी भिकारी ॥ १ ॥ वाहन तुझें घोड्यावरी ॥ वरी बैसली ह्माळसा सुंदरी ॥ वाघ्या मुरळी नाचती परोपरीं ॥ आवडी ऐसी पाहीन जेजुरी ॥ २ ॥ ज्ञान कोटंबा घेउनी आलों द्वारीं ॥ बोध भंडार लाविन परोपरीं ॥ एका जनार्दनीं विनवी श्रीहरी ॥ बैरागी वारी देउनी प्रसन्न मल्हारी ॥ ३ ॥

५. डोई बोडोनी केली खोडी ॥ काया विटंबिली बापुडी ॥ १ ॥ ऐसें नोहे निर्मळपण ॥ शुद्ध करी कां अंतःकरण ॥ २ ॥ राख लाउनी वरच्यावरी ॥ इंद्रियें पीडिलीं भरोवरी ॥ ३ ॥ संध्या स्नान द्वादश टिळे ॥ फांसे घालुनी कापी गळे ॥ ४ ॥ बगळा लाउनीया टाळी ॥ ध्यान धरूनि मत्स्य गिळी ॥ ५ ॥ पाय घालुनी आडवा ॥ काय जपतोसी गाढवा ॥ ६ ॥ कन्येसमान घरची दासी ॥ तिशीं व्यभिचार करिसी ॥ ७ ॥ लोकांमध्यें मिरविसी थोरी ॥ घरची स्त्री परद्वारी ॥ ८ ॥ श्वान आलें बुद्धीपणा ॥ चघळोनी सांडी तो वहाणा ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं निर्मळ भाव ॥ तेथें द्वेषा कैंचा ठाव ॥ १० ॥

फकिर.

१ खरखर मुंडा आव रे फकीर ॥ पालखी निजविला मोतीया हिरा ॥ १ ॥ उळु उळु उळु गाई निज रे बाळा ॥ मोठा जटाधारी गोसावी आला ॥ २ ॥ धृ ॥ ये रे कोल्हया जाय रे लांडग्या ॥ नको भेडसाऊं लेंकुरा दांडुग्या ॥ ३ ॥ आळविला कान्हा पाजुनी प्रेम पान्हा ॥ एका जनार्दनीं लाविला स्तना ॥ ४ ॥

२. मलंग फकीर हम तो मलंग फकीर ॥ धृ० ॥ कीया संतनका संग ॥ खाये निज बोधनकी भंग ॥ सदा आनंदमो दंग ॥ १ ॥ लीयो संतनका दुमाल ॥ तुटा मेरा भव जंजाल ॥ एका जनार्दनीं कंगाल ॥ ऐसे मलंग फकीरहे ॥ २ ॥

३. पंच तत्वका शोध करीयो ॥ मूळबंद अंकुश खोचीयो ॥ पांच पांचके पचीस पचीयो ॥ ग्यान ध्यानसो धीर मचायो ॥ १ ॥ फकीर हय भाई ॥ धृ० ॥ गलेमो सैली हातमो झोली ॥ अनुहत लंगर नामकी पोली ॥ गुरुग्यान मनसे झोली ॥ आशा छांडी धीर न छांडीयो ॥ २ ॥ लकडा मैंने जमान पकडा ॥ काम क्रोधका तोडा झगडा ॥ पंच तत्वका मारु भोसडा ॥ अभिमानका धीर छोडा ॥ ३ ॥ दश दरवाजे कोंडकर लीयो ॥ सब इंद्रियें एक धीर धरीयो ॥ गुरु चरन हमे सिरपर धरीयो ॥ एका जनार्दनीं मन थीर करीयो ॥ ४ ॥

४. आशा टाकुनी फकीर जाला ॥ परीं भिक्षा मागणें जन्म गेला ॥ १ ॥ तैशी नोहे परमार्थ रहाटी ॥ शुद्ध मन करीजे पोटीं ॥ २ ॥ सर्वांभूतीं नांदे एक देव ॥ वाउगा कां वाढावा अहंभाव ॥ ३ ॥ जे जे वाणी स्तुति केली ॥ ती ती देवासी पावली ॥ ४ ॥ ऐसा धरी दृढ भाव ॥ एका जनार्दनीं मागे ठाव ॥ ५ ॥

५. हजरत मौला मौला ॥ सब दुनया पालनवाला ॥ १ ॥ सब घटमों सांइ विराजे ॥ करत हय वोलबाला ॥ २ ॥ गरीवन वाजे मैं गरीब तेरा ॥ तेरे चरणकु रतबाला ॥ ३ ॥ आपना साती समजके लेना ॥ सलील वोही आल्ला ॥ ४ ॥ जीन रुपसे हय जगत पसारा ॥ वोही सल्लाल आल्ला ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं निजवद अल्ला ॥ आसल वोहि विटेवर वोही आसल आल्ला ॥ ६ ॥

६. देखोरे साईं देखोरे साईं ॥ विटपर खडा रहीया भाई ॥ १ ॥ फकीर मौला सब दुनयाका नाम बीठल साचा ॥ बडे बडे भगत आवे बोलवाला बाच्या ॥ २ ॥ सीद्ध न साधन कोई नहीं जाणो जाणो बीठल सांइ ॥ एका जनार्दन होरी पुकारे गांवो थांके पाई ॥ ३ ॥

७. दीलका हामने पछाना बे ॥ कायकु सोग बताता बे ॥ १ ॥ जीदर उदर देखो भरीयो सब घटा ॥ आल्ला आल्ला करकर खावन मांगे मीठा ॥ २ ॥ एकाजनार्दन पग धरतहै ॥ कहो बीठल बीठल अल्ला ॥ ३ ॥

८. दिलमो याद करो रे ॥ जनमका सारथक करो रे ॥ १ ॥ सारे दीन करत पेटखातर धंदा ॥ बीठ्ठल नाम लेवत नाहीं क्यवरे तूं गधा ॥ २ ॥ जमका सोटा बाजे पीठपर कोई आवे नही सात ॥ एका जनार्दन नाम पुकारो करो हरीनाम बात ॥ ३ ॥

सफेतकलंदर फकीर.

१. सफेत कलंदर फकीर ॥ बाबा सफेत कलंदर फकीर ॥ धु० ॥ काम क्रोध मद मत्सर काटो ॥ उन्मनी ज्या घर बैठो ॥ मारो आसन बैठो त्रिकुटपर ॥ करनारकी जीकरी ॥ १ ॥ अंदर भगवा कियोरी बाबा ॥ जोग जुगुत भरपाई ॥ अल्लाके नामपर लागन लगाई ॥ चुकी कलमपर लिखी ॥ २ ॥ ऐसी फकीरकी थोरी ॥ बाबा जातकुल सब तारी ॥ जनार्दनका एका कहतहै साधो ॥ सीताराम गुरु पीर ॥ ३ ॥

२. संतनके संग ॥ खावे निज बोधनकी भंग सदा आनंदमोदंग ऐसी मलंग फकीर ॥ १ ॥ ग्यानके मैदान खडे ॥ सम दमसें आन लढे ॥ बंहोतांके तखत चढे ॥ ऐसा मलंग फकीर ॥ २ ॥ किया संतनका दुमाल ॥ मेरा तुटा बहु जंजाल ॥ ऐसा एकनाथ कंगाल ॥ ऐसा मलंग फकीर ॥ ३ ॥

वेणु.

१. अधरीं धरुनी वेणु ॥ वेणु वाजविला कोणी नेणु ॥ १ ॥ प्रातः-काळीं तो वनमाळी ॥ घेउनी जातो धेनु ॥ २ ॥ उभी मी राहें वाट मी पाहें ॥ केव्हां भेटेल मम कान्हु ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वाजविला वेणु ॥ ऐकतां मन जालें तल्लीनु गे ॥ ४ ॥

वासुदेव.

१. विषय सेवितां गा जन्म मरणाचा बाधु ॥ विवेक गुरुवाक्य छेदी छेदी भवबंधु ॥ १ ॥ राम कृष्ण वासुदेव हरि ब्रह्मानंदें गलतीगा ॥ रामकृष्ण वासुदेव हरि देहीं विदेही जाला गा ॥ २ ॥ विवेक गुरुवाक्य निजबोधें पैं बुद्धी ॥ तेणें बुद्धि पाहतां गा अखंड ते समाधि ॥ ३ ॥ जनीं वनीं निरंजनीं वासुदेव समान ॥ एका जनार्दनीं चित्त चैतन्य घन ॥ ४ ॥

२. मी वासुदेव नामें फोडितों नित्य टाहो ॥ देखिले पाय आता मागतों दान द्याहो ॥ सांवळें रूप माझ्या मानसीं नित्यराहो ॥ पावन-संतवृंदें सादरें दृष्टी पहाहो ॥ १ ॥ राम कृष्ण वासुदेवा ॥ हरि राम वासुदेवा ॥ धृ० ॥ सांडोनी सर्व चिंता संत पदीं लक्ष लागो ॥ मुक्त मी सर्व संगी सर्वदा वृत्ती जागो ॥ भाविक प्रेमळांच्या संगती चित्त लागो ॥ २ ॥ अद्वैतींच चालो अक्षयीं भक्तियोग ॥ स्वप्नींही मानसातें नातळो द्वैत ॥ संग अद्वयानंद वेधें नावडो अन्य भोग ॥ अक्रियत्वची वाहो सक्रियारूप बोध ॥ ३ ॥ पहातां विश्व मातें निजरूप दाखवी ॥ सत्क-थाश्रवण कर्णी पीयूष चाखवी ॥ रसने नाममंत्र सर्वदा प्रेम देईं ॥ तोषला देवराणा ह्मणे बा रे घेई ॥ ४ ॥ हें दान पावलें सद्गुरु शांति लिंगा ॥ हें दान पावलें आत्मया पांडुरंगा ॥ हें दान पावलें व्यापका अंतरंगा ॥ हें दान पावलें एका जनार्दनीं दोष जाती भंगा ॥ ५ ॥

३. वासुदेव स्मरण पाप हरणाचें मूळ ॥ तीर्थाचें माहेर ब्रह्म व्यापक निश्चळ ॥ अघ नाशी मुखीं स्मरतां वाचा जाली निर्मळ ॥ त्रिविध ताप शोषुनी रूपीं स्वरूपीं सुमंगळ ॥ १ ॥ ॐनमो भगवते रामकृष्ण वासु-देवा ॥ धृ० ॥ जप तप अनुष्ठान व्यर्थ कासया करणें ॥ तीर्थ व्रत यम नेम नलगे दैवता धरणें ॥ आसन मुद्रा ज्ञान ध्यान नलगे वाराणसीं मरणें ॥ केशव माधव अच्युत वदतां होय पातक हरण ॥ २ ॥ शरीरशोषण प्राण-

निरोधन मनोजय हटयोगा ॥ गुदपिडन कुंडलिनी कलिमलदल भंग ॥ ऊर्ध्ववायुचा श्वेतु तोडोनी करिवो वन भंग ॥ ब्रह्मरंध्रीं मिसळे परी मुमूक्षु दंग ॥ ३ ॥ मनोजय वासना तोडोनी केली बीमोडी ॥ मनपुर नगर पहातां दुर्गति मोडी ॥ काम क्रोध मद मत्सर अहंकार झोडी ॥ अखंड परमानंद सेउनी उभवी गुढी ॥ ४ ॥ भेदभाव तोडोनीया घेतला प्रेम चा गरळा ॥ शुद्धनाम श्रीहरीचें निजमुखीं लागला चाळा ॥ हरि स्मरणाचेनी बळें अंकित केलें कळिकाळां ॥ एकाजनार्दनीं अखंड सुखसोहळा ॥ ५ ॥

गांवगंड.

१. अरे अरे गांवगुंडा तुझा बहुत ऐकतों झेंडा । जें येईल तें बोलतोस तोंडा ॥ हें मज गारुड्यापुढें चालणार नाहीं ॥ तूं कोणत्या गुरुपाशीं खेळ खेळलास ॥ का आकारानें पिवळा जोंधळा केला जरी ॥ तरी माझी विद्या आहे पंचाक्षरी ॥ जा जा एक फुंक मारीन तुझ्या काळजीं घालीन सुरी ॥ तुझ्या सुरीचें करीन पाणी ॥ तीच सुरी खोंवीन टेरी बोल बोलसी जरी राहिल सुरी ॥ गोष्ट खरी पहा पहा ॥ गारुडी बोले आह्मासी काय ॥ जें धर्मास येईल काय ॥ तें खाऊन चाले पाहे ॥ एका जनार्दनाचे पायीं निवांत राहीन रे गांवगुंडा ॥ १ ॥

२. माझें नांव ठक ठकाई ॥ तुह्मा सांगता घाई घाई ॥ हा तो माझ्या बापाचा जांवई कीजे मायबाप ॥ १ ॥ याच्या लग्नाची कुळकथा ऐका ॥ माझ्या बापास मोजिला पैका ॥ एक ढबू एक रुका दहा कवड्या कीजे मायबाप ॥ २ ॥ ठेंगू मेंगू दक्षणा कैंची ॥ कान पिळयास टोपी अगर कुंची ॥ उगाच बोलतो लुच्चासारिखा कीजे मायबाप ॥ ३ ॥ याच्या घरीं एक ह्मातारी ॥ ती शेजाऱ्याचे द्वारीं ॥ घांस कुटक्यासाठीं कीजे मायबाप ॥ ४ ॥ मग संतांची संतकृपा होतां ॥ एका जनार्दनीं ठेविला माथा ॥ उगीच कैसी ऐकतां भाकड कथा कीजे मायबाप ॥ ५ ॥

होळी.

१. देह चतुष्टयाची रचोनी होळी ॥ ज्ञानाग्नि घालुनी समूळ जाळी ॥१॥ आजुनी कां उगलाची ॥ बोंब पडों दे नामाची ॥ २ ॥ मांदी मेळवा संताची ॥ तुह्मा साची सोडवण्या ॥ ३ ॥ धांवण्या धांवती संत अंतरंग ॥ संसारशिमगा सांग निरसिती ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मारिली बोंब ॥ जन वन स्वयंभ एक जालें ॥ ५ ॥

शिमगा.

१. सत्व गांठीं उमगा ॥ तेणें सफळ होईल शिमगा ॥ तुह्मीं हेंच गाणें गा ॥ तुह्मीं हंसूं नका हंसूं नका ॥ ध्रु० ॥ १ ॥ भूत सभेचीं कारटीं ॥ विषय गोवऱ्या चोरटीं ॥ उतरा कुकर्मांची राहटी ॥ तुह्मीं हंसूं नका ॥ २ ॥ जागोजागीं थांबा ॥ अवघ्या मिळोनी मारा बोंबा ॥ न जळे एरंडाच्या कोंबा ॥ तुह्मीं हंसूं नका हंसूं० ॥ ३ ॥ गांवचा पाटिल कोळी ॥ काळोबाची पिकली पोळी ॥ तुमची पाजळूं द्या होळी ॥ तुह्मी हंसूं नका० ॥ ४ ॥ ओटींत घेऊनि गुलाल ॥ सरुया मेहुणी संगें भूलाल ॥ तिचा नवरा मोठा जलाल ॥ तुह्मीं हंसूं नका हंसूं नका ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं पोस्त ॥ गाणें गातां हालमस्त ॥ नाहीं तर भडवे समस्त ॥ तुह्मीं हंसूं नका हंसूं नका ॥ ६ ॥

सासुरवास.

१. विसराचें सासुरें दुसरी बोळवण ॥ भ्रांती पांघरूण बुंथी मज ॥ अविवेक आमुचा अहंकारू सासुरा ॥ अविद्येच्या घरा माजी नेलें ॥ तेथें कल्पना हे सासु सदा सासुबीसु ॥ घेऊं नेदी उमसु आठवण ॥ १ ॥ माझें माहेर मानसीं सदा आठवत ॥ त्यासाक्षी वर्तत सर्व कर्मीं ॥

आठवणें सर्वे आठऊ आटत ॥ तेणेंविण फुटत हृदय माझें ॥ ध्रु० ॥ कामक्रोध द्वेष भावे आणि दीर ॥ मज आटीताती थोर स्वभाव त्याचे ॥ माझी वोहीणी ममता नणुंदुनि हें चिंता ॥ त्या भेणें एकांता ठाव नाहीं ॥ मोह हा ह्मातारा सदा द्वारीं बसे ॥ धडासी तो पिसें लाविंतसे ॥ २ ॥ वरीवरी साबडा पोटिचा पैं कुडा ॥ दंभ घाली खोडां प्रलोभाच्या ॥ येणेंची साधनें तुज नेईन मी माहेरा ॥ लोभ दारोदारा हिंडवितों ॥ प्रपंचु हा सदा चाळवितो मातें ॥ त्याच्यानि सांगातें शीणलें थोर ॥ ३ ॥ इच्छा आणि निंदा न सरें दामटें ॥ ते माझे चिमटें वेचिताती ॥ कामाहातीं मज नाहीं वो उमग ॥ निष्कामासि दंड क्रोध करी ॥ तेथें द्वेषाची दाटणी सदां पै खोंचणी ॥ कोणें घरीं पापिणी बोळविलें ॥ ४ ॥ माझा भोळा हा भावो त्यासी नाहीं ठावो ॥ त्या पाठीसंदेहो श्वान लागे ॥ त्या भेणें पळाला मागुता नाहीं आला ॥ देशधडी केला भावो माझा ॥ माझी सखीं हे भक्ति भावासवें जाती ॥ कवणा काकुलति येउं माये ॥ ५ ॥ आर्तिचा निढळी ठेउनीया बाहुली ॥ पाहातुसें वाटुली माहेराची ॥ माझ्या माहेराचे वाटे कोणींच न भेटे ॥ माउलिंपैं पैंठे कोण करीं ॥ अक्रूरा प्रल्हादा धांवरे उद्धवा ॥ माझा सावाधांवा तुह्मीं किजे ॥ ६ ॥ शुक सनकादिक माझें देख ॥ तुह्मी असतां रंक ह्मणती मातें ॥ नारदा भाइया पावें लवलाह्या ॥ लागतसें पायां जींवेंभावें ॥ मी तुमचें तान्हुलें मज कां उपेक्षीलें ॥ येणें आठवें फुटलें हृदय माझें ॥ ७ ॥ सत्वर हनुमंता उडी घाली आतां ॥ मजलागीं सवर्था मूळ यावें ॥ खांदीं वाहुनीयां माहेरीं मज न्यावें ॥ हेंची जीवें भावें प्रार्थीतसें ॥ पृथु चक्रवर्ति जीवलग सांगाती ॥ तुह्मीं बा निश्चिती मूळ यावें ॥ ८ ॥ पैल पुंडलीक पाहे जवळी बापुमाये ॥ सुखें नांदताहे भीमा तिरीं ॥ आषाढी कार्तिकी नित्य नवा सोहळा ॥ वाट पाहातां डोळां नीज नये ॥ तेथींचे वारकरी तयांचे पाय धरी ॥ तुह्मीं मज माहेरीं पाठवावें ॥ ९ ॥ माझी या माहेरा जाती देशाउरा ॥ तया ऋषेश्वरा नमन माझें ॥ वासिष्ठ याज्ञवल्कि व्यास

अंबऋषी ॥ माहेरी ओळखी आहे जया ॥ माझें सर्वस्व देइन पायवणी पीईन ॥ जीवें ओंवाळीन भेटी लागी ॥ १० ॥ संत महंत सिद्ध वैष्णव प्रबुद्ध ॥ त्यांप्रति हा शब्द सांगीजेतु ॥ तुमतें आठवितां उकल फुटी होत ॥ उताविळ चित्त भेटी लागीं ॥ ते लागवेगीं येती माहेरा मज नेती ॥ त्यासी माझी खंती बहुत आहे ॥ ११ ॥ बाह्या पसरुनी माता माझी येईल ॥ मज क्षेम देईल विश्वरूपें ॥ नित्य तेंची निज हृदयीं घालील ॥ स्वयें आश्वाशील निजबोधें ॥ अहं सोहं माझीं आसुवें पुसील ॥ अंकीं बैसवील निजपदीं ॥ १२ ॥ त्या माहेराचे भेटी सांगों विसरे गोष्टी ॥ मीपणा उफराटी मुकलिये ॥ तेथें मायपुत्रा मेळी उरी नुरे वेगळी ॥ ऐसी क्षमा कवळी पडोनी ठेली ॥ यापरी माहेरा मिळणी झाली भेटी ॥ भेटीसहीत गोष्टी लाजीलिया ॥ १३ ॥ तेथें दृश्य ना देखतें स्पर्श ना स्पर्शतें ॥ भावो ना भावितें ऐसें झालें ॥ देउ ना देउळ रात्र ना राउळ ॥ काळ आणि वेळ पारूषलीं ॥ सासरें माहेर घेवोना वेव्हार ॥ एकें घायें येरझार हारपली ॥ १४ ॥ तेथें पर ना प्रकृति भाव ना भक्ति ॥ दीवसु आणि राती मावळली ॥ एका जनार्दनीं नवल कैसें झालें ॥ सासुरें तें केलें माहीयेर ॥ एकाएकपणें निर्विकल्प सुखें ॥ दोहीं ठायीं हरीखें नांदतुसें ॥ १५ ॥

२. वृद्धपणीं शांती धरा तुह्मी सासुबाई ॥ नरम गरम पाहुं नका अंतीं सुख नाहीं ॥ धृ० ॥ रात्रंदिवस विचारितां जीव दिक जाला ॥ मायलेकी राहा तुह्मी मज नेऊन घाला ॥ १ ॥ प्रपंचाचें ताक तुह्मी सांचविलें घरीं ॥ संचिताचें दुःख लोणी गमाविलें चोरी ॥ २ ॥ वासनेच्या विडाळीका कोंडूनी बाहेर ठेवा ॥ नवही द्वारें गुप्त करा ज्ञानदीप लावा ॥ ३ ॥ प्राप्त भूमी चारी तुह्मी हात करा वेगीं ॥ कल्पनेची राहटी मोडी तोची धन्य योगी ॥ ४ ॥ चारी मुक्ती त्याचे माथां काळ झेंप घाली ॥ विश्वासानें जाऊं नका जीव मुक्ती झाली ॥ ५ ॥ अहेवमणी गळां तुह्मी व्यर्थ बांधियेला ॥ बारा सोळा पुत्र जाले दादला नाहीं केला ॥ ६ ॥ वांझ तुह्मी पुत्र भासे तुमचें तुह्मां साजे ॥ इतर स्त्रिया करूं

ह्मणती मरती लोक लाजे ॥ ७ ॥ क्षणीक तुह्मी वृद्ध पहा क्षणिक तरुण बोले ॥ एका जनार्दनीं त्याणें शरण रूपें केलें ॥ ८ ॥

सन्नामावली.

१. नवविधाभक्ती नवआचरती ॥ त्याची नाम कीर्ति सांगूं आतां ॥ १ ॥ येकयेक नाम घेतां प्रातःकाळीं ॥ पापा होय होळी क्षणमात्रें ॥ २ ॥ ॥ धृ० ॥ श्रवणें परीक्षिती तरला भूपती ॥ सात दिवसां मुक्ति जाली तया ॥ ३ ॥ महाभागवत करुनी श्रवण ॥ सर्वांगाचे कान केले तेणें ॥ ४ ॥ श्रीशुक आपण करूनी कीर्तन ॥ उद्धरिला जाण परीक्षिती ॥ ५ ॥ हरीनाम घोष गर्जतो प्रऱ्हाद ॥ स्वानंदें प्रबोध जाला त्यासी ॥ ६ ॥ स्तंभीं अवतार हरी प्रगटला ॥ दैत्य विदारिला तयालागीं ॥ ७ ॥ पायाचा महिमा स्वयें जाणे रमा ॥ प्रिय पुरुषोत्तमा जाली तेणें ॥ ८ ॥ हरीपदांबुज सुकुमार कोंवळें ॥ तेथें करकमळें अखंडीत ॥ ९ ॥ गायीचीया मागें श्री कृष्णपाउलें ॥ अक्रूरें घातलें दंडवत ॥ १० ॥ करुनी वंदन घाली लोटांगण ॥ स्वानंदें निमग्न जाला तेणें ॥ ११ ॥ दासत्व मारुती अर्चे देह स्थिति ॥ सीता शुद्धीं कीर्ति केली तेणें ॥ १२ ॥ सेव्यसेवक भाव जाणें तो मारुती ॥ स्वामी सीतापती संतोषला ॥ १३ ॥ सख्यत्व स्वजाती सोयरा श्रीपती ॥ सर्वभावें प्रीति अर्जुनासी ॥ १४ ॥ उपदेशिली गीता सुखी केलें पार्था ॥ जन्ममरण वार्ता खुंटविली ॥ १५ ॥ आत्मनिवेदन करुनीया बळी ॥ जाला वनमाळी द्वारपाळ ॥ १६ ॥ औट पाऊल भूमी घेऊनीया दान ॥ याचक आपण स्वयें जाला ॥ १७ ॥ नवविधा भक्ती नव जणें केली ॥ पूर्ण प्राप्ती जाली तयां लागीं ॥ १८ ॥ एका जनार्दनीं आत्मनिवेदन ॥ भक्ति दुजेपण उरलें नाहीं ॥ १९ ॥

भूत.

१. वांकडा ह्मणे कृष्णाजी बापा म्यां येक देखिलें भूत रे ॥ त्याचें विष पहिलें जळुनी गेलें शेखीं राहिलें किंचित रे ॥ देहाविण छळितो तेथेंचि पीडितो त्या ठायां असे मळमूत्र रे ॥ त्यांनीं जिंकिले कोण कोणते त्यासी जींकिल कोण तो रे ॥ १ ॥ धोंगड माझें बोलणें कान्होबा धोंगड माझें बोलणें ॥ धृ० ॥ जुनाट जोगडा काळाचा काकडा डोंगरीं राहतो भोंडा रे ॥ झडपिला हांवे नागवाचि धांवे पाठीसी लागला भील डोंडा रे ॥ काजळ खोपा नेटका रूपा पाहूनि भुलला तोंडा रे ॥ महाभ्यासूर जटाधारी वीर्याचा चालिला लोढा रे ॥ २ ॥ कुह्लाळ हाडाचा बाप चाहाडाचा अखंड घडतो मडकी रे ॥ त्यासी भूतसंचार जाला हिमाचळाचे खडकीं रे ॥ भूत वैऱ्याची नोवरी पाहुनि जिवासि भरली धडकी रे ॥ कोणहेयेकेवेळीं पाठीसी लागला भेडसाविली लेक लाडकी रे ॥ ३ ॥ नगाचेदंदी रिगाचे खांदीं हाडे हाडाचा ढोंगा रे ॥ त्यासी भूतसंचार जाहला योनी जडल्या आंगा रे ॥ सुत अंधाचा परांगनेचा चीर फेडितो कांगा रे ॥ त्यासी येक वृक्ष पुढें भेटला डांगानें मोडिला ढांगा रे ॥ ४ ॥ गंगा माजारी संग ढीवरीसी रमला तपोगर्वें रे ॥ त्यासी एक पुत्र जन्मला त्यानें केलीं अठरा पर्वें रे ॥ तो एक साक्षात् वेदोनारायण बोलणें त्याचें बरवें रे ॥ कुरंगीचें पाडस दुबकिलें अयुध्यापूर मिरविले रे ॥ ५ ॥ डोळियाचे जवळीं येक द्विज जन्मला तोचि त्याचें नांव बाहन रे ॥ बापापरीस येका तोंडानें आगळा तारका केलें हनन रे ॥ ६ ॥ शैलात्मजेच्या सवतीचा तनय तया हातीं त्याचें मरण रे ॥ दिवाआंधारीं जो कां रमला नातवंड त्याचें गहन रे ॥ ७ ॥ लंगोटबंद दुर्गासी शेंपुट अञ्जून जित काळ तोंडा रे ॥ रात्रींतुन ज्याणें शेपुटी बांधोनी संकटीं आणिला धोंडा रे ॥ ८ ॥ त्रिभुवनवासी तो देवऋषी बाप जया चार तोंडा रे ॥ सोळा सहस्र नारी भोगून ब्रह्मचारी तूं एक ह्मणविसी लंडा रे ॥ ९ ॥ वांकड्यानें आहाणा घातला जाणा उकलील तो विरळागत रे ॥ पदापदाचे अर्थ करी जो तो येक असे बहुश्रुत रे ॥ १० ॥ आठा कडव्याची अष्टपदी

गाइली तो एक जाणा अद्भुत रे ॥ एका जनार्दनीं विनवित असे भूत नव्हे कान्होबाचें सूत रे ॥ ११ ॥

नवल.

१. कृष्णा नवल कैसी परी ॥ तूं आत्मा येक चराचरीं ॥ तेथें द्वेषेंसी कवणा हरी ॥ कैसे मारिले दैत्य त्वां वैरी ॥ १ ॥ कान्होबा सांगपां माझें कोडें ॥ तुझें पुसतों तुझिया पुढें ॥ धृ० ॥ देहीं नखशिख अवघें येक ॥ देहा रुतती नखें तीख ॥ त्याच्या छेदनीं आह्मा सुख ॥ तैसे मारिले अधर्मी देख ॥ २ ॥ तुज भेद नाहीं नरनारी ॥ कैसे सोळा सहस्र तुझिया घरीं ॥ तूं ह्मणविसी बाळब्रह्मचारी ॥ शेखीं जालासि कां परद्वारी ॥ ३ ॥ हेम मृत्तिकेच्या घटश्रेणी ॥ आंत भरलें निर्मळ पाणी ॥ त्यांत बिंबोनी अलिप्त तरणी ॥ तैशा भोगुनी बहु कामिनी ॥ ४ ॥ जग आघवें तुझिया कुशीं ॥ रसना अंकित नव्हे ह्मणविसी ॥ रसस्वाद केविं जाणसी ॥ शेखीं चोरुनी कां दूध पिसी ॥५॥ मी भुललों भक्तिप्रेमासी ॥ चोऱ्या करितों भक्तीभावासी ॥ रसरसना ते मज अंशीं ॥ रसस्वाद जाणें ज्ञानराशी ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं घेतिला थाया ॥ तो संकल्पची नये आया ॥ तेथें हारपली माझी माया ॥ देहीं देहपण गेलें विलया ॥ ७ ॥

डोंबारी.

२. लगे ढोल लगे ढोल ॥ तुझा वस्ताद खोल ॥ तरीच मशीं बोल ॥ नाहीं तरी वार्या फोल ॥ जाई जाई रे गव्हारा ॥ १ ॥ मी निराकाराचा डोंबारी ॥ तीही लोकीं माझी फेरी ॥ चारयुगांच्या खबरी ॥ तुज सांगेन रे गव्हारा ॥ २ ॥ प्रथम खेळ कैलासगिरीं ॥ वेळु रोविला निर्धारीं ॥ शंभुराजा राज्य करी ॥ त्याचें उदारत्व भारी ॥ तुज सांगेन रे गव्हारा ॥ ३ ॥ आत्मलिंग आणि पार्वती ॥ ती दिधली दशकंधराप्रती ॥ त्याच्या उदारत्वाचि ख्याति ॥ नाहीं नाहीं त्रिजगतीं ॥ धन्य त्या शंभूची याद

कर ॥ ४ ॥ दुसरा खेळ वैकुंठी ॥ श्रीमंत महाराज विष्णु जगजेठी ॥ तेणें दैत्य मारिले कपटीं ॥ क्षीरसागर तटीं रहिवास केला ॥ धन्य त्या विष्णूची याद कर ॥ ५ ॥ मत्स्य कच्छ वराह बरा ॥ नारसिंह वामन परशुधरा ॥ तिसरा खेळ अयोध्यापुरा ॥ धाक दरारा शत्रूसी ॥ धन्य त्या विष्णूची यादकर ॥ ६ ॥ हरिश्चंद्र राजा पुण्यराशी ॥ राज्य देऊनी ब्राह्मणासी ॥ आपण जाउनी वाराणशीं ॥ पुत्र पत्नीसि विकिलें ॥ धन्य त्या हरिश्चंद्राची याद कर ॥ ७ ॥ दैत्यवंशीं राजे भले ॥ शिबीनें मांसदान केलें ॥ वैकुंठनाथा संतोषविलें ॥ नगर नेलें मोक्षा प्रती ॥ धन्य त्या शिबीची याद कर ॥ ८ ॥ दैत्यवंशीं राजा बळी ॥ तेणें तृप्त केला वनमाळी ॥ देह दान देउनी पाताळीं ॥ देव आपण जवळीं ठेविला ॥ धन्य त्या बळीची याद कर ॥ ९ ॥ राजा अजपाल भगीरथ ॥ दशरथवंशीं जन्मले रघुनाथ ॥ त्याच्या औदार्याची मात ॥ धन्य त्या रामाची याद कर ॥ १० ॥ त्याचा नवलावो ॥ देवा नकळे अभिप्रावो ॥ वेदां नकळे निर्वाहो ॥ अगम्य पहा हो सनकादिकां ॥ धन्य त्या रामाची याद कर ॥ ११ ॥ ऐसा गुलाबराव महाबळी ॥ तेणें भल्या भल्याशीं केली रळी ॥ खेळ मांडिला गोकुळीं ॥ कृष्ण वनमाळी खेळत ॥ धन्य त्या कृष्णाची याद कर ॥ १२ ॥ सइवा दिधला अमुकया ॥ त्यासी नाहीं पुनरावृत्ति माया ॥ आपण राहुनी साम्यया ॥ रूपारूप मेळविलें ॥ धन्य त्या कृष्णाची याद कर ॥ १३ ॥ पुढें द्वापार युगाचा उदयो ॥ म्यां बरोबर घेतला कामाजी गुलाबरावो ॥ तेणें ठकविले मोठे मोठे पहाहो ॥ तुज सांगेन रे गव्हारा ॥ १४ ॥ नारदासी डोळा घातिला ॥ विश्वामित्र फारच नागविला ॥ पराशर वस्त्र टाकुनि पळाला ॥ लबाडी नव्हे माझीया बोला तूं सांग रे गव्हारा ॥ १५ ॥ ब्रह्मयाची उतरली उटी ॥ इंद्र पळाला कपाटीं ॥ चंद्रासी काळोखी मोठी ॥ अद्यापी जन दृष्टी पहाती कीं रे गव्हारा ॥ १६ ॥ पुढें कलियुगामाझारी ॥ श्री क्षेत्र अविनाश पंढरी ॥ पुंडलीक पाटलाचे द्वारीं ॥ खेळ जोडिला लवकरी मागितला ॥ धन्य पुंडलीक पाटलाची याद कर ॥ १७ ॥ नगरांपें डोंबारी आले ॥ उदंड खेळ खेळोनी गेले ॥

पुंडलीक भाग्य श्रीविठ्ठलें ॥ नकळे आश्चर्य कोणतें ॥ धन्य त्या पुंडलीक पाटलाची यादकर ॥ १८ ॥ खेळ खेळतां अंग हरपलें ॥ चित्त मन उन्मन झालें ॥ कान सुखें निवाले ॥ एका जनार्दनीं ऐसें केलें ॥ धन्य त्या श्री विठ्ठल रायाची यादकर ॥ १९ ॥

नवलाई.

१. आतां जालें नवलाई ॥ पुनः जन्मा येणें नाहीं ॥ १ ॥ बोधाचें कुंकूं कपाळीं लाविलें ॥ भक्ती कांठीं हातीं धरिलें ॥ २ ॥ ज्ञानाचा कुर्कुला घेतला काखें ॥ प्रेमाचा खुळखुळा अनुहत वाजे ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नवलाई जाला ॥ संतापायीं खेळावया आला ॥ ४ ॥

बाजार.

संसार नगरीं बाजार भरला भाई ॥ काम क्रोध लोभ याचें गिराईक पाहीं ॥ १ ॥ यांत सुख नाहीं त्यांत सुख नाहीं ॥ या हाटाचे सुख कोठें नाहीं ॥ २ ॥ या हाटासी थोर थोर गेले ॥ नारद शुक भीष्म उमगला ॥ ३ ॥ आणिक संतीं बाजार पाहिला ॥ व्यर्थ जाणोनि निराश भाविला ॥४॥ याबाजारीं सुख नाहीं भाई ॥ माझें माझें ह्मणून वोझें वाही ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं बाजार लटिका ॥ संत संगावाचुनी नोहे सुटका ॥ ६ ॥

पोर.

१. ऐक रे ब्राह्मणाच्या कारट्या ॥ वसवस करूं नको पोरट्या ॥ बोलणें अवघें वोखट्या ॥ हित नाहीं ॥ १ ॥ आपुलें तूं हित पाहीं ॥ वेद शास्त्रीं कांहीं नाहीं ॥ पुराणें पढोनी केलें काई ॥ हित नाहीं ॥ २ ॥ कामक्रोधें शरीर भरलें ॥ ज्ञान वैराग्य हारपलें ॥ बोलसी विषयाच्या बोलें ॥ हित

नाहीं ॥ ३ ॥ आपुलें हित करी कांहीं ॥ सद्गुरूसीं तूं शरण जाई ॥ मी तूं पणा नुरे कांहीं ॥ हित पाहें ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं पोर ॥ केला सारासार विचार ॥ पावला सद्गुरुद्वार ॥ हित जालें ॥ ५ ॥

भटीण.

१. अगे ऐकें भटणी ॥ कां बोलसी चावटणी ॥ जन्मांतर पाळिलें ह्मणोनी ॥ उपकार फेडिसी ॥ १ ॥ काय बोललीस वो ॥ अवघा सारा फोल ॥ अंगीं नाहीं भक्तीची ओल ॥ भटणी तुझ्या ॥ २ ॥ काम क्रोधें माजली ॥ विषयानें भुलली ॥ गुरु कृपा नाहीं जाली ॥ भटणी तुजला ॥ ३ ॥ अहंकार सोडूनी देईं ॥ सद्गुरूसी शरण जाई ॥ भक्ति-सुखें तूं राहीं ॥ हो भटणी ॥ ४ ॥ भट बोलला बोली ॥ भटणीची अहंता गेली ॥ भटणी ती स्थिर झाली ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥ ५ ॥

हिंदुतुर्कभांडण.

१. परीयेसी एक भजन विरुद्ध ॥ हिंदुतुर्कांचा संवाद परी-सावा ॥ १ ॥ हिंदुकु तुरुक कहे काफर ॥ तो ह्मणे विटाळ होईल परता सर ॥ दोहींसी लागली करकर ॥ वेवाद थोर मांडिला ॥ २ ॥ तूं सुनरे ब्रम्मन मेरी बात ॥ तेरा शास्तर सब कुराफत ॥ खुदासे कहते पाव हात ॥ उनसे जात नवाजे ॥ ३ ॥ ब्राह्मण ह्मणे ऐक तुर्का परम मूर्खा ॥ सर्वाभूतीं देव देखा ॥ हा सिद्ध सांडोनी अवांका ॥ शून्यवादी कां जालासी ॥ ४ ॥ तुर्क कहे सुनरे बह्मन पानवुडे ॥ बुडक्या मारे पानकुकडे ॥ तुमारा शास्तर जो कुई पढे ॥ वो बडे नादान ॥ ५ ॥ कमखलोके शास्तर चलाया ॥ खुदासे कहते भीक मंगनेकु गया ॥ बलीनें पकर परदार किया ॥ लोक भुलाया हीकाकतसे ॥ ६ ॥ तुमारा शास्तर सबही ढीला ॥ अल्लापर लेते हीला ॥ क्यां मारुवलविला ॥ कुलायो बात ॥ ७ ॥ ब्रा० ॥ तुमची किताब

तुह्मासी नाठवे ॥ सुलखनमो मीनपढादेवें ॥ प्रथम आबदुल अल्लाहुत्रे ॥ तो ह्मणे भीकभिस्तीके मेवे ही भीक तुमचीया देवें ॥ उपदेशिली ॥ ८ ॥ फकर आफजल खुदाकु भावे ॥ भीक देतां घेतां भिस्त जावे ॥ भिक्षा पान परब्रह्म भावे ॥ ही दीक्षा देवें दाविली ॥ ९ ॥ तु० ॥ फकर साक्ष बोलतो ॥ फकर फजतारी खुदाने नवाजा हये ॥ फकर आकारी खुदाकु ॥ फकर भावता खुदाकु ॥ फकर लाडीन खुदाकु ॥ फकर आलेख खुदाकु ॥ १० ॥ वय तंवकली ॥ हजादर हाजरते ॥ गाजीया दरगजा ॥ मुकी दर भिस्त रफेल ॥ गाफीलादर दो कुजा ॥ अल्ला ये खालकी गाफीला दरदोजखी ॥ फकीर मा तो भीक ॥ अल्ला दोष नेला ॥ ११ ॥ अल्ला वलकल ताल्लीलतु अल्ला ॥ हरसीर मौजुद तु अल्ला ॥ खलकखालीक तु अल्ला ॥ नजरनाजीर तु अल्ला ॥ खलकखालीक तु अल्ला नजरनाजीर तु अल्ला ॥ १२ ॥ जीव जीवा तु अल्ला ॥ मीठेमीठाइ तु अल्ला ॥ आकल आकीला तु अल्ला ॥ पोट भरावया भीक तु अल्ला दोषनेला ॥ १३ ॥ अल्ला तुपरोटीका नवला ॥ अल्ला दूधभात दे मला ॥ अल्ला बडेवडोची दे मला ॥ अल्ला क्षीर साखर दे मला ॥ १४ ॥ ब्रा० ॥ श्लोक ॥ भिक्षाहारी मिराहारी ॥ भिक्षा नैव प्रतिग्रहः ॥ असंतोवापिसंतोपि ॥ सोमपानं दिनेदिने ॥ १ ॥ बळी खुदाचा खास बंदा ॥ त्याच्या भुलला भक्तीवादा ॥ त्यापाशीं देव तिष्टे सदा ॥ तुह्मी कां निंदा करीतसा ॥ १५ ॥ तु० ॥ तुमारा ब्रह्मा बेटीचोद ॥ वो पढेसो झुठे वेद ॥ तुमारे शास्तरमों भेद ॥ बाबुनाद लथीफे ॥ १६ ॥ झुठे लथीपे कैंवकेव चलावे ॥ खुदाकी चोरता चोर लेगये ॥ उसे वांदरे मदतहुवे ॥ वो शास्तरपढ मुवे ॥ खफलत खावे गुम रहो ॥ १७ ॥ ब्रा० ॥ जीस ह्मणा बीवी आई ॥ सोंग न करा तिचे ठाईं ॥ तुर्कांची नष्टाई पाही ॥ ब्राह्मणाचे ठाई निंदिती ॥ १८ ॥ बाबाआदम हुवा जोडा ॥ ही किताबी तुह्मी पढा ॥ आपुलें शास्त्र नेणा धडफुडा ॥ आह्मासी झगडा कां करितां ॥ १९ ॥ बाबा आदम मामा हावा व्याली ॥ त्या पासून दुनया अदमी जाली ॥ आदम नामें सांगा आपुली ॥ बोलतां भुली तुमची तुह्मा ॥ २० ॥ बाबा आदम मामा हवा जाली ॥ ती ह्मणतां तुह्मे

सैतानें नेलीं ॥ सीता रावणानें चोरिली तीका बोली उपहासा ॥२१॥ तेव्हां फिरस्ती बेटें केलें ॥ जवराइल इजराईल ॥ मन काईल मसकाईल ॥ मीत काईल फतेमामा हवा घेउन आले ॥ रामें जुत्पती बोलाविले ॥ सीता शुद्धि करावया ॥२२॥ तु० ॥ सुनरे ब्रह्मन आकल गधडे ॥ जवा राजी जबा जोडे ॥ तुमारा शास्तर जो कुई पडे ॥ वो बडे गाफील ॥ २३ ॥ गाफील नो खुदा बंदखानी लाया ॥ उसे कंसासुर मारने आया ॥ देवकीनें खुदा छुपाया ॥ वो शास्तर भुलाया नादानों ॥ २४ ॥ छुप छुप बंद खलास किया ॥ इनो बातो पर बोध लाया ॥ खुदासें कहते जेहर पीलाया ॥ या ही लाया या सालीम ॥ २५ ॥ आप मुसे आप फजीत होते ॥ खुदासे कहते गुरे रखते ॥ वो बावा सुनसुन रोते ॥ खुदासे कहते ढोरकु ॥ २६ ॥ काफरणो अक्कल छोळी ॥ खुदाकी बडाई सालीम तोडी ॥ क्या मारू थापडी ॥ जबा जोडी भी कर्ता ॥ २७ ॥ ब्रा० ॥ तुमची मुसाप बोलो कांहीं ॥ खुदा मौजुद सर्वां ठायीं ॥ तो कांहीं बंद खाणी नाहीं ॥ हा विरुद्ध वायां तुह्मी माना ॥२८॥ ज्याहां मनकी बढाई ॥ ताहां खुदा येक देशी नहीं ॥ गैवमो खुदा छपा भाई ॥ ही फारशी पाही तुह्मी पढा ॥ २९ ॥ दील खुदा मुस्कुल धरे ॥ तो दील म्याने खुदा भरे ॥ बंदेका बंद खलास करे ॥ हेही पैगंबर बोलिजे ॥ ३० ॥ आवली आव लिया शहा मर्दाना आली ॥ आ रसुल बोली ॥ गाय गज बांदरे ॥ समस्त रक्षिजे परमेश्वरें ॥ हीं तुमचीं किताबीचीं उत्तरें ॥ तुह्मीं त्यां कां रे मानाना ॥ ३१ ॥ कुता कवा च्युवडी चींवडे ॥ वोही रक्षणें खुदा खडे ॥ आपुलें शास्त्र धडफुडें ॥ आह्मासी झगडे कां करितां ॥ ३२ ॥ तु० ॥ रहेर हेवत्प्रन जो गांढी ॥ ही क्या ही काक तुने मांडी ॥ बंदगी करना सालीम लंडी ॥ शीरदाढी मुंढी खुदानें ॥ ३३ ॥ तुम हिंदुअस्सल बुरे ॥ फतरके पुतळे सबकरे ॥ उसका नाम खुदा धरे ॥ येक तारीकरी उस जगा ॥ ३४ ॥ उसके हुजुर पुराना पढे ॥ वोरता मर्द सब खडे ॥ उसके आगे लीडलीड पडे ॥ नन्हे बडे नादानो ॥ ३५ ॥ जीस फत्तरपर सेंदुर चढे ॥ उसके आगे बोरता बडे ॥ निंब पेहरने नंगे खडे ॥ मागे पोंगडे उनके पास ॥ ३६ ॥

तुमारा बेद सब ही ढीला ॥ तमाम बैता नामाकुला ॥ फत्तर बंद-गीकरा गलबला ॥ खुदा गाफीलागफलती ॥ ३७ ॥ ब्रा० ॥ जळीं स्थळीं काष्टीं पाषाणी देव ॥ हा तुमचे किताबींचा मुख्य भाव ॥ तुमचा तुह्मास नकळे पाहा हो ॥ पूर्ण अभाव तुर्कांचा ॥ ३८ ॥ थिजलें विघु-रलें येक ॥ तैसा सगुण निर्गुण एकत्व देख ॥ तुह्मी प्रतिमेचा करता द्वेष ॥ परम मूर्ख अविवेकी ॥ ३९ ॥ जीजी नेत करी बंदा ॥ तीती पूर्ण करी खुदा ॥ तुमचे किताबीचा बांधा ॥ तुमचे बोधा कां नये ॥ ४० ॥ तुमचा अभाव तुह्मासी प्रगट केला ॥ जवळील खुदा दूर बोभाईला ॥ येकबार अल्ला येकबार अल्ला ॥ बाकि हैरान जाला ॥ नाहीं भेटला अद्यापी ॥ ४१ ॥ दुरीलासी हाक मोठी ॥ जवळल्यासी कान गोष्टी ॥ तुह्मासी नीकट नव्हे भेटी ॥ वोरडोनी उठी मुख्य मुलाना ॥ ४२ ॥ खुदा माना पश्चिमेकडे ॥ येर अवघें काय वोस पडे ॥ मौजुद ह्मणा चहूंकडे ॥ हें धडपुडें तुह्मी नेणा ॥ ४३ ॥ पंच वस्तु खुदाचे जाले ॥ बाकी वस्तु काय चोरीं नेलें ॥ तुमचे शास्त्र तुह्मी भुलले ॥ देवासी केले येक देशी ॥ ४४ ॥ आह्मी ह्मणतां पूजितां फत्तरे ॥ तुह्मी कां मुडद्यावर ठेवितां चिरे ॥ दगडाचे पूजिता हाजरे ॥ पीर खरे ते माना ॥ ४५ ॥ केवळ जे कां मेलें मढें ॥ त्याचीं जतन करितां हाडें ॥ फूल गळफ फत्तरा यावरी चढे ॥ उदफुलें तुह्मी वाहता ॥ ४६ ॥ तु० ॥ गंगा नाहे हुये पाक ॥ तो क्या करे जुदा जुदा पाक ॥ बीटाल बीटाळ मारे हाक ॥ सब रापा दोजकीं ॥ ४७ ॥ कां हो सर्वांभूती भगवद् भाव ॥ वह्ले येक जगा खान कोन खाव ॥ बीते बीते अंतर बताव ॥ जुदा जुदा ठाव अल्ला पदा ॥ ४८ ॥ खाना खाते उसका दाना उसपर चढे ॥ उसकी नरडी लेन दवडे ॥ आगे होके नमन जोडे दोनो राव तो खडे जमा-तीमो ॥ ४९ ॥ वोरत आपघर खाना खावे ॥ उसे सैपाक मेता करे करावे ॥ रात ज्याकर उसपास सोवे ॥ तब ना कहे नापाक ॥ ५० ॥ जीसकी बेटी लाड लावे ॥ उस संमधीकी घर खाना न खावे ॥ बेटी भावे खाना न भावे ॥ बडी किताब बह्मनोकी ॥ ५१ ॥ आमुचा पाक

प्रेमनिष्ठा ॥ त्याचा पाक परम खोटा ॥ समद्यामो समधीष्टा ॥ शास्तर झुटा तुमारा ॥ ५२ ॥ बेटी पाक बाप नापाक ॥ तुमार शास्तर कि हुई राख ॥ हीला दोजख बह्मणकु ॥ ५३ ॥ ब्रा० ॥ तुह्मी तुरुक परम मुर्ख ॥ नेणा दोष निर्दोष ॥ प्राणी प्राणीयातें देतां दुःख ॥ भीस्ती सुख तुह्मा कैचें ॥ ५४ ॥ खुदा मारी ते मुरद्दार देख ॥ तुह्मी मारा ते पवित्र चोख ॥ खुदापरीख तुह्मी जाले ती पाक ॥ यवन हलक दोजकी ॥ ५५ ॥ जवे करून तुह्मी सांडा कुकके ते फडफडी तुह्मांपुढें ॥ येणें तुह्मां काय सवब जोडे ॥ पढत वेडा मुलाना सालीम ॥ ५६ ॥ जवे केलीया भीस्त पवे बकरा ॥ तरी तुह्मी नीम जा रोजे का करा ॥ आपुले जवे आपण कां नकरा ॥ भीस्ताच्या घरा जावया ॥ ५७ ॥ हेजारज बेकरी येकला ॥ येक उठवितां तरी मुलाना भला ॥ भीस्ती श्रम व्यर्थ पडिला ॥ दोष घडला प्रत्यक्ष ॥ ५८ ॥ हिंदु मुसलमान दोई ॥ खुदाने पैदा किये भाई ॥ तुर्कांची नष्टाई पाई ॥ हिंदु धरूनी मुसलमान केला ॥ ५९ ॥ हिंदु करता खुदा चुकला ॥ त्यासी हुनी थोर तुमच्या आकला ॥ हिंदुस मुसलमान केला ॥ गुन्हा लाविला देवा ॥ ६० ॥ तु० ॥ जबे करनारकु परम दोख ॥ तुरुक कहे बो साच्या देख ॥ गुणा लाया इने हेक ॥ झगडा नाहाकी करना ॥ ६१ ॥ जबे करता मुलाना बैत बोले ॥ भी उठावसकु जीभ न हाले ॥ यो खुदा बिगर किसका चेले ॥ बह्मण बोले वो सहीवात ॥ ६२ ॥ नरडी काटी भिस्ती दस्त ॥ वो जातका मगन मस्त ॥ आगलेकु करता खस्त ॥ खुदा शस्त करेगा ॥ ६३ ॥ ब्राह्मण ह्मणे अहो जी स्वामी ॥ वस्तुता येक आह्मी तुह्मी ॥ बेवाद वाढला नीति धर्मी ॥ जात परब्रह्मीं असेना ॥ ६४ ॥ तुरुक कहे बात उसही ॥ खुदाकु तो जात नही ॥ बंदे खुदासे नबी जुदाई ॥ येबात सही समजो ॥ ६५ ॥ ब्राह्मण ह्मणे सर्व कर्म धर्म ज्याचा निमाला मनोधर्म तुरुकें ऐकिला ॥ आनंद परम जाला ॥ मंत्र उपदेश कहो ॥ ६६ ॥ तेवेळीं केलें नमन ॥ येरें दिधलें आलिंगन ॥ दोघां झालें सम-धान ॥ आनंदें संपूर्ण निमाले ॥ ६७ ॥ आह्मीं तुह्मीं केला झगडा ॥ तो

परमार्थाचा बोध उघडा ॥ प्रबोधावया महा मूढा ॥ कर्म जडा उद्‌बोध ॥ ६८ ॥ शब्दीं मिनला शब्दार्थ ॥ दोहींसी बाणला परमार्थ ॥ परमार्थ मनोरथ ॥ जाले तृप्त दोहींसी ॥ ६९ ॥ एक वाक्य विवाद ॥ विवादीं जाला अनुवाद ॥ एका जनार्दनीं निजबोध ॥ परमानंद दोहींसी ॥ ७० ॥

शकुन.

१. कैकाय कैकाय तुज सांगते शकुन ॥ येणें मार्गें गेलें नाहीं आलें परतून ॥ आरता येई तुज सांगतें शकून ॥ वरल्या देशींची वस्तु एक निधान ॥ १ ॥ हिंडत कैकाय तिचा घरीं भ्रतारु ॥ सांवळा डोळस माथां दुडियांचा भारु ॥ एकु तें एक तिचें कडिये लेंकरूं ॥ भुरळ घालुनी भुलविले नारी आणि नरु ॥ २ ॥ भूर भंगी धूर धुमाळी ॥ गेलीं चारी युगें ॥ आतां येईल तुज एक निजखूण सांगे ॥ चौऱ्यांयशी सिद्ध गेले येणें मार्गें ॥ नारद तुंबर ऋषी तेही गेले भंगें ॥ ३ ॥ ब्रह्माविष्णुरुद्र तेही काळें ग्रासिले ॥ सीतापति पुरंदर चंद्र मावळले ॥ सव्वा लक्ष घडामोड माया सूत्र खेळे ॥ परिसा पहातां पिंड ब्रह्मांड आगळें ॥ ४ ॥ बोलती कैकाय भूर होईल गा ॥ दादा ॥ लटिकाचि माया मोह लावियेला धंदा ॥ लक्षामध्यें जाणे भेद विरळा एखादा ॥ यालागीं चिंतीं दिननिशीं परमानंदा ॥ ५ ॥ बोले कैकाय दादा उद्यां होईल भूर ॥ डोळिया पातें लवे ऐसा संसार ॥ मुकियानें गुळ खादला न सांगवे विचार ॥ एका जनार्दनीं तुह्मीं भजा हरिहर ॥ ६ ॥

२. टाळ मृदंग मोहरी ॥ नौबद वाजे नानापरी ॥ १ ॥ घणघणाणा घंटा वाजे ॥ घणघणाणा घंटा वाजे ॥ २ ॥ उपासना याचे पाईं ॥ अवघी माझी विठाबाई ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं भाव ॥ अवघा माझा पंढरिराव ॥ ४ ॥

३. हळदोली वाटुनी वाटीला पाटा ॥ अगुणाचा नोवरा हळदुली वाटा ॥ १ ॥ नागवा नवरा नागवी नवरी ॥ दोघे बैसले चराचरीं ॥ २ ॥ नागवा नवरा नवरी नेसला ॥ नागव्या नवरीने नवरा वेढीला ॥ ३ ॥ सभामंडपीं दोघे ते दोघे ॥ एका जनार्दनीं नाचती भोगें ॥ ४ ॥

४. हम तो जोगी रे बाबा संजोगी ॥ ध्रु० ॥ बहुत दीनके पुराणे बीरला बुझे कोइ लाखोमे ॥ गुरु साहेब जाणे ॥ १ ॥ जबका जोगी तबका जोगी ना ॥ जोगी जगु जगु जीवे ॥ हातमो पयाला लिया प्रेमका जोगी भरभर पीवे ॥ २ ॥ जोगीकु धुंडत जोगया कीणे लछे नही पाया ॥ एका जनार्दन कृपासो जोगी पकरही लाया ॥ ३ ॥

५. अगाध तुझी लीला आकळ कैसेनी कळे ॥ ब्रह्म मुंगी धरूनी तुझ स्वरूप सांवळे ॥ १ ॥ तुज कैसें भजावें आपणा काय देखावें ॥ तुज माजी राहुन तुज कैसें सेवावें ॥ २ ॥ अगा देव तूं आह्मा ह्मणसी मानवी ॥ हेम अलंकार वेगळे निवडावे केवी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं सबाह्य अभ्यंतरीं नांदे ॥ मिथ्या स्वप्नजात जेवि जाय तें बोधे ॥ ४ ॥

ताकीदपत्र.

१. समस्तराजकार्यधुरंधर परगणें शरीराबाद ॥ सुंमातैन लोली प्रवाहे ॥ ताकीदपत्र दिलें कीं कायापुरास जीवाजी नामें गृहस्थ कऊल देऊन देहगांवची वस्ती रक्षावया निमित्त पाठविले आहेत ॥ हरएकविशीं साहित्य करावें ॥ मनाजीराव सुभेदार बुधाजीपंत फडणीस व चित्ताजीपंत चिटणीस हे पदरीं थोर मनष्य असतां अहंकारपंत सबनीस याचे हवालीं सर्व देहगांवचा कारभार केला ॥ त्याचे धन्याचे घरचे मुत्सदी घरीं बसवून नवीन मुत्सद्दी कामगार उभे केले ॥ तें हें चांगलें नव्हे ॥ विकल्पाजी महाजन व मोहाजी शेटे व कामाजी कोतवाल व क्रोधाजी नायकवाडी व द्वेषाजी जमेदार अधिकार जासूद लोभाजी पोतनीस विकारपंत जकातदार ॥ मत्सरजी मेहेत्र्या कुतर्काजी गस्तवान् उन्मत्तजी पाटील कुबुद्धिपंत कुळकर्णी भ्रमाजी शिपाई मदाजी देशपांड्या दंभाजी देशमुख प्रपंचपंत मुजुमदार मूर्खाजी हुजरे स्वार्थाजी खिजमतगार अविवेक पुराणीक अज्ञानमशालजी हे नवीन कामगार उभे केले ॥ व घरांतील

पहिल्या दासी उभ्या केल्या ॥ त्या आशा मनशा तृष्णा कल्पना ममता माया प्रीति भुली भ्रांती इच्छा वासना भ्रमणा कुबुद्धि निंदा अहंता चिंता निद्रा मोहनी ह्या कर्मकर्त्यावादी ॥ अहंकारपंत सबनीस यानें उभ्या केल्या ॥ त्यांनीं दरोबस्त परगणा बुडविला ॥ आणि यमाजीपंत कामाविसदार यांचे घरीं एकांतस्थळ स्थापन केलें ॥ त्यावरून हें ताकीद पत्र सादर केलें ते मुत्सद्दी व कामगार त्यागावे ॥ आणि सरकार हुजुरचे मुत्सद्दी कामगार आहेत तर त्यांचे हातें काम घ्यावें ॥ मुत्सद्दी तपशील ॥ शुद्धसत्वभाव वैराग्य विवेक बोध परमार्थ आनंद समाधान निर्वैर स्वानुभव धैर्य सत्य भजन पूजन हे कारभारी ॥ आणि कार्यकर्त्या सुशीला सुबुद्धि उन्मनी प्रतिष्ठा नवविधा मर्यादा शांति क्षमा दया नम्रता समाधि ह्या कार्यकर्त्या हे मुत्सद्दी यांचे हातीं काम घ्यावें ॥ याजविषयीं सरकारांतून ताकीद झाली आहे ॥ तर लिहिल्याप्रमाणें वहिवाट करावी ॥ सबनीस मजकूर याचे कामगार मुत्सद्दी ॥ दरम्यान या कामांत आल्यास पारिपत्य केलें जाईल ॥ हें स्पष्ट समजावें ॥ सरकार कामगार उभे करावे याप्रमाणें वहिवाट करावी ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ हे आशीवाद हे ताकीदपत्र ॥

पत्र.

१. माझें पत्र धन्याला ॥ वैकुंठासी नांदतो त्याला ॥ असा धनी माझा भला ॥ माझ्या पूर्वजांचा उद्धार केला ॥ १ ॥ भक्त संकटीं रक्षिला ॥ मजवर फार उपकार केला ॥ तडीतापडी धांवून आला ॥ पत्राचा मजकूर त्यानें पाहिला ॥ २ ॥ संकट पाहूनी मला बोध केला ॥ चार खाणी नऊ दरवाजे ॥ दश इंद्रियें हाच बोध केला ॥ ३ ॥ भुक्ति मुक्ति शक्ति मजपाशीं ठेविल्या ॥ ऐसे चारवेद वर्णी ॥ एका जनार्दनावाणी ॥ ४ ॥

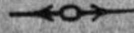
हुषारी.

१. हुषियार बंदे हुषियार ॥ तेरा तन खबरदार ॥ तुझे खिलावण एक नार ॥ बतादेव सतरावी ॥ घर पाई हैं ॥ १ ॥ बडेबडे साधूसंत ॥ उनसें कर ले एकांत ॥ बतादेव सिद्धांत ॥ आवे सद्गुरू जनार्दनके प्रतिपाल ॥ एकनाथ तुह्मारे ॥ फकीरमे रहताहै ॥ २ ॥

दिवटा.

१. जागे जागे या वाडिया मध्यें जागे ॥ या वाडिया बाहेर जागे ॥ किती एक तळमळ करीत गेले ॥ हेंचि खिंडाराचें खिंडार ॥ कोण्या गृहस्थाच्या पेठांत ॥ कोणा सदैवांच्या वाड्यांत ॥ लवकरी काढा बैसावया घोडा ॥ करी या शब्दाचा आडा मोडा ॥ तरीच लेंकुराचा खेळ कीं राया ॥ १ ॥ पैल लंकेचा चोहटा ॥ तेथें मी एक बोलिलों दिवटा ॥ तो रांडेचा रावण ह्मणे हा दिवटा खोटा ॥ राक्षसावाणीच बोले तेव्हां राम अवतरला ॥ त्यानें एकचि खांडें ॥ दहाशिरांचीं मुंडें ॥ विसा भुजांचीं खांडें ॥ त्या लंकेपुढें घोष मांडिले ॥ २ ॥ आणखी त्या बायकोच्या छंदें ॥ त्या हिरण्यकशिपाला फुटला फांटा ॥ तो ह्मणे हा दिवटा खोटा ॥ मी ह्मणे मरण नाहीं मला ॥ तो ह्मणे जिवें मारीन तुला ॥ इतक्यामध्यें नरसोबा ह्मणे अववरला ॥ डोळे फिरवी गरगरां ॥ दांतखाय करकरां ॥ कोंभा चकचकावला ॥ हळु गांव्याळीचे द्वारीं ॥ दे दान मज दिवट्याला ॥ नाहीं तरी नागवसी या बोलाला ॥ आणखी दान दे गांवच्या जोशाला ॥ ३ ॥ तेणें विघ्न टळेल तुझें ॥ पण पांच कणकीचा दिवा ॥ मध्यें मण पांच घृत ॥ सोळा हात पासोडा ॥ दीड तोळा सोन्याचा माकोडा ॥ ऐसें द्यावया दान एक दाता जनार्दन ॥ इतर लंडी काय देऊं जाणे ॥ ज्याला आळुकेपण विषयाचें ॥ एका जनार्दनाचा दिवटा ॥ भक्तीच्या वसविल्या पेंठा ॥ सायुज्यताची नरदेहीं ॥ ४ ॥

पोर.

१. आरता ये रे धाकुट्या मुला ॥ कशानें आलें थोरपण तुला ॥ उळीसेंच कीं रे दिसतें पोर ॥ ब्रह्मीं नाहीं लहान थोर ॥ तुला ब्रह्म ठाऊकें आहे ॥ सर्वां घटीं तेंचि पाहे ॥ ब्रह्मीं नाहीं भेदाभेद ॥ ऐसें बोलती चारी वेद ॥ तुझा भेद गळला ॥ सद्गुरुनें बोध केला ॥ भेद ह्मणजे काय रे गड्या ॥ आत्मस्वरूप पाहीं रे वेड्या ॥ उळीसेंच पोर चावट मोठें ॥ थोरपण असून चहाड खोटें ॥ माझें मन काय चहाड झालें ॥ ज्ञानामुळें गर्वासि आलें ॥ गर्व जाईल कशा परी ॥ सद्गुरूचें दास्य करीं ॥ सद्गुरू कृपा तुलाच झाली ॥ भूतमात्रें भरूनि उरली ॥ तरी काय एकएक नेले ॥ अविश्वासीं बुडूनि मेले ॥ विश्वास कैसा रे केला ॥ हा तो निश्चय पुराणीं झाला ॥ सद्गुरूविना तरेना प्राणी ॥ सांगें तरला आहे कोणी ॥ भजन तरी करावें केव्हां ॥ सोहंमंत्रीं नाहीं गोंवा ॥ जावें तरी कोणे दिवशीं ॥ नेम नाहीं दिवस निशी ॥ सद्गुरुसी शरण जाईना तरी ॥ चौऱ्याशीचे पडशील फेरीं ॥ ज्ञातारपणीं भक्ति करूं ॥ आयुष्य काय तुझें आज्ञाधारू ॥ धाकुटेपणीं भक्ति केली ॥ सद्गुरूची संगत जाहली ॥ संगतीनें कोण कोण तरले ॥ महापातकी उद्धरिले ॥ पहिलें तें कोळ्याचें पोर ॥ अजामेळा चोखामहार ॥ ऐसे तरले कितीएक पोरा ॥ मिती नाहीं रे मल्हारा ॥ जाबास जाब फार देतोस ॥ बोलूं नये तें बोलतोस ॥ उगाच रहा नाहींतर देईन दोन काव्या ॥ अहंकाराच्या होतील खोव्या ॥ तुझा माझा झाला कीं रे वाद फार ॥ पांच पोरांनीं घेतलें घर ॥ पांच पोरें कोणाचीं ॥ आत्माराम गड्याचीं ॥ सारा खेळ त्याचाच काय रे ॥ खेळ खेळून निराळाच कीं रें ॥ हा खेळ तुला कशानें कळला ॥ एका जनार्दनकृपें फळाशीं आला ॥

मुलगी

आरतें ये गे धाकुटे मुली ॥ हीच काग तुमची बोली ॥ घरादाराचें हितकर्त्रें ॥ फुटक्या मडक्याचें भोंक बुजवितें ॥ अटकमटक नऊ वाटा ॥ येऊन वसे सदा दारवंटा ॥ सदा दारवंटा ते कोण ॥ तुझ्यांत गेले दोन ॥ फटक माझे सवती ॥ तुला सहाजण झोंबती ॥ पडले षड्‍विकारांच्या हातीं ॥ षट्‍विकार कशाने जाती ॥ सद्गुरुचे पाय धर चित्तीं ॥ सद्गुरु काय देईलग मला ॥ तन मन धन अर्पण करीन तुला ॥ संसार जाईल सारा ॥ उद्यां येईल काळाचा फेरा ॥ आह्मी नरनारी पतिव्रता ॥ विष्णु वर करूं सत्ता ॥ एका जनार्दनीं केला संग ॥ योगी खेळविला पांडुरंग ॥

टिटवी.

१. टिटवी यमाची तराळीन ॥ धृ० ॥ एका गांवावर जाऊन ॥ एका नदींत विहीर पाडून ॥ तेथें टिटवी करी शयन ॥ दोन्ही पायांत खडा धरून गा ॥ १ ॥ मरे चवगुल्याची सून ॥ पाटलाचे चौघे जण ॥ कुळकर्ण्याची लाडकी सून ॥ आतां गांवांत राहिलें कोण गा ॥ २ ॥ देशमुख देशपांडे चौधरी ॥ त्यांची गणना कोण करी ॥ शेलकी देशमुखाची पोरी ॥ आतां गांवांत नाहीं थोरी गा ॥ ३ ॥ कोणी कोणाचें कोण ॥ शेवटीं नेऊन मारीन ॥ माझे संगें एक कामीन ॥ एका जनार्दनीं थोरपण गा ॥ ४ ॥

पिंगळा.

२. पिंगळा महाद्वारीं ॥ बोली बोलतो देखा ॥ डौर फिरवितो डुग डुग ऐका ॥ धृ० ॥ वरल्या आळीला ॥ तुह्मीं सावध रहावें ॥ पाटील बुवाला ॥ मग लावून सवें ॥ चिठी येईल बा ॥ मग पडेल ठावें ॥ १ ॥

अघल्या आळीला ॥ एक बायको फिरे ॥ तिजला तुह्मी साधा ॥ मग पडेल पुरे ॥ नाहीं तरी पाटलो बा ॥ तिचीं पळतिल गुरें ॥ २ ॥ आणिक ऐक बा रे ॥ सुटेल तांतडी ॥ पाटील बुत्राची ॥ मग पडेल माडी ॥ तिवीं पांच पोरें ॥ लागतिल देशोधडी ॥ ३ ॥ आणिक एक ऐका ॥ कैचें नवल झालें ॥ गांवच्या पांड्यांनीं ॥ पाटलास नागविलें ॥ साऱ्या कागदाचें शून्य एकच केलें ॥ ४ ॥ हिंडता फिरतांना ॥ एक शकुन सांगे ॥ त्याच्या सत्तेनें ॥ ह्या आळीस वागे ॥ संता घरचा बा एक तुकडा मागे ॥ ५ ॥ हें जरी न ऐकाल ॥ तरी दुसरा येईल ॥ सरते शेवटीं बा ॥ काळ बांधून नेईल ॥ एका जनार्दन बा ॥ आमचें काय जाईल ॥ ६ ॥

बुलबुल.

१. लखो बुलबुलहै ॥ हवाजे तुमे मुबा रखो ॥ धृ० ॥ झुटा तेरा जप ॥ भात रोटी गप ॥ सद्गुरुमें चप ॥ तुझे काल करेगा गप ॥ लखो बुलबुल है ॥ १ ॥ लागो सोमेलिया नाम ॥ हेजी सदा भरे काम ॥ भला आशा बेफाम ॥ तुझें कहा मिलेगा राम ॥ लखो बुल० ॥ २ ॥ मोकूं आंगकूं लगाया राख ॥ आत्मा होवेगी नापाक ॥ भला आशामें डुबलगे ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ लखो बुलबु० ॥ ३ ॥

वडवाघूळ.

१. पूर्वीं पंक्तीस केला भेद ॥ नाहीं अंतःकरण शुद्ध ॥ झालें वटवाघूळ प्रसिद्ध ॥ धृ० ॥ वटवाघूळ झालें बाई ॥ करावें काई ॥ उपाय नाहीं ॥ वटवाघूळ झालें० ॥ १ ॥ वटवाघळीचा जन्म घेऊन ॥ घेतलें उफराटें टांगून ॥ तोंडी नरक भरला जाण ॥ वटवाघूळ० ॥ २ ॥ वटवाघळीची यातना मोठी ॥ भोगिल्या लक्ष चौऱ्यार्शी कोटी ॥ जन्ममरणाच्या

तुटल्या गांठीं ॥ वटवाघूळ झालें० ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं वटवाघूळ झालें ॥ सद्गुरुला शरण गेलें ॥ जन्म चुकविलें ॥ वटवाघूळ झालें बाई ॥ ४ ॥

पाखरूं.

१. कृष्णा एक पाखरूं आहे ॥ तें मुखावीण चारा खाय रे ॥ डोळे नाहीं परि तें पाहे ॥ वाचेवीण सोय गाय रे ॥ १ ॥ सख्या त्याचें नांव कान्होबा ॥ कृष्ण ह्मणती सर्व रे ॥ त्याचें वास्तव्य कोठें आहे ॥ पर नाहीं परि तें उडे रे ॥ २ ॥ तिहीं लोकीं हिंडतें ॥ त्रिभुवन त्याला थोडें रे ॥ त्याचे नखांत आकाश बुडे ॥ तो सन्मुख चहूंकडे रे ॥ ३ ॥ अहो त्याला मायबाप दोन्ही नाहीं रे ॥ एकपणेंविण पहाती ॥ जनार्दनाचे पाय रे ॥ ४ ॥

जगझोडी.

१. मी जगझोडी जगझोडी ॥ नांव ठेविलें लाडी ॥ ध्रु० ॥ पाल मांडिला वेसीपासीं ॥ आला गेला भोगितो मशीं ॥ मी जगझोडी० ॥ १ ॥ नाहीं लागत अडका रुका ॥ काम लाटा फुकाचे फुका ॥ मी जगझो० ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं जोडी ॥ त्याची संगत मी न सोडीं ॥ बाई मी जगझो० ॥ ३ ॥

झोंप.

१. उठाजी मायबाप कशी लागली झोंप ॥ हुजूर जाऊनियां येवढी चुकवा खेप ॥ धृ० ॥ रात्रंदिवस तुह्मी सावध असा ॥ तुमच्या नगरीचा आह्मां नाहीं भरंवसा ॥ उजेड पडतां गळा पडेल फांसा ॥ १ ॥ तुमची नांदणूक आह्मां दिसेना बरी ॥ तुमच्या शेजारीं हो एक मूळ वाद करी ॥ २ ॥ हिंडतां देशांतरीं लक्ष चौऱ्याशीं जागा ॥ अजून आठवेना आला मुळच्या मार्गा ॥ आमच्या बोलण्याचा तुह्मां येईल राग ॥ ३ ॥ मा-

मल्या ठेवण्याचा कांहीं ऐवज काढा ॥ त्याचे सत्तेनें आह्मीं बोलूं घड-घडा ॥ एका जनार्दनीं धरा बळकट मेढा ॥ ४ ॥

मोतीं.

१. धुतांच मोतीं जळीं हरपलें सखोल मोठें पाणी ॥ चला पाहूं सात चार अठरा जणी ॥ धृ० ॥ प्रपंच धोंडा मृगजळ पाणी ॥ आपटीत होतें चोळी ॥ विसरलें सुख घसरले तळीं ॥ सखे मायेनें मोतीं दडविलें भव-सिंधूच्या जळीं ॥ होती गडे भ्रांती बहिण जवळी ॥ तिणेंच मजला गोष्टी विनविल्या चित्त गेले भुलोनी ॥ जसा पा० ॥ १ ॥ अठाजणींनीं मोतीं दडविलें वर ठेविला धोंडा ॥ अशाच पहाती अवघ्या रांडा ॥ बारा सोळा तळीं उतरल्या त्यांनीं धरिला दांडा ॥ ठाऊक सत्राविला झेंडा ॥ त्यामध्यें मी गर्क झालें येकलीच बाई वनीं ॥ चला पा० ॥ २ ॥ चवघीजणीं सत्वर मिळोनी डोळीं अंजन घाला ॥ माझ्या मोत्याला प्रेमें न्याहाळा ॥ ज्ञान बोधाची लावून दिवटी बरवी वात उजळा ॥ माझे मोत्याला सर्वकळा ॥ प्रपंच पडदा फाडून गुरु पदीं लावा गे ठिकाणीं ॥ चला पा० ॥ ३ ॥ चौघीजणी मोक्ष नाइका मजला धरा हातीं ॥ उतरा सागर पैल पंथीं ॥ या मोत्याच्या साठीं मजला जाणें आहे सती ॥ ह्मणून मी येतें काकुळती ॥ एका जनार्दनीं चिन्मय मोतीं न मिळे गुरूवांचुनी ॥ च० ॥ ४ ॥

मांग.

१. हयात मायबाप हयात ॥ गांव असता वस पडलें ॥ घर असतां जळून गेलें ॥ जोडे असतां कांटे मोडले ॥ ते माझ्या जाळींत सांपडले ॥ हयात मायबाप हयात ॥ १ ॥ गांवचे पाटील मरून गेले ॥ त्याचे नारीनें चुडे भरिले ॥ त्याचे वाड्याचे बुरुज ढांसळले ॥ तें पोर

चोरींत सांपडलें ॥ हयात मायबाप हयात ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मांग ॥ पाटिल आपुले नारीला सांग ॥ सांगितलें तर काम ॥ नाहींतर उफराट्या झाडासी टांग ॥ हयात मायबाप हयात ॥ ३ ॥

चौघडा.

१. पंधरा सतरांचा हो मेळा ॥ कारखाना झाला गोळा ॥ वाजविती आपुल्या कळा ॥ प्रेमबळा आनंदें ॥ १ ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ झ० ॥ धृ० ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ ब्रह्मीं ब्रह्मरूपींचा हुडा ॥ संत ऐकताती फोडा ॥ प्रेमाबळा आनंदें ॥ झा० ॥ २ ॥ जनाबाई घड्याळ मोगरी ॥ घटका भरतां टोला मारी ॥ काळ व्यर्थची गेला तरी ॥ गजर करी आनंदें ॥ झ० ॥ ३ ॥ दामा नामा दोन्ही काळु ॥ नारा विठा दमामे फैलू ॥ चौघी सुना चारी हेलू ॥ कडकडा बोल उमटती ॥ झ० ॥ ॥ ४ ॥ गोंदा ह्मादा करणी करी ॥ नामें दुमदुमली पंढरी ॥ अंबुबाई तंतारी ॥ मंजुळ स्वर उमटती ॥ झ० ॥ ५ ॥ गोणाबाई नौबत पल्ला ॥ नाद अंबरीं कोंदला ॥ राजाई झांज मंजुळ बोला ॥ मंजुळ स्वर उमटती ॥ झ० ॥ ६ ॥ तेथें चौकाबारी दार ॥ काटवन विंजन जाळिजे सार ॥ अवघे झाडवणी महार ॥ एका जनार्दनीं पार उतरला ॥ झ० ॥ ७ ॥

बागल.

१. अरे नको रे येउं बागुलबावा ॥ तान्हा माझा निजला रावा ॥ हरे रे निज रे बाळा ॥ मोठा जटाधारी आला ॥ धृ० ॥ अरे रे नको येऊं कोल्ह्या लांडग्या ॥ हरे रे नि० ॥ १ ॥ हालवित आला पान्हा ॥ एका जनार्दनीं लाविला थाना रे ॥ हरे रे नि० ॥ मोठा जटाधारी आला ॥ २ ॥

कुंटिण.

१. सद्गुरुमाय कुंटिण झाली माझी ॥ व्यभिचारा ठेलियें सये आजी ॥ अद्वैताचा मज पांघरला शेला ॥ एकांतासी तिणें चालविलें मला ॥ १ ॥ परपुरुषाचे शेजेवरी नेउनी घातली ॥ मागल्याची सोय सोडविती झाली ॥ २ ॥ भ्रांतिपदर काढुनी ओढिती झाली ॥ आलिंगन ध्यावया सरसावली ॥ ३ ॥ वासनेचे कंचकु सोडियेले ॥ मायामय कुच हे मर्दियेले ॥ ४ ॥ जीवशिवामिठी घाली धरी आंवळून ॥ करून ऐक्यता माझे चुंबिलें बदन ॥ ५ ॥ अलक्ष पदातीत घातलें आसन ॥ देहातीत भोगिला भोग त्याणें ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं भोळी नारी ॥ परपुरुष भोगि निरंतरी ॥ ७ ॥

विवेकवैराग्य.

१. विवेक वैराग्य दोघे भांडती ॥ ज्ञान अज्ञान पाहाती रे ॥ आपुले स्वरूपीं होऊनि एकचित्त पहाती सकळ सृष्टी रे ॥ धृ० ॥ हुतुतुतुतुगडिया ॥ खेळ हुतुतुतुतु रे ॥ रामकृष्णगोविंद हरिनारायण ॥ निश्चितीनें भजन करा रे ॥ १ ॥ हिरण्यकश्यप प्रल्हादपुत्र खेळत आले हातघाई रे ॥ बळच गेला फळी फोडुनी पित्यासि लादिलें डायीं रे ॥ २ ॥ रामरावण रणीं भीडती तो खेळ बरवा मांडिला रे ॥ कुंभकर्ण अखया इंद्रजितासी तिघांशीं पाडीलें डायीं रे ॥ ३ ॥ कौरव पांडव हुतुतु खेळती ॥ खेळिया चक्रपाणी रे ॥ विवेक हुतुतु जिवें मारिला ॥ उरूं दिल्हा नाहीं कोणी रे ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं हुतुतु खेळतां ॥ मन जडलें हरिपायीं रे ॥ काम क्रोध जीवें मारिले ॥ पळून गेला साई रे ॥ ५ ॥

दादला.

१. मोडकेंसें घर तुटकेंसें छप्पर ॥ दळावया जातें नाहीं ॥ १ ॥ मला दादला नको बाई ॥ धृ० ॥ फाटकें लुगडें तुटकीसी चोळी गुंजभर सोनें नाहीं ॥ मला दा० ॥ २ ॥ हरभऱ्याची भाकर आंबाड्याची भाजी ॥ वरती तेलाची धार नाहीं ॥ मला दा० ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं समरस झालें तो रस येथें नाहीं ॥ मला दादला नको बाई ॥ ४ ॥

माळी.

१. आत्माराम आपण वनमाळी ॥ ज्ञान कुदळी घेऊनि वाफे चाळी ॥ जाई जुई लाविल्या दोन्ही ओळी ॥ निज योगिनी शिंपिती वेळोवेळीं ॥ १ ॥ पूर्व पश्चिम उत्तर दक्षिणहो ॥ या मळ्याचे सारिखे चारी कोन हो ॥ रक्षण तेथें ठेविलें पांच जण हो ॥ प्राणापान व्यान उदान समान हो ॥ २ ॥ बावन पायऱ्या हे वीहीर निर्धारी ॥ सतत उपसा होतसे परोपरी हो ॥ ऐसी विहीर वोळली क्षीरसागरींहो ॥ ३ ॥ वोडवेचें चाक सत्रावी घडघडाटहो ॥ सोहं दोर लाविला त्याला नीटहो ॥ शांती क्षमेची रहातसे मोट हो ॥ निज नयनाचा लाविला पाटहो ॥ ४ ॥ हातीं खुरपें घेतलें विवेकाचें ॥ समूळ मूळ खुडविलें वासनेचें ॥ अलक्ष फळ लाधलें आत्मा साचें हो ॥ एका जनार्दनीं माळी तेथें नाचे हो ॥ ५ ॥

बायला.

१. बाय माझ्या बापाचा बायला झाला ॥ गोड गोड लिंबच वाटून प्याला ॥ अठरा मुलें झालीं त्याला ॥ १ ॥ बाय माझें बापानें पोट फाडिलें पोट फाडिलें ॥ माझा बाप करितो चाळे ॥ गरवार झाला तिसरे वेळे ॥ बाळ मांडीवरी खेळे ॥ बायमा० ॥ २ ॥ माझा बापही

गुणकारी ॥ साहा मुलें झालींसे उदरीं ॥ टाकूनि गेला देशावरी ॥बाय०॥ ३ ॥ माझा बाप अविनाश ॥ निर्गुण आला आकारास ॥ एका शरण जनार्दनास ॥ बाय० ॥ ४ ॥

जातें.

१. सुंदर माझें जातेंग फिरे बहुत ॥ ओंव्या गाऊं कौतुकें तूं ये रे बा ॥ १ ॥ जीवशिव दोन्ही खुंटे हो प्रपंचाचें नेटेहो ॥ लावुनी पांची बोटें तूं येई बा ॥ २ ॥ सासुसासरा दीर तिसरा ॥ ओंव्या गाऊं भ्रतारा तूं ये रे बा ॥ ३ ॥ बारासोळागडणी अवघ्या कामिनी ॥ ओंव्या गाऊं बसुनी तूं ये रे बा ॥ ४ ॥ प्रपंच दळण दळिलें पीठ भरिलें ॥ सासूपुढें ठेविलें तूं ये रे बा ॥ ५ ॥ सत्वाचें आधण ठेविलें पुण्य वैरिलें ॥ पाप तें वोतून गेलें तूं ये रे बा ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं जातें गाईलें कीर्ती राहिली ॥ थोडासा लाभ होईल तूं ये रे बा ॥ ७ ॥

कानोबा.

१ तें रे तें रे तें कानोबा तें रे तें रे तें ॥ ध्रु० ॥ पहिलें कोठेंच नव्हतें कांहीं ॥ चंद्र सूर्य तारा नाहीं ॥ अवघें शून्यच होतें पाहीं ॥ कानोबा तें रे तें रे तें बा ॥ १ ॥ तेथें एक ढालगज निर्माण झाली ॥ तिनें पहा एवढी ख्याती केली ॥ इंद्रादिकांस ह्मणे बाहुलीं ॥ अमरपुरी तिची घरकुली ॥ कानोबा० ॥ २ ॥ ती मूळची कर्णकुमारी ॥ तिचा बाप तो ब्रह्मचारी ॥ तो जन्मला तियेचें उदरीं ॥ ऐसी पाहतां नवलपरी ॥ कानोबा० ॥ ३ ॥ तिनें बापची दादला केला ॥ कोण वाईट ह्मणे या बोला ॥ अवघें तिच्याच वोलणें चाला ॥ तरी कैवल्य सुख तुह्मांला ॥ कानोबा० ॥ ४ ॥ तो तियेसी शिवला नाहीं ॥ वांझ गर्भिणी झाली पाहीं ॥ व्याली पांच पंचवीस पोरें तेही ॥ ऐशी तियेची नवलपरी ॥ कानोबा०

॥ ५ ॥ ऐशी व्याली ती सकल सृष्टी ॥ न पडतां भ्रताराचे दृष्टी ॥ एका जनार्दनीं या गोष्टी ॥ विचारा सद्गुरूच्या मुखीं ॥ कानोबा० ॥ ६ ॥

गौळण.

१. माझें अचडें बचडें छकुडें ग राधे रूपडें ॥ पांघरुण घालिती कुंचडें ॥ धृ० ॥ हरि माझा गे सांवळा ॥ पाईं पैंजण वाजे खुळखुळा ॥ यानें भुलविल्या गोपी बाळा ॥ माझें० ॥ १ ॥ हरि माझा गे नेणता ॥ करी त्रिभुवनाचा घोणता ॥ जो कां नांदे त्रिभुवनीं ॥ माझें० ॥ २ ॥ ऐसे देवाजीचे गडी ॥ पेंद्या सुदाम्याची जोडी ॥ बळिभद्र त्याचा गडी ॥ माझें० ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं चक्रपाणी ॥ खेळखेळतो वृंदावनीं ॥ लुब्ध झाल्या त्या गौळणी ॥ माझें० ॥ ४ ॥

पाखरूं.

१. राई येवढें पांखरूं दादा त्रिभुवनीं त्याचा थारा ॥ धृ० ॥ नर आणि नारी त्या बा पांखराचा चारा ॥ पिंडीं आणि ब्रह्मांडीं त्याचा अनुभव घेतां चुकेल चौऱ्याशींचा फेरा ॥ राई० ॥ १ ॥ एकवीस स्वर्गांवरतीं त्या बा पांखराची उंची ॥ डोळ्यांतिल बाहुलें त्या बा पांखराची निंची ॥ सप्तही सागर पांखरूं घेऊन गेलें चुंची ॥ राई० ॥ २ ॥ पिंड आणि ब्रह्मांड मच्छिंद्रनाथानें दाविलें ॥ त्याच्या अनुग्रहें गोरक्षनाथानें ओळखिलें ॥ तयाच्या प्रसादें एका जनार्दनीं गाइलें ॥ राई० ॥ ३ ॥

बाहुलें.

१. एक तांब्याचें बाहुलें केलें ॥ पाट मांडुनी वरी ठेविलें ॥ वस्त्र अळंकारीं गुंडाळिलें ॥ मना आलें तें नाम ठेविलें ॥ या जनांस लागलें वेड ॥ १ ॥ शुद्ध पाण्यानें पाखाळिलें गंध फुलानें झांकोळिलें ॥ धूप

करुनी दीपें उजळिलें ॥ अन्न पुढें ठेवुनी चाळविलें ॥ याज० ॥ २ ॥ फेरे फेरे घालूनि भोवंडिलें ॥ आड पडोनी दंडवत केलें ॥ आपपर नाहीं देखिलें ॥ एकाजनार्दनीं ओळखिलें ॥ ३ ॥

वेडी.

१ वेडी तूं वेडी कांहींच नेणें ॥ घेऊं जाणे परी देऊं न जाणे ॥ १ ॥ असो आतां कैसें वाटतसे जिवा ॥ पुरणाची पोळी तुपेंसी सेवा ॥ २ ॥ कपांळाचे मिषें चुलीपाशीं बैसे ॥ लोणीयाचे गोळे कणकीचे दिवसे ॥ ३ ॥ दुध मांडियाची सवे लागली फार ॥ दहीं भातावरी पापडाचा चूर ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं वेडी न कहाडी ॥ खोटें नाणें टाकुनी खरें नाणें निवडी ॥५॥

भाटी व मालेखडा.

१. जयजय श्रीकांता ॥ मथुरे चाल आतां ॥ शरण तुज अनंता ॥ त्राहीं लोकैकनाथा ॥ कर जोडोनी उभा ॥ अक्रूरी भक्ति शोभा ॥ सकळ जन स्वयंभा ॥ पाहें पां रंगशोभा ॥ १ ॥ उद्भट धरा हरिखत चालता स्वामी माझा ॥ नमो अच्युता अव्यया अधोक्षजा ॥ नमो यादवा माधवा विश्वबिजा ॥ नमो श्रीवत्सलांछना पदविराजा ॥ २ ॥ जया चालतां कांपति काळकामु ॥ जयालागी हा तिष्टत धीर धर्मु ॥ जो साधुचा पुसीतु जन्मुश्रमु ॥ तो मथुरे चालिला मेघःशामु ॥ ३ ॥ विकट तो मारूनि रजका वस्त्र नेकां ॥ गोपाळ देखा शृंगारी ॥ तो मथुरे आला पाहो माला ह्मणे चला ॥ गोपाळातें रंगाद्वारी ॥ उभे गज हारी ॥ परते सारी ह्मणे कृष्णु ॥ ४ ॥ तो अति बळ गाढु कुवलयापीडु ॥ मागती सुडु दैत्याचा ॥ त्या हाणतु लाता ॥ उपडीतु दांता ॥ घायें महावंता मुगवितुसे ॥ एक चकिता दृष्टी ॥ धाकति पोटीं ॥ पळती पाठी कंसाचां ॥ तो रंगा नेहटीं ॥ उभा जगजेठी ॥ पाहाती थाटी दैत्याचा ॥ ५ ॥ स्व-

रीत ॥ शिवाशिव श्रीरंगा ॥ आणिले मल्लरंगा ॥ जननयनविभागा ॥ योगिया ध्यानभागा ॥ स्वरूपरूपनिषण्णा ॥ जीतले पंचबाणा ॥ चाळीत चित्त विघूर्णा ॥ भुलल्या तुज अंगना ॥ त्रिदशगण नियंता ॥ गोपवेशें तूं आतां ॥ जयजयश्री अनंता ॥ काळकाळादिशास्ता ॥ ६ ॥ उद्भट एक हाकीत टाकीत येत पाही ॥ एक मारिले सन्मुख येताची घाई ॥ एक हांबत हुंबत पडत ठायीं ॥ एकें भुलली दिशा दाही ॥ ७ ॥ पायीं धरूनि उपटिती ये देख विरा ॥ तळी उभीया करीतु सैंध चुरा ॥ हाडे मोडीतु माजुसिरा ॥ वेगें उठिला कृष्ण हा करी तुरा ॥ ८ ॥ विकट माला मारु देखोनी थोरु ॥ उठि चाणूरपैं कोपे त्या तोडरू पायीं काढतु ठायीं ॥ गर्जतु पाहे अतिरागें ॥ वीर धीर एक चालती कोपे ॥ पाडिती कृष्ण हाणोनी थापें ॥ घायें फेडितु त्याची पापें ॥ नेली परलोका जगादि बापें ॥ ९ ॥ वीर कृष्ण मारु करी घोरु ॥ हाहाकारु पैं उठी ॥ तो वर्णादोरु महा थोरु रणीं सोरु माजविला ॥ तो न ह्मणा बाळु ॥ काळा काळु रणवेताळु ॥ हलकल्लोळु पैं केला ॥ तो दैत्या येरु फेडितु थोरु ॥ होय अवतारु सारंगधरू ॥ १० ॥ पळत पडत एके ॥ मारिलों ह्मणती एकें ॥ शरण तुज कृपाळु ॥ राख बा आह्मी रंकें ॥ कवण राहे रणीं ॥ मारिल्या वीरश्रेणी ॥ ११ ॥ उद्भट तया मारिता माल पळती पुढा ॥ अशुद्धें भुमी सैंध होतुसे सडा ॥ नदि बाहाती श्रोणिताचा भडाडा ॥ तेथें कोपला कृष्णु हा काळु गाढा ॥ १२ ॥ आदट दाटुगे वीर येताती वेगीं ॥ तया सणवटु ती न वचे कवणे आंगीं ॥ दिसे वगळला सांवळा रणरंगीं ॥ १३ ॥ विकट त्या देखोनी दिठी कांपती जेठी बाहे थापटी चाणुर ॥ तो निधड्या माला घेवोनि आला ॥ ह्मणे या मुला मारूं चला ॥ एक ह्मणती आह्मी अतिबळ बळें ॥ आह्मापुढें ये कायसीं बाळें ॥ थापा हाणोनी पाडुं डोळे ॥ लाऊं कळे नीमटुं गळे ॥ १४ ॥ एक पीळंगती ठायीं ॥ कवळीत भुई ॥ वर्मी पाहीं झोंबावया ॥ एक झोंबती पायीं ॥ रगडीतु ठायीं ॥ मारीतु पाहीं मल्लातें ॥ उरीं शरीं एक हाणिती मुंडती ॥ घोटा लवणी वर्में चेपी ॥ माले माळ कवळुनि दडपी ॥ शेषकूर्म

तेथें कांपती कापी ॥ १५ ॥ एक गर्वीत मर्दे झोंबती क्रोधें ॥ घायें अशुद्धें व-मितातीं ॥ एक हाणतातु चरणीं ॥ पाडीतु धरणीं ॥ अति विंदाणीं आ-णितु रणीं ॥ १६ ॥ त्वरीत करकरीत दाढा ॥ उपडीत वीर गाढा ॥ रणभुमी रण रगडा ॥ कवण राहे पुढा ॥ अशनी शीत मुळी मारिले लक्षकोटी ॥ शरण तुज जगजेठी ॥ राख बा चरण भेटी ॥१७॥ रणीं नाचती येक्षणी देती वाणें ॥ तेथें भैरव डुल्लती गाती गाणें ॥ शिरें चौडकें वेताळ वो जाणें ॥ भुतें नाचती हांसती रुधिरपानें ॥ १८ ॥ रणीं लागलें निशाण ताळ भेरी ॥ तुरे वाजती गाजती दिशा चारी ॥ तेथें गोपाळ करिती आनोंपरी ॥ पावे वाईल्या मोहरी तल्लालोरी ॥ १९ ॥ विकट माला गोपाळा होत कडका ॥ तडवे हाणुनि पाडीत भडका ॥ वेगु विंदानें लाविती सडका ॥ परस्परें ते हाणती थडका ॥ मुला माला करितां झोंबीं ॥ झोंबत आले ते रण खांबीं ॥ २० ॥ एक झोंबती गळां लाविती कळा ॥ भ्रमीत गोपाळा करितातीं ॥ ते देखोनी वेगें आला रागें भोडितु टांगे ॥ मालाचे धांवोनी चाणोर माथा हाला कोथला तळीं मस्तक नेला ॥ पाणि न मागत प्राणें गेला ग ते वेळीं कंसु विव्हळ ठेला ॥ २१ ॥ वीर रुंडमुंड बाहु दंड ॥ पृथ्वी पुजीतो उदंड खडाखड करी विखंड ॥ तोडीत तोंड शुंडादंड ॥ मारी प्रचंड रण वितंड ॥ मोडी कोदंड करी दुखंड ॥ मुगुट रगाडिताती घाई ॥ वीर पाडीयेले ठायीं ॥ दुजा ऐसा सौरा नाहीं ॥ बळीया कृष्णु भीडत पाहीं ॥ २२ ॥ त्वरीत हरभवनाशा तोडिले शत्रुपाशा ॥ समपद जगदिशा धाडिले मुक्तवासा ॥ अनकळीत-पद दाता जन्मकाळादि हंता ॥ सुररिपु समकर्ता त्राही बा कृष्णनाथा ॥ २३ ॥ उद्भट नव्हो वाट कां भाट तुझे मुरारी आह्मां मारूं नको राख आतां हरी ॥ एक ह्मणती आह्मी तुझे गायी चारी ॥ एक भिषें घेती पडती प्रेताकारी ॥ २४ ॥ एक काकुळती तृणें धरिती तोंडीं ॥ एक देखोनी घालिती मुरकुंडी ॥ एक धाकेचि सोडिती लेणी लुगडीं ॥ वाया लागुनी हाती पै उघडी ॥ २५ ॥ कंसु पाहे उघडोनी दिठी तव कृष्ण आला तंवगा नेहटी ॥ उठी उठी तंव धरिला झोटी ॥ वोढुनि आणि

त्या तळवटी कंसु केशें धरिला पाहे ॥ मुक्ति दिधली येकेचि घायें ॥ गगनीं सुरवर ह्मणती त्राहे ॥ अत्रघें करिती जयजयजयजयजय ॥ २६ ॥ उद्भट नमो परात्परतरा मेघःशामा ॥ नमो मत्य वराहा तूं आदिकूर्मा ॥ नमो वामना नरहरी परशरामा ॥ तुवां कुंटणी तारिली रामनामा ॥ नमो त्र्यंबकभंजना पै अगाधा ॥ नमो लंका विध्वंसना तूं बंधा ॥ नमो चाणूर-मर्दना आदिवेदा नमो कंसनिकंदना नंदनंदना ॥ २७ ॥ त्वरीत विजय जय रणपाडी ॥ यादव उभविती गुडी ॥ नमीत जनकमाता तोडीतु जन्मबेडी ॥ सकळ मणिधाना सज्जनावन चंदना ॥ शरण तुज एका तारीं बा जनार्दना ॥ २८ ॥

भारींव.

१. देखी जबमाल चलियें गोपाळ ॥ सबही उठी न्हाटे ॥ माल माही बडा ॥ चाणूर अति गाढा ॥ अंगे आये ठाडा ॥ हरींसुं डाटे ॥ दे दुराय सदमुख धाय ॥ उठावत वाहे ॥ गर्वसु उठे लिळा बळा कान्ह ॥ घायें लेत प्राण ॥ मुकतीको दान चरण नही छुटे ॥ १ ॥

२. चंदनकी पेढी ॥ चलत हे टेढी ॥ बाट माही ठाडी ॥ हरीमुख देखे चिन्ही जदुराय ॥ चंदन चढाय हरी बाहे बाहे मदन अति रोखें ॥ देखी हरी रूप कुबरी आरूप ॥ भयी अतिरूप ॥ हिया माही तोखे जानि तेको मन ॥ एका जनार्दनबिनोद ॥ वचनकुबी जाकु संतोखे ॥ १ ॥

३. राम रथ चढे गजदल भीडे ॥ अमीत रस छोडे ॥ कोणी रण पैठे ॥ रथ घडघडे ॥ रुधीर भडभडे ॥ अरि वर फोडे ॥ असुर सीर तुटे ॥ बाजे निशाण विकट गुण ॥ बाण घाये लेत प्राण ॥ मेरुगीरी फुटे देखी सदमुख छेदी दशमुख ॥ भये ते कुंसुख निजपद पैडे ॥ निशाचर तोडे ॥ देवबंदी छोडे ॥ पढत पवाडे बेदध्वनी उठे ॥ एका जनार्दन असुर पंचा-नन ॥ शरण बिभिषण आचळ राजपैठे ॥ १ ॥

४. देखी रघुराय सज्जन समुदाय ॥ नृत्य करी गाये ॥ अति प्रेम सुहावे ॥ घटप्रति राम जानि निह काम ॥ चिन्ही नीज धाम ॥ सगुण नही भावें ॥ देखी हरी रूप सहज स्वरूप ॥ निजीं निज पावे ॥ निर्विकल्प मन चकीत नयन ॥ एका जनार्दन समाधि सुहावे ॥ १ ॥

५. नंदको लाल कान्ह गुवाळ करत है ख्याल मधुर ध्वनी गावे ॥ गहिन ताको नाद मनोहर स्वाद मुरली मंद मंद ब्रजगोपी बुलावे ॥ पतिपूतनिरास छांडी घरबास विगत गतबास कामिनी जन आवे ॥ तारी नवयौवन कृष्ण रति प्राण एका जनार्दन चित्तचेत्त भुलावे ॥ १ ॥

६. देखी मुकुंद पुनिमको चंद प्रभा मयी मंद शाम अति दिप्ती प्रकाशे ॥ न्हहा राहा रात न दीन रवि शशीहीन काळ गती खीन्न कृष्ण रतिरास विकासे ॥ नारी प्रति हरि मदन करी दुरी नाजांगे मुरारी सन्मुख विभासे ॥ गोपी मनप्राणरतिको रमण एका जनार्दन सबही रूप दिसे ॥१॥

७. गृहस्थ होसी तरी विगुंतसी घराचारी ॥ नैराश्य भिक्षे सरी नये नये बा ॥१॥ राजा होसी तरी भ्रमसी राजभारी ॥ नैराश्य० ॥२॥ ब्रह्मचर्य धरीसी तरी कर्माची भरोवरी ॥ नैरास्य० ॥ ३ ॥ योगी होसी तरी भरसी वाऱ्यावरी ॥ नैराश्य० ॥ ४ ॥ संन्यासी होसी तरी दंडू वाजे शिरीं ॥ नैराश्य० ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं निरपेक्ष भिक्षा ॥ हारिहर निजांगें वदती ते दीक्षा ॥ ६ ॥

८. राज्य भंगलिया भिक्षेमाजी स्वस्थ ॥ खंगलिया लक्ष्मी हाणोनी जाये लाथ ॥ १ ॥ गृहस्थ भंगलीया भिक्षेमाजी स्वस्थ ॥ खंगलिया० ॥ २ ॥ व्यवहार भंगलिया भीक्षेमाजी स्वस्थ ॥ खंगलिया० ॥ ३ ॥ कुळवाडी भंगलिया भिक्षेमाजी स्वस्थ ॥ खंगलिया० ॥ ४ ॥ सिद्धा सिद्धी भंगे भिक्षेमाजी स्वस्थ ॥ खंगलिया० ॥ ५ ॥ एका जनार्दनीं निर्लोभ भीकारी ॥ ते भिक्षेचे पाये लक्ष्मी वंदी शिरीं ॥ ६ ॥

९. निजसखे हे जीवलग गोपाळ ॥ श्रुति साम्य धरिताति समताळ ॥ ॥ १ ॥ येथें नाच बा गोपाळा ॥ तेथें सोहं शब्द वाति ताळा ॥ रंगीं नाचत लपत गोपबाळ ॥ नाना अवतारी तळपतु भवरी देतु ॥ तेथें निग-

मागम ह्मणति नेति नेति ॥ २ ॥ श्रीरंग रंगीं अति सुख ॥ एका जनार्दनीं मीनल्या देख ॥ ३ ॥

१०. भक्तिभाव भजन परवडी ॥ तेथें कीर्तनाची घे पां गोडी ॥ १ ॥ ह्मणे कां तत्वता रामकृष्णहरी ॥ नामें नागापरी गीत नृत्य नीजप्रेम तेथें घरीं ॥२॥ राम नामें वित्पत्ती तूं सांडीं ॥ हरी रंगीं नाच पां आवडी ॥ ३ ॥ एका जनार्दनीं नित्य कीर्तन ॥ कीर्तीवंता निज समाधान ॥ ४ ॥

११. निज भक्ताची थोर आवडी ॥ अंगें देवो त्याची उचिष्टें काढी ॥ १ ॥ रमा ह्मणे माझा कवणगे केवा ॥ वैष्णवाची सेवा देवो करी ॥ २ ॥ लाहे लाहे देवो अलंकार फेडी ॥ निज भक्तांची धूतसे घोडीं ॥ ३ ॥ दोहींकडे शस्त्रें सुटती भडभडां ॥ भुलला देवो तेथें थापटी भक्त गाढा ॥ ४ ॥ भक्त भक्त संगें देवो केवळ गोवळु ॥ बळीचां द्वारीं स्वयें झाला द्वारपाळु ॥ ॥ ५ ॥ देवासी बुद्धि नाहीं त्रिशुद्धि ॥ खादाड दुर्वास स्वयें वाहे खांदीं ॥ ६ ॥ षड्रसाच अन्न सांडुनि पकान्न ॥ भक्ताचिये घरीं भाजीचें खाये पान ॥ ७ ॥ एका जनार्दनीं अखंड श्रीहरी ॥ प्रपंचु परमार्थ चालवी त्याचा हरी ॥ ८ ॥

१२. कन्यागतु झाला ॥ द्वारकेसी चला ॥ कृष्णनाथु आला ॥ मजचि पासी ॥ १ ॥ तोचि हा गे हरी ॥ बाहेजु अंतरीं ॥ विषय व्यापारा ॥ न देखती ॥ धृ० ॥ प्रेम गोमतीची धार ॥ सन्निध सागर ॥ मिळती एकाकार ॥ भेदु नाहीं ॥ २ ॥ बोध गरुडटका ॥ झळकत देखा ॥ तन्मय व्यापका येकपणें ॥ ३ ॥ ह्मणाल एकलाचि आला ॥ सर्व आपण झाला ॥ या देवासी भला ॥ आतां पुरे ॥४॥ पार्षद भक्ता ॥ आवडी समस्त ॥ पावला समस्त निमिष्य मात्रें ॥५॥ ऐसा पर्वकाळु आतां ॥ नेघे प्रायश्चित्ता ॥ मायबाप असतां कृष्णनाथु ॥ ६ ॥ एका जनार्दना शरण ॥ त्याची कृपा परिपूर्ण ॥ द्वारावती कृष्ण ॥ मजचि माजी ॥ ७ ॥

१३. उपरमें निजि नीज ॥ पाहतां कर्मीं कर्म ॥ निष्कर्म जालें सकळिं सकळ ॥ परब्रह्म ॥ १ ॥ थीरू थीरू हो योगी ॥ अभिनव सिद्धि ॥ मनें मनाचा निरोधु ॥ मनें मन तेथें निर्मन झालें ॥ सच्चित् परमानंदु ॥ धृ० ॥ मजमाजी कैसा मीचि क्रीडत ॥ क्रीडा क्रीडन अभेद दैवयोगें निजभोग

भोगिला ॥ अखंड परमानंद ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं कृपा विषमी वस्तु समान ॥ क्रियामात्र सुखी सुखरूप ॥ देहभावो तो चैतन्य घन ॥ ३ ॥

१४. माझें मन धांवताहे जेथें ॥ तेंचि तें निज स्वरूप हो राम ॥ तें सगुण गुणातीत ॥ गुणगंभीर निजसुखें तें सुखरूप ॥ १ ॥ पहा पहा वो सखिये ॥ चैतन्य स्फुरण ॥ तेंचि मना मनपण ॥ आपेआप कैसें परतोनि पाहातां अखंड आनंद परिपूर्ण ॥ धृ० ॥ तेथें कर्म करितां विषय भोगितां स्वानंद अधिक कोंदाटे हो राम ॥ भोग्य भोगु भोक्ता आपणचि जाहले ॥ द्वैतीं अद्वैत भेटे ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं वाहतां ॥ मन तेथें नुरेचि ॥ पाहतेपणें एका एकपणें ॥ अनादि ऐक्य ब्रह्मीं ब्रह्म परिपूर्ण ॥ ३ ॥

नवरोज जुल्हावा.

१. शुभ वरकु साथ देखकर ॥ शाहो समरंग गणाये ॥ संकल्प जोशी ल्याईकर ॥ फाल जो दिखलाये ॥ अनुहत दमामा मेलाईकर आवाज जो किये ॥ ढोल शाहाणया नफऱ्या निनाद गर्जाय ॥ १ ॥ हावने तु एक शाहो ॥ खुरबान सोहं भावो ॥ नित्यानंद देखणें आवो ॥ साहिका सोहला गावो ॥ धृ० ॥ ॐकार बीज विस्तारीकर ॥ अलक्ष रख जो दिया अल्पमान ॥ सालीम उसम्यानें ॥ छपकर गया सप्त लोक सप्त खण महाल उचाया ॥ निराळा साही बैसकर नजर जो लाया ॥ २ ॥ अविद्या हात पकडकर चित्र जो लिखाया ॥ शुद्ध सम भूमीपर विषय पिठ जो किया ॥ पंच भुत पंच रंग एक जागा कलाया ॥ देखते देखते नजरो प्रपंच दिखलाया ॥ ३ ॥ शुद्ध जल भरीकर सप्त सागर ल्याये ॥ एक भांडा क्षीरसागर शरवत कलाये ॥ शोख पलंग बाहकर आब्दार खाने आये ॥ इंद्र अब्दार लोकोकु मेघ भरी पीलाये ॥ ४ ॥ स्वप्रकाशहि लाल जलते सारीत दिवस ॥ नहि धुवां नही काजली जीवजोति प्रकाश ॥ भानु सोम दोनो दिवटे हुजुर जो पाश ॥ नक्षत्र चिराख जलतेजनयन प्रकाश ॥ ५ ॥ वसुमति मानिली आपे परिमळ हर जो ल्याई ॥ पवन

गुल दोन भारी कर फुल जो रखाई ॥ चोवा चंदन कस्तुरी ओर खुश-बई ॥ मलियानिल हतकीलिया वखु देखकरल्याई ॥ ६ ॥ आर्ति श्रीरंगो यो रंगे पानो केसवकडे ॥ तेरी रजापर हुजुर पान ले खडे ॥ बाजे अ-विद्या म्यानें विषयके दौडे ॥ भ्रांति वोझल जो रहे पान हात न चढे ॥ ७ ॥ शुभ वाखसाथ देखकर मझे तेल जो ल्याया ॥ अखंड कर्णकुरी-बने तेल जो ल्याया ॥ परापश्यंतिवैखरी सुहागीणा गाया ॥ दृश्य कं-कण बांधिकर बने जीवजीव कह्या ॥ ८ ॥ कमला आपण होत प्रीत महि दिलायाई ॥ सुख स्वरूप बना उसे महि दिलाई ॥ अजब एक देखीया वो बहुड नागई ॥ हनो जल गणायो देखो पावो पकडे रही ॥ ९ ॥ शुभवख्ता साथ देखकर शाहो शुद्धतेजी चढे ॥ आठो भावो दवडीकर आवे पकडे ॥ अनुभव स्वानुभव फिल्ह मदोन्मत्त दोहो बाजु-खडे ॥ तन्मय छत्र सुहावणा वने बार गस्त काढे ॥ १० ॥ भक्तयोगी अनुभवि वनेके खेसवर बत ॥ सायुज्य तेजी चढकर बनचले संघात ॥ बोध सनौबत खासां खांदे विवेक बेत ॥ दृश्य गलबला मारता जक्त उसक हात ॥ ११ ॥ शाती क्षमा दया उन्मनी सुहागीणा बहुत ॥ सुखा-सन बैसकर बने आये संघात ॥ अष्टौ महासिद्धी पातराज्यो सन्नज्यो होत ॥ चैतन्य बुका छीड किया ॥ सब ले महकत ॥ १२ ॥ ब्रह्मा विष्णु सदासीव शाहो बाला किया ॥ आपणा सुकाम विना वने उत्ते दिया ॥ करना पालणा मारणा उस फरमाया ॥ शर गस्त म्याने मर्तोबे देखो आघे चलाया ॥ १३ ॥ ज्ञान खजाना साईका उसे नही गणित ॥ देख इशारत किया ॥ तबक ल्याये मुसौ कदरसीना देखकर ॥ ज्याहा बकसीस होत ॥ असमान जेउ बरसे रत्नखनि नुर बरिसत ॥ १४ ॥ यम नेम भालदार सत्य छडिया हात ॥ वेद नागारी चाव्हो सीफत पढत ॥ वैष्णव वंदे तेरे सोहं हंस नचाता ॥ अध्यात्म छंदो गावने तेरी बहुतही मात ॥ १५ ॥ रज तम दारु भरीकर अतसबाजी ल्याई ॥ पहिले बति देकर ममता जाली हवाइ ॥ अहंकार वाण फुटा अवाज अस्मान गई ॥ आशा तृष्णा चुचुंदरी या उसे बतिलाई ॥ १६ ॥ काम क्रोध भोईनळे जळते अडति

मदमत्सरका धुवा काल ककाट ॥ अनुभव हाति चले उन्हौपर चौपट ॥ विषई लंडी न्हासतें न दिसे वाट ॥ १७ ॥ ऐक्य दर्वाजा पकडिया आरोसके धिर ॥ भेद मो खसो उन्हामे बहुत मगरूर ॥ कल्पना कमान हातमे मारतोहे तीर ॥ प्रत्यहार मारिकर उसे किया दूर ॥ १८ ॥ समाधि पलंग उपरी शाहोदरू निआवो ॥ विस्मयो काज्री बुढा बने यख सुनावे ॥ ब्रह्माहमस्मी वकील आरोसका आवे ॥ षङ्गुण संपन्न सहार रोक गण कर देवे ॥ १९ ॥ चिदानंद जरिना पेन्हकर आरोसकी बेगी ॥ वृत्तिरूप लज्जा छोडी कर शाहो गले लेगी ॥ अनंत सुख वाहाका जाणे अनुभव योगी ॥ छोडी चुणपडी बहुताकु नहीशब्द काकीभंगी ॥ २० ॥ आपेशा हो आपे बनी अद्वितिय येक परब्रह्म जुल्हावा गाईया नही आनेक ॥ एका जनार्दन शाहो सबाह्य व्यापक ॥ नित्य नवसो देखीया सोही खालिक ॥ २१ ॥

बहिरा.

१. बहिरा झाला या जगा देवा बहिरा मी झ ॥ धृ० ॥ नाहीं ऐकिलें हरिकीर्तन ॥ नाहीं केलें पुराण श्रवण ॥ नाहीं वेदशास्त्र शब्दगुण ॥ गर्भी बधिर झालों यागुणें ॥ १ ॥ नाहीं सत्कीर्ति श्रवणीं आली ॥ नाहीं संतवचनें ऐकिलीं ॥ पितृवचना पाठ दिली ॥ ती व्रतें असोनि त्यागिलीं ॥ २ ॥ माया माउली पाचारितां ॥ नाहीं शब्द दिला मागता ॥ बहिरा नरदेहीं येतां ॥ एका जडार्दनीं स्मरेन आतां ॥ ३ ॥

मुका.

१. मुका झालों वाचा गेली ॥ धृ० ॥ होतों पंडित महाज्ञानी ॥ दशग्रंथ षड्शास्त्रपुराणीं ॥ चारी वेद मुखोद्गत वाणी ॥ गवामध्यें झाली सर्वहानी ॥ १ ॥ जिव्हा लांचावली भोजना ॥ दुग्ध घृत शर्करा पकान्ना ॥

निंदिलें उपान्ना ॥ तेणें पावलों मुखबंधना ॥ २ ॥ साधू संताची निंदा केली ॥ हरिभक्तांची स्तुति नाहीं केली ॥ तेणें वाचा पंगू झाली ॥ एका जनार्दनीं कृपा लाधली ॥ ३

सरोदा १ ला.

१. डग डुग डुग डुगोनि जाणे ब्रह्मयग ॥ अहो त्या अहंममतेच्या पोटीं नका कीं जी जाऊं ॥ १ ॥ अहो त्या अहंममतेच्या पोटीं ॥ संभवल्या ब्रह्मांडकोटी ॥ त्याची समूळ सांगेन गोष्टी ॥ माझें सरवद्याचें वचन ऐका कीं जी राजानों ॥ २ ॥ मी निजानंद पुरीचा रहिवासी ॥ धांवोनि आलों तुह्मां संतांपाशीं ॥ शकुन सांगावया परियेसी ॥ ऐका श्रवणेंसी सावध राजानों ॥ ३ ॥ मी जें बोलणें ते बोल ॥ तें समुद्रापरिस खोल ॥ धरी अबोलणें ते बोल ॥ इंद्रियीं वोल असूंद्या ॥ ४ ॥ आतां सांगतों एक शकुन ॥ सर्वांगाचें करूनि कान ॥ श्रोतीं व्हावें सावधान ॥ निजात्म खुण पावोनी ॥ ५ ॥ मुळींची जे स्फरली अहंता ॥ ब्रह्मींची सांगेन समूळ वार्ता ॥ अव्यक्तीं झाली तत्वता ॥ माया नित्य तया नांव ॥ ६ ॥ अहो त्या मायेचिया कुशीं ॥ उत्पत्ति झाली त्रिगुणांसी ॥ ते विये अकार उकार मकारांशीं ॥ अर्धमात्रेंशीं ओंकार ॥ ७ ॥ अकार भूमिका विक्षेपता ॥ उकारीं जाण गतायाता ॥ मकारीं संश्लिष्टता ॥ सुलीनता अर्धमात्रीं ॥ ८ ॥ अकारीं रजोगुणाची वस्ती ॥ उकारीं तैजस ह्मणती ॥ मकारीं प्राज्ञ अभिमान बोलती ॥ प्रत्यगात्म्याची वस्ती अर्धमात्रींच ॥ ९ ॥ अकार तो ऋग्वेद जाण ॥ उकार यजुर्वेद प्रमाण ॥ मकारीं सामवेद ओळखण ॥ अथर्वण जाण अर्धमात्रीं ॥ १० ॥ ऐसा हा ॐकार विस्तार ॥ सांगितला सविस्तर ॥ जाणोनि अर्थसार ॥ सुखीं सुखरूप असावें ॥ ११ ॥ आतां सांगतों एक शकुन बरा ॥ कांहीं मज सरवद्यास दान करा ॥ दान कराल तरी सोय धरा ॥ चौऱ्याशीं लक्ष फेरा न याल कीं जी राजानों ॥ १२ ॥ कल्पनेचें काळें चिरगुट ॥ मीपणाची बांधोनि मोट ॥ विषयवासनेची सोडोनि गांठ ॥ कांहीं दान

श्रेष्ठ मज करा ॥ १३ ॥ आकाशाची घेऊनि वाटी ॥ त्रिगुण तेल भरूनि तार्टी ॥ दान करितां उठाउठी ॥ वोखटी पीडा टळेल कीं जी राजानों ॥ १४ ॥ ऱ्यां शकुन सांगितला जनक रायाप्रती ॥ त्याची कैसी झाली देहस्थिती ॥ देहींच असोनी विदेही प्राप्ती ॥ या शकुनाचेनि कीं जी राजानों ॥ १५ ॥ आणखी ऋषेश्वर थोरथोर ॥ वसिष्ठादि विश्वामित्र ॥ सनकादिक पराशर ॥ याच विचारें नांदले कीं जी राजानों ॥ १६ ॥ आणखी संत महंतादि यती ॥ याच विचारें नांदले किती ॥ अल्पही करितां त्यांची संगती ॥ नपवे जन्ममृत्यूची गती कीं राजानों ॥ १७ ॥ निवृत्ति सोपान ज्ञानदेव ॥ ते नांदले याचि वैभवें ॥ खेचर विसोबा नामदेव ॥ चांगा वटेश्वर कीं जी राजानों ॥ १८ ॥ परसा भागवत गोरा कुंभार ॥ चोखामेळा महार रोहिदास चांभार ॥ जुल्हाई कबीर करिती विचार ॥ शकुनाचेनि राजानों ॥ १९ ॥ आजि एक बायकोचा संग खोटा ॥ इनें भुलविले श्रेष्ठश्रेष्ठां ॥ थोर पाडिले अव्हाटा ॥ भुलले वाटा स्वहिताच्या कीं जी राजानों ॥ २० ॥ जो कां सृष्टिकर्ता चतुरानन ॥ इचा पदर लागतांचि जाण ॥ स्वकन्येसी देखुनी आपण ॥ तोही जाण वेडावला ॥ २१ ॥ जो कां विष्णु सृष्टिपाळिता ॥ त्याची कैशी झाली अवस्था ॥ तोही झाला लोळता ॥ वृंदेच्या श्मशानीं कीं जी राजानों ॥ २२ ॥ जो कां श्रेष्ठ ईश्वर ॥ तोही झाला मोहिनीचा किंकर ॥ या बायकोचा पदर ॥ लागतां हरिहर ब्रह्मा वेडे झाले ॥ २३ ॥ या करितां संग नका करूं इचा ॥ बोल ऐका मज सरवद्याचा ॥ माझिया बोला विश्वास साचा ॥ तो परब्रह्मींचा रहिवासी कीं जी राजानों ॥ २४ ॥ डाकुलता झाला चालता ॥ परंतु नये बोलावितां ॥ निर्मळ पदीं वास्तव्यता ॥ झाला डाकुलता कीं राजानों ॥ २५ ॥ एका जनार्दनाचा एकुलता एका ॥ शकुन गांठीं बांधिले देखा ॥ तेव्हां साधिली सत्वभूमिका ॥ परमार्थ फुक हाता आला ॥ २६ ॥

पांगुळ.

१. मृत्युलोकीं एक नगर त्याचें नांव पंढरपुर ॥ तेथिल मोकाशी तो हा उभा विटेवर ॥ पुंडलीक भक्तराज शोभे चंद्रभागा तीर ॥ बोलती साधुसंत जीवा वाटे हुरहूर ॥ तुह्मी संत मायबाप येवढा उपकार करा ॥ न्या मज तेथवरी दाखवा दीनाचा सोइरा ॥ १ ॥ मज नाहीं हात पाय डोळां पडली झांपड ॥ कर्ण हे बधिर झाले वाचा बोले बोबड ॥ नाक मुख गळूं लागलें लाळ आणि शेंबुड ॥ श्वानाची परी झाली अवघे कारिती हडहड ॥ तुह्मी संत० ॥ २ ॥ साधूसंत मायबाप जे कां दयेचे सागर ॥ भावाचें मुख्य स्थान भक्तीचें माहेर त्यानीं मज दिलें कृपादान मस्तकीं ठेविला कर ॥ माया मोहा निरसिलीं शुद्ध झालें कलेवर ॥ तुह्मी संत० ॥ ३ ॥ भाव दिला मजसंगें मार्ग दाविला नीट दिसूं लागली वाट ॥ नाचत प्रेमछंदें चालूं लागलों सपाट ॥ एका जनार्दनीं पावलों पंढरीपेंठ ॥ तुह्मी संत ॥ ४ ॥

डुगडुग्या.

७. डुग डुग डुग डुग डुग ॥ डुगडुगोनी गेले चार युग ॥ कामक्रोधाचेनी लागवेगें ॥ या मनामागें धांवत ॥ डुग० ॥ १ ॥ हित नोहे गा सर्वथा ॥ गेलें हरपोनी पाहतां ॥ भुलले मायेनें सर्वथा ॥ यमपंथासी जातीं ॥ डुग० ॥ २ ॥ जातां यमपुरीच्या वाटें ॥ जीवासी आगाध आहेत मोठे ॥ संचित क्रियमाणाचे सांठे तया वाटेसी जाऊं पाहे ॥ डुग० ॥ ३ ॥ जे भले सात्विक संत ॥ आहेत निशिदिनीं गुरूचे भक्त ॥ त्यांसि माझा नमस्कार येत ॥ गुरूसी शरण जा वेगीं ॥ डुग० ॥ ४ ॥ गुरूसी गेलिया शरण ॥ काय करी जन्ममरण ॥ स्वरूपीं लागेल अनुसंधान ॥ निज निधान प्रगट होय ॥ डुग० ॥ ५ ॥ आणिक एक सांगतों शकुन मोठा ॥

तुज लागला एक्या बायकोचा चपेटा ॥ तिच्या चांगुलपणाला सुभटा ॥ भुलूं नको सर्वथा ॥ डुग० ॥ ६ ॥ आणिक एक तिची करणी ॥ विष्णूस लाविलें वृंदेच्या श्मशानीं ॥ नारदाची नारदी करुनी ॥ साठ पुत्र जन्मविले ॥ डुग० ॥ ७ ॥ यालागीं तिचा पदरू नाहीं बरा ॥ अंतीं दगा देईल सारा ॥ अजून तरी हित विचारा ॥ दान करा पीडा टळे ॥ डुग० ॥ ८ ॥ तिनें बहुतांसि दगा दिधला ॥ ईश्वरा सारिखा भुलविला ॥ ब्रह्मयासि वेध लाविला ॥ रत झाला कन्येशीं ॥ डुग० ॥ ९ ॥ नवां ठायीं फाटला झगा ॥ तो नये तुझे उपयोगा ॥ विषय भोगीत आंगा ॥ तो मज दान पिंगळिया ॥ डुग० ॥ १० ॥ काळा मीच काळीं चिरगुटें ॥ पदीं बांधून मीतूंपणाचें मीठ ॥ त्रिवर्ग करोनी रोकडें नीट ॥ ओंवाळून टाकी आतां डुग० ॥ ११ ॥ तेणें टळेल तुझी पीडा ॥ चुकेल मीतूं गाचा झगडा ॥ स्वरूपीं होईल आनंदगाढा ॥ श्री जनार्दन प्रसादें ॥ डुग० ॥ १२ ॥ एका जनार्दनीं प्रेमबोध ॥ प्रगट होय साबाद ॥ पिंगळा भाकितसे प्रबोध ॥ परोपकार जाणें गा राया ॥ डुग० ॥ १३ ॥

नीति.

१. नीति सांगतों ऐका एक ॥ दास सभेचा सेवक ॥ मन टाळूं नका येक ॥ कोणी एक कोणी एक ॥ धृ० ॥ सांडावरून जाऊं नये ॥ लांच खाऊं नये ॥ चोहोंव्यांत राहूं नये ॥ कोणीएक ॥ १ ॥ अक्रीत घेऊं नये ॥ इमान सोडूं नये ॥ बैमान होऊं नये ॥ कोणी एक ॥ २ ॥ सज्जनाशीं विटूं नये ॥ नीचासवे बाटूं नये ॥ तस्कराशीं पुसूंनये ॥ कोणीएक ॥ ३ ॥ भक्तिमार्ग खुंडूं नये ॥ कुभांड्यासीं तडूं नये ॥ खळासंगें भांडूं नये ॥ कोणी एक ॥ ४ ॥ सत्पुरुषाशीं छळूं नये ॥ शिवेचा गुंडा ढाळूं नये ॥ केला नेम टाळूं नये ॥ कोणी एक ॥ ५ ॥ सद्गुरु सेवा सोडूं नये ॥ कुळधर्मासि मोडूं नये ॥ पापद्रव्य जोडूं नये ॥ कोणीएक ॥ ६ ॥ संपत्ति आलिया माजूं नये ॥ अभिमानानें फुगूं नये ॥ सभा देखून लाजूं नये ॥

कोणीएक ॥ ७ ॥ असत्य वाद करूं नये ॥ खोटा संग धरूं नये ॥ भोचकाशी मैत्री करूं नये ॥ कोणीएक ॥ ८ ॥ भलते भरीं पडूं नयें ॥ अनाचार करूं नये ॥ कपट मनीं धरूं नये ॥ कोणी एक ॥ ९ ॥ जन्मा आलिया स्वभावें ॥ काहीं सार्थक करावें ॥ ऐसें मनीं विचारावें ॥ कोणी एक ॥ १० ॥ एका जनार्दनीं भावें ॥ संतचरणीं लीन व्हावें ॥ सदा हरिनाम उच्चारावें ॥ कोणी एक ॥ ११ ॥

छापा.

१. अजब है त्रिकूटका घाट ॥ जोत लगी घनदाट ॥ धुंड लेना ओही बात ॥ पलख जोत लगी ॥ १ ॥ उडवत चवरंग गुलाल ॥ झमक रहे जोत हिलाल ॥ महाकारण महाल ॥ बिचमें लाल चमकत है ॥ २ ॥ चमक लगी दिनरात ॥ नहीं कछु आदि अंत ॥ समज लेना ओही बात ॥ सहज संग बतावे ॥ ३ ॥ खिजमत करले कछु काम ॥ आज मत पावोंगे राम ॥ भ्रमरगुंफामें राम ॥ रामनाम सुमरले ॥ ४ ॥ सुमरलेना नहिं मंत्र ॥ छांडदे सब तंत्र ॥ अनुहात जंत्र ॥ धिमकट मृदंग बजावे ॥ ५ ॥ बजावे धन् धन् धन् स्वरका बीन ॥ भजन करले संगीन ॥ नयन जागे रातदीन ॥ ब्रह्मताल लगावे ॥ ६ ॥ लगावे तो है तयार ॥ करले दीनमों करार ॥ हो जा भवजल पार ॥ मेरेसद्गुरु साहेबकी ॥ ७ ॥ साहेब सद्गुरु जनार्दनके प्रतिपाळ एकनाथ तुह्मारे ॥ फकिरीमें रहता है ॥ ८ ॥

२. हुषियार बंदे हुषियार ॥ तेरा तन खबरदार ॥ तुझे खिलावन एक नार ॥ बतादेव बतादेव सतरावी ॥ घर पाई है ॥ १ ॥ बडेबडे साधुसंत ॥ उनसे करले एकांत ॥ बताद सिद्धांत ॥ आदिअंत उनोंका ॥ २ ॥ बडी तो सबसी बडी ॥ जाडी तो धरतरीसें जाडी ॥ एकवीस खन्नकी माडी ॥ गगनबीचमें खडी है ॥ ३ ॥ दसवे द्वार झरोका ॥ देखले दिदार उनोका ॥ नैन दीन लगावे ॥ ४ ॥ ब्रह्मा विष्णु बडे देव ॥ अजब गुरुग्यानी महादेव ॥ पाहिये उनोंकी ठेव ॥ बैठके जग झुलाई है ॥ ५ ॥ अलख पुरुषको

धुनी ॥ तुर्या चेत रही उन्मनी ॥ नहीं आदि अंतपुरानी ॥ पन्नी महाकारण रूपहै ॥ ६ ॥ अहं नाद निःशब्दमों सोस लगाईये चष्ममों ॥ चुन केहै मसूरमों ॥ झकझक झकाकतहै ॥ ७ ॥ लखलखाट हिरेकी खान ॥ चकचकाटको भान ॥ निशिदिन करत ना ध्यान ॥ ग्यान बहोत आयेंगे ॥ ८ ॥ दिल रिझे तो करले धंदा ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ चूप सोनेसो बताईहै ॥ ९ ॥

अभयदान.

१. चिरंजीव जिवाजी पंत ठाणेदार यांसी आत्माराम पंत कमावीसदार कसबे ब्रह्मपुरी आशीर्वाद उपरी तुह्मासी देहगांवचें ठाणें ठाणें दिलें तर ठाण्यांत सावधपणें वर्तणूक करणें ॥ तेथें ममताई पाटलीण ॥ तिणें लटकेंच दंभ केलें आहे ॥ कामक्रोधादि षड्वैरी चाकर ठेवून लोभमोहाचे फांसे सिद्ध करून ठेविले आहेत ॥ ह्मणून तुह्मास सूचना मात्र लिहिली आहे ॥ विषयाचा लोभ न धरणें ॥ निजहितासी अंतर न करणें ॥ सत्य मिथ्या जाणून विचाराची वाट धरणें ॥ अविचारपणा सोडून देणें ॥ विवेक सद्भावांसी मित्रत्व विशेष असों देणें ॥ त्यांचे बुद्धीनें गांवची लावणी करणें ॥ उत्तम चारी वर्णांसी कउल देऊन धैर्याचा नांगर धरून शेतांतील मदेखट काढून वासनेच्या पाळव्या तोडून संशयाचा गाशा गोळा करून भूमिका शुद्ध करून मग भक्ति ज्ञान वैराग्य तिफणी करून सद्गुरुमुखें नीजबीज पेरणें ॥ जेथें शुद्ध सत्वाचा मेघ वर्षला तेथें सत्याचा माळा घालून कुतर्क पांखरूं उडवून देणें ॥ जागोजागीं विश्वास रक्षण ठेवून शेतांतील माल अवघाचि गोळा करून षड्गुण ऐश्वर्य बैल जुंपून अवघाच माल खळ्यांत आणून कष्मळ काढून स्वानंदाची रास करणें ॥ तेथें सिद्धसाधक मागते येतील ॥ त्यांला भक्तीचे पायलींत अवघाचि माल मोजून देऊन त्यासह हुजूर ब्रह्मपुरीस येणें ॥ सांगितल्या गोष्टींत बाकी ठेवाल तर चौऱ्याशीं

लक्ष योनी फिरणें लागेल ॥ मग पुनरपि तुह्मां वरदहस्त लाधेल ॥ खरें चालावें जन्ममरणाची वाट खंडेल ॥ जनार्दन सद्गुरु कृपेचा सागर तेणें ॥ एका जनार्दनीं आनंदमय समाधान झालें ॥ द्वैताचा लेश उरला नाहीं ॥ सच्चिदानंदरूप प्रत्ययास येऊन समाधान पावले ॥ १ ॥

थट्टा.

---

१. अशी ही थट्टा ॥ भलभल्यासी लाविला बट्टा ॥ ध्रु० ॥ ब्रह्मदेव त्रैलोक्याला शोधी ॥ थट्टेनें हरविली बुद्धि ॥ केली नारदाची नारदी ॥ अशी ही थट्टा ॥ १ ॥ थट्टा दुर्योधनानें केली ॥ पांचाळी सभेमाजि आणिली ॥ गदाघायें सांडी मोडिली ॥ अशी ही थट्टा ॥ भ० ॥ २ ॥ थट्टा गेली शंभूपाशीं ॥ कलंक लाविला चंद्रासि ॥ भगें पाडिलीं इंद्रासी ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भलभल्यासी लाविला बट्टा ॥ ३ ॥ थट्टेनें मेला दुर्योधन ॥ भस्मासुर गेला भस्म होऊन ॥ वाळीहि मुकला आपुल्या प्राणा ॥ अशी ही थट्टा ॥ भ० ॥ ४ ॥ थट्टा रावणानें केली ॥ नगरी सोन्याची बुडविली ॥ थट्टा ज्याची त्यास भोंवली ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भ० ॥ ५ ॥ अरण्यांत होता भृगु ऋषी ॥ थट्टा गेली त्याचेपाशीं ॥ भुलवुनी आणिला अयोध्येसीं ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भ० ॥ ६ ॥ विराट राजाचा मेहुणा ॥ नाम तयाचें कीचक जाणा ॥ त्याणें घेतलें बहुतांचे प्राणा ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भ० ॥ ७ ॥ थट्टेपासून चौघेजण ॥ शुक भीष्म आणि हनुमान ॥ चौथा कार्तिक स्वामी जाण ॥ त्याला नाहीं बट्टा ॥ अशी ही थट्टा ॥ भ० ॥ ८ ॥ एका जनार्दन ह्मणे सर्वाला ॥ थट्टेला भिऊन तुह्मी चाला ॥ नाहींतर नेईल नरक कुंडाला ॥ अशी ही थट्टा ॥ भ० ॥ ॥ ९ ॥

रहाट.

१ हुंडगी निघाली बाजारा ॥ बारिक माझा जुना ॥ धृ० ॥ दारची गोधन कां तोडाना ॥ मजला रहाट करून कां घ्याना ॥ माझे रहाटाकडे कां पहाना ॥ १ ॥ तुमचा बैल कां माराना ॥ मजला तांत करून कां घ्याना ॥ माझे तांताकडे कां पहाना ॥ २ ॥ तुमची तलवार कां मोडाना ॥ मजला चात करून कां घ्याना ॥ माझ्या चाताकडे कां पहाना ॥ ३ ॥ तुमचा टाळ कां मोडाना ॥ मजला भिंगरी करून कां घ्याना ॥ माझ्या भिंगरीकडे कां पहाना ॥ ४ ॥ तुमचीं वस्त्रें कां फाडाना ॥ मजला पिंजून पिंजून कां घ्याना ॥ माझ्या पिंजण्याकडे कां पहाना ॥ ५ ॥ पिंजून पिंजून केला पिळू ॥ नव इंद्रियां खेळू ॥ एका जनार्दना पिळू ॥ ६ ॥

दरवेश.

१. अल्ला तुही तुही रे ॥ नबी तुही तुही रे ॥ धृ० ॥ हमही मुंडा तुमही मुंडा मुंडा तेरा बाप ॥ तेरे बापनें गद्धा भोग्या ॥ हमकूं लागे पाप ॥ १ ॥ बगलम्यानें तबल बाजे घरमें नहीं कोई ॥ खालीं हंडी चुवा बजावे ॥ नाचन लागे डोई ॥ २ ॥ सब देवनमें ब्रह्मा बडा पढता चारी बेद ॥ सरस्वतीसे हाल हुवा जब ब्रह्मा बेटी चोद ॥ ३ ॥ ढवळागिरी पर्वतम्यानें शंभू करता तप ॥ भिल्लिणीकी गांठ पडी जब तप हुवा गप ॥ ४ ॥ पराशरकी नुनि उठी ढिवरन लगी मीठी ॥ जमनामे संग भयो जब व्यास कर उठी ॥ ५ ॥ नारद बडा जगदभारी औरत मागे दान ॥ साठ संवत्सर के लडके लिये होगये दानादान ॥ ६ ॥ गोकुळम्यानें राजकरतहै नाम रखा गिरिधारी ॥ सोळा सहस्त्र लौंड्या भोगे होये ब्रह्मचारी ॥ ७ ॥ मेरे साहेब उंच माडी कपडा धुवा नजाय ॥ हातका सावण गिरगया तो फिरफिर गोते खाय ॥ ८ ॥ कपडा फाटे चमडा तूटे होगये सब सायास ॥ एका जनार्दनका बंदा दिलका दरवेश ॥ ९ ॥

महार.

१. कां रे महारा बदमस्ता ॥ कां हो ब्राह्मणबावा भलतेंच बोलतां ॥ तुझें बापाचें भय काय ॥ मायबाप तुमचे आमचे एकच है ॥ ऐक ऐसें बोलूं नको ॥ निर्गुणापासून अवघे झालों ॥ निर्गुण तुला काय ठावें ॥ आत्मस्वरूपीं शोधून पहावें ॥ आत्मस्वरूप आह्मा कळेना ॥ नाहींतरी संतांशीं शरण जाना ॥ संतांशीं शरण गेल्यानें काय होतें ॥ चौऱ्याशीचा फेरा चुकतो ॥ हें ज्ञान तुला कोणापासून प्राप्त झालें ॥ एका जनार्दन प्रसादें कळूं आलें ॥

महारीण १ ली.

१. पायां पडत्यें महारीण आली ॥ धृ० ॥ महारिणीचे बोल ऐका ॥ गांव वसाड पाडूं नका ॥ हकनाक बसेल धक्का ॥ इतकें तुह्मीं मती तर्का॥ पायां० ॥ १ ॥ ब्रह्मा विष्णु दोन्ही बाळ ॥ महाकाळाचे हे काळ ॥ मज देखतां गोपाळ ॥ ते मज महारिणीपासोनी ॥ पायां० ॥ २ ॥ एका जना-र्दनीं महारीण झालें ॥ सद्गुरूला शरण गेलें ॥ त्याणें आपुलें स्वहित केलें ॥ जन्ममरण विसरलें ॥ पायां० ॥ ३ ॥

महारीण २ री.

१. जोहार मायबाप जोहार धनी ॥ मी निराकाराची महारिणी ॥ माझ्या धन्याशीं निद्रा लागली ह्मणुनी ॥ मी संतसभेसी आलें कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ माझे धनी एकुलते एक होते ॥ त्यासी मजवांचुन कर्मत नव्हतें ॥ मी रात्रंदिवस फिरत असतें ॥ परी सत्ता त्याचीच कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ मग मला मागें टाकून मी आल्यें धन्याचे मोहे करून ॥ थोर थोर टांगी धरून ॥ ओढोनि आणिले कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥

ओढोनि आणिले कोण कोण सबळ ॥ त्यांचीं नांवें तुह्मीं ऐका सकळ ॥ विश्वामित्रासारिखे ढिसाळ ॥ ओढोनि आणिले कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ ऋषींमध्यें पराशर ॥ तो मजसवें गुरगुर करी फार ॥ मग म्यां करून दिवसाचा अंधकार ॥ ढिवरीशीं रतविला कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ ऋषीं-मध्यें मुनि एक नारदु ॥ तो मशीं कधीं नव्हता मरदु ॥ त्याचा द्वारके-मधीं उतरला मदु ॥ साठ पोरें व्याला कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ सर्वां-माजी ब्रह्मा परवड ॥ त्यानें मांडली मजसंगें होड ॥ त्यावर घालोनी क-न्येचें लिगाड ॥ तो म्यां पस्तावीं पाडिला कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ म्यां छळिले व्यासपुत्र शुकदेव थोर ॥ त्यानें माझी निर्भत्सना केली फार ॥ मग काढोन पाईची पैंजार ॥ माझें तोंडावर हाणिली कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ अशा अशांच्या केल्या गती ॥ तेचि वायां गेले नेणो किती ॥ मज नागवे उघडें करोनि जिंकूं पाहती ॥ त्यांचे तोंडीं माती पडो कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥ एका जनार्दनीं विनंति करी ॥ जो करी पंढरीची वारी ॥ तेथें बळ न चाले निर्धारी ॥ येरवीं तरी झाडे दिले कीं जी मायबाप ॥ १० ॥

महारीण ३ री.

१. पायां पडते महारीण आली ॥ धृ० ॥ महारीण गेली वरच्या आळीं ॥ महारिणीनें दिली हारळी ॥ जवळ आली काळाची फेरी ॥ १ ॥ माझें महारणीचें ऐका ॥ जागे असा निजूं नका ॥ काळ करीतसे खेपा गा ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं महारीण ॥ करा चंद्रभागे स्नान ॥ घ्यावें पुंडलीकदर्शन ॥ पहावे विठ्ठलचरण ॥ पायां पडतें महारीण ॥ ३ ॥

कंजारीण.

१. हो होरी हो होरी हो ॥ लेव रे रसी ॥ हो होरी हो ॥ लेनेवाला है पर देनेवाला नहीं ॥ हो० ॥ देनेवाला है पर लेनेवाला नहीं ॥ हो० ॥

नीसंग आडती ॥ केतन तोडा ॥ आपकारी पाडवा ॥ आतां सान जोडा ॥ हो० ॥ १ ॥ तेलंगी वाडवा ॥ फाल्गुना फुलवा ॥ साधन करवा ॥ मन आशा फेडवा ॥ हो० ॥ २ ॥ फुलवा न नवरा ॥ अडतीन तंगी ॥ नीतंग कोडता ॥ तंगीन अडी ॥ हो० ॥ ३ ॥ जनार्दन पडवा ॥ कंजारीण लढवा ॥ कोकणी करवा ॥ दातारु बरवा ॥ हो० ॥ ४ ॥

कोल्हाटीण.

१. अनादि निर्गुण पूर्णपरात्पर अभेद नमियेला ॥ काया वाचा मनें शरण गेलें मीं त्याला ॥ मूळचा संबंध ठाव तेणें मजला दाखविला ॥ ज्ञानांजन घालूनि प्रवृत्तिमार्ग खुंटविला ॥ पूर्ण बोध घोटविला ॥ १ ॥ कोल्हाटीण झालें बाई मी कोल्हाटीण झालें ॥ धृ० ॥ प्रवृत्तीचें वस्त्र फेडुनी सुखासुखी रिझलें ॥ परात्पर पर पुरुष पाहूनि त्यापाशीं मी गेलें ॥ अंगसंगती करून त्याचें सुख म्यां हरविलें ॥ अजरामृत म्यां सेविलें कोल्हाटिण झालें ॥ २ ॥ आशा मनशा तृष्णा ह्या तिन्ही मेळविल्या रांडा ॥ भाव चोहटा करूनि येथें लावियला झेंडा ॥ करून उलट प्राणाचा क्रोध तो मारिला मेंढा ॥ मग तो अहंकार मेंगा त्यांनीं या भुलविलें सोंगा ॥ को० ॥ ३ ॥ मागें सारून पायें मारिली उफराटी उडी ॥ भ्रांति लुगडें फेडून गेलें काया झाली उघडी ॥ दुरूनि अनुभव मिळुनी येथें मांडिली फुगडी ॥ झाली द्वैतपणाची घडी ॥ को० ॥ ४ ॥ परद्वार म्यां केलें जन्म सार्थक झालें ॥ पंचवीस दादुले हातीं म्यां धरुनी उठविले ॥ अंतरगृहसावलींत येऊनि निश्चळ बैसलें ॥ एका जनार्दनीं एकीं एकपण मुरालें ॥ जन्मजरामरण हरलें ॥ को० ॥ ५ ॥

भटिण.

१. मी भटीण आलें रे भटा ॥ नको करूं रिकाम्या चेष्टा ॥ काय बोलतोसि चावटा ॥ उगी कां करितोसी थट्टा ॥ मी भटीण म्यां भटणीनें तुज पाळिलें ॥ पाळिल्याचे बरेच उपकार फेडिले ॥ माझें मज आणून देतां त्यांत तुझें काय गेलें रे भटा ॥ मी० ॥ १ ॥ मजपासूनि वेद किरे झाले ॥ ते म्यां तुझ्या हातीं दिधले ॥ संकासुरानें चोरून नेले ॥ माझ्या भयानें ते परत आणिले रे भटा ॥ मी० ॥ २ ॥ त्याच्याच आधारानें मी बोलत आहें ॥ बहु मस्ती आली तुला मला ठाऊक आहे ॥ आपलें अंतर शोधून पाहें रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ ३ ॥ लहानाचा थोर तुला म्यां किरे केला ॥ नवअवताराच्या हातीं भला ॥ दहावा कलंकी राहिला ॥ तोही जाइल विलया रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं शरण ॥ भटाचें हरपलें मीपण ॥ उगाच गेला मौन धरून ॥ चैतन्यरूप पाहिलें रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ ५ ॥

मरीआई.

१. कनगुळी भानगुळी सुप टोपली ॥ आदिमाया नमो भगवती मानवी हो काय करून ठेविलीये ॥ निवांत देखिलीये ॥ १ ॥ मरी आईचा कोरडा वाजतो ॥ सिंहेवरी कोरडा वाजतो ॥ गाड्यावरी कोरडा वाजतो ॥ धृ० ॥ चारी पुरुषार्थ प्रसंगीं घालुनी ॥ निरंजनीं पुंडलिकाचे द्वारीं बैसोनी ॥ भक्ति पुरस्करोनी ॥ निवांत देखिलीये ॥ २ ॥ मच्छे कच्छे वराहे नारसिंहे वामने परसे रामे कृष्णे बौध्ये कलंकिये ॥ ३ ॥ सीते जान्हवीये ॥ वैष्णवकुळाचा उद्धार करोनी ॥ चौ वर्णांचे मळवट भरोनी ॥ ४ ॥ अठरा जणांची रांडोळी करोनी ॥ गाढे दृढ दैत्यांची आहुती घेउनी ॥ बळी बगाडें तुजला देउनी ॥ ५ ॥ अनुहत ब्रह्मांडें तुझा देव्हारा ॥ ह्मणून तुला अर्पिला माय तरुवरा ॥ लिंबे घेउनी नारळें मारा

॥ ६ ॥ ऐसी पूजियेली नर तनू ॥ भक्तासीं करिसी विनवणू ॥ तैसें नव्हे रे ज्ञान अजनू ॥ प्रसन्न होउनी ये खेळी प्रपंच भानू ॥ ७ ॥ अंत्रा अंबिका प्रसन्न होउनी ॥ वैष्णवासीं दर्शन देउनी ॥ सांवळें रूप प्रगटोनी ॥ वैष्णवां माजी गर्जोनी ॥ सिंहनादें एका जनार्दनी भरोनी ॥ अंबा निवांत राहिली ये ॥ मरी आईचा कोरडा वाजतो ॥ गाड्यावरीं कोरडा वाजतो ॥ सिंहेवरी कोरडा वाजतो ॥ ८ ॥ अर्जुन करसी माय ठेंगणीं ॥ त्या तरुवराचीं पानें ॥ आवडी स्वयंभु कानें ॥ वाने मौन वढुखणें ॥ जनार्दनीं करोनी मन ॥ एका जनार्दनीं अंबे तुजला पांगिले जन ॥ ९ ॥

पोपट.

. पढो माझ्या आत्मारामा ॥ राधाकृष्णाचें हें ध्यान ॥ पिंजऱ्यामध्यें गुतलासी ॥ तुज सोडवील कोण ॥ पढो० ॥ ध्रु० ॥ चौऱ्यांशीं लक्ष योनी ॥ वनीं तूं तरी हिंडसी ॥ प्रमदाविषफळीं अति त्वरें धांव घेसी ॥ येऊनियां दोही पक्षी ॥ पाहती तुज न्यावयासीं ॥ पढो माझ्या आत्मारा० ॥ १ ॥ पिंजरा घडविला प्रंचभूतांचा कुसरी ॥ नवद्वारें सोळा सांधे ॥ प्रभा पडली भीतरी ॥ लाविली प्राचीनाची दोरी ॥ बांधिला निज मांदिरीं ॥ पढो मा० ॥ २ ॥ हिरवा तुझा रंग ॥ गुंजवर्ण दोनी डोळे ॥ चोंच आहे तुझी लाल ॥ बोल तुझा हा मंजुळ ॥ राघवा तूं बोल माझ्या सख्या अमोलिक बोल ॥ पढो० ॥ ३ ॥ अचल तूं माझें चंचल ॥ मोठे हिंडे तीनही ताल ॥ तुला जपला काळ बोका ॥ केव्हां घालिल गळ ॥ जरी जाशी उडोनियां ॥ पूर्व सुकृताचें फळ ॥ पढो मा० ॥ ४ ॥ सत्य गुरुदत्त दाता ॥ तारक मंत्र तुज देई ॥ तोच तुला सोडवील ॥ यम करील काई ॥ पावशील चिंतामणी ॥ एका जनार्दनाचे पाईं ॥ पढो माझ्या आत्मारामा ॥ ५ ॥

हाळदुला.

१. काढिली हाळदुली ॥ लखलखीत सोज्वळी ॥ जन्म ब्रह्माचळी ॥ जाले तिये ॥ १ ॥ अती सुक्ष्म सुरंग ॥ शोभवीत अंग ॥ ज्यासी होय भाग्य ॥ त्यासीच लागे ॥ शेष कुर्मासनी शक्ति पासूनी भुमीका शोधुनी शुद्ध केली ॥ तयावरी देख बहुले सुरेख हळदुली देखताची सुख होय मना ॥ धृ० ॥ लुटिती ती वधुवरें हळदुली स्वानंदें ॥ लाज मध्यें मध्यें परम प्रीति ॥ नोवरा मेघशामु बैसला पुरुषोत्तमें ॥ उटणें या संभ्रमु मूळ केलें ॥ कृष्णुमेचु अलंकार लेवूनी सनागर बैसली सुंदर वामांगीं ॥ वरा अंगीं भली नोवरी बिंबली ह्मणती प्रकाशली पुरुषोत्तमे ॥ नोवरी शाहणी आपुला निजगुणी वश्य चक्रपाणी करूनी ठेली ॥ २ ॥ मुळके पेडविल्या आल्या बारा सोळा करउली वेल्हाळा उन्मनी चाले ॥ पदोपदीं त्याग करितसे आनेग वराचें तें अंग टाकूनी आली ॥ श्रणिक नव जणीं ॥ आल्या वऱ्हाडिणी जयाच्या वचनी वरु बर्ते ॥ त्या हिता गुजाचिया वरा निजाचिया सदा यशाचिया काय समीपवर्ती ॥ ३ ॥ सकळा माजी वृद्ध शांती पैं प्रबुद्ध तें ह्मणे हा विध ऐसा आहे ॥ सर्व स्वयंवरा कुरवंडी करा मग पाय धरा उटणें या ॥ उजळनीया वाती अक्षता पैं देती भीमकीये ह्मणती वेगु करी ॥ तंव भवया देऊनीया गाठी न पाहे ते दिठी सखी ह्मणे गोठी ळळली मज ॥ ४ ॥ तंव शांती ह्मणे सरा सांगेन ते करा कुरवंडी या वरा ऐसी नव्हे ॥ जया दिप मेळी नाहीं धुम काजळी ती दिपु उजळी निरंजना ॥ ऐकोनी तें बोली भीमकी आनंदली मनी ह्मणे भली साधु होसी ॥ मनोगत केलें ऐसें संवादी जैं मिळे तैं दैवें सकळें वश्य जाली ॥ ५ ॥ तेजबीज रूप प्रकाश अमूप चिद्रत्नाचें दिप भीमकी लावी ॥ तें प्रकाशता प्रभा सुर्यो लोपे उभा कोंदलेंसें नभा लखलखीत ॥ तो पहाता प्रकाशु अवघा हृषिकेशु तंव तंव उल्हासु भीमकीयेसी ॥ त्या प्रकाशा वेगळी न निवडे ते बाळी निजभावें वोवाळी प्राणनाथा ॥ ६ ॥ धन्य तुझें दैव सिद्धी गेले भाव घेउनियां नांव पाय मागें ॥ येरी ह्मणें

पोटी काय बोलो वोटी नांवांची हे गोठी नाहीं यासी ॥ याच्या नांवें भेदा नेणवेची वेदा नेती ह्मणौनी सदा परतला तो ॥ जेथें रूपाचा दुकाळु नामाचा विटाळु उच्चाराचा चळु केवी चळे ॥ ७ ॥ ह्मणें कळलें आतां गो इंद्रियांचा नियंता गोवळा ह्मणता दोष नाहीं ॥ ऐसी विचारुनी बाळा न्याहारु चरण कमळा मग ह्मणें गोवळा पाय देई ॥ तंव पिटिली टाळ्या टाळी हांसीजे सकळी भीमकीया रांडोळी भली केली ॥ त्या वचना संतोषला देवुसे पाउला वर्तती आंतुला खुणा दोघे ॥ ८ ॥ कृष्ण बहु काळा उटी वेळ वेळा उटुनी सोज्वळा करूं पाहे ॥ जैं कृष्ण अंगीं लागे ॥ तैं मागुतें न निघे मळी लागे वेगें निघेल कैची ॥ मळी काढविया लागी पाहे नख भागी अभिनव तें अंगीं देखीयलें ॥ सहित रवि चंद्र आणि क्षिर सागर बिंबले अरुवार नखा माजी ॥ ९ ॥ शेषचिया बोला श्रीकृष्ण नोवरा उटणें सुंदरा करवी त्यासी ॥ तेथें वऱ्हाडी देव बैसलेजी सर्व अक्रूर उद्धव चवर ढाळी ॥ देव कन्या वऱ्हाडिणी भोंवत्या सवासिणी हळदी लावी चरणीं क्षीरात्मजा ॥ ऐसें कृष्ण नखीं देखे एकाएकी देखतां भीमकी मुर्छीत झाली ॥ १० ॥ तेथें आश्वासती गुरु ह्मणें स्थिरु स्थिरु निर्धारेसी धिरु धरी बाळे ॥ तंव बाष्प दाटे कंठी स्वेदैली गोरटी उन्मळीता दृष्टी होउनी ठेली ॥ तंव धांविन्नली धाये ह्मणे ॥ जालें कायें ह्मणें तुज माये दिठी लागे ॥ जें दृष्टीं देखिलें तें न बोलवें बोलें धायते वारिले संज्ञेने ॥ ११ ॥ कृष्ण बोहणीचें बिरडें फेडी आपुलीये चाडे सुभद्रा हें लाडे बोलतीसे ॥ मेहुणे ह्मणती जगजेठी जाणें हातवटी यमुनेचा तटीं अभ्यासु केला ॥ तंव यादव ह्मणती कृष्ण उशिर कायेसणा बिरडिया केसणा पाडु आह्मा ॥ जुंझारा विराचें फेडिलें बिरडें मग ईये परणीले राजबाळे ॥ १२ ॥ कृष्ण पाहे दृष्टी तव बिरडें सुटे गांठी कांचोळी सम दृष्टी द्वैताची फेडी ॥ पाहागे नवल केलें डोळांची उगवलें ॥ बिरडें काढिलें नयन बळें ॥ कृष्ण दृष्टी पुढें फिटे संसारबिरडें मग हें केवढें नवल त्यासी ॥ व्रत तप याग करितां न टिके अंग परि भाग्य संभाग्य भीमकीचें ॥ १३ ॥ मुखां मुख सन्मुखी बैसविली भीमकी

लाजे अधोमुखी होऊनी ठेली ॥ तंव तळीं कृष्णु मुख देखिलें सन्मुखु पाठिमोरी देख होऊनी ठेली तंव मागाही तें मुर्ती सन्मुख श्रीपती ह्मणे मी केउती रिघों आतां ॥ वाम सव्य दिसा पडिला कृष्ण ठसा लाज हृषीकेशा माजी नुरे ॥ १४ ॥ या परी गोरटी कृष्णी लाजे भेटी मग उघडियली दृष्टी स्वरूप बळें ॥ सुभद्रा ह्मणें चांग उटी ईचें आंग स्वलिला श्रीरंग हळदी घेती ॥ रेवती ह्मणे देवा आधिं घ्यावें नांवा हळदुळी मग तेव्हां उटाईसी ॥ मज नांव घेतां लाज नाहीं आतां सावधान चित्ता ऐका तुह्मी ॥ १५ ॥ नांवा हें रूपाची गुणमयी गुणाची प्रिया हें कोणाची कवण जाणें ॥ माझें येथें लक्ष वधुवरासी साक्ष पुसा पां प्रत्यक्ष रुक्मिणीसी ॥ ऐकोनी तया नांवा गहिंवरू उद्धवा तटस्थ यादवा सुरनगरासी ॥ कवण जाणें लिळा आकळ्या विकळा हासती सकळा वऱ्हाडिणी ॥ १६ ॥ या वरी श्रीरंगें हळदी घेऊनी स्वांगें तुटीतु अर्धांगें रुक्मिणीचीं ॥ कृष्ण कर योगें सबाह्य निघों लागे जाणतील अंगें अनुभवीये ॥ लाभु चरण कमळा जाणे ब्रह्म बाळा त्याचीया कर तळा वैदर्भी भोगी ॥ जो इशु ब्रह्मादिकी तो सेवकु भीमकी केलासें कवतीकी काय हळदी मीसें ॥ १७ ॥ दासाचाही दासु साचा हृषीकेशु भीमकीया उल्हासु देतु असे ॥ जया जैसा भावो तया तैसा देवो भक्तांचा निर्वाहो हाची जाणें ॥ कृष्ण चरणावरी सुरंग अक्षता भीमकीया माथा ठेवी वेगी ॥ येरी आनंदली रोमांचीत जाली कपाळा पैं जाली दशा आजी ॥ १८ ॥ तंव सखीया देखोनी दिठी लाज आली पोटी तोची भेदु दृष्टी आशंकेचा ॥ तेणें चुकवोनी सम चरण न लगती अक्षता नमस्कारी माथा भाळीं न लागे ॥ तंव अभिमानली बाळी धरी अंगुष्टावर करतळीं नमन ईये वेळीं चुकों नेदी ॥ मस्तक जंव लोटी तंव पाया पडे फुटी अभिमानें तुटी चरणकमळा ॥ १९ ॥ नमस्कारा भलें मागुतें अनविलें तंव समचरणीं पाउलें दिसों नेदी ॥ अभिमानाचें बळ बळ तें जालें पटळ तेणें चरण कमळ अंतरलें ॥ उश्वासें निश्वासें फुंदे ते कामिनी असुवें ये लोचनीं पूर्ण आली ॥ मनी ऐसी आस नमीन सावकाशं तें दैव

उदास आजी जालें ॥ २० ॥ ह्मणे कटकटा धातया विकटा चरण लह्याटा न भेटती ॥ आजिचेनी हे कपाळ जाले निर्फळ कृष्ण चरण कमळ नातळतीच ॥ वातें केळी कापें चळचळी याहुनी बेंबळी भीमकी दिसे ॥ गळती कांकणें अवस्ता भूषणें अशेषित सप्राणें मुर्च्छीत जाली ॥ २१ ॥ देखोनी तो भावो गहींवरे उद्धव एकाएकी देवो निष्ठुर जाले ॥ भीमकी आनंद मेळी न संटे उकळी उद्धव तें वेळीं वोसंडला ॥ नेत्रीं आनंदजळ वाहतसे सोज्वळ ह्मणे धन्य बाळा भीमकाची ॥ धरुनी तिची बाहे ह्मणे उठीं माये नमस्कारी पाये या वरिष्ठाचे ॥ २२ ॥ सांडिली लाज अभिमान निर्विकल्प मन मस्तकीं श्रीचरण धरूनी ठेली ॥ यापरी कामिनी घाली लोटांगणी जडली कृष्ण चरणीं उठवेना ॥ तें अभिनव सुख फिटलें जन्म दुःख विसरली निःशेख देह भावा ॥ तेथें सुखें वांकुलीया बोधाच्या गुतकुलीया उसळती उकलीया काय आनंदाचा ॥ २३ ॥ अहं सोहं गांठीं सुटल्या चरण भेटी आनंदुची सृष्टी हेलावतु ॥ सेव्य सेवक भावो नाठवे विवाहो देवी आणि देवो येक जाली ॥ सच्चिद पाउली स्वानंदु तळवटी जाहली उठाउठी सहज निज ॥ तेथें वाच्य वाचक मौन ना जल्पक ह्मणावें तें एक तंव ह्मणतें नाहीं ॥ २४ ॥ हरी ह्मणे वेल्हाळा झणी होय बरळ करिती कोल्हाळ सोयरे या ॥ उफराटी विकडी देवासी सांकडी सावध हे फुडी केवी होये ॥ सुखाचा अंतरीं प्रवेशलें हरी तंव विसरला सुंदरी सावध करूं ॥ दोघां येक सुख लागली टकमक चेतविते देख कवणा कवण ॥ २५ ॥ त्या सुखा वेगळी न निवडे ते बाळी सुखेसी वेल्हाळी उठविली ॥ त्या देहा जरी येणें परी देह मी न ह्मणें अवघीं कृष्णपणें रचली असे ॥ चराचर दिसें तें मज माजीच असे रचले मदलेसे ब्रह्म गोळ ॥ ऐसी कृष्ण रुक्मिणी बैसलीं ऐक्य होउनी तटस्थ अस्तानी काय सकळीकेसी ॥ २६ ॥ तो सोहळा देखोनी एका जनार्दनी उल्हासु जनी वनीं सांठवेना ॥ त्या आनंदाचा लोंढा न कळे उदंडा तेणें सुखें धेंडा नाचतुसे ॥ एका जनार्दनीं बोलतांची मौनी हळदुली कैसेनी

ह्राता आली ॥ पितामहाचा पिता सुभानु तत्वता हळदुली हें कथा तथुनी जाली ॥ २७ ॥

धवळ.

१. हिमवंताच्या पोटीं जन्मली गोरटी तपें त्या धुर्जटी वरीयेले ॥ मंडपाच्या द्वारीं आला पै नोवरा अगुणाचा ह्मातारा रूप नाहीं ॥ १ ॥ ॥ धृ० ॥ नावा येव्हढीया बाळा अति वृद्ध नोवरा कुंवारीच्या संसारा शुन्य केलें ॥ येणें जाणें ठेलें भोगणें सुटलें नारदाचेंनी बोलें ऐसी दशा ॥ कां कुमारी तया दिधली हे बाळा ईचीया कपाळा कवण जाणें ॥ शकुना लागी दासी उभ्या पूर्ण कळसेसी पांच मुखें वरासी तिन्ही डोळे ॥ २ ॥ दारा वरू आला मुद पैं वोवाळा साजुकासी साळा माळ गळा ॥ सासु ह्मणें कवणा दिधली दुर्बुद्धि विकल्पाचा नंदी गोमाशा लावी ॥ ३ ॥ लग्न घडी आली अंतर पाटू धरा अतिशयें नोवरा उंच देखा डोळयासी पुरे ऐसा नव्हे कानवडा अंतरपाटु पुढां काय धरूं ॥ ४ ॥ कन्या दान वरा गोत्र पैं उच्चारा वृद्ध परात्परा सांगा वेगी ॥ बापु तो नाठवे माय मी नेणें कुळगोत्र लाहणे नाहीं आह्मां ॥५॥ बहुल्या वधुवरें संभ्रम सोहळा अक्षयवाणे बाळां करु आल्या ॥ तंव कंठीचा वासुकी दिपा फणु करी धुधुःकारें नारी पळा· लिया ॥ ६ ॥ प्रातःकाळ जालीया काढीला भस्मारा विभुती शरीरा लाविं· येली ॥ अगे हा काळाचाही काळ नव्हे धारी जाणा संसारीलाहाणा जांवई नव्हे ॥ ७ ॥ लग्ना येरे दिसीं उटणें मांडलें धवळ आरंभीलें संभ्र· मेसी ॥ धवळा माजी गाणी गाईलें राम नाम ऐकोनीया प्रेम वरासी आलें ॥ ८ ॥ राम नाम ध्वनी ऐकोनीया कानीं स्वेदु कंपु नयनीं अश्रु· आले ॥ उन्मळीतां दृष्टी बाष्पु दाटे कंठीं मुर्छा पूर्ण सृष्टी विकळ पडे ॥ ९ ॥ वरा पाय रवू रक्षा पे कपाळा त्रितीय नेत्री ज्वाळा उठलिया ॥ १० ॥ नोवरा हा नव्हे संसारू विवसी देहभावें कवणासी नेदी उरों ॥ वेगी वधुवरा चौक न्हाणें करा उकलिती सुंदरा जटा भारू ॥ वराचिया

माथां सोज्वळ सुंदरी येरी ह्मणे नोवरी मी महेशाची ॥ ११ ॥ गौरी ते अर्धांगीं सत्रती बैसे माथां ऐसी याची कांता उमा केली ॥ हा अकुळी अती वृध्दु कां केला संबंधु जिवेसी विरोधु पडिला साचें ॥ १२ ॥ जेथें वडील धोरें नाहीं तेथें बोळवण काई कुवारी कवणें ठाईं दिधली देखा ॥ जेथें संघात अभाव तेथें कैंचा येव जावो जिण्या मरणा ठावो नुरेची ईसी ॥ १३ ॥ बिवेकेसी जेथें परतलीया श्रुति गौरी त्याचे हातीं लाविये‍ली ॥ माया माहेर खुंटलें संकल्पें तुटलें ममत्व भिटलें आजिचेनी ॥ १४ ॥ बहु काळा जुनाटु त्यासी शेषपादु संसारा शेवटु जाला माये ॥ येका जनार्दनीं प्रकृति प्राणेश्वरें मीरवती वधुवरें एकपणें ॥ १८ ॥

जमाखर्च.

१. ऐका जमाखर्चाची खंडणी ॥ नरदेह जमेसी धरुनी ॥ बाकी साल हल्ली उगवणी ॥ शून्य घालीं संसारा ॥ १ ॥ संसार लक्षचौऱ्यांशीं योनी ॥ बाकी व व्याज तेरीज मिळुनी ॥ सावधान गुरुचरणीं ॥ वसूल केला नरदेह ॥ २ ॥ नरदेह साल मजकुर ॥ रुजू साल गुदस्त पूर्व संसार ॥ सद्गुरु कृपा निर्विकार ॥ सालें भरलीं उगवलीं जी ॥ ३ ॥ संचित क्रियमाण विचार ॥ पुण्य पाप स्वर्ग नरकद्वार ॥ वेद शास्त्रपुराण निर्धार ॥ स्वहित सार देखिलें जी ॥ ४ ॥ अहंभाव बाकी ठेविली ॥ ती सद्बुद्धि नाहींशी केली ॥ विवेक विचारानें पाहिली ॥ वसूल केला नरदेह ॥ ५ ॥ मुख मुश्रीफ व्यवहार ॥ हा तंव वस्तीचा शृंगार ॥ प्रेम हुजुर सुंदराक्षर ॥ सरस्वती वर झाला कीं जी ॥ ६ ॥ चातक जन्ममूर्ख ते केले ॥ सुखदुःख इच्छाएकलेनि नेलें ॥ तें गुह्य मुखीं मुश्रिफी आलें ॥ शिलक सुटली ब्रह्मादिकांची ॥ ७ ॥ स्वधर्म खर्च केला ॥ तो फलरुजू पाहिला ॥ ब्रह्मार्पण मुजरा केला ॥ फाडा ओढिला शून्याचा ॥ ८ ॥ विचार शूर नित्य नेमाचें ॥ सावधान एकचित्ताचें ॥ वर्म मुखें फेलें सद्गुरूचें ॥ नाव अविद्येचें त्यजिलें जी ॥ ९ ॥ विवेक आत्मवर्ग स्वामीचा ॥ वडील बंधू सत्वा-

जीचा ॥ झाडा पाहिला प्रवृत्तीचा ॥ अंतर्यामीं हरी हरी ॥ १० ॥ ज्ञान चक्षुनें अति सुरेख ॥ नित्य स्वरूप पाहिलें अलेख ॥ देखोनि नरदेह देखणा झाला ॥ नरदेह जमेसी आला ॥ ११ ॥ अज्ञान बाकी झाडा झाला ॥ पुढें शिलकेसी चुकविला ॥ जमाखर्च स्वानंदाचा झाला ॥ जमाखर्च संसारवाहो ॥ १२ ॥ नाहीं बंधन मोक्ष संदेहो ॥ गुरुकृपा स्वानभवो ॥ देखोनि नरदेहीं संदेहो ॥ अनुभव जमाखच जनार्दनीं ॥ १३ ॥

नवरी.

मी आईची नवरी केली ॥ खुशाल झाली ॥ धृ० ॥ आला विवेक ब्राह्मण त्यानें निश्चय केला जाण ॥ भाव एक साह्य होऊन कृपा केली ॥ १ ॥ बहिणी वऱ्हाडिणी आल्या चार ॥ त्यानें केला उपकार ॥ सर्व मिळोनी केला विचार ॥ तेव्हां लाधलों ॥ २ ॥ डाळस पाहतां आंधळे झाले ॥ बोलके ते मुकावले ॥ ऐकतां ते निवांत राहिले ॥ भुलच पडली ॥ ३ ॥ सहाजणांसी केली चोरी ॥ त्याचा पांगुळला अधिकारी ॥ आनंद झाला मजअंतरीं ॥ न बोलवें ॥ ४ ॥ चाऱ्ही वर्ण एके ठायीं ॥ ते ध्यातसे हृदयीं ॥ एका जनार्दनाचे पायीं ॥ आई लाधलों ॥ ५ ॥

घाणा.

१. आदि भगवंतें घाणा रचिला पाहे निर्गुण ॥ तीन ताल घाण्यांत घालुनी केलें रगडण ॥ धृ० ॥ सप्त पाताळ एकविस स्वर्ग घाली पाण्यांत ॥ अनंत कोटी ब्रह्मांडांचा पाया केला आंत ॥ १ ॥ ऐसा घाण्या समोर फिरे पाहतां गरगरा ॥ कितीवेळ घाणा फिरला सांग सत्वरां ॥ २ ॥ अनंत रूपी धान्यामधीं घालुनीयां पाया सत्य समुद्र कोठें ठेविले सांग लवलाह्या ॥ ३ ॥ कितीक रुंदी कितीक उंची त्याहो घाण्याची ॥ पाखांड ह्मणसील तरीतूं पडशील फशीं ॥ ४ ॥ एकनाथ पुसे त्याहो

घाण्याची मात ॥ एवढा घाणा सागुनी देसील तरि तूं होसील संत ॥ ५ ॥ ऐसा घाणा गाईयेला पाहे परिपूर्ण ॥ एका जनार्दन ह्मणे नाहीं उरला कोठें कोण ॥ ६ ॥

आरत्या.

१. तपें तीर्थें व्रतें जया पांई मिरवलीं ॥ संत मिरवलीं ॥ मुनीवृंदें जया सुखासीं लाधलीं ॥ १ ॥ ऐशिया पाया लागीं आरती काया वाचा मनें चरण दृढ धरूं ॥ २ ॥ सुरासुर उभे नमना कर जोडोनी ॥ प्रल्हाद नारद अखंड जयाचें ध्यानीं ॥ ३ ॥ एका एकीं विनटला जनार्दन पायीं ॥ आरती कारितां देहींदेह भाव नाहीं ॥ ४ ॥

२. संत सनकादीक भक्त मिळाले आणीक ॥ स्वानंदें गर्जती पाहूं आले कौतुक ॥ १ ॥ नवल होताहे आरती देवाधिदेवा ॥ स्वर्गीहुनी सुरवर पाहूं येती केशवा ॥ २ ॥ नरनारी बाळा ठक पडिलें नयना ॥ वोळितां श्रीमुखधणी न पुरे मना ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं मंगळ आरत्या गाती ॥ मिळाले वैष्णव जयजयकारें गर्जती ॥ ४ ॥

३. सहस्त्र दीपें दीप कैसी प्रकाशली प्रभा ॥ उजळल्या दश दिशा गगना आलींसे शोभा ॥ १ ॥ काकड आरती माझ्या कृष्णा सभागीया ॥ चराचर मोहरलें तुझी मूर्ती पाहाया ॥ २ ॥ कोंदलेंसे तेज प्रभा जालीसे एक ॥ नित्य नवा आनंद वोळितां श्रीमुख ॥ ३ ॥ आरती करितां तेज प्रकाशलें नयनीं ॥ तेणें तेजें मिनला एका एकीं जनार्दनीं ॥ ४ ॥

४. चरण कमळ ज्याचे अती सुकुमार ॥ ध्वज वज्रांकुश रेखा चरणीं ब्रीदाचा तोडर ॥ १ ॥ वोवाळूं आरती मदन गोपाळा ॥ शामसुंदर गळां वैजयंती माळा ॥ २ ॥ नाभी कमळीं ज्याचे ब्रह्मयाचें स्थान ॥ हृदईं पदक शोभे श्रीवत्सलांछन ॥ ३ ॥ मुख कमळ ज्याचें पाहतां सुखाच्या कोटी ॥ वेधलें मानस हारपली दृष्टी ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं देखियेलें रूप ॥ रूपचि पाहातां अवघें जालें तद्रूप ॥ ५ ॥

५. आरती अनंतीं ॥ विठु पंढरी राजा ॥ नचलती उपचार ॥ मनें सारिली पुजा ॥ १ ॥ परेस पार नाहीं ॥ नकळे निगमा ठायीं ॥ भुलला भक्तिभावा ॥ लाहो घेतिला देहीं ॥ २ ॥ अनिर्वाच्य शुद्ध बुद्ध उभा राहिला नीट ॥ एका जनार्दनीं पायीं जडली वीट ॥ ३ ॥

६. कृपाळु माउली उभी भीमा तटीं ॥ लागलीसे आशा जीवासी मोठी ॥ १ ॥ कई भेटेल माझा मायबाप ॥ उजळोनी दीप वोवाळीन श्रीमुख ॥ २ ॥ शून्य स्थावर व्यापुनी वेगळा राहे ॥ एका जनार्दनीं वंदीन त्याचे पाय ॥ ३ ॥

आरती मारुतीची

१ वानर रूप धारी ज्याची अंजनी माता ॥ हिंडतां वनांतरीं भेटी झाली रघुनाथा ॥ धन्य हे रामभक्त ज्यानीं मांडिली कथा ॥ १ ॥ जय देवा हनुमंता जय अंजनी सुता ॥ ओंनमो देवदेवा राया रामाच्या दूता ॥ आरती ओंवाळीन ब्रह्मचारी पवित्रा ॥ जय देवा० ॥ ध्रु० ॥ सीतेच्या शोधासाठीं रामें दिधली आज्ञा ॥ उल्लंघुनी समुद्र तीर गेला लंकेच्या भुवना ॥ शोधुनी अशोक वन मुद्रा टाकिली खुणा ॥ जयदेवा० ॥ २ ॥ सितेसी दंडवत दोन्ही कर जोडून वन हें विध्वंसिलें मारिला आखया दारुण ॥ परतोनी लंकेवरी तंव केलें दहन ॥ जय देवा० ॥ ३ ॥ निजबळें इंद्रजित होम करी आपण ॥ तोही विध्वंसिला लघुशंका करून ॥ देखोनी पळताती महा भूत दारुण ॥ जय देवा० ॥ ४ ॥ रामही लक्ष्मण जया पाताळीं नेलें ॥ तयांच्या सुधी साठीं जळीं प्रवेश केले अहिरावण महि-रावण क्षणामाजि मर्दिले ॥ देऊनी भुभुःकार नरलोक आटीले ॥ घेऊनी स्वामी खांदी अयोध्येसि आणिले ॥ जय देवा० ॥ ५ ॥ हनुमंता नाम तुझें वर्णुं दातारा ॥ अससी सर्वां ठायीं हारोहारीं अंबरा ॥ स्वामीसी सोडविलें दिनानाथा माहेरा ॥ एका जनार्दनीं मुक्त झाले संसारा ॥ जय देवा० ॥ ६ ॥

२. बाप याची ताहान बोलणें कारणें आला ॥ मेघ तो प्राणियां सकळा सखा सोयरा जाला ॥ गौतमी गौतमासीचकीं तारी लोक सकळा तेवी प्रती पाळकां आह्मी देखतों डोळां ॥ ध्रु० ॥ शिव शिव दत्तात्रया जगदात्मया रामा लागला वेधु तुझा मनीं अनुसरला नामा ॥ डोळीयां पारणें फेडीजो जी विनवितुसे तुह्मां आमुतें विसराळ ह्मणे अहो जी परब्रह्मा ॥ १ ॥ सर्वथा अनुमीन तुझे रजे तुझ्या पायां सर्व संग परिवर्जन हेंची बोधेल रे या ॥ येरी तूं रोवरी कारितां देह जाईल वायां दिगंबरा परमार्थ तुज जों तुझीया पाया ॥ २ ॥

३०. नवल होता हे आरती देवाधी देवा ॥ स्वर्गींहूनि सुरवर पाहुं येताती धावा ॥ ध्रु० ॥ संत सनकादिक भक्त मिळाले आणिक ॥ स्वानंदें गर्जती पाहू आले कवतुक ॥ १ ॥ नर नारीसी ठक पडलें नयना ॥ ओवाळिता श्रीमुख ह्मणी नपुरे मना ॥ २ ॥ येका जनार्दनीं मंगळ कवतुकें गाती मंगळ आरत्या गाती ॥ मिळाले वैष्णव जयजयकारगर्जती ॥ ३ ॥

४. अवलोकितां जन दिसे जनार्दन ॥ भिन्न भिन्न तेथें दावी अभिन्न ॥ अनेक एकत्वें दिसे परिपूर्ण ॥ ठकली मनबुद्धि तेथें कैंचे गुणागुण ॥ १ ॥ जय देव जय देव जय जनार्दना ॥ परमार्थ आरती अभिनव भावना ॥ धृ० ॥ ज्योतीची ही ज्योती उजळुनियां दिसी ॥ तेणें तेजें केली सतेज आरती ॥ पाहतां पाहतें पण पावया स्थिती ॥ नुरेचि वेगळें पण देहभावस्फुर्ती ॥ २ ॥ उजळिते उजळण उजळायालागी ॥ वेगळें पण कैंचें नुरेचि तें भोगी ॥ अंगें अर्पिलें अंगींचें अंगीं ॥ जीव शीवपण गेलें हरपोनी वेगीं ॥ ३ ॥ पाठीं ना पोटीं अवघा निघोट ॥ सर्वांचा देखणा सर्वां वरिष्ठ ॥ इष्ट ना अनिष्ट गुप्त ना प्रगट ॥ अहं सोहं सगट भरला निघोंट ॥ ४ ॥ सर्वदा दिसे परी नाकळे मना ॥ जें जें दिसे तें तें दर्शन जाणा ॥ अभावा भावेंसी गिळीली भावना ॥ अभिनव आरती एका जनार्दना ॥ ५ ॥

५. जयदेवी जयदेवी जयमाय तुळशी ॥ कलियुगीं तारक तूं एकचि होसी ॥ धृ० ॥ प्रातःकाळीं तुझें उत्तम रूप ॥ दर्शन केलीया जाईल पाप ॥

पुजन केलीया हरती संताप ॥ प्रदक्षणा केलीया वैकुंठ प्राप्त ॥ १ ॥ प्रातः-काळीं तुझें रूप सुंदरी ॥ तुझे अग्रीं वेद असती चारी ॥ तुझे पत्रीं पूजा करितील मुरारी ॥ त्यासी प्राप्त मुक्ति होतील चारी ॥ २ ॥ बहुत महिमा तुझी कार्तीक मासीं ॥ राधा दामोदर असती तुज पाशीं ॥ वृंदावनावरी माये बैससी ॥ तूझा महिमा आहे सर्वत्र देशीं ॥ ३ ॥ रामाकृष्ण तूळसी नाहीं हा भेद ॥ तुळशी पाशीं असती नित्य गोविंद ॥ एका जनार्दनीं तुळशीचा छंद ॥ तुळशी पाशीं करिती नित्य आनंद ॥ ४ ॥

नारायणाची आरती.

१. सहस्रफणामणि तेजें उजळलि दीप्ती ॥ सहस्रमुखें शेषु स्वयें गातो आरती ॥ १ ॥ पूर्णत्वें वोवाळुं अगाध महिमा नारायणा ॥ सहस्र जिव्हा दुखंड शेषा ना कळती गुण ॥ धृ० ॥ अष्टधा भान त्याचि आ-ठही भुजा ॥ चैतन्य चरण रमा सेवी निज निजा ॥ २ ॥ अहं सोहं च-रणी वांकी अंदु गजर ॥ क्षराक्षरीं अक्षर कासे झळकत पितांबर ॥ ३ ॥ विवेक यंत्रीं शोधिल्या सुवर्ण कळा ॥ चिद्रत्नें झळकतु मध्य संधि मे-खळा ॥ ४ ॥ नामीं नाभी देउनि स्थापीला धाता ॥ तेथीचें ही पार पाहों नेणेचि विधाता ॥ ५ ॥ वेदाही अगम्य हृदयींचें महिमान ॥ ते हृदयीं सावकाश सदां बसती सज्जन ॥ ६ ॥ शुद्ध सत्वें साधिला उपनि-षदाचें खाणी ॥ निजतेजें झळकतु कंठी कौस्तुभ मणीं ॥ ७ ॥ वैभवेंसी लक्ष्मी देवें डावलिली सदा ॥ दक्षिणांगीं महिमा मिरवी श्रीवत्स पदा ॥ ८ ॥ हरिखाचा हरिख मुसावलें निज सुख ॥ सुखा सुखदायक श्रीह-रीचें मुख ॥ ९ ॥ ॐकारा माजी जैशा शोभती श्रुति ॥ मुखा माजी तैशा दिसती दंतांच्या पंक्ति ॥ १० ॥ शोभे शोभवित तेंचि नासिका ॥ चिद्रूपें नयन सबाह्य देखणे देख ॥ ११ ॥ कुंडलें साकार ह्मणती मकरा-कार ॥ श्रवणीं मावळती स्वयें आकार विकार ॥ १२ ॥ सच्चिद आनंद

लल्लाटीचि बिवळी ॥ अहं सोहं मर्दुनिया मळिवटु भाळी ॥ १३ ॥ अलक्ष पैं लक्षेना मुकुटीचें महिमान ॥ आरती प्रकटला एका एकु जनार्दन ॥१४॥

आरति गोपाळाची.

१. उचलल्या आरती उजळुनी देख ॥ अवलोकिती घनःशाम सुरेख ॥ दशनखीं प्रति बिंबले रवि कोटी मयंक ॥ चरणारविंद युगुळा नयना आली टकमक ॥ १ ॥ वोंवाळु दीपमाळा चिदानंद गोपाळा ॥ स्वरूप मनोहर सुकुमार सांवळा ॥ जिवा जीवीं होत पारणें ठक पडियेलें डोळां ॥ धृ० ॥ हरिपदाचे निबळे गर्जती वांकी ॥ देवालय तें नाणी अवांकीं ॥ तोडरु प्रळय मंगळ दैत्य दानवानोकी ॥ नेपुरे अधोमुखें चरण पीयुषा आळुकी ॥ २ ॥ सरळ उरु देखोनि पद्मनाभ ॥ उपमेसी पोकळ कर्दळी स्तंभ ॥ आटीव जंघन जानु जेवी नीळा स्वयंभ ॥ कसिला पितांबरु सोलीव विजु स्वप्रभ ॥ ३ ॥ साधक शिणले योग्यता योगी ॥ मुनिजना नाकळे हृदयाचा रंगीं ॥ मेखळा त्या लागली धरिला मध्य भागीं ॥ किंकिणी मोतिलगा माणिकुली दोहीं अंगीं ॥ ४ ॥ सखोल निर्मळ नाभी मंडळ ॥ श्रुति विभागाचें त्या माजी मूळ ॥ ह्मणोनि पद्मनाभ निगम बोलती सकळ ॥ मिरवत दोंद साने जैसें चंद्र मंडळ ॥ ५ ॥ कृष्ण उदरीं रेख ते धन्य देख ॥ रोमावळी तैसी मिरवे सुरेख ॥ त्रिवळी मांडितसे माहेर तिहीं लोका ॥ ब्रह्मण्य देव साचे महिमा श्रीवत्स अंका ॥ ६ ॥ वक्षस्थळ अति विशाळ दिसे ॥ भक्त जीवन कृपा त्या माजी वसे ॥ ते पद पदकां आलें हृदयीं धारलें हृषिकेशें ॥ वनमाळा वैजयंति दोन्ही उतरल्या असे ॥ ७ ॥ कोटी सूर्य ज्योति खद्योत होउनि ॥ कठी प्रकाशतु कौस्तुभ मणी ॥ लेइला गुंजाहारु कसया मिसळुनी ॥ ध्याता ध्येय समरसत जया देखोनी नयनीं ॥ ८ ॥ सरळ बाहु देखा सांडुनी जानु ॥ या लागीं बोलिजे बाहु अजानु ॥ झळकति वीरकंकणें हिरा लोपत भानु ॥ दोहीं हातीं शंख चक्र दोही व ईयेला वेणु ॥ ९ ॥ साचार गुज जेवी सांगती

कानीं ॥ या परी कुंडलें मिरवति श्रवणीं ॥ आकारु आदि अवतारु तैसी तळपती वदनीं ॥ असमाई तेज देखा मिळती स्वांशेसी मिळणी ॥ १० ॥ निमासुर वदन केवी वर्णवे वाचे ॥ समाधीचें सुख साकार साचें ॥ ११ ॥ संसृति कारणासी कारण रूप ज्याचें ॥ चैतन्य मुसावलें जीवन सकळ जीवाचें ॥ अधर आरक्त शाम शरीरीं ॥ संध्या रागु जेवी मिनला अंबरीं ॥ बोलतां तेज फांके दशन हिऱ्याच्या हारी ॥ सर्व रसा माहेर ते रसना माझारीं ॥ १२ ॥ मुनिजनांची जैशी अवक्र अरिक्तक ॥ त्या परी मिरवे सरळ नासीक ॥ सैराट हिंडतां हो पवनु पावला दुःख ॥ तो आला कृष्ण श्वासा पावावया निज सुख ॥ १३ ॥ आकर्ण चपळ दिसती नयन ॥ चित् शक्तिचें तें निज जन्मस्थान ॥ अपांगपातें देखा जनाकरित मोहन ॥ मन बुद्धि पांगुळलि नयनीं नयन देखोन ॥ १४ ॥ सुरेख धनुष्याकृति भंवई जाण ॥ वेणु वादनें तया वाईयेला गुण ॥ सुटती नयन बाण गोपी करित कामाण ॥ विसरल्या देह गेह लागलें कृष्ण ध्यान ॥ १५ ॥ अर्धचंद्र बिंबी शिवाची पिंडी ॥ आकर्ण चंद्र रेखिले लल्लाटीं ॥ अक्षता माणिकाच्या शशी शिवा माजी कंठीं ॥ दोहीं कर्णीं अवगतसे शोभा शोभे गोमटी ॥ १६ ॥ मस्तकीं बांणिला जडित किरिटी ॥ त्यावरी घातली बर्हीची वेठी ॥ तबक जें अनवच्छिन्न प्रभा देति गोमटी ॥ मज पाहतां सुरनयन देखोनि जडले मुगुटी ॥ १७ ॥ कृष्णवदन देख सुखसागर ॥ त्रिभंगी ठाण तोचि रवी दोर ॥ देव्हडा चरणु तळीं जैसा कूर्म मनोहर ॥ वेणु तो मंद्रमथन मथुनी काढिलें सार ॥ १८ ॥ नादामृताचा सुटला झरा ॥ सप्तस्वराच्या लागल्या धारा ॥ नरसुर वेडावल पारुषले वेव्हारा ॥ पशुपक्षीं लाचावलीं चरों विसरलीं चारा ॥ १९ ॥ अवघेनि स्वरूपें अवघा जाण ॥ द्रष्टा दृश्य जेथें दर्शन क्षीण ॥ सर्वांगें देखणा हो समविषमी समान ॥ प्रकाशिलें विश्व अंगें जैसें सूर्यकिरण ॥ २० ॥ यापरी देखोनि नंदानंदना ॥ सहित संकल्पें निमणें मना ॥ हर्षाचा गोंधळीं क्रीडा होतसे नयना ॥ सगुण निर्गुण एक एका शरण जनार्दना ॥ २१ ॥

२. सांगेन तें एक आह्मा द्यावें ॥ निरंतर यावें जागरणा ॥ १ ॥ हरिदासाचा संग बरवा ॥ आनंदें राघवा गावों गीतीं ॥ धृ० ॥ जें नलभे तप तीर्थ दानी ॥ तो हरी कीर्तनीं तिष्ठतु ॥ २ ॥ जनार्दनाचा एका ह्मणे ॥ कृपा करणे जागरणा ॥ ३ ॥

३. वीण स्नेहें वाती उजळु आरती ॥ कृष्ण दीपे दीप्ति दीप प्रभा ॥ १ ॥ भली रे जोवते आरती ॥ कृष्णनि मुरति मायानि स्फुरती मंद भाई ॥ धृ० ॥ अरे ते आरती ॥ सुंदर शोभा ॥ शेष निगमीं चंद्र प्रभा ॥ २ ॥ साराविक मुख जोवतें हरी ॥ स्थावर जंगम देव मुरारी ॥ ३ ॥ आरती जोवते निगमी भाया ॥ कृष्ण रूपें भई तद्रूपें काया ॥ ४ ॥ भूति भवतिक सर्व दय दिप दिसी ॥ आरती जोवते अहं सोहं निवृत्ति ॥ ५ ॥ परिपूर्ण आरति सहज संपज्यु ॥ ते गम जोवते त्रैपद कुडुं ॥ ६ ॥ एका जनार्दनीं प्रभा अवछिन्न ॥ आरति प्रकट्यौ सहज चैतन्य ॥ ७ ॥

समाप्त.